Industridepartementet.

Vedlegg til st. prp. nr. 1, 1958.
Kap. 2872.

MEDDELTE VASSDRAGSKONSESJONER

(ERVERVS-, REGULERINGS- OG KRAFTLEIETILLATELSER)

XLIV. TILLATELSER MEDDELT I 1957

OSLO - A/S O. FREDR. ARNESEN BOK- OG AKCIDENSTRYKKERI - 1958

Innholdsfortegnelse.

Side

1. Drangedal komm. elektrisitetsverk. (Regulering av Kleppsvatn m.v. i Suvdølavassdraget.) Kronpr.reg. res. 18 januar 1957 5
2. Øst-Telemarkens Brukseierforening. (Midlertidig regulering av Skinvatn i Rauland.) Kronpr.-reg. res. 25. januar 1957. Jfr. bind XLIII side 5 17
3. A/S Årdal og Sunndal Verk (Erverv og regulering av Fortun-Grandfastavassdragene m.v.) Kronpr.reg. res. 25. januar 1957 20
4. Oslo Lysverker. (Regulering av Heimsilvassdraget m.v.) Kronpr.reg. res. 25. januar 1957 Jfr. bind XXVII side 95, 108, XXVIII side 61, XXIX side 5, XXXI side 39, XXXV side 41, XLIII side 117 27
5. A/S Bjølvefossen. (Kraftleie fra B. K. K.) Kronpr.reg. res. 1. februar 1957. Jfr. bind III side 47, XXVI side 24, nedenfor nr. 10 33
6. A/S Årdal og Sunndal Verk. (Overføring av Utlavassdraget.) Kronpr.reg. res. 8. februar 1957. Jfr. bind XXXVII side 53 39
7. A/S Bjørkaasen Gruber. (Midlertidig ytterligere senking av Børsvatn i Ballangen.) Kronpr.-reg. res. 8. februar 1957. Jfr. bind II side 201 45
8. Tokke—Vinjevassdraget. (Reguleringsbestemmelser og manøvreringsreglement for statsregulering.) Kronpr.reg. res. 8 februar 1957 48
9. Foreningen til Bægnavassdragets Regulering. (Regulering av Flyvatn i Vestre Slidre) Kronpr.reg. res. 15. februar 1957. Jfr. bind XLII side 141, XLIII side 68 og 192, nedenfor nr. 31. 54
10. A/S Bjølvefossen. (Utvidelse av aksjekapitalen.) Kronpr.reg. res. 22. februar 1957. Jfr. bind III side 47, XIX side 19, XXVI side 24 ovenfor nr. 5 59
11. A/S Lofoten Kraftlag. (Opphevelse av pkt. 2 i kgl. res. 17. juni 1955.) Kronpr.reg. res. 1. mars 1957. Jfr. bind XLII side 85 60
12. A/S Lofoten Kraftlag. (Overdragelse av konsesjon på erverv og regulering av Tennesvassdraget m.v.) Kronpr.reg. res. 1. mars 1957. Jfr. bind XXII side 36, XXXV side 161, XLII side 79 . . 65
13. Arendal komm. elektrisitetsverk. (Regulering av Uldalselv i Tovdalsvassdraget.) Kronpr.reg. res. 22. mars 1957. 71
14. A/S Norsk Jernverk. (Kraftleie fra Bergens Elektrisitetsverk.) Kronpr.reg. res. 29. mars 1957. Jfr. bind V side 60, XVII side 51, XXVI side 22, XXXII side 34, XXXVII side 112 99
15. A/S Bardufoss Kraftlag (Midlertidig ytterligere regulering av Altevatn.) Kronpr.reg.res. 5 april 1957. Jfr. bind XXXVIII side 44. 101
16. A/S Rødøy-Lurøy Krafverk. (Erverv og regulering av Reppavassdraget i Rødøy) Kronpr. reg. res. 23. mai 1957. 103
17. Egersund komm. EV. (Endring av planen for regulering av Spjodevatn og Mjåvatn m. v.) Kronpr. reg. res. 23. mai 1957. Jfr. bind XXVII side 53, XXXIII side 53, XL side 105. . . . 112
18. Hjartdøla Kraftverk. (Utviding av nedbørsfeltet for regulering av Hjartdal—Tuddalsvassdraget m. v.) Kronpr. reg. res. 31. mai 1957. Jfr. bind XXXIX side 133, XLI side 62 XLII side 104 og 119, nedenfor nr. 21. 118
19. A/S Risør Træmassefabriker. (Kraftleie fra Aust-Agder Kraftverk.) Kronpr. reg res. 31. mai 1957. Jfr. bind XII side 5, XIII side 113 og 147, XV side 90, XVI side 15, XXVI side 39, XXXIII side 61 130
20. Altevatn. (Reguleringsbestemmelser og manøvreringsreglement for statsregulering.) Kronpr.-reg res. 13. juni 1957. Jfr. bind XXXVIII side 44 134
21. Hjartdøla Kraftverk. (Tillatelse til å rå over alt vannet i Hjartdal—Tuddalsvassdraget.) Kronpr.reg. res. 21. juni 1957. Jfr. ovenfor nr. 18 138
22. Varanger Kraftlag A/L. (Utførsel av elektrisk energi til Finnland.) Kronpr.reg. res. 21. juni 1957. 149
23. L/L Tussa Kraft. (Erverv av bruksrett og regulering av Tussavassdraget.) Kronpr.reg. res. 28. juni 1957 151
24. Otteraaens Brugseierforening. (Regulering og overføring av Skyvatn i Otra.) Kronpr.reg. res. 28. juni 1957. Jfr. bind II side 75, XXIX side 73, XXXIV side 117, XXXVI side 116 156

Side

25. Christiania Spigerverk. (Overføring Nipevatn til Svelgenvassdraget.) Kronpr.reg. res. 6. juli 1957. Jfr. bind III side 12, IV side 125, XLII side 12, XLIII side 43, nedenfor nr. 40 165
26. Otto Lindfoss, Trysil. Innførsel av elektrisk kraft fra Sverige.) Kronpr.reg. res. 6. juli 1957 . 177
27. L/L Sognekraft. (Erverv av bruksrett tll Tennevassdraget m.v. og regulering av Målselvatn m.v.) Kronpr.reg. res. 26 juli 1957 178
28. Flekkefjord kommunale Elektrisitetsverk. (Regulering av Lille Sandvatn i Fedevassdraget.) Kronpr.reg. res. 9. august 1957. Jfr. bind XXXVI side 130, XXXVII side 105, XXXIX side 107. 185
29. A/S Nidelvens Vandkraft. (Erverv av deler av nedre fossefall i Nidelva) Kronpr.reg. res. 23. august 1957. 199
30. Haugesunds elektrisitetsverk. (Nytt manøvreringsreglement for regulering av Litledalsvassdraget m v. i Etne.) Kronpr.reg. res. 23. august 1957. Jfr. bind X side 56, XXXIII side 49 . . 207
31. Foreningen til Bægnavassdragets Regulering. (Manøvreringsreglementer for reguleringene av Åbjøravassdraget, Helin og Flyvatn) Kronpr.reg. res. 23. august 1957. Jfr. bind XXXVI side 11 og 102, ovenfor nr. 9 210
32. Jondal kommunale elektrisitetsverk (Overdragelse av konsesjon og regulering av Dravledalsvatn i Jondalselv m.v) Kgl res. 27. september 1957. Jfr. bind XXI side 29 213
33. A/S Viking Fibre Products. (Kraftleie fra A/S Viul Tresliperi og for Diamond Match Company på erverv av aksjer i A/S Viking Fibre Products.) Kgl. res. 27. september 1957 222
34. A/S Saudefaldene. (Ytterligere oppdemming i Slettedalen.) Kgl. res. 18. oktober 1957. Jfr. bind II side 272, III side 12, XII side 69, XXIII side 5, XLI side 8 229
35. A/S Sønnichsen, Rørvalseverket. (Kraftleie fra Maudal Kraftlag.) Kgl. res. 18. oktober 1957 . 241
36. Porsgrunn Elektrometallurgiske A/S. (Kraftleie fra Skiensfjordens komm. kraftselskap.) Kgl. res. 25. oktober 1957. Jfr. bind II side 267, XXIX side 8, XXXIV side 16 244
37. Nord-Troms Kraftlag A/S. (Regulering av Kildalsvassdraget i Nordreisa.) Kgl. res. 1. november 1957 247
38. Bjørke Båtbyggeri. (Erverv av bruksrett og regulering av Hattebergvassdraget i Kvinnherad.) Kgl. res. 1. november 1957 256
39. Strandebarm komm. elektrisitetsverk. (Reguleringer og overføringer i Tordalsvassdraget.) Kgl. res. 22. november 1957 266
40. Chistiania Spigerverk. (Endring av planene og vilkårene for overføring av Nipevatn til Svelgenvassdraget.) Kgl. res. 20. desember 1957. Jfr. ovenfor nr. 25 275
41. Osen og Roan Kraftlag A/L. (Regulering av Øvre og Nedre Skjærlivatn i Vikvassdraget.) Kgl. res. 20. desember 1957. Jfr. bind XLIII side 21 278
42. Lyse kraftverk. (Endring av plan for regulering av Årdalsvassdraget m.v.) Kgl. res. 20. desember 1957. Jfr. bind XXX side 183, XLI side 144 285
43. Mesna Kraftselskap. (Overføring av Brumundelven til Mesnavassdraget.) Kgl. res. 20. desember 1957 287

1. Drangedal komm. elektrisitetsverk.

(Tillatelse til regulering av Kleppsvatn, m. fl. vatn i Suvdølavassdraget i Drangedal og Nissedal herreder.)

Kronprinsregentens resol. av 18. januar 1957.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i brev av 24. oktober 1956 gitt følgende uttalelse til departementet i anledning av en søknad av 3. desember 1954 fra Drangedal kommunale elektrisitetsverk om konsesjon på regulering av Suvdølavassdraget i Telemark fylke:

«Fra Drangedal komm. elektrisitetsverk er innkommet følgende søknad, datert 3. desember 1954:

«Drangedal komm. Elektrisitetsverk har helt fra det ble bygget i 1920 forsynt Drangedal og Tørdal (nå Drangedal herred) med elektrisk kraft. Kraften er kjøpt og fordelt på e.verkets egne linjer. Kraften ble først kjøpt av Norsk Elektrokemisk Aktieselskap, fra Dalsfoss Kraftstasjon. Fra 1949 er vi medeiere i Kragerødistriktets Kraftlag og har siden fått kraften derfra.

Behovet for elektrisk kraft i Drangedal er imidlertid øket slik at hovedledningen som fører kraften til bygden, begynner å bli for liten. Den er på 3×25 mm^2 Cu. og til sentrum av belastningen er den ca. 30 km. Å forsterke linjen eller å bygge en ny linje vil bli meget dyrt, og vil bare fordyre kraften ytterligere, og kraften er for dyr som den er nå. Innkjøpspris ca. 2,1 øre pr. kWh. Se vedlagte tariffer, og det er spørsmål om de ikke må enda høyere.

Men i Tørdal er der muligheter til å bygge ut fallene i Suvdøla. Fallene kan bygges ut i flere etapper og vil kunne sikre kraft til kommunen i mange år.

Drangedal gjennomgikk i årene 1946 til sommeren 1949 en kraftkrise av så alvorlig art, og som kostet kommunen så meget, at vi for enhver pris må unngå noe lignende.

Drangedal komm. Elektrisitetsverk har sikret seg de nødvendige rettigheter i vassdraget og tillater seg herved å søke konsesjon, utbygning og regulering av dette vassdrag i henhold til reguleringsloven av 14. desember 1917 og senere tillegg og forandringer, for første utbygningstrinn.

Arbeidene omfatter regulering av Kleppeelven ovenfor Fikjestøl med inntaksdam her. Dammer for Kleppsvann, Nystølvann, Kjyrsvann og endel småvann. Hensikten er å utnytte fallet fra Fikjestøl, der inntaksdammen skal ligge, til elven nedenfor Torsbulia ved et kraftanlegg. Der skal installeres et maskinaggregat på 4 500 eller 5 000 HK med en generator på 4 000 kVa med en samlet gjennomsnittlig årsproduksjon på 13 mill. kWh.

Kommunens energiforbruk er i dag ca. 8,7 mill. kWh og forbruket stiger så fort at vi ikke kan få kjøpt nok kraft. Men også at linjen blir for liten om ganske kort tid. Vi regner derfor med at E.verket vil ha bruk for hele produksjonen om ca. 3 til 5 år. I mellomtiden vil overskuddskraften kunne leveres inn på samkjøringsnettet over vårt nåværende ledningsnett ved Dalsfoss. Vi vil på denne måte unngå å bygge om vår tilførselsledning.

Den kraft som Drangedal nå bruker vil da bli frigjort til andre formål.

Vi viser til bilag «Plan for utbygningen av Suvdøla» som inneholder beregninger og plan for utbygningen med de skader og ulemper som reguleringen vil medføre. Det bemerkes at det område som berøres av reguleringen, utenom inntaket, ligger på fra 530 m. o. h. til 750 m. o. h. Inntaksdammen på 425 m. o. h.

Planen går ut på å demme Kleppsvann til kote 536, men vi søker om reguleringsrett til kote 538, slik at vi kan foreta en forhøyelse av dammen senere om det skulle bli nødvendig. Den ekstra neddemning som vil bli her er omtalt av herredsskogsmesteren og herredsagromen i sin utredning.

Der er liten ferdsel på vannet og fisken som er her, er så godt som bare abor.

På resten av området er der lite skog og jorden er uskikket til dyrking, slik at reguleringen vil medføre små skader. Der er så godt som ikke ferdsel på vannene, og fisket er så vidt vi forstår ødelagt. Der er mest abor nå, men der har visstnok vært bra fiske i vannene tidligere.

Skogeierne i Tørdal har en fløtningsforening i Suvdøla. Forholdet til disse og grunneierne er ordnet ved kontrakt. Se vedlagte kontrakt. Det opplyses at grunneierne har stilt seg meget imøtekommende for å få utbygningen i stand. Grunneierne i Nissedal har også gått med på en frivillig ordning. Se vedlagte erklæring. Der er enda igjen et par grunneiere som ikke har skrevet under. Men vi venter å få alle, så ekspropriasjon kan unngås. Da kraften skal gå inn på vårt nåværende nett, behøver vi heller ikke nye linjer, som der må eksproprieres grunn til.

Da vannføringen i Suvdøla i følge utbygning I, er ubetydelig i forhold til vannføringen i Kragerøvassdraget nedenfor Tokevann antas at reguleringen vil være uten betydning for brukseierne i Kammerfosselven. Vassdragsvesenet oppgir økningen i vannføringen til ca. 0,3 sm^3. Men vi må forbeholde oss rett til å komme tilbake til denne regulering ved utbygning II. Se reguleringslovens § 9 pkt. 6. Det antas videre at det ikke skulle være nødvendig med noe manøvreringsreglement for dammene.

Hele fallet og ca. ⅓ av nedslagsfeltet ligger i Drangedal herred. Resten av feltet ligger i Nissedal herred. Nissedal har sin kraftforsyning fra Aust-Agder Kraftverk, og det meste som konsesjonskraft, og da forholdene

ligger meget ugunstig til for overføring av kraft til Nissedal, søker vi om fritagelse for å levere konsesjonskraft. Vi søker også om konsesjon på ubegrenset tid.

Da den kraft som skal produseres skal gå til dekning av Drangedals eget behov, søkes om at avgiftene settes så lave som mulig og at staten i dette tilfelle frafaller sin del av samme. I den forbindelse tør det være riktig å nevnte at kommunen har et uforholdsmessig kostbart fordelingsnett idet kommunens ca. 5 000 innvånere bor meget spredt på et område på 1 065 km^2.

Sidedalen der utbygningen skal foregå er avsides og holder på å avfolkes. Vi er derfor av den mening at denne utbygning vil ikke bare stoppe avfolkningen, men også bidra til at folk flytter tilbake. Imidlertid står flere hus tomme, som nå kan brukes til brakker for arbeiderne ved utbygningen. Anlegget ligger ikke lengere fra en større grend — Bø i Tørdal — enn at endel kan bo her. Anlegget er lite og kommunen har selv ikke så få anleggsarbeidere. Det skulle derfor ikke være nødvendig å innføre arbeidere utenfra, uten spesielle fagfolk. Det vil derfor ikke oppstå sosiale spørsmål av nevneverdig betydning i forbindelse med anlegget.

Da kraftstasjonen blir liggende i en meget trang dal og vanskelig vil kunne ses fra luften, og heller ikke fra hovedveien, mener vi at det ikke skulle være nødvendig med noen ekstra sikringstiltak.

Forholdet til Kragerøvassdragets Fellesfløtningsforening må klarlegges når det gjelder fløtningen mellom Bjorvann og Oseidvann. Likeså forholdet til Kragerødistriktets Kraftlag. Forhandlinger er i gang og ordningen vil bli ettersendt så snart som mulig.»

Av den utbygningsplan som er vedlagt søknaden går det fram at elektrisitetsverket har til hensikt å bygge ut et 235 m høyt fall i Suvdøla mellom kotene 190 og 425. Utbygningen er planlagt utført i to trinn. 1. byggetrinn omfatter reguleringer av vassdraget innenfor Fikjestøl med samlet netto magasininnhold 14,5 Mm^3 eller ca. 50 pst. av gjennomsnittlig årsavløp. Den regulerte vassføring er beregnet til 0,84 m^3/sek. Videre skal under 1. byggetrinn selve kraftanlegget bygges ferdig med en kapasitet for full utbygging. Som 2. byggetrinn er planlagt regulering og overføring av Lianeelva hvorved årsproduksjonen etter beregningene skal øke med 11,5 mill. kWh. Omkostningsoverslaget lyder på 3,5 mill. kroner inklusive ca. 0,5 mill. kroner for reguleringsarbeider under første byggetrinn.

Hovedstyret gjorde i brev av 14. mars 1955 ansøkeren oppmerksom på at søknaden etter reguleringslovens § 5, pkt. e skal være ledsaget av forslag til manøvreringsreglement. Med brev av 18. s. m. fra Drangedal komm. elektrisitetsverk fulgte så følgende forslag til reglement:

«§ 1.

Reguleringsgrensene er følgende, for følgende vann:

Vann	Sommervann stand m.o.h.	Øvre m.o.h.	Nedre m.o.h.	Oppdemming m.	Senking m.	Reguleringshøyde m.
Kleppevann	532 (534)	538	522	6	10	16
Nystølvann	704	708	702	4	2	6
Kjyrsvann	697	699	695	2	2	4

Høydene refererer seg fra «Gradteigs kart E 37 aust». For Kleppevann er kartet over damstedet lagt slik at bunnstokken i fløtningsdammen ligger på 532 m. o. h. mens der på gradteigskartet står 534 m. o. h. Da fløtningsløpet er ganske bredt må man gå ut fra at sommervannstanden for dette vann ligger noen få cm over bunnstokken. Som det vil fremgå av kartet over damstedet er der i Kleppevann også en såkalt Kverndam, og fra denne kan vannet senkes 1 m under bunnstokken av fløtningsdammen.

Reguleringsrensene skal betegnes med faste og tydelige vannstandsmerker som godkjennes av Hovedstyret for Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen.

§ 2.

Da vassdraget er lite og litt overvann i flom må ansees å gjøre ubetydelig skade, foreslåes, at dammene blir utstyrt med så stort overløp at vannstanden i de nevnte vann ved toppflom ikke vil stige mer enn ca. 80 cm over angitte reguleringshøyde.

Vannslippingen kan avpasses etter kraftverkets behov.

§ 3.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende departement.

§ 4.

Der skal påsees at flomløpene (overløpene) ikke hindres av is eller liknende. Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander. Avskrift av protokollen skal sendes Hovedstyret om så forlanges.

§ 5.

Mulig tvist om forståelsen av dette reglement blir å avgjøre av vedkommende departement.

§ 6.

Forandringer i reglementet kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.

§ 7.

Følgende småvann tenkes regulert på følgende måte:

Vann	Sommervann stand m.o.h.	Øvre m.o.h.	Nedre m.o.h.	Oppdemning m.	Senking m.	Reguleringshøyde m.
Steinbuvann	557	558.5	556	1,5	1	2,5
Homtjern	737	738,5	736	1,5	0,5	2,0
Drangane	703	704,5	702	1,5	1	2,5
Bulitjern	703	704,5	702	1,5	1	2,5
Skålstjern	687	688,5	686	1,5	1	2,5
Frovann	749	750,5	749	1,5	0	1,5

I bunnen på senkningene av disse vann tenkes lagt et rør som er så stort at det kan tømme vannet i et tidsrom av ca. 3 til 4 måneder i tørre perioder. Der må sørges for overløp slik at vannstanden ved flom ikke stiger mer enn ca. 30 cm over høyeste reguleringshøyde. Der skal ikke brukes luker i bunnrørene. Bunnrørene skal kontrolles en gang om året for å påse at intet stenger for vannløpet.

Der skal settes faste og tydelige vannmerker for høyeste og laveste reguleringshøyde.

For øvrig vises til forestående paragrafer.»

Søknaden er kunngjort i Norsk lysingsblad 4. og 9. april 1955 (nr. 79 og 82), og har vært forelagt distriktet med følgende resultat:

Nissedal heradstyre gjorde i møte 16. april 1955 slikt vedtak:

«Kommuna har ikkje noko å merkja til søknaden. Då det vert store vanskar med overføring stiller ein ikkje krav om konsesjonskraft. Ein legg ved skriv frå dei grunneigarar som har gjeve løyve til friviljug skyn, Ingvald Grimstveit m. fl. Likeeins skriv frå dei grunneigarar som ikkje har gått med på friviljug ordning, G. Veum m. fl. Då det her er fleire grunneigarar som ikkje har gått med på friviljug ordning, og då eigedomane tildels ligg i sameige, meinar heradstyret at ekspropriasjonsskyn vert å halde vedkomande alle grunneigarar, med skynsmenn oppnemnt av Kongen.»

De vedlagte skriv fra grunneierne lyder:

«Underskrivne grunneigarar er gjort kjent med konsesjonssøknaden og er ikkje einig i den framstillinga som er bruka over den skade og ulempe som reguleringa fører med seg.

Ein ser det slik at verdfulle fiskvatn går tapt og den naturlege trafik sumar og vinter vert i stor mon hindra.

Likeeins meiner ein at framstillinga av skogskaden ikkje er rett. I 1954 vart det i vår skog ved Klepsvatn — strandlinje ca. 1 km — hogge og framdreve ca. 450 m³ tømmer.

Ein gjer ellers merksam på at barskog og fiskerett er sameige. Dei vatn dette gjeld for vår del er: Klepsvatn, Drangane, Nutstøltjønna, Homtjønna, Nystølvatn og Flovatn.

Med i denne sameiga er underskrivne som har sagt seg viljug til friviljug avståing etter skjønn. Tvo av sameiga sine parteigarar har ikkje godteke friviljug ordning.»

«Med undantak av dei grunneigarane som alt har gjeve fråsegn om frivillig ordning, finn resten av grunneigarane at dei ikkje frivillig kan avstå rettighetane sine.

Grunnen til dette er at dei finn at ei regulering av vatna vil gjere så stor skade at dei tidlegare herlighetane som heiane har for bygdefolket vil bli ødelagt.»

Kragerøvassdragets Fellesfløtningsforening henviser i brev av 18. april 1955 først til vedlagte avskrift av korrespondanse mellom foreningen og Drangedal komm. elektrisitetsverk, og fortsetter:

«Som det vil fremgå av korrespondansen vil reguleringen av Suvdøla berøve fløtningen det vanlige årvann fra dette vassdrag. Fløtningen i Bjorvann og Tørneselv er tidsbegrenset til utløpet av mai måned. Fløtningen i Suvdøla, som er privat, må være ferdig 25. mai, og vi får da alt oppsamlet vann fra Kleppsvann og Buvann. Dette har meget stor betydning for fløtningen over Bjorvann og i Tørneselv, da det som regel blir lite vann til sank av disse roder.

Etter beregninger fortatt av ing. Aarsrud i 1920-årene representerer den vannmengde som slippes i fløtningstiden fra Kleppsvann og Buvann ca. 8 mill. m³. Det er innlysende at det må være til stor skade for fløtningen nedenfor når dette vann magasineres og tappes ut med bare 300 liter pr. sek. over hele året. Fellesfløtningen må derfor forlange at disse 8 mill. m³ tappes ut til de tider det før har vært vanlig.»

Telemark fylkes elektrisitetsnemnds vedtak i møte 16. mai 1955 lyder:

«Søknaden fra Drangedal komm. elektrisitetsverk av 3. desember 1954 om konsesjon for utbygging av Suvdøla i Tørdal, Drangedal herred, vil nemnda på det beste rå til blir innvilget.

Drangedal har en meget spredt bebyggelse og dette medfører store anleggs- og vedlikeholdsutgifter for bygdens elektrisitetsverk. Dets tariffer er da også blant de høyeste i landet.

Suvdøla er heller ikke blandt de særlig gunstige anlegg å bygge ut, da beliggenheten ikke tillater utbygging av begge trinn med en gang. På grunn av disse hensyn vil nemnda tilrå at konsesjonsavgiften til staten settes til lovens minimum, kr. 0,10 pr. HK.

Med 4 mot 3 stemmer ble det vedtatt å avgi følgende tilleggsuttalelse:

Under hensyntagen til de skader på eiendom, fiske, ferdsel m. v. som bygden har vært utsatt for på grunn av reguleringen av Tokkevann og som det i sin tid ble gitt engangserstatninger for som ikke har vært og ikke kunne bli fullverdige erstatninger slik som någjeldende konsesjonslover bestemmer, vil elektrisitetsnemnda se det som rimelig av-

gjørelse om staten i dette tilfelle setter ned konsesjonsavgiften til lovens minimum, kr. 0,10 pr. HK, for reguleringen av Suvdøla.»

Fylkesmannen i Telemark slutter seg i påskrift av 31. mai 1955 til uttalelsen fra elektrisitetsnemnda.

Inspektøren for ferskvannsfisket uttaler i brev av 25. juni 1955:

«Det er opplyst i søknaden at fiskebestanden i de vann som aktes regulert f. t. er dårlig, men at den tidligere visstnok har vært bra. Med den stigende interesse for fiskekultur i Drangedal i den siste tid, ville utvilsomt også fiskebestanden i de her gjeldende vann være brakt på fote igjen om kort tid, forutsatt at reguleringstiltakene ikke ødelegger de naturlige muligheter for fiskens reproduksjon m. v. I tilfelle tillatelse blir gitt til å foreta den planlagte regulering, vil jeg foreslå følgende inntatt i konsesjonsvilkårene:

«Til fremme av fisket i Suvdøla og i de regulerte vann og tjern, plikter konsesjonæren årlig å sette ut yngel og/eller settefisk av aure etter nærmere bestemmelse av Landbruksdepartementet.

Konsesjonæren plikter før reguleringen tas i bruk å ryddiggjøre de neddemnte arealer for skog — og i den utstrekning Landbruksdepartementet måtte finne det påkrevet for utøvelsen av fisket — også for busker og kratt.

Dersom departementet forlanger det, og på den måten som departementet bestemmer, skal konsesjonæren være forpliktet til før reguleringen tas i bruk å anbringe gitter foran tappelukene.»»

I brev av 18. januar d. å. gir ansøkeren følgende tilleggsopplysninger:

«Som det vil fremgå av søknaden manglet vi en underskrift på den Erklæring grunneierne i Nissedal har underskrevet 24. september 1954, om frivillig takst som erstatning for den skade reguleringen vil medføre. Vi tillater oss herved å meddele at også denne nå har gått med på frivillig avståing av sine grunnretter etter takst.

Etter dette skulle det ikke bli nødvendig med noe ekspropriasjonsskjønn for nevnte regulering.

På Drangedal siden har vi alle, så også her skulle det være unødvendig med ekspropriasjonsskjønn. Det bemerkes dog at der enda er en grunneier ved elven som ikke har skrevet under. Men dette gjelder ikke den delen av elven som skal bygges ut nå. Denne grunneier vil bare bli berørt av fløtningen i elven. Men vi har sagt fra at vi overtar fløtningen og da har han foreløpig ikke noe å bemerke til utbygningen.»

Hovedstyret skal bemerke:

Drangedal er medlem av Kragerødistriktets kraftlag som får dekket sitt behov for elektrisk kraft fra statens kraftverker og samkjøringen samt ved leie fra Norsk Elektrokemisk Aktieselskap. På grunn av sterk øking i behovet har ansøkeren undersøkt de forskjellige muligheter for økt krafttilgang. Skal denne komme utenfra, må høyspentledningen fra Dalsfoss til Drangedal st. forsterkes. En slik ombygging vil imidlertid fordyre den mottatte kraft som oppgis å være forholdsvis kostbar allerede på forhånd. — Drangedal kom. elektrisitetsverk har derfor bestemt seg for alternativet egen utbygging, og søker nå om tillatelse til nødvendig regulering for første byggetrinn av Suvdøla kraftanlegg i nærmere angitt omfang. For dette byggetrinn har Postsparebanken gitt tilsagn om et lån på 3,3 mill. kroner.

Nytte.

Reguleringen antas å gi en vassføringsøking på ca. 0,7 m³/sek. tilsvarende ca. 2 200 nat.-HK i det planlagte Suvdøla kraftanlegg og ca. 500 nat.-HK i nyttbare fall i Tokeelv som alle er utbygd eller under utbygging.

Det tas som vanlig forbehold om korreksjon av disse beregninger.

Skade og ulempe.

Det opplyses i søknaden at sidedalen der utbyggingen skal foregå ligger avsides til og holder på å avfolkes. Herredsskogmesteren og herredsagronomen i Drangedal uttaler seg i et vedlegg til søknaden om påregnelige skadevirkninger. Av dette går det fram at ved Fikjestøl, Kleppsvatn og Steinbutjern blir neddemt ca. 50 da skogareal av dårlig bonitet, og 12—15 da myr og utslåtter. Videre hevdes at reguleringen av de andre høyereliggende vatn praktisk talt ikke vil ha noen økonomisk betydning for skogbruket eller for beitedriften.

I søknaden hevdes at det er bagatellmessig ferdsel på vatna og at fisket visstnok er ødelagt bortsett fra Kleppsvatn hvor bestanden består hovedsakelig av abbor.

Denne fremstilling av skadevirkningen sier grunneierne seg uenig i, og hevder at verdifulle fiskevatn vil gå tapt, den naturlige trafikk sommer og vinter vil i stor monn bli hindret og skogen vil lide større skade enn søknaden gir inntrykk av.

Ansøkeren opplyser at forholdet til den lokale fløtningsforening i Suvdøla er ordnet ved kontrakt og at forhandlinger er i gang med Kragerødistriktets Fellesfløtningsforening om fløtningen mellom Bjorvatn og Oseidvatn. — Den utalelse fra Fellesfløtningsforeningen som er gjengitt foran, og bilagene til denne, tyder på at dette spørsmålet er av avgjørende betydning for det planlagte kraftverk. Dersom fløtningens krav om 8 mill. m³ vatn innen utgangen av mai skal imøtekommes, vil det medføre en reduksjon av kraftverkets energiproduksjon med mellom ¼—⅓ og en fordyrelse av den allerede fra før dyre kraft.

Det kunne tenkes at behovet for fløtningsvann ville reduseres ved utbedring av elvefaret mellom Bjorvatn og Oseidvatn, men forhandlingene synes ikke å kunne føre til noen minnelig overenskomst om slike tiltak. Ansøkeren har derfor undersøkt muligheten for å skaffe fløtningsvann fra Hellesvatn i Gautefallsvassdraget, og opplyser underhånden at det er opprettet overenskomst med eieren av vatnet. Hva overenskomsten går ut på og medfører av utgifter er det ikke innkommet noe om.

Etter Hovedstyrets mening må det fryktes at en løsning av fløtningsspørsmålet vil medføre at kostnadsoverslaget som allerede fra før synes å være snaut, må økes. Det blir da forholdsvis dyr kraft som innvinnes under første byggetrinn. Ved full utbygging vil prisen imidlertid gå litt ned, og når det tas hensyn til at Drangedal ligger slik til at kraft utenfra også vil falle dyr, må dette forhold sies å være normalt for kommunen i dag, jfr. vedlagte «Uttalelse om elektrisitetsforsyningen i Drangedal», avgitt i mai 1955 av en av Hovedstyret oppnevnt sakkyndig nemnd.

Etter det foreliggende antar Hovedstyret at betingelsene for at tillatelse kan gis er til stede, jfr. reguleringslovens § 8, pkt. 1, og anbefaler at tillatelse gis på de betingelser som er oppstilt i vedlagte utkast.

Om betingelsene bemerkes:

Konsesjonstid og innløsningsrett (post 1 og 2).

Da det her gjelder et kommunalt kraftverk som eier den avgjort største del av de fallmeter hvor reguleringen kan nyttes, foreslås konsesjonen gitt på ubegrenset tid. For private falleiere foreslås konsesjonstiden begrenset til 50 år, med innløsningsrett for staten etter 35 år.

Årlige avgifter (post 3).

I søknaden pekes på at den kraft som innvinnes skal gå til dekning av Drangedals eget behov, og at kommunen har et utforholdsmessig kostbart fordelingsnett idet bebyggelsen er spredt over et område på 1 065 km². Det søkes derfor om at avgiftene settes så lave som mulig og at staten frafaller sin del av samme. Fylkets elektrisitetsnemnd nevner også dette i sin uttalelse, og sier i samme forbindelse at Suvdøla ikke er av de særlig gunstigste anlegg å bygge ut. Nemnda tilrår derfor at avgiften til staten settes til lovens minimum, og den får tilslutning fra fylkesmannen. Nissedal herredstyre som er forelagt søknaden har ikke satt fram noe bestemt krav når det gjelder avgifter.

Hovedstyret kan ikke tilrå at avgift til staten frafalles. Da imidlertid Suvdøla-kraften som foran nevnt må antas å bli relativt dyr, vil man foreslå at denne avgift settes til lovens minimum kr. 0,10 pr. nat.HK. Avgiften til kommuner foreslås som vanlig i lignende tilfelle satt til kr. 0,50 pr. nat.-HK.

Opphjelp av fiske (post 14).

Utkastet stemmer stort sett overens med forslaget fra Fiskeriinspektøren. Bestemmelse om rydding av neddemte arealer er tatt inn som egen post 15, og er gitt den form som er benyttet ellers ved reguleringstillatelser som er gitt i den senere tid.

Fløting (post 23).

Fløtingens interesser er i alle fall sikret ved bestemmelsene i reguleringslovens § 19, selv om betingelsene ikke inneholder bestemmelser herom. I dette tilfelle finner Hovedstyret det riktig å ta denne post inn i betingelsene.

Hovedstyret har ikke funnet det nødvendig å betinge opprettelse av jordbruksfond.

Betingelsene for øvrig trenger formentlig ingen kommentar.

Manøvreringsreglement.

Ansøkerens forslag må suppleres med bestemmelse om at det skal avgis nødvendig vann til fløtingen, jfr. reguleringslovens § 19. For øvrig har man ikke noe å bemerke til at vannslippingen skjer etter Suvdøla kraftverks behov.

Anførselen om bunnrørene i dammene er en teknisk detalj som ikke hører hjemme i manøvreringsreglementet. Denne, sammen med andre tekniske forklaringer, er derfor sløyfet.

Navnene på vatna er bokstavert overensstemmende med gradteigkartet. Også ellers er reglementet omredigert, men hva innhold angår har man holdt seg til ansøkerens forslag.

Utkast vedlegges.

Man forstår Nissedal herredstyre slik at det krever skjønn med skjønnsmenn oppnevnt av Kongen. Etter Hovedstyrets mening står det ikke her så store interesser mot hverandre at det av den grunn skulle være nødvendig med skjønnsmenn oppnevnt av Kongen. Etter lovens § 20, pkt. 1, kan en interessert forlange at skjønnsmennene oppnevnes av Kongen. Hvorvidt Nissedal herredstyre kan betraktes som interessert i lovens forstand vil ikke Hovedstyret ha uttalt noe om.

Sakens dokumenter følger vedlagt.

Behandlet i møte 23. oktober 1956.»

Hovedstyrets utkast til konsesjonsvilkår er sålydende:

«1.

Reguleringskonsesjonen gis på ubegrenset tid.

Dersom vassfall der ikke tilhører staten eller norske kommuner deltar i reguleringen eller blir medeier i reguleringsanleggene gjelder konsesjonen for disses vedkommende i 50 år fra konsesjonens datum. Ved konsesjonstidens utløp tilfaller disse vassfalleieres andeler i reguleringsanleggene staten uten vederlag.

Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras uten Kongens samtykke.

De utførte reguleringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

I det 35. år fra konsesjonens datum skal staten kunne innløse de andeler i reguleringsanleggene som måtte tilhøre eiere for hvem reguleringstillatelsen er tidsbegrenset. Benytter staten seg ikke herav, skal den i hvert 10. år deretter ha samme adgang. Bestemmelsen om innløsning må være meldt reguleringsanleggenes eier 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne under hensyn til at grunnstykker og rettigheter samt vassbygningsarbeider og hus har en verdi svarende til hva de bevislig har kostet ved ervervelsen med fradrag for amortisasjon etter en amortisasjonstid som settes lik konsesjonstiden. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Anleggene skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn på statens bekostning.

Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

3.

For den øking av vasskraften som ved reguleringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,10 pr. nat.-HK.

Til fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 0,50 pr. nat.-HK.

Økingen av vasskraften beregnes på grunnlag av den øking av vassføringen som reguleringen antas å ville medføre utover den vassføring, som har kunnet påregnes år om annet, for fallet i Suvdøla i 350 dager av året og for fallene nedenfor Tokkevatn. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinene utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lågvassperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal anses som den ved reguleringen innvunne øking av vasskraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntrer etter hvert som den ved reguleringen innvunne vasskraft tas i bruk. Avgiftene har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

4.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 3 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 21, skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

5.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år etterat konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

6.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere som har norsk innføds- eller statsborgerrett.

Vedkommende myndighet kan dog tillate unntagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler mot det kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50 — femti kroner — for hver person.

7.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anlegget anvende norske varer for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at det er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er det

adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusiv toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer, når særegne hensyn gjør det påkrevd.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

8.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne regel når særlige hensyn gjør det påkrevd.

9.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeid eller pålegges noen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med sin virkelige verdi beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øyemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende departement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige legehjelp.

11.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet. Bestemmelsen i første ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsregler i nevnte paragraf.

12.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesvegstyret bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger og bruer, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. Veger og bruer som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri benyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget.

13.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende forsorgskommune slike forsorgsutgifter som i vassdragsreguleringsloven er forutsatt dekket ved hjelp av fond i samsvar med reglene i lovens § 12 pkt. 7, 1. ledd og 2. ledds første og annet punktum.

14.

Til fremme av fisket i Suvdøla og i de regulerte vatn og tjern plikter konsesjonæren å sette ut settefisk og/eller yngel av aure etter nærmere bestemmelse fra vedkommende departement. Alle omkostninger som er forbundet med dette bæres av konsesjonæren.

For å hindre utvandring av fisk under tappeperioden, plikter konsesjonæren, dersom vedkommende departement finner det nødvendig og etter dette departements bestemmelse å bekoste oppsetting og vedlikeholde fiskesperring foran tappelukene.

15.

Konsesjonæren plikter å rydde de neddemte arealer for trær og større busker, og etter

nærmere bestemmelse av vedkommende departement også å foreta finrydding på begrensede områder av hensyn til garnfiske og lignende.

Ryddingen må være fullført senest innen to år etter første neddemning.

16.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanleggene, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anleggene skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Deres utførelse så vel som deres senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

17.

Ved damanleggene skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at anleggenes eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Anleggenes eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

18.

Vannslippingen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglement er fastsatt.

For så vidt vannslipningen foregår i strid med reglementet, kan konsesjonshaveren pålegges en tvangsmulkt til statskassen av inntil kr. 200 for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse.

19.

Reguleringsanleggenes eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrografiske iakttagelser, som i det offentliges interesse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte oppdemningshøyder og de tillatte laveste tapningsgrenser betegnes ved faste tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

20.

Eieren skal uten vederlag for de utførte anlegg finne seg i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag som ikke forringer den tillatte reguleringsgs effekt.

21.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved reguleringen innvunne driftsvann er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Når 30 år er forløpet fra konsesjonens meddelse kan de kommuner hvis interesser berøres av reguleringen, uansett den ovenfor betingede prosent for kraftavgivelse og uten hinder av den foran fastsatte begrensning, med Kongens samtykke etter hvert som kraft blir ledig kreve avgitt fra de av vassdragets vassfall som tilhører norske kommuner ytterligere kraft så vidt fornødent til å dekke deres eget behov eller til å forsyne deres innvånere med kraft til lys, varme, gårdsdrift, håndverk eller småindustri.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningene eller fra ledningsnettet, hva enten ledningene tilhører reguleringsanleggets eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pst. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften i stedet forlanges avgitt etter en

maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan såvel av departementet som konsesjonæren forlanges revidert hvert 5. år. Hvis eieren leier ut kraft og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne, kan kommunen eller staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

22.

Departementet kan under særlige omstendigheter gi en vassfalls- eller brukseier som ikke er medeier i reguleringsanleggene, tillatelse til å benytte driftsvann, som er innvunnet ved reguleringen, mot en årlig godtgjørelse til reguleringsanleggenes eier. Denne godtgjørelse skal i tilfelle av tvist fastsettes av departementet.

23.

Reguleringsanleggenes eier plikter å avgi vann i sådan utstrekning, at den alminnelige fløtning forulempes så lite som mulig ved reguleringen. Spørsmålet om hvilke forføyningen han skal treffe, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

Skade eller ulempe for fløtningen, som ikke på denne måte avhjelpes, blir å erstatte overensstemmende med reguleringslovens § 16.

24.

Det påhviler konsesjonshaverne i den utstrekning hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter, å unngå ødeleggelser av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og steder, som kan antas å ha vitenskapelig eller historisk betydning.

Så fremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Landsforeningen for naturfredning i Norge i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonshaveren plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter å dra omsorg for at de ferdige anlegg virker minst mulig skjemmende i terrenget.

Om nærværende bestemmelse gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

25.

Reguleringsanleggenes eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av reguleringsanleggenes eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

26.

Reguleringskonsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.»

Hovedstyrets utkast til manøvreringsreglement er sålydende:

1.

Reguleringsgrensene er:

Vatn	Sommer-vannstand m o. h.	Øvre m o. h.	Nedre m. o. h	Opp-demm. m	Senking m	Reg. høyde m
Kleppsvatn	532	538	522	6	10	16
Nystølvatn	704	708	702	4	2	6
Kyrevatn	697	699	695	2	2	4
Steinbutjern	557	558,5	556	1,5	1	2,5
Homtjern	737	738,5	736	1,5	0,5	2,0
Drangane	703	704,5	702	1,5	1	2,5
Bulitjern	703	704,5	702	1,5	1	2,5
Skålstjern	687	688,5	686	1,5	1	2,5
Frovatn	749	750,5	749	1,5	0	1,5

Høydene refererer seg til «Gradteig E 37 vest» utgitt 1950. Unntatt herfra er Kleppsvatn hvor topp bunnstokk i fløtningsdammen er gitt høyden 532,00 m o. h.

Dammene ved Kleppsvatn, Nystølvatn og Kyrevatn skal utstyres med så store flomløp at vannstanden ved største flom ikke overstiger øvre reguleringsgrense med mer enn ca. 0,8 m. Ved de andre vatn kan høyeste flomvannstand stige ca. 0,3 m over øvre reguleringsgrense.

Reguleringsgrensene skal betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

2.

Det avgis det til den alminnelige fløtning nødvendige vann overensstemmende med de ved overenskomst eller skjønn fastsatte regler.

3.

Det skal ved manøvreringen has for øye at vassdragets naturlige flomvassføring så vidt mulig ikke forøkes. Heller ikke må lavvassføringen forminskes til skade for andres rettigheter. For øvrig kan vannslippingen skje etter Suvdøla kraftverks behov.

4.

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende samt at dammene til enhver tid er i god stand. Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander samt observeres og noteres om det forlanges, regnmengder, temperatur m. v. Av protokollen sendes hver måned avskrift til Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet.

5.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende departement. Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet kan bestemme hvor damvokteren skal bo og at han skal ha telefon i sin bolig.

6.

Forandringer i reglementet kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.

7.

Mulig tvist om forståelse av dette reglement blir å avgjøre av vedkommende departement.

Departementet skal bemerke:

Drangedal kommune forsynes nå med kraft gjennom Kragerødistriktets Kraftlag, som det er medlem av. Dette kraftlag leier kraft fra Norsk Elektrokemisk Aktieselskab, fra staten og fra Samkjøringen.

Kraftbehovet i Drangedal har steget meget sterkt i de senere år, og kommunen har kunnet velge mellom å dekke det økte kraftbehov enten ved å utvide sin kraftleie utenfra eller ved å gå til egen utbygging.

En sakkyndig nemnd, nedsatt av Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i en innstilling avgitt i mai 1955 om elektrisitetsforsyningen i Drangedal vurdert hvilken av disse løsninger som vil bli den gunstigste for kommunen, og er kommet til at den anser det fullt forsvarlig å gå til utbygging av Suvdøla straks, forutsatt at de nødvendige lån kan skaffes på slike vilkår at kapitalutgiftene de første år blir overkommelige.

Drangedal kommune har bestemt seg for å bygge ut Suvdøla, som er et bivassdrag øverst i Kragerøvassdraget, i to byggetrin, og Drangedal kommunale Elektrisitetsverk søker nå konsesjon på 1. byggetrin. Dette byggetrin omfatter utbygging av det 235 m høye fall i Kleppeelva fra Fikkjestøl til nedenfor Torsbulia i et kraftanlegg, Suvdøla kraftanlegg og regulering av tre større og flere mindre vatn i vassdraget ovenfor Fikkjestøl.

Av større vatn skal Kleppsvatn reguleres 6 m ved oppdemning og 10 m ved senking, Nystølvatn 4 m ved oppdemning og 2 m ved senking og Kyrevann 2 m ved oppdemming og 2 m ved senking. Av de mindre vatn skal Steinbuvatn reguleres i alt 2,5 m, Homtjern i alt 2,0 m, Drangane i alt 2,5 m, Bulitjern i alt 2,5 m, Skålstjern i alt 2,5 m og Frovann i alt 1,5 m. Oppdemmings- og senkingshøyder for disse fremgår av Hovedstyrets utkast til manøvreringsreglement, som er inntatt foran.

Det opplyses å være kommet i stand minnelig ordning både med grunn- og skogeierne i Tørdal og med grunneierne i Nissedal om avståelse av de nødvendige rettigheter. Kontrakten med grunn- og skogeierne i Tørdal regulerer også forholdet til fløtningen i Tørdal, der skogeierne har en lokal fløtningsforening.

Videre har tre hytteeiere ved Kleppsvann avgitt erklæring om at deres hytter kan flyttes mot erstatning.

Kraftinnvinningen for 1. byggetrin er av Hovedstyret anslått til ca. 2 200 nat.-HK i det planlagte Suvdøla kraftanlegg og ca. 500 nat.-HK i nyttbare fall i Tokeelv som alle er utbygd eller under utbygging. Dette gjelder dersom hele vassføringsøkingen kan nyttes til kraftproduksjon.

Som det fremgår har imidlertid Kragerø-vassdragets Fellesfløtningsforening, som vil bli berøvet fløtningsvann ved reguleringen, fremsatt krav om 8 mill m^3 vann fra vassdraget innen utgangen av mai måned til bruk for fløtingen mellom Bjorvatn og Oseidvatn. Dersom dette krav skal imøtekommes vil det etter Hovedstyrets berekninger redusere energiproduksjonen i Suvdøla kraftanlegg med mellom ¼—⅓.

Som svar på forespørsel fra departementet til elektrisitetsverket i brev av 2. november 1956 om hvorvidt det er enighet mellom elektrisitetsverket og vedkommende fløtningsforening om de tiltak som skal settes i verk av hensyn til fløtingen mellom Bjorvatn og Oseidvatn, og hva disse tiltak eventuelt vil koste, har departementet mottatt følgende brev av 6. november 1956 fra Drangedal komm. Elektrisitetsverk:

«Vi viser til Deres skriv av 2. ds. og vedlegger overenskomst mellom Rabe og Drangedal komm. E.verk om rett til vannet i Hellesvannet. Likeledes Kragerø-Vassdragets Fellesfløtnings godkjenning av overenskomsten.

Det er naturlig at både Fellesfløtningen og herredstyret ønsker denne overenskomst for alle tider. Men det er like naturlig — etter vår mening — at Rabe ikke vil gå med på en slik overenskomst nå. Vasskraft er jo i dag en verdifull ting og den vil sikkert med tiden bli enda verdifullere. Der er jo fosser nedenfor Hellesvann og det kan tenkes at disse med tiden kan utbygges. Men da må fløtningen i dette vassdrag (Fjeldgårselven, Gautefaldvassdraget), opphøre. Etter vår mening vil det ta mange år før en slik utbygging vil komme på tale. Overenskomsten er på 8 år med 2 års oppsigelse fra begge parter. Og vi kan ikke nå se noen grunn for at overenskomsten vil bli oppsagt av noen av partene på mange år. Men blir den oppsagt er der mange andre måter å ordne spørsmålet på, da der er andre vann som kan demmes og stilles til Fellesfløtningens disposisjon.

Fløtningen er for tiden ikke tilfredsstillende mellom Bjorvann og Oseidvann. Fellesfløtningen skal senke Tørnesfossen for å få bedre trekk i elva.

Nedslagsfeltet til Bjorvann er ca. 420 km^2 mens nedslagsfeltet til Suvdøla 1. byggetrinn er på ca. 30 km^2. Vår mening er derfor at vannet fra disse ca. 30 km^2 vil bety svært lite for Fellesfløtningen. Men på den andre siden kommer man ikke bort fra Fløtningens krav. Men som sagt der er mange måter å ordne dette forhold. Men den billigste er den måten som vi nå har fått en overenskomst på 10 år. Skulle derfor, så galt skje at overenskomsten ble oppsagt om 8 år, vil vi få 2 år til disposisjon for å finne andre måter å ordne saken på. Og vi mener, vi da står bedre rustet til å ta løftet. Men det kan også gå en menneskealder før overenskomsten blir sagt opp.

I sitt krav på 8 mill. m^3 vann har Fellesfløtningen regnet med 1. og 2. byggetrinn i Suvdøla. Mens vår søknad bare er på 1. byggetrinn. Ved begge trinn blir nedslagsfeltet ca. 56 km^2.

Skjønnet som skal komme med tilråding om den årlige erstatning er enda ikke holdt. Men under forhandlingene med Rabe nevnte vi at vi syntes ca. 1 til 2 kW strøm kunne være en passe erstatning. Til dette forslag ble der ikke svart noe fra Rabo's side.

Skal E.verket etter 10 år ordne fløtningsvannet på en annen måte er det ikke så godt med en gang å gi en rett sum. Men vi mener å kunne ordne dette forhold fra kr. 5 000 til kr. 50 000 for 1. trinn + en tilsvarende årlig avgift av 1 til 2 kW strøm.

Vi håper disse opplysninger er tilfredsstillende, men ønsker De flere står vi til tjeneste.»

Med brevet er fremlagt følgende utskrift av møteboka for Drangedal herredstyre i møte den 14. juli 1956 vedkommende sak nr. 200, 1956, som inneholder den nevnte overenskomst mellom fru Mina Rabo som eier av Aase—Vøllestadskogene (Rabo) og Drangedal komm. Elektrisitetsverk:

«Sak nr. 200/1956.
Formannskapssak nr. 239/1956.
Suvdøla-utbygging av vassdraget.

Driftsbestyrer Kloster har den 8. mai sendt over følgende dokument til behandling:

«Overenskomst
mellom
fru Mina Rabo, som eier av Aase-Vøllestadskogene (Rabo)
og
Drangedal komm. E.verk (e.verket).

1.

Hensikten med denne overenskomst er å avhjelpe vannmangelen som kanskje vil oppstå i vassdraget mellom Haug og Oseidvannet ved fløtning vår og høst, når e.verket regulerer Suvdølavassdraget med tanke på utbygging av kraftverket.

Ifølge vassdragsloven har Fellesfløtningen da rett til vannet i Suvdølavassdraget som det renner fra naturens hånd.

2.

Rabo gir e.verket rett til å holde igjen vannet i Hellesvann (Åse-Vøllestadskogene) med den nåværende fløtningsdam og i samme høyde som vanlig. I overvær av begge parter settes fast merke for denne høyde. Hellevann kan holdes demt fra våren til 10. juni og fra 20. september til fløtningen er ferdig om høsten. Vannet kan slippes når Fellesfløtningen forlanger det vår og høst. Har Rabo selv bruk for vannet til egen fløtning og som ikke faller sammen med fellesfløtningen, skal han konferere med e.verket om dette. E.verket må da enten ta over fløtningen eller tillate vannet sluppet. Med egen fløtning menes her bare fløtning mellom Hellesvann og Holmvann. Nedenfor Holmevann må fløtningen samordnes som før.

3.

E.verket påtar seg alle utgifter i forbindelse med denne rett, så som vedlikehold av dam og luker og manøvrering av lukene. E.verket har anledning til å overlate manøvreringen av lukene til Fellesfløtningen.

4.

For denne rett som Rabo på nærværende måte overdrar til e.verket og som igjen overlater den til fellesfløtningen, samt for den skade og ulempe av enhver art som påføres Rabo ved denne ordning, skal e.verket betale en årlig avgift. Partene oppnevner i fellesskap 3 kyndige menn som avgir veiledende takst og avgiftens størrelse. Partene skal deretter søke å komme til enighet igjennom forhandlinger. E.verket betaler alle omkostninger ved skjønnet, herunder også Rabos utlegg, overensstemmende med vanlige ekspropriasjonsrettslige regler.

Rabo kan velge om han vil ha avgiften i penger eller i form av elektrisk kraft, eller fordelt på begge disse kategorier.

Bestemmelsen herom treffes for 3 år av gangen. Samtidig skal den del av avgiften som skal erlegges i penger indeksreguleres. Basis for reguleringen er pengeverdien på den tid taksten avhjemles. Kraften skal i tilfelle leveres på e.verkets vanlige leveringsbetingelser ved Vøllestad gård. Kraftmengden fastsettes i kW og kWh pr. år.

Avgiften begynner å løpe når e.verket overtar disposisjonsretten for Hellesvanndammen, og senest ett år etter at utbyggingen av Suvdølavassdraget er endelig vedtatt og godkjent.

5.

Denne overenskomst gjelder i 8 år. Etter denne tid kan den sies opp av begge parter med 2 års varsel. For øvrig blir den stående fortsatt uten ny avtale. Oppsigelsen kan skje ved rekommandert brev.

6.

Overenskomsten må godkjennes av Drangedal herredstyre.»

Saken har vært lagt fram for finansieringsnemnda for Suvdøla i møte den 15. mai d. å., sak nr. 7, hvor det er vedtatt:

«Forslaget av 8. mai 1956 anbefales vedtatt.»

Enst. innstilles: Den fremlagte kontrakt godkjennes med unntakelse av punkt 5 da herredstyret synes 8 år er for lita tid og henstiller til nemnda å søke å få kontraktens løpetid forlenget.

For øvrig blir det å bytte ut «e.verket» med «Kommunen» i overenskomstens innledning, og i følgende paragrafer blir likeledes å benytte kommunen (e.verket). I § 4 2. ledd blir uttrykket stående slik som foreslått av finansieringsnemnda.

Enst. besluttedes: Innstillingen vedtas.»

Med det nevnte brev av 6. november 1956 fra Drangedal komm. Elektrisitetsverk er også fremlagt følgende brev av 5. september 1956 fra Kragerøvassdragets Fellesfløting til elektrisitetsverket:

«*Overenskomst vedr. Hellervannsdam.*

Vi har mottatt forslaget til overenskomst, og dette er forelagt styret, som fattet sådan beslutning:

«Overenskomsten godtas med unntagelse av punkt 5, som bestemmer at overenskomsten kan sies opp med 2 års varsel etter 8 år. Styret finner denne tid for kort, og mener overenskomsten bør gjelde for all fremtid.»

Hvilket herved meddeles til underretning.»

De nevnte dokumenter har av departementet vært forelagt Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, som i brev av 27. november 1956 meddeler at det foreliggende ikke foranlediger noen endringer i Hovedstyrets tidligere uttalelse i saken.

Den nevnte overenskomst med Rabo, som gir elektrisitetsverket en nærmere angitt oppdemningsrett i Hellesvatn i Gautefallsvassdraget, og rett til å slippe dette når Fellesfløtingen forlanger det, gjelder i 8 år, og kan deretter sies opp av begge parter med 2 års varsel.

Overenskomsten er godtatt av Drangedal kommune og av Kragerøvassdragets Fellesfløtingsforening, som dog begge har tatt forbehold om at de ønsker at den skal gjøres gjeldende for bestandig.

Skulle overenskomsten med Rabo bli oppsagt må imidlertid departementet etter det foreliggende gå ut fra at det vil være andre måter å ordne forholdet til Kragerøvassdragets Fellesfløtingsforening på, enten ved overenskomst om fløtingsvann fra andre deler av vassdraget eller ved tiltak som fastsettes ved skjønn etter reguleringslovens § 19.

Omkostningsoverslaget for 1. byggetrin lyder på 3,5 mill. kroner, herunder 0,5 mill. kroner for reguleringsarbeider, men Hovedstyret rekner med at det må økes en del, og har underhånden opplyst at Drangedal kommunale elektrisitetsverk nå rekner med til i alt 4,3 mill. kroner.

Ved reguleringen vil bli neddemt ca. 50 da skog av dårlig bonitet og ca. 12—15 da myr og utslåtter ved Fikkjestøl, Kleppsvatn og Steinbutjern. Reguleringen vil også muligens volde skade for ferdselen på de berørte vatn sommer og vinter og på fisket. Ved Kleppsvatn må tre hytter flyttes.

Etter det foreliggende antar departementet at skaden og ulempene ved reguleringen må anses for å være av mindre betydning sammenlignet med fordelene, også tatt i betraktning de påregnelige omkostninger, og at vilkårene etter reguleringslovens § 8, pkt. 1 er til stede for å gi den søkte reguleringskonsesjon.

Departementet vil i tilslutning til Hovedstyret anbefale konsesjonen gitt, og på de av Hovedstyret foreslåtte vilkår.

Departementet viser til Hovedstyrets bemerkninger til enkelte av konsesjonsvilkårene, som en slutter seg til. En er således enig med Hovedstyret i at konsesjonen gis på ubegren-

set tid, som vanlig for kommuner, og for private falleiere for en konsesjonstid på 50 år og med innløsningsrett for staten i det 35. år, jfr. vilkårenes post 1 og 2.

Videre er en enig med Hovedstyret i at konsesjonsavgiften til staten ikke frafalles, slik det er søkt om, men at denne avgift settes til lovens minimum, kr. 0,10 årlig pr. nat.-HK, og avgiften til kommuner til kr. 0,50 årlig pr. nat.-HK, jfr. vilkårenes post 3.

I forbindelse med vilkårenes post 13 om refusjon av forsorgsutgifter er i samsvar med vanlig praksis i den senere tid forutsatt at vilkåret faller bort, dersom reguleringslovens § 12, pkt. 7 og de bestemmelser det er henvist til i forsorgsloven av 19. mai 1900 blir opphevet.

Departementet antar med hovedstyret at det i det foreliggende tilfelle neppe skulle være grunn til at skjønnsmennene blir oppnevnt av Kongen, slik som antydet av Nissedal herredsstyre. Man vil imidlertid undersøke saken nærmere og i tilfelle selv foreta mennsoppnevnelsen i medhold av den delegasjon som er gitt departementet ved kgl. resolusjon av 28. juni 1946.

Departementet vil videre anbefale fastsatt manøvreringsreglement for reguleringen i samsvar med Hovedstyrets forslag som gjeldende inntil videre.

Industridepartementet

tilråder:

1. Drangedal kommunale elektrisitetsverk tillates i medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 å foreta en regulering av Kleppsvatn, Nystølvatn og Kyrevatn m. fl. vatn i Suvdølavassdraget i Telemark fylke, — i det vesentlige i samsvar med søknad av 3. desember 1954 og dermed fremlagt plan.

   Tillatelsen gis på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 18. januar 1957.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringen i samsvar med forslag i Industridepartementets nevnte tilråding som gjeldende inntil videre.

2. Øst-Telemarkens Brukseierforening.

(Tillatelse til midlertidig regulering av Skinvatn i Rauland herred.)

Kronprinsregentens resol. av 25. januar 1957.

Ved brev av 9. januar 1957 har Øst-Telemarkens Brukseierforening søkt om tillatelse til midlertidig regulering av Skinvatn i Rauland for lågvassperioden 1956—57. Søknaden lyder:

«Ved Kronprinsregentens resolusjon av 6. januar 1956 fikk vi tillatelse til å senke vannstanden i Skinvatn i Rauland kommune, Telemark fylke, ned til kote 926 i lågvassperioden 1955—56. Reguleringen ble utført, men bl. a. på grunn av vanskelig vinterarbeid ble senkingen av vannet begrenset til uttapping til kote 927,25.

Med vårt brev av 22. oktober 1956 søkte vi om tillatelse til å foreta permanent regulering av Skinvatn ved senkning av vannstanden fra vanlig lavvannstand, kote 928,90 til kote 925,75. Vi ønsker å opprettholde denne søknad, men for det tilfelle at vi ikke skulle få tillatelse til å foreta den permanente regulering tidsnok til å tappe ut vannet i inneværende lågvassperiode, tillater vi oss å fremkomme med nærværende søknad om å foreta en midlertidig regulering av vannet overensstemmende med den provisoriske anordning av 21. desember 1956 om midlertidige vassdragsreguleringer for tidsrommet inntil 1. juli 1957. Vår søknad i henhold til den provisoriske anordning om tillatelse til å foreta midlertidig senkning gjelder senkning av vannet fra kote 928,90 til kote 927,25. Dette er samme senkning som ble foretatt i 1956, og da den kanal som da ble gravet i utløpsoset er stengt med en nåledam, vil senkningen kunne foretas med små omkostninger, idet det kun må foretas noen mindre opprenskninger.

Vi vil spesielt gjøre oppmerksom på at hvis vi ikke får tillatelse til å foreta senkning av vannet i inneværende lågvassperiode, vil den senkning som ble foretatt i forrige lågvassperiode ikke ha medført noen netto kraftinnvinning for de nedenforliggende kraftverk. På grunn av at Møsvatn rant tomt i forrige lågvassperiode og også ganske sikkert vil bli tomt i inneværende periode uten mellomliggende fylling, medfører nedtappingen i fjor kun en flytning av magasinet i Skinvatn fra 1956—57 til 1955—56, hvis vi ikke nå får tillatelse til å senke vannet.

Vi har med vår søknad av 22. oktober 1956 oversendt det kartmateriale og de opplysninger som vi går ut fra De trenger ved behandlingen av saken, men skal ytterligere anføre følgende:

Senkningen er tenkt foretatt fra de siste dager av mars, og utgiftene er beregnet til ca. kr. 23 000.

Vi antar at de skader sekningen vil medføre er minimale. Det er kun en eiendom ved vannet, Vestre Skindalen, som er bebodd, og den samlede erstatning til eiere og brukere av eiendommene rundt vannet for sekningen i 1956 utgjorde kr. 5 500 inklusive 25 pst. tillegg. Det vil bli opptatt forhandlinger med de 3 grunneiere om erstatningen kan ordnes på grunnlag av det i fjor avholdte skjønn, så avholdelse av nytt skjønn kan unngås. For det tilfelle at forhandlingene ikke skulle føre frem, tillater vi oss å anmode om anledning til å gjennomføre reguleringen før erstatning er fastsatt og uten frist etter skjønnslovens § 55. Hvis ikke minnelig overenskomst oppnås med grunneierne, vil vi også være takknemlige for om konsesjon for varig regulering i tilfelle gis så tidlig at skjønnet for denne regulering kan avholdes samtidig med skjønnet for den midlertidige regulering.

I betraktning av at den midlertidige regulering vi nå søker om på grunn av vannsituasjonen ikke vil gi noen kraftvinning utover den kraftvinning som det allerede ble betalt avgift for ved den midlertidige regulering i fjor, går vi ut fra at det ikke blir tale om ny avgiftsberegning i år.

Vi står til disposisjon med yterligere opplysninger hvis De skulle trenge det ved behandlingen av saken.»

Saken har vært forelagt Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet som i brev 17. januar 1957 til departementet har uttalt:

«Denne midlertidige regulering er omtalt i Hovedstyrets brev av 3. desember 1956 med tilråding om at tillatelse bør gis. Det står da for Hovedstyret bare igjen å ta stilling til hvilke betingelser som bør settes.

Når det gjelder avgiftene, vil man foreslå disse utregnet etter satsene kr. 3 pr. nat.-HK til kommuner og kr. 0,50 pr. nat.-HK til staten. Magasinet som innvinnes ved den senking som søknaden omfatter, nemlig til kote 927,25, antar Hovedstyret kan settes til 2,85 mill. m^3 som vil gi ca. 4,9 mill. kWh ved å nyttes i ca. 816 utbygde fallmeter i vassdraget. Etter anordningens beregningsmåte fås følgende avgiftsbeløp: Til kommuner kr. 7 200 og til staten kr. 1 200.

Manøvreringsreglementets post 1 må bringes i overensstemmelse med søknaden, og foreslås gitt denne ordlyd:

«Skinvatn kan tappes til kote 927,25.»

For øvrig foreslås samme betingelser og manøvreringsreglement som i fjor. Når det gjelder ansøkerens bemerkning om kraftinnvinning og avgiftsberegning viser Hovedstyret til sin uttalelse i brev av 15. desember 1956, s. 2.

Behandlet i møte 16. januar 1957.»

Videre har Hovedstyret ved brev av 21. januar 1957 uttalt:

«I tilknytning til Hovedstyrets påtegning av 17. d. m. kan meddeles at man underhånden har fått opplyst følgende fra ansøkeren:

Kanalen som ble anlagt i fjor, er delvis gjenfylt ved ras. Senkningen i år tenkes derfor gjennomført slik: Først sendes vannstanden ved å fjerne bjelkestengselet og tappe gjennom kanalen slik den er nå. Deretter foretas opprensing i kanalen samtidig som den nederste del av magasinet tappes ut.

Når de nødvendige tilrigginger og forberedende arbeider regnes med og hensyn tas til de vanskelige transportforhold i det høyfjellet det her er tale om, antas at en slik senking vil ta så lang tid at det er nødvendig å komme i gang snarest mulig for å være sikker på å få den gjennomført.»

Departementet skal bemerke:

Som det fremgår fikk brukseierforeningen ved Kronprinsregentens resolusjon 6. januar 1956 tillatelse til i lågvassperioden 1955—56 midlertidig å senke vannstanden i Skinvatn ned til kote 926 på nærmere angitte vilkår. Senkingen ble imidlertid ikke gjennomført lenger enn til kote 927,25.

Ved brev av 22. oktober 1956 har brukseierforeningen søkt om varig regulering av Skinvatn ved senking til kote 925,75. Denne søknad er ikke ferdigbehandlet. Foreningen søker så for lågvassperioden 1956—57 om tillatelse til en midlertidig senking av Skinvatn til kote 927,25. Dette er den samme senking som den som ble gjennomført i fjor.

Det antas at en ved den omsøkte midlertidige regulering kan påregne en magasininnvinning på 2,85 mill. m^3 som vil gi en kraftinnvinning på ca. 4,9 mill. kWh til de ca. 816 utbygde fallmeter i vassdraget.

Reguleringsforeningen må i tilfelle snarest treffe de nødvendige forberedelser og tiltak for at reguleringen skal kunne komme til mest mulig nytte, jfr. det ovennevnte brev av 21. januar 1957 fra Hovedstyret. Det har derfor ikke vært tid til å forelegge søknaden for vedkommende kommuner og de institusjoner som er nevnt i vassdragsreguleringslovens § 4, nr. 1, annet ledd. Av samme grunn har det heller ikke vært tid til å kunngjøre søknaden.

Foreningens søknad i fjor ble kunngjort på vanlig måte uten at det kom noen protester mot den midlertidige regulering. Videre ble søknaden da forelagt Rauland kommune, Telemark fylkes elektrisitetsnemnd og fylkesmannen i Telemark som alle anbefalte den.

Under de foreliggende omstendigheter finner departementet det forsvarlig og nødvendig at bestemmelsene i reguleringslovens § 6 blir fraveket, slik som det er åpnet adgang til i § 1 i den provisoriske anordning om midlertidige vassdragsreguleringer av 21. desember 1956.

Angående de skader og ulemper som reguleringen vil kunne føre med seg, viser en til det som er anført i tillatelsen av 6. januar 1956. Det er opplyst i søknaden at den samlede erstatning til eiere og brukere rundt vannet for senkingen i 1956 utgjorde kr. 5 500 inklusive 2,5 pst. tillegg.

Utgiftene ved den midlertidige regulering er beregnet til kr. 23 000.

Departementet vil med Hovedstyret rå til at den søkte tillatelse meddeles.

I henhold til § 1 i den provisoriske anordning skal avgiftene til stat og kommuner fastsettes til bestemte beløp.

Hva de øvrige vilkår angår, slutter en seg til Hovedstyrets forslag om at disse skal være de samme som i fjor.

Avgiftene foreslås satt til kr. 7 200 til kommuner og kr. 1 200 til staten.

Sikkerhetsstillelse foreslås som i fjor betinget med kr. 25 000.

En vil med Hovedstyret videre rå til at det fastsettes manøvreringsreglement for den midlertidige regulering i samsvar med det som ble gitt for den midlertidige regulering i fjor idet dog reglementets post 1 bringes i samsvar med søknaden om at vatnet skal tappes ned til kote 927,25.

De foreslåtte vilkår for tillatelsen er:

1.

Senkningen gjennomføres i det vesentlige i samsvar med søknaden av 9. januar 1957, jfr. søknad av 16. november 1955.

Så snart som mulig etter vårflommens kulminasjon i 1957 skal de gamle vannstandsforhold gjenopprettes. Dette skjer ved gjenfylling eller gjenbygging av kanalen etter nærmere bestemmelse av det offentlige tilsyn. Overflødige masser må i tilfelle fjernes fra det nåværende frie flomprofil og om mulig tippes under nåværende lavvannstand.

Tilsynets utgifter i forbindelse med reguleringen dekkes av Øst-Telemarkens Brukseierforening.

2.

Erstatning for skade og ulempe ved reguleringen skal fastsettes av en nemnd på 5 medlemmer som med varamenn oppnevnes av vedkommende departement. Formannen og varamannen for ham må fylle vilkårene for å kunne være høyesterettsdommer.

Nemndas skjønn kan ikke prøves ved overskjønn. Anke hører under Høyesterett og kjæremål under Høyesteretts kjæremålsutvalg. Ankefristen er 4 uker og kjæremålsfristen 7 dager.

Betalingen til medlemmene av nemnda fastsettes av vedkommende departement.

Nemnda avgjør i hvert enkelt tilfelle i hvilken utstrekning juridisk og teknisk hjelp for de innstevnte har vært påkrevd og fastsetter under hensyn hertil godtgjøringen for slik bistand. Det skal påsees at parter med likeartede interesser som ikke står i strid, så vidt mulig nytter samme bistand.

3.

Avgiftene fastsettes til kr. 7 200 til kommuner og kr. 1 200 til staten og betales av konsesjonæren samtidig med at reguleringen settes i verk. Etter forfall betales 6 pst. rente.

4.

Vannslippingen skjer i samsvar med et manøvreringsreglement som Kongen på forhånd utferdiger.

5.

Reguleringsanleggets eier skal anordne fiskesperre samt sette ut yngel og/eller settefisk av aure hvis — og i den utstrekning — vedkommende departement finner det nødvendig for å avhjelpe eventuell skade på fiskebestanden.

Departementets utgifter til undersøkelse av reguleringens virkning på fiskebestanden dekkes av Øst-Telemarkens Brukseierforening.

6.

Reguleringsanleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser som i det offentliges interesser finnes påkrevd og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. Den tillatte laveste tappingsgrense skal betegnes med et fast og tydelig vannstandsmerke som det offentlige godkjenner.

7.

Til sikkerhet for oppfyllelsen av de forpliktelser som følger av reguleringen, stiller Brukseierforeningen en av departementet godkjent bankgaranti på kr. 25 000 — tjuefem tusen kroner.

Det foreslåtte reguleringsreglement for den midlertidige regulering er:

1.

Skinvatn kan tappes til kote 927,25.

2.

Vannslippingen i lågvassperioden 1956—57 skjer etter de nedenforliggende kraftverkers behov.

3.

Den naturlige flomvannstand i Skinvatn må ikke forhøyes.

4.

Når vårflommen er kulminert, skal de naturlige vannstandsforhold i vatnet snarest mulig gjenopprettes.

Dersom reguleringstillatelse blir gitt, vil departementet i tilfelle i medhold av § 2 i den provisoriske anordning, samtykke i at nødvendig grunn m. v. avståes før erstatningen er fastsatt og uten frist etter skjønnslovens § 55, og fastsette en frist innen hvilken erstatningsskjønn må begjæres.

Industridepartementet

tilrår:

1. I medhold av provisorisk anordning av 21. desember 1956 om midlertidige vassdragsreguleringer tillates Øst-Telemarkens Brukseierforening i lågvassperioden 1956—57 å senke vannstanden i Skinvatn i Rauland kommune, Telemark fylke ned til kote 927,25 på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 25. januar 1957.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement for den midlertidige regulering i samsvar med forslaget i Industridepartementets ovennevnte tilråding.

3. A/S Årdal og Sunndal Verk.

(Tillatelse til å erverve og regulere Fortun-Grandfastavassdragene m. v.)

Kronprinsregentens resol. av 25. januar 1957.

Stortinget har ifølge meddelelse fra dets presidentskap i møte 10. desember 1956 gjort følgende vedtak:

«Stortinget samtykker i at A/S Årdal og Sunndal Verk får løyve til å erverve og regulera Fortun-Grandfastavassdraga og å føra over den øvste delen av Fortundalelv til Grandfasta og til å føra Rya og elva i Gjesingadalen inn i driftstunnelen for kraftstasjonen i samsvar med Industridepartementets tilråding av 13. januar 1956 og med dei endringar i konsesjonsvilkåra:

1. Post 14. Den årlege avgift til kommunar vert sett til kr. 2,50 pr. nat.-HK og til staten kr. 1.
2. Post 21. Fiskefondet vert høgda frå kr. 40 000 til kr. 100 000.
3. Post 22. Jordbruksfondet vert høgda frå kr. 50 000 til kr. 100 000.
4. Post 32. Pålegg om tilleggsbetaling kr. 200 000 går ut.»

Vedtaket er i samsvar med Innst. S. nr. 279 for 1956, som samsvarer med St. prp. nr. 15 for s. å. med de endringer som er nevnt ovenfor i vedtaket. En gjør oppmerksom på at den årlige avgift til stat og kommuner også i proposisjonen var foreslått satt til henholdsvis kr. 1 og kr. 2,50.

De av Stortinget vedtatte betingelser for tillatelsen er sålydende:

«1.

Selskapets styre (direksjon og representantskap) skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Selskapets aksjer eller parter skal lyde på navn. De kan ikke med rettsvirkning tegnes, erverves eller eies av eller pantsettes til andre enn staten, norske kommuner, norske statsborgere, Norges Bank eller ved vedkommende departements godkjennelse andre norske banker eller selskaper. Bestemmelse herom skal påføres aksje- eller partsbrevene i det norske, engelske, franske og tyske språk.

Selskapets grunnkapital skal når utbyggingen er ferdig utgjøre minst en tredjedel av de samlede omkostninger ved alle selskapets anlegg.

Selskapets vedtekter så vel som senere forandringer i disse blir å forelegge vedkommende departement til godkjennelse.

2.

For så vidt konsesjonæren anvender energien til bedrift som ved røyk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner føye til å gripe inn, anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

3.

Arbeidet må påbegynnes innen 2 — to — år fra konsesjonens datum og vannbyggingsarbeidene og reguleringen må fullendes og full drift påbegynnes innen en ytterligere frist av 5 — fem — år.

Driften må ikke uten Kongens samtykke i så lang tid som 3 år kontinuerlig stanses eller kontinuerlig innskrenkes til mindre enn en tredjepart av det i den forløpne tid innsatte, på regelmessig drift beregnede maskineris energi, heri ikke iberegnet hva der måtte være avgitt til bruk for stat eller kommune etter post 13, og sådanne stansninger eller innskrenkinger må ikke noensinne i løpet av 10 år samlet finne sted i så meget som 5 år.

Ved tidsberegningene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For overtredelse av de i første ledd omhandlede bestemmelser erlegger selskapet en løpende mulkt stor kr. 200 pr. dag som vedkommende frister oversittes.

For overtredelse av de i annet ledd omhandlede bestemmelser erlegger selskapet en løpende mulkt stor kr. 2 000 pr. dag som vedkommende frister oversittes.

4.

Ved reguleringen av vedkommende vassdrag, ved vassfallets utbygging og kraftanleggets drift samt ved de bedrifter som tilhører konsesjonæren og forsynes med kraft fra anlegget skal utelukkende anvendes funksjonæ-

rer og arbeidere som har norsk innfødsel- eller statsborgerrett.

Vedkommende myndighet kan dog tillate unntagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot, kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelse er i konsesjonærens tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50 — femti kroner — for hver person.

5.

Konsesjonæren skal ved reguleringen av vedkommende vassdrag, ved vassfallets utbygging og kraftanleggets drift samt ved de bedrifter som tilhører konsesjonæren og forsynes med kraft fra anlegget, anvende norske varer for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevd.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

6.

Forsikring tegnes fortrinsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse hvis særlige hensyn foreligger.

7.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeid eller pålegges noen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med deres virkelige verdi beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øyemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende departement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

8.

Konsesjonæren er forpliktet til, når vedkommende departement forlanger det på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer, å skaffe de ved anleggsarbeidene beskjeftigede arbeidere den til enhver tid nødvendige legehjelp og å holde et for øyemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

9.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe de ved reguleringS-, kraft- og fabrikkanlegg samt ved driften beskjeftigede arbeidere og funksjonærer sundt og tilstrekkelig husrom og tomter til bygging av egne hjem med veger, vann, kloakk og elektrisk lysanlegg samt grunn til forsamlingslokale og leseværelse m. v., til lokale for kooperativ eller annen handelsvirksomhet og lignende — alt etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leiet hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsen i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom kraftverket og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsregler i nevnte paragraf.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesvegstyret bestemmer, å

erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet og ved transport til og fra de bedrifter som tilhører konsesjonæren og som forsynes med kraft fra anlegget. Veger, bruer og kaier som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget og de bedrifter som erholder kraft fra dette.

Konsesjonæren er forpliktet til å bekoste den på grunn av reguleringen nødvendige omlegging av riksvegen over Sognefjell, samt å fastlegge retningen av dammen ved Hervavatn i samråd med vegsjefen i Sogn og Fjordane. Konsesjonæren plikter ellers å legge om stier og fremkomstveger langs vatna der de demmes ned.

Konsesjonæren er videre forpliktet til å bekoste de for anleggsarbeidene nødvendige utvidelser og utbedringer av Sognefjellvegen samt til å bære de merutgifter som er forbundet med å holde vegen åpen i den for anleggsarbeidene nødvendige utstrekning i de tider av året den vanligvis er stengt for ordinær trafikk.

Dessuten plikter konsesjonæren å treffe de nødvendige tiltak for å avhjelpe skader og ulemper som innføringen av Rya og elva i Gjesingadalen måtte medføre for vannforsyningen i området ved Turtagrø og Gjesingane.

Spørsmålet om hvilke tiltak konsesjonæren skal treffe i anledning av foranstående, avgjøres i tilfelle tvist ved skjønn. Skjønnet kan kombineres med erstatningsskjønnet etter samme lovs § 16.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til for reguleringsanlegget, kraftanlegget og de ham tilhørende bedrifter som forsynes med kraft fra anlegget å oppsamle et fond til sikring for vedkommende forsorgskommune overensstemmende med de regler som i lov om forsorgsvesenet av 19. mai 1900, kap. 4 er gitt om bergverker.

Likeledes er konsesjonæren forpliktet til etter vedkommende departements nærmere bestemmelse å avsette et fond til sikring av vedkommende kommunes (eller kommuners) utgifter til understøttelse av de ved regulerings- og utbyggingsarbeidene og oppførelse av kraftstasjon beskjeftigede arbeidere og deres familier. Fondet forvaltes av det offentlige. Den del av dette fond som ikke medgår til dekning av kommunens utgifter til understøttelse av arbeidere ved de nevnte anlegg, overgår til et for det hele land eller visse deler av landet felles fond, som fortrinsvis skal tjene til sikring for kommunene, men som også skal kunne benyttes til andre formål til beste for arbeiderne, alt etter nærmere regler som Kongen gir. På samme måte skal forholdes med det førstnevnte fond, hvis det senere ved lov blir bestemt.

12.

Anvendes vannkraften til produksjon av elektrisk energi, må konsesjonæren ikke uten samtykke fra vedkommende departement inngå i noen overenskomst til kunstig forhøyelse av prisene her i riket på energi eller på de produkter som frembringes ved energien.

13.

Konsesjonæren er forpliktet til å avgi inntil 10 pst. av den gjennomsnittlige kraftmengde som vassfallet etter den foretatte utbygging kan frembringe med den påregnelige vassføring år om annet til den kommune hvor kraftanlegget er beliggende eller andre kommuner, derunder også fylkeskommuner, idet fordelingen bestemmes av vedkommende departement. Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Kraften avgis i den form hvori den produseres. Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet, hva enten ledningene tilhører konsesjonæren eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økte utgifter, bæres disse av den som uttar kraften enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pst. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallet kan gi, er tatt i bruk, kan dog kraften istedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan så vel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5. år. Hvis konsesjonæren leier ut kraft og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne, kan kommunene eller staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt

til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av ett år for hver gang kraft uttas. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Unnlater konsesjonæren å levere denne kraft uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 1 pr. dag for hver kW som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til etter departementets bestemmelse å overta driften av anlegget for eierens regning og risiko så vidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

Konsesjonæren er forpliktet til å samarbeide med andre kraftverker når dette finnes hensiktsmessig av hensyn til den alminnelige kraftforsyning. Bestemmelse herom treffes i mangel av minnelig overenskomst av et av Kongen oppnevnt skjønn som også fastsetter de nærmere tekniske og økonomiske vilkår for sådant samarbeid.

Konsesjonæren plikter på egen bekostning å foreta de forandringer av anlegget som måtte finnes påkrevd av hensyn til sådant samarbeid. Bestemmelse herom treffes av departementet. Der tas ved avgjørelsen størst mulig hensyn til anleggets økonomiske forhold.

14.

Konsesjonæren skal betale en årlig avgift til staten av kr. 1,00 pr. nat.-HK, beregnet etter den gjennomsnittlige kraftmengde som vassfallet etter den foretatte utbygging kan frembringe med den påregnelige vassføring år om annet og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer av kr. 2,50 pr. nat.-HK beregnet på samme måte.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntrer etter hvert som vannkraften tas i bruk.

Avgiftene har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

15.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringen, overføringen og vassfallenes utbygging, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anleggene skal utføres på en solid måte og de skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Deres utførelse så vel som deres senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

16.

Når 60 år er forløpet fra konsesjonens datum, tilfaller vassfallet med alle de innretninger hvorigjennom vannets løp og leie forandres, så som damanlegg, kanaler, tunneler, bassenger, rørledninger m. m., de til utbyggingen og kraftanlegget ervervede grunnstykker og rettigheter, kraftstasjon med tilhørende maskineri og annet tilbehør så vel som reguleringsog overføringsanleggene med tilhørende grunn og øvrige rettigheter og de arbeiderboliger, bygninger og innretninger som hører med til reguleringen og kraftanlegget, staten med full eiendomsrett og uten vederlag. Hvilke bygninger og innretninger som hører med til reguleringen og kraftanlegget avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn. Det som ikke tilfaller staten, kan den innløse for dets verdi etter skjønn på sin bekostning eller forlange fjernet innen en av departementet fastsatt frist.

Anleggene med installert maskineri skal ved konsesjonstidens utløp være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle avgjøres ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Konsesjonæren plikter på egen bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

17.

I det 35. år etter konsesjonens datum skal staten kunne innløse det hele anlegg i den utstrekning hvori det etter post 16 tilfaller staten ved konsesjonstidens utløp. Benytter staten seg ikke herav, skal den i det 10. år deretter ha samme adgang og således videre hvert 10. år. Bestemmelse om innløsning må være meldt konsesjonæren 5 år i forvegen. Innløsningssummen skal bestemmes således at vassfallet med tilhørende reguleringer, overføringer, grunnstykker, rettigheter samt vannbygningsarbeider og hus betales med hva de bevislig har kostet konsesjonæren, med fradrag for amortisasjon i forhold til den forløpne del av konsesjonstiden, mens rørledninger, maskiner og annet tilbehør innløses for deres tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Såfremt anlegget innløses, plikter staten å overta de av konsesjonæren med offentlig tillatelse inngåtte kontrakter om bortleie av kraft for et tidsrom som ikke må strekke seg ut over 5 år etter innløsningen. Staten har

rett til for sådan bortleie av kraft å kreve en godtgjørelse som svarer til den gjennomsnittlige betalte pris på elektrisk kraft her i riket for lignende formål. I mangel av minnelig overenskomst herom fastsettes prisen ved et av Kongen oppnevnt skjønn hvis avgjørelse ikke kan påankes.

18.

Reguleringskonsesjonen gis for et tidsrom av 60 år regnet fra konsesjonens datum. Den kan ikke overdras. De utførte regulerings- og overføringsanlegg eller andel deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg, uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

19.

Eiere av bruk eller vassfall — som ikke trenger ervervskonsesjon — som tar i bruk reguleringsvann fra de i denne konsesjon tillatte reguleringer, skal avgi kraft og betale avgifter av kraftøkingen etter de samme regler som er oppstilt i postene 13 og 14.

20.

Nærmere bestemmelse om betalingen av avgifter og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

21.

Til fremme av fisket i vassdragene plikter konsesjonæren å avsette et fond på kr. 100 000.

Om departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i de vannområder som berøres av reguleringene, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.

22.

Innen reguleringen tas i bruk skal konsesjonæren innbetale til vedkommende kommuner tilsammen kr. 100 000 som avsettes til et fond, hvis renter etter nærmere bestemmelse av herredstyrene anvendes til fremme av jordbruk i distriktet. Fondets fordeling mellom kommunene fastsettes av Landbruksdepartementet.

For fondet skal utarbeides vedtekter som må godkjennes av Landbruksdepartementet.

23.

Konsesjonæren er forpliktet til ved arbeidets påbegynnelse å sørge for midlertidig forsamlingslokale til bruk for arbeiderne og den øvrige til anlegget knyttede befolkning.

Konsesjonæren skal stille kr. 50 000 til rådighet til almendannende virksomhet blant arbeiderne og til geistlig betjening etter Kirkedepartementets nærmere bestemmelse.

24.

Ved damanleggene skal der tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle uten at anleggenes eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Anleggenes eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

25.

Vannslipningen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger. En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

For så vidt vannslipningen foregår i strid med reglementet, kan konsesjonshaveren pålegges en tvangsmulkt til statskassen av inntil kr. 500 for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse.

26.

Reguleringsanleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser som i det offentliges interesse finnes påkrevd og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. Den tillatte oppdemningshøyde og den tillatte laveste tapningsgrense betegnes ved et fast og tydelig vannstandsmerke som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la optpa i anledning av anlegget skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

27.

Eieren skal uten vederlag for det utførte anlegg finne seg i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

28.

Det påhviler konsesjonæren, i den utstrekning hvori dette kan skje uten særlige vanskeligheter og utgifter, å unngå ødeleggelser av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og steder som kan antas å ha vitenskapelig eller historisk betydning.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Landsforeningen for naturfredning i Norge i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonæren plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene i den utstrekning det er mulig uten uforholdsmessige omkostninger å dra omsorg for at de ferdige anlegg virker minst mulig skjemmende i terrenget.

Om nærværende bestemmelser gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

29.

For oppfyllelsen av de forpliktelser som ved anlegget eller dets drift pådras likeoverfor andre og for overholdelsen av de i konsesjonen fastsatte betingelser skal der stilles og til enhver tid opprettholdes sikkerhet for et beløp av kr. 100 000 etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

30.

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

31.

For så vidt det måtte påhvile de konsederte eiendommer eldre panteheftelser, servitutter av vesentlig betydning, leierettigheter og lignende heftelser, plikter konsesjonæren innen to år å fjerne disse eller sørge for at de viker prioritet for de i konsesjonen pålagte forpliktelser, derunder mulkter, som måtte pålegges i henhold til denne. Heftelser av mindre betydning kan av vedkommende departement tillates å forbli stående. Alle heftelser, som etter konsesjonens tinglysing (jfr. post 34) er påført vedkommende eiendommer og gjenstander, bortfaller når disse ifølge konsesjonen overgår til staten eller innløses av denne.

Hvis forholdet ikke er brakt i orden innen den fastsatte frist, kan departementet pålegge konsesjonæren en mulkt stor inntil kr. 100 pr. dag som løper inntil saken er ordnet.

32.

Konsesjonæren pålegges å levere gratis ved husvegg 25 kW til lik fordeling mellom brukene under gårdene Ormeli (g.nr. 1), Øyene (g.nr. 2) og Svensøy (gnr. 4) i Luster, fra det tidspunkt 1. maskin i Fortun Kraftverk kommer i ordinær drift.

33.

Overtredelse av foranstående poster 1, 12 og 30 samt unnlatelse av å stille de i medhold av post 11 påbudte fond medfører i gjentagelsestilfelle tap av konsesjonen således at reglene i lov nr. 16 av 14. desember 1917 §§ 31 og 32 får tilsvarende anvendelse.

34.

Idet konsesjonæren vedtar foranstående betingelser for konsesjon på vedkommende eiendomservervelser og reguleringsarbeider som forpliktende for seg og de konsederte eiendommer, inngår han på at ervervs- og reguleringskonsesjonen, som ikke kan overdras uten kongelig tillatelse, på konsesjonærens bekostning tinglyses ved hans verneting og innen de jurisdiksjoner hvor de konsederte eiendommer og anlegg m. v. er beliggende.

Til sikkerhet for de forpliktelser, som i henhold til nærværende reguleringstillatelse måtte påhvile eiendommer eller bruk i vassdraget, blir derhos å foreta tinglysing til anførsel på vedkommende eiendommers eller bruks folier i panteregisteret.

Konsesjonæren skal innen 2 år innsende til departementet konduktørkart over de eiendommer og rettigheter konsesjonen omfatter.»

Det er i proposisjonen forutsatt at konsesjonæren skal levere konsesjonskraften på noenlunde samme prisvilkår som ellers gjelder for levering av elektrisk energi til kommuner i samme landsdel, men ikke under selvkostende.. Denne forutsetning har A/S Årdal og Sunndal Verk gått med på i brev til departementet av 30. november 1955.

Departementet har videre forutsatt at uttatte steinmasser blir plasert slik at de virker minst mulig skjemmende. Herom vil en rette henstilling til selskapet.

Angående spørsmålet om bygging av anleggsveg opp gjennom Fortundalen har stortingskomitéen i innstillingen uttalt at den i samsvar med hovedstyrets forutsetning vil «rå til at Verket bygger vegen nå i samband med utbygging av Fortun I».

Departementet vil rå til at tillatelse til erverv og regulering m. v. blir meddelt overensstemmende med Stortingets vedtak.

Det er forutsatt at Kongen vil være bemyndiget til eventuelt å samtykke i mindre vesentlige endringer i reguleringsgrensene og overføringsplanene, dersom det senere av tekniske grunner skulle vise seg hensiktsmessig, men bare under den forutsetning at skadevirkningene må antas derved ikke å bli økt i nevneverdig grad.

Departementet vil videre rå til at det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringene i samsvar med det utkast som er tatt inn i proposisjonen, idet tallene for øvre og nedre reguleringsgrense og nåværende vannstand for Skålavatn og Øvre Hervavatns vedkommende blir å endre som anført i innstillingen i samsvar med de av selskapet sommeren 1956 foretatte kontrollmålinger.

Manøvreringsreglementet blir sålydende:

1.

Reguleringsgrensene er:

	Reg.grenser		Reg.høyde	Nåværende vannstand
	øvre	nedre	m	
Storevatn	1264	1249	15	1260
Skålavatn	1013	988	25	1005,5
Øvre Hervavatn	1302,4	1287,4	15	1297,4
Nedre Hervavatn	1293	1287	6	1287
Prestesteinsvatn	1355,5	1333	22,5	1343
Fivlemyrane	1028	1018	10	1018
Gravdalsvatn	1271	1256	15	1266
Illvatn	1382	1367	15	1382
Breidalsvatn	1395	1383	12	1393
Svartdalsvatn	1409	1397	12	1409
Vatn kote 1362	1369	1356	13	1362
Øvre Grønevatn	1342	1319	23	1332
Nedre Grønevatn	1305,2	1285,7	19,5	1297

Reguleringsgrensene skal betegnes med faste og tydelige vannstandsmerker som Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet godkjenner.

2.

Det skal ved manøvreringen has for øye at vassdragenes naturlige flomvassføring så vidt mulig ikke økes og at den naturlige lågvassføring — så vidt det kan skje uten at reguleringens (overføringens) effekt forringes — ikke forminskes til skade for andres rettigheter. For øvrig kan vannslippingen foregå etter Fortun Kraftverks behov.

3.

Det skal påsees at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende og at dammer og andre reguleringsanlegg til enhver tid er i god stand.

Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander. Om det forlanges skal også nedbørmengde, temperatur m. v. observeres og noteres. Av protokollen sendes hver måned avskrift til Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet.

4.

Til å forestå manøvreringen antas norske statsborgere som godtas av vedkommende departement.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet kan bestemme hvor damvokterne skal bo og om de skal ha telefon i sin bolig.

5.

Viser det seg at manøvreringen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

Endring av reglementet kan bare foretas etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.

Som omhandlet i proposisjonen har A/S Årdal og Sunndal Verk også søkt om tillatelse til å innløse de fallrettigheter i Fortundalselv som det ikke har disposisjonsrett over. Det dreier seg om fallrettigheter mellom Bjørk bro og Skagen om fallrettigheter ovenfor Bjørk bro, tilliggende eiendommen Svenøy, gnr. 4 bnr. 1, 2, 3, 4 og 5 i Luster. Søknaden gjelder videre ekspropriasjon av nødvendig grunn og rettigheter for utbyggingen av fallene. Da utbyggingen vil medføre hindringer for fiskens frie gang og ventelig også vil være

til ulempe for andre almene interesser, vil det være nødvendig med tillatelse også etter vassdragslovens §§ 104 og 105.

I proposisjonen er forutsatt at Kongen — dersom Stortinget samtykker i at ervervs- og reguleringskonsesjonen blir gitt — meddeler tillatelse etter vassdragslovens § 55 til innløsning av de vannrettigheter selskapet ikke har disposisjonsrett over og de nødvendige tillatelser etter vassdragslovens §§ 62, 104 og 105 til ekspropriasjon av grunn m. v. for utbyggingen. Ekspropriasjonstillatelsen er forutsatt gitt på følgende vilkår:

«1.

A/S Årdal og Sunndal Verk plikter å treffe nødvendige tiltak for å søke å avhjelpe skader og ulemper som foretagendet fører med seg for bygdefolkets interesser. Spørsmålet om hvorvidt det skal treffes tiltak, og i tilfelle hvilke, avgjøres i mangel av overenskomst ved skjønn, som i tilfelle kan fremmes i forbindelse med ekspropriasjonsskjønnet.

2.

Til fremme av laks- og sjøaurefisket i Fortunelva plikter selskapet etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement å bygge og drive anlegg for klekking av rogn og oppdrett av settefisk samt utsetting av disse. Alle utgifter som er forbundet med byggingen av hensiktsmessige anlegg og med driften, samt med utsettingen, bæres av A/S Årdal og Sunndal Verk.

Dersom departementet finner det nødvendig skal selskapet være tilpliktet å bekoste og vedlikeholde et sperregitter som hindrer fiskens inngang i avløpstunnelen fra kraftstasjonen.»

Departementet vil anbefale at nevnte tillatelser blir gitt, ekspropriasjonstillatelsen på ovennevnte vilkår. For innløsningstillatelsen foreslås ikke særskilte betingelser oppstillet.

Industridepartementet

t i l r å d e r :

1. I medhold av lov om erverv av vassfall m. v. av 14. desember 1917 og lov om vassdragsreguleringer av samme dag tillates det A/S Årdal og Sunndal Verk å erverve og regulere Fortun-Grandfastavassdragene og å overføre den øvre del av Fortundalselva til Grandfasta samt å føre Rya og elva i Gjesingadalen inn i driftstunnelen for kraftstasjonen, på de betingelser og under de forutsetninger som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 25. januar 1957.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement for regulering av Fortun-Grandfastavassdragene i samsvar med det i Industridepartementets ovennevnte tilråding inntatte utkast som gjeldende inntil videre.
3. I medhold av § 55 i lov om vassdragene av 15. mars 1940 tillates A/S Årdal og Sunndal Verk å innløse de vassdragsrettigheter i Fortundalselva mellom Skagen og sammenløpet Fortundalselv-Grandfasta som selskapet ikke allerede rår over.
4. I medhold av § 62 i lov om vassdragene av 5. mars 1940 tillates A/S Årdal og Sunndal Verk å ekspropriere det som trengs av grunn og rettigheter m. v. for utbygging av Fortun kraftverk. Videre tillates selskapet å gjennomføre utbygningen i medhold av samme lovs §§ 104 og 105. Tillatelsene gis på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets ovennevnte tilråding.

4. Oslo Lysverker.

(Tillatelse til å foreta en regulering av Hemsilvassdraget m. v. i Buskerud fylke.)

Kronprinsregentens resol. av 25. januar 1957.

Stortinget har i følge meddelelse fra dets presidentskap i møte 10. desember 1956 gjort følgende vedtak:

«Stortinget samtykker i at det blir tillatt Oslo Lysverker å foreta en regulering av Hemsilvassdraget i Buskerud fylke i samsvar med Industridepartementets tilråding av 31. august 1956, med følgende endringer:

Avgiften til kommuner i vilkårenes post 3 skal være kr. 2,75 pr. nat.-HK.

Avsettingen til fond for fremme av jordbruket — vilkårenes post 14 — skal være kr. 150 000.»

Vilkårenes post 24, 3. ledd om naturfredning skal lyde:

«Konsesjonshaveren plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene i den utstrekning det er mulig uten uforholdsmessige omkostninger, å dra omsorg for at de ferdige anlegg og utsprengte steinmasser og lignende virker minst mulig skjemmende i terrenget. Steinmassenes plasering skjer i samråd med vedkommende kommuner.»

Vedtaket er i samsvar med Innst. S. nr. 280 for 1956, som samsvarer med St. prp. nr. 104 for s. å. med de endringer som er nevnt ovenfor i vedtaket.

De av Stortinget vedtatte betingelser for tillatelsen er sålydende:

«1.

Konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Dersom vannfall, som ikke tilhører staten eller norske kommuner, deltar i reguleringen

og overføringen eller blir medeiere i anleggene, gjelder konsesjonen for disses vedkommende i 50 år fra konsesjonens datum. Ved konsesjonstidens utløp tilfaller disse vannfalleieres andeler i anleggene staten uten vederlag.

Konsesjonen kan ikke overdras.

De utførte reguleringS- og overføringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall nedenfor anleggene.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

I det 35. år etterat konsesjonen er gitt, skal staten kunne innløse de andeler i reguleringsog overføringsanleggene som måtte tilhøre eiere for hvem tillatelsen er tidsbegrenset. Benytter staten seg ikke herav, skal den i det 10de år deretter ha samme adgang. Bestemmelsen om innløsning må være meldt anleggenes eier 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne under hensyn til at grunnstykker og rettigheter samt vannbygningsarbeider og hus har en verdi svarende til hva de bevislig har kostet ved ervervelsen med fradrag for amortisasjon etter en amortisasjonstid av 50 år. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Anleggene skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn av uvillige menn på statens bekostning.

Anleggenes eier plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

3.

For den økning av vasskraften som ved reguleringen og overføringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget, skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,50 pr. nat.-HK.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 2,75 pr. nat.-HK.

Økingen av vasskraften i Hemsila beregnes på grunnlag av den øking av lavvassføringen som reguleringen og overføringen antas å ville medføre utover den vassføring, som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året. For vassdraget nedenfor Hemsil II beregnes økingen på grunnlag av den øking av lavvassføringen som reguleringen og overføringen antas å ville medføre utover den vassføring som har kunnet påregnes år om annet med den tidligere bestående regulering. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinene utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal anses som den ved reguleringen og overføringen innvunne øking av vasskraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntrer etter hvert som den ved reguleringen og overføringen innvunne vasskraft tas i bruk.

Avgiftene har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. årlig rente.

4.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 3 og kontroll med vassforbruk samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 21, skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

5.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år etter at konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

6.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødS- eller statsborgerrett.

Vedkommende myndighet kan dog tillate unntagelser fra regelen, når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig. Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot, kan fremmede arbeidere også tillates benyttet, når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50 — femti — kroner for hver person.

7.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anleggene anvende norske varer, for så vidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med

mer enn 10 — ti — pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges. Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer, når særlige hensyn gjør det påkrevd.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

8.

Forsikring tegnes fortrinsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse hvis særlige hensyn foreligger.

9.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeid eller pålegges noen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet, når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med sin virkelige verdi beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbu for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øyemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anleggene.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til, når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer, å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige legehjelp og å holde et for øyemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

11.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sunt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsene i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.

12.

Konsesjonæren er forpliktet til, i den utstrekning som vedkommende departement bestemmer, å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger og bruer, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. Veger og bruer som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anleggene.

Konsesjonæren plikter å treffe nødvendige tiltak for å søke å avhjelpe skader og ulemper som reguleringen og overføringen fører med seg for bygdefolkets interesser. Spørsmålet om hvilke tiltak skal treffes avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn, som i tilfelle kan fremmes i forbindelse med skjønnet etter vassdragsreguleringslovens § 16, eventuelt § 19.

13.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende forsorgskommune slike forsorgsutgifter som i vassdragsreguleringsloven er forutsatt dekket ved hjelp av fond i samsvar med reglene i lovens § 12 pkt. 7, 1. ledd og 2. ledds første og annet punktum.

14.

Innen reguleringen tas i bruk skal konsesjonæren innbetale til Hemsedal og Ål kommuner tilsammen kr. 150 000, som avsettes

til fond, hvis renter etter nærmere bestemmelse av herredstyrene anvendes til fremme av jordbruk i distriktet. Fondets fordeling mellom kommunene fastsettes av Landbruksdepartementet.

15.

Til fremme av fisket plikter konsesjonæren årlig å sette ut det antall yngel og/eller settefisk — herunder også settefisk og/eller yngel av laks i Drammenselva — som vedkommende departement anser påkrevd i relasjon til inngrepene. Konsesjonæren bærer alle utgifter som følger med pålegget.

For å hindre utvandring av fisk i tappeperioden, plikter konsesjonæren dersom vedkommende departement forlanger det og etter dette departements nærmere bestemmelser å anbringe sperregitter eller annen sperreanordning foran tappeluker og/eller tunnelinntak samt å bære de utgifter som følger med anskaffelse, oppsetting og vedlikehold m. v.

Dersom departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i de vannområder som berøres av reguleringen plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.

Konsesjonæren plikter, etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement, å slippe nødvendig vann for drift av fisketrapper som måtte bli bygd.

16.

Konsesjonæren plikter å rydde de neddemte arealer for trær og større busker, og etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement også å foreta finrydding på begrensede områder av hensyn til garnfiske og lignende. Ryddingen må være fullført senest innen to år etter første neddemning.

17.

Konsesjonæren plikter, før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringS- og overføringsanleggene, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anleggene skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Deres utførelse så vel som deres senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

18.

Reguleringsanleggenes eier plikter å avgi vann i sådan utstrekning, at den alminnelige fløting forulempes så lite som mulig ved reguleringen. Spørsmålet om hvilke forføyninger han skal treffe, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

Skade eller ulempe for fløtingen, som ikke på denne måte avhjelpes, blir å erstatte overensstemmende med reguleringslovens § 16.

19.

Vannslippingen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

En norsk statsborger, som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

For så vidt vannet slippes i strid med reglementet, kan konsesjonæren pålegges en tvangsmulkt til staten av inntil kr. 2 000 for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse.

20.

Anleggenes eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser, som i det offentliges interesser finnes påkrevd og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte oppdemningshøyder og de tillatte laveste tapningsgrenser betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker, som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

21.

De vassfalls- og brukseiere, som benytter seg av det ved reguleringen og overføringen innvunne driftsvann, er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Når 30 år er forløpet fra konsesjonens meddelelse, kan de kommuner hvis interesser berøres av reguleringen, uansett den ovenfor

betingede prosent for kraftavgivelse og uten hinder av den foran fastsatte begrensning, med Kongens samtykke etter hvert som kraft blir ledig kreve avgitt fra de av vassdragets vassfall som tilhører norske kommuner ytterligere kraft så vidt fornødent til å dekke deres eget behov eller til å forsyne deres innvånere med kraft til lys, varme, gårdsdrift, håndverk eller småindustri.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningene eller fra ledningsnettet, hva enten ledningene tilhører anleggenes eier eller andre. Forårsaker kraftens uttakelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Den konsesjonskraft som pliktes levert kommunene fra Gjuva, Hemsil I og Hemsil II kraftstasjoner, og som Oslo Lysverker stiller til rådighet ved stasjonsvegg med generatorspenning, skal leveres til samme pris og ellers på samme vilkår som staten til enhver tid fastsetter for sine kraftleveringer i Østlandsområdet.

Hvis eieren leier ut kraft, og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne, kan kommunen eller staten i hvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

22.

Departementet kan under særlige omstendigheter gi en vassfalls- eller brukseier som ikke er medeier i regulerings- og overføringsanleggene, tillatelse til å benytte driftsvann, som er innvunnet ved reguleringen og overføringen, mot en årlig godtgjørelse til anleggets eier. Denne godtgjørelse skal i tilfelle av tvist fastsettes av departementet.

23.

Ved damanleggene skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at anleggets eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anlegget eller deres benyttelse. Anleggenes eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anlegget som skjer i krigsøyemed.

24.

Det påhviler konsesjonshaveren i den utstrekning hvori dette kan skje uten særlige vanskeligheter og utgifter, å unngå ødeleggelse av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og steder, som kan antas å ha vitenskapelig eller historisk betydning.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Landsforeningen for naturfredning i Norge i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonshaveren plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene, i den utstrekning det er mulig uten uforholdsmessige omkostninger, å dra omsorg for at de ferdige anlegg og utsprengte steinmasser og lignende virker minst mulig skjemmende i terrenget. Steinmassenes plasering skjer i samråd med vedkommende kommuner.

Om nærværende bestemmelser gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

25.

Anleggenes eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av anleggenes eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

26.

Konsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende. Vedkommende regjeringsdepartement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen og overføringen kan medføre forpliktelser.»

Stortingskomitéen understreker det som er sagt i proposisjonen om at det er meget ønskelig at det kommer i stand et samarbeid mellom reguleringens vedkommende og Drammens Elektrisitetsverk om en løsning av de vanskeligheter som fløtningen er kommet opp i, og som dels skyldes reguleringene, dels utbyggingen av Kaggefoss. Komitéen bemerker videre «at tiltaksskjønnet for fløtningsinteressene i henhold til reguleringslovens § 19, så

vidt man kjenner til, ennå ikke er avsluttet for så vidt angår konsesjonen av 1948 på Holsvassdraget m. v. Komitéen ville anse det som en fordel om dette skjønn ble tatt opp igjen og eventuelt kombinert med de tiltaksskjønn som vedrører de senere reguleringer, for så vidt det ikke kan oppnås enighet om de tiltak som skal treffes av hensyn til fløtningen.»

Komitéen anbefaler at det i forbindelse med erstatningsskjønnet tas opp forhandlinger om levering av kraft til stølene eller brukene i stedet for pengeerstatning og ser gjerne at en finner frem til en slik løsning.

Oslo Lysverker har i skrivelse til komitéen gått med på som frivillig overenskomst å tildele Eivind Thorset og Anders E. Teigen henholdsvis 5 kW og 1,5 kW på nærmere i skrivelsen angitte vilkår, som en del av den erstatning disse grunneiere tilkommer.

For så vidt angår et planlagt vannverk for Gol sentrum med inntak i Ruståni går departementet i proposisjonen ut fra at det kommer til overenskomst mellom partene, slik at nødvendig vann kan bli reservert vannverket. Såfremt det ikke er mulig å komme frem til en minnelig avtale forutsettes at departementet kan treffe avgjørelse om og i tilfelle hvor stor mengde vann som skal reserveres for vannverket.

I proposisjonen er videre forutsatt at det blir opprettet overenskomst mellom konsesjonæren og eierne av et sagbruk i Dyrja om levering av kraft som erstatning for det vann sagbruket blir berøvet.

Departementet har i proposisjonen meddelt at det vil henlede Oslo Lysverkers oppmerksomhet på spørsmålet om hvordan inntaket for kraftstasjonen Hemsil II skal innrettes for at dyrkningsarealene ovenfor inntaket skal kunne bevares, og videre at departementet vil henstille til Lysverkene å benytte innenbygds arbeidskraft i den utstrekning det er mulig og hensiktsmessig.

Bestemmelsen om forsorgsutgifter i post 13 er forutsatt å falle bort dersom reguleringslovens § 12 pkt. 7 og de bestemmelser det der er henvist til i forsorgsloven av 19. mai 1900 blir opphevet.

Angående bestemmelsen om jordbruksfond i post 14 vil departementet anbefale at det blir oppstilt som en forutsetning at det som vanlig blir utarbeidet vedtekter for fondet, og at disse skal godkjennes av Landbruksdepartementet.

Departementet vil rå til at reguleringstillatelse blir meddelt overensstemmende med Stortingets vedtak.

Det er forutsatt at eventuelle mindre planendringer kan avgjøres av departementet uten at spørsmålet blir forelagt Kongen eller Stortinget.

Departementet vil videre rå til at det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringene i samsvar med det utkast som er tatt inn i proposisjonen. Utkastet er sålydende:

«1.

Reguleringsgrensene er følgende:

	Sommer-vannstand m. o. h.	Øvre m. o. h.	Nedre m. o. h.	Oppdem. i m.	Senkn. i m.	Reg. høyde i m.
Vavatn	1 124,3	1 124,3	1 116,3	0	8,0	8,0
Gyrinosvatn	1 095,6	1 108,5	1 095,6	12,9	0	12,9
Flævatn	1 088,6	1 108,5	1 088,6	19,9	0	19,9

Reguleringsgrensene skal betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Flomlukene i Gyrinos—Flævatn-dammen skal manøvreres slik at vannstanden ikke overstiger kote 1 108,5, og dimensjoneres slik at de tar største påregnelige flom.

2.

Ved manøvreringen skal has for øye at vassdragets tidligere flomvassføring ikke økes, og at den naturlige lavvassføring nedenfor Hemsil II's utløp ikke forminskes til skade for andres rettigheter.

Til fløtingen i vassdraget skal avgis det nødvendige vann i samsvar med det som måtte bli bestemt ved overenskomst eller skjønn.

Det skal avgis nødvendig vann til eventuelle fisketrapper etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Det skal videre ved tappingen has for øye at isforholdene i vassdraget så vidt mulig ikke forverres.

For øvrig kan vannslippingen foregå etter Oslo Lysverkers behov.

3.

Det skal påses at flomløpene ikke hindres av is eller lignende, og at dammene til enhver tid er i god stand.

Det føres kontroll over dammenes manøvrering og avleste vannstander samt observeres og noteres om det forlanges, regnmengder, temperatur m. v. Av denne protokoll sendes ved hver måneds utgang avskrift til Hovedstyret for Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen.

4.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger, som godtas av vedkommende departement.

Hovedstyret for Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen kan bestemme hvor damvokterne skal bo og om de skal ha telefon i sine boliger.

5.

Endring av dette reglement kan alene foretas etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.

6.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning for konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglement som finnes nødvendig.»

Industridepartementet

tilråder:

1. I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 tillates Oslo Lysverker å foreta en regulering av Hemsilvassdraget m. v. i Buskerud fylke på de betingelser og under de forutsetninger som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 25. januar 1957.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringen i samsvar med det i Industridepartementets ovennevnte tilråding inntatte utkast som gjeldende inntil videre.

5. A/S Bjølvefossen.

(Tillatelse til å leie inntil 30 000 kW elektrisk energi fra Bergenshalvøens komm. Kraftselskap.)

Kronprinsregentens resol. av 1. februar 1957.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i brev av 18. januar 1957 gitt følgende uttalelse til departementet i anledning av en søknad av 28. juni 1956 fra A/S Bjølvefossen om konsesjon på leie av inntil 30 000 kW elektrisk energi fra Bergenshalvøens kommunale Kraftselskap:

«Med Industridepartementets, Vassdragsavdelingens påtegning av 2. juli 1956 har hovedstyret mottatt til uttalelse en søknad av 28. juni 1956 fra A/S Bjølvefossen om konsesjon på leie av nødvendig elektrisk kraft fra Bergenshalvøens kommunale kraftselskap, for utvidet drift av selskapets elektro-smelteanlegg i Indre Ålvik i Kvam herred, Hordaland fylke.

Søknaden er sålydende:

«Vi tillater oss herved å søke om konsesjon for leie og overføring av minimum 75 mill., maksimum 150 mill. kWt. pr. år fra Bergenshalvøens Kommunale Kraftselskap fra Fosse kraftverk i Evanger herred til Ålvik. I den anledning vil vi opplyse følgende:

Vårt selskap har i henhold til ansøkning til Det Kgl. Industridepartement fått anledning til å foreta en modernisering og nybygging av vårt ferrokrom-anlegg, idet det gamle ferrokrom-anlegg, som ble bygget i 1934 og noe utvidet i 1937—38, er umoderne og nedslitt. Det nye bygg som aktes oppført er basert på 3 moderne trefaseovner à 8 000 kW. Omkostningene er beregnet å bli ca. 10 mill. kroner. Dette beløp vil bli finansiert av oss uten opptagelse av lån. Byggetiden vil bli 2 à 3 år. Det gamle ferrokrom-anlegg, som har 8 ovner, vil bli redusert med 2 ovner, mens de resterende 6 ovner fortsatt vil kunne gjøre tjeneste, særlig til fremstilling av såkalt høykullet ferrokrom, råkrom og kromsilisium. De to sistnevnte kvaliteter er råmaterialer for lavkullet ferrokrom, som vil bli produsert i det nye anlegg. Dette kan for øvrig benyttes til produksjon av andre ferrolegeringer.

Vårt ferrosilisium-anlegg er tidligere blitt modernisert ved bygging av 2 store 12 000 kva. ovner av A/S Elektrokemisk's type. I tillegg hertil har vi 2 litt eldre trefaseovner på ca. 8 000 kva. pr. stk., som begge er fullt brukbare.

Til dette store ovnsutstyr har vi dessverre kun 30—35 000 kW disponibelt fra vårt eget kraftanlegg. Vi ville imidlertid kunne nyttiggjøre oss anleggene på en langt bedre måte hvis det var mulig å få tilført ytterligere elektrisk kraft. To nærliggende vannfall er blitt undersøkt, men det viste seg at disse dessverre ikke var særlig gunstige. Vi har derfor vært i forbindelse med Bergenshalvøens Kommunale Kraftselskap for å høre om det var muligheter for leie av kraft fra dette selskap. Det har vist seg under de forhandlinger som har pågått i noen tid, at vi vil kunne få leiet kraft av dette selskap fra Bergsdalsvassdraget, nemlig minimum 75 mill. maksimum 150 mill. kWt. pr. år, fra høsten 1958.

Det tas sikte på at kraftleveransen skal begynne 1. september 1958. B. K. K. har anledning til å levere ⅔ av de nevnte energimengder i tiden 15. april—15. oktober. Energien skal av B. K. K. leveres fra vegg — gjennomføring i Fosse Kraftverk. Overføring herfra og til vårt anlegg i Aalvik skal besørges av vårt

firma. Den kraftledning som i den anledning må oppføres er beregnet å koste ca. 4—5 mill. kroner.

For å kunne levere den nevnte kraft til Aalvik må Bergenshalvøens Kommunale Kraftselskap foreta en utbygging i Bergsdalsvassdraget. Til finansiering av denne utbygging må B. K. K. låne et visst beløp av vårt firma. Det har vært nevnt et beløp på 8 mill. kroner med en løpetid på 13—15 år.

Vi tør fremholde for det ærede departement den store samfunnsmessige betydning en sådan utvidelse av vår produksjon vil få for landet, bygden og vårt firma, idet vi gjør oppmerksom på den økning av våre eksportsalg som oppnåes og som også vil medføre betydelig økede valutainntekter for landet.

Den planlagte utvidelse vil etter de nåværende fob-priser bety følgende økning i eksportverdien:

Salg etter utvidelsen:

Kullfattig ferrokrom	12 500	tonn	à kr.	3 200 =	kr. 40 000 000
Kullholdig ferrokrom	3 000	tonn	à kr.	2 000 =	» 6 000 000
Ferrosilisium 45 pst.	17 000	tonn	à kr.	750 =	» 12 750 000
					kr. 58 750 000

Salg ved nåværende produksjon:

Kullfattig ferrokrom	8 000	tonn	à kr.	3 200 =	kr. 25 600 000
Kullholdig ferrokrom	1 500	tonn	à kr.	2 000 =	» 3 000 000
Ferrosilisium 45 pst.	10 500	tonn	à kr.	750 =	» 7 875 000
					kr. 36 475 000

Salg etter utvidelsen	kr. 58 750 000
Salg ved nåværende produksjon	» 36 475 000
Økning i eksportverdi	kr. 22 275 000»

Med A/S Bjølvefossens brev av 9. juli 1956 mottok vi avtrykk av den kontrakt som etter selskapets forutsetning skulle bli å slutte med Bergenshalvøens Kommunale Kraftselskap for omhandlede kraftleie og ut fra at Bjølvefossen står for overføring av kraften. Denne kontrakt er imidlertid avløst av den nedenfor nevnte nye kontrakt, da det nå er bestemt at overføringen skal besørges av kraftselskapet.

Søknaden har herfra vært forelagt distriktet til uttalelse på vanlig måte.

K v a m h e r r e d s t y r e har i møte den 25. oktober 1956 fattet følgende enstemmige vedtak i anledning saken:

«Kvam heradstyre vil rå til at A/S Bjølvefossen får konsesjon på overføring av 75—150 mill. kWh på ei 30 000 kW kraftline Fosse—Ålvik på etternemnde vilkår:

1. Kvam får løyve til å overføra inntil 10 000 kW på same lina, til bruk i Kvams forsyningsdistrikt.
2. Kvam tek ikkje del i anleggskostnad av overføringslina, då Kvam sitt uttak vert vesentleg i vinterhalvåret, og lina då er ledig for Kvam sitt bruk, etter kontraktutkastet mellom B. K. K. og A/S Bjølvefossen.
3. Kvam betalar for krafttap og tek del i tilsyn og vedlikehald av lina.

Føresetnaden for fråsegna er at lina vert lagd etter ein av dei påtenkte tracear gjennom Øystese eller Fyksesund.»

Ordføreren i Kvam har ved ekspedisjon av saken ved brev av 26. oktober 1956 til Hordaland fylkes konsulent i vassdrags- og elektrisitetssaker bemerket:

«Til dei vilkåra heradstyret sette, skal ein til nærare orientering gje desse merknadene:
Til pkt. 1: Den krafta som Kvam Kraftverk no har til rådvelde er alt oppbrukt. Det føreligg store krav om kraft til nybygg og nye tiltak, og kraftmangel i dette høvet er stagnasjon for heradet. Alle nye heimar må ha kraft og dei gamle treng òg meir til ein moderne husholdning i dag. Eksistensgrunnlaget for utviklinga er eit kraftspørsmål. Kvam treng meir elektrisk kraft skal utviklinga kunna halda fram.
Til pkt. 2: Etter avtaleutkastet som føreligg mellom B. K. K. og A/S Bjølvefossen vil det ikkje føra til ekstra kostnad på overføringslina med det som Kvam vil få overført. Det er ei økonomisk utnytting av anlegg og materiell, til beste for alle.

Kvam kostar transformatorstasjon og dei turvande avkoplingsapparat til sitt uttak frå overføringslina.
Til pkt. 3: Her vil Kvam sitt uttak koma A/S Bjølvefossen til gode med at Kvam tek sin del av driftsutgiftene på lina (ikkje amortisasjon og renter).»

F y l k e s k o n s u l e n t e n har i påtegning av 29. oktober 1956 til fylkesmannen i Bergen og Hordaland bemerket, at etter avtale av 1950 mellom Hordaland fylke og B. K. K. har Kvam samme rett til å få dekket sitt kraftbehov fra B. K. K. sine kraftanlegg som de kommuner som er med i B. K. K. Fylkeskonsulenten rår derfor til at Kvam kommune får høve til å overføre elektrisk energi fra B. K. K. sine anlegg på overføringslinjen til Bjølvefossen. For øvrig anbefales konsesjonen gitt på vanlige vilkår.

F y l k e s m a n n e n i B e r g e n o g H o r d a l a n d fylke har i påtegning av 3. november 1956 til hovedstyret anbefalt kraftleiekonsesjonssøknaden innvilget — under henvisning til Kvam herredstyres vedtak og nevnte uttalelse fra fylkeskonsulenten.

De respektive uttalelser har herfra vært forelagt A/S Bjølvefossen til eventuelle bemerkninger.

I påtegning av 22. november 1956 til hovedstyret bemerker selskapet:

«Etter forhandlinger mellom B. K. K. og oss i de siste dager er det oppnådd prinsipiell enighet om at B. K. K. skal oppføre og eie den kraftledning som er nødvendig for overføring av kraft til oss.

De betingelser Kvam kommune stiller i sitt vedtak av 25. oktober d. å., gjelder disponering over kraftledningen og kan derfor ikke innvilges av oss. Dette spørsmål må avgjøres når B. K. K. innsender konsesjonsansøkning for oppføring av kraftledningen.

For fullstendighets skyld vil vi imidlertid allerede nå opplyse at vi i og for seg ikke har noe imot at Kvam Kommune får benytte ledningen når det bare ikke skjer til fortrengsel for vår overføring.

Det vi har søkt om er konsesjon for leie av kraft. For denne konsesjon kan det ikke settes slike betingelser som Kvam Kommune gjør, idet vi ikke er i en slik stilling at det er fysisk mulig å etterkomme kravet.»

I det høve er herfra innhentet uttalelse fra Bergenshalvøens kommunale kraftselskap, som i brev av 11. desember 1956 til Hovedstyret bemerker:

«Det er riktig at vi, etter det kontraktutkast som nå foreligger, skal bygge og eie kraftledningen fra Fosse kraftverk i Bergsdalen til Indre Ålvik. I overensstemmelse hermed vil konsesjon for bygning av denne ledning bli søkt av oss i den nærmeste fremtid.

Ledningen er forutsatt bygget som enkeltledning tilsvarende 3×120 mm^2 Cu. Med dette ledningstverrsnitt vil det som et ytterste maksimum kunne overføres ca. 30 MW.

Med den leveringsforpliktelse vi har påtatt oss likeoverfor A/S Bjølvefossen på 75—150 mill. kWh pr. år må det regnes med at overføringskapasiteten til sine tider, i hvert fall i sommerhalvåret, vil bli fullt beslaglagt for dette formål.

Ved siden herav å levere 10 MW vinterbelastning til Kvam vil medføre vanskeligheter idet for det første også vinterleveringen til A/S Bjølvefossen kan bli stor og for det annet en vinterlevering som nevnt til Kvam jo også betinger en forholdsvis høy belastning i sommerhalvåret.

Vi mener derfor at det i konsesjonsbetingelsene ikke må fastlegges noen plikt for oss til å levere en slik effektmengde til Kvam herred. Det som eventuelt blir tatt inn i en konsesjon for kraftledningen vedrørende dette punkt må i høyden begrenses til en bestemmelse om at konsesjonæren forpliktes til i den utstrekning det er mulig av hensyn til kraftledningens overføringsevne og leveringsforpliktelsene likeoverfor A/S Bjølvefossen over nevnte kraftledning å levere energi også til Kvam herred. Betingelsene for slik levering bør være de som fremgår av den avtale av 1950 mellom Hordaland fylke og oss som er nevnt i overingeniør Lægreids påtegning av 29. oktober i år.

I her omhandlede konsesjon som, så vidt vi forstår, bare omhandler kraftleien skulle det således være unødvendig å ta inn noen bestemmelse om kraftoverføring til Kvam.

Vi vedlegger det foreliggende utkast til kontrakt med A/S Bjølvefossen. Dette utkast inneholder i § 1 bestemmelsene om bygning av kraftledningen. Etter Deres ønske vedlegger vi likeledes trace for kraftledningen i 2 alternativer som begge skulle passe for Kvam herreds behov.»

Av kraftleiekontrakten hitsettes følgende utdrag:

«§ 1. B.k.k. forplikter seg til fra det tidspunkt nedenfor nevnte kraftledning er driftsklar, forutsetningsvis 1. september 1958 å levere til Bj.'s anlegg i Indre Ålvik, Hardanger, og Bj. forplikter seg til fra samme tidspunkt å motta fra B.k.k. en energimengde som ikke skal være mindre enn 75 mill. kWh eller større enn 150 mill. kWh pr. år. B.k.k. har rett til å levere inntil 100 mill. kWh av disse energimengder i tiden 15. april—15. oktober. Energien kan av B.k.k. leveres med den effekt B.k.k. til enhver tid kan stille til disposisjon, dog ikke utover 30 MW.

Energien skal av B.k.k. leveres ved Bj.'s kraftstasjon i Indre Ålvik. Den for overføringen nødvendige kraftledning fra Fosse kraftstasjon i Bergsdalen og til Indre Ålvik bygges av B.k.k., som også forestår drift og vedlikehold av ledningen. Omkostningene ved bygning av ledningen bæres av Bj. mens omkostningene ved drift og vedlikehold bæres av B.k.k. Byggeomkostningene refunderes B.k.k. etterhvert som disse påløper, dog ikke i mindre beløp enn *kr. 100 000*.

Kraftledningen overgår i B.k.k.'s eie så snart kraftleveringen er kommet istand. Utgifter til forrentning og avskrivning av ledningens byggesum tas ikke med i energiprisen, idet disse utgifter bæres av Bj.

Såfremt kraftledningen, etter nærmere avtale, på strekningen Fosse—Hamlagrø helt eller delvis bygges sammen med B.k.k.'s fremtidige ledning Fosse—Hodnaberg bærer B.k.k. de merutgifter som en slik sammenbygning vil forårsake.»

For den leverte energi betaler Bj. en pris av 2,6 øre pr. kWh målt i Bj.s kraftstasjon i Indre Ålvik.

«Denne pris skal svare til verdien av Statistisk Sentralbyrås levekostnadsindeks pr. 15. september 1857. Prisen skal for hvert etterfølgende kalenderår reguleres i forhold til den indeks som gjelder det foregående års 15. desember.»

«Bj. er forpliktet til å betale for et minimumsuttak av 75 mill. kWh pr. år selv om Bj. ikke har vært istand til å utta dette kvantum» (jfr. § 3 og § 4).

Med hensyn til finansieringsforholdene er i § 6 bestemt:

«For gjennomføring av utbygningsarbeider i B.k.k.'s vassdrag som er nødvendige for levering av her omhandlede energimengder yter Bj. til B.k.k. et lån på *8 mill. kroner*, som utbetales i følgende terminer: *kr. 2 000 000* den 2. januar 1957, *kr. 2 000 000* den 1. juli 1957, *kr. 2 000 000* den 2. januar 1958 og *kr. 2 000 000* den 1. juli 1958.

Lånet forrentes etter 4,5 pst. p. a. Renten betales hver 2. januar og 1. juli av det til enhver tid utbetalte lånebeløp. Lånet er avdragsfritt i 5 år og avdrages deretter i 20 terminer à *kr. 400 000* hvert års 2. januar og 1. juli,

første avdrag 2. januar 1962, siste avdrag 1. juli 1971.

Pr. 2. januar 1962 eller ved senere avdragsterminer har B.k.k. rett til å øke avdragene eller si opp det hele resterende lånebeløp til innfrielse etter 3 måneders forutgående varsel til Bj.

For lånet gis Bj. sikkerhet i den B.k.k. tilkommende kraftleie, idet Bj. kan tilbakeholde forfalne rente- og avdragsterminer i forfalne kraftleieterminer.»

Tvistigheter som måtte oppstå i forbindelse med kontrakten, skal med bindende virkning for begge parter avgjøres ved voldgift (§ 7).

Hva kontraktstiden angår er i § 8 blant annet bestemt følgende:

«Kontrakten er for begge parter bindende til 3. desember 1980. Dog skal prisen kunne tas opp til drøftelse hvert 5. år.»

For det lån på 8 mill. kroner som Bjølvefossen i henhold til kontrakten skal yte B.k.k. til gjennomføring av de nevnte utbyggingsarbeider, er den rente som blir å beregne for lånet ifølge A/S Bjølvefossen nå endret til «minimum 4½ maksimum 5 pst.». Videre opplyser selskapet at det energikvantum som skal leveres bedriften blir å måle ved ca. 50 kV spenning samt at kraftledningen blir å bygge for tilsvarende spenning.

Hovedstyret skal bemerke:

Konsesjon på erverv og regulering av Bjølvovassdraget er gitt av A/S Bjølvefossen ved kgl. resolusjon av 3. desember 1915 på vilkår om hjemfallsrett til staten etter 65 år, regnet fra konsesjonens dato, til vannfallet og kraftstasjonen m. v. og uten vederlag. Videre er i konsesjonen betinget at selskapets styre skal bestå av bare norske statsborgere samt at selskapets aksjer skal være på norske hender. I konsesjonsavgifter til kommuner skal det av den ved reguleringen innvunne kraft pr. nat.-HK betales kr. 0,50 i de første 10 år, regnet fra vannfallet tas i bruk, deretter kr. 0,75 i de neste 5 år og kr. 1 i resten av konsesjonstiden. De samme avgifter skal betales til staten. (Avgiftene til kommuner og staten utgjorde tilsammen kr. 81 260 for året 1956).

Til kommuner pliktes avgitt etter hvert som utbyggingen skjer, inntil 5 pst. av den utbygde kraft. Staten er forbeholdt rett til å erholde andre 5 pst. av kraften. For øvrig er tillatelsen meddelt med vilkår blant annet om norske funksjonærer og arbeidere, forsikring, varer istedenfor penger, fattigfond, sykehus og legetilsyn, politioppsyn, husrom, tomter, vann og kloakk, elektrisk lysanlegg m. v.

Ved kgl. resolusjon av 23. juni 1939 er imidlertid konsesjonsvilkårene vedrørende aksjekapitalen endret slik at britiske avtakere av ferrolegeringer kunne komme inn som aksjonærer i selskapet. Av aksjekapitalen skal så vidt vites nå 32 pst. eies av utlendinger.

A/S Bjølvefossen har egen kraftstasjon og et smelteverk for ferrokrom og ferrosilisium i Indre Ålvik, Hardanger. Kraftstasjonen med sine 4 aggregater på tilsammen 45 000 kW er forutsatt å skulle yte ca. 237 mill. kWh pr. år. Selskapet står som foran nevnt nå overfor en modernisering og nybygging av smelteanlegget. Når disse arbeider er gjennomført vil smeltedriften etter hva det herom er opplyst, i alt kreve følgende kraftkvanta. (Jfr. hovedstyrets brev av 16. oktober 1956 til Industridepartementet.):

1)	Ferrosilisium ovn nr. I og II	ca. 15 000	kW
	Ferrosilisium ovn nr. III og IV (eldre ovn)	» 10 000	»
2)	Ferrokrom-anlegget, gammelt og nytt	» 25 000	»
3)	Motorer i fabrikken, oppvarming, byanlegget m. v.	» 3 000	»
	Tilsammen	ca. 53 000	kW

eller ca. 400 mill. kWh ved en brukstid på ca. 7 500 timer pr. år.

Da Bjølvefossen ikke disponerer over tilstrekkelig kraft fra egen kraftstasjon for den utvidede drift, er det dets forutsetning å inngå den nevnte kontrakt med Bergenshalvøens kommunale kraftselskap om levering og overføring av det nødvendige kraftkvantum fra kraftselskapets anlegg ved Fosse i Evanger herred til bedriften i Indre Ålvik i Kvam herred. Det handler seg om en levering av 75—150 mill. kWh pr. år, herav ⅔ i tiden 15. april —15 oktober. Det søkes om konsesjon på et maksimaluttak av 30 000 kW. Kraftleveringen er forutsatt å ta til den 1. september 1958 og kraftleien skal vare til 3. desember 1980, slik at den eventuelle konsesjon på kraftleien vil utløpe samtidig med selskapets ervervs- og reguleringskonsesjon av 3. desember 1915.

Etter hovedstyrets syn (jfr. hovedstyrets forannevnte brev av 16. oktober 1956 til departementet) skulle den kraftlevering som det er søkt konsesjon for passe godt for de kraftverker i området som allerede er utbygd eller som er under bygging. Hovedstyret vil derfor for sitt vedkommende, rå til at den søkte kraftleiekonsesjon innvilges og at tillatelsen meddeles for den tid A/S Bjølvefossens kraftleiekontrakt med Bergenshalvøens kommunale kraftselskap måtte stå ved makt, dog ikke lenger enn inntil 3. desember 1980.

For tillatelsen vil i tilfelle bli å påberope de samme vilkår hva selskapets styre og kapital angår som er fastsatt i post 1 i vilkårene i A/S Bjølvefossens konsesjon (kgl. resolusjon) av 3. desember 1915, på erverv og regu-

lering av Bjølvovassdraget med endringer (kgl. resolusjon) av 23. juni 1939.

Med hensyn til de konsesjonsavgifter som kan pålegges vil hovedstyret foreslå at det fastsettes en årlig avgift til staten av kr. 1,50 pr. kW av den kraft hvorav der i henhold til kontrakten skal betales leie. Denne avgift vil motsvare den i Elektrokemisk A/S's (tidligere A/S Fiskå Verk) kraftleiekonsesjon av 6. november 1953 fastsatte samlede avgift til kommuner og staten. En går da ut fra at det i nærværende konsesjon til A/S Bjølvefossen ikke blir å fastsette konsesjonsavgift til kommuner.

For øvrig vil en anbefale at tillatelsen meddeles på vanlige vilkår, således at betingelsene i sin helhet blir som i vedlagte forslag.

Som det vil sees av det siterte vedtak av 25. oktober 1956 fattet av Kvam herredstyre, forbeholder Kvam seg rett til å overføre for sitt distrikt inntil 10 000 kW på den 50 kV kraftledning som blir å bygge for kraftleveringen til Bjølvefossen. Kvam forutsetter at dets kraftuttak vesentlig vil skje i vinterhalvåret og således i en tid da kraftledningen etter leveringskontrakten skulle være mindre belastet. Kvam setter derfor som vilkår at det for overføring av kraften til Kvam bare blir å betale for krafttap og en andel av omkostningene for tilsyn med og vedlikehold av kraftledningen, men at det altså ikke blir å beregne renter og amortisasjon av byggeomkostningene for ledningen motsvarende Kvams eventuelle uttak.

Ifølge Bergenshalvøens komunale kraftselskap — som nå skal bygge, eie og drive den omhandlede 50 kV kraftledning — vil ledningen bli å bygge med anvendelse av trestolper og det vil bli søkt nyttet størst mulig ledningstverrsnitt ved denne byggemåte. Spørsmålet om i hvilken utstrekning ledningen også vil kunne nyttes for distriktenes strømforsyning, inklusive Kvam — under hensyntagen til overføring til Bjølvefossen — vil en ta opp til drøftelse med kraftselskapet når dets søknad om konsesjon på ledningen måtte foreligge.

Behandlet i hovedstyremøte den 16. januar 1957.

Erklæring av 23. juli 1956 fra selskapets styre samt sakens øvrige dokumenter vedlegges.»

Hovedstyrets utkast til konsesjonsvilkår er sålydende:

«1. *Leietid.*

Tillatelsen gjelder for den tid A/S Bjølvefossen måtte leie inntil 30 000 kW fra Bergenshalvøens kommunale kraftselskap i samsvar med den foreliggende kraftleiekontrakt mellom partene, dog ikke lenger enn inntil 3. desember 1980.

2. *Styre og kapital.*

De vilkår med hensyn til selskapets styre og kapital, derunder aksjer, som er fastsatt i post I, 1 i A/S Bjølvefossens ervervs- og reguleringskonsesjon — kgl. resolusjon av 3. desember 1915 — med endringer, kgl. resolusjon av 23. juni 1939, skal også gjelde for nærværende kraftleiekonsesjon.

3. *Overdragelse av energi.*

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av departementet eller for noen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

4. *Søksmål etter naboloven.*

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av naboloven.

5. *Norske tjenestemenn og arbeidere.*

Til byggingen og driften av anlegget skal det bare brukes tjenestemenn og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Vedkommende myndighet kan dog dispensere fra denne bestemmelse når det trengs spesiell fagkunnskap eller øvelse eller når andre hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig for konsesjonæren.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler mot det, kan dispensasjon også gis når det gjelder fremmede tjenestemenn og arbeidere som har hatt fast bopel her i riket det siste år. Søknad om dispensasjon må i hvert enkelt tilfelle sendes om vedkommende politimester. Ansettelse må ikke i noe tilfelle foretas før søknaden er avgjort.

Bruker konsesjonæren fremmede tjenestemenn eller arbeidere uten å ha fått tillatelse til det, kan vedkommende departement ilegge ham en dagbot til statskassen på opp til 50 — femti — kroner dagen for hver person.

6. *Norsk arbeid og materiell.*

Til byggingen og driften av anlegget skal norsk vare brukes såfremt den er likeså god

som den utenlandske, kan skaffes tidsnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell tilsammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan vedkommende departement for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — prosent av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbudsvilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig, og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til vedkommende departement om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

7. *Trygd.*

Trygd skal fortrinsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

8. *Kraftavståelse.*

Selskapet plikter å avstå inntil 10 pst. av den leide kraft til de kommuner som Kongen bestemmer — derunder også fylkeskommuner.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som etter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges tatt ut etter bestemmelse av departementet enten i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet, hva enten dette tilhører selskapet eller eieren av vassfallet.

Volder uttaket av kraften økede utgifter, bæres disse av den som tar ut kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten samtykke av departementet.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft tas ut.

Konsesjonskraft kan oppsies med 2 års varsel. Kraft som er oppsagt kan ikke senere forlanges avgitt.

9. *Avgift.*

Til statskassen erlegges en årlig avgift av kr. 1,50 — en krone og femti øre — pr. kilowatt av den kraft hvorav det i henhold til kraftleiekontrakten skal betales leie, beregnet etter formelen: $\frac{\text{kWh}}{8\,760}$

Avgiften forfaller til betaling ved årets utgang. Erlegges den ikke til forfallstid svares deretter 6 pst. årlig rente. De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av vedkommende departement.

10. *Kontroll.*

Selskapet har å underkaste seg de bestemmelser som til kontroll med overholdelsen av foranstående betingelser måtte bli truffet av vedkommende departement.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av departementet.

11. *Overtredelse av konsesjonsvilkårene.*

Overtredelse av postene 2 og 10 medfører tap av konsesjonen hvis ikke forholdet blir brakt i orden etter reglene i lov om ervervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom av 14. desember 1917 nr. 16 §§ 31 og 32.»

Departementet skal bemerke:

A/S Bjølvefossen fikk ved kgl. resolusjon av 3. desember 1915 konsesjon på erverv og regulering av Bjølvovassdraget, bl. a. på vilkår om hjemfallsrett til staten etter 65 år, reknet fra konsesjonens datum.

Konsesjonen har i post I, 1 vilkår om styre og kapital, bl. a. om at selskapets styre bare skal bestå av norske statsborgere. Etter post

I, 1 annen passus skal selskapets aksjer bare kunne innehas av staten, norske kommuner, norske statsborgere, norske banker eller med vedkommende departements samtykke norske selskaper. I samsvar med Stortingets vedtak av 9. juni 1939, jfr. St. prp. nr. 108, 1939, er vilkårene for konsesjonen endret ved pkt. 1 i kgl. resolusjon av 23. juni 1939, slik at disses post I, 1 gis følgende tillegg:

«Bestemmelsen i annen passus skal ikke være til hinder for at Kongen i samhøve med den alminnelige konsesjonslovs § 36, jfr. § 37 kan meddele tillatelse for andre enn de nevnte rettssubjekter til å eie aksjer til et pålydende av inntil 45 pst. av aksjekapitalen.»

A/S Bjølvefossen har planlagt en større utvidelse av produksjonen av ferrolegeringer ved selskapets smelteverk i Indre Ålvik. For å dekke det økte kraftbehov søker A/S Bjølvefossen nå konsesjon på leie av inntil 30 000 kW elektrisk energi fra Bergenshalvøens kommunale Kraftselskap i henhold til et fremlagt utkast til kontrakt med dette selskap. Kontrakten gjelder leie av 75—150 mill. kWh pr. år, herav inntil 100 mill. kWh i tiden 15. april —15. oktober for levering av kraftselskapets anlegg ved Fosse i Evanger til A/S Bjølvefossens bedrift i Indre Ålvik. Kraftleveringen skal ta til 1. september 1958 og vare til 3. desember 1980, da selskapets nevnte ervervs- og reguleringskonsesjon av 3. desember 1915 utløper. Etter kontraktsutkastet skal A/S Bjølvefossen yte Bergenshalvøens komm. Kraftselskap et lån på 8 mill. kroner til gjennomføring av de utbyggingsarbeider i Bergsdalsvassdraget som vil være nødvendig for levering av de energimengder kontrakten forutsetter.

Etter det foreliggende vil departementet i tilslutning til Hovedstyret anbefale at A/S Bjølvefossen gis den søkte konsesjon på kraftleie fra Bergenshalvøens komm. Kraftselskap, og på de av Hovedstyret foreslåtte vilkår. En er således bl. a. enig i at tillatelsen gis for den tid den foreliggende kraftleiekontrakt med Bergenshalvøens komm. Kraftselskap står ved makt, dog ikke utover 3. desember 1980, jfr. vilkårenes pkt. 1. For konsesjonen foreslås oppstilt de samme vilkår med hensyn til styre og kapital som fastsatt i post I, 1 i vilkårene for selskapets ervervs- og reguleringskonsesjon av 3. desember 1915, endret ved kgl. resolusjon av 23. juni 1939, jfr. vilkårenes post 2. Videre vil en foreslå betinget en årlig avgift til staten på kr. 1,50 pr. kW av den kraft hvorav det skal betales leie, jfr. vilkårenes post 9.

Som det fremgår er det etter kontraktsutkastet mellom partene Bergenshalvøens kommunale Kraftselskap som skal eie, bygge og drive den 50 kV kraftledning som er nødvendig for overføring av den leide kraft fra Fosse i Evanger til Indre Ålvik. Spørsmålet om Kvam kommune skal gis rett til å nytte kraftledningen for fremføring av kraft til sitt distrikt, slik som den har fremsatt krav om, forutsettes tatt opp til behandling i forbindelse med en eventuell søknad fra Bergenshalvøens komm. Kraftselskap om konsesjon etter lov av 16. mai 1896 på bygging og drift av kraftledningen.

Industridepartementet

tilrår:

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 kap. IV tillates A/S Bjølvefossen å leie inntil 30 000 kW elektrisk energi fra Bergenshalvøens kommunale Kraftselskap på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 1. februar 1957.

6. A/S Årdal og Sunndal Verk.

(Tillatelse til å overføre visse deler av Utlavassdraget til Tyavassdraget.)

Kronprinsregentens resol. av 8. februar 1957.

Stortinget har ifølge meddelelse fra dets presidentskap i møte 10. desember 1956 gjort følgende vedtak:

«Stortinget samtykker i at det blir tillatt Årdal og Sunndal Verk å overføre visse deler av Utlavassdraget til Tyavassdraget i samsvar med Industridepartementets tilråding av 21. september 1956 med følgende endring:

Post 12, 2. avsnitt skal lyde:

Konsesjonæren plikter å treffe nødvendige tiltak for å søke å avhjelpe de skader og ulemper som reguleringen fører med seg for bygdefolkets interesser når det gjelder ferdselen på Årdalsvatnet og nedre del av Utla. Spørsmålet om hvilke tiltak han skal treffe, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn, som i tilfelle fremmes i forbindelse med fagskjønn etter vassdragslovens § 19. Dette skjønn fremmes av konsesjonæren så tidlig at resultatet foreligger som forutsetning for ekspropriasjonsskjønnet etter vassdragsreguleringslovens § 16.

Skjønnene kan kombineres.»

Vedtaket er i samsvar med Innst. S. nr. 309 for 1956, jfr. Innst. S. nr. 281 for samme år, som med unntak av ovennevnte endring igjen samsvarer med St. prp. nr. 106 for samme år.

De av Stortinget vedtatte vilkår for tillatelsen er sålydende:

«1.

Overføringskonsesjonen gis for et tidsrom av 60 år regnet fra 1. januar 1948. Ved konsesjonstidens utløp har staten rett til å kreve avstått uten godtgjørelse hele reguleringsanlegget med tilliggende grunn og rettigheter og med de bygninger som er oppført av hensyn

til overføringen. Hvilke bygninger og innretninger staten kan forlange, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

Konsesjonen kan ikke overdras.

Det utførte overføringsanlegg eller andel deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall nedenfor anlegget.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

I det 40. år fra 1. januar 1948 skal staten kunne innløse hele overføringsanlegget. Benytter staten seg ikke herav, skal den i det 10. år deretter ha samme adgang. Bestemmelsen om innløsning må være meldt overføringsanleggets eiere 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne således at grunnstykker og rettigheter samt vannbygningsarbeider og hus betales med hva de beviselig har kostet ved ervervelsen med fradrag for amortisasjon i forhold til den forløpne del av konsesjonstiden. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Anlegget skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn av uvillige menn på statens bekostning.

Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

3.

For den øking av vannkraften som ved overføringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget, skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 1,00 pr. nat.-HK.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 2,50 pr. nat.-HK.

Økingen av vannkraften beregnes på grunnlag av den øking av lågvassføringen som overføringen antas å ville medføre utover den vassføring som har kunnet påregnes år om annet med den tidligere bestående regulering. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinene utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal ansees som den ved overføringen innvunne øking av vannkraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntrer etter hvert som den ved overføringen innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiften har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

4.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 3 og kontroll med vannforbruket, samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 17 skal, for så vidt de ikke er fastsatt med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

5.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år etter at konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

6.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere som har norsk innføds- eller statsborgerrett.

Vedkommende myndighet kan dog tillate unntagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel i riket i det siste år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50 — femti kroner — for hver person.

7.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anlegget anvende norske varer for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den

utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevd.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

8.

Forsikring tegnes fortrinsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Departementet kan dispensere fra denne regel når særlige hensyn gjør det påkrevet.

9.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeid eller pålegges noen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med sin virkelige verdi, beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbu for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttige øyemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende departement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige legehjelp.

11.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet. Bestemmelsen i første ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.

12.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesvegstyret bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger og broer, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. Veger og broer som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget.

Konsesjonæren plikter å treffe nødvendige tiltak for å søke å avhjelpe de skader og ulemper som reguleringen fører med seg for bygdefolkets interesser når det gjelder ferdselen på Årdalsvatnet og nedre del at Utla. Spørsmålet om hvilke tiltak han skal treffe, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn, som i tilfelle fremmes i forbindelse med fagskjønn etter vassdragsreguleringsloven § 19. Dette skjønn fremmes av konsesjonæren så tidlig at resultatet foreligger som forutsetning for ekspropriasjonnsskjønnet etter vassdragsreguleringslovens § 16.

Skjønnene kan kombineres.

13.

Konsesjonæren er forpliktet til for overføringsanlegget, kraftanlegget og de ham tilhørende bedrifter som forsynes med kraft fra anlegget å oppsamle et fond til sikring for vedkommende forsorgskommune overensstemmende med de regler som i lov om forsorgsvesenet av 19. mai 1900, kap. 4 er gitt om bergverker.

Likeledes er konsesjonæren forpliktet til etter vedkommende departements nærmere bestemmelse å avsette et fond til sikring av vedkommende kommunes (eller kommuners) utgifter til understøttelse av de ved overføringsanleggets utførelse beskjeftigede arbeidere og deres familier. Fondet forvaltes av det offentlige. Den del av dette fond som ikke medgår til dekning av kommunens utgifter til understøttelse av arbeidere ved de nevnte anlegg, overgår til et for det hele land eller visse deler av landet felles fond, som fortrinsvis skal tjene til sikring for kommunene, men som også skal kunne benyttes til andre formål til beste for arbeiderne, alt etter nærmere regler som Kongen gir. På

samme måte skal forholdes med det førstnevnte fond, hvis det senere ved lov blir bestemt.

14.

Fra konsesjonstillatelsen trer i kraft og 10 år framover, plikter konsesjonæren årlig å stille inntil kr. 10 000 til rådighet for fiskeribiologiske undersøkelser i Utla og Årdalselven etter plan utarbeidet av fiskeriinspektøren og godkjent av vedkommende departement.

Dersom departementet etter de 10 års utløp finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i de områder som berøres av overføringen, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.

Til fremme av fisket plikter konsesjonæren å sette ut settefisk og/eller yngel av laks og/eller sjøaure i Utla og Årdalselven etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

15.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende overføringsanlegget, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anlegget skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Dets utførelse så vel som dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

16.

Anleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser som i det offentliges interesser finnes påkrevd og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. Oppdemningsgrensene ved elveinntakene betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anlegget skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

17.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved overføringen innvunne driftsvann er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet, hva enten ledningene tilhører anleggets eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen, som skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pst. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallene kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften istedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren, eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan så vel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5. år. Hvis eieren leier ut kraft og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne, kan kommunene eller staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver dag kraft uttas. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

18.

Ved damanleggene skal der tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle uten at anleggets eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anlegget eller dets benyttelse. Anleggets eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anlegget som skjer i krigsøyemed.

19.

Den sikkerhetsstillelse for et beløp av kr. 100 000 som er betinget i konsesjonen av 14. juli 1950 post 29, gjøres gjeldende for begge konsesjoner.

20.

Anleggets eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelse av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av anleggets eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

21.

Konsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget, for hvilke overføringen kan medføre forpliktelser.

22.

Det påhviler konsesjonshaveren i den utstrekning hvori dette kan skje uten særlige vanskeligheter og utgifter, å unngå ødeleggelser av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og steder som antas å ha vitenskapelig eller historisk betydning.

Hvis sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Landsforeningen for naturfredning i Norge i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonshaveren plikter ved planleggingen og utførelsen av anlegget, i den utstrekning det er mulig uten uforholdsmessige omkostninger å dra omsorg for at det ferdige anlegg virker minst mulig skjemmende i terrenget.

Om disse bestemmelser gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelese.»

Ved brev av 18. januar 1957 mottok departementet følgende uttalelse fra o.r.sakfører Carl Tank på vegne av Vang kommune:

«Jeg henviser til telefonsamtale med byråsjef Bjørnvall i forrige uke, der han meddelte at St. prp. nr. 106 (1956) om ovennevnte tillatelse var bifalt av Stortinget før jul.

Jeg er av ordføreren i Vang, Valdres, blitt anmodet om å gjøre departementet oppmerksom på at A/S Årdal og Sunndal verks søknad om ovennevnte tillatelse ikke er blitt forelagt for Vang kommune. Dette må skyldes en misforståelse eller forglemmelse, idet søknader om reguleringsforetagender etter vassdragsreguleringsloven skal forelegges kommunestyrene i de kommuner som berøres av reguleringene. I denne forbindelse vil jeg gjøre oppmerksom på at Koldedalsvann delvis ligger i Vang kommune. Elven Koldedøla er grenseelv mellom Breikvam statsalmenning i Årdal og privat eiendom i Vang og vannet Tyin ligger i sin helhet i Vang. Det kan derfor ikke være tvilsomt at overføringen griper inn i interesser innen Vang kommune. I Fiskeriinspektørens uttalelse av 13. januar 1955 (gjengitt i proposisjonen s. 9) heter det at overføringen vil få virkninger for aurens livsforhold og for fisket i Koldedalsvannet og Koldedalselven. Man må regne med en merkbar nedsettelse av nærings- og fiskeproduksjonen iallfall i Koldedalsvann. Om de nye forhold i Tyin kan få følger for fangstmulighetene, tør Fiskeriinspektøren ikke uttale noe om.

Dersom overføringssøknaden hadde vært forelagt Vang herredstyre, er det grunn til å tro at det ikke ville ha protestert mot at den ble imøtekommet. Men man ville sikkert ha tatt reservasjoner om kompensasjon for de skadevirkninger som overføringen vil medføre for Vangs interesser. Jeg har i sakens anledning konferert med formannskapet som har bedt meg påpeke følgende.

1. Overføringen vil som Fiskeriinspektøren har påpekt medføre betydelige skadevirkning for fisket i Koldedalsvann. Den økede vannføring særlig i sommertiden og den lave temperatur på vannet, vil praktisk talt ødelegge fisket også i Koldedalselven.
2. Den store vannstand i elven om sommeren vil også komme til å bevirke at meget leire med elven blir ført ned i Tyin. Dette vil i høy grad vanskeliggjøre utøvelsen av fisket iallfall i den nordlige del av Tyin, hvorved de fiskeberettigede vil bli påført store tap.
3. Fiskeriinspektøren har uttalt at overføringen sannsynligvis vil få mindre å si for fiskeproduksjonen i Tyin. Lokalkjente folk mener imidlertid at alt det kolde isvannet som ved overføringen vil bli ført ut i Tyin i sommertiden vil bli til skade også for fiskens ernæringsmuligheter og reproduksjon. Jeg vil derfor be om at det også blir foretatt fiskeribiologiske undersøkelser i Koldedalsvannet og Tyin i henhold til konsesjonsvilkårenes punkt 14 og at Fiskeriinspektøren anmodes om å ta hensyn til dette i den plan han skal utarbeide for arbeidet. Hvis undersøkelsene viser at overføringen medfører skadelige følger for fiskens reproduksjon i Koldedalselven eller Tyin, må det treffes bestemmelse om utsettelse av settefisk også her.

   Jeg vet ikke om det nå etter at konsesjon er gitt er adgang til å pålegge konsesjonæren å bære utgiftene hermed. I motsatt fall bør utgiftene bæres av det offentlige.
4. Overføringen vil skape vanskeligheter med broer over Koldedøla for turistene.
5. Isen på den nordre del av Tyin vil bli usikker. Som kjent er Tyinholmen og Eidsbugarden hoteller åpne for vintertrafikk og trafikken til disse vil bli i høy grad vanskeliggjort om vinterene ved usikker is eller ved overvann.

Jeg går ut fra at det vil bli påstevnt erstatningsskjønn i anledning overføringen og at de private grunneiere og rettighetshavere da får anledning til å gjøre sine interesser gjeldende. Det må imidlertid også tas hensyn til Vangs interesser når konsesjonsavgiften til kommuner skal fordeles og jeg vil henstille til departementet å sørge for at Vang herredstyre får anledning til å avgi uttalelse før for-

delingen tas opp til behandling av hovedstyret og departementet.»

Dette brevet ble forelagt for Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet som i brev av 28. januar 1957 til departementet uttalte:

«Ved en beklagelig inkurie ble ikke søknaden om overføring forelagt Vang herredstyre før sakens behandling i Hovedstyre, departement og storting. — Man oppfatter nå overrettssakfører Carl Tanks brev av 18. d. m. slik at det er en uttalelse på vegne av Vang kommune, og skal bemerke:

Spørsmålet om overføringens innvirkning på fisket i Koldedalsvatn, Koldedøla og Tyin blir nærmere behandlet av Fiskeriinspektøren, og man forbigår derfor pkt. 1, 2 og 3 i Tanks uttalelse.

I pkt. 4 pekes det på at «overføringen vil skape vanskeligheter med broer over Koldedøla for turistene». — Det naturlige nedbørfelt til Koldedøla ved utløpet i Tyin er 44 km^2 og ved Koldedalsvatn 35,5 km^2 med gjennomsnittlig vassføring henholdsvis ca. 1,65 m^3/sek. og ca. 2,0 m^3/sek. Vanlige flommer i Koldedøla antas å ha vært av størrelse 10—15 m^3/sek.

Overføringsanlegget vil øke flomvassføringen i Koldedøla med ca. 17 m^3/sek. til ca. 30 m^3/sek, og den alminnelige sommervassføring med ca. 5 m^3/sek. til ca. 7 m^3/sek. Dette vil uten tvil skape økte vanskeligheter for turister som benytter stien Tyinholmen—Hjelledalen eller mulige andre stier som krysser Koldedøla. Tyinholmen hotell og Den norske turistforening hadde før anleggstiden en klopp over Koldedøla. Nå krysser anleggsveien elva på to steder, og det er bygd bruer som etter det ingeniør Nes i A/S Årdal og Sunndal Verk opplyser skal være så solide at de må regnes å bli stående også etter at overføringsanlegget kommer i drift. Turisttrafikken skulle da være forsvarlig sikret. Ellers har eierne av kloppovergangen anledning til å bringe spørsmålet inn for erstatningsskjønnet.

Koldedøla danner grense mellom Årdal og Vang kommuner. Fra Årdal er det ikke kommet fram påstander om spesielle skader eller ulmeper. Hovedstyret fant ikke ved behandlingen sommeren 1956 tilstrekkelig grunn til å betinge tiltaksskjønn for Koldedalen. Heller ikke etter det som nå foreligger av opplysninger kan man tilrå å utvide tiltaksskjønnet til å omfatte annet enn Årdalsvatn og nedre del av Utla.

Vedrørende påstanden i pkt. 5 om at isen på nordre del av Tyin vil bli usikker, skal bemerkes:

Den øking av vintervassføringen i Koldedøla til ca. det tredobbelte, fra ca. 0,1 m^3/sek. til ca. 0,3 m^3/sek. som overføringen må antas å bevirke, kan etter Hovedstyrets mening neppe få merkbar virkning på isleggingsforholdene.»

I anledning samme sak mottok en så ved brev av 29. januar 1957 følgende uttatelse fra Inspektøren for Ferskvannsfisket:

«Fra o.r.sakfører Carl Tank, Fagernes har jeg mottatt gjenpart av brev av 18. januar 1957 til Industridepartementet, Vassdragsavdelingen, og den 23. jnuar ble jeg pr. telefon fra Industridepartementet anmodet om å gi en tilleggsuttalelse i anledning av denne sak.

Jeg tillater meg å anføre følgende:

Koldedalsvannet og Koldedøla vil ved overføringen få et betydelig tilskudd av vann, særlig i sommertiden, men også vintervannføringen vil bli større enn før. Dette vil føre til en reduksjon av næringsproduksjonen, følgelig må også det naturlige grunnlag for fiskeproduksjonen bli redusert. Aurens reproduksjonsmuligheter vil muligens bli skadelig berørt i anleggsperioden (slam), men på lengre sikt er det mindre sannsynlig at en øking av vannføring gjennom Koldedalsvann og Koldedøla vil virke skadelig på yngeltilgangen. Det er likevel vanskelig å uttale noe helt bestemt om dette.

Hvis det ovenfor nevnte holder stikk i store trekk, vil det i fremtiden bli mindre næring enn hittil, mens tilgangen på yngel og småfisk vil holde seg på samme nivå som før overføringen fant sted. I så fall vil det ikke være rett eller til noen nytte, men tvert imot til skade å gi tilskudd av yngel og/eller settefisk. Kun hvor et inngrep antas å virke skadelig på yngel og småfisktilgangen er det berettiget å gi pålegg om utsetting.

Det er heller ikke grunn til å anta at reproduksjonsforholdene for Tyins aurebestand vil bli dårligere; derimot er det sannsynlig at grunnlaget for næringsproduksjonen og dermed fiskeproduksjonen i Tyin vil bli redusert i noen grad.

Mot denne bakgrunn fant jeg det mindre nødvendig å forslå pålegg om utsetting av yngel og/eller settefisk i Koldedalsvannet, Koldedøla og Tyin i relasjon til overføringen av ¼ av Utlas nedslagsfelt.

Som saken står og for sikkerhets skyld tillater jeg meg å foreslå at konsesjonsvilkårene blir endret til å lyde slik:

> «Til fremme av fisket plikter konsesjonæren å sette ut settefisk og/eller yngel av laks og/eller sjøaure i Utla og Årdalselva og av innlandsaure i Koldedalsvannet, Koldedøla og Tyin etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.»

Sommeren 1955 foretok vitenskapelig konsulent Kjell W. Jensen en undersøkelse av fisken og fiskeriforholdene i Tyin. Undersøkelsene viste tilfredsstillende forhold. De biologiske undersøkelser vil for fremtiden bli utstrakt til også å omfatte Koldedalsvann og Koldedøla.

Det som for øvrig er nevnt i o.r.sakfører Carl Tanks brev (skader ved tilføring av leir-

slam, nedsetting av næringsproduksjonen, samt skader og ulemper som påføres driften av fisket) er rene erstatningsspørsmål som en eventuell skjønnsrett må ta standpunkt til.

Jeg tillater meg for øvrig å vise til min ekspedisjon av 2. november 1955 til Landbruksdepartementet vedrørende planene for denne regulering. — Jfr. departementets påtegning av 3. januar 1956, j.nr. 1782/55 R.»

Landbruksdepartementet har sluttet seg til denne uttalelse.

Departementet skal bemerke:

Som det framgår er spørsmålet vedrørende Vang kommunes krav kommet opp etter at saken har vært behandlet av Stortinget.

Etter planen skal en del av Utla føres gjennom en 16 km lang tunnel ut i Koldedalsvatn. Herfra går vannet i naturlig løp i elven Koldedøla ut i Tyin. Koldedalsvatn ligger delvis i Vang kommune. Koldedøla er grenseelv mellom Vang og Årdal og Tyin ligger i sin helhet i Vang.

Vang kommune hevder at overføringen vil ha skadelige virkninger på fisket i elven Koldedøla og i de to vatn og krever at det i medhold av konsesjonsvilkårenes post 14 også blir gjort fiskeribiologiske undersøkelser her og at det eventuelt utsettes settefisk. Videre hevdes det at overføringen vil skape vanskeligheter med broer over Koldedøla for turistene og at isen over Tyin vil bli usikker slik at trafikken for hotellene der vil bli vanskeliggjort om vinteren.

Når det gjelder fisket slutter departementet seg til forslaget fra Fiskeriinspektøren om en endring i vilkårenes post 14. Vang kommunes krav blir derved tatt til følge på dette punkt.

Man gjør oppmerksom på at overføringens virkninger for fisket i Koldedalsvatn, Koldedalselva og Tyin er drøftet i Fiskeriinspektørens tidligere uttalelse, jfr. proposisjonens side 9, og at det her er regnet med visse skadevirkninger. Departementet har ingen betenkeligheter med å foreslå den nevnte endring, selv om Stortinget allerede har behandlet konsesjonssaken.

Når det gjelder de øvrige krav fra Vang kommune, viser en til uttalelsen fra hovedstyret som departementet slutter seg til. En er således enig i at det ikke er grunn til å betinge tiltaksskjønn for skader og ulemper vedrørende Koldedøla. Slikt tiltaksskjønn er heller ikke krevd. Skader og ulemper vil derfor bli gjenstand for vanlig erstatningsskjønn.

Med den nevnte endring i vilkårenes post 14 vil departementet rå til at tillatelse til overføring av visse deler av Utlavassdraget blir gitt i samsvar med Stortingets vedtak.

Industridepartementet

tilrår:

I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 tillates A/S Årdal og Sunndal Verk å overføre visse deler av Utlavassdraget til Tyasvassdraget i samsvar med og på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 8. februar 1957.

7. A/S Bjørkaasen Gruber.

(Tillatelse til midlertidig ytterligere senking av Børsvatn i Ballangen herred, Nordland fylke.)

Kronprinsregentens resol. av 8. februar 1957.

Med brev av 11. januar 1957 har A/S Bjørkaasen Gruber søkt om tillatelse til midlertidig regulering av Børsvannet i Ballangen herred for lågvassperioden 1956—57. Søknaden lyder:

«Rundskriv av 4. d. m. fra Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen, Hovedstyret, bilagt «Avskrift av provisorisk anordning av 21. desember 1956 om midlertidige vassdragsreguleringer» er blitt oss oversendt av Elektrisitetskontoret, Nordland fylke med brev av 7. d. m.

Ved telefonisk henvendelse til samme kontor, overingeniør A. Alfsen, ble det oss anbefalt å sende søknad direkte til Dem.

Vi tillater oss derfor under henvisning til ovenstående «Provisoriske anordning av 21. desember 1956» å søke om tillatelse til å senke vårt reguleringsmagasin — Børsvannet — (Ballangen herred) — under den nedre grense som er fastsatt ved kgl. resolusjon av 21. januar 1916 som «Reglement for manøvrering av rebguleringsdammen i Børsvann (Forsåvassdraget)».

Vi viser i denne forbindelse til vårt telegram av 14. mai 1955 og Deres svarbrev av 18. mai 1955 om samme sak. Vår søknad ble den gang ikke imøtekommet, men vi har forstått ovennevnte anordning slik at det nå skulle være gode muligheter for å få en slik tillatelse, og vi ble også bestyrket i dette ved samtalen med overingeniør Alfsen.

A/S Bjørkaasen Grubers kraftverks betydning som eneleverandør av elektrisk energi innen Ballangen kommune, og den betydning bedriften har for beskjeftigelsen innen kommunen, turde være vel kjent for det ærede departement, slik at vi foreløbig ikke vil utdype dette nærmere.

Begrunnelsen for søknaden er følgende:

Etter en nedbørfattig sommer og høst måtte vi gå til alminnelig strømrasjonering fra inngangen til 4. kvartal 1956. Strømrasjoneringen medfører i sin nåværende form store vansker for befolkningen, som i stor utstrekning har måttet gå over til oppvarming med kull, koks og ved (delvis parafinovner, oljebrennere).

For å kunne holde bedriften gående og samtidig opprettholde våre nåværende leveranser til arbeidere, funksjonærer, Ballangen kommunale kraftforsyning og våre privatabonnenter trenger vi frem til 1. mai ca. 5,5 mill. kWh, mens magasinet over nedre reguleringsgrense bare inneholder ca. 4,5 mill. kWh. Den manglende 1 mill kWh kan ikke innspares på totalforbruket, idet driften, som nå krever storparten av den produserte energi, ikke kan

redusere sitt kraftforbruk noe vesentlig. Det blir da de øvrige leveranser som må dekke underskuddet, og dette vil igjen si at disse må skjæres ned til et minimum (bare lysstrøm, i tillegg utkobling). Vanskene for befolkningen vil økes vesentlig, og det vil medføre store ulemper for skolevesenet, kirkene, gamlehjemmet og for møtevirksomheten i forsamlingslokaler. Vi kan heller ikke være sikker på å holde bedriften gående frem til 1. mai selv med denne hårdhendte rasjonering.

En senkning av Børsvannet til c a. 7 0 c m u n d e r nedre reguleringsgrense vil kunne skaffe det nødvendige vann for produksjon av de manglende 1 mill. kWh.

Vi er selvsagt villige til å erstatte de skader som måtte kunne bli påvist ved denne nedtapping. Vi må her gjøre oppmerksom på at vannet i 1950—51 ble nedtappet ca. 1,5 m under nedre reguleringsgrense i en nødssituasjon i et unormalt nedbørsår (pumpene for vannlensing i gruben måtte holdes gående). Dette resulterte i meget store erstatningskrav, som ved avgjørelse ved rettssak ble redusert til samlet ca. kr. 5 000.

Erstatningen ved denne mindre nedtapping skulle bli av en meget mindre størrelsesorden (hvis da skade overhodet kan påvises), idet nedtappignen den gang begynte utover sommeren og høsten, og en del av skadene var sandflukt.

Vi gjør sikker regning med at vannet på grunn av snesmeltingen igjen vil være over nedre reguleringsgrense før 1. juli i år.

Vi tør be det ærede departement om en velvillig behandling av denne søknad, og vi tør også be om en hurtig avgjørelse, da vi i tilfelle nektelse øyeblikkelig må sette den strengest mulige strømrasjonering i verk.»

Saken har vært forelagt H o v e d s t y r e t f o r V a s s d r a g s - o g E l e k t r i s i t e t s v e s e n e t som i brev av 29. januar 1957 til departementet uttaler:

«Søknaden er kunngjort i Norsk lysingsblad, innrykket første gang 26. januar 1957 (nr. 22), og er sendt distriktet og fiskeriinspektøren til uttalelse.

I brev av 22. januar d. å. ba Hovedstyret ansøkeren sende 2 eksemplarer av søknaden til fylkesmannen i Nordland. Samtidig utba man seg forslag til manøvreringsreglement, magasinkurve for Børsvatn og kostnadsoverslag.

I søknaden anmodes det om hurtig avgjørelse med den begrunnelse at man i tilfelle nektelse øyeblikkelig ville måtte sette den strengest mulige rasjonering i verk. Hovedstyret antok likevel at det ville være tid til kunngjøring og en rask behandling i distriktet. Da det nå imidlertid er innløpet vedlagte purringstelegram, datert 26. januar d. å., er man kommet til at det er forsvarlig å avgjøre saken før uttalelsene fra distriktet foreligger og før fristen i reguleringslovens § 6, pkt. 1 er ute, jfr. provisorisk anordning av 21. desember 1956, § 1, siste avsnitt.

Ut fra det foreliggende vil Hovedstyret tilrå at søknaden blir imøtekommet og vedlegger utkast til betingelser og manøvreringsreglement.

Herom bemerkes:

Avgifter til stat og kommuner, post 3.

Man vil foreslå avgiftene utregnet etter satsene kr. 2 pr. nat.-HK til kommuner og kr. 0,50 pr. nat.-HK til staten. Magasinet som innvinnes antar Hovedstyret kan settes til 7,5 mill. m³ som vil gi 600 nat-HK i 150 dager, eller godt og vel 1 mill. kWh i det 79 m høye fall som A/S Bjørkåsen Gruber har bygd ut. Etter anordningens beregningsmåte fås da følgende avgiftsbeløp: Til kommuner kr. 1 200 og til staten kr. 300.

Avgift en gang for alle, post 4.

For konsesjonen av 12. juni 1914 vedrørende erverv og regulering av en del av Forsåvassdraget er det i betingelsenes post II, 8 pålagt konsesjonshaveren å svare en godtgjørelse en gang for alle. Hovedstyret antar derfor at det også for denne regulering i henhold til reguleringslovens § 13 må betinges en engangsavgift, og foreslår denne satt til kr. 0,10 pr. nat.-HK.

Man foreslår at det som vanlig benyttes samme beregningsmåte for kraftøkingen for engangsgodtgjørelsen som for årlige avgifter. Kraftøkingen er ovenfor beregnet til 600 nat-HK, og godtgjørelsen blir da kr. 60.

Bestemmelsen om fiske, post 6,

er utformet i samråd med fiskeriinspektøren.»

D e p a r t e m e n t e t skal bemerke:

A/S Bjørkaasen Gruber fikk ved kgl. resolusjon 12. juni 1914 tillatelse til erverv og regulering av Børsvatn i det daværende Evenes herred, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1914, side 201 flg. Manøvreringsreglementet ble gitt ved kgl. resolusjon 21. januar 1916. Etter dette er regulert høyvann på kote 62,2 og regulert lavvann på kote 57,2. Samlet reguleringshøyde er 5,0 m.

Selskapet søker nå om en midlertidig ytterligere senking av Børsvatn på ca. 70 cm under nedre reguleringsgrense. Det antas at dette vil kunne gi et innvunnet magasin på 7,5 mill. m³ som vil gi 600 nat.-HK i 150 dager eller godt og vel 1 mill. kWh i det 79 m høye fall som selskapet har bygget ut.

Søknaden er kunngjort, og den er også sendt distriktet og fiskeriinspektøren til uttalelse. Imidlertid bør den ytterligere midlertidige regulering settes i verk snarest for å

unngå de uheldige virkninger av vannmangelen. En har derfor funnet at det ikke er tid til å vente på at svarene fra distriktet og fiskeriinspektøren skal komme inn. Under de foreliggende omstendigheter finnes det forsvarlig og nødvendig at bestemmelsene i reguleringsloven § 6 blir fraveket, slik som det er åpnet adgang til i den provisoriske anordning om midlertidige vassdragsreguleringer av 21. desember 1956.

Angående de skader og ulemper som reguleringen vil kunne føre med seg, er det fra søkeren opplyst at etter en ca. dobbelt så stor ytterligere senking i 1950—51 ble de samlede erstatninger ved rettssak satt til ca. kr. 5 000.

Departementet vil med hovedstyret rå til at den søkte tillatelse meddeles.

Hovedstyret har i sitt forslag til vilkår bl. a. foreslått at det i henhold til reguleringslovens § 13 betinges en engangsavgift til staten som foreslås satt til kr. 0,10 pr. nat.-HK. Dette begrunnes med at engangsavgift også ble betinget i den opprinelige konsesjon av 12. juni 1914. Departementet finner imidlertid at det neppe er naturlig å fastsette engangsavgifter ved tillatelser til midlertidige reguleringer. Dette er heler ikke blitt betinget ved tidligere gitte tillatelser til ytterligere midlertidige reguleringer, selv om engangsgodtgjørelse er fastsatt ved den opprinnelige konsesjon.

Hva de øvrige vilkår angår, slutter departementet seg til hovedstyrets forslag.

Avgiftene foreslås satt til kr. 1 200 til kommuner og kr. 300 til staten.

Sikkerhetsstillelse forslås betinget med kr. 10 000.

Videre vil en rå til at det fastsettes manøvreringsreglement i samsvar med hovedstyrets forslag.

De foreslåtte vilkår for tillatelsen er:

1.

Senkningen gjennomføres i det vesentlige i samsvar med søknaden av 11. januar 1957.

Så snart som mulig etter vårflommens kulminasjon i 1957 skal de gamle vannstandsforhold gjenopprettes. Dette skjer etter nærmere bestemmelse av det offentlige tilsyn.

Tilsynets utgifter i forbindelse med reguleringen dekkes av A/S Bjørkåsen Gruber.

2.

Erstatning for skade og ulempe ved reguleringen skal fastsettes av en nemnd på 5 medlemmer som med varamenn oppnevnes av vedkommende departement. Formannen og varamannen for ham må fylle vilkårene for å kunne være høyesterettsdommer.

Nemndas skjønn kan ikke prøves ved overskjønn. Anke hører under Høyesterett og kjæremål under Høyesteretts kjæremålsutvalg. Ankefristen er 4 uker og kjæremålsfristen 7 dager.

Betalingen til medlemmene av nemnda fastsettes av vedkommende departement.

Nemnda avgjør i hvert enkelt tilfelle i hvilken utstrekning juridisk og teknisk hjelp for de innstevnte har vært påkrevd og fastsetter under hensyn hertil godtgjøringen for slik bistand. Det skal påses at parter med likeartede interesser som ikke står i strid, så vidt mulig nytter samme bistand.

3.

Avgiftene fastsettes til kr. 1 200 til kommuner og kr. 300 til staten og betales av konsesjonæren samtidig med at reguleringen settes i verk. Etter forfall betales 6 pst. rente.

4.

Vannslippingen skjer i samsvar med et manøvreringsreglement som Kongen på forhånd utferdiger.

5.

Reguleringsanleggets eier skal sette ut yngel og/eller settefisk hvis — og i den utstrekning — vedkommende departement finner det nødvendig for å avhjelpe eventuell skade på fiskebestanden.

Reguleringsanleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser som i det offentliges interesser finnes påkrevd og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. Den tillatte laveste tappingsgrense skal betegnes med et fast og tydelig vannstandsmerke som det offentlige godkjenner.

6.

Til sikkerhet for oppfyllelsen av de forpliktelser som følger av reguleringen, stiller reguleringsanleggets eier en av departementet godkjent bankgaranti på kr. 10 000 — ti tusen — kroner.

Forslaget til manøvreringsreglement for midlertidig regulering av Børsvatn for tidsrommet inntil 1. juli 1957 er:

1.

Børsvatn kan tappes 0,7 m under nåværende laveste regulerte vannstand til kote 56,5 (= kote 81,82 etter nytt generalplan).

2.

Vannslippingen i lågvassperioden 1956—57 skjer etter behovet til Bjørkåsen Grubers kraftverk.

Dersom reguleringstillatelsen blir gitt, vil departementet i tilfelle i medhold av § 2 i den provisoriske anordning, samtykke i at nødvendig grunn m. v. avståes før erstatningen er fastsatt og uten frist etter skjønnslovens § 55, og fastsette en frist innen hvilken erstatningsskjønn må begjæres.

Industridepartementet

tilrår:

1. I medhold av provisorisk anordning av 21. desember 1956 om midlertidige vassdragsreguleringer tillates A/S Bjørkaasen Gruber i lågvassperioden 1956—57 å foreta en ytterligere senking av Børsvatn i Ballangen herred, Nordland fylke på 0,7 m under nåværende laveste regulerte vannstand til kote 56,5 på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 8. februar 1957.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement for den midlertidige regulering i samsvar med forslaget i Industridepartementets ovennevnte tilråding.

8. Tokke—Vinjevassdraget.

(Fastsettelse av reguleringsbestemmelser og manøvreringsreglement for statsregulering m. v.)

Kronprinsregentens resol. av 8. februar 1957.

Stortinget har ifølge meddelelse fra dets presidentskap i møte 10. desember 1956 gjort følgende vedtak:

«I.

Stortinget samtykker i at det fastsettes reguleringsbestemmelser for statsregulering av Tokke-Vinjevassdraget i samsvar med Industridepartementets tilråding av 9. mars 1956 med følgende endringer:

1. Reguleringsbestemmelsenes post 2 skal lyde:
   «For den øking av vannkraften som ved reguleringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:
   Til staten kr. 0,25 pr. nat.-HK.
   Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 2,75 pr. nat.-HK, dog skal avgiften for så vidt angår reguleringen av Totak være kr. 3 pr. nat.-HK.
   Økingen av vannkraften beregnes for fallene ovenfor Bandak på grunnlag av den øking av lavvannføringen, som reguleringen antas å ville medføre utover den vannføring, som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året. For fallene nedenfor Bandak beregnes økingen på grunnlag av den øking av vannføringen som reguleringen antas å ville medføre utover den vannføring som har kunnet påregnes med den tidligere bestående regulering. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinene utnyttes på en sådan måte at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal anses som den ved reguleringen innvunne øking av vannkraften, avgjøres med bindende virkning av departementet.
   Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntrer etter hvert som den ved reguleringen innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiftene har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.»
2. Siste avsnitt i post 7 skal lyde:
   « Reguleringsanleggets eier plikter å overta Rauland kommunes forskuttering av omkostninger ved forlengelse av fylkesveg 353 fra Urdbø til Edland.»
3. Det i post 12 nevnte fond til fremme av jordbruket skal være på kr. 200 000.
4. Annet ledd i post 19 skal lyde:
   «Reguleringsanleggenes eier plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene i den utstrekning det er mulig uten uforholdsmessige omkostninger å dra omsorg for at de ferdige anlegg og utsprengte steinmasser og lignende virker minst mulig skjemmende i terrenget. Steinmassenes plasering skjer i samråd med vedkommende kommuner.»

II.

Engangsgodtgjørelsen til staten vedkommende reguleringen av Totak overdras i samsvar med § 13 i lov om vassdragsreguleringer til Rauland og Vinje kommuner. Midlene avsettes til et fond for opphjelp av småindustri eller lignende næringsvirksomhet i disse kommuner. Fondets vedtekter skal godkjennes av Industridepartementet.»

Vedtaket er i samsvar med Innst. S. nr. 278 for 1956, som samsvarer med St. prp. nr. 32 for s. å. med de endringer som er nevnt ovenfor i vedtaket.

De reguleringsbestemmelser som ligger til grunn for Stortingets vedtak er sålydende:

«I.

1.

Reguleringsbestemmelsene gjelder i 60 år regnet fra resolusjonens datum.

2.

For den øking av vannkraften som ved reguleringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,25 pr. nat.-HK.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 2,75 pr. nat.-HK, dog

skal avgiften for så vidt angår reguleringen av Totak være kr. 3 pr. nat.-HK.

Økingen av vannkraften beregnes for fallene ovenfor Bandak på grunnlag av den øking av lavvannføringen, som reguleringen antas å ville medføre utover den vannføring, som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året. For fallene nedenfor Bandak beregnes økingen på grunnlag av den øking av vannføringen som reguleringen antas å ville medføre utover den vannføring som har kunnet påregnes med den tidligere bestående regulering. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinene utnyttes på en sådan måte at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal anses som den ved reguleringen innvunne øking av vannkraften, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntrer etter hvert som den ved reguleringen innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiftene har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

3.

For den øking av vannkraften som ved reguleringen av Totak tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget, skal disse erlegge en godtgjørelse en gang for alle til staten av kr. 1 pr. nat.-HK.

Godtgjørelsen blir å erlegge etter hvert som den ved reguleringen innvunne vannkraft tas i bruk. Den har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

4.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 2, godtgjørelse etter post 3 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 16, skal for så vidt de ikke er fastsatt av Kongen med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

5.

Reguleringsanleggenes eier er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige legehjelp og å holde et for øyemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

6.

Reguleringsanleggenes eier er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Reguleringsanleggenes eier er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsene i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom reguleringsanleggenes eier og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsregler i nevnte paragraf.

7.

Reguleringsanleggenes eier er forpliktet til i den utstrekning som fylkesvegstyret bestemmer, å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. Veger, bruer og kaier som anleggenes eier bygger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anleggene.

Reguleringsanleggenes eier er forpliktet til å bekoste

a) den omlegging av riksveg 340 som blir nødvendiggjort ved oppdemning av Ulevå-Ståvatn til kote 978,5, eller hvis vegvesenet så ønsker, å bidra med et tilsvarende beløp ved den planlagte omlegging av riksveg 340 til helårsveg.
b) Omlegging av riksveg 400 langs Langeidvatn. Og videre, om nødvendig:
c) Omlegging av riksveg 340 langs Vinjevatn.
d) Omlegging av riksveg 350 og fylkesveg 353 langs Totak.

Spørsmålet om hvilke omlegginger som skal bekostes, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn etter vassdragsreguleringslovens § 19. Skjønnet kan kombineres med det erstatningsskjønnet som skal holdes etter samme lovs § 16.

Reguleringsanleggets eier plikter å overta Rauland kommunes forskuttering av omkostninger ved forlengelse av fylkesveg 353 fra Urdbø til Edland.

8.

Reguleringsanleggenes eier plikter å treffe nødvendige tiltak for å søke å avhjelpe de skader og ulemper som reguleringen fører med

seg for bygdefolkets interesser. Spørsmålet om hvilke tiltak som skal treffes, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn, som i tilfelle kan fremmes i forbindelse med skjønnet etter vassdragsreguleringslovens § 16, eventuelt § 19.

9.

Reguleringsanleggenes eier er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende forsorgskommune slike forsorgsutgifter som i vassdragsreguleringsloven er forutsatt dekket ved hjelp av fond i samsvar med reglene i lovens § 12 pkt. 7, 1. ledd og 2. ledds første og annet punktum.

10.

Til fremme av fisket i de områder av Tokke-Vinjevassdraget som berøres av reguleringen, plikter reguleringsanleggenes eier å sette ut yngel og/eller settefisk etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Dersom dette departement finner det nødvendig og hensiktsmessig, plikter reguleringsanleggenes eier etter samme departements nærmere bestemmelse:

1. å anbringe fiskesperring foran tappeluker og tunnelinntak for å hindre utvandring av fisk under tappeperioden,
2. for fiskebestandens vedlikehold å treffe tiltak for å lette fiskens fremkomst til nye gyteplasser — for eksempel ved bygging av fisketrapper,
3. med års mellomrom å bekoste fiskeribiologiske undersøkelser i de berørte områder.

Reguleringsanleggenes eier plikter å refundere utgifter til forsterket jakt- og fiskeoppsyn i anleggstiden etter vedkommende departements nærmere bestemmelser.

11.

Reguleringsanleggenes eier plikter å rydde de neddemte arealer for trær og større busker, og etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement også å foreta finrydding på begrensede områder av hensyn til garnfiske og lignende.

Ryddingen må være fullført senest innen 2 år etter første neddemming.

12.

Innen reguleringen tas i bruk skal reguleringsanleggenes eier innbetale til vedkommende kommuner tilsammen kr. 200 000 som avsettes til fond, hvis renter etter nærmere bestemmelser av herredstyrene anvendes til fremme av jordbruk i distriktet. Fondets fordeling mellom kommunene fastsettes av Landbruksdepartementet.

For fondene skal utarbeides vedtekter som må godkjennes av Landbruksdepartementet.

13.

Reguleringsanleggenes eier er forpliktet til ved reguleringarbeidets påbegynnelse å sørge for midlertidig forsamlingslokale til bruk for arbeiderne og den øvrige til anlegget knyttede befolkning.

Reguleringsanleggenes eier skal stille kr. 50 000 til rådighet til almendannende virksomhet blant arbeiderne og til geistlig betjening etter Kirkedepartementets nærmere bestemmelser.

14.

Vannslippingen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

15.

Reguleringsanleggenes eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser som i det offentliges interesse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte oppdemmingshøyder og de tillatte laveste tappingsgrenser betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker, som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som opptas i anledning av anleggene, skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

16.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved reguleringen innvunne driftsvann er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, herunder også fylkeskommuner, som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 2). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften fra de vassfall som ikke eies av staten eller som bortleies av denne.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet, hva enten ledningene tilhører anleggets eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pst. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallene kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften istedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og reguleringsanleggenes eier eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan så vel av departementet som av reguleringsanleggenes eier forlanges revidert hvert 5. år. Hvis eieren leier ut kraft og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne, kan kommunen eller staten i et hvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

17.

Reguleringsanleggenes eier plikter å treffe nødvendige tiltak eller avgi vann i sådan utstrekning at den alminnelige fløtning forulempes så lite som mulig ved reguleringen.

Spørsmålet om hvilke forføyninger som skal treffes, avgjøres i mangel av overenskomst ved skjønn.

Skade eller ulempe for ferdsel eller fløtning som ikke avhjelpes på denne måte, blir å erstatte i samsvar med reguleringslovens § 16.

18.

Ved reguleringsanleggene skal der tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at reguleringsanleggenes eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Reguleringsanleggenes eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

19.

Det påhviler reguleringsanleggenes eier i den utstrekning hvori det kan skje uten særlige vanskeligheter og utgifter, å unngå ødeleggelser av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og steder som kan antas å ha vitenskapelig eller historisk betydning. Så fremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Landsforeningen for naturfredning i Norge i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Reguleringsanleggenes eier plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene i den utstrekning det er mulig uten uforholdsmessige omkostninger å dra omsorg for at de ferdige anlegg og utsprengte steinmasser og lignende virker minst mulig skjemmende i terrenget. Steinmassenes plasering skjer i samråd med vedkommende kommuner.

Om nærværende bestemmelse gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

20.

Vassdragets vassfalls- og brukseiere underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de fastsatte bestemmelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av vedkommende vassfallseier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

21.

Reguleringsbestemmelsene skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdragene for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.

II.

De vassfalls- og brukseiere som benytter det ved reguleringen innvunne driftsvann, jfr. I, §§ 2 og 4, erlegger til statskassen en årlig godtgjørelse som for hvert år fastsettes av vedkommende departement og etter følgende regler:

Som grunnlag benyttes den samlede anleggskapital omfattende undersøkelser og planlegging, utførelse av anleggene — herunder også grunn- og skadeserstatninger inkl. skjønnsutgifter, forføyninger til avvergelse av skader og ulemper og foranstaltninger for fløtningen, alt med tillegg av rentetap i byggetiden. Skulle det etter at anlegget er satt i drift påløpe engangsutgifter t. eks. til foranstaltninger for fløtningen eller til dekning av skader og ulemper, blir de å legge til kapitalen.

Av den til enhver tid bokførte kapital inkl. byggerenter beregnes renter etter den sats som Finansdepartementet bestemmer for hvert år. Som utgifter kommer dessuten avsetning

til fornyelse eller amortering etter de til enhver tid gjeldende regler, videre utgifter til administrasjon, drift og vedlikehold, årlige ulemper og skadeserstatninger, forsikring eller avsetning til sikringsfond, skatter m. v.

Det samlede beløp for året deles mellom de vassfallseiere som helt eller delvis har tatt det økte driftsvann i bruk. Delingen skjer i mangel av overenskomst ved skjønn overensstemmende med reguleringslovens § 9, punkt 4.

En vassfallseiers bestemmelse om å ta det innvunne driftsvann i bruk er bindende for den gjenstående del av reguleringstiden.

Godtgjørelsen erlegges ukrevd etterskuddsvis hvert års 1. mai, dog først 30 dager etter mottatt oppgave. Etter forfall beregnes 6 pst. rente. Godtgjørelsen inndrives ved utpantning.

Den vassfallseier eller bruker som ikke erlegger skyldig reguleringsgodtgjørelse i rette tid er uberettiget til å benytte den regulerte vassføring.

Departementet kan kreve sikkerhet for godtgjørelsens erleggelse.

III.

Departementet kan under særlige omstendigheter, uten hinder av bestemmelsene i avsnitt II, gi en vassfalls- eller brukseier tillatelse til for et nærmere bestemt tidsrom å benytte driftsvann som er innvunnet ved reguleringen mot en godtgjørelse som i mangel av overenskomst fastsettes ved skjønn.

Departementet bestemmer i så fall i hvilken utstrekning reguleringsbestemmelsene for øvrig skal få anvendelse for vedkommende vassfalls- eller brukseier.»

Både Rauland og Vinje kommuner har reist krav om at anleggsvegene så langt det lar seg gjøre blir lagt slik at de kommer bygdene til nytte. Departementet har i proposisjonen forutsatt at Hovedstyret underretter kommunene om hvor transportvegene tenkes lagt, og at det i rimelig utstrekning blir tatt hensyn til kommunenes ønsker, hvor Hovedstyret finner at disse ikke fører til forsinkelse av utbyggingen eller medfører ekstra utgifter av noen betydning.

Komitéen har anbefalt at det i en viss utstrekning gis de kommuner som kan ventes å bli tildelt avgift et forskudd på disse, dersom kommunene søker om det, og det på grunnlag av nærmere opplysninger om hva forskuddet skal brukes til og om nødvendigheten av dette, i det enkelte tilfelle finnes rimelig.

For så vidt angår den engangsgodtgjørelse til staten som Stortinget har overdratt Rauland og Vinje kommuner foreslår komitéen at midlene avsettes til et tiltaksfond for opphjelp av småindustri og lignende næringsvirksomhet i Rauland og Vinje kommuner. Vedtektene for fondet skal godkjennes av Industridepartementet.

De omkostninger ved forlengelse av fylkesveg 353 som forskutteres av Hovedstyret har komitéen forutsatt tilbakebetalt etter hvert som ordinære bevilgninger til vegen blir vedtatt.

Angående konsesjonskraften har komitéen uttalt at den for sitt vedkommende ser «det slik at det ville være rimelig om Telemark fylke får tildelt konsesjonskraft til den til enhver tid gjeldende statskraftpris».

Departementet vil rå til at det blir fastsatt reguleringsbestemmelser overensstemmende med Stortingets vedtak.

Det er forutsatt at departementet som vanlig avgjør eventuelle mindre planendringer uten foreleggelse for Stortinget.

Departementet vil videre rå til at det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringene i samsvar med det utkast som er tatt inn i proposisjonen. Utkastet er sålydende:

«1.

Reguleringsgrensene er:

a. Songadammen.

Naustnutvatn:

H.R.vst. (høyeste regulerte vannstand)	kote	966,0
L.R.vst. (laveste regulerte vannstand)	»	939,0

Reguleringshøyde 27,0 m, 26,5 m opp og 0,5 m ned.

Bjørnsbuvatn og Bufjorden:

H.R.vst.	»	966,0
L.R.vst.	»	939,0

Reguleringshøyde 27,0 m 25,7 m opp og 1,3 m ned.

Kilefjorden:

H.R.vst.	»	966,0
L.R.vst.	»	940,0

Reguleringshøyde 26,0 m, 25,3 m opp og 0,7 m ned.

Store Bernutvatn:

H.R.vst.	»	966,0
L.R.vst.	»	940,0

Reguleringshøyde 26,0 m, 24,7 m opp og 1,3 m ned.

Store Vrålsbuvatn:

H.R.vst.	»	966,0
L.R.vst.	»	947,0

Reguleringshøyde 19,0 m, 14,0 m opp og 5,0 m ned.

b. Vågsdammen og Kolosdammen.

Totak:

H.R.vst.	»	687,3
L.R.vst.	»	680,0

Reguleringshøyde 7,3 m,
1,2 m opp og 6,1 m ned.

c. Ståvassdammen.
Ulevåvatn:
H.R.vst. ..... kote 987,0
L.R.vst. ..... » 973,0
Reguleringshøyde 14,0 m,
10,0 m opp og 4,0 m ned.
Ståvatn:
H.R.vst. ..... » 987,0
L.R.vst. ..... » 966,0
Reguleringshøyde 21,0 m,
15,5 m opp og 5,5 m ned.

d. Kjeladammen.
Kjelavatn:
H.R.vst. ..... » 940,0
L.R.vst. ..... » 918,0
Reguleringshøyde 22,0 m,
15,3 m opp, 6,7 m ned.

e. Langesædammen.
Langesævatn:
H.R.vst. ..... kote 1103,0
L.R.vst. ..... » 1067,0
Reguleringshøyde 36,0 m,
15,9 m opp, 20,1 m ned.
Grundevatn:
H.R.vst. ..... » 1103,0
L.R.vst. ..... » 1098,0
Reguleringshøyde 5,0 m,
0,3 m opp, 4,7 m ned.

f. Langeiddammen.
Øvre Langeidvatn:
H.R.vst. ..... » 896,0
L.R.vst. ..... » 879,0
Reguleringshøyde 17,0 m,
15,15 m opp, 1,85 m ned.
Kvervesjåvatn:
H.R.vst. ..... » 896,0
L.R.vst. ..... » 880,0
Reguleringshøyde 16,0 m,
14,3 m opp, 1,7 m ned.
Nedre Langeidvatn:
H.R.vst. ..... » 896,0
L.R.vst. ..... » 878,5
Reguleringshøyde 17,5 m,
15,6 m opp, 1,9 m ned.

g. Bordalsdammen.
Bordalsvatn:
H.R.vst. ..... » 891,0
L.R.vst. ..... » 852,0
Reguleringshøyde 39,0 m,
28,8 m opp, 10,2 m ned.

h. Vadammen.
(Inntaksbasseng Vafoss.)
Vatjern:
H.R.vst. ..... » 838,0
L.R.vst. ..... » 835,0
Reguleringshøyde 3,0 m,
3,3 m opp.

i. Vinjedammen.
(Inntaksbasseng.)
Vinjevatn:
H.R.vst. ..... kote 465,5
L.R.vst. ..... » 462,0
Reguleringshøyde 3,5 m,
1,3 m opp, 2,2 m ned.

Høydene refererer seg til vassdragsnivellementene L. nr. 352—359 av 1930—31.

Oppdemmings- og senkingsgrensene skal angis ved faste og tydelige merker ved de enkelte magasiner.

Vannstanden må ikke overstige øvre reguleringsgrense uten at alle nåleløp og reguleringsluker er helt åpne, jfr. dog post 3.

2.

Det avgis det til den alminnelige fløtning i vassdraget nødvendige vann, dersom ikke fremføringen av tømmeret ordnes på annen måte overensstemmende med overenskomst eller skjønn.

3.

Det skal ved manøvreringen has for øye at flommene i vassdragene nedenfor magasinene så vidt mulig ikke økes. Heller ikke må lavvassføringen forminskes til skade for andres rettigheter.

Totak skal i alle år være fylt til ca. kote 686 pr. 1. juli.

For øvrig kan vannslippingen foregå etter behovet i statens kraftverker i vassdraget.

4.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som tilsettes av Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet. Kanalkontoret i Skien skal holdes underrettet om vannslippingen.

Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet bestemmer hvor damvokterne skal bo og om de skal ha telefon i sine boliger.

5.

Det skal påses at flomløpene ikke hindres av is eller lignende, og at dammer og reguleringsluker til enhver tid er i god stand.

Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander og eventuelt observeres og noteres nedbørsmengder, temperatur m. v.»

For så vidt angår Vinjevatn er det forutsatt i proposisjonen at det blir gitt særskilt tillatelse etter vassdragslovens § 62, da reguleringen skal nyttes til døgn- og ukeregulering, og således ikke er regulering i reguleringslovens forstand. Komitéen har i innstil-

lingen erklært seg enig med Hovedstyret og departementet i at de reguleringsbestemmelser som blir fastsatt for Tokke-Vinjevassdraget også gjøres gjeldende for den nødvendige tillatelse etter § 62 i vassdragsloven for Vinjevatn.

Departementet vil anbefale at tillatelse gis på samme vilkår og med samme manøvreringsreglement som for de øvrige regulerte vatn.

Industridepartementet

tilråder:

1. Det fastsettes reguleringsbestemmelser for statsregulering av Tokke-Vinjevassdraget overensstemmende med Industridepartementets tilråding av 8. februar 1957.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement for regulering av Tokke-Vinjevassdraget i samsvar med det i Industridepartementets ovennevnte tilråding inntatte utkast som gjeldende inntil videre.
3. I medhold av § 62 i lov om vassdragene av 15. mars 1940 tillates det Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet å ekspropriere det som trengs av grunn og rettigheter m. v. for regulering av Vinjevatn.

   Reguleringsbestemmelsene og manøvreringsreglementet for Tokke-Vinjevassdraget gjøres gjeldende også for reguleringen av Vinjevatn.

9. Foreningen til Bægnavassdragets Regulering.

(Tillatelse til å regulere Flyvatn i Vestre Slidre, Oppland fylke.)

Kronprinsregentens resol. av 15. februar 1957.

Stortinget har i følge meddelelse fra dets presidentskap i møte 29. januar 1957 gjort følgende vedtak:

«Stortinget samtykker i at det blir tillatt Foreningen til Bægnavassdragets Regulering å regulere Flyvatn i Vestre Slidre i samsvar med Industridepartementets tilråding av 19. oktober 1956, med følgende endring:

Vilkårenes § 25, 3. ledd skal lyde:

«Reguleringsanleggenes eier plikter ved planlegging og utførelse av anleggene i den utstrekning det er mulig uten uforholdsmessige omkostninger å dra omsorg for at de ferdige anlegg og utsprengte steinmasser og lignende virker minst mulig skjemmende i terrenget. Steinmassenes plasering skjer i samråd med vedkommende kommuner.»»

Vedtaket er i samsvar med Innst. S. nr. 2 for 1957 som med unntak av nevnte endring igjen er i samsvar med St. prp. nr. 125 for 1956.

De av Stortinget vedtatte vilkår for tillatelsen er sålydende:

«1.

Reguleringskonsesjonen gis på ubegrenset tid.

Dersom vassfall der ikke tilhører staten eller norske kommuner deltar i reguleringen eller blir medeier i reguleringsanlegget gjelder konsesjonen for disses vedkommende i 60 år fra konsesjonens datum. Ved konsesjonstidens utløp tilfaller disse vassfallseieres andeler i reguleringsanlegget staten uten vederlag.

Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras uten Kongens samtykke.

Det utførte reguleringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

I det 35. år fra konsesjonens datum skal staten kunne innløse de andeler i reguleringsanlegget som måtte tilhøre eiere for hvem reguleringstillatelsen er tidsbegrenset. Benytter staten seg ikke herav, skal den i hvert 10. år deretter ha samme adgang. Bestemmelsen om innløsning må være meldt reguleringsanleggets eier 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne under hensyn til at grunnstykker og rettigheter samt vassbygningsarbeider og hus har en verdi svarende til hva de bevislig har kostet ved ervervelsen med fradrag for amortisasjon etter en amortisasjonstid som settes lik konsesjonstiden. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Anlegget skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn på statens bekostning.

Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

3.

For den øking av vasskraften som ved reguleringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,50 pr. nat.-HK.

Til fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 3 pr. nat.-HK.

Økingen av vasskraften beregnes på grunnlag av den øking av vassføringen som regule-

ringen antas å ville medføre utover den vassføring, som har kunnet påregnes med den bestående regulering. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinene utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lågvassperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal anses som den ved reguleringen innvunne øking av vasskraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntrer etter hvert som den ved reguleringen innvunne vasskraft tas i bruk. Avgiftene har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

4.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 3 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 22, skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

5.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år etterat konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

6.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere som har norsk innføds- eller statsborgerrett.

Vedkommende myndighet kan dog tillate unntagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler mot det kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50 — femti kroner — for hver person.

7.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anlegget anvende norske varer for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at det er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er det adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennenvnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusiv toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer, når særegne hensyn gjør det påkrevd.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

8.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

9.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeid eller pålegges noen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med sin virkelige verdi beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øyemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende departement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige legehjelp.

11.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet. Bestemmelsen i første ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsregler i nevnte paragraf.

12.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesvegstyret bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger og bruer, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeider. Veger og bruer som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri benyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget.

Konsesjonæren plikter å treffe nødvendige tiltak for å søke å avhjelpe de skader og ulemper som reguleringen fører med seg for bygdefolkets interesser. Spørsmålet om hvilke tiltak han skal treffe, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn, som i tilfelle fremmes i forbindelse med fagskjønn etter vassdragsreguleringslovens § 19. Dette skjønn fremmes av konsesjonæren så tidlig at resultatet foreligger som forutsetning for ekspropriasjonsskjønnet etter vassdragsreguleringslovens § 16.

Skjønnene kan kombineres.

13.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende forsorgskommune slike forsorgsutgifter som i vassdragsreguleringsloven er forutsatt dekket ved hjelp av fond i samsvar med reglene i lovens § 12 pkt. 7, 1. ledd og 2. ledds første og annet punktum.

14.

Innen reguleringen tas i bruk skal konsesjonæren innbetale til Vestre Slidre kommune kr. 75 000, som avsettes til fond, hvis renter etter nærmere bestemmelse av herredstyret anvendes til fremme av jordbruk i distriktet.

15.

Til fremme av fisket i Flyvatnet og Veslevatnet plikter konsesjonæren å sette ut settefisk og/eller yngel av aure etter nærmere bestemmelse fra vedkommende departement. Alle omkostninger som er forbundet med dette bæres av konsesjonæren.

For å hindre utvandring av fisk under tappeperioden, plikter konsesjonæren, dersom vedkommende departement finner det nødvendig og etter dette departements bestemmelse å bekoste oppsetting og vedlikehold av fiskesperring foran tappelukene.

Konsesjonæren plikter, dersom vedkommende departement forlanger det og etter dette departements bestemmelse å bygge fisketrapp i Flyvatnets reguleringsdam samt å lette fiskens oppgang i fossen nedenfor Veslevatnet. Utgifter som er forbundet med trappebygging, utskyting av fjell i fossen, samt det årlige vedlikehold bæres av konsesjonæren.

Dersom departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i de områder som berøres av reguleringen, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.

16.

Konsesjonæren plikter å rydde de neddemte arealer for trær og større busker, og etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement også å foreta finrydding på begrensede områder av hensyn til garnfiske og lignende.

Ryddingen må være fullført senest innen to år etter første neddemming.

17.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanlegget, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anlegget skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Dets utførelse så vel som dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

18.

Ved damanlegget skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at anleggets eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anlegget eller dets benyttelse. Anleggets eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anlegget som skjer i krigsøyemed.

19.

Vannslippingen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

For så vidt vannslippingen foregår i strid med reglementet, kan konsesjonshaveren pålegges en tvangsmulkt til statskassen av inntil kr. 200 for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse.

20.

Reguleringsanleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrografiske iakttagelser, som i det offentliges interesse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. Den tillatte oppdemmingshøyden og den tillatte laveste tapningsgrensen betegnes ved faste tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anlegget, skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

21.

Eieren skal uten vederlag for det utførte anlegg finne seg i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

22.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved reguleringen innvunne driftsvann er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Når 30 år er forløpet fra konsesjonens meddelelse kan de kommuner hvis interesser berøres av reguleringen, uansett den ovenfor betingede prosent for kraftavgivelse og uten hinder av den foran fastsatte begrensning, med Kongens samtykke etter hvert som kraft blir ledig kreve avgitt fra de av vassdragets vassfall som tilhører norske kommuner ytterligere kraft så vidt fornødent til å dekke deres eget behov eller til å forsyne deres innvånere med kraft til lys, varme, gårdsdrift, håndverk eller småindustri.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningene eller fra ledningsnettet, hva enten ledningene tilhører reguleringsanleggets eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pst. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften i stedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan så vel av departementet som konsesjonæren forlanges revidert hvert 5. år. Hvis eieren leier ut kraft og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne, kan kommunen eller staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

23.

Departementet kan under særlige omstendigheter gi en vassfalls- eller brukseier som ikke er medeier i reguleringsanlegget, tillatelse til å benytte driftsvann, som er innvunnet ved reguleringen, mot en årlig godtgjørelse til reguleringsanleggets eier. Denne godtgjørelse skal i tilfelle av tvist fastsettes av departementet.

24.

Reguleringsanleggets eier plikter å treffe nødvendige tiltak eller avgi vann i sådan ut-

strekning, at den alminnelige fløtning forulempes så lite som mulig ved reguleringen. Spørsmålet om hvilke forføyninger han skal treffe, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

Skade eller ulempe for fløtningen, som ikke på denne måte avhjelpes, blir å erstatte overensstemmende med reguleringslovens § 16.

25.

Det påhviler konsesjonshaveren i den utstrekning hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter, å unngå ødeleggelser av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og steder, som kan antas å ha vitenskapelig eller historisk betydning.

Så fremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Landsforeningen for naturfredning i Norge i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Reguleringsanleggenes eier plikter ved planlegging og utførelse av anleggene i den utstrekning det er mulig uten uforholdsmessige omkostninger å dra omsorg for at de ferdige anlegg og utsprengte steinmasser og lignende virker minst mulig skjemmende i terrenget. Steinmassenes plasering skjer i samråd med vedkommende kommuner.

Om nærværende bestemmelse gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

26.

Reguleringsanleggets eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av reguleringsanleggets eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

27.

Reguleringskonsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anlegget er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.»

Departementet skal bemerke:

Endringen i vilkårenes post 25, 3. ledd innebærer ingen realitetsendring. Angående prisen på konsesjonskraften har komitéen uttalt at den gjerne ser at det tas opp forhandlinger mellom de interesserte parter om en rimeligere ordning enn den som følger av loven, f. eks. om levering til statskraftpris.

Når det gjelder Nord-Aurdal kommunes krav om at konsesjonæren skal tilpliktes å levere kraft til stølene, er komitéen enig med departementet i at det neppe er lovlig adgang til å pålegge slik ytelse. Komitéen henstiller imidlertid til konsesjonæren å oppta forhandlinger med de interesserte kommuner og grunneiere og søke å komme fram til en ordning for levering av elektrisk strøm til stølene på samme måte som ved tidligere reguleringer i Åbjøravassdraget.

Departementet vil rå til at det meddeles tillatelse for Foreningen til Bægnavassdragets Regulering i samsvar med Stortingets vedtak.

En vil videre rå til at det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringen i samsvar med det utkast som er tatt inn i proposisjonen som gjeldende inntil videre. Utkastet lyder:

«1.

Reguleringsgrensene er:

Øvre kote	859,0
Nedre kote	853,5
Reg.høyde	5,5

Alminnelig sommervannstand: 856,0.

Reguleringsgrensene skal betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

2.

Det avgis det til den alminnelige fløtning nødvendige vann overensstemmende med de ved overenskomst eller skjønn fastsatte regler.

3.

Det skal ved manøvreringen has for øye at vassdragets naturlige flomvassføring så vidt mulig ikke forøkes. Heller ikke må lågvassføringen fra Flyvatn forminskes til skade for andres rettigheter.

Flyvatnet skal i alle år — så sant tilløpet gjør det mulig — fylles innen 1. juli og holdes fylt inntil lågvassperiodens begynnelse. For øvrig kan vannslipningen skje etter behovet for de nedenforliggende kraftanlegg, fortrinnsvis Åbjøra kraftanlegg.

4.

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende samt at dammen til enhver tid er i god stand. Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander samt observeres og noteres om det forlanges regnmengder, temperatur m. v. Av protokollen sendes hver måned avskrift til

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet.

5.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende departement. Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet kan bestemme hvor damvokteren skal bo og om han skal ha telefon i sin bolig.

6.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.»

Industridepartementet

tilråder:

1. I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 tillates Foreningen til Bægnavassdragets Regulering å regulere Flyvatn i Vestre Slidre, Oppland fylke på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 15. februar 1957.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringen i samsvar med det utkast som er tatt inn i Industridepartementets ovennevnte tilråding, som gjeldende inntil videre.

10. A/S Bjølvefossen.

(Tillatelse til å utvide aksjekapitalen.)

Kronprinsregentens resol. av 22. februar 1957.

Fra A/S Bjølvefossen har departementet mottatt en søknad, datert 12. november 1956 om tillatelse til å utvide selskapets aksjekapital fra 9 mill. kroner til 18 mill. kroner gjennom utstedelse av nye aksjer.

Søknaden er sålydende:

«Som det vil ha fremgått av våre tidligere ansøkninger til det ærede departement, har vårt selskap, som et ledd i finansieringen av de planlagte utvidelser av sine anlegg, til hensikt å forhøye sin aksjekapital fra 9 mill. kroner til 18 mill. kroner. Forhøyelsen er tenkt gjennomført ved en offentlig tegningsinnbydelse med preferanse for våre nåværende aksjonærer til å tegne aksjer, jfr. vedtektenes § 4. Tegningen skal skje til pari kurs.

Under henvisning til konsesjonsloven av 14. desember 1917, § 36, 2. ledd, tillater vi oss hermed å søke om samtykke til at en slik utvidelse blir foretatt.

Vi tillater oss samtidig å søke om tillatelse til på en generalforsamling å endre vedtektenes § 3 for så vidt angår aksjekapitalens størrelse, slik at første linje vil lyde: «Selskapet har en samlet aksjekapital av kr. 18 000 000 fordelt på 900 000 aksjer à kr. 20».»

Søknaden har vært forelagt for Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, som har gitt følgende uttalelse av 13. februar 1957:

«Hovedstyret har etter omstendighetene funnet det unødvendig å forelegge saken for distriktet til uttalelse. En har da spesielt tatt i betraktning at søknaden om tillatelse til utvidelsen av aksjekapitalen, og den derav følgende endring i vedtektene, henger uløselig sammen med selskapets søknad om konsesjon på kraftleie fra Bergenshalvøens kommunale Kraftselskap, som tidligere har vært forelagt distriktet til uttalelse.

Hovedstyret skal bemerke:

I samband med konsesjonssaken er det opplyst at de planlagte utvidelser av anleggene skulle finansieres bl. a. ved øking av aksjekapitalen slik som nåværende søknad forutsetter. Jfr. bl. a. Industridirektoratets vurdering i usignert notat av 23. november 1956. Det synes å fremgå at planene om utvidelse av anleggene hele tiden har vært avhengig av at aksjekapitalen kan økes i samsvar med søknaden. Hovedstyret finner intet å innvende mot søknaden og vil tilrå at det i medhold av ervervslovens § 36, 2. ledd samt ervervs- og reguleringsbetingelsene for A/S Bjølvefossen, fastsatt ved kgl. resolusjon av 13. desember 1915, pkt. 1, 3. avsnitt meddeles A/S Bjølvefossen tillatelse til å forhøye aksjekapitalen fra 9 mill. kroner til 18 mill. kroner, med offentlig tegningsinnbydelse med preferanse for selskapets nåværende aksjonærer til å tegne aksjer, samt til å endre vedtektenes § 3 for så vidt angår aksjekapitalens størrelse slik at første linje vil lyde: «Selskapet har en samlet aksjekapital av kr. 18 000 000 fordelt på 900 000 aksjer à kr. 20.»

Departementet skal bemerke at søknaden om utvidelse av A/S Bjølvefossens aksjekapital er et ledd i planene om modernisering og nybygging av selskapets ferrokromanlegg m. v.

For å skaffe nødvendig kraft til selskapets utvidede smeltedrift ble det ved Kronprinsregentens resolusjon av 1. februar 1957 meddelt tillatelse for selskapet til å leie inntil 30 000 kW elektrisk energi fra Bergenshalvøens komm. Kraftselskap.

A/S Bjølvefossen har ved kgl. resolusjon av 3. desember 1915 bl. a. fått tillatelse til å erverve Bjølvovassdraget i Hardanger. Da vassdraget ved regulering kan utbringes til mer enn 5 000 nat.-HK kan selskapets aksje-

kapital ikke utvides gjennom utstedelse av nye aksjer uten etter kongelig tillatelse, jfr. ervervslovens § 36 annet ledd. Aksjekapitalen er nå på 9 mill. kroner.

Departementet finner i alt vesentlig å kunne slutte seg til det hovedstyret har anført, og vil rå til at det i medhold av ovennevnte lovbestemmelse blir gitt tillatelse til den foreslåtte aksjeutvidelse i samsvar med søknaden.

Hvis tillatelsen blir gitt vil departementet godkjenne de foreslåtte endringer i selskapets vedtekter.

Industridepartementet

tilrår:

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 § 36, annet ledd, tillates A/S Bjølvefossen å utvide sin aksjekapital fra 9 mill. kroner til 18 mill. kroner gjennom utstedelse av nye aksjer.

11. A/S Lofoten Kraftlag.

(Opphevelse av den ved pkt. 2 i kgl. resolusjon av 17. juni 1955 meddelte konsesjon på erverv av Solbjørnvassdraget og av Fageråvassdraget m. v.)

Kronprinsregentens resol. av 1. mars 1957.

A/S Lofoten Kraftlag fikk ved kgl. resolusjon av 17. juni 1955 konsesjon på erverv og regulering av Tennesvassdraget m. v. i Moskenes herred i Nordland fylke og ved en annen kgl. resolusjon av samme dag konsesjon på bl. a. erverv av Solbjørnvassdraget og av Fageråvassdraget samt på regulering av Solbjørnvatn i Flakstad herred og overføring av avløpet fra Fageråvatn til Solbjørnvatn.

I anledning av en søknad av 29. februar 1956 fra Lofoten Kraftlag om endring av den nevnte konsesjon av 17. juni 1955 på erverv og regulering av Solbjørnvassdraget m. v., bl. a. ved frafallelse av vilkåret om hjemfallsrett i reguleringskonsesjonen, har Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet i brev av 17. januar 1957 gitt følgende uttalelse til departementet:

«Ved kgl. resolusjon av 17. juni 1955 fikk A/S Lofoten kraftlag konsesjon på erverv og regulering av Solbjørnvassdraget m. v. i Flakstad herred, Nordland fylke.

Med brev av 25. november 1955 mottok Hovedstyret til uttalelse spørsmålet om godkjenning av selskapets vedtekter, jfr. I pkt. 1 i de fastsatte konsesjonsvilkår. Av vedtektene fremgikk at selskapet ikke var organisert som noe aksjeselskap, men som et vanlig interkommunalt selskap med delt ansvar. Hovedstyret avga 13. januar 1956 en uttalelse til Industridepartementet hvorav hitsettes følgende:

«Det fremgår av vedtektene at selskapet ikke er organisert som noe aksjeselskap, men som et vanlig interkommunalt selskap med delt ansvar, og Hovedstyret skal i den anledning fremkomme med følgende bemerkninger:

Søknad om ervervskonsesjon m. v. ble innsendt i 1953, og selskapet var den gang organisert som et aksjeselskap. Som bilag til søknaden fulgte bl. a. avskrift av begjæring til sorenskriveren i Lofoten om registrering av selskapet, bilagt med vedtekter. Erklæring i henhold til ervervslovens § 24 ble også innsendt. Noen underretning om at organisasjonsformen er endret er ikke innkommet i forbindelse med ervervs- og reguleringssaken. Hovedstyrets Elektrisitetsavdeling opplyser på foranledning at denne avdeling ikke har fått meddelelse om at selskapet har vært konstituert eller registrert som aksjeselskap, samt at Hovedstyret i brev av 19. februar 1954 til Kommunaldepartementet uttalte at man ikke hadde noe å bemerke til at vedtektene ble godkjent. Etter disse er laget organisert som et alminnelig interkommunalt selskap uten ansvarsbegrensning.

Man tilføyer at selskapet ved kgl. resolusjon av 17. juni 1955 også fikk konsesjon på erverv m. v. av Tennesvassdraget, jfr. ervervslovens § 2 pkt. 22.

For Solbjørnvassdragets vedkommende bemerkes at selskapet i henhold til den forståelse av ervervsloven som tidligere har vært praktisert, etter de vedtekter som gjaldt på den tid da konsesjon ble meddelt, måtte anses som en samling av kommuner, og det skulle således ikke ha vært utferdiget noen ervervskonsesjon.

For Tennesvassdragets vedkommende bemerkes at konsesjon under enhver omstendighet trengtes selv for kommuner, fordi det gjaldt et vasfall som var konsedert tidligere. Det ville imidlertid ha vært adgang til å lempe på konsesjonsvilkårene, først og fremst ved frafallelse av hjemfallsretten, og det antas fremdeles å være adgang hertil, hvis søknad blir innsendt.»

I brev til Lofoten kraftlag av 26. januar 1956 har departementet deretter anført følgende:

«I anledning av spørsmålet om godkjenning av Lofoten kraftlags vedtekter, hvorav en mottok 1 eksemplar ved kraftlagets brev av 27. oktober 1955, har Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet gitt den i gjenpart vedlagt uttalelse av 13. januar 1956 til departementet. En viser til denne uttalelsen.

I tilrådingene til de to kongelige resolusjoner av 17. juni 1955 om konsesjoner for A/S Lofoten kraftlag på erverv og regulering henholdsvis av Solbjørnvassdraget m. v. og av Tennesvassdraget m. v. har departementet på grunnlag av de i forbindelse med konsesjonssakene gitte opplysninger gått ut fra at kraftlaget var et aksjeselskap.

Etter det som nå er opplyst om organisasjonsformen antar departementet imidlertid i tilslutning til hovedstyret at Lofoten kraftlag på det tidspunkt da de nevnte konsesjoner ble gitt, måtte ansees som en sammenslutning av kommuner og således etter lov nr. 16 av 14. desember 1917 (ervervsloven) ikke trengte

konsesjon på erverv av Solbjørnvassdraget m. v., men bare på regulering av vassdraget.

Den ved kgl. resolusjon av 17. juni 1955 meddelte konsesjon for kraftlaget på erverv av Solbjørnvassdraget m. v. skulle således ikke ha vært gitt.

Med hensyn til den ved kgl. resolusjon av 17. juni 1955 meddelte konsesjon for A/S Lofoten kraftlag på erverv og regulering av Tennesvassdraget m. v. er departementet enig med hovedstyret i at kraftlaget også etter det som nå er opplyst om organisasjonsformen trengte konsesjon på erverv av vassdraget, jfr. ervervslovens § 2, pkt. 22. Departementet antar imidlertid med hovedstyret at det for denne konsesjons vedkommende vil være adgang til etter bestemmelse av Kongen å få lempet på konsesjonsvilkårene, først og fremst ved frafallelse av konsesjonens bestemmelser om hjemfallsrett, og imøteser i tilfelle søknad innsendt herom, jfr. ervervslovens § 27. Videre imøtesees i tilfelle søknad vedrørende endring av konsesjoner på erverv og regulering av Solbjørnvassdraget, jfr. spesielt reguleringsloven av 14. desember 1917 nr. 17 § 10, pkt. 2.»

Lofoten kraftlag har i tilslutning hertil innsendt følgende søknad datert 29. februar 1956, vedrørende Solbjørnvassdraget:

«Refer. til Det ærede Departements skriv av 26. januar d. å. J.nr. 147/56 IDV. VMH/BE, vedr. konsesjon for Solbjørnvassdraget.

Det var på foranledning av Kommunaldepartementet at kraftlagets organisasjonsform ble endret, og de gjeldende vedtekter godkjent etter at konsesjonssøknaden var innsendt.

Kraftlaget søker departementet om endring av konsesjon meddelt ved kgl. resolusjon av 17. juni 1955 på erverv og regulering av Solbjørnvassdraget, som nevnt i departementets skriv av 26. januar 1956 med bilag gjenpart av Hovedstyrets skriv av 13. januar d. å.»

Søknaden er sendt Hovedstyret til uttalelse med departementets påtegning av 16. mai 1956.

Hovedstyret foreslår etter det foreliggende at konsesjonen av 17. juni 1955 på erverv av Solbjørnvassdraget og Fageråvassdraget blir tilbakekalt, og at den samtidig meddelte konsesjon på regulering av Solbjørnvatn og overføring av avløpet fra Fageråvatn til Solbjørnvatn blir gitt for ubegrenset tid for Lofoten kraftlag.

Som følge av at ervervskonsesjonen faller bort vil de betingelser som var knyttet til denne utgå. I de øvrige er bare foretatt de nødvendige endringer bl. a. om betaling av avgifter post 2, avgivelse av kraft, post 18 og tinglysing post 22.

Utkast vedlegges.

Søknaden tilbakesendes vedlagt.

Behandlet i møte 16. januar 1957.»

Forslaget til endrede vilkår er sålydende:

«1.

Reguleringskonsesjonen gis på ubegrenset tid. Den kan ikke overdras. De utførte reguleringS- og overføringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

For den øking av vannkraften som innvinnes ved reguleringen og overføringen skal erlegges følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,10 pr. nat.-HK.

Til de fylkes- og herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 0,50 pr. nat.-HK.

Økingen av vannkraften beregnes på grunnlag av den øking av lavvannføringen, som reguleringen og overføringen antas å ville medføre utover den vannføring som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året. Ved beregningen av denne økning forutsettes det at magasinene utnyttes på en sådan måte at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal anses som den ved reguleringen og overføringen innvunne øking av vannkraften, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntrer etter hvert som den ved reguleringen og overføringen innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiftene har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

3.

Nærmere bestemmelse om betalingen av avgifter etter post 2 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 18 skal for så vidt de ikke er fastsatt av Kongen med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

4.

Arbeidet må påbegynnes innen 2 — to — år fra konsesjonens datum og fullendes innen en ytterligere frist av 5 — fem — år.

5.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødS- eller statsborgerrett.

Vedkommende myndighet kan dog tillate unntagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket det siste år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50 — femti kroner — for hver person.

6.

Selskapet skal ved bygging og drift av anleggene anvende norske varer for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig —herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeide og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusiv toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer, når særlige hensyn gjør det påkrevd.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7.

Forsikring tegnes fortrinsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse hvis særlige hensyn foreligger.

8.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeid eller pålegges noen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med sin virkelige verdi beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øyemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

9.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige legehjelp og å holde et for øyemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

10.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende regjeringsdepartements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsen i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende forsorgskommune slike forsorgsutgifter som i vassdragsreguleringsloven er forutsatt dekket ved hjelp av fond i samsvar med reglene i lovens § 12, pkt. 7, 1. ledd og 2. ledds første og annet punktum.

12.

Til fremme av fisket i Solbjørnvatn plikter konsesjonæren å sette ut yngel og/eller settefisk etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Om departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i de vannområder som berøres

av reguleringen, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.

13.

Konsesjonæren plikter å ryddiggjøre de neddemnte arealer for skog og større kratt. Ryddingen skal være foretatt senest 2 år etter at oppdemmingen er satt i verk.

14.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringen og overføringen, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anleggene skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Deres utførelse så vel som deres senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

15.

Ved reguleringsanlegget skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at anleggets eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anlegget eller dets benyttelse. Anleggets eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anlegget som skjer i krigsøyemed.

16.

Vannslippingen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger. En norsk statsborger som vedkommende departement godtar skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

17.

Reguleringsanleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser som i det offentliges interesse finnes påkrevd og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte reguleringsgrenser betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene skal tilstilles Norges geografiske oppmåling med opplysning om hvordan målingen er utført.

18.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved reguleringen og overføringen innvunne driftsvann er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 2). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet hva enten ledningene tilhører konsesjonæren eller andre. Forårsaker kraftens uttakelse av ledningene økte utgifter bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene, deri innbefattet 6 pst. rente av anleggskapitalen, med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy fordi bare en mindre del av den kraft vassfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften i stedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan så vel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5. år. Hvis eieren leier ut kraft og kraften til kommune eller staten kan uttas fra kraftledning til noen av leietakerne, kan kommunen eller staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av ett år for hver gang kraft uttas. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Unnlater konsesjonæren å levere denne kraft uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveringen, plikter han etter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 1 pr. dag for hver kW som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til etter departementets bestemmelse å overta driften av anlegget for eierens regning og risiko så vidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

19.

For oppfyllelsen av de forpliktelser som ved anleggene eller deres drift pådras like over-

for andre og for overholdelsen av de i konsesjonen fastsatte betingelser skal der stilles og til enhver tid opprettholdes sikkerhet for et beløp av kr. 1 000 etter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

20.

Det påhviler konsesjonshaveren i den utstrekning hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter, å unngå ødeleggelser av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser, samt i det hele naturforekomster og steder, som kan antas å ha vitenskapelig eller historisk betydning.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Landsforeningen for naturfredning i Norge i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonshaveren plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene, i den utstrekning det er mulig uten uforholdsmessige omkostninger, å dra omsorg for at de ferdige anlegg virker minst mulig skjemmende i terrenget.

Om nærværende bestemmelser gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

21.

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til hver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

22.

Konsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.»

D e p a r t e m e n t e t skal bemerke:

I tilrådingen til den kgl. resolusjon av 17. juni 1955 om konsesjon for A/S Lofoten Kraftlag på erverv og regulering av Solbjørnvassdraget m. v. gikk departementet på grunnlag av de i forbindelse med konsesjonssaken gitte opplysninger ut fra at kraftlaget var et aksjeselskap med kommunene Moskenes, Flakstad, Buksnes, Hol og Valberg som innehavere av samtlige aksjer. Etter det som nå er opplyst om organisasjonsformen antar imidlertid departementet at kraftlaget på det tidspunkt da den nevnte konsesjon ble gitt måtte anses som en sammenslutning av kommuner, og således ikke trengte konsesjon på e r v e r v av Solbjørnvassdraget m. v. etter lov nr. 16 av 14. desember 1917, men bare på r e g u l e r i n g e n.

Den ved kgl. resolusjon av 17. juni 1955 gitte konsesjon for kraftlaget på erverv av Solbjørnvassdraget m. v. skulle således ikke ha vært gitt.

Etter det foreliggende vil departementet i tilslutning til Hovedstyret anbefale at den ved pkt. 2 i kgl. resolusjon av 17. juni 1955 meddelte konsesjon for A/S Lofoten Kraftlag på erverv av Solbjørnvassdraget m. v. oppheves.

Videre vil departementet anbefale at den ved pkt. 2 i nevnte resolusjon gitte konsesjon på regulering av Solbjørnvassdraget m. v. gis på de av Hovedstyret foreslåtte endrede vilkår. Disse er i det vesentlige de samme som tidligere, men med visse lempninger.

Etter pkt. 1 i de foreslåtte vilkår skal således konsesjonen gis på ubegrenset tid, slik at vilkåret om hjemfallsrett til staten frafalles, jfr. post II, 1 i vilkårene av 17. juni 1955. Departementet antar at vilkårene etter reguleringslovens § 10, pkt. 2 er til stede for å frafalle vilkåret om hjemfallsrett i dette tilfelle.

Endringene i de øvrige vilkår er vesentlig av redaksjonell art som følge av at ervervskonsesjonen faller bort, bl. a. er vilkårene om kraftavståelse og om tinglysing gitt endret ordlyd, jfr. vilkårenes poster 18 og 22.

Vilkåret om refusjon av forsorgsutgifter foreslåes gitt den nå vanlige form. Det forutsettes at vilkåret faller bort hvis reguleringslovens § 12 pkt. 7 og de bestemmelser det der er henvist til i forsorgsloven av 19. mai 1900 blir opphevet.

I vilkårenes post 2 er foreslått betinget årlige avgifter til staten med kr. 0,10 pr. nat.-HK og til kommuner med kr. 0,50 pr. nat.-HK, d. v. s. med de samme satser som tidligere var betinget både for erverv og regulering av vassdraget.

Industridepartementet

t i l r å d e r :

1. Den ved pkt. 2 i kgl. resolusjon av 17. juni 1955 meddelte konsesjon for A/S Lofoten Kraftlag på erverv av Solbjørnvassdraget og av Fageråvassdraget i Flakstad herred i Nordland fylke oppheves.
2. Den ved pkt. 2 i nevnte resolusjon gitte konsesjon på regulering av Solbjørnvatn i Flakstad herred og overføring av avløpet fra Fageråvatn til Solbjørnvatn

overdras til Lofoten Kraftlag på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 1. mars 1957.

3. Det ved pkt. 3 i resolusjonen av 17. juni 1955 fastsatte manøvreringsreglement for regulering av Solbjørnvatn m. v. gjelder fortsatt inntil videre.

12. Lofoten Kraftlag.

(Overdragelse til Lofoten Kraftlag av de ved kgl. resolusjon av 17. juni 1955 meddelte konsesjoner for A/S Lofoten Kraftlag på henholdsvis erverv og regulering av Tennesvassdraget m. v.)

Kronprinsregentens resol. av 1. mars 1957.

A/S Lofoten Kraftlag fikk ved kgl. resolusjon av 17. juni 1955 konsesjon på erverv og regulering av Solbjørnvassdraget m. v. i Flakstad herred i Nordland fylke. Departementet har i en annen tilråding i dag foreslått endringer i denne konsesjon, bl. a. at ervervskonsesjonen oppheves.

Ved en annen kgl. resolusjon av 17. juni 1955 fikk A/S Lofoten Kraftlag konsesjon på henholdsvis erverv av Tennesfossen og regulering av Tennesvatn og Krokvatn m. v. og på erverv av Krokfossen i Tennesvassdraget i Moskenes herred i Nordland fylke.

I anledning av en søknad av 29. februar 1956 fra Lofoten Kraftlag om endring av den sistnevnte konsesjon, bl. a. ved frafallelse av hjemfallsretten, har Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet i brev av 17. januar 1957 gitt følgende uttalelse til departementet:

«A/S Lofoten kraftlag fikk ved kgl. resolusjon av 17. juni 1955 konsesjon på erverv av Tennesfossen og regulering av Tennesvassdraget m. v. og ved kgl. resolusjon av s. d. konsesjon på erverv av Krokfossen i samme vassdrag, alt i Moskenes herred, Nordland fylke.

I forbindelse med godkjenning av vedtekter for selskapet gikk det frem at selskapet, som i søknaden om ervervs- og reguleringskonsesjon var betegnet som et aksjeselskap, i virkeligheten var et vanlig interkommunalt selskap med delt ansvar.

Man viser for øvrig til de i en annen sak som forelegges for Hovedstyret i dag, angående selskapets erverv og regulering av Solbjørnvassdraget, refererte skrivelser fra Hovedstyret til departementet av 13. januar 1956 og fra departementet til Lofoten kraftlag av 26. januar 1956.

Med departementets påtegning av 16. mai 1956 har Hovedstyret mottatt til uttalelse følgende søknad fra Lofoten kraftlag vedrørende Tennesvassdraget:

«Refer. til Det ærede Departements skriv av 26. januar d. å. Jnr. 147/56 IDV VMH/BE, vedr. ovennevnte konsesjoner.

Det var på foranledning av Kommunaldepartementet at kraftlagets organisasjonsform ble endret, og de gjeldende vedtekter godkjent etter at konsesjonssøknaden var innsendt.

Kraftlaget søker departementet om å få lempet på vilkårene for den ved kgl. resolusjon av 17. juni 1955 meddelte konsesjon på erverv og regulering av Tennesvassdraget m. v., slik som nevnt i departementets skriv av 26. januar d. å. med bilag Hovedstyrets brev av 31. januar d. å. bl. a. at hjemfallsretten frafalles.»

Hovedstyret foreslår at vilkårene om styre m. v., tidsbegrensning, hjemfallsrett og innløsning, panteheftelser, samt approbasjon av planer m. v. forsåvidt angår vassfallenes utbygging blir frafalt i ervervskonsesjonene, og at reguleringskonsesjonen blir gitt for ubegrenset tid. For øvrig vil man ikke anbefale noen endring av vilkårene bortsett fra slike som direkte følger av foranstående.

Utkast til endrede vilkår vedlegges.

Manøvreringsreglementet blir som før.

Selskapets vedtekter er som det fremgår tidligere godkjent av Kommunaldepartementet etter anbefaling av Hovedstyret.

Hovedstyret har ikke noe å bemerke til vedtektene i henhold til konsesjonsvilkårene.

Søknaden tilbakesendes vedlagt.

Behandlet i møte den 16. januar 1957.»

Forslaget til endrede vilkår for kraftlagets konsesjon av 17. juni 1955 på erverv av Krokfossen er sålydende:

«1.

Utbygging av vassfallet må påbegynnes innen 2 — to — år fra konsesjonens datum og vannbygningsarbeidene må fullendes og anleggets drift påbegynnes innen en ytterligere frist av 5 — fem — år.

Driften må ikke uten Kongens samtykke i så lang tid som 3 år kontinuerlig stanses eller kontinuerlig innskrenkes til mindre enn en tredjepart av det i den forløpne tid innsatte, på regelmessig drift beregnede maskineris energi, heri ikke iberegnet hva der måtte være avgitt til bruk for kommuner etter post 10, og sådanne stansninger eller innskrenkninger må ikke noensinne i løpet av 10 år samlet finne sted i så meget som 5 år.

Ved tidsberegningen medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For overtredelse av de i nærværende post omhandlede bestemmelser erlegger selskapet en løpende mulkt stor kr. 50 — femti kroner — pr. dag hvori vedkommende frister oversittes.

2.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere som har norsk innføds- eller statsborgerrett.

Vedkommende myndighet kan dog tillate unntagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50 — femti kroner — for hver person.

3.

Selskapet skal ved bygging og drift av anlegget anvende norske varer for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mere enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusiv toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevd.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

4.

Forsikring tegnes fortrinsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

5.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeid eller pålegges noen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper som utleveres arbeiderne til benyttelse kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges og da bare med sin virkelige verdi beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øyemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

6.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige legehjelp.

7.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende regjeringsdepartements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

8.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende forsorgskommune slike forsorgsutgifter som i ervervsloven er forutsatt dekket ved hjelp av fond i samsvar med reglene i lovens § 2, pkt. 9, 1. ledd og 2. ledds første og annet punktum.

9.

Anvendes vannkraften til produksjon av elektrisk energi må konsesjonæren ikke uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement inngå i noen overenskomst til kunstig forhøyelse av prisene her i riket på energi eller på de produkter som frembringes ved energien.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til å avgi inntil 10 pst. av den gjennomsnittlige kraftmeng-

de som vassfallet etter den foretatte utbygging kan frembringe med den påregnelige vassføring år om annet til den kommune hvor kraftanlegget er beliggende eller andre kommuner, derunder også fylkeskommuner, idet fordelingen bestemmes av vedkommende regjeringsdepartement.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet hva enten ledningene tilhører konsesjonæren eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pst. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy fordi bare en mindre del av den kraft vassfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften i stedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan så vel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5. år. Hvis konsesjonæren leier ut kraft og kraften til kommune kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne, kan kommunen i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av ett år for hver gang kraft uttas. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Unnlater konsesjonæren å levere denne kraft uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen plikter han etter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 1,— pr. dag for hver kW som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til etter departementets bestemmelse å overta driften av anlegget for eierens regning og risiko så vidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

11.

Konsesjonæren skal betale en årlig avgift til staten av kr. 0,10 pr. nat.-HK beregnet etter den gjennomsnittlige kraftmengde som vassfallet etter den foretatte utbygging kan frembringe med den påregnelige vassføring år om annet og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer av kr. 0,10 pr. nat.-HK beregnet på samme måte.

Avgiften, hvorav svares 6 pst. rente etter forfall, har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse.

12.

Konsesjonæren plikter etter bestemmelse av vedkommende departement og på vilkår som dette fastsetter å samarbeide med andre kraftanlegg når dette finnes hensiktsmessig av hensyn til den alminnelige kraftforsyning. Kraftstasjon og ledningsnett skal etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement utføres således at anlegget kan sammensluttes og drives under ett med andre lignende kraftanlegg.

Konsesjonæren plikter å foreta de forandringer av anlegget som måtte finnes påkrevd av hensyn til sådant samarbeid. Bestemmelse om utredelse av de hermed forbundne omkostninger treffes av departementet. Det tas ved avgjørelsen størst mulig hensyn til anleggets økonomiske forhold.

13.

Nærmere bestemmelse om betalingen av avgifter etter post 11 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 10, skal for så vidt de ikke er fastsatt av Kongen med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

14.

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrografiske iakttagelser som i det offentliges interesse finnes påkrevd og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anlegget skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

15.

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

16.

Overtredelse av foranstående poster 9 og 15 medfører i gjentagelsestilfelle tap av konsesjonen, således at reglene i lov nr. 16 av 14. desember 1917 §§ 31 og 32 får tilsvarende anvendelse.

17.

Idet konsesjonæren vedtar foranstående betingelser for konsesjon på vedkommende eiendomservervelser som forpliktende for seg og de konsederte eiendommer inngår han på at nærværende konsesjon, som ikke kan overdras uten kongelig tillatelse, på konsesjonærens bekostning tinglyses ved hans verneting og innen de jurisdiksjoner hvor de konsederte eiendommer og anlegg m. v. er beliggende.»

Forslaget til endrede vilkår for kraftlagets konsesjon av 17. juni 1955 på erverv av Tennesfossen og regulering av Tennesvassdraget m. v. er sålydende:

«I.

1.

Utbygging av vannfallet og den prosjekterte regulering må påbegynnes innen 2 — to — år fra konsesjonens datum og vannbygningsarbeidene og reguleringen må fullendes og anleggets drift påbegynnes innen en ytterligere frist av 5 — fem — år.

Driften må ikke uten Kongens samtykke i så lang tid som 3 år kontinuerlig stanses eller kontinuerlig innskrenkes til mindre enn en tredjepart av det i den forløpne tid innsatte, på regelmessig drift beregnede maskineris energi, heri ikke iberegnet hva der måtte være avgitt til bruk for kommuner etter post 11, og sådanne stansninger eller innskrenkninger må ikke noensinne i løpet av 10 år samlet finne sted i så meget som 5 år.

Ved tidsberegningen medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For overtredelse av de i nærværende post omhandlede bestemmelser erlegger selskapet en løpende mulkt stor kr. 50 — femti kroner — pr. dag hvori vedkommende frister oversittes.

2.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsel- eller statsborgerrett.

Vedkommende myndighet kan dog tillate unntagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50 — femti kroner — for hver person.

3.

Selskapet skal ved bygging og drift av anleggene anvende norske varer for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevd.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

4.

Forsikring tegnes fortrinsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

5.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeid eller pålegges noen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med sin virkelige verdi, beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øyemed

for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

6.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige legehjelp.

7.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende regjeringsdepartements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

8.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende forsorgskommune slike forsorgsutgifter som i ervervs- og reguleringslovene er forutsatt dekket ved hjelp av fond i samsvar med ervervslovens § 2, pkt. 9 og reguleringslovens § 12, pkt. 7, begges 1. ledd og 2. ledds første og annet punktum.

9.

Anvendes vannkraften til produksjon av elektrisk energi må konsesjonæren ikke uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement inngå i noen overenskomst til kunstig forhøyelse av prisene her i riket på energi eller på de produkter som frembringes ved energien.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til å avgi inntil 10 pst. av den gjennomsnittlige kraftmengde som vassfallet etter den foretatte utbygging kan frembringe med den påregnelige vassføring år om annet til den kommune hvor kraftanlegget er beliggende eller andre kommuner, derunder også fylkeskommuner, idet fordelingen bestemmes av vedkommende regjeringsdepartement.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet hva enten ledningene tilhører konsesjonæren eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pst. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften i stedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan så vel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5. år. Hvis konsesjonæren leier ut kraft og kraften til kommune kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne, kan kommunen i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av ett år for hver gang kraft uttas. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Unnlater konsesjonæren å levere denne kraft uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen plikter han etter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 1 pr. dag for hver kW som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til etter departementets bestemmelse å overta driften av anlegget for eierens regning og risiko så vidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

11.

Konsesjonæren skal betale en årlig avgift til staten av kr. 0,10 pr. nat.-HK beregnet etter den gjennomsnittlige kraftmengde som vassfallet etter den foretatte utbygging kan frembringe med den påregnelige vassføring år om annet og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer av kr. 0,10 pr. nat.-HK beregnet på samme måte.

Avgiften, hvorav svares 6 pst. rente etter forfall, har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse.

12.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringen, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anlegget skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Dets utførelse så vel som dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

II.

1.

Reguleringskonsesjonen gis på ubegrenset tid. Den kan ikke overdras. De utførte reguleringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vannfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

Nærmere bestemmelse om betalingen av avgifter etter I, post 11 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. I. post 10 skal for så vidt de ikke er fastsatt av Kongen med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

3.

Vannslipningen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger. En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

4.

Reguleringsanleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrografiske iakttagelser som i det offentliges interesse finnes påkrevet og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte laveste tapningsgrenser betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anlegget skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

III.

1.

For oppfyllelsen av de forpliktelser som ved anlegget eller dets drift pådras like overfor andre og for overholdelsen av de i konsesjonen fastsatte betingelser skal der stilles og til enhver tid opprettholdes sikkerhet for et beløp av kr. 1 000 etter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

2.

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

3.

Overtredelse av foranstående poster I. 9 og III. 2 medfører i gjentagelsestilfelle tap av konsesjon således at reglene i lov nr. 16 av 14. desember 1917 §§ 31 og 32 får tilsvarende anvendelse.

4.

Idet konsesjonæren vedtar foranstående betingelser for konsesjon på vedkommende eiendomservervelser og reguleringsarbeider som forpliktende for seg og de konsederte eiendommer, inngår han på at nærværende konsesjon som ikke kan overdras uten kongelig tillatelse på konsesjonærens bekostning tinglyses ved hans verneting og innen de juridiksjoner hvor de konsederte eiendommer og anlegg m. v. er beliggende.

Til sikkerhet for de forpliktelser som i henhold til nærværende reguleringstillatelse måtte påhvile eiendommer eller bruk i vassdraget blir derhos å foreta tinglysing til anførsel på vedkommende eiendommers eller bruks folier i panteregistret.»

Departementet viser til det Hovedstyret har anført og til de nevnte skriv av 13. januar 1956 fra Hovedstyret til departementet og fra departementet til Lofoten Kraftlag av 26. januar 1956. Disse skriv er referert i en annen uttalelse av 17. januar 1957 fra Hovedstyret, som er tatt inn i departementets

tilråding i dag om endring av konsesjonen på erverv og regulering av Solbjørnvassdraget m. v.

Som det fremgår gikk departementet i tilrådingen til den kgl. resolusjon av 17. juni 1955 om konsesjon på erverv og regulering av Tennesvassdraget m. v. ut fra at Lofoten Kraftlag var et aksjeselskap. Etter det som nå er opplyst om organisasjonsformen antar imidlertid departementet at kraftlaget på det tidspunkt da konsesjonen ble gitt måtte anses som en sammenslutning av kommuner.

Departementet antar at kraftlaget også etter det som nå er opplyst om organisasjonsformen vil trenge konsesjon på erverv av Tennesfossen og av Krokfossen, da det her gjelder vassfall som er konsedert tidligere, nemlig til A/S Tennesanlegget, ved kgl. resolusjon av 10. juli 1936 og 29. oktober 1948, jfr. ervervsloven § 2, pkt. 22.

Etter det foreliggende vil departementet anbefale Hovedstyrets forslag om lemping av vilkårene for de to nevnte ervervskonsesjoner, bl. a. ved at hjemfallsretten og innløsningsretten for staten frafalles, jfr. ervervslovens § 2, pkt. 22, siste punktum.

Videre vil en anbefale Hovedstyrets forslag om endring av konsesjonen på regulering av Tennesvassdraget m. v., bl. a. ved at den gis på ubegrenset tid som vanlig for kommuner.

Departementet vil således anbefale at konsesjonene av 17. juni 1955 for Lofoten Kraftlag på henholdsvis erverv av Tennesfossen og regulering av Tennesvassdraget m. v. og på erverv av Krokfossen gis på de endrede vilkår som Hovedstyret har foreslått. Konsesjonenes vilkår om avgift til staten og til kommuner vil da bli de samme som tidligere. De tidligere vilkår i konsesjonene om styre og kapital m. v. og om godkjenning av vedtekter er derimot sløyfet. Videre er sløyfet bestemmelsene i ervervskonsesjonene om fjernelse m. v. av eldre panteheftelser m. v. til fordel for de forpliktelser som er pålagt i konsesjonene.

Vilkåret om refusjon av forsorgsutgifter vil man videre anbefale gitt den form som nå er vanlig. Det forutsettes at vilkåret faller bort hvis reguleringslovens § 12 pkt. 7 og ervervslovens § 2 pkt. 9 og de bestemmelser det der er henvist til i forsorgsloven av 19. mai 1900 blir opphevet.

Det foreslåes ingen endring i manøvreringsreglementet for regulering av Tennesvassdraget m. v.

Industridepartementet

tilråder:

I medhold av lov nr. 16 og 17 av 14. desember 1917 bestemmes:

1. Den ved pkt. 1 i kgl. resolusjon av 17. juni 1955 gitte konsesjon for A/S Lofoten Kraftlag på erverv av Tennesfossen og regulering av Tennesvatn og Krokvatn samt overføring av Lillevatn til Tennesvatn i Tennesvassdraget i Moskenes herred i Nordland fylke overdras til Lofoten Kraftlag på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 1. mars 1957.
2. Det i nevnte resolusjon fastsatte manøvreringsreglement for reguleringen og overføringen gjelder fortsatt inntil videre.
3. Den ved pkt. 2 i samme resolusjon gitte konsesjon på erverv av Krokfossen i Tennesvassdraget m. v. overdras til Lofoten Kraftlag på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 1. mars 1957.

13. Arendal komm. elektrisitetsverk.

(Tillatelse til regulering av Uldalselv m. v. i Tovdalsvassdraget i Aust-Agder fylke.)

Kronprinsregentens resol. av 22. mars 1957.

Arendal komm. elektrisitetsverk, som ønsker å utbygge Hanefossen i Uldalselv, har ved brev av 23. juli 1955 søkt om tillatelse til regulering av Uldalselv i Tovdalsvassdraget og om ekspropriasjonstillatelse m. v. i henhold til vassdragslovens § 62. Senere har elektrisitetsverket søkt om tillatelse til å erverve enkelte fallrettigheter i Hanefossen i medhold av vassdragslovens § 148.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har ved brev av 4. desember 1956 gitt følgende uttalelse til departementet:

Fra Arendal komm. elektrisitetsverk er innkommet følgende søknad, datert 23. juli 1955:

«Vi tillater oss vedlagt i 6 eksemplarer å oversende søknad om reguleringskonsesjon i henhold til vassdragsreguleringsloven av 1917 samt om ekspropriasjonstillatelse m. v. i henhold til vassdragslovens § 62. Med søknaden følger de deri nevnte bilag, deriblant forslag til manøvreringsreglement.

Der søkes samtidig om tillatelse til i medhold av vassdragsreguleringslovens § 16 pkt. 1 og vassdragslovens § 130 pkt. 4 om å stevne eiere og rettighetshavere på den måte som er foreskrevet i lov om forkynnelsesmåten for innkallinger og stevninger i visse saker om almenninger.

Der søkes likeledes om at skjønn og overskjønn skal avgis av skjønnsmenn som Kongen særlig oppnevner, jfr. vassdragsreguleringslovens § 20 pkt. 1, og vassdragslovens § 130 pkt. 2. Det gjøres i denne forbindelse oppmerksom på at skjønnet vil omfatte to domssogn, nemlig Nedenes og Setesdal sorenskriverier.

Med hensyn til spørsmålet om konsesjonsavgifter etter vassdragsreguleringslovens § 11 bemerkes at det antas at reguleringen ikke vil medføre almene skadevirkninger av betydning. En henstiller at avgiftene blir lempelig ansatt.»

Av søknadsdokument B går det fram at ansøkeren har planlagt utbygging av Hanefossen i Uldalselv med naturlig fall ca. 62 m. Fallet tenkes økt til i middel 68,5 m ved en vel 10 m høy inntaksdam. Kraftstasjonen blir liggende i fjell nede ved Herefossfjorden med avløpstunnel ut i denne fra nord. Avsnittet om den planlagte regulering hitsettes:

«Uldalselven er en vestlig bielv til Tovdalselven. Den har sitt utspring i traktene ved vannskillet mot Setesdal hvorfra det kommer flere mindre elver som etterhvert løper sammen og danner Uldalselven. Den munner ut i Tovdalselven i nordenden av Herefossfjorden ca. 25 km fra kysten. Ved utløpet danner den den ca. 62 m høye Hanefossen.

I vassdraget er kun regulering for å skaffe fløtningen den nødvendige vannmengde.

I forbindelse med utbygning av Hanefossen er det planlagt regulering i følgende vann:

Vann	senking	heving	magasin mill. m³
Høvringen	6,5 m	1,5 m	22,0
Vikstølvann	16,0 m	0 m	8,1
Mjåvatn-, Vågdals- og Kolstraumfjord			5,5
Ljosvatn			5,1
Hanefossmagasinet	0 m	8 m	11,6
			Sum 52,3»

Det opplyses videre at Uldalselva har stor vassføring om vinteren og at avløpets fordeling over året er gunstig for kraftproduksjon.

Omkostningene er av ingeniør A. B. Berdal beregnet til 12,40 mill. kroner inklusive 2,38 millioner i reguleringsutgifter og 1,43 millioner til erstatninger, finansiering og renter. For 2. byggetrinn som omfatter installasjon av aggregat 2 kommer en tilleggspost på 2,40 mill. kroner. I overslaget er ikke gjort tillegg for den nye omsetningsavgift på byggearbeider.

Det settes deretter opp følgende driftskalkyle:

«Døgnkraft ved regulert vintervannføring ..... 8 000 kW
Primakraft ved nyttbar døgnregulering ..... 8 700 kW
Årsproduksjon ved regulert vannføring ..... 59 mill. kWh
Årlige utgifter for reguleringsog kraftanlegg ..... kr. 992 000
Pris pr. kW primakraft levert ved kraftstasjon ..... kr. 114
Pris pr. kWh levert fra kraftstasjon 1,68 øre
Kraftpris levert Evenstad inkl. overføringsutgifter og tap ..... kr. 123,20

Ved full utbygning med 2 aggregater og utnyttelse av døgnreguleringsanlegget ved Hanefossen i samkjøring med de kraftstasjoner i Nidelven hvorfra elektrisitetsverket kontraktsmessig får strøm, vil Hanefossen kunne gi ca. 11 000 kW primakraft ved regulert minstevannføring i vinterhalvåret.
Pris kW levert fra kraftstasjon vil bli ..... kr. 106,80»

Om rettigheter som er erervet heter det:

«Ifølge dokumentene er Arendal kommune hjemlet hele Hanefossen og vannkraften i denne fra Herefossfjorden til øverste fossestupet.

På den nedre del som er utgått fra Nes gr.nr. 31 br.nr. 1 eier kommunen kun grunn på østsiden av fossen. Denne grunn er erervet til tomteplasser for kraftstasjon m. v.

På den øvre del som er utgått fra Retterstølsgårdene gr.nr. 32 br.nr. 4 og gr.nr. 32 br.nr. 2, eier kommunen grunn på østsiden til tomteplasser m. v. med rett til å oppføre dam ved det øverste fossestupet, samt grunn på vestsiden til tomter m. v. med rett til damfeste tett nedenfor fossestupet ved Retterstølåen og på vestre side av samme, dog må der ikke demmes opp over den ovenfor liggende grunn med havneganger og dyrket mark.

For øvrig opplyses at skjøtene på kommunens hernevnte eiendommer inneholder forskjellige bestemmelser, om rett for kommunen til å anlegge vei uten godtgjørelse og til å kjøpe ytterligere grunn etter en pris av kr. 10 pr. mål.

Gr.nr. 31 br.nr. 1 skal i flomtiden ha rett til vann for en sag og et kvernhus.»

Om reguleringens virkning sier søknaden:

«I Uldals-Skjeggedalsåna vil reguleringen medføre forandringer i vannføringen fra Kolstrømfjordens utløp til Herefossfjorden for å oppnå en regulert vintervannføring ved Hanefossen på ca. 14,3 m³/sek. Fløtningsforhold m. v. vil bli behandlet under pkt. d og e i forbindelse med magasinene.

I Hovlandsåna fløter fellesfløtningen fra Lislevann (nedenfor Vikstølvann) til Vågsdalsfjorden. Fellesfløtningen har her Lislevannstem og har rett til å bruke denne som slippedam for fløtningen fra 1. oktober til 15. mai, idet stemmen dog kun må stå stengt 2 døgn ad gangen. Denne stem kan fylles i løpet av mindre enn ett døgn i vårløsningen og ved regnflom. Det er et betydelig nedslags-

felt til Lislevannstem nedenfor Vikstølvann. Fløtningen foregår her mest som vårfløtning og under senere flommer utover sommeren og høsten.

Man antar at selv om vann tilbakeholdes i Høvringen og Vikstølvann vil der bli mere enn nok til å fylle Lislevannstem så mange ganger at det lille tømmerkvantum som her fløtes, kan fløtes ned til Vågsdalsfjorden.

Det gjennomsnittlige årlige fremfløtede tømmerkvantum har de siste 10 år vært 1 133 m³.

I Engelsåna har fellesfløtningen Ålekjærstemmen ved utløpet av Ljosvann. Her foregår fløtningen fra Ålekjærstem til Uldalselven. Da det planlagte magasin kun utgjør ca. 13 pst. av årsavløpet antas her å bli mer enn nok vann til overs for fremfløtning av det ubetydelige tømmerkvantum som fremfløtes. Gjennomsnittlig 277 m³ pr. år i de siste 10 år.

Regulering av Høvringen er planlagt med 6,5 m senkning til kote 473,5 og 1,5 m oppdemning til kote 481,5 fra nåværende vannstand på kote 480,0 med i alt 8 m regulering. Magasinet blir ca. 22 mill. m³.

Ved oppdemningen vil bli neddemmet
4,0 da dyrket mark,
428 da dårlig skog og myrjord.

Avløpet stenges med en lav dam med overløp på kote 481,5. Det sprenges en senkningstunnel 2 × 2 m i ca. 130 m lengde med luke for regulering av tapningen. Tidligere vei til nedlagt kvernhus må benyttes til anleggsvei.

Ved Vikstølvann vil nåværende alminnelige vannstand på kote 431 bli høyeste regulerte vannstand. Reguleringen er planlagt med 16.0 m senkning til kote 415. Magasinet vil bli 8,1 mill. m³. Nåværende avløp beholdes uforandret. Det sprenges en senkningstunnel i ca. 290 m lengde med luke for regulering av tapningen.

Anleggsvei må føres frem fra bestående gårdsveier ved Vikstøl eller Haatveit. Staten eier vannfallet nedenfor Vikstølvann.

Mjåvatn-, Vågsdals- og Kolstrømfjord.

Det foretas kun regulering innenfor de samme grenser som fløtningsforeningene, men med slik forandring i reguleringstillatelsen at reguleringen kan foretas året rundt. Nåværende dam utbedres.

Nyttbart magasin ved oppdemning til nåværende midlere damkrone på kote 160,90 tilsvarer ca. 5,5 mill. m³. Bunnsvill i nåledam ligger på kote 158,18.

For fløtningsforeningen gjelder følgende bestemmelser:

Ved kgl. resolusjon av 19. juni 1931 har fellesfløtningen fått rett til å stemme disse fjorder 1 m over det tidligere innhugne merke. Øverste reguleringshøyde for fløtningen tilsvarer kote 160,90. Fløtningen har rett til å stemme om høsten fra 14. september og om våren til 31. mai, i sommertiden og likeså om vinteren skal stemmen stå helt åpen.

Fellesfløtningen har gjennomført denne regulering og betalt de ved skjønn fastsatte erstatninger for skade på skog og jord samt ulemper. I de av departementet fastsatte reguleringsbetingelser pkt. 2 er bestemt:

> «Hvis det meddeles tillatelse til å regulere Kolstrømsfjorden for å øke vassdragets lavvannføring eller staten vil utføre sådan regulering, har den for hvis regning nærværende regulering blir iverksatt eller de som senere måtte bli eiere av den eller delta i den ikke krav på erstatning om de som følge av sådan regulering taper den fordel — helt eller delvis — som er skapt ved nærværende regulering.»

«Fløtningen foregår her fra øvre ende av Mjåvatnfjord til Kolstrøm ved at tømmeret i mindre ringbommer av vinden og ved hjelp av spill i pram bringes ut til Kolstrømmen. Fellesfløtningen har ingen slepebåt her. Gjennom Kolstrømmen slippes tømmeret løst og fløtes løst ned til Kolstrømstemmen.

Fra Kolstrømstem til Skripelandsfjord som blir øvre ende av Hanefossmagasinet foregår fløtningen ved at tømmeret når det er tilstrekkelig vann i stemmen settes gjennom stemmen, og det går da uten stans ned i Skripelandsfjorden, idet dette stykke er et greit fløtestykke.

Får Arendal komm. Elektrisitetsverk rett til å foreta regulering hele året, må det enten ved overenskomst med fløtningen eller ved skjønn fastsettes nærmere regler for å skaffe fellesfløtningen det nødvendige fløtningsvann.

Ljosevann.

Ved utløpet av Ljosevann har fellesfløtningen Åleskjærstemmen og rett til å stemme denne for fløtningen når som helst det trenges. Reguleringen må forandres derhen at Ljosvann kan oppdemmes året rundt med samme stemmehøyde som fløtningen nå har.

Nåværende fløtningsdam som har damkrone på kote + 2,80 (NVE's kote 223.06) og bunnsvill på kote + 0,2 erstattes med en massivdam med overløp på kote + 2,80 og med reguleringsluke 1,5 × 1,5 for tapning ned til kote ÷ 0,2. Nåværende damkrone vil tilsvare høyeste regulerte vannstand, kote + 2,80. Laveste regulerte vannstand blir kote ÷ 0,2. Et sideløp må stenges med en ca. 0.5 m lav dam med overløp på kote 2.80.

Med 3 m tappehøyde blir magasinet 5.1 mill. m³. Ved regulering året rundt vil følgende arealer bli neddemmet:
1 da tidligere dyrket mark,
2 da beiteland,
270 da dårlig skoggrunn, myr og fjell.

Da magasinet kun utgjør ca. 13 pst. av årsavløpet. antar man at det blir mer enn nok vann til overs for fremfløtning av det ubetydelige tømmerkvantum. gjennomsnittlig 277 m³ pr. år i de siste 10 år, som her fremfløtes.

Hanefossmagasinet.

Ovenfor Hanefossen er elven bred og stilleflytende i omlag 9 km lengde. Ved oppdemning med en dam på toppen av Hanefossen kan det skaffes et stort reguleringsmagasin samtidig som den nyttbare fallhøyde øker. Det er planlagt en dam med høyeste regulerte vannstand på kote 71,0 (NVE kote 148,686) og laveste regulerte vannstand på kote 63,0. Med reguleringshøyde på 8 m får man et magasin på 11,6 mill. m³.

Ved oppdemning til kote 71 vil følgende arealer bli neddemmet:
94 da. dyrket mark
100 » skog, bonitet 3
1 262 » skog, myr og fjell.

Den dyrkede mark hvorav ca. 73 mål tilhører de to Retterstølgårdene er allerede nå utsatt for flomskade.

Fløtningen har på strekningen fra øvre ende av Skripelandsfjorden til Hanefossen foregått som løsfløtning. Her er lange strekninger med stille vann og de ubetydelige fosser som Persfoss, Hunsfoss og Retterstølfoss har vært lette å passere. Etter oppstemningen vil denne strekning bli en sammenhengende fjord med stille vann.

Det er opplyst at 3,2 m vannstand på Retterstøl vannmerke gir ideell vannføring for fløtning over Hanefossen uten brekkasje av tømmer. Dette tilsvarer en vannføring av 51 m³/sek.

Det gjennomsnittlige årlige tømmerkvantum fløtet over Hanefossen har de siste 10 år vært 5 867 m³ (heri medregnet året 1948 med 14 111 m³).

Etter grundige overveielser er man kommet til at den eneste rasjonelle løsning er fortsatt fløtning over Hanefossen med tømmerklaff i vestre del av den planlagte dam som beskrevet under pkt. b.

Det må treffes avtale med fellesfløtningen eller fastsettes ved skjønn, når og hvor ofte verket plikter å skaffe vann til fløtning over Hanefossen. Da tømmerkvantumet er lite blir det ikke mange ganger i året det fløtes. Dessuten vil det med flom om våren og senere gå tilstrekkelig vann forbi fossen til fløtning.

I tillegg til den grunn som tidligere er erververt til dam, tunnel og kraftstasjon blir det nødvendig etter de nye planer som forutsetter høyere oppdemning og kraftstasjon i fjell, å erverve en del grunn for dam og inntak, samt for fordelingsbasseng og kraftstasjon med fjernledningshus og adkomsttunnel m v. som delvis kommer utenom grensene for den tidligere erververte eiendom. Arendal kommune har ifølge tinglyst heftelse på de tilstøtende eiendommer rett til å få kjøpt mer grunn fra disse etter en pris av kr. 10 pr. mål, men søker om nødvendig om tillatelse til å eventuelt foreta ekspropriasjon. For veien som skal anlegges fra Riksvei 390 Herefoss og legges langs Herefossfjorden med 2 broer over Tovdalselvens 2 utløp i Herefossfjorden, må det eksproprieres veigrunn frem til kraftstasjon. Likeledes grunn for vei til vestsiden av Hanefossens øvre del frem til dammen idet denne vei vil krysse Hanefossen med bro ovenfor jernbanebroen. Utsprengte masser fra kraftstasjonen forutsettes benyttet til fylling i Herefossfjorden for utvidelse av vei.»

Søknadens omfang summeres opp slik:

«1. Rett til regulering av Uldals—Skjeggedalsåna med sidevassdrag Hovlandsdalsåna med Klepslandsåna og Engelsåna for å oppnå en regulert årsvannføring ved Hanefossen på ca. 9,8 m³/sek., dog med en regulert vintervannføring på ca. 14,3 m³/sek. (vassdragsreg.lov §§ 1—3).

I forbindelse hermed søkes om:

2. Rett til oppdemning og regulering av Høvringen med hevning 1,5 m til kote 481,5 fra nåværende vannstand til kote 480 og senkning 6,5 m til kote 473,5.
3. Rett til regulering av Vikstølvann med senkning 16,0 m til kote 415 fra nåværende alminnelige vannstand på kote 431.
4. Rett til å foreta regulering i Mjåvatn-, Vågsdals- og Kolstrømfjord innen de samme grenser som fløtningsforeningen har, men med slik forandring i reguleringstillatelsen at reguleringen kan foretas året rundt. Øvre reguleringsgrense kote 160,90, nedre reguleringsgrense bestemt av dammens tappeløp.
5. Rett til oppdemning av Ljosevann året rundt med samme stemmehøyde som fløtningsforeningen har. Nåværende damkrone vil tilsvare øvre reguleringsgrense kote + 2,8 (NVE's kote 223,06), nedre reguleringsgrense kote ÷ 0,2 (NVE's kote 220,06), reguleringshøyde 3 m.
6. Rett til oppdemning og regulering av magasinet foran Hanefossen fra nåværende vannstand i Retterstølsåna, AKE's kartverk ca. kote 62,4 (NVE's kote 140,086) til kote 71,0 (NVE's kote 148,686).

Videre søkes etter vassdragslovens § 62 om

7. Rett til sprengning av tunnel fra inntak foran dammen, herunder innslag til fordelingskammer samt plasering av uttatte steinmasser.
8. Rett til — i den utstrekning det måtte være nødvendig — å ekspropriere grunn for kraftstasjonstomt inne i fjell ved Herefossfjorden med avløpskanal, adkomsttunnel m. v., grunn for fjernledningsuttak og til plasering av uttatte steinmasser i og ved Herefossfjorden.
9. Rett til — i den utstrekning det måtte være nødvendig — å ekspropriere grunn for damanlegg, bebyggelse, brakker, verkstedsbygninger og anleggsveier.
10. Rett til å ekspropriere grunn for vei fra riksvei 390 Herefoss til kraftstasjon og videre til dam ved toppen av Hanefossen.»

Som bilag B 2 medfølger forslag til manøvreringsreglement.

Dette forutsetter at vannstandene i Høvringen og Ljosevatn kan stige henholdsvis 0,4 m og ca. 0,8 m over øvre reguleringsgrense ved største flom, at tappeløpene i inntaksdammen dimensjoneres for gjennomslipning av de største flommer uten at vannstanden overstiger øvre reguleringsgrense og at flomvannstandene i Mjåvatn-, Vågsdals- og Kolstraumfjord bestemmes av dammens tappeløp som har bunnsvill på kote 158,18. Forslagets post 2 og 3 lyder:

«2.

Det avgis til den alminnelige fløtning i vassdragene nødvendig vann overensstemmende med de ved overenskomst eller skjønn fastsatte regler.

3.

Det skal ved manøvreringen has for øye at vassdragets naturlige flomvannføring så vidt mulig ikke forøkes.

For øvrig kan vannslipping skje etter behovet for Hanefoss Kraftverk.»

Ellers inneholder forslaget de vanlige poster.

I brev av 16. august 1955 utba Hovedstyret seg opplysning om fløtningsdammene ved Ljosevatn og Kolstraumsfjord. I sitt svar av 20. s. m. sier ansøkeren at det ikke foreligger avtale med fløtningsforeningen om drift av dammen, men at forhandlinger vil bli igangsatt.

Reguleringssøknaden er kunngjort i Norsk lysingsblad 22. og 26. august 1955 (nr. 193 og 197) og har vært forelagt distriktet med resultat som referert nedenfor.

For å gi de som blir berørt av en eventuell ekspropriasjon av grunn og rettigheter etter vassdragslovens § 62 anledning til å se gjennom søknadsdokumentene, har disse i samsvar med lovens § 125 vært utlagt på Herefoss poståpneri. Utleggingen ble kunngjort i Norsk lysingsblad og samtlige Arendalsaviser.

Herefoss herredstyre behandlet saken i møte 21. september 1955 og gjorde slikt vedtak:

«Heradstyret ser det som ein stor fordel ved utbygginga dersom reguleringsstemmen kunne bygges ovanfor Retterstøl. Kan ikkje dette gjerast, og det samfunnsgagnlege tilseier utbygging etter planen, må kommuna krevja:

1. At alle erstatninger, så langt lova gjev høve til det, vert fastsette som årlege erstatninger.
2. At det i staden for den skadde isvegen, vert bygd veg som nemnt frammanføre til gardane på vestsida av Herefossfjorden.
3. At prisane på tomter, fossefall og andre grunnretter som er avtala på eit serleg billeg tidspunkt, vert fastsett av reguleringsskynet på fritt grunnlag etter dagens prisar.
4. At kommuna fær høve til å ta ut elektrisk kraft til ein pris som kommuna har råd til å betala.
5. At g.nr. 31 b.nr. 1 fær innløyst sin rett til sag og kvernvatn i Hanefossen i bytte med årleg elektrisk straum.
6. At bygdefolk fær arbeid på anlegget så langt det er rimeleg.
7. Kommuna må få godtgjort sine utlegg til bygging av veg og elektriske linjer til dei to gardane på Retterstøl.
8. At fjernledninger og veger ikkje vert lagt slik at dei tek burt høvlege byggetomter.
9. På grunn av den store skaden reguleringa fører med seg, må den årlege avgifta til kommuna setjast til maksimum.
10. At erstatningsskynet fær fullmakt til å fastsetja tiltak for å bøta dei skader reguleringa og utbygginga fører med seg.
11. At steinmassane vert plasera slik at dei skjemmer minst mogleg.
12. At kommuna ikkje vert påført ekstra utgifter til politi, helsevern og liknande.»

Den uttalelsen det vises til i pkt. 2, lyder:

«På vestsida av Herrefossfjorden, rett over frå kyrkja, ligg to av bygdas større gardar. Desse gardane har ikkje anna framkomst til skulen, handelsforretningane, kyrkja eller landets vegnett enn denne isvegen. Når isvegen vert skada, er denne skaden av så ålvårleg art at han må bøtast med ny veg. Dette fell heldigvis nokså lett avdi det ikkje er meir enn ca. 400 m frå den vegen som regulanten søkjer om løyve til å bygge fram til kraftstasjonen og burt til den rotelagde vegen som kjem over heia frå nabokommunane. Frå denne vegen er det så ca. 1 000 m fram til ovennemte gardar. Ei lengjing av kraftverkets veg på ca. 1 400 m i mykje betre byggelende enn der kraftverket skal bygge sin veg, vil ta burt erstatninga for isvanskar i Herrefossfjorden. I staden for 900 m over Herrefossfjorden, fær oppsitjarane i alt ca. 3,5 km rundt, men det fær ikkje hjelpa.»

Vegusdal formannskap har sendt inn særutskrift av herredstyrets møtebok for møte 11. oktober 1955 så vidt angår denne sak. Der refereres først ansøkerens oppgaver over neddemt areal. Deretter kommer vedtaket som lyder:

«Heradstyret meiner reguleringa vil kome til å gjelde større areal enn dette. Vidare vil den vere til mein for flotinga av tømmer, for ferdsla på isen om vinteren, og likeins vil fisket i vatna ta skade.

Ein er likevel merksam på at det er av stort verd på mange omkverve å få bygt eit nytt kraftverk, og trass i vanskane det fører med seg, vil ikkje heradstyret sette seg i mot nemnde regulering.

Men ein tek atterhald om at folk innom heradet så langt det går an får fyrste retten til arbeidet når dette skal ta til.

Vederlag for skader og ulemper av reguleringa, krev ein fastsett ved takst.»

Mykland herredstyre fattet i møte 21. september 1955 følgende vedtak:

«Heradstyret finn det sverande leitt, at ovannemnde foss vert utbygd, grunna dei oppdemningar som må til, for å regulera vassføringa.

Ein finn at dei planlagde oppdemningar, er til stor skade for kommuna, og den einskilde grunneigar som støyter til vassdraget med sine eigedomar.

Ein nemner: Ulldalsgrenna — Mjåvatseigedomarne og småbruket Gjømle, då ein stor del av den dyrka marka på einskilde av desse bruk vert skadelidande avdi dei vert ståande under vatn, og desforutan vert mykje mark på alle ovannemde bruk vassjuk, då vatnet vil stå langt inn i grøftene, avdi grøfteavlaupa vert stengde.

Vidare reknar ein med at fisket vil bli kleindt, og likeeins vert ikkje so lite skog på dei einskilde bruk som støter til vassdraget øydelagd, og elles andre ulemper.

Som det gjeng fram av ovanståande, vil komuna lida ein stor skade, av ymse grunnar, og millom anna med at inntekta av jordbruket på dei eigedomar som er nemd vil gå ned, og likeeins er det truleg at Uldalsgrenna, grunna desse oppdemningar vil verta heilt av-

folka, og dermed taper komuna årliårs dei skatteinnkomor til komuna som ibuarane vilde få.

Likevel vil ikkje heradstyret beintfram setja seg imot at Arendal komunale elektrisitetsverk får konsesjon på utbygging av Hanefossen, med dei planlagde reguleringsmagasiner i Skjeggedalsvassdraget, då ein ser saka som samfundsgagnleg, men ein vil krevja

1. Erstatningsskynet må få fullmakt til å fastsetja vedtak for å bøta på dei skader som reguleringa fører med seg.
2. Ein må krevja at folk frå Mykland, so langt det er rimeleg får arbeid under utbygginga.
3. Erstatningsavgifta må så langt lova gjev høve til det reidast ut i årlege erstatningar.
4. Konsesjonsavgifta må setjast oppimot maksimum.
5. Komuna må ikkje få noko ekstra utlegg, til politi, jagtoppsyn og liknande under anleggstida.
6. Når det gjeld skattar, visar ein til landskattelova § 19.
7. Mogelege andre spursmål, tíl dømes jordbruksfond og liknande held komuna seg rett til å koma fram med under skynsforretninga.

Ånund Mjåvatn og Olav Nystøl som vert skadelidne i denne sak, vilde ha tilført møteboka fylgjande.

Det er under tvil me gjeng med på ovanforståande.»

Evje herredstyre vedtok i møte 16. september 1955 dette framlegget fra ordføreren:

«Heradstyret har gått gjennom dei dokumenta som følgjer saka. Det går fram av desse at reguleringa av Hyvringsvatnet og Vikstølsvatnet i Evje fører mange ulemper med seg. Det er nemnt at uppdemninga av Hyvringsvatnet fører til at 4 da dyrka mark og 428 da mindre verdfull skog vil bli sett under vatn. Heradstyret meiner dette er for snaut rekna. Men verre tykkjer heradstyret det er med den senkinga som er planlagd. Den vil verka svert skjemmande i dette vakre stroket. Heradstyret vil og peika på at særleg Hyvringsvatnet vert mykje nytta til driftsveg om vitneren. — Den planlagde reguleringa vil truleg skapa vanskar for ferdsla på isen. Om sumaren vert vatnet mykje nytta til flotting av last og ved. Reguleringa vil og skape vansker her. Ein må vel og rekna at reguleringa vil skade fisket i vatna.

På den andre sida skynar heradstyret det store verd det har for fylket vårt at et nytt kraftverk blir reist. Det vil skapa nye arbeidstiltak for by og bygd.

Heradstyret finn difor at det ikkje kan setja seg imot denne reguleringa. Heradstyret vil likevel på det sterkaste understreke at når desse anleggsarbeid blir sett igong i Evje — så må folk frå Evje ha fyrste retten til arbeidet i den mon det let seg gjera. Dei skadeverknader og ulemper reguleringa fører med seg, vil sjølsagt bli fastsette ved takst på lovsett måte.»

Et mindretall på 3 medlemmer stemte for følgende forslag fra Olav O. Bjorå:

«Heradstyret ser det så at gardane Gautestad og Vikstøl ved den planlagde reguleringa vil bli so utskjemde at dei ikkje vil vera til å bu på for folk. Ein kan difor ikkje tilrå reguleringa.»

Fellesfløtningen i Tovdals vassdrag uttaler i brev datert 23. november 1955:

«Vi har nå behandlet denne saken i vårt styre. Den 4. november 1955 var der en konferanse på vårt kontor mellom styret og repr. fra Arendals kom. Elektrisitetsverk. Vedtaket fra dette møte er blitt oversendt til A. k. E. Vi har gått ut fra at melding dit skulle være tilstrekkelig. Men vi kan også overfor Dem refr. styrets beslutning:

> «Fløtingstyret vil gjøre oppmerksom på at utbyggingen vil bli til stor skade for fløtingen både i Ulldalselva og Hovedelvas nedenforliggende distrikter. Men dersom de samfunnsmessige interesser tilsier at regulering bør gjennomføres, vil ikke styret sette seg imot den planlagte regulering. Men man forutsetter at ikke arbeidet blir satt igang før de enkelte detaljspørsmål er løst.»»

Vegsjefen i Aust-Agder sier i ekspedisjon 3. oktober 1955:

«De interesser vegvesenet har i disse strøk og som berøres av en oppdemning, er følgende:

Veganlegget Herefoss st.—Retterstøl, godkjent av Fylkestinget 1942,

vegprosjektet Retterstøl—Uldal—Furhold, fremlagt 1941.

Begge disse arbeider vil bli betydelig fordyret ved en oppdemning.

I hvor stor utstrekning man eventuelt har rettskrav på å få erstattet merutgifter til anlegg som er planlagt, eventuelt under utførelse, etterat en oppdemningsrett er erhvervet, kjenner jeg ikke til.»

Norges statsbaner uttaler i brev av 22. september 1955:

«Man har ingen vesentlige bemerkninger å gjøre til de foreliggende planer om utbygging av Hanefossen.

I takstdokumentene er området, hvor trykktunnelen skal passere linjen, fastlagt, nemlig mellom pel 20970 og 20995, og her er jo passeringsmulighetene meget gode.

Noen særlige ulemper for jernbanen ved anlegg av kraftverket, som med sin driftstunnel og kraftstasjon blir liggende helt inne i fjell, kan neppe tenkes. Spesielle sikkerhetsforanstaltninger skulle man derfor kunne se bort fra, når unntas mulige forholdsregler vedrørende eventuell bygging av tømmerrenne som må passere linjen under jernbanebrua over Hanefossen.

Derimot må man ta forbehold om at 60 kV-linjen fra kraftstasjonen fram til Evenstad må bygges slik at den kommer utenfor jernbanens interesseområde ved Herefoss pukkverks steintak. Atkomstveien til kraftstasjonen skal gå langs Herefossfjorden og kommer således i tilstrekkelig avstand fra ovennevnte pukkverks område.»

Fylkesmannen i Aust-Agder bemerker i sin oversendelsesskrivelse av 26. november 1955 at ingen av de som har uttalt seg, har satt seg imot reguleringen, og sier at han ikke har noe å bemerke utover det som går fram av de innkomne uttalelser.

Fra private grunneiere foreligger uttalelser fra følgende: Karl Engebu, Ingvald Moe, Aslak Robudal sier i brev av 2. september 1955:

«Underskrivne eigarar av gr.nr. 3 br.nr. 6, 12 og 21 i Mykland vil framføre fylgjande:

1. Den omsøkte regulering vil koma til å skada gardane våre ganske sterkt. Me vil i dette høve peika på at opptil ca. ⅓ av den dyrka jorda vert neddemt, noko av den beste og mest lettdrivne skogen går, driftstilhøva vert brigda fisket vil gå attende osv. Av desse grunnar må me erklære oss usamde i at det vert gjeve løyve til oreigning.
2. Onnorleis er det dersom det samfundsgagnlege i større mun tilseier oreigningsløyve gjeve. I så fall vil me ikkje setja oss avgjort mot oreigning. Men me må då krevja:

a. At alle skader og retter vert godtgjorde skikkeleg og i samsvar med den skaden som vert gjort på driftseininga for kvart bruk.
b. At alle erstatninger vert fastsette til årlege erstatninger så langt lova gjev høve til det om me så måtte ynskja.»

Anders Trældal uttaler i brev datert 5. september 1955:

«Som eigar av gr.nr. 3 br.nr. 4—12 Uldal i Mykland skal eg opplyse.

At den planlagte regulering av Arendal komm. i Uldalselva forringer min eiendom.

Med oppdemning blir dyrka jord, kulturbeite, god slått og grøfter satt under vatn og fleire mål blir vassjuk.

Gardsvegen må stykkevis omlegges. Fiske blir kleinare. Den eine transportveg me har over elva til Uldals st. blir sikkert vanskeliggjort summar som vinter.

Veg og lys har me trudd me skulle få i ei snar framtid. Men blir det regulering er det lite håp å få noe av det.

Blir gårdsbruket nedsatt, og her ikkje kjem lys og veg så folk flytter fra gården, blir fremdrift av tømmer m. m. fra skogen i høy grad fordyra.

Synest det er leit at gamle eiendommer skal bli øde.»

Ragnhild og Kristian Trældals uttalelse, jfr. brev av 5. september 1955, lyder:

«Som eigar av gr.nr. 3 og br.nr. 10 Trældal i Mykland, skal eg opplyse at den planlagte regulering av Uldals-vassdrag i høy grad berører min eiendom.

Ca. 12 mål av den beste dyrka marka vil gå under vatn. Då har eg berre att 8 mål etter og det er bratte brot og ujevn mark. Eg har fineste slåttar som eg slår med maskin. Dei går også under vatn. Ein del av den beste skogen går og med. Her er godt fiskeri som eg ikkje vil vera av med for noen pris. Gjennomgangsvegen Herefoss, Retterstøl, Uldal, Trældal og Furholt er stukket ut og planlagt. Denne vil bli nedlagt dersom regulering blir foretatt. Elektrisk lys vil me også få, men det får me ikkje då.

Eg vil inntrengende be de ærede myndigheter å hindre dette. Her er eg barnefødt og har lagt ned mine beste krefter, og vil gjerne være i fred den tid eg har att.

Eigedomen har gode hus, skogsløe, sumarfjøs, smie, god stove og nye uthus. Me ser med bedrøvelse på at eigedomen blir stelt til på denne måten.

Så me vil protestera til det ytterste.»

K. N. Retterstøl og Torjus Børufsen, eierne av Retterstølgårdene, har sendt inn denne uttalelse, datert 1. september 1955:

«I anledning av søknaden fra Arendal kommune om regulering av Uldalselven m. v. og utbygging av Hanefossen vil undertegnede Torjus Børufsen, eier av gnr. 32 bnr. 2 og Kittel Nilsen, eier av gnr. 32 bnr. 1 og 4 bemerke følgende:

Den rett i Hanefossen som tilligger gnr. 32 bnr. 1 er ikke solgt. Til orientering om eiendomsforholdene vedlegges fotografi av utskiftningskart som beror i den Geografiske Oppmåling vedkommende utskiftningen, avsluttet 28. oktober 1924, tinglyst 12. januar 1925. Før utskiftningen eide bnr. 2 skogen på vestsiden av Hanefossen fra byttet med Nes og til Retterstølelva i nord og vestover til byttet med bnr. 1. I denne skog eide bnr. 1 all slått og beite. Det var dog et lite stykke (Tangen, merket x) som vesentlig er slått og hvor bnr. 2 og 4 eide hver sin del. Ved utskiftningen beholdt bnr. 2 sin skogteig med unntagelse av en del som ble tillagt bnr. 1 i den vestlige del av teigen for slått og beitemark som gikk over til bnr. 2.

Ved nevnte utskiftning ble det med hensyn til fiskeri og rettigheter i vassdraget bestemt at fiskeretten i Aaletjønn (som ligger innenfor det omhandlede skogstykke), skal tillegges bnr. 2. Dette tilhørte bnr. 1 før utskiftningen. Bnr. 1 beholdt fiskeretten i «Øvreelva» fra Uldalsbyttet til ned på Retterstølsfossen som før. Fra Retterstølsfossen og ned til byttet med Nes er fisket felles som før mellom bnr. 1, 2 og 4. Som det vil sees av kartet har bnr. 2 skogen på en ikke ubetydelig strekning ovenfor Retterstølfossen, men fiskeretten har alltid tilligget bnr. 1.

For øvrig ble rettigheter i vassdraget uberørt ved utskiftningen.

Etter matrikuleringsprotokollen fra 1860-årene har en antatt at bnr. 2 årlig kan selge 3 tylfter tømmer. Til sammenligning kan anføres at på «Fiane» (merket x) som ligger ved elva i samme stykke ble i lange tider slåtten bortleid for kr. 80 pr. år og like før utskiftningen for kr. 50 årlig. Det må være ganske utvilsomt at i heromhandlede skogstykke har slått og beite vært en ganske anderledes herlighet enn skogen helt til de senere tider, da trelasten steg i pris og man også kunne få avsatt de mindre dimensjoner. I samme matrikuleringsprotokoll er det anført at det tilligger bnr. 1 fossefall.

Etter det foreliggende må en anta at bnr. 1 har vært grunneier i det nevnte skogstykke før utskiftningen.

Anders Retterstøl som solgte sin fosserett i 1896 sa at kjøperen ble gjort fullt oppmerksom på eiendomsforholdene og at han kun solgte hva det måtte tilligge hans bruk. At kjøperen er blitt gjort bekjent med eiendomsforholdene synes å medføre riktighet idet den daværende eier av bnr. 1, Nils Retterstøl, som den gang var bosatt på Flottorp i Grindheim, fikk en forespørsel fra kjøperne ved o.r.sakfører Spangelo, Grimstad, (senere sorenskriver i Nedenes) om han ville selge sin rett i Hanefossen. Hertil ble det svart at eieren ikke ønsket å selge sin rett. I forespørselen var det opplyst at bnr. 2 og 4 hadde solgt sin rett.

Høsten 1914 ønsket Arendal kommune å få en håndgivelse på en del grunn som ville medgå til en mindre utbygging og oppdemning av Hanefossen. Under konferansen ble det nevnt at bnr. 1 ikke hadde solgt sin rett. For Arendal kommune møtte stadsingeniør Per Larsen, enn videre var til stede o.r.sakfører G. A. Løvland (nå sorenskriver i Setesdal), eieren av bnr. 2 Anders Retterstøl, eieren av bnr. 4, Tellef Retterstøl og eieren av bnr. 1, Kittel Nilsen Retterstøl og hans far Nils Retterstøl.

De tidligere eiere av bnr. 2 og 4 solgte sine rettigheter i Hanefossen ved skjøter tinglest henholdsvis 15. juni 1897 og 5. april 1898. Avskrift av skjøtene vedlegges.

Som det sees er brukenes rettigheter solgt for kr. 100 for hvert bruk med rett til om det måtte trenges å få kjøpt mere etter en pris av kr. 10 pr. mål. I henhold til denne bestemmelse ble det forlangt overdradd en parsell av hver eiendom. Parsellene ble skyldsatt og overdradd ved skjøter tinglest 7. desember 1909. Ved disse overdragelser har eieren av bnr. 2 og 4 overdradd de parseller som man mente var nødvendig til utbygningen etter de da foreliggende planer. Arendal kommune synes å ville hevde at den fremdeles har rett til å kreve ytterligere grunn etter en pris av kr. 10 pr. mål. Dette krav må bestemt avvises.

Skjøtene inneholder også uttrykkelige bestemmelser om at det ikke må demmes opp over den ovenfor liggende grunn med havnegang og dyrket mark. Dette er en kontraktsbestemmelse som kjøperen plikter å overholde. Kjøperen kan derfor ikke utnytte vannkraften etter kontrakten på annen måte enn at den ovenfor liggende mark ikke blir demmet opp. At eierne av bnr. 2 og 4 kunne selge sine rettigheter for kr. 100 og til og med forplikte seg til å selge mer etter kr. 10 pr. mål, synes uforståelig, men må sees i sammenheng med den sikkerhet de fikk inntatt i skjøtene om at det ikke skulle bli noen oppstemning av gårdens innmark. Denne forpliktelse var for dem et kardinalpunkt som de mente under alle omstendigheter ville holde. At rettighetene og de omhandlede parseller er solgt for en pris som står i åpenbart misforhold til verdien, kan ikke være tvilsomt.

En gjør oppmerksom på at rettigheten til Retterstølfossen ikke er solgt.

Hvis konsesjon på utbygning av Hanefossen blir innvilget, vil Retterstølgårdene med samtlige seterhus og driftsbygninger samt all dyrket og dyrkbar mark som tilhører gårdene bli tilintetgjort for alltid.

Den dyrkede mark utgjør nå i alt over 80 mål.

Den udyrkede, men lett dyrkbare mark utgjør i alt 211,97 mål. Denne er planlagt oppdyrket og detaljplaner med arbeidstegninger er utferdiget av Det norske myrselskap ved direktør Løddesøl. Avskrift av myrselskapets skrivelse angående oppdyrkingen vedlegges. Detaljplaner med kart og arbeidstegninger er oppbevart hos K. N. Retterstøl, Kirkedepartementet, og kan fåes utlånt, om ønskes. Som det vil fremgå av myrselskapets brev, er det foretatt flere jordanalyser fra forskjellige steder i dyrkingsfeltet, analyser som bekrefter at jorden er meget god og utmerket egnet til oppdyrking. Da hele feltet er flatt og uten stein, stubber eller røtter, blir omkostningene ved oppdyrkingen bagatellmessige.

Hittil har man ventet med denne oppdyrking på grunn av de vanskelige avsetningsforhold for jordbruksartikler som har vært en følge av at gården har manglet veg. Vegen er imidlertid nå på det nærmeste ferdig fremført, og en oppdyrking, som man i flere år har forberedt og sett frem til, er en naturlig konsekvens av vegens ferdige opparbeidelse.

Retterstølvegen er en vegfondsveg, som har påført så vel grunneierne som det offentlige ved kommune og fylke betydelige utgifter. Utgiftene hittil beløper seg for grunneierne til kr. 26 437, kommunen har betalt samme beløp, fylkets utgifter beløper seg til ⅔ av de samlede omkostninger ved vegen. Denne veg vil ved en eventuell utbygging av fossen etter de foreliggende planer være fullstendig verdiløs. Som skogsveg er den uten interesse.

Foruten til den forestående fremføring av vegen, som jo vil revolusjonere jordbruket på gården, har man i den senere tid også hatt utgifter til andre goder som letter driften og øker befolkningens trivsel, så som innleggelse av springvann og elektrisk lys.

Etter den planlagte regulering av vassdraget vil driften av den gjenværende skog bli ytterst vanskelig.

Man vil til slutt bemerke at gårdene er gamle slektsgårder som har vært i slektens eie gjennom arv i generasjoner. Det er også direkte nedstigende arvinger etter de nåværende eiere. Eieren av bruksnummer 2 vil fremheve at han ved en eventuell oppdemning etter de foreliggende planer blir fratatt sin nåværende leveveg.

Det vil fylle oss med sorg å se de gårder våre forfedre gjennom generasjoners slit og arbeid har overdratt oss, bli tilintetgjort og berøvet slekten og samfunnet for alltid. Hvis demningen legges på Retterstølfossen, vil gårdene kunne bevares. Vi tør be om at dette forhold blir tatt under overveielse.

Under henvisning til foran anførte finner vi å måtte protestere, så innstendig vi kan, mot den planlagte utbygging av Hanefossen og regulering av vassdraget.»

K. N. Retterstøl belyser i brev av 8. september 1955 eiendomsforholdene nærmere, og legger ved avskrift av skjøter, utskiftningskart m.v.

De innkomne uttalelser ble forelagt ansøkeren med hovedstyrets brever av 17. september og 2. desember 1955.

Hovedstyret ba samtidig ansøkeren å utrede spørsmålet om å minske skadevirkningene ved

a) å redusere høyden på inntaksdammen.
b) å flytte inntaket lenger opp i elva.

Arendal kommunale elektrisitetsverks svar av 23. desember 1955 lyder:

«Vi erkjenner mottagelsen av Hovedstyrets ekspedisjoner av 17. september og 2. desember d. å. med bilag og skal i det følgende fremkomme med våre bemerkninger til den forespørsel som Hovedstyret har stillet i sitt brev av 17. september og til de uttalelser som er innkommet fra kommuner og andre interesserte.

I.

Vi skal først besvare Hovedstyrets spørsmål i brev av 17. september om man for å minske skadevirkningene kan

a. redusere høyden på inntaksdammen, eller
b. flytte inntaket lenger opp i elven.

I sin uttalelse av 21. september 1955 er Herefoss Heradstyre inne på samme spørsmål, idet det fremholdes at hvis dammen kunne settes ovenfor Retterstøl, ville skaden på Retterstølbrukene bli minial. — Det samme er nevnt i Retterstøleiernes uttalelse, datert 2. september 1955.

Vi har forelagt spørsmålene for vår konsulent, ingeniør A. B. Berdal og skal som svar på de stillede spørsmål uttale:

a. En av årsakene til at Arendal kommune kjøpte Hanefossen i 1915 var at man ved oppstemning foran fossen kunne få et døgnreguleringsmagasin.

I den anledning fikk man håndgivelse på den grunn av eiendommene Retterstøl gnr. 32, bnr. 1, 2 og 4 som ville bli satt under vann til kote 66 som tilsvarer oppdemning til overvann for den ovenforliggende Hunsfoss. Samlet kjøpesum for de neddemmede arealer etter nærmere spesifiserte bestemmelser var kr. 64 000. Planen av 1915 forutsatte foreløpig 5 m oppdemning til kote 66. Selv denne regulering med et magasin på 2 mill. m^3 ville sette Retterstøljordene under vann. Da Arendal kommune i 1916 overtok det private elektrisitetsverk A/S Barbu med Evenstad kraftstasjon og fordelingsnett ble utbygningsplanene for Hanefossen utsatt og håndgivelse frafalt.

Etter nyere undersøkelser som ble igangsatt i 1949 måtte man se bort fra å benytte Oggevatn som reguleringsmagasin (32 mill. m^3) på grunn av den bebyggelse og anleggsvirksomhet som Sørlandsbanen har medført langs hele vannet. Avløp fra det uregulerte felt ved Oggevatn og Rettåna som utgjør 241,7 km^2 må derfor opptas i Hanefossmagasinet som må gjøres så stort som mulig.

En reduksjon av inntaksdammens høyde således at skadevirkningen på Retterstølgårdene kan begrenses eller unngås vil medføre at inntaksmagasinet blir helt ubetydelig og utelukker anvendelse av anlegget for døgnregulering. Både fallhøyde og regulert vannføring reduseres samtidig.

b. Dersom inntaket skal flyttes lenger opp i elven for på den måte å unngå en oppdemning som skader Retterstølgårdene, må det legges til Retterstølfossen. Omkostningene ved inntaksdammen vil i så fall bli omtrent uforandret, men tilløpstunnelen vil bli ca. 1,6 km lenger, og det må bygges ca. 2 km lenger anleggsvei i kostbart lende frem til damstedet. Alt tatt i betraktning vil en slik flytning av inntaket medføre at utbygningsomkostningene øker med minst 2 mill. kroner. Dertil kommer at størrelsen av inntaksmagasinet vil bli redusert med omlag 4 mill. m^3 og den midlere effektive fallhøyde redusert med ca. 1,5 m som følge av at falltapet øker med lengden av tilløpstunnelen.

En slik flytning av inntaket vil derfor medføre ekstraomkostninger og mangler for utbygningen som vil bli helt uforholdsmessig store sammenlignet med minskningen av skadevirkningen.

Ved foranstående er også Herefoss heradstyres bemerkning om en flytting av dammen besvart.

Vi må således helt ut fastholde vår plan med hensyn til høyden av inntaksdammen og plaseringen av denne.

II. Kommunenes uttalelser.

Samtlige kommuner, som berøres av reguleringen og utbyggingen, har avgitt uttalelser, nemlig:

1. Herefoss kommune,
2. Mykland kommune,
3. Vegusdal kommune og
4. Evje kommune.

Vi skal nedenfor punktvis fremkomme med våre bemerkninger til de enkelte kommuners uttalelser, men vi vil først konstatere at samtlige kommuner er klar over betydningen av utbyggingen av Hanefossen av hensyn til elektrisitetsforsyningen og at ingen av kommunene motsetter seg at der gis reguleringskonsesjon. Vi skal videre nevne at samtlige kommuner i sine uttalelser har berørt:

A. Erstatningen for de skader og ulemper som er en følge av utbygging og regulering, og
B. Adgangen for bygdefolk til å få arbeide ved anlegget.

Ad A. Med hensyn til erstatning for skade og ulemper er det overflødig å si at vi er klar over at denne blir å fastsette ved skjønn i henhold til vassdragsreguleringslovens og vassdragslovens bestemmelser på grunnlag av gjeldende erstatningsregler.

Det blir også skjønnet som kommer til å bestemme om erstatningsbeløpene skal erlegges som engangserstatninger eller i form av årlige avgifter, jfr. vassdragsreg.lovens § 16 pkt. 5 og vassdragslovens § 133 pkt. 2. (Herefoss s. 3, 1. avsnitt, vedtakets pkt. 1, Mykland pkt. 3).

Ad B. Man kan vel gå ut fra at der ved anlegget vil bli bruk for arbeidskraft fra de bygder hvor arbeidet foregår. Det viser seg jo regelmessig å være tilfelle, slik at der hyppig klages over at anlegget trekker folk vekk fra det vanlige arbeidsliv i bygden. — Men vi motsetter oss at der i konsesjonen inntas vilkår som vil vanskeliggjøre eller fordyre anleggsarbeidets utførelse eller bortsettelsen av dette, likesom vi må forbeholde oss adgang

til å reservere arbeidskraft fra Arendal kommune fortrinsrett til arbeide ved anlegget.

For øvrig skal vi gjøre følgende bemerkning til de enkelte kommuners uttalelser:

1. *Herefoss kommunes uttalelse, datert 23. september 1955.*

a. *Opprettelse av jordbruksfond.* Dette spørsmål streifes, men der fremsettes intet krav herom.

Vi finner dog å burde bemerke at der ikke kan antas å foreligge noe som helst grunnlag for opprettelse av jordbruksfond, jfr. vassdragsreg.lovens § 12, pkt. 8.

Den dyrkede mark i Herefoss som overdemmes (Retterstølgårdene) utgjør ikke mer enn mellom 70 og 80 da, og den oversvømmes nå hyppig av flommer med de uheldige følger dette har. — Vel halvparten av jorden ligger til et bruk som i årrekker har vært drevet ved bortforpakning og hvor der, etter det som er opplyst, er holdt lite husdyr. I det hele tatt tør det vel sies at Retterstøleiendommene er skoggårder og neppe har muligheter for på økonomisk basis å utvikles som jordbruk. Således er jo forholdet for så mange gårder i samme distrikt.

b. *Veianlegg Herefoss—Nes,* uttalelsen s. 2 og vedtakets pkt. 2.

Det er i uttalelsen opplyst at der på strekningen Herefoss—Nes er r o t e l a g t i s v e i om vinteren, som vedlikeholdes av det offentlige, og at der om sommeren er o f f e n t l i g f e r j e s u n d. — Denne vei er ikke blant de veiinteresser som Aust-Agder veikontor har nevnt i sin uttalelse av 3. oktober 1955, og på henvendelse til veikontoret opplyser dette at den nevnte isvei (ferjesund) er Aust-Agder veikontor uvedkommende. Det må da antas at det er Herefoss kommune, som vedlikeholder (brøyter) isveien og holder ferjesundet. Dette bør nærmere opplyses.

Det er riktig at utbyggingsplanene forutsetter bygging av en vei på ca. 1,8 km som, hvis den forlenges, også kan komme Nesgårdene tilgode, og vi har ikke noe imot at disse får adgang til å nytte den vei som vi bygger, hvilket vil være til stor fordel for dem.

Om og i hvilken utstrekning avløpet fra Kraftverket vil vanskeliggjøre ferdselen i vinterhalvåret over Herefossfjorden på strekningen Herefoss—Nes, er det vel ingen som nå kan si. Men for oss står det som helt urimelig at vi skulle ha omkostningene med å bygge vei fra vår vei til Hanefossen og frem til Nesgårdene, — en vei som er oppgitt til en lengde av 1 400 m og som måskje nødvendiggjør bygging av en ekstra bro over Hanefossen.

Dette må bli en sak, som på vanlig måte blir å avgjøre ved de skjønn, som må holdes på grunnlag av vassdragsreg.loven og vassdragsloven. Hvis det dreier seg om a l m e n f e r d s e l, vil veispørsmålet finne sin avgjørelse ved tiltaksskjønn (vassdragsreg.lovens § 19, pkt. 1, vassdragslovens § 112, jfr. § 104). Er det private rettigheter det dreier seg om, må spørsmålet behandles ved erstatningsskjønnet.

Da det synes som om Herefoss kommune bærer utgiftene med isveien og ferjesundet, kunne det vel være rimelig om kommunen og det offentlige ytet støtte til å bygge vei fra anleggsveien og frem til Nes-gårdene, eventuelt med bidrag av reguleringsavgiften. Det er jo også i dag upraktisk og tungvint for Nes-gårdene å være henvist til en vei over fjorden på henved ca. 1 km.

c. *Priser på fossefall, tomter og andel grunnrettigheter,* (utt. s. 2, 4. avsnitt og vedt. pkt. 3).

Som opplyst i konsesjonssøknaden under pkt. 3 har Arendal kommune forlengst erververt — kjøpt og betalt — selve vannfallet og vannkraften samt den grunn og de rettigheter, der fremgår av ervervelsesdokumentene.

Det synes som om Herefoss kommune tror at de avtalte priser kan være gjenstand for en regulering ved erstatningsskjønnet, men kommunens vedk. vil nok ved å tenke over saken forstå at dette beror på en villfarelse, og at Arendals kjøp i enhver henseende er uangripelig og endelig. Henvisningen til reguleringslovens § 9 er uforståelig. — Kanskje er Herefoss' påstand om regulering av de betalte priser i virkeligheten ment som en beklagelse over at grunneierne og oppsitterne i sin tid solgte sine rettigheter for billig. — I så fall får det erindres at Arendal i 1915 kjøpte rettighetene av generaldirektør R. Blakstad for fullmarkedspris — kr. 100 000 — og ikke av grunneierne.

Som det fremgår av søknaden pkt. 4 g—h—i—k må Arendal etter de foreliggende utbyggingsplaner ytterligere erverve en del grunn i forskjellig øyemed. — Etter klausul, som er påheftet til tilstøtende eiendommer, har Arendal rett til å få kjøpt den nødvendige grunn etter en pris av kr. 10 pr. mål. — En kan ikke se annet enn at denne klausul, som var et ledd ved salget av vassdragsrettighetene, er fullt bindende for eierne av eiendommene. — Skulle de interesserte mene noe annet, får jo spørsmålet avgjøres på vanlig måte ved retten.

d. *Avgivelse av elektrisk kraft til Herefoss kommune,* utt. s. 2 nederst, vedt. pkt. 4.

Bestemmelser herom finnes i vassdragsreg.-lovens § 12, pkt. 15, og det forutsettes at myndighetene ikke kan gå utenfor denne bestemmelse, hverken med hensyn til leveransevilkår eller priser. Det er ikke adgang til å bestemme at kraften skal uttas til en pris «som kommunen har råd til å betala», og Arendal må bestemt motsette seg at der settes opp særvilkår. — En bør for øvrig være oppmerksom på at Herefoss kommune er en del av Aust-Agder Kraftverks (innehaver Aust-Agder fylke) forsyningsområde og får kraft på vanlig vilkår herfra. Herefoss har således ikke behov for noen kraftleveranse fra Hanefoss.

e. *Sag- og kvernrett i flomtiden for gnr. 31, bnr. 1, Nes, eier Andr. Holm,* utt. s. 3 øverst, vedt. pkt. 5, jfr. Hovedstyrets brev av 2. desember 1955.

Rent formelt skal det påpekes at det her ikke dreier seg om en direkte kommunal interesse, men om en subjektiv rett, tilliggende gnr. 31, bnr. 1.

Denne rett er nevnt i søknaden under pkt. 3, og er forbeholdt gnr. 31, bnr. 1, da eiendommen solgte sine vannfallsrettigheter i 1897. Der vedlegges avskrift av skjøte, datert 20. tinglyst 27. juli 1897.

Der finnes i dag rester av en alminnelig vannsag, som fikk driftsvann gjennom en kort renne nederst fra Hanefossen. Arendal kjenner ikke til hvor lenge det er siden den var i bruk, men det mest sannsynlige er vel at

den ikke vil bli gjenoppbygget og tatt i bruk, da det er langt mer hensiktsmessig med elektrisk drift av sag, som kan anlegges på et passende sted, og som kan drives når det måtte ønskes og ikke bare er henvist til å være i drift i flomtider.

Hva kvernhus angår går en ut fra at det her som andre steder forlengst er slutt med benyttelse av egen kvern.

I det hele kan det vel sies at de forbeholdte sag- og kvernrettigheter hører til de rettigheter som den tekniske utvikling i den mellomliggende tid har gjort unyttbare og verdiløse.

Skulle eiendommen imidlertid i fremtiden ønske å benytte seg av de forbeholdte rettigheter, vil vannsagen og kvernen i flomtider få det nødvendige vann i samsvar med avtalen. Utbyggingen vil ikke skade denne retten.

Noe grunnlag for innløsning i form av «bytte med årlig elektrisk kraft» er der ikke, hverken i lov eller avtale, selv om den nevnte vannret skulle falle bort.

f. *Fastsetting av tiltak,* utt. s. 3, 3. avsnitt, vedt. pkt. 10.

Kommunens krav på dette punkt er noe uklart. — Vår vassdragslovgivning — vassdragsreg.loven og vassdragsloven — har utførlige bestemmelser om når og på hvilken måte der kan fastsettes tiltak, og der er i hvert fall ingen grunn til å gå utenfor gjeldende lov og til å fastsette særvilkår i konsesjonen.

g. *Påstand om dekning av Herefoss' utgifter til vei og elektriske ledninger til Retterstøl,* utt. vedt. pkt. 7.

Påstanden er ikke nærmere begrunnet, og en kan ikke forstå at der er noe grunnlag for denne. Vei- og kraftledningsanleggene beholder vel sin verdi. — Av Aust-Agder Veikontors uttalelse av 3. oktober 1955 fremgår det at veien Herefoss—Retterstøl vil være en nødvendig forutsetning for den planlagte vei videre mot vest til Uldal og Furholt.

Hvis Herefoss fastholder kravet, får det avgjøres under skjønnet på grunnlag av gjeldende rettsregler.

h. *Plaseringen av kraftledninger og veier,* utt. vedt. pkt. 8.

Det kan ikke settes opp noe vilkår om at ledninger og veier ikke må legges slik at de tar bort høvelige byggetomter.

Arendal vil selv være interessert i at anleggets forskjellige deler volder minst mulig skade og ulempe, — bl. a. av hensyn til erstatningen. — Men tekniske hensyn og terrengforholdene kan komme til å tilsi at byggetomter beslaglegges, og i så fall kan man ikke være avskåret herfra.

i. *Reguleringsavgiften,* utt. vedt. pkt. 9.

Det er ikke riktig at reguleringen fører store skader med seg. Tvertimot antas det at de må anseees som beskjedne sammenlignet med skadevirkninger av reguleringer i andre vassdrag. — På den annen side kan det vel trygt sies at anlegget vil tilføre Herefoss betydelige kommunale fordeler, — skatt av anlegg, funksjonærer og arbeidere, gode kommunikasjoner m. v. Erfaringsmessig er det jo kommunalt sett gunstig for en kommune å få et kraftanlegg innen sitt område.

Det er således ingen grunn til å presse reguleringsavgiften i været, og det forutsettes at Hovedstyret og departementet fatter sin bestemmelse om reguleringsavgiften på helt saklig grunnlag ut fra de hensyn som har diktert ileggelse av denne avgift.

j. *Plaseringen av utsprengt masse,* utt. s. 3, 4. avsnitt, vedt. pkt. 11.

Etter planen skal utsprengt masse bl. a. brukes til veianlegget, og for øvrig er Arendal selv interessert i at steintippen skjemmer minst mulig. Men noe vilkår om plasering av massene som kan fordyre anlegget, forutsettes ikke å bli satt.

k. *Utgifter til politi, helsevern o. l. i anleggstiden,* utt. s. 3, 5. avsnitt, vedt. pkt. 12.

Det kan ikke sees at der i dette tilfelle skulle være tilstrekkelig grunn til å fatte særlige bestemmelser med hensyn til de forhold som er nevnt av kommunen.

2. *Mykland kommunes uttalelse, datert 21. september 1955.*

a. *Reguleringens følger for jord- og skogbruk.*

Den skade som måtte bli påført de enkelte eiendommer vil bli erstattet etter fastsettelse ved skjønn.

For øvrig antas det at der tegnes et noe mørkt bilde i herredets uttalelse.

For Uldalsgårdene gjelder det at den i alle dager har vært veiløs. De har heller ikke elektrisk lys. Tallet av de fast bosatte på Uldal har derfor i mange år ligget lavt, og det er vel heller ingen grunn til å tro at folketallet på stedet igjen vil stige når anleggsarbeidet iverksettes og der blir et kraftanlegg ved Hanefossen.

For Mjåvatseiendommene og Gjømle kan det vel være at der oppstår visse skader på dyrket mark ved at den tidligere bestående regulering av Mjåvatnfjorden skal utvides til å omfatte hele året. — Men arealene er forholdsvis beskjedne og har tidligere vært utsatt for overdemning under flom.

b. *Fastsetting av «vedtak», krav 1.*

Formodentlig siktes det her til det som vanligvis benevnes tiltak, og kravet blir da overensstemmende med Herefoss' krav under pkt. 1 f.

Vi inskrenker oss til å henvise til de bemerkninger som vi har gjort til Herefoss' påstand.

c. *Konsesjonsavgiftens (reguleringsavgiftens) fastsettelse,* krav nr. 4.

Også dette krav er formulert etter mønster av Herefoss (pkt. 1 i), og vi henviser til våre bemerkninger under dette punkt.

d. *Utgifter til politi, jaktoppsyn m. v.,* krav nr. 5.

Der henvises til våre bemerkninger foran under pkt. 1 k.

e. *Skatter,* krav nr. 6.

Angående anleggets skatteplikt må denne følge de til enhver tid gjeldende skattelovsbestemmelser, og man går ut fra at Mykland heller ikke har ment noe annet.

f. *Jordbruksfond o. l.*

Der henvises til våre bemerkninger under pkt. 1 a, idet tilføyes at Mykland ikke har adgang til å ta opp spørsmål av denne art under en skjønnsforretning.

3. *Vegusdal kommune, uttalelse datert 12. oktober 1955.*

a. *Størrelsen av det overdemmede areal ved Ljosevatn.*

Det av Arendal oppgitte areal bygger på beregninger og antas å være noenlunde riktig. Men for øvrig får jo overdemningens omfang og følger bli nærmere belyst under erstatningsskjønnet.

4. *Evje kommunes uttalelse, datert 16. september 1955.*

a. *Omfanget av reguleringen og dennes skader.*

Det antas at reguleringens følger for de eiendommer som støter til Høvringen og Vikstølvannet er nøkternt angitt i søknaden, men for øvrig må dette belyses ved erstatningsskjønnet.

III. Uttalelser fra offentlige institusjoner m. fl.

1. *Norges Statsbaners uttalelse, datert 22. september 1955.*

a. *Sikkerhetsforanstaltninger.*

Etter planene skal der ikke bygges tømmerrenne. Der er redegjort for fløtningsarrangementet i søknaden s. 2 nederst og s. 3 øverst, og det vil derav fremgå at der ved høyre bredd i inntaksmagasinet skal anbringes et 15 m bredt fløtningsløp, stengbart med et enkelt klaffearrangement. Fra løpet ned til elven er det regnet med å sprenge en grunn renne og støpe en ledemur for å skaffe tilfredsstillende fløtningsforhold på dette parti.

b. *Jernbanens interesseområde ved Herefoss pukkverks steintak.*

60 kV-linjen til Evenstad vil etter planene bli bygget utenfor dette interesseområde.

2. *Aust-Agders Veivesens uttalelse, datert 3. oktober 1955.*

a. *Fordyrelse av veianleaget Herefoss st.—Retterstøl.*

Dette er det samme veianlegg som er omhandlet under Herefoss kommunes krav II 1 b.

Det gjelder her et anlegg for den almene ferdsel, og mulige foranstaltninger må i tilfelle bestemmes ved tiltaksskjønn, vassdragsreg.lovens § 19, pkt. 1.

For øvrig vedlegges til orientering:

Avskrift av brev fra veisjefen i Aust-Agder fylke til rådmannen i Arendal, datert 6. mai 1952, og

Do. av vårt brev til veisjefen av 13. mai 1952.

Det vil herav fremgå at det i 1952 er blitt meddelt veivesenet at det måtte regne med en oppdemning til kote 71, hvilket også er den oppdemningshøyde som der i planene er bygget på for Hanefoss-magasinet.

b. *Fordyrelse vedrørende et veiprosjekt Retterstøl—Uldal—Furholt.*

Dette er et prosjekt, som hverken er påbegynt eller har vært gjenstand for bevilgning. Dette kan ikke antas å begrunne noe krav fra Veivesenets side.

3. *Fellesfløtningen i Topdals uttalelse, datert 23. november 1955.*

a. *Alminnelige bemerkninger.*

Vi har bemerket oss at Fllesfløtningen prinsipielt ikke motsetter seg reguleringen, men at den dog uttaler at den vil bli til stor skade for fløtningen både i Uldalselven og Hovedelvens (Tovdalsvassdraget) nedenfor liggende distrikter. Vi har vanskelig for å forstå denne påstand og tror ikke at den er riktig. — Om og i hvilken utstrekning Fellesfløtningen vil ha krav på anordninger får i tilfelle avgjøres på vanlig måte ved tiltaksskjønn.

b. *Arbeidets igangsettelse.*

Vi kan ikke godta noen forutsetning om at arbeidet ikke kan igangsettes før de enkelte detaljspørsmål er løst. — Dette ville være i strid med all praksis og ville kunne vanskeliggjøre og fordyre utbyggingen.

Vi ser imidlertid gjerne at Fellesfløtningen snarest tar opp med oss de spørsmål, som den mener vil bli aktuelle, således at vi får anledning til å undersøke disse og eventuelt forhandle om en praktisk løsning.

c. *Overtagelse av Fellesfløtningens dammer ved Kolstraumen og Ljosevann.*

Vi vil finne det naturlig at Arendal i forbindelse med den planlagte regulering overtar Fellesfløtningens dammer ved Kolstraumen og Ljosevann, slik som antydet i Hovedstyrets brev til oss av 16. august 1955.

Vi har ikke noe imot å forhandle om vilkårene for overtagelse, men hvis enighet ikke oppnås, forutsetter vi at saken kan avgjøres under det eventuelle skjønn.

Endelig nevnes under dette kapitel.

4. *Aust-Agder fylkes uttalelse, datert 26. november 1955.*

Det gis heri uttrykk for at fylket ikke motsetter seg reguleringen.

IV. Uttalelser fra interesserte grunneiere.

1. *Byråsjef K. N. Retterstøls og Torjus Børufsen Retterstøls uttalelse av 1.—3. september 1955 og K. N. Retterstøls uttalelse av 8. s. m. vedr. gnr. 32, bnr. 1—4 og gnr. 32, bnr. 2, Retterstøl i Herefoss.*

a. *Byråsjef Retterstøls påstand om at han som eier av bnr. 1 også er eier av vannrett på Hanefossens høyre (vestre) side.*

Som det vil sees gjør herr Retterstøl gjeldende at en del av Hansfossens høyre (vestre) side tilligger bnr. 1. Han begrunner dette med at bnr. 1 før utskiftningen i 1920-årene måtte ansees som grunneier, da slått og beite på vestsiden av fossen hørte til bnr. 1. — Det salg av fosserettighetene på høyre side, som er foretatt av eieren av bnr. 2, som var eier av skogen på vestsiden, har derfor etter byråsjef Retterstøls mening ikke overført vannrettighetene til kjøperen, og disse påståes fremdeles å tilligge bnr. 1, idet det ved utskiftningen ble bestemt at de rettigheter i vassdraget, som ikke ble spesielt omhandlet, ble uberørt ved utskiftningen. — Det dreier seg om fallets øvre vestre side i en lengde av ca. 50 m og med en fallhøyde på ca. 18 m.

Vi må på det bestemteste protestere mot påstanden mot at vi ikke er eiere av Hanefossen i sin helhet. Denne ble i sin tid erervet av ingeniør J. Haare ved overdragelser fra de forskjellige grunneiere, og Retterstølgårdens vestside av fallet — bnr. 6 — ble solgt av bnr. 2. Vi er helt ubekjent med at bnr. 1 tidligere skal ha gjort oppmerksom på sin angivelige rett og må benekte dette. Vi har undersøkt Arendals arkiv for Hanefossen og har ikke funnet noe som kan tyde på at bnr. 1 før har gjort gjeldende at den delvis er eier av Hanefossen.

Imidlertid har det neppe noen hensikt her å gjennomgå rettsforholdet nærmere, idet den-

de tvist må og vil finne sin avgjørelse ved retten, hvis byråsjef Retterstøl fastholder sin oppfatning.

For å dekke det alternativ at bnr. 1 skulle bli kjent berettiget til den del av Hanefossen, som det påstår seg å være eier av, søkes dog for ordens skyld om adgang til å erverve denne vannrettighet i medhold av vassdragslovens § 148, idet det vil sees at det er nødvendig for Arendal å være i besittelse også av denne del av Hanefossen for å kunne realisere utbyggingsplanene.

b. *Påstanden om at avtalen om adgang til kjøp av ytterligere grunn for kr. 10 pr. mål ikke gjelder.*

Dette spørsmål er omhandlet under pkt. II, 1 c, hvortil der henvises, idet det blott skal tilføyes at Arendal ikke er enig i at den avtalte rett er «oppbrukt» ved parsellkjøp i 1909.

c. *Påstanden om at det vil være i strid med kontraktsbestemmelse å demme opp «over den ovenfor liggende grunn med havnegang og dyrket mark.»*

Herrene Retterstøls betraktninger beror på en misforståelse. — Den oppdemningsrett som kjøperen erhvervet og betalte ved overdragelsen var begrenset således, at der ikke kunne oppføres dam, som demmet opp over den ovenfor liggende grunn med havnegang og dyrket mark. — Følgen herav er at når Arendal nå vil foreta en høyere oppdemning, må den erverve de nødvendige rettigheter hertil ved ekspropriasjon og betale den erstatning herfor som ved skjønn blir fastsatt. — Men noe bånd på eieren av Hanefossen om at der under ingen omstendigheter må demmes høyere enn nevnt i skjøtene, inneholder den nevnte bestemmelse naturligivs ikke. — Dette har Retterstølbøndene også selv tidligere erkjent, idet de i 1915 håndga grunn til oppdemning, jfr. det som er opplyst foran under I a.

d. *Følgene av reguleringen for Retterstølgårdene.*

Vi er enige i at det er beklagelig at bebyggelse og innmark på Retterstølgårdene vil bli underdemt, selv om vi finner den fremstilling av forholdene som er gitt noe ensidig. Vi forstår særdeles vel eiernes følelser.

Vi går imidlertid ut fra at en avveining av forholdene vil lede til det resultat, at de samfunnsmessige fordeler ved utbyggingen og reguleringen er så langt overveiende, at vår konsesjonssøknad imøtekommes.

Det nevnte alternativ — oppførelse av dammen på Retterstølfossen — er som påvist under I b uten interesse.

2. *Uttalelse fra Karl Engebu, Ingv. Moe og Aslak Robudal (eiere av bruk på Uldal og Robudal), datert 2. september 1955.*

a. *Karakteristikk av reguleringens følger for brukene.*

Uten å gå i detalj må vi fremholde at eierne tegner et for mørkt bilde av reguleringens følger. — Vi mener at anlegget økonomisk sett også vil bringe ikke ubetydelige økonomiske fordeler for brukene.

b. *Erstatningsfastsettelsen.*

Herom henvises til det som er anført under II A.

3. *Uttalelse fra Anders Trældal som eier av bruk i Uldal, datert 5. september 1955.*

Der henvises til det som umiddelbart foran er anført under 2 a og b.

4. *Uttalelse fra Kristian Trældal som eier av Trældal i Mykland, datert 5. september 1955.*

Vi innskrenker oss også her til å henvise til det under 2 a og b anførte.»

Arendal komm. elektrisitetsverk søker her om adgang til ekspropriasjon etter vassdragslovens § 148. Da dette må antas bare å berøre eierne av de to Retterstølgårdene, fant Hovedstyret det tilstrekkelig å forelegge tilleggssøknaden bare for disse som i brev av 18. januar 1956 uttaler:

«Ad IV a. *Spørsmål om K. N. Retterstøl som eier av bnr. 1 også er eier av vannrett på Hanefossens vestre side.*

Som nevnt i brevet av 1. og 3. september hevdet Anders Retterstøl at kjøperen ble gjort fullt oppmerksom på eiendomsforholdet og at han kun solgte hva det måtte tilligge hans bruk. I skjøtet for salget er også uttrykkelig anført at eieren av bnr. 2 solgte vannkraften med de rettigheter og forpliktelser «som jeg eiet den». Noen større rett til fossekraften enn eieren av bnr. 2 hadde, kan Arendal komm. Elektrisitetsverk ikke ha eller utøve.

Det fastholdes at det ble nevnt muntlig under konferansen 1914 ved håndgivelsen av en del grunn at eieren av bnr. 1 ikke hadde solgt sin rett. For øvrig ville Arendal kommune ha fått full opplysning om eiendomsforholdene dersom der var avgitt møte under utskiftningsforretningen i 1920-årene, men skjønt lovlig varslet møtte Arendal kommune ikke under forretningen, jfr. utskiftningsforretningen II, nest siste avsnitt. Det tilføyes at det ikke kan være riktig at lengden fra øverste fossestup til byttet med Nes kun er 50 m og høyden kun 18 km.

Ad IV b. *Spørsmål om adgang til å få kjøpt ytterligere grunn etter kr. 10 pr. mål.*

De parseller som i 1909 ble forlangt overdratt fra bnr. 2 og 4 etter kr. 10 pr. mål i henhold til skjøtene var ment og må betraktes som en oppfyllelse av skjøtenes bestemmelser på dette punkt.

I denne forbindelse finner en grunn til å henvise til lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 med senere endringer § 12 punkt 9 hvoretter det er adgang til å tilplikte konsesjonæren å skaffe de tidligere eiere et tillegg til kjøpesummen.

Ad c. *Spørsmål om det vil være i strid med kontraktsbestemmelsen å demme opp «over den ovenfor liggende grunn med havnegang og dyrket mark.»*

Den oppkonstruerte fortolkning av bestemmelsen i kontrakten eller skjøtene som Arendal komm. Elektrisitetsverk søker å hevde har ingen hjemmel i skjøtene eller i forholdene for øvrig. Det er som anført i brev av 1. og 3. september f. å. en betingelse for salget av fosserettighetene at det ikke blir demmet opp over den ovenforliggende grunn med dyrket og udyrket mark. En oppdemning som den foreslåtte står i direkte og avgjort strid med den klare og utvetydige bestemmelse som er

inntatt i skjøtene om at sådan oppdemning ikke må finne sted. Det må også være utvilsomt at de daværende eiere av bnr. 2 og 4 ikke ville ha solgt sine rettigheter i fossen hvis de hadde tekt seg muligheten av at de eller deres etterkommere for disse kr. 100 kunne bli drevet fra gård og grunn.

Eierne av bnr. 2 og 4 som solgte fosserettighetene mente å kunne drive sine gårder som før og at de hadde sikret sine gårder mot enhver oppdemning. Dette går også fram av det forbehold som eieren av bnr. 4 inntok i skjøtet om rett for kreaturene til å drikke i elva på det solgte stykke.

Ved salget av fosserettighetene fra bnr. 2 og 4 ble det påvist at stemmen over Hanefossen skulle ligge et nokså langt stykke nedenfor øverste fossestup og at den dam som oppsto mellom stemmen og øverste fossestup skulle tjene som inntaksdam. At det ikke skulle demmes opp over innmark med havnestrekninger var partene enige om og bestemmelse herom er inntatt i skjøtene.

Det kan selvfølgelig ikke trekkes den slutning at eierne på Retterstøl ved håndgivelsen i 1914 har erkjent at Arendal kommune — etter at håndgivelsen er frafalt — har rett til å demme opp over gårdens inn- og utmark. Håndgivelsen var en minnelig overenskomst som eierne den gang gikk med på. Da håndgivelsen ikke ble benyttet, falt denne bort og bestemmelsene i skjøtene gjelder fullt ut.

I tilfelle konsesjon på de foreliggende planer mot formodning skulle bli gitt, går en ut fra at eierne på Retterstøl vil få erstatning for gårdsvegen, innlegg av elektrisk lys, telefon og vann m. v.

Som det vil fremgå av vårt brev av 1. og 3. september f. å. er vi sterkt imot at gården blir neddemmet og ødelagt ved den planlagte utbygning av Hanefossen og regulering av vassdraget. Vi finner derfor ikke å kunne medvirke til at Arendal komm. Elektrisitetsverks søknad om å erverve den nevnte del av Hanefossen innvilges.

Det henstilles til Vassdragsvesenet å besiktige forholdene på stedet før det tas standpunkt til saken eller treffes noen avgjørelse.»

Denne uttalelse ble med Hovedstyrets brev av 28. januar 1956 oversendt ansøkeren til eventuelle bemerkninger. Samtidig ba man opplyst om Arendal akter å benytte seg av den klausul i atkomstdokumentene som berettiger til kjøp av grunn til visse formål for kr. 10 pr. da.

Arendal komm. elektrisitetsverks svar av 2. februar 1956 lyder:

«Med hensyn til vår adgang til å få kjøpt ytterligere grunn ønsker vi å presisere at den i adkomstdokumentene inntatte klausul ikke gjelder grunn som trenges for regulering en, men derimot grunn som måtte ønskes ervervet i anledning av utbyggingen av fallet og hva dermed står i forbindelse. Den grunn det her kan bli spørsmål om er nærmest ubevokset fjellgrunn med ingen eller minimal bruksverdi, og dette gir den naturlige forklaring på klausulen.

For øvrig må vi fastholde det som vi har skrevet i vårt brev av 23. desember 1955 og finner det ikke nødvendig med noen ytterligere uttalelse.»

Herrefoss herredstyre ble etter anmodning tilsendt ansøkerens bemerkninger av 23. desember 1955, og avga i møte 18. februar denne tilleggsuttalelse:

Herrefoss kommune har teke mot Hovudstyret sitt brev av 25. januar i år vedlagt Arendal Kommunale Elektrisitetsverks tilsvar dagsett 23. desember 1955.

Avdi Herrefoss kommune har eit heilt anna syn på dei skader og ulemper utbygginga fører med seg enn det overnemte brev fra AKE gjev uttrykk for, er kommunestyret mykje takksamt for å få høve til grunngje og understreke sit vedtak av 21. september 1955 nærare.

Heradstyret må få lov til å visa til det heradstyret har sagt før i premissane til denne saka den 21. september 1955. Heradstyret held fast på det som er sagt og vil ytterlegare grunngje sitt syn på dei einskilde punktane heradstyret har sett opp der. Samstundes bed ein det rekna som svar på AKE sine påstander.

1. *Årlege erstatninger.*

Eit inngrep som det planlagde har større rekkevidde i ei lita jord- og skogsbygd som Herrefoss enn i ei større bygd. Av den grunn har kommuna bede om at alle erstaningar, så langt lova gjev høve til det, vert fastsette som årlege erstatningar.

2. *Skade på isveg.*

Veganlegg Herrefoss—Nes: AKE seier at denne isvegen (fergesundet) har Aust-Agder vegkontor opplyst er «A.A. veikontor uvedkommende. Dette er noko uforståeleg all den tid Aust-Agder vegkontor i snart ein menneskealder har ytt kr. 300 pr. år til dette fergesundet. Sumen er kvart år teken med på vegsjefens budsjett. Fergesundet er ein del av alfarvegen Herrefoss om Uldal, Råbudalen, Furholt til Vegusdal. Vegen vert vedlikehalden av kommunane Herrefoss, Mykland og Vegusdal både sumar og vinter, og kvar kommune har vedlikehaldet på den delen av vegen som ligg innom eigne grenser. Utom jarnbana er dette einaste ferdselvegen dei 5 gardane på Uldal og Råbudal har for å koma i forbindelse med anna vegnett, handelsmenn osv. Endå verre er stillinga for gardane Nes på vestsida av Herrefossfjorden. Dei kan ikkje koma anna veg enn over Herrefossfjorden når dei skal til kjøpmann, posthus, kyrkje, jarnbane eller landets vegnett. Med døgnregulering og varierende isforhold, vert barnas veg til skulen både vanskeleg og fårleg. Bruka på Nes må og over elva med all vare dei skal avhenda slik som ved, slakt og lauvtømmer. Endå verre er det med den daglege mjølkeleveringa. Mjølka må leverast til rutebil som går 7½ morgon frå Herrefoss. Det er før sagt at dei to bruka på Nes er to av bygdas «større gardar». Likninga opplyser at det eine bruket er kommunas største jordbruk. Desse bruka må køyre mjølka vinterstider i stummande myrke. Det er uråd skyna korleis dei skal halda oppe næringa når isvegen vert skada utan ny veg. Ein legg ved eit gamalt kart som viser den rotelagde ferdselsvegen frå Herrefoss over Herrefossfjorden, om Nesbruka til Uldal. Med blekk

har ein tekt vegen vidare opp om Råbudal og inn i Vegudal. Vidare har ein trekt opp med blekk den veg ein tenker seg. AKE har planlagt frå Herrefoss til kraftverket, og vidare prikka den vegen kommuna har kravd opparbeidt vidare fram til bruka på Nes.

Etter innhenta opplysninger er det godt som avgjort at utbygginga vil skada denne isvegen, og heradstyret må difor krevja i medhald av Reguleringslova § 12 punkt 18 at bygging av denne vegen vert sett som vilkår for konsesjonen.

3. *Priser på fossefall, tomter og grunnretter.*

Det vert hevda av AKE at der er uskynleg når kommuna har vist til reguleringslova § 9. Det er sjølvgjeve at dette er ein skrivefeil. Det skal vera reguleringslova § 12 punkt 9. Det må vera heilt innlysande at det som grunneigarane i si tid har fenge betala for fossefall, tomter og grunnretter står i klårt mishøve til verdien. Det same gjeld retten til å få kjøpt nødvendig grunn til utvidingar etter kr. 10 pr. da.

Heradstyret må difor halda fast på sitt krav om at full erstatning kjem med i konsesjonen.

4. *At kommuna fær høve til å ta ut elektrisk kraft.*

I medhald av reguleringslova § 12 pkt. 15 og 18 må kommuna halda fast på dette kravet. Heradstyret vil og få visa til det løyve Vest-Agder Elektrisitetsverk fekk den 9 desember 1955 for regulering av Juvatn—Mevatn og Grundevatn i Lognavassdraget. Her vart Vest-Agder fylke oppmoda om å stille 100 kW energi til disposisjon for Åseral kommune til industrielle føremål for same pris og på same vilkår som staten leverar straumen. Subsidiært bed ein om same oppmoding når det gjeld straum til Herrefoss kommune.

5. *Innløysing av sag- og kvernvatn i Hanefossen.*

Når Hanefossen vert bygdt ut er det på det reine at sag og kvern ikkje vil få vatn i same utstrekning som tidlegare og vatnefallet (vassretten) vert dermed mykje forringa.

Det einaste rimelege vert då at der vert gjeve erstatning i form av elektrisk kraft. Heradstyret held difor fast på at dette vilkåret kjem med i konsesjonen.

6. *Bygdefolket må få arbeid.*

Heradstyret kjenner til at det andre stader har vore teke inn bygdefolk, så langt det har vore skikka bygdefolk å skaffe. Dette vil og gjera til at det vert betre med husvær for arbeidarane utan nybygging, og kommuna vert spara for nokre av dei vanskar det fylgjer med ein større og framand arbeidsstokk. At bygdefolket vert tekne inn i arbeidet, vil truleg vera ein fordel for alle partar.

7. *Godtgjersle for utlegg til veg og elektrisk kraft til gardane Retterstøl.*

AKE ynskjer nærare grunngjeving for dette kravet. Til dei to bruka på Retterstøl har kommuna under bygging ein vegfundsveg. Til nå har kommuna lagt ned i denne vegen kr. 21 953. Til same gardane har heradet lagt ut til A.A. elektrisitetsverk kr. 4 000 for å få bygd elektrisk linje til bruka. Begge desse bruka vert demt under etter planen og med den fylgje at folket må flytta heilt frå. Den elektriske linja vert utan verdi, og det same vert vegen som nå er omlag halvferdig. Om det kanskje ein gong i allverdens framtid vil koma ein veg over til Vegusdal her, så fær kommuna lite verd av denne.

I medhald av reguleringslova § 12 punkt 18 må ein be at det vert fastsett i løyvet for konsesjon at desse sumane skal betalast kommuna attende med kr. 25 953. Også dei private tilskot må betalast attende.

8. *Fjernledninger og byggetomter.*

Så lenge AKE ikke har lagt fram plan eller kart for kor ledningar eller veg skal gå må kommuna bestemt halde på sitt førre vedtak.

9. *Reguleringsavgifta.*

AKE sier det er ikkje rett at reguleringa fører med seg store skader. Tvertom, Herrefoss kommune er ei jord- og skogbruksbygd. Det er ein liten kommune med snaue 600 innbyggarar. I kommuna er etter oppgåve frå likning 57 bruk som har over 10 mål dyrka jord og berre eit bruk har over 50 da dyrka jord. For vår bygd er det då ein ganske merkbar skade at 2 bruk på tilsaman ca. 80 mål dyrka jord vert underdemt. Likninga viser òg at utkoma på jordbruket Retterstøl ligg over normalen for bygda. Dersom vegen over til kraftverket vert fortsett til garden Nes, kan det seiast at kommunikasjonane vert betra. Elles vert dei slik dei er i dag. Det er difor heilt uskynleg at AKE kan skrive at dei vert «gode». Men kanskje er det lite kjenskap på dette området som har ført til denne påstanden.

Kommuna reknar ikkje skaden for liten, og kan ikkje skyna at anlegget tilfører bygda fordelar som gjev grund for å setja reguleringsavgifta lågt. Kommuna viser til det som vert sagt i Stortinget ved handsaminga av andre reguleringskonsesjonar, sist då løyvet for Vest-Agder fylke til regulering av Juvatn m. m. var oppe. Etter kommunas meining må konsesjonsavgifta ikkje setjast under kr. 2.50, det same som vart sett for Vest-Agder fylkes regulering.

10. *At erstatningsskynet fær fullmakt til å fastsetja tiltak.*

Kommuna ynskjer at det her vert teke inn tilsvarande bestemmelser for tiltak slik som det har vore gjort i dei konsesjonar som har vorte gjeve dei seinare åra —, eksempelvis løyve for Vest-Agder fylke til regulering av Juvatn m. m. § 13 som lyder:

> «Konsesjonæren plikter å treffe nødvendige tiltak for å søke å avhjelpe de skader og ulemper som reguleringen fører med seg for bygdefolkets interesser. Spørsmålet om hvilke tiltak skal treffes avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn, som i tilfelle kan fremmes i forbindelse med skjønnet etter vassdragsreguleringslovens § 16, eventuelt § 19.»

11. *Steinmassa.*

Røynsla viser at slike tippmasser vert mykje skjemmande, og i serleg grad kan dette koma

til å gjera seg gjeldande her som dei kan verta liggande i utsynet for heile bygda. Når det vert hevda av AKE at ein del av steinmassa skal nyttast til planering av ein veg så har ein ingen ting å merke til dette. Men overflødig masse av stein må ikkje plaseres i hauger i terrenget. Kraftverket kjem få m. frå Herrefossfjorden, og den steinmassa som vert att må det vera både billeg og naturleg å velte på fjorden for nedsøkking. Heradstyret må difor halda fast på at det vert stilla vilkår i så måte i samsvar med førre vedtaket: «At steinmassene vert plasera slik at dei skjemmer minst mogleg.»

12. *Ikkje ekstra utgifter til politi o. l.*

Heradstyret kan berre ta oppatt sitt krav på dette punktet.

13. *Jordbruksfund.*

Heradstyret var inne på dette i sin førre uttale utan å stilla direkte krav om dette. AKE har likevel tatt spursmålet opp og meiner der ikkje er grunnlag for slikt krav. Heradstyret har etter nærare ettertanke kome til det omvente resultat. Ein viser til det som er skrive under punkt 9 om at det vert demt nede 80 da dyrka jord og omlag 200 da dyrkbar jord. I heile kommuna er berre 2 038 da dyrka jord. Det vert såleis neddemt 1/25 av kommunas dyrka jord pluss dei 200 da med sårt trengt dyrkbar jord, pluss mykje beiteland. Denne neddemminga har såleis mykje å seia for kommuna, og heradstyret meiner vilkåra er tilstades for å pålegge AKE å innbetala til kommuna ein høveleg sum for avsetjing til fund, der renta etter nærare vedtak av heradstyret vert å nytta til fremjing av jordbruket i distriktet. Jamfør reguleringslova § 12 punkt 8.

14. *Fiske.*

Kommuna må krevja ein høveleg sum til fremje av fisket i vassdraget. Likeeins at AKE vert pålagt årleg utsetjing av settefisk og/eller yngel etter nærare vedtak av Landbruksdepartementet. AKE må óg tilpliktes rydjing av det arealet som vert demt ned. Heradstyret viser til § 16 i vilkåra for Vest-Agder fylkes regulering av Juvatn m. m. sålydande:

> «Konsesjonæren plikter å ryddiggjøre de neddemte arealer. Ryddingen skal være foretatt senest 2 år etter at oppdemningen er satt i verk og skal omfatte foruten trær også større buskvekster (kratt).»

Dette må gjerast på grunn av det relative gode fisket i Retterstølselva. (Frå demninga og opp til Uldalsfossen.)

Til AKE skriv av 23. desember 1955 side 2 b vil kommuna merka at det er heilt uskynleg at ein demning oppå Retterstølfossen vil gjera «tilløpstunnelen» ca. 1,6 km lenger. Med en demning der må sjølsagt kraftstasjonen flytjast lenger vest inn i Neskilen.

At det må bygges ca. 2 km lenger anleggsveg i kostbart lende fram til demningen, er ikkje rett. Kommuna driv og byggjer veg til Retterstølsbruka (sjå punkt 7). Retterstølsgardane vert spart dersom demningen kjem oppå Retterstøl-fossen, og dersom AKE vil ta dei små forseringsutgiftene som vil melda seg ved å bygge resten av vegen ferdig i eit raskare tempo — dersom det i det heile vert noko ekstrautlegg — skal kommuna ta utlegget med sjølve vegbygget til Retterstøl. Frå Retterstøl og opp til den omtala demning på Retterstølfossen er ca. 500 m med flatt og penare bygglende. Og i så fall kan sikkert vegen frå kraftstasjonen opp til den tenkte demning på Hanefossen sløyfast. Og den vegen ligg i typisk stygt lende. Kommunestyret går ut frå at Hovudstyret vil undersøka dette nærare og gjer alt dei kan for at Retterstølgardane ikkje vert understemt.

Konklusjon.

Kan ikkje dei krav kommuna har stilla imøtekomast, må kommuna rå frå at det vert gjeve konsesjon til Arendal Kommunale Elektrisitetsverk på utbygging av Hanefossen i Tovdalsvassdraget.»

Høyesterettsadvokat E. Holmesland kommer på ansøkerens vegne i brev av 28. september d. å. med følgende bemerkninger til foranstående:

«Ad *Skade på Isvei—Veianlegg Herefoss—Nes.*

En må fastholde at det ikke nå kan sies noe bestemt om hvilken innflytelse utbyggingen av Hanefossen vil ha for isveien over Herefossfjorden på strekningen Herefoss—Nes.

Men det riktige må jo være at dette forhold på vanlig måte bestemmes ved det skjønn som må bli å avholde, og at skjønnet på grunnlag av gjeldende lovbestemmelser avgjør hvordan en eventuell skade eller ulempe skal avhjelpes eller erstattes. Som nevnt i E-verkets brev av 23. desember f. å., kan der treffes bestemmelser om tiltak hvor det gjelder ulemper for almen ferdsel, og det er jo klart at E-verket må rette seg etter de bestemmelser som fastsettes ved endelig skjønn.

Det kan ikke innsees at det er riktig eller nødvendig å ta med bestemmelser angående den omhandlede vei i konsesjonsvilkårene, når loven henviser løsningen av den slags spørsmål til et sakkyndig skjønn.

Priser på fossefall, tomter m. v.

Hvis Vassdragsvesenet eller departementet skulle finne det rimelig at klausulen om at nærmere omhandlet grunn skal kunne erverves for en pris av *kr. 10 pr. mål* bortfaller, vil ikke E-verket ha noe å bemerke til det. Skjønnet får i så fall fastsette prisen.

For øvrig henvises til og fastholdes det som er fremholdt under denne post i uttalelsen av 23. desember 1955.

Sag- og kvernrett i flomtiden for gnr. 31, bnr. 1, Nes.

Det henvises til det som er anført i brevet av 23. desember 1955 om at hvis Nes-gården i fremtiden skulle ønske å benytte seg av sine rettigheter, så vil vannsagen og kvernen i flomtiden få nødvendig vann i samsvar med avtale. — Noe mer kan vel ikke kreves, og det kan ikke sees at der er adgang til eller ville være rimelig å erstatte sagefalls- og kvernretten med elektrisk kraft.

Vei og elektriske ledninger til Retterstøl.

En kan ikke forstå annet enn at de spørsmål som måtte reise seg her på vanlig måte avgjøres ved skjønn. Etter lovens ordning skal erstatningsspørsmålet finne sin avgjørelse ved rettslig skjønn, og Herefoss kommune og andre bidragsytere kan ikke settes i en særstilling.

Tiltak for bygdefolkets interesser.

Slik som forholdene ligger an i denne sak skulle det ikke være påkrevet med noen utvidelser av de bestemmelser som inneholdes i Vassdragslovgivningen.

Hva angår de øvrige punkter som er omhandlet i Herefoss kommunes uttalelse av 18. februar d. å. anser jeg det tilstrekkelig å henvise til E-verkets tidligere redegjørelser. Skulle det imidlertid ønskes nærmere opplysninger angående et eller flere punkter skal disse straks bli gitt.

For øvrig mener jeg å turde si at utbyggingen av Hanefossen sikkert vil tilføre Herefoss kommune adskillige fordeler på forskjellig måte og at der ikke er grunn til å tvile på at samarbeidet mellom E-verket og kommunen vil komme til å bli det beste.»

Inspektøren for ferskvannsfisket uttaler i brev av 21. september d. å.:

«Saken har vært forelagt fiskerikonsulenten for det Østenfjelske som har avgitt følgende uttalelse:

«Idet sakens dokumenter følger vedlagt tilbake, vil jeg i sakens anledning tilrå at konsesjonæren årlig tilpliktes utsetting av yngel eller helst settefisk i de regulerte områder som kompensasjon for ødelagte eller reduserte reproduksjonsmuligheter for fisken (auren). Det tall som årlig bør settes ut, bør bestemmes av Landbruksdepartementet.

Da det i sakens dokumenter nevnes at en må gjøre regning med døgn- og ukesregulering i fremtiden, bør en også sørge for at konsesjonæren årlig setter ut et antall yngel eller settefisk av laks, som kompensasjon for redusert reproduksjon av laksen i Topdalselven. Dette dog etter at døgn- og ukesreguleringen er gjennomført.

Antallet av lakseyngel eller settefisk av laks blir å bestemme av Landbruksdepartementet.»

Jeg slutter meg til konsulentens uttalelse, men vil i tillegg til denne peke på at en for å kunne gi konsesjonæren pålegg om utsetting av yngel og/eller settefisk i riktig antall til hver tid, nødvendigvis fra tid til annen må foreta fiskeribiologiske undersøkelser i de områder som berøres av reguleringen, og det vil være naturlig at konsesjonæren dekker utgiftene til disse undersøkelser.

Jeg vil foreslå følgende inntatt i konsesjonsvilkårene:

«Til fremme av fisket i de vann og elver (Uldalselven og Topdalselven) som berøres av reguleringen plikter konsesjonæren årlig å sette ut settefisk og/eller yngel etter nærmere bestemmelse av Landbruksdepartementet.

Om departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i de områder som berøres av reguleringen, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.»

Aust-Agder fylkeslandbruksstyre fattet i møte 24. oktober d. å. dette vedtak på grunnlag av sakens dokumenter og en rapport fra fylkeslandbrukssjefen om hans befaring av de gårder som berøres av reguleringen:

«Styret beklager at utbygningen vil føre med seg at dyrka jord og skog blir satt under vann til stor skade for de bruk det gjelder. Men av hensyn til den samfunnsnytten utbygningen vil gi, finner landbruksstyret å kunne tilrå at utbygningen blir foretatt etter de foreliggende planer.»

Hovedstyret skal bemerke:

Arendal komm. elektrisitetsverk som forsyner byene Arendal, Grimstad og Tvedestrand og nærmeste omegn med elektrisk kraft, eier og driver Evenstad kraftstasjon i Nidelva. Denne har en maskininstallasjon på 8 400 kW, og dekker 40 pst. av belastningen. Behovet ellers dekkes av leid kraft. Arendal regner med at det vil bli vanskelig å finne dekning for den belastningsstigning som må ventes i de nærmeste år ved leieavtaler, og mener at den fremtidige kraftforsyning må baseres på egen utbygging av Hanefossen.

Arendal kommune kjøpte ifølge søknadsdokumentene i 1915 fallrettighetene fra Herefossfjorden opp til øverste fossestupet samt en del grunn og andre rettigheter av generaldirektør dr. Sam Eyde.

Som det vil gå fram av de siterte uttalelser, påstår byråsjef Retterstøl at han som eier av gnr. 32, bnr. 1, fremdeles eier fallrettighetene på høyre side av fossen fra fossestupet ned til grensen mot Nes. Ansøkeren anslår fallet på denne strekning til ca. 18 m, jfr. hans brev av 23. desember 1955, og sier at tvisten vil finne sin avgjørelse ved retten. For å dekke det alternativ at bnr. 1 skulle få medhold av retten, søker Arendal komm. elektrisitetsverk om adgang til å erverve denne vannrettighet i medhold av vassdragslovens § 148. Det gjelder her i virkeligheten innløsning av en mindre del — ca. 13 pst. — av det fallet som skal bygges ut under ett. Ansøkeren må etter det foreliggende videre antas å eie vel 77 pst. av fallet. Søknaden kan derfor behandles etter lovens § 55 pkt. 1. Når man — som i foreliggende tilfelle — kanskje kan velge mellom de to paragrafer, mener Hovedstyret at søknaden bør behandles etter den paragraf

som er gunstigst for grunneieren. Ansøkeren som er gjort kjent med Hovedstyrets standpunkt, vil ikke motsette seg behandling etter § 55, men ser helst at saken behandles etter § 148. — Etter dette vil Hovedstyret rå til at en eventuell tillatelse gis etter § 55 pkt. 1.

Vilkårene for at innløsningsrett kan gis må avgjort sies å være til stede da utbyggingsplanen tar med hele den del av vassdraget som naturlig bør bygges ut under ett og separat utbygging av den del som skal innløses vanskelig kan tenkes. Hovedstyret vil derfor anbefale at Arendal komm. elektrisitetsverk i medhold av vassdragslovens § 55 får rett til å innløse den fallrettighet gnr. 32, bnr. 1 måtte ha i Hanefossen.

Etter samme paragrafs pkt. 3 skal det settes som vilkår for innløsningsretten at vassfallet skal være utbygd og kraftverket satt i gang innen en fastsatt frist som ikke må være mer enn 7 år. Hovedstyret foreslår fristen satt til 7 år, jfr. vedlagte utkast til betingelse.

Videre søkes om tillatelse etter vassdragslovens § 62 til ekspropriasjon av grunn og rettigheter som trengs for u t b y g g i n g e n. Ansøkeren har sikret seg grunn til damfeste, til tomteplasser for kraftstasjon m. v. samt rett til å anlegge vei og til å gjøpe ytterligere grunn etter en pris av kr. 10 pr. mål. — De planer som lå til grunn for disse ervervelser er nå delvis endret. Inntaksdammen er planlagt bygd så høy at den samtidig blir reguleringsdam og plaseringen av kraftstasjonen er endret.

Når det gjelder virkningen av selve utbyggingen, er det særlig to punkter innvendingene dreier seg om: Prisen som opprinnelig er betalt for grunn og fallrettigheter og klausulen om rett til å kjøpe ytterligere grunn for kr. 10 pr. da.

Om overdragelser og priser har ansøkeren underhånden opplyst følgende:

Ingeniør J. Haare kjøpte i 1896—97 Hanefossen + diverse grunn og rettigheter av 3 grunneiere for kr. 2 700. I januar 1907 overtok R. Blakstad rettighetene for kr. 45 000, og solgte dem videre til Sam Eyde samme år for kr. 150 000. Denne utvidet i 1909 rettighetene ved kjøp av ytterligere grunn, og solgte det hele i 1915 til Arendal kommune for kr. 100 000.

Overdragelsene som har foregått i 1907 og senere må vel sies å ha skjedd til vanlig markedspris. Å sikre de opprinnelige eiere et tillegg til kjøpesummen ville derfor formentlig være vanskelig selv om ervervslovens § 2, pkt. 14, kunne gjøres gjeldende. Ved en ekspropriasjonstillatelse etter vassdragslovens § 62 som i foreliggende tilfelle, er det ikke hjemmel for pålegg om noen slik justering av prisene. Når det gjelder klausulen om at nærmere omhandlet grunn skal kunne erverves for kr. 10 pr. da, har ansøkeren sagt seg villig til å se bort fra den og overlate til skjønnet å fastsette prisen.

Hovedstyret antar at de foreliggende planer innebærer en rasjonell utnytting av Hanefossen, og vil tilrå at Arendal kommune får tillatelse til å ekspropriere den grunn og de rettigheter som trenges. Det forutsettes at den foran nevnte klausul om erverv av grunn for kr. 10 pr. da ikke benyttes, og at steinmassene plaseres slik at de skjemmer minst mulig. Man finner ikke grunn til å foreslå særlige vilkår i henhold til lovens § 126, pkt. 2 eller til å betinge sikkerhetsstillelse etter samme paragrafs pkt. 3.

Herefoss herredstyres krav om at gnr. 31, bnr. 1 skal få sin sag og kvernrett erstattet med årlig elektrisk kraft er det neppe hjemmel for å imøtekomme ved fastsettelse av vilkår så lenge Arendal oppfyller sine kontraktmessige forpliktelser om å slippe nødvendig van i flomtiden.

Søknaden omfatter følgende r e g u l e r i n g e r:

Vatn	senking	heving	Reg-høyde	magasin mill. m³
Høvringen	6,5 m	1,5 m	8,0 m	22,0
Vikstølsvatn	16,0 m	0	16,0 m	8,1
Mjåvass-, Vågdals- og Kolstraumfjord			ca. 2,6 m[1])	5,5
Ljosvatn			3,0 m	5,1
Hanefossmagasinet	0	8,0 m	8,0 m	11,6
				Sum 52,3

Den tilsvarende regulerte vassføring har ansøkeren etter Hovedstyrets mening satt for høyt. Man antar at regulert vassføring kan settes til 10,1 m³/sek., hvorav 7,8 m³/sek. er øking. I Hanefossen med gjennomsnittlig fall ca. 68,5 m fåes en øking på ca. 7 100 nat.-

[1]) Mellom de samme grenser som fløtningen har hatt rett til å regulere.

HK som representerer nytten av reguleringen. Nedenfor Herefossfjorden er det ca. 66 fallmeter fordelt på 6 fall som kan tenkes utbygd en gang i fremtiden. Så vidt vites foreligger det for tiden ingen aktuelle utbyggingsplaner her. Man tar som vanlig forbehold om korrigering av økingsberegningen.

I planen regnes med en årsproduksjon på 71 mill. kWh ved full utbygging og at kraftprisen ved kraftstasjonen vil bli kr. 106,80 pr. kW.

Reguleringsutgiftene kan etter ansøkerens overslag settes til ca. 3 mill. kroner inkl. dam Hanefossen og eksl. omsetningsavgift.

Skader og ulemper.

Ifølge søknaden vil følgende arealer neddemmes: Ved Høvringen 432 da hvorav 4 da dyrket mark, ved Ljosvatn 273 da hvorav 1 da dyrket mark og 2 da beiteland og ved Hanefossmagasinet 1 456 da hvorav 94 da dyrket mark og 100 da skog av bonitet 3. I alt neddemmes 2 161 da hvorav ca. 100 da er dyrket mark og resten er skog, myr og fjell. For Mjåvass-Våksdals- og Kolstraumfjorden er ikke de berørte arealer oppgitt. Ved at reguleringen her nå skal tjene kraftproduksjonsformål, må det regnes med en del skade på grunn utover det man tidligere hadde ved reguleringen for fløtingen. Reguleringene vil dessuten medføre en del ulemper for ferdselen. Således blir skogsveier berørt ved Ljosvatn og ved Mjåvassfjord kan det ventes ulemper for et fergested og skade på isveier.

Nærmere orientering om skadevirkningene finnes i den vedlagte rapport fra overingeniør H. Sperstads befaring 3. og 4. juli 1956.

Det er ved Hanefossmagasinet man vil få de største skadevirkninger. Innover fra toppen av Hanefossen til Skripelandsfjorden er elva bred og stilleflytende i ca. 9 km lengde, oppdelt ved 3—4 konsentrerte fall på et par meters høyde. Den planlagte reguleringsog inntaksdam vil med en reguleringshøyde på 8 m forandre elva på denne strekning til et sammenhengende vatn. Herved blir de to Retterstøl-gårdene totalskadd idet 73 da dyrket mark neddemmes, og av noen småbruk lenger oppe — i Uldalsgrenda — blir 21 da dyrket mark satt under vann. Videre blir 1 362 da skog, myr og fjellgrunn neddemt. — Herefoss herredstyre og eierne av Retterstøl gjør i sine uttalelser oppmerksom på at skadevirkningene ville reduseres betraktelig dersom inntaksdammen kunne flyttes oppom Retterstøl. Ansøkeren har forelagt spørsmålet for sin tekniske konsulent, A. B. Berdal, og bemerker at en slik flytting av inntaksdammen vil redusere magasinet med ca. 4 mill. m^3 og den effektive fallhøyde med ca. 1,5 m samtidig som omkostningene vil øke med minst 2 mill. kroner. Arendal fastholder derfor sin plan om en plasering av dammen ved toppen av Hanefossen idet ekstraomkostningene vil bli uforholdsmessig store sammenlignet med minskingen av skadevirkningene.

Fylkeslandsbruksstyret beklager de store skadevirkninger, men finner å kunne tilrå utbygging etter de foreliggende planer av hensyn til nyttevirkningen.

Herredstyrere i Vegusdal, Mykland og Evje setter seg ikke imot at reguleringstillatelse blir gitt, men setter bestemte krav. Herefoss herredstyre frarår at konsesjon blir gitt dersom ikke kommunens krav bli imøtekommet. Disse går bl. a. ut på at reguleringsavgiften til kommuner blir satt til ikke under kr. 2,50 pr. nat.-HK og at det i konsesjonsvilkårene blir tatt inn bestemmelse om tiltaksskjønn, om fond for jordbruk og fiske og om bygging av vei til gårdene Nes.

Uttalelsen fra Inspektøren for ferskvannsfisket forstår Hovedstyret slik at reguleringen vil ødelegge eller redusere reproduksjonsmulighetene for fisken, men at dette kan kompenseres ved utsetting av yngel eller settefisk.

Hovedstyret antar etter dette at betingelsene i reguleringslovens § 8, pkt. 1 for at reguleringstillatelse skal kunne gis, er til stede, og man vil anbefale at søknaden blir imøtekommet på betingelser som oppstilt i vedlagte utkast. Videre anbefaler man gitt tillatelse til allemannsstevning og at skjønnsmenenne oppnevnes av Kongen.

Om betingelsene bemerkes:

Konsesjonstid og innløsning (post 1 og 2).

Som vanlig ved reguleringer som kan nyttes i fall som for størstedelen eies av kommuner, foreslås konsesjon gitt på ubegrenset tid. For private falleiere foreslås konsesjonstiden begrenset til 50 år, med innløsningsrett for staten etter 35 år.

Årlige avgifter (post 3).

Herefoss herredstyre peker på den betydning skade på jord og skog har for kommunen, og mener at konsesjonsavgiften ikke bør settes lavere enn det som var betinget for regulering av Juvatn m. v. i Vest-Agder. Med samme begrunnelse krever Mykland herredstyre at «konsesjonsavgifta må setjast oppimot maksimum». Ansøkeren understreker de fordeler som kommunalt sett følger med et kraftanlegg, og hevder at skadene er beskjedne sammenlignet med skadevirkningene av reguleringer i andre vassdrag. Han mener derfor at det ikke er noen grunn til å «presse reguleringsavgiften i været».

Etter Hovedstyrets mening er i dette tilfelle sammenligning med reguleringen av Logna nærliggende. Der ble det også neddemt så mye dyrket mark (ca. 85 da) at flere småbruk måtte nedlegges. Også ellers er forholdene stort set de samme. Man foreslår derfor samme avgifter her, nemlig til kommuner kr. 2,50 pr. nat.-HK og til staten kr. 0,50 pr. nat.-HK. Etter den foran beregnede øking tilsvarer dette henholdsvis kr. 17 750 og kr. 3 550 som årlige beløp til kommuner og til staten.

Tiltak (post 12).

Herredstyrene i Herefoss og Mykland forlanger at erstatningsskjønnet får fullmakt til å fastsette tiltak for å avbøte skadevirkninger ved reguleringen. Hovedstyret anser dette kravet for berettiget, og har i post 12 tatt inn bestemmelse om plikt til å treffe nødvendige tiltak.

Hovedstyret finner ikke tilstrekkelig grunnlag for å pålegge konsesjonæren plikt til å bygge vei til Nes-gårdene. Kravet om vei synes imidlertid ikke urimelig, og bør vurderes nærmere av tiltaksskjønnet. Spørsmålene om neddemte skogsveier ved Ljosevatn og ulemper for fergestedet til småbruket Gjømle som ble reist under befaringen 3. og 4. juli d. å. henvises også til tiltaksskjønnet.

Forsorgsutgifter (post 13).

Denne post er gitt den form som nå er vanlig for konsesjon til kommuner.

Jordbruksfond (post 14).

Herefoss herredstyre viser til at 1/25 av den dyrkede mark i kommunen blir neddemt, og mener at vilkårene er til stede for å pålegge opprettelse av jordbruksfond i medhold av reguleringslovens § 12. Også i Mykland kommune berører reguleringen en god del dyrket og dyrkbar mark. Hovedstyret finner det etter dette rimelig at det betinges opprettet et jordbruksfond, og foreslår dets størrelse satt til kr. 75 000.

Opphjelp av fiske (post 15).

Denne post er i det vesentlige overensstemmende med forslaget fra Fiskeriinspektøren.

Rydding av neddemte arealer (post 16).

Da det ved oppdemmingen blir satt under vann atskillig skog, foreslår Hovedstyret som post 16 inntatt den vanlige bestemmelse om rydding.

Kraftavgivelse (post 22).

Herefoss herredstyre krever at kommunen får anledning til å ta ut elektrisk kraft til en pris som kommunen har råd til å betale. Da imidlertid ansøkeren bestemt motsetter seg et slikt vilkår, antar Hovedstyret at det ikke er anledning til å imøtekomme herredstyrets krav, jfr. lovens § 12, pkt. 15. Posten er derfor gitt den vanlige form. Spørsmålet om kraft til industri i Herefoss mener Hovedstyret best kan løses ved direkte forhandlinger mellom kommunen og konsesjonæren når saken måtte bli aktuell, men vil anbefale at det blir henstilt til konsesjonæren at denne går med på å levere et passende kvantum strøm til samme pris og vilkår som gjelder for statskraft.

De øvrige poster trenger formentlig ingen kommentar.

Manøvreringsreglement.

Ved Vikstølvatn berører senkingen fallrettighetene i Håtveitfossen i Skarelva. Staten eier 96 m på den ene side av elva regnet fra 4,2 m under naturlig vannstand i Vikstølvatn. For et eventuelt kraftverk her vil det være av interesse at vannstanden i Vikstølvatn blir holdt på topp lengst mulig, og i vedlagte utkast til reglement er derfor bestemmelsen om vannslippingen i post 3 formet slik at manøvrering av tappingen fra Vikstølvatn kan foregå etter behovet til kraftverket i Håtveitfossen.

Grunneierne ved Mjåvassfjord m. v. frykter for at det vil bli umulig å manøvrere dammen ved Kolstraumen under regnflommer, jfr. overing. Sperstads rapport, side 3 øverst. I post 1 er det derfor under avsnittet om Mjåvass-Vågsdals- og Kolstraumfjord inntatt bestemmelse om at flomløpene skal åpnes når vannstanden overstiger øvre reguleringsgrense. Samme bestemmelse er gjort gjeldende for Hanefossmagasinet.

Ellers er reglementet stort sett overensstemmnde med ansøkerens forslag.

Herredstyrene i samtlige magasinkommuner krever at folk fra den kommune der anlegget ligger, må ha førsteretten når arbeidere skal inntas. Dette er etter Hovedstyrets mening et rimelig forlangende, og man vil tilrå at det blir henstillet til konsesjonæren å imøtekomme kravet i den utstrekning anleggets rasjonelle drift gjør det mulig.

Herefoss herredstyret krever å få godtgjort kommunens utlegg til bygging av vei og elektriske linjer til Retterstøl. Hovedstyret henviser disse spørsmål til skjønnsretten.

Spørsmålet om erstatningene skal fastsettes som årlige, eller som engangsbeløp, finnes det bestemmelser om i lovene — jfr. reguleringslovens § 16, pkt. 5 og vassdragslovens § 133, pkt. 2 — og det er formentlig ingen adgang til å fravike disse.

Vedrørende kravet fra Herefoss og Mykland om utgifter til politi, jaktoppsyn o. l. henvises til Justisdepartementets uttalelse av 23. juni 1928. Spørsmålet kommer inn under politiloven av 13. mars 1936, og det skal ikke tas inn i konsesjonsbetingelsene noen bestemmelse om refusjonsplikt for slike utgifter.

Sakens dokumenter følger vedlagt.

Behandlet i møte 29. november 1956.»

Den nevnte rapport fra overingeniør H. Sperstad i hovedstyret lyder:

«Befaring 3. og 4. juli 1955 i anledning av Arendal komm. elektrisitetsverks søknad om tillatelse til regulering og utbygging av Hanefossen i Uldalselv.

Som representanter for ansøkeren var følgende med på befaringen:

Driftsbestyrer Bergh Christensen,
advokat Holmesland og
fortskandidat Boe.

Første dag så vi på forholdene ved anleggsområdet Herefoss—Retterstøl. Deretter kjørte vi til Høvringen og Vikstølvatn i Evje og fikk snakke med et par av grunneierne der. På tilbaketuren fra Evje hadde vi møte med grunneiere fra Mykland og Vegusdal, først ved Vågsdals bru og deretter ved indre (nordre) enden av Mjåvassfjorden.

Ved Herefoss så vi på mulighetene for veiforbindelse fra Nes (gårdene på vestsiden av Herefossfjorden) over til riksvei 360. Det syntes å være forholdsvis greitt å bygge vei fra der anleggsveien skal krysse elva, nedover langs høyre side av elvefaret, under jernbanebrua og videre sørover mot gårdene.

Hvorvidt reguleringen og utbyggingen vil virke skadelig inn på fremkomstmulighetene over Herefossfjorden sommer og vinter, vil sannsynligvis avhenge av hvorledes kraftstasjonens belastning kommer til å variere i løpet av døgnet og uken. Det som kan holdes tilbake i reguleringsmagasinene utgjør bare ca. 5 pst. av årstilsiget, og den utjevning av vassføringen gjennom året som kan oppnås herved, kan neppe ha særlig uheldig virkning på is- eller fergeforholdene. Man får ikke her noen større økning av vintervassføringen slik som vanlig ved større reguleringer på Østlandet, og sannsynligvis heller ikke noen vesentlige forandringer av vannets temperatur.

Den veien til Retterstølsgårdene som er påbegynt, er avhengig av ferging over Tovdalselva.

Forholdene for utbygging syntes gunstige med fjell i dagen der inntaksdammen tenkes lagt og med tilsynelatende godt fjell for driftstunnel, rørsjakt og kraftstasjonshall.

Det var regn og gråvær under besøket ved Høvringen og Vikstølvatn. Traktene der er kjent for sin idylliske natur og har en god del private hytter. Noe større pensjonat eller hotell finnes derimot ikke. Den planlagte regulering vil avgjort virke skjemmende. Magasinprosenten blir ca. 32 (30,1/95) og det må vel regnes med at man får fylt magasinene helt først ut på høsten — i alle fall i enkelte år. Noen større skade på jord og skog vil det ikke bli da det vesentlige av magasinene innvinnes ved senkning. Jordbruket i området var delvis i tilbakegang. Ved Høvringen var en større gård forlatt og husene sto og råtnet ned. Nabogården hadde heller ikke fastboende folk. Lenger inne ved vatnet, ved Gautestad, er det derimot to—tre gårder som fremdeles driver intensivt. Ved Vikstølvatn er det noe få småbruk som ga inntrykk av å være i god hevd.

I Mykland og Vegusdal danner Uldalselva (Skjeggedalsåna) flere langstrakte vatn: Mjåvassfjord, Nystølsfjord, Vågdals- og Kolstraumsfjord. Disse er fra før regulert ved en fløtningsdam ved utløpet av Kolstraumsfjorden, og etter planen skal reguleringen fortsatt skje mellom de samme kotehøyder. Under møtet med grunneierne kom det fram at disse fryktet for at det ville bli umulig å åpne flomløpet i dammen under regnflommer som etter sigende kunne vokse svært hurtig. Ansøkerens representanter henviste til sitt forslag til manøvreringsreglement hvor det står: «Nedre reguleringsgrense og flomvannstandene bestemt av dammens tappeløp.» Driftsbestyrer Christensen hadde ellers ikke noe imot at det ble tatt inn kategorisk bestemmelse om at alle flomløp skal være åpnet når vannstanden overstiger øvre reguleringsgrense.

Grunneierne var ellers inne på at det burde pålegges kraftanlegget å utvide elveløpet der dette er så trangt at det virker oppstuende på store flomvassføringer. (Et parti mellom Vågsdals- og Kolstraumfjord.) Videre ble det påstått store skader på isveier og ulempe for ferdselen ellers. Her var særlig nevnt småbruket Gjømle som er avhengig av elveovergang like ovenfor Mjåvassfjorden og Nystøl som både sommer og vinter må nytte Nystølsfjord for all ferdsel til og fra.

Ved indre ende av Mjåvassfjord vil en del dyrket mark bli berørt, og langs vassdraget ellers må det regnes med litt skade på skog.

Andre dagen gjaldt befaringen området kring inntaksmagasinet og Ljosevatn.

Ved Ljosevatn har fløtningen nå en nåledam som etter planen skal erstattes av en massiv overløpsdam. Dette vil medføre høyere flomvannstander, og det var særlig de innvendingene fra grunneierne dreide seg om. Blant annet vil et par skogsveier bli delvis neddemt. Skaden på dyrket mark må betegnes som liten, og ulempene for skogsdriften bør kunne avhjelpes ved tiltak. Inntaksmagasinet vil demme ned bortimot 100 mål dyrket mark hvorav ¾ tilhører de to Retterstølgårdene som blir totalskadet. Felles for de berørte gårdene er at de i dag mangler forbindelse med veinettet og derfor må betegnes som tungdrevne. Stedets ungdom søker seg lettere arbeid på andre steder, og til enkelte av gårdene ville det sikkert om kort tid bli vanskeligheter med å få brukere. Den ene Retterstølgården har i lengere tid vært drevet ved forpakter.

Elva ga lett adgang for grunneierne til å skaffe fisk til husbehov. På en liten rotur over elva hadde advokat Holmesland flua hengende etter båten og fikk to ørreter, hver på ca. 150 gram.

Befaringen ble avsluttet med et møte i Herefoss hvor en del interesserte grunneiere fra denne kommunen — bl. a. Torjus Børufsen og Andr. Holm — var møtt fram. Det kom ikke fram noe nytt av betydning for reguleringsaken og den nå aktuelle ekspropriasjons-

sak. — Representanter for Herefoss pekte på ønskeligheten av at det ved valg av trace for fjernledningen østover ble tatt mest mulig hensyn til bebyggelse, dyrket mark, skog o. l.»

Hovedstyrets forslag til reguleringsvilkår er:

«1.

Reguleringskonsesjonen gis på ubegrenset tid.

Dersom vassfall der ikke tilhører staten eller norske kommuner deltar i reguleringen eller blir medeier i reguleringsanleggene gjelder konsesjonen for disses vedkommende i 50 år fra konsesjonens datum. Ved konsesjonstidens utløp tilfaller disse vassfalleieres andeler i reguleringsanleggene staten uten vederlag.

Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras uten Kongens samtykke.

De utførte reguleringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

I det 35. år fra konsesjonens datum skal staten kunne innløse de andeler i reguleringsanleggene som måtte tilhøre eiere for hvem reguleringstillatelsen er tidsbegrenset. Benytter staten seg ikke herav, skal den i hvert 10. år deretter ha samme adgang. Bestemmelsen om innløsning må være meldt reguleringsanleggenes eier 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne under hensyn til at grunnstykker og rettigheter samt vassbygningsarbeider og hus har en verdi svarende til hva de bevislig har kostet ved ervervelsen med fradrag for amortisasjon etter en amortisasjonstid som settes lik konsesjonstiden. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Anleggene skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn på statens bekostning.

Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

3.

For den øking av vasskraften som ved reguleringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,50 pr. nat.-HK.

Til fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 2,50 pr. nat.-HK.

Økingen av vasskraften beregnes på grunnlag av den øking av vassføringen som reguleringen antas å ville medføre utover den vassføring, som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året. Ved beregning av denne øking forutsettes det at magasinene utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lågvassperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal anses som den ved reguleringen innvunne øking av vasskraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntrer etter hvert som den ved reguleringen innvunne vasskraft tas i bruk. Avgiftene har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

4.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 3 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 22, skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

5.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år etterat konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært mulig å utnytte.

6.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsd- eller statsborgerrett.

Vedkommende myndighet kan dog tillate unntagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler mot det kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50 — femti kroner — for hver person.

7.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anleggene anvende norske varer for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig

—herunder forutsatt at det er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er det adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tibud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusiv toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer, når særegne hensyn gjør det påkrevd.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

8.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelsen når særegne hensyn foreligger.

9.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeid eller pålegges noen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med sin virkelige verdi beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øyemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende departement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige legehjelp og å holde et for øyemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

11.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet. Bestemmelsen i første ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsregler i nevnte paragraf.

12.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesvegstyret bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier og bruer, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. Veier og bruer som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri benyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anleggene.

Konsesjonæren plikter å treffe nødvendige tiltak for å søke å avhjelpe de skader og ulemper som reguleringen fører med seg for bygdefolkets interesser. Spørsmålet om hvilke tiltak han skal treffe, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn, som i tilfelle fremmes i forbindelse med fagskjønn etter vassdragsreguleringslovens § 19. Dette skjønn fremmes av konsesjonæren så tidlig at resultatet foreligger som forutsetning for ekspropriasjonsskjønnet etter vassdragsreguleringslovens § 16.

Skjønnene kan kombineres.

13.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende forsorgskommune slike forsorgsutgifter som i vassdragsreguleringsloven er forutsatt dekket ved hjelp av fond i samsvar med reglene i lovens § 12, pkt. 7, 1. ledd og 2. ledds første og annet punktum.

14.

Innen reguleringen tas i bruk skal konsesjonæren innbetale til Herefoss og Mykland kommuner kr. 75 000, som avsettes til fond, hvis renter etter nærmere bestemmelse av herredstyrene anvendes til fremme av jordbruk i distriktet. Fondets fordeling mellom kommunene fastsettes av Landbruksdepartementet.

For fondet skal utarbeides vedtekter som må godkjennes av Landbruksdepartementet.

15.

Til fremme av fisket i de vatn og elver (Uldalselv og Tovdalselv) som berøres av reguleringen plikter konsesjonæren å sette ut settefisk og/eller yngel av aure etter nærmere bestemmelse fra vedkommende departement. Alle omkostninger som er forbundet med dette bæres av konsesjonæren.

Dersom departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i de områder som berøres av reguleringen, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.

16.

Konsesjonæren plikter å rydde de neddemte arealer for trær og større busker, og etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement også å foreta finrydding på begrensede områder av hensyn til garnfiske og lignende.

Ryddingen må være fullført senest innen to år etter første neddemning.

17.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanleggene, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anleggene skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand. Deres utførelse så vel som deres senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

18.

Ved damanleggene skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at anleggenes eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Anleggenes eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

19.

Vannslippingen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglement er fastsatt.

For så vidt vannslipningen foregår i strid med reglementet, kan konsesjonshaveren pålegges en tvangsmulkt til statskassen av inntil kr. 200 for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse.

20.

Reguleringsanleggenes eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrografiske iakttagelser, som i det offentliges interesse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte oppdemningshøyder og de tillatte laveste tapningsgrenser betegnes ved faste tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anlegget, skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

21.

Eieren skal uten vederlag for de utførte anlegg finne seg i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

22.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved reguleringen innvunne driftsvann er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Når 30 år er forløpet fra konsesjonens meddelelse kan de kommuner hvis interesse berøres av reguleringen, uansett den ovenfor betingede prosent for kraftavgivelse og uten hinder av den foran fastsatte begrensning, med Kongens samtykke etter hvert som kraft blir ledig kreve avgitt fra de av vassdragets vassfall som tilhører norske kommuner ytter-

ligere kraft så vidt fornødent til å dekke deres eget behov eller til å forsyne deres innvånere med kraft til lys, varme, gårdsdrift, håndverk eller småindustri.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningene eller fra ledningsnettet, hva enten ledningene tilhører reguleringsanleggets eier eller andre. Forårsaker kraften uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomokstningene — deri innbefattet 6 pst. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften i stedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan såvel av departementet som konsesjonæren forlanges revidert hvert 5. år. Hvis eieren leier ut kraft og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne, kan kommunen eller staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

23.

Departementet kan under særlige omstendigheter gi en vassfalls- eller brukseier som ikke er medeier i reguleringsanleggene tillatelse til å benytte driftsvann, som er innvunnet ved reguleringen, mot en årlig godtgjørelse til reguleringsanleggenes eier. Denne godtgjørelse skal i tifelle av tvist fastsettes av departementet.

24.

Reguleringsanleggenes eier plikter å avgi vann i sådan utstrekning, at den alminnelige fløtning forulempes så lite som mulig ved reguleringen. Spørsmålet om hvilke forføyninger han skal treffe, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

Skade eller ulempe for fløtningen, som ikke på denne måte avhjelpes, blir å erstatte overensstemmende med reguleringslovens § 16.

25.

Det påhviler konsesjonshaverne i den utstrekning hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter, å unngå ødeleggelser av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og steder, som kan antas å ha vitenskapelig eller historisk betydning.

Så fremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Landsforeningen for naturfredning i Norge i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonshaveren plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene i den utstrekning det er mulig uten uforholdsmessige omkostninger å dra omsorg for at de ferdige anlegg og utsprengte steinmasser og lignende virker minst mulig skjemmende i terrenget.

Om nærværende bestemmelse gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

26.

Reguleringsanleggenes eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av reguleringsanleggenes eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

27.

Reguleringskonsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.»

Hovedstyrets forslag til manøvreringsreglement er:

«1.

Reguleringsgrensene er:

Høvringen.

Øvre reguleringsgrense	kote	481,5
Nedre reguleringsgrense	kote	473,5
Reguleringshøyde		8,0 m

herav 6,5 m senking.

Reguleringsdammen har fast overløp. Ved største påregnelige flom vil vannstanden stige 0,4 m over øvre reguleringsgrense.

Høydene refererer seg til fastmerke angitt på Vassdragsvesenets kart over vatnet, oppmålt august 1923.

Vikstølvatn kan senkes 16 m til kote 415,0.

Høyden referer seg til fastmerke angitt på Vassdragsvesenets kart over vatnet, oppmålt 1923.

Mjåvass- Vågsdals- og Kolstraumfjord.

Reguleringen foretas med fløtningsforeningens dam.

Øvre reguleringsgrense kote 160,90.

Nedre reguleringsgrense og flomvannstandene bestemt av dammens tappeløp. Bunnsvillen i tappeløpet ligger på kote 158,18.

Når vannstanden når øvre reguleringsgrense, skal flomløpene åpnes så meget at vannstanden om mulig ikke stiger over denne grense.

Ljosevatn.

Øvre reguleringsgrense	kote	+2,80
Nedre reguleringsgrense	kote	÷0,20
Reguleringshøyde		3,00 m

Reguleringsdammen har fast overløp. Ved største påregnelige flom vil vannstanden stige ca. 0,8 m over øvre reguleringsgrense.

Kote +2,80 tilsvarer Vassdragsvesenets kote 223,06.

Hanefossmagasinet.

Øvre reguleringsgrense	kote	148,686
Nedre reguleringsgrense	kote	140,686
Reguleringshøyde		8,000 m

Reguleringsdammen skal ha tappeløp tilstrekkelig dimensjonert for gjennomslipping av de største flommer uten at vannstanden overstiger øvre reguleringsgrense.

Når vannstanden når øvre reguleringsgrense, skal flomløpene åpnes så mye at vannstanden om mulig ikke stiger over denne grense.

Høydene refererer seg til Vassdragsvesenets fastmerker.

Reguleringsgrensene skal betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

2.

Det avgis til den alminnelige fløting i vassdragene nødvendig vann overensstemmende med de ved overenskomst eller skjønn fastsatte regler.

3.

Det skal ved manøvreringen has for øye at vassdragets naturlige flomvassføring så vidt mulig ikke forøkes.

Heller ikke må lågvassføringen ovenfor Hanefossmagasinet forminskes til skade for andres rettigheter.

Vannslippingen skal fortrinsvis skje etter behovet i det øverste av de kraftverker som ligger nedenfor vedkommende magasin og som har rett til å bruke reguleringsvannet.

4.

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende samt at reguleringsanleggene til enhver tid er i god stand. Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander samt observeres og noteres om det forlanges, regnmender, temperatur m. v. Av protokollen sendes hver måned avskrift til Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet.

5.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende departement. Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet kan bestemme hvor damvokterne skal bo og at de skal ha telefon i sine boliger.

6.

Viser det seg at slipping etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

7.

Forandringer i dette reglement kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte bruk og kommuner og fløtningsforeninger har hatt anledning til å uttale seg.»

Hovedstyrets forslag til vilkår for innløsing av fallrettigheter i Hanefossen er:

«Vassfallet skal være utbygd og kraftverket satt i gang innen en frist av 7 år regnet fra tillatelsens datum. I fristen medregnes ikke den tid som det har vært umulig å utnytte på

grunn av arbeidsstans eller av andre årsaker. Blir fristen oversittet, skal det erlegges en bot til statskassen på kr. 200 for hver dag.»

Departementet skal bemerke:

Som det fremgår forsyner Arendal komm. elektrisitetsverk byene Arendal, Grimstad og Tvedestrand og nærmeste omegn med elektrisk kraft. Elektrisitetsverket eier og driver Evenstad kraftstasjon i Nidelva. Denne har en maskininstallasjon på 8 400 kW og dekker vel 40 pst. av belastningen. Ellers dekkes behovet av leid kraft. Da kommunen regner med at det vil bli vanskelig å finne dekning for den belastningsstigning som ventes i de nærmeste år, vil den søke å basere den fremtidige kraftforsyning på egen utbygging av Hanefossen.

I den anledning søker elektrisitetsverket om tillatelse til å regulere en rekke vatn. Den planlagte regulering vil gi magasiner på tilsammen 52,3 mill. m³. Vassføringsøkingen er beregnet til å bli på 7,8 m³/sek. og kraftinnvinningen i Hanefossen beregnes til ca. 7 100 nat.-HK. Ved full utbygging regnes med en årsproduksjon på 71 mill. kWh og en kraftpris ved kraftstasjonen på kr. 106,80 pr. kW.

Utgiftene til reguleringen er anslått til ca. 3 mill. kroner ekskl. omsetningsavgift. For hele utbyggingen er omkostningene av søkeren beregnet til 12,4 mill. kroner. Dertil kommer en tilleggspost på 2,4 mill. kroner for 2. byggetrinn som omfatter installasjon av aggregat 2. Finansdepartementet har i brev av 30. november 1956 til kommunen uttalt at den kan regne med å få godkjent et lånsopptak på 10 mill. kroner til utbygging av Hanefossen under forutsetning av at de endelige lånevilkår finnes akseptable.

Reguleringene vil ifølge søknaden føre til at i alt 2 161 da blir neddemmet, hvorav ca. 100 da er dyrket mark og resten skog, myr og fjell. Blant annet vil reguleringen av Hanefossmagasinet føre til at de to Retterstølgårdene med bl. a. 73 da dyrket mark blir totalskadd. Videre vil reguleringene medføre en del ulemper for ferdselen. Det antas også at de vil ødelegge eller redusere reproduksjonsmuligheter for fisken.

Departementet antar etter det foreliggende med hovedstyret at skadene og ulempene ved reguleringene er av mindre betydning sammenliknet med de fordeler som de vil medføre, herunder også medregnet de påregnelige omkostninger. En finner således med hovedstyret at vilkårene etter vassdragsreguleringsloven § 8, nr. 1 er til stede for å meddele den søkte reguleringstillatelse.

I tilslutning til hovedstyret vil departementet rå til at reguleringstillatelse blir gitt på de vilkår som er foreslått av hovedstyret, med unntak av post 25, 3. ledd som foreslås gitt følgende ordlyd:

«Reguleringsanleggenes eier plikter ved planlegging og utførelse av anleggene i den utstrekning det er mulig uten uforholdsmessige omkostninger å dra omsorg for at de ferdige anlegg og utsprengte steinmasser og lignende virker minst mulig skjemmende i terrenget. Steinmassenes plasering skjer i samråd med vedkommende kommuner.»

Årlige avgifter foreslås satt til kr. 2,50 pr. nat.-HK til kommuner og kr. 0,50 pr. nat.-HK til staten.

I vilkårenes post 12 er tatt inn bestemmelse om plikt for konsesjonæren til å treffe nødvendige tiltak for å søke å avhjelpe de skader og ulemper som reguleringen fører med seg for bygdefolkets interesser, slik som krevd av Herefoss og Mykland kommuner.

En er enig med hovedstyret i at spørsmålet om plikt for konsesjonæren til å bygge veg til Nes-gårdene i Herefoss bør kunne tas opp til vurdering under tiltaksskjønnet. Det samme gjelder bl. a. spørsmålene om neddemte skogsveier ved Ljosevatn og ulemper for fergestedet til småbruket Gjømle.

Når det gjelder den foreslåtte post 13 om refusjon av forsorgsutgifter forutsettes det at dette vilkår faller bort hvis reguleringslovens § 12 pkt. 7 og de bestemmelser det der er henvist til i forsorgsloven av 19. mai 1900 blir opphevet.

Jordbruksfondet er foreslått betinget med kr. 75 000 til fordel for kommunene Herefoss og Mykland, jfr. post 14.

Videre er det i post 15 tatt inn bestemmelse om opphjelp av fisket. Posten er i det vesentlige i samsvar med fiskeriinspektørens forslag. I post 16 er det tatt inn de vanlige bestemmelser om rydding av neddemmede områder.

Departementet vil rå til at det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringen som gjeldende inntil videre i det vesentlige i samsvar med hovedstyrets forslag. Avsnittet om Mjåvass-, Vågdals- og Kolstraumfjord foreslåes dog gitt følgende form:

«Øvre reguleringsgrense kote 160,90.
Nedre reguleringsgrense og flomvannstanuene bestemt av den nåværende reguleringsdams tappeløp. Bunnsvillen i tappeløpet ligger på kote 158,18.
Når vannstanden når øvre reguleringsgrense, skal flomløpene åpnes så meget at vannstanden om mulig ikke stiger over denne grense.»

Elektrisitetsverket søker også om tillatelse etter vassdragslovens § 62 til ekspropriasjon av grunn og rettigheter som trengs for utbyggingen. Søkeren har etter det opplyste tidligere sikret seg grunn til damfeste, til tomteplass for kraftstasjon m. v., rett til å

anlegge veg og til å kjøpe ytterligere grunn etter en pris av kr. 10 pr. mål. Etter de nye planer er det imidlertid nødvendig at ytterligere grunn og rettigheter blir erververt.

Herefoss kommune krever at de priser som grunneierne fikk for de tidligere solgte grunnarealer og rettigheter nå skal fastsettes på nytt av reguleringsskjønnet på fritt grunnlag etter dagens pris. Departementet er enig med hovedstyret i at det ikke er adgang til å pålegge slik justering av prisene.

Departementet finner etter det foreliggende at vilkårene for å gi den søkte ekspropriasjonstillatelse i medhold av vassdragslovens § 62 er oppfylt og vil med hovedstyret rå til at det gis tillatelse til å ekspropriere den grunn og de rettigheter som trengs. Det forutsettes at klausulen om at grunn skal kunne erverves for kr. 10 pr. da ikke blir påberopt, noe elektrisitetsverket har gått med på. Videre forutsettes det at utsprengte steinmasser o. lign. plaseres slik at de skjemmer minst mulig, og i samråd med vedkommende kommune.

Eieren av gnr. 32, bnr. 1 påstår at han fremdeles er eier av endel fallrettigheter i Hanefossen. Elektrisitetsverket hevder imidlertid at de er eier av samtlige fallrettigheter, men søker for alle tilfelles skyld om tillatelse til å erverve de nevnte rettigheter i medhold av vassdragslovens § 148. Etter det søkeren opplyser dreier det seg om fallets øvre vestre side i en lengde av ca. 50 m og med en fallhøyde på ca. 18 m.

Hovedstyret har anført at det her gjelder innløsning av en mindre del — ca. 13 pst. — av det fallet som skal bygges ut under ett, og da søkeren antas å eie over halvdelen av fallet, skulle søknaden kunne behandles etter lovens § 55. Hovedstyret foreslår at søknaden behandles etter denne bestemmelse idet en bør bruke den paragraf som er gunstigst for grunneieren. Ansøkeren har ikke motsatt seg dette.

Departementet er enig i at ekspropriasjon av den nevnte mindre del av fallet mest naturlig bør foretas i medhold av § 55. I henhold til § 137 skal da løsningssummen — med visse modifikasjoner — settes til en så stor del av det samlede falls verdi som det innløste falls tilskudd til kraftmengden utgjør.

Man tilføyer at det ved reguleringen av Hanefossmagasinet blir neddemmet en del fall ovenfor dammen. Selv under hensyn hertil må imidlertid kommunen antas å ha rådighet over mer enn halvdelen av den samlede fallhøyde.

Departementet antar etter det foreliggende at vilkårene for innløsning etter vassdragslovens § 55 er oppfylt og vil rå til at elektrisitetsverket blir gitt tillatelse i samsvar med hovedstyrets forslag.

Fristen for utbyggingen og igangsettelse av kraftverket foreslås satt til 7 år.

En er enig med hovedstyret i at det etter det foreliggende neppe er hjemmel til å sette som vilkår at gnr. 31 bnr. 1 skal få sin i skjøte av 20. juli 1897 forbeholdte vannrett avløst med årlig kraft slik som krevd av Herefoss kommune. Likeledes er en enig i at spørsmålet om Herefoss kommunes krav om å få godtgjort kommunens utlegg til bygging av vei og elektriske linjer til Retterstøl, bør avgjøres ved skjønnet.

Spørsmålet om erstatningen skal fastsettes som årlige avgifter eller som engangsbeløp må avgjøres i samsvar med § 16, nr. 5 og § 133 i henholdsvis vassdragsreguleringsloven og vassdragsloven.

Når det gjelder kravet fra kommunene Herefoss og Mykland om utgifter til politi, jaktoppsyn o. l., slutter en seg til hovedstyrets uttalelse om at bestemmelser om refusjonsplikt for slike utgifter ikke skal tas inn i konsesjonsvilkårene.

Hvis tillatelse blir gitt vil departementet henstille til konsesjonæren i den utstrekning anleggets rasjonelle drift gjør det mulig at folk fra den kommune der anlegget ligger får førsteretten til arbeidet.

Industridepartementet

tilrår:

1. I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 tillates Arendal kommunale elektrisitetsverk å regulere Ulldalselv m. v. i Tovdalsvassdraget i Aust-Agder fylke i det vesentlige i samsvar med elektrisitetsverkets søknad av 23. juli 1955 med vedlegg og på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 22. mars 1957.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringen som gjeldende inntil videre i samsvar med det som er tatt inn i Industridepartementets ovennevnte tilråding.
3. I medhold av lov om vassdragene av 15. mars 1940 § 62 tillates Arendal kommunale elektrisitetsverk å ekspropriere det som trengs av grunn og rettigheter for utbyggingen av Uldalselv m. v. i det vesentlige i samsvar med ovennevnte søknad av 23. juli 1955.
4. I medhold av vassdragsloven § 55 tillates Arendal kommunale elektrisitetsverk å innløse de fallrettigheter i Hanefossen som det ikke fra før av måtte være eier av, på det vilkår som er tatt inn i Industridepartementets ovennevnte tilråding.

14. A/S Norsk Jernverk.

(Tillatelse til å leie inntil 5 000 kW elektrisk energi fra Bergens Elektrisitetsverk.)

Kronprinsregentens resol. av 29. mars 1957.

A/S Norsk Blikkvalseverk, som var et underselskap av A/S Norsk Jernverk, fikk ved kgl. resolusjon av 15. desember 1950 konsesjon på leie av inntil 3 200 kW elektrisk energi fra Bergens Elektrisitetsverk. En viser herom til «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1950 s. 112 flg.

A/S Norsk Blikkvalseverk har den 7. november 1955 søkt om konsesjon på leie av inntil 5 000 kW elektrisk energi fra Bergens Elektrisitetsverk. A/S Norsk Jernverk har imidlertid den 2. januar 1956 overtatt Blikkvalseverkets aktiva og passiva, og driver Blikkvalseverket som egen produksjonsavdeling. Konsesjonssøknaden må derfor nå betraktes som innsendt av A/S Norsk Jernverk.

Saken har vært forelagt Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet som i brev av 7. februar 1957 har avgitt følgende uttalelse til departementet:

«Med Industridepartementets, Vassdragsavdelingens påtegning av 22. november 1955 har hovedstyret mottatt til uttalelse en søknad av 7. november 1955 fra A/S Norsk Blikkvalseverk, Simonsvik, om konsesjon på leie av i alt inntil 5 000 kW fra Bergens Elektrisitetsverk.

Søknaden er sålydende:

«Vi refererer til konsesjon av 15. desember 1950 på leie av inntil 3 200 kW elektrisk energi fra Bergens Elektrisitetsverk. Denne konsesjon utløp 1. januar i år, men da spørsmålet om vårt videre behov for elektrisk energi ikke har kunnet avgjøres som følge av driftsstans ved verket siden juli 1953, har det ikke vært mulig for oss å søke om fornyelse på et tidligere tidspunkt. Forholdene etter gjenopptagelse av driften, som tok til primo august i år, har avklaret situasjonen og vi regner med at det kan bli aktuelt med et energibehov på inntil 5 000 kW.

Vi tillater oss hermed høfligst å søke om fornyelse av konsesjon for en ytterligere 5 års periode på basis av et energibehov inntil 5 000 kW.»

Laksevåg herredstyre og fylkesmannen i Hordaland fylke har anbefalt søknaden innvilget ved vedtak henholdsvis av 26. januar 1956 og påtegning av 7. februar 1956 til hovedstyret.

Hovedstyret skal bemerke:

Som i søknaden nevnt er A/S Norsk Blikkvalseverk ved kgl. resolusjon av 15. desember 1950 meddelt konsesjon på leie av inntil 3 200 kW fra Bergens Elektrisitetsverk. Tillatelsen som gjaldt inntil 1. januar 1955 er gitt på betingelse av norsk styre og kapital, fattigfond samt avgift til staten. I avgift er betinget kr. 1 pr. kW pr. år av den kraft som gjennomsnittlig benyttes utenom den kraft som anvendes til erstatning for kull for fremstilling av fyringsgass. Avgift til kommuner er ikke pålagt.

For øvrig er tillatelsen meddelt på de for konsesjoner av denne art vanlige vilkår.

Hovedstyret har for sitt vedkommende ikke noe å bemerke til saken og vil rå til at den søkte konsesjon gis (som vanlig for 10 år) med tidsbegrensning inntil 1. januar 1965 da det underhånden nå er bedt om dette.

For øvrig anbefales tillatelsen meddelt på de samme vilkår som var gjeldende for selskapets nå utløpte konsesjon av 15. desember 1950, innbefattet de nevnte vilkår om styre og kapital, fattigfond samt avgift til staten. Avgiften til staten er betalt til og med året 1956.

Behandlet i hovedstyremøte den 6. februar 1957.

Dokumentene vedlegges.»

Departementet skal bemerke:

Den ved kgl. resolusjon av 15. desember 1950 gitte konsesjon for A/S Norsk Blikkvalseverk på leie av inntil 3 200 kW elektrisk energi fra Bergens Elektrisitetsverk gjaldt inntil 1. januar 1955. Den foreliggende søknad om konsesjon på kraftleie fra Bergens Elektrisitetsverk blir å behandle som søknad om ny konsesjon.

Etter det foreliggende vil departementet med Hovedstyret anbefale at A/S Norsk Jernverk gis den søkte konsesjon på leie av inntil 5 000 kW fra Bergens Elektrisitetsverk og at vilkårenes pkt. 1 om leietid gis følgende ordlyd:

«Tillatelsen gis for den tid A/S Norsk Jernverk måtte leie inntil 5 000 kW fra Bergens Elektrisitetsverk, dog ikke lenger enn inntil 1. januar 1965.»

Departementet vil videre med Hovedstyret anbefale at det for øvrig oppstilles de samme konsesjonsvilkår som for tillatelsen av 15. desember 1950, bl. a. om avgift til staten på kr. 1 årlig pr. kW av den kraft som gjennomsnittlig benyttes utenom den kraft som anvendes til erstatning for kull for fremstilling av fyringsgass.

En vil således med Hovedstyret anbefale tillatelsen gitt på følgende vilkår:

«1. *Leietid.*

Tillatelsen gjelder for den tid A/S Norsk Jernverk måtte leie inntil 5 000 kW fra Bergens Elektrisitetsverk, dog ikke lenger enn inntil 1. januar 1965.

2. *Styre og kapital.*

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid bare bestå av norske statsborgere.

Selskapets aksjer skal til enhver tid befinne seg på norske hender.

3. *Overdragelse av energi.*

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av departementet eller for noen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

4. *Søksmål etter naboloven.*

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av naboloven.

5. *Norske tjenestemenn og arbeidere.*

Til byggingen og driften av anlegget skal det bare brukes tjenestemenn og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Vedkommende myndighet kan dog dispensere fra denne bestemmelse når det trengs spesiell fagkunnskap eller øvelse eller når andre hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig for konsesjonæren.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler mot det kan dispensasjon også gis når det gjelder fremmede tjenestemenn og arbeidere som har hatt fast bopel her i riket det siste år. Søknad om dispensasjon må i hvert enkelt tilfelle sendes om vedkommende politimester. Ansettelse må ikke i noe tilfelle foretas før søknaden er avgjort.

Bruker konsesjonæren fremmede tjenestemenn eller arbeidere uten å ha fått tillatelse til det, kan vedkommende departement ilegge ham en dagbot til statskassen på opp til 50 — femti — kroner dagen for hver person.

6. *Norsk arbeide og materiell.*

Til byggingen og driften av anlegget skal norsk vare brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidsnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell tilsammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan vedkommende departement for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — prosent av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlands materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbudsvilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig, og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til vedkommende departement om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

7. *Trygd.*

Trygd skal fortrinsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

8. *Kraftavståelse.*

Selskapet plikter å avstå inntil 10 pst. av den leide kraft til de kommuner som Kongen bestemmer — derunder også fylkeskommuner.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som etter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges tatt ut etter bestemmelse av departementet enten i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra

ledningsnettet hva enten dette tilhører selskapet eller eieren av vassfallet.

Volder uttaket av kraften økede utgifter, bæres disse av den som tar ut kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten samtykke av departementet.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft tas ut.

Konsesjonskraft kan oppsies med 2 års varsel. Kraft som er oppsagt kan ikke senere forlanges avgitt.

9. *Forsorgsfond.*

Selskapet er forpliktet til å oppsamle et fond til sikring for vedkommende forsorgskommune overensstemmende med de regler som i lov om forsorgsvesenet av 19. mai 1900, kap. 4 er gitt om bergverker.

Likeledes er selskapet forpliktet til, etter vedkommende departements nærmere bestemmelse, å avsette et fond til sikring av vedkommende kommunes (eller kommuners) utgifter til understøttelse av de ved anleggets utførelse og senere utvidelser beskjeftigede arbeidere og disses familier. Fondet forvaltes av det offentlige. Den del av dette fond som ikke medgår til dekning av kommunens utgifter til understøttelse av arbeidere ved nevnte anlegg, overgår til et for det hele land eller visse deler av landet felles fond, som fortrinsvis skal tjene til sikring for kommunene, men også skal kunne benyttes til andre formål til beste for arbeiderne, alt etter nærmere regler som Kongen gir.

På samme måte skal forholdes med det førstnevnte fond, hvis det senere ved lov blir bestemt.

10. *Avgift.*

Av den kraft som gjennomsnittlig benyttes utenom den kraft som anvendes til erstatning for kull for fremstilling av fyringsgass, erlegges til statskassen en årlig avgift av kr. 1 — en krone — pr. kW.

Avgiften forfaller til betaling ved årets utgang. Erlegges den ikke til forfallstid, svares 6 pst. årlig rente.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av vedkommende departement.

11. *Kontroll.*

Selskapet plikter å rette seg etter de bestemmelser som vedkommende departement måtte treffe til kontroll med at konsesjonsvilkårene blir holdt.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelser av departementet.

12. *Overtredelse av konsesjonsvilkårene.*

Overtredelse av de vilkår som er fastsatt i postene 2 og 11 medfører i tilfelle av gjentagelse tap av konsesjonen hvis ikke forholdet blir brakt i orden etter reglene i lov av 14. desember 1917 nr. 16, §§ 31 og 32.»

Industridepartementet

tilrår:

A/S Norsk Jernverk tillates i medhold av kap. IV i lov nr. 16 av 14. desember 1917 å leie inntil 5 000 kW elektrisk energi fra Bergens Elektrisitetsverk.

Tillatelsen gis på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 29. mars 1957.

15. A/S Bardufoss Kraftlag.

(Tillatelse til å foreta en midlertidig ytterligere regulering av Altevatn.)

Kronprinsregentens resol. av 5. april 1957.

I forbindelse med utbyggingen av Bardu-elven fikk A/S Bardufoss Kraftlag ved Kronprinsregentens resolusjon av 15. juni 1951 tillatelse til å senke Altevatn 3 m til kote 472,80, jfr. St. prp. nr. 65 for 1951, Innst. S. nr. 134 for s. å. og «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1951, side 44 flg.

Ved St. prp. nr. 59 for 1957 er lagt fram forslag til reguleringsbestemmelser for 13,2 m oppdemming av Altevatn.

På grunn av svikt i tilløpet til Bardufoss kraftverk har A/S Bardufoss Kraftlag i brev til Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet av 4. mars d. å. søkt om tillatelse til å senke Altevatn midlertidig inntil 0,5 m under nåværende laveste regulerte vannstand. Fra Hovedstyret har en i den anledning mottatt følgende brev av 26. mars d. å.:

«Fra A/S Bardufoss Kraftlag er innkommet følgende søknad, datert 4. mars 1957:

«Ved Kronprinsregentens resolusjon av 15. juni 1951 har A/S Bardufoss Kraftlag fått tillatelse til å foreta regulering av Altevann ved å bygge en senkningskanal som muliggjør en senkning av Altevann fra kote 475,80 m til 472,80 m.

På grunn av underskudd på elektrisk energi i samkjøringsområdet i Midt-Troms har våre to fordelingsverker måttet gå til en ganske streng rasjonering til sine abonnenter. På tross av dette er det allerede på det nåværende tidspunkt klart at det blir vanskelig å klare seg uten nattstopp ved de samkjørende kraftverker Bardufoss, Lysbotn, Skarsfjord og Simavik.

Årsaken til dette er bl. a. at tilløpet til Bardufoss Kraftverk har sviktet med ca. 3

mill. kWh fra 1. november 1956 til 1. mars 1957, og derav 1,3 mill. kWh for februar alene, i forhold til tilløpet i nedre kvartil.

Vi søker hermed om tillatelse til å tappe magasinet i Altevann under konsesjonsgrensen som er kote 472,80 m som nevnt. Vi regner med muligens å kunne senke Altevann ytterligere 50 cm til kote 472,30 og skulle da få ca. 2 mill. kWh mere til disposisjon for den gjenværende del av vinteren.

Dette vil ikke dekke mankoen som er til stede, men det vil hjelpe til å redusere ulempene en del.

Denne tillatelse bør gis for årene fram til Innset kraftverk kommer i drift.»

Driftsbestyrer Frithjof Holm opplyser i telefonsamtale 22. ds. at det ble satt i verk 7 timers nattutkopling for Tromsø by fra mandag 18. ds. og at dette også blir nødvendig for landdistriktene i nærmeste fremtid.

Det vil ikke bli foretatt utdypning av den bestående senkningskanal.

Det må med andre ord treffes avgjørelse i saken snarest mulig, og Hovedstyret finner det derfor nødvendig å fravike bestemmelsen i reguleringslovens § 6 om distriktsbehandling og kunngjøring av søknaden, jfr. provisorisk anordning av 21. desember 1956, § 1 i siste avsnitt.

Det søkes om at tillatelse må bli gitt for årene fram til Innset kraftverk kommer i drift, hvilket man regner med vil skje våren 1960. Nevnte provisoriske anordning gir bare hjemmel for midlertidige reguleringer fram til 1. juli d. å., og Hovedstyret vil anbefale søknaden imøtekommet for dette tidsrom.

Man vedlegger utkast til betingelser og manøvreringsreglement. Herom bemerkes:

Avgifter til stat og kommuner, post 3.

Ved avgiftsberegningen for midlertidige reguleringer har det vært vanlig å betinge kr. 2 pr. nat.-HK til kommuner og kr. 0,50 til staten. Ved tilleggsreguleringen (statsreguleringen) av Altevatn ble foreslått samme sats til kommuner, men kr. 0,10 til staten. Man vil derfor foreslå at avgiftene utregnes etter kr. 2 pr. nat.-HK til kommuner og kr. 0,10 pr. nat.-HK til staten.

En halv meter senkning av Altevatn betyr ca. 25 mill. m^3 magasin. Slik som forholdene ligger an vil det være vanskelig å få ut hele dette magasin i de gjenstående ca. 6 uker av lavvassperioden. Ansøkeren regner med å vinne inn omkring 2 mill. kWh i Bardufoss.

Etter de tegninger av kanalen som Hovedstyret har å bygge på skulle det kunne påregnes utnyttet ca. 17 mill. m^3 som vil gi 900 nat.-HK i 150 dager eller 1,6 mill. kWh i det 52,8 m høye bruttofall.

Avgiftsbeløpene blir da følgende:

Til kommuner kr. 1 800 og til staten kr. 90.

Sikkerhetsstillelse i post 6 er foreslått med et beløp av kr. 1 000.

Hovedstyret går ut fra at det her som ved andre midlertidige reguleringer ikke blir å betinge godtgjørelse en gang for alle til staten.

Søknaden vedlegges.»

Hovedstyrets utkast til betingelser for tillatelsen er sålydende:

«1.

Senkningen gjennomføres i det vesentlige i samsvar med søknaden av 4. mars 1957.

Så snart det er mulig etter vårflommens kulminasjon i 1957 skal de gamle vannstandsforhold gjenopprettes. Dette skjer etter nærmere bestemmelse av det offentlige tilsyn.

Tilsynets utgifter i forbindelse med reguleringen dekkes av A/S Bardufoss Kraftlag.

2.

Erstatning for skade og ulempe ved reguleringen skal fastsettes av en nemnd på 5 medlemmer som med varamenn oppnevnes av vedkommende departement. Formannen og varamannen for ham må fylle vilkårene for å kunne være høyesterettsdommer.

Nemndas skjønn kan ikke prøves ved overskjønn. Anke hører under Høyesterett og kjæremål under Høyesteretts kjæremålsutvalg. Ankefristen er 4 uker og kjæremålsfristen 7 dager.

Betalingen til medlemmene av nemnda fastsettes av vedkommende departement.

Nemnda avgjør i hvert enkelt tilfelle i hvilken utstrekning juridisk og teknisk hjelp for de innstevnte har vært påkrevd og fastsetter under hensyn hertil godtgjøringen for slik bistand. Det skal påses at parter med likeartede interesser som ikke står i strid, så vidt mulig nytter samme bistand.

3.

Avgiftene fastsettes til kr. 1 800 til kommuner og kr. 90 til staten og betales av konsesjonæren samtidig med at reguleringen settes i verk. Etter forfall betales 6 pst. rente.

4.

Vannslippingen skjer i samsvar med et manøvreringsreglement som Kongen på forhånd utferdiger.

5.

Reguleringsanleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de

hydrologiske iakttagelser som i det offentliges interesser finnes påkrevd og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. Den tillatte laveste tappingsgrense skal betegnes med et fast og tydelig vannstandsmerke som det offentlige godkjenner.

6.

Til sikkerhet for oppfyllelsen av de forpliktelser som følger reguleringen, stiller Reguleringsanleggets eier en av departementet godkjent bankgaranti på kr. 1 000 — ett tusen kroner.»

Hovedstyrets utkast til manøvreringsreglement for midlertidig regulering av Altevatn for tidsrommet inntil 1. juli 1957:

«1.

Altevatn kan tappes 0,5 m under nåværende laveste regulerte vannstand til kote 472,30 i Vassdragsvesenets nivellement L.nr. 418/1937.

2.

Vannslippingen i lågvassperioden 1956—57 skjer etter behovet til A/S Bardufoss Kraftlag.»

Departementet antar at betingelsene for å gi den søkte tillatelse er til stede. Da det må antas å være tvingende nødvendig å få reguleringen gjennomført så raskt som mulig og da det i det foreliggende tilfelle finnes forsvarlig å unnlate kunngjøring og foreleggelse av søknaden for vedkommende kommunestyrer og øvrige interesserte, mener departementet at reguleringslovens bestemmelser herom må kunne fravikes, jfr. § 1 i lov om midlertidige vassdragsreguleringer av 5. april 1957.

Tillatelsen foreslås gitt på vilkår og med manøvreringsreglement som foreslått av Hovedstyret.

Departementet vil i tilfelle tillatelse blir gitt samtykke i at nødvendig grunn m. v. skal avstås før erstatningen er fastsatt og uten frist etter skjønnslovens § 55. Tilsvarende gjelder for skade og ulempe som reguleringen fører med seg. Departementet vil også fastsette en frist for begjæring av ekspropriasjonsskjønn.

Industridepartementet

tilråder:

1. I medhold av lov om midlertidige vassdragsreguleringer av 5. april 1957 tillates det A/S Bardufoss Kraftlag inntil 1. juli 1957 å senke Altevatn inntil 0,5 m til kote 472,30 på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 5. april 1957.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringen i samsvar med forslaget i Industridepartementets ovennevnte tilråding.

16. A/S Rødøy-Lurøy Kraftverk.

(Tillatelse til å erverve og regulere Reppavassdraget i Rødøy herred.)

Kronprinsregentens resol. av 23. mai 1957.

Nordland fylkes elektrisitetskontor har i brev til Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet av 14. april og 18. juli 1953 på vegne av A/S Rødøy-Lurøy Kraftverk søkt om konsesjon på henholdsvis regulering og erverv av Reppavassdraget i Rødøy herred.

Søknaden om ervervskonsesjon gjelder fallrettighetene i Stedalsvassdraget ned til Reppaelven, fallrettighetene i Reppaelven for så vidt angår vann som kommer fra Stedalsvassdraget samt fallrettighetene i Sølvfasttjernvassdraget. Eiendommene og rettighetene har gnr. 55 bnr. 3, gnr. 56 bnr. 6 og gnr. 55 bnr. 9, alle i Rødøy herred.

Søknaden om reguleringskonsesjon gjelder 25 m senking av Memorvatn og 30 m senking av Reppavatn samt adgang til å føre Memorvatn over til Reppavatn og til å føre avløpet fra Sølvfasttjern inn i fordelingsbassenget for kraftanlegget.

Til regulerings- og utbyggingsarbeidene inklusive ledningsnett har A/S Rødøy-Lurøy Kraftverk fått i alt kr. 7 685 000 i statsstønad. Arbeidene er allerede utført, og kraftstasjonen, som ligger ved sjøen i bunnen av Tjongsfjorden, ble satt i drift 16. november 1956.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i brev til departementet av 7. februar 1957 avgitt følgende uttalelse vedkommende søknadene:

«Nordland fylkes elektrisitetskontor har på vegne av Rødøy-Lurøy Kraftverk A/S sendt inn søknader om tillatelse til erverv og regulering av Reppavassdraget.

Reguleringssøknaden er datert 14. april 1953 og lyder:

«På vegne av Rødøy-Lurøy Kraftverk A/S søker vi herved om tillatelse til regulering av Memorvatn og Reppavatn samt overføring Memorvatn og Sølvfasttjerna til Reppavatn i forbindelse med utbygging av fallet mellom Reppavatn og sjøen.

Det henvises til vedlagte beskrivelse av utbyggingen samt tegn. nr. 2 183, 2 186, 2 216 og 2 227 samt gradteigskart Svartisen.

Søknaden omfatter:

Regulering av Reppavatn ved 30 m senkning fra nåværende vannstand 580,0 til 550,0. Reguleringen vil skje ved en ca. 2 000 m lang tunnel som samtidig blir driftstunnel for kraftanlegget.

Overføring av Sølvfasttjerna til Reppavatn gjennom en kort tunnel til trykkstigningssjakten ved nedre ende av driftstunnelen.

Regulering av Memorvatn ved senkning fra nåværende vannstand 634,5 til 609,5, samt overføring av Memorvatn til Reppavatn. Reguleringen og overføringen vil skje ved en ca. 550 m lang tunnel mellom de to vatn.

Beregning av kraftøkningen ved reguleringen.

Nedbørsfeltet til Reppavatn etter overføring av Memorvatn og Sølvfasttjerna vil utgjøre 11 km^2. Med et antatt gjennomsnittlig avløp på 90 sl. pr. km^2 blir gjennomsnittlig vassføring 0,99 m^3 pr. sek. og årsavløpet 31,2 mill. m^3.

Ved 30 m regulering av Reppavatn oppnåes et magasin på ca. 17,0 mill. m^3, og ved 25 m regulering av Memorvatn får man et magasin på 11 mill. m^3, tilsammen 28. mill. m^3 eller 90,0 pst. av gjennomsnittlig årsavløp. Ved dette magasin kan man regne med en regulert vassføring lik den gjennomsnittlige 0,99 m^3/sek.

Midlere bruttofall ved utbyggingen blir ca. 570 m, og kraftytelsen ved en vassføring på 0,99 m^3/sek. blir 7 500 nat.-HK.

Minstevassføringen i 350 dager av året anslåes til 10 sl. pr. km^2 tilsvarende 110 sl. fra hele feltet. Ved en fallhøyde på 570 m svarer minstevassføringen til 830 nat.-HK. Kraftøkningen som oppnåes ved reguleringen blir således 6 670 nat.-HK.

Ulemper ved reguleringen.

Terrenget rundt Memorvatn og Reppavatn er skogbart og nokså vanskelig tilgjengelig.

Så vidt en vet finnes det ikke fisk i vannene. Disse ligger inn under Svartisen og har direkte tilløp av det kalde brevannet. Det er vel heller ikke sannsynlig at eventuell settefisk vil kunne trives og formere seg.

Ulempene er formentlig helt ubetydelige i forhold til de fordeler som oppnåes ved reguleringen.

Omkostningene ved reguleringen.

Omkostningene ved den 550 m lange reguleringstunnel mellom Memorvatn og Reppavatn er inklusiv lukesjakt med tappeluke beregnet til ca. kr. 550 000.

Omkostningene for den 2 000 m lange driftstunnel, som samtidig er reguleringstunnel for Reppavatn, er inklusiv lukesjakt med inntaksluke beregnet til ca. kr. 1 700 000.»

Med søknaden fulgte forslag til manøvreringsreglement. Post 2 i dette lyder:

«Det skal ved manøvreringen has for øyet at vassdragets flomvassføring ikke forhøyes. For øvrig kan vannslipningen foregå etter behovet for kraftanlegget.»

Ellers inneholder forslaget de vanlige bestemmelser.

Av den vedlagte beskrivelse av anlegget går det fram at det i et senere byggetrinn kan bli tale om å overføre Rismålsvatna samt avløpet fra Fonndalsbreen til Reppavatn. Utredningen herom, samt siste del av beskrivelsen hitsettes:

«Avløpet fra Fondalsbreen overføres til Øvre Rismålsvatn ved en ca. 600 m lang tunnel. Videre settes Øvre Rismålsvatn i forbindelse med midtre Rismålsvatn ved en ca. 500 m lang tunnel. Fra midtre Rismålsvatn må det sprenges en tunnel på henimot 1 600 m til Memorvatn. Ved denne tunnel må samtidig Midtre Rismålsvatn senkes tilstrekkelig for overføring av Øvre Rismålsvatn. Dette vann kan for øvrig også med rimelighet demmes noen meter.

Ved disse overføringer vil man tilføre Memor- og Reppavatn et nytt nedslagsfelt på omkring 9 km^2. Feltets nøyaktige størrelse er for øvrig vanskelig å fastslå, da det for en vesentlig del er dekket av isbre.

Det totale nedbørfelt blir da ca. 20 km^2 med et antatt avløp av 1,80 m^3/sek. i gjennomsnitt og et årsavløp på ca. 57 mill. m^3. Det antas at man ved magasinene i Memorvatn og Reppavatn samt et mindre magasin i Rismålsvatna tilsammen vil få ca. 30 mill. m^3 eller ca. 53 pst. av årsavløpet. Den regulerte vassføring kan antagelig settes til ca. 1,7 m^3/sek.

Kraftytelsen i fallet fra Reppavatn til sjøen vil da bli ca. 7 200 kW årskraft eller 63 mill. kWh.

Det forutsettes installert 2 maskiner på 6 000 kW i kraftstasjonen, hvorav den ene i første byggetrinn.

Nedenfor følger en kort beskrivelse av de enkelte anleggsdeler for første byggetrinn:

Mellom Memorvatn og Reppavatn sprenges en ca. 550 m lang tunnel for senkning og overføring av Memorvatn. Tunnelen får et tverrsnitt på ca. 4 m^2 og forsynes med tappeluke i sjakt ved tunnelens øvre ende.

Fra Reppavatn drives en ca. 2 000 m lang senknings- og driftstunnel med tverrsnitt 4,5 m^2. Ved øvre ende forsynes tunnelen med stengeluke anbragt i sjakt. Ved nedre ende av tunnelen sprenges trykkstigningskammer. Sølvfasttjerna føres inn i trykkstigningssjakten ved en kort tunnel.

I bunnen av trykkstigningskammeret anbringes varegrind og inntakskonus for turbinrøret. Fra kammerets bunn sprenges en kort spyletunnel forsynt med innstøpt stengeventil. I rørtunnel nedenfor anbringes rørbruddventil.

Turbinrøret, som blir liggende i dagen, får en lengde på ca. 1 450 m. Den øverste del forutsettes dimensjonert for full utbygging, mens den nedre del dimensjoneres for en turbin.

Kraftstasjonen blir liggende ved sjøen i bunnen av Tjongsfjorden. Den bygges i første trinn for et aggregat på 6 000 kW med adgang til senere utvidelse til 2 aggregater. De utgående linjer får 20 kV spenning ved første byggetrinn.»

Søknaden om ervervskonsesjon, datert 18. juli 1953 lyder:

«Rødøy—Lurøy Kraftverk A/S skal bygge ut fallet mellom Reppavatn og sjøen i for-

bindelse med overføring av Memorvatn og Sølvfasttjerna, alt i Rødøy kommune. Det vises til søknad om reguleringstillatelse datert 14. april 1953, som sendes samtidig med nærværende søknad om ervervskonsesjon.

Rettighetene er på private hender, og nedenfor følger en oversikt over eiere og rettigheter:

1. Eier: A/S Arctandria ved Wm. Spear, London. Rettighetene omfatter tomt for kraftstasjon ved Stedalsmyra samt utbygningsrett til Stedalselva og rett til regulering av de vann hvorfra denne elv og bielver har sitt utspring. Det henvises til vedlagte utskrift av Rana Sorenskriveris pantebok vedr. skylddelingsforretning av 12. august 1919, bil. 1, samt avskrift av skjøte tinglyst ved Bodø Sorenskriverembede 21. august 1950, bilag 2. Den utskilte eiendom har gnr. 55, bnr. 3.
2. Eiere: Jessenia Falch-Svartis, Normann Sandberg, Harald Olufsen, Enok Thomassen, Sara Marie E. Reppen, Anne Engebretsen Elverum, David Thomassen, Simon Thomassen.
   Rettighetene omfatter vannrettighetene i Stedalsvassdraget fra Stedalsmyra til sjøen forsåvidt angår vann som løper fra Stedalen.
   Rettighetene er håndgitt kraftlaget i foreløpig kontrakt. Avskrift av utkast til endelig kontrakt, som ennå ikke er undertegnet av partene, vedlegges, bilag 3 og 4. Utkastet er i realiteten overensstemmende med håndgivelsen, og vi går ut fra at det blir godtatt av partene. Når kontrakten er undertegnet, skal bekreftet avskrift bli ettersendt.
3. Eiere: Enok Thomassen, Sara Marie E. Reppen, Anna Engebretsen Elverum, David Thomassen, Simon Thomassen.
   Rettighetene omfatter vann- og grunnrettigheter i vassdraget Sølvfasttjerna.
   Rettighetene er håndgitt kraftlaget i foreløpig kontrakt. Avskrift av utkastet til endelig kontrakt, som ennå ikke er undertegnet av partene, vedlegges, bilag 5. Når kontrakten er undertegnet skal bekreftet avskrift bli ettersendt.

Ovennevnte rettigheter omfatter formentlig de vannrettigheter som er nødvendige for utbygging av kraftverket.

Kraftverket har dessuten ervervet tomter til kraftstasjon, maskinistbolig og lagerhus. Skjøte er utstedt for disse tomter, men da kraftlaget vil søke å få ervervet et større areal hvor alle de nevnte tomter inngår, må skjøte m. v. om nødvendig innsendes senere.

Rørøy-Lurøy Kraftverk A/S er et aksjeselskap med Rødøy og Lurøy kommuner og innbyggerne i kommunene som aksjonærer. Kraftverkets vedtekter vedlegges, bilag 6. Det vedlegges erklæring fra styret etter ervervslovens § 24, bilag 7. Erklæringen er datert 25. april 1953, og vi gjør for ordens skyld oppmerksom på at styrets sammensetning senere er endret noe.

På vegne av Rødøy-Lurøy Kraftverk A/S tillater vi oss herved å søke om ervervskonsesjon på rettighetene som er nevnt under ovenstående punkter 1, 2 og 3.»

Reguleringssøknaden er kunngjort i Norsk lysingsblad 28. og 31. oktober 1953 (nr. 251 og 254) og er sammen med søknaden om ervervskonsesjon forelagt distriktet med følgende resultat:

Rødøy kommunestyre behandlet saken i møte 1. desember 1953 og gjorde slikt vedtak:

«Herredstyret tiltrer søknadene av 14. april og 18. juli d. å. slik dei foreligger fra A/S Rødøy og Lurøy Kraftverk. Da samtlige grunneigere i Reppen er enig med Kraftverket om denne sak, vet en ingen annen her i kommunen som saken bør forelegges.»

Nordland fylkes elektrisitetskontor sier i påskrift 22. desember 1953:

«Vi skal bemerke at kotehøydene for Reppavatn og Memorvatn i konsesjonssøknaden var basert på foreløpige tachymetermålinger. Det er nå foretatt nøyaktige nivellementer som viser at nåværende normalvannstand på Reppavatn kan settes til 590,00 (589,885 23. juli 1953) og på Memorvatn til 638,50 (638,474 29. juli 1953). Reguleringsgrensene blir da:

For Reppavatn:
Øvre grense ..... 590,00 m o. h.
Nedre grense ..... 560,00 m o. h.
For Memorvatn:
Øvre grense ..... 638,50 m o. h.
Nedre grense ..... 613,50 m o. h.

For øvrig har vi intet å bemerke og vil anbefale at søknadene kan bli innvilget.»

Fylkesmannen i Nordland slutter seg i påtegning 29. desember 1953 til elektrisitetskontorets uttalelse.

Inspektøren for ferskvannsfisket har fått seg forelagt sakens dokumenter, og uttaler i brev av 2. mars 1954:

«Vedlagt tilbakesendes sakens dokumenter som av meg har vært forelagt konsulenten for ferskvannsfisket i Nord-Norge samt fiskeriassistent Olaf Gregersen, og jeg viser til vedlagte uttalelser fra disse.

Etter det som foreligger i saken, og etter samråd med Landbruksdepartementet, vil jeg meddele at jeg ikke finner noen grunn til å foreslå at konsesjonæren blir pålagt forpliktelser til fremme av fisket i dette tilfelle, idet de vannområder som berøres av reguleringen må ansees som nærmest verdiløse for fiskeproduksjon.»

A/S Arctandria, v/Alvhild Kolstad, gjør i brev av 8. desember 1954 oppmerksom på at det verserer prosess mellom selskapet og kraftverket angående eiendomsretten til Stedalsvassdraget.

Det ble oppnådd forlik mellom partene 3. oktober 1955, jfr. ansøkerens brev av 18. november s. å. med avskrift av rettsforliket. Ved forliket fraskriver A/S Arctandria seg alle rettigheter til Stedalsvassdraget og godkjenner skjøtet på g.nr. 55, br.nr. 3 tinglyst 21. august 1950, jfr. punkt 1 i søknad om ervervskonsesjon.

Med brev av 19. september 1956 fulgte til gjennomsyn skjøter og skylddelingspapirer som viser at ansøkeren nå også er i besiddelse av de rettigheter som er nevnt under punkt 2 og 3 i søknaden. Vannrettighetene i nedre del av Stedalsvassdraget er ved skylddeling 8. august 1953 utskilt som g.nr. 56 br.nr. 6, og er overdratt kraftverket ved skjøte av 13. august 1953, tinglyst 19. september s. å.

Vann- og grunnrettighetene i vassdraget Sølvfasttjerna er utskilt som g.nr. 55 br.nr. 9 ved skylddeling 8. august 1953 og overdratt kraftverket ved skjøte som er datert 13. august og tinglyst 19. september s. å.

Vedtektene for kraftverket er enda ikke godkjent av departementet. I Hovedstyrets brev av 28. august 1953 gjøres ansøkeren oppmerksom på at vedtektene må inneholde bestemmelse om at aksjene ikke kan eies av eller pantsettes til andre enn staten, norske kommuner, norske statsborgere, Norges Bank eller med vedkommende regjeringsdepartements godkjennelse andre norske banker eller selskaper.

Hovedstyret skal bemerke:

Ifølge foreliggende forslag til vedtekter, har A/S Rødøy-Lurøy Kraftverk som formål å skaffe kommunene Rødøy og Lurøy elektrisk lys og kraft ved oppkjøp av Stedalsvassdraget, Melfjordvassdraget og eventuelt andre vassdrag innenfor sitt forsyningsområde, samt utbygging og drift av disse. I søknaden opplyses at kraftverket er organisert som aksjeselskap med Rødøy og Lurøy kommuner og innbyggerne i disse kommuner som aksjonærer.

Kraftverket har planlagt å nytte ut fallet fra Reppavatn på kote 590 i et kraftverk ved bunnen av Tjongsfjorden. I første byggetrinn er medtatt overføring av Memorvatn til Reppavatn og innføring av avløpet fra Sølvfasttjern i anleggets fordelingsbasseng. Samtidig reguleres Memorvatn og Reppavatn henholdsvis 25 m og 30 m ved senking. I kraftstasjonen installeres foreløpig ett aggregat på 7 000 HK/7 000 kVA, men stasjonen bygges med henblikk på senere utvidelse til 2 aggregater.

Det er nemlig forutsatt ved et senere byggetrinn å øke nedbørfeltet med ca. 9 km^2 ved å slå tunneler mellom Memorvatn og Midtre Rismålsvatn, mellom Midtre og Øvre Rismålsvatn og videre fra Øvre Rismålsvatn til elva fra Fondalsbreen. Årsavløpet for feltet inklusive disse overføringer oppgis til ca. 57 mill. m^3 og det regnes med å oppnå en regulert vassføring på ca. 1,7 m^3/sek.

I statsstønad til første byggetrinn inklusive ledningsnett har kraftverket fått følgende beløp: 4,3 mill. kroner ved kgl. resolusjon 2. mars 1951, 3,0 mill. kroner ved kgl. resolusjon 22. oktober 1954 og 0,385 mill. kroner ved Kronprinsregentens resolusjon 28. september 1956, i alt 7,685 mill. kroner.

Av det som er anført foran, fremgår at kraftverket må antas å disponere de fallrettigheter i Stedalsvassdraget og i bekken fra Sølvfasttjern som berøres ved utbyggingen og reguleringen. A/S Rødøy-Lurøy Kraftverk søker nå om ervervskonsesjon for disse rettigheter. Videre søkes det om tillatelse til å regulere Memorvatn 25 m ved senking til kote 613,5 og Reppavatn 30 m ved senking til kote 560,0 samt å overføre Memorvatn til Reppavatn og å overføre avløpet fra Sølvfasttjern inn i fordelingsbassenget.

Nedbørfeltet etter overføring av Memorvatn og Sølvfasttjerna er oppgitt til 11 km^2. Da en del av feltet er dekket av isbre, kan feltets størrelse ikke angis nøyaktig. Målinger som Norsk Polarinstitutt har utført, tyder på at feltet kan være 5—6 pst. større. Men finner det likevel inntil videre sikrest å regne med den oppgitte størrelse 11,0 km^2. Det spesifike avløp er oppgitt til 90 l/s. km^2, men dette anslag antas å ligge i underkant. Det ble i 1952 satt i gang hydrologiske undersøkelser i vassdraget, og når en passe tid har gått bør de hydrologiske beregninger tas opp til revisjon. Foreløpig antar man at årstilsiget kan settes til 31,5 mill. m^3, og at magasinene (28 mill. m^3) vil gi ideell regulering med økning 0,9 m^3/sek. I det midlere bruttofall på ca. 580 m fås etter dette en midlere kraftytelse for dette første byggetrinn på ca. 7 740 nat.-HK, hvorav ca. 6 950 nat.-HK er økning på grunn av regulering og overføring.

Hele kraftanlegget inklusive regulering og overføring kommer etter siste overslag på ca. 9,0 mill. kroner for første byggetrinn. Hvor meget av dette som skal belastes reguleringen, blir til dels et skjønnsspørsmål da ca. 60 pst. av magasinet skaffes ved senking gjennom driftstunnelen. På grunn av uhell med gjennomslaget på det store dyp — ca. 30 m — ble driftstunnelen fordyret betraktelig, og man antar at reguleringskostnaden bør settes til ca. 2 mill. kroner.

De vassdragsområder som berøres av reguleringen må etter fiskeriinspektørens uttalelse anses som nærmest verdiløse for fiskeproduksjon. Skadevirkningene ellers må også antas å bli svært beskjedne. Hovedstyret finner at betingelsene er til stede for å kunne gi tillatelse til å senke Memorvatn og Reppavatn henholdsvis 25 og 30 m samt å overføre

avløpet fra Memorvatn og Sølvfasttjern, jfr. reguleringslovens § 8 pkt. 1 og 2, og man anbefaler reguleringssøknaden imøtekommet.

Videre rår Hovedstyret til at det gis konsesjon på erverv av fallrettighetene i Stedalsvassdraget og i bekken fra Sølvfasttjern i medhold av ervervslovens § 2. En forutsetning for konsesjonen må være at vedtektenes bestemmelser om aksjene må kompletteres som påpekt foran slik at de er i samsvar med betingelsenes post I, 1, jfr. ervervslovens § 2, post 1.

Hovedstyret foreslår at betingelsene for erverv og regulering som vanlig slås sammen, jfr. vedlagte utkast.

Om betingelsene bemerkes:

Styre m. v., post I, 1.

Betingelsene er gitt den ordlyden som er vanlig for lignende selskaper.

Frister m. v., post I, 2.

Kraftverket ble satt i drift 16. november 1956. Den vanlige bestemmelse om frist for påbegynnelse og idriftsetting er derfor overflødig og foreslåes sløyfet. Posten kommer derfor bare til å inneholde det vanlige forbud mot stans og innskrenkning av driften og om mulkt for overtredelser.

Kraftavgivelse, post I, 8

er som vanlig betinget med inntil 10 pst. til kommuner og inntil 5 pst. til staten.

Årlige avgifter, post I, 9.

Når avgiftssatsene skal fastsettes ligger det nær å sammenligne med andre lignende kraftanlegg for sivil forsyning i Nordland som det er gitt regulerings- (og/eller ervervstillatelse) for i den senere tid. Av slike kan nevnes: Ildgrubfossen komm. Elektrisitetsverks regulering av Tverråvassdraget, Gildeskål Kraftlags regulering av Sundsfjordvassdraget og A/S Salten Kraftlags erverv og regulering av Oldereidvassdraget. For disse er avgiftene satt til kr. 0,10 pr. nat.-HK til staten og kr. 1 pr. nat.-HK til kommuner. Videre kan nevnes følgende anlegg som er pålagt avgiftene kr. 0,10 og kr. 0,50 pr. nat.-HK til henholdsvis stat og kommuner: Djupfjord I og II, regulering av Bjerkavassdraget og regulering av Hjertevatn m. v. i Forsåvassdraget. Sør-Helgeland Kraftlag er for erverv og regulering av Tettingelva m. v. pålagt følgende avgiftssatser: kr. 0,10 pr. nat.-HK til staten og kr. 0,25 pr. nat.-HK til kommuner.

Reppa kraftanlegg ligger i sin helhet i Rødøy herred som sammen med Lurøy herred og andre aksjonærer i disse herreder eier og driver anlegget. Da Rødøy ikke har fremsatt noe spesielt krav om avgift, finner Hovedstyret det i dette tilfelle rimelig å sette satsene til kr. 0,10 pr. nat.-HK til staten og kr. 0,50 pr. nat.-HK til kommuner. Avgiftene blir å betale fra igangsettelsen 16. november 1956.

Konsesjonstid, post I, 11 og II, 1, og *Innløsningsrett,* post I, 12.

Konsesjonen foreslåes gitt for et tidsrom av 50 år regnet fra idriftsettingen 16. november 1956, med innløsningsrett for staten etter 35 år.

Sikkerhetsstillelse, post III, 1,

er betinget med et beløp på kr. 1 000, jfr. reguleringslovens § 12 pkt. 16.

Samarbeid med andre kraftanlegg, post III, 5.

Første planen til A/S Rødøy-Lurøy Kraftverk var å bygge ut bare en del av fallet og legge kraftstasjonen på Stedalsmyra. En slik utbygging ville sannsynligvis vært tilstrekkelig for den alminnelige kraftforsyning i Rødøy og Lurøy kommuner for lang tid fremover. Når det ble vedtatt å gå til full utbygging, var det en forutsetning at også de nærmeste områder av Meløy kommune skulle forsynes fra dette nye kraftverket. Det har vært ført forhandlinger om kontrakt mellom kraftverket og staten (NVE representert ved Glomfjord kraftverk som før har hatt kraftleveringen til Meløy) for denne kraftlevering, men forhandlingene er enda ikke avsluttet.

Selv om en slik kontrakt blir opprettet, finner Hovedstyret det riktig å ta den foreslåtte post med i betingelsene.

De øvrige betingelser skulle formentlig ikke trenge nærmere begrunnelse.

Da reguleringS- og utbyggingsarbeidene er fullført, finner man ikke grunn til å ta med vilkår om «varer i stedet for penger», erstatning av forsorgsutgifter og legehjelp.

Utkast til manøvreringsreglement vedlegges.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte 6. februar 1957.»

Departementet skal bemerke:

Aksjonærene i A/S Rødøy-Lurøy Kraftverk er de to kommuner Rødøy og Lurøy og innbyggerne i disse. Selskapet har til formål å skaffe elektrisk lys og kraft til kommunenes innbyggere.

I kraftstasjonen er installert et aggregat på 7 000 HK/7 000 kVA, men med plass for senere utvidelse til to aggregater ved ytterligere reguleringer i vassdraget.

Den foretatte utbygging med regulering og overføring er beregnet å gi en kraftytelse på ca. 7 740 nat.-HK, hvorav ca. 6 950 nat.-HK er øking, jfr. reguleringslovens § 3.

Omkostningsoverslaget for kraftanlegget med regulering er ca. 9 mill. kroner, hvorav ca. 2 mill. kroner etter Hovedstyrets beregninger vedrører reguleringen.

De regulerte vann er fiskeløse, og det er heller ikke opgitt at reguleringene vil medføre andre skader eller ulemper.

Departementet antar at A/S Rødøy-Lurøy Kraftverk har sikret seg råderett over de fallrettigheter som er nødvendige for utbyggingen, og vil anbefale at selskapet får ervervskonsesjon overensstemmende med søknaden.

Betingelsene i vassdragsreguleringslovens § 8 for å gi reguleringS- og overføringskonsesjon er utvilsomt til stede, og departementet vil anbefale at det blir meddelt A/S Rødøy-Lurøy Kraftverk tillatelse til å regulere Reppavassdraget overensstemmende med søknaden.

Tillatelsene anbefales gitt i alt vesentlig på betingelser som foreslått av Hovedstyret. Manøvreringsreglementet foreslås likeledes fastsatt overensstemmende med Hovedstyrets forslag.

De foreslåtte konsesjonsvilkår er sålydende:

«I.

1.

Selskapets styre (direksjon og representantskap) skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Selskapets aksjer eller parter skal lyde på navn. De kan ikke med rettsvirkning tegnes, erverves eller eies av eller pantsettes til andre enn staten, norske kommuner, norske statsborgere, Norges Bank eller med vedkommende regjeringsdepartements godkjennelse andre norske banker eller selskaper. Bestemmelse herom skal påføres aksje- eller partbrevene i det norske, engelske, franske og tyske språk.

Selskapets vedtekter så vel som senere forandringer i disse blir å forelegge vedkommende departement til godkjennelse.

2.

Driften må ikke uten Kongens samtykke i så lang tid som 3 år kontinuerlig stanses eller kontinuerlig inskrenkes til mindre enn en tredjepart av det i den forløpne tid innsatte, på regelmessig drift beregnede maskineris energi, heri ikke iberegnet hva der måtte være avgitt til bruk for kommuner etter post 8, og sådanne stansninger eller innskrenkninger må ikke noensinne i løpet av 10 år samlet finne sted i så meget som 5 år.

Ved tidsberegningene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tilragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For overtredelse av de i nærværende post omhandlede bestemmelser erlegger selskapet en løpende mulkt stor kr. 50 — femti kroner — pr. dag hvori vedkommende frister oversittes.

3.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødS- eller statsborgerrett.

Vedkommende myndighet kan dog tillate unntagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket det siste år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50 — femti kroner — for hver person.

4.

Selskapet skal ved bygging og drift av anleggene anvende norske varer for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeide og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusiv toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer, når særlige hensyn gjør det påkrevd.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

5.

Forsikring tegnes fortrinsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse hvis særlige hensyn foreligger.

6.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende regjeringsdepartements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsen i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.

7.

Anvendes vannkraften til produksjon av elektrisk energi må konsesjonæren ikke uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement inngå i noen overenskomst til kunstig forhøyelse av prisene her i riket på energi eller på de produkter som frembringes ved energien.

8.

Konsesjonæren er forpliktet til å avgi inntil 10 pst. av den gjennomsnittlige kraftmengde som vassfallet etter den foretatte utbygging kan frembringe med den påregnelige vassføring år om annet til den kommune hvor kraftanlegget er beliggende eller andre kommuner, derunder også fylkeskommuner, idet fordelingen bestemmes av vedkommende regjeringsdepartement. Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet hva enten ledningene tilhører konsesjonæren eller andre. Forårsaker kraftens uttakelse av ledningene økte utgifter bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pst. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy fordi bare en mindre del av den kraft vassfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften i stedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan så vel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5te år. Hvis konsesjonæren leier ut kraft og kraften til kommune eller staten kan uttas fra kraftledning til noen av leietakerne, kan kommunen eller staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av ett år for hver gang kraft uttas. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Unnlater konsesjonæren å levere denne kraft uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveringen, plikter han etter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 1 pr. dag for hver kW som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til etter departementets bestemmelse å overta driften av anlegget for eierens regning og risiko så vidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

9.

Konsesjonæren skal betale en årlig avgift til staten av kr. 0,10 pr. nat.-HK beregnet etter den gjennomsnittlige kraftmengde som vassfallet etter den foretatte utbygging kan frembringe med den påregnelige vassføring år om annet og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer av kr. 0,50 pr. nat.-HK beregnet på samme måte.

Avgiften hvorav svares 6 pst. rente etter forfall, har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse.

10.

Konsesjonæren plikter å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringen og vassfallenes utbygging. Planene skal approberes av departementet. Anlegget skal utføres

på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Dets utførelse så vel som dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

11.

Når 50 år er forløpet fra 16. november 1956 tilfaller vassfallene med alle de innretninger hvorigjennom vannets løp og leie forandres, så som damanlegg, kanaler, tunneler, bassenger, rørledninger m. m., de til utbyggingen og kraftanlegget ervervede grunnstykker og rettigheter, kraftstasjonen med tilhørende maskineri og annet tilbehør så vel som reguleringsanleggene med tilhørende grunn og øvrige rettigheter og de arbeiderboliger, bygninger og innretninger som hører med til reguleringen og kraftanlegget, staten med full eiendomsrett og uten vederlag. Hvilke bygninger og innretninger som hører med til reguleringen og kraftanlegget avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn. Det som ikke tilfaller staten kan den innløse for dets verdi etter skjønn på sin bekostning eller forlange fjernet innen en av departementet fastsatt frist.

Anleggene med installert maskineri skal ved konsesjonstidens utløp være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle avgjøres ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Konsesjonæren plikter på egen bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

12.

I det 35te år etter 16. november 1956 skal staten kunne innløse det hele anlegg i den utstrekning hvori det etter post 11 tilfaller staten ved konsesjonstidens utløp. Benytter staten seg ikke herav skal den i det 10de år deretter ha samme adgang. Bestemmelse om innløsning må være meldt konsesjonæren 5 år i forveien. Innløsningssummen skal bestemmes således at vassfallet med tilhørende reguleringer, grunnstykker og rettigheter samt vannbygningsarbeider og hus betales med hva de bevislig har kostet konsesjonæren med fradrag for amortisasjon i forhold til den forløpne del av konsesjonstiden, mens rørledninger, maskiner og annet tilbehør innløses for sin tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Såfremt anlegget innløses plikter staten å overta de av konsesjonæren med offentlig tillatelse inngåtte kontrakter om bortleie av kraft for et tidsrom som ikke må strekke seg ut over 5 år etter innløsningen. Staten har rett til for sådan bortleie av kraft å kreve en godtgjørelse som svarer til den gjennomsnittlige betalte pris på elektrisk kraft her i riket for lignende formål. I mangel av minnelig overenskomst herom fastsettes prisen ved et av Kongen oppnevnt skjønn, hvis avgjørelse ikke kan påankes.

II.

1.

Reguleringskonsesjonen gis for et tidsrom av 50 år regnet fra 16. november 1956. Den kan ikke overdras. De utførte reguleringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter I. post 9 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. I. post 8, skal for så vidt de ikke er fastsatt av Kongen med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

3.

Vannslipningen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger. En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

4.

Ved damanleggene skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at anleggenes eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Anleggenes eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

5.

Reguleringsanleggenes eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser som i det offentliges interesse finnes påkrevd og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte reguleringsgrenser betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av reguleringen skal tilstilles Norges geografiske oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

III.

1.

For oppfyllelsen av de forpliktelser som ved anlegget eller dets drift pådras like overfor andre og for overholdelsen av de i konsesjonen fastsatte betingelser skal der stilles og til enhver tid opprettholdes sikkerhet for et beløp av kr. 1 000 etter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

2.

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

3.

For så vidt der måtte påhvile de konsederte eiendommer eldre panteheftelser, servitutter av vesentlig betydning, leierettigheter og lignende heftelser, plikter konsesjonæren innen to år å fjerne disse eller sørge for at de viker prioritet for de i konsesjonen pålagte forpliktelser, derunder mulkter, som måtte pålegges i henhold til denne. Heftelser av mindre betydning kan av vedkommende departement tillates å forbli stående. Alle heftelser, som etter konsesjonens tinglysing (jfr. III post 7) er påført vedkommende eiendommer og gjenstander bortfaller når disse ifølge konsesjonen overgår til staten eller innløses av denne.

4.

Overtredelse av foranstående poster I. 1, I. 7 og III. 2 medfører i gjentagelsestilfelle tap av konsesjonen således at reglene i lov nr. 16 av 14. desember 1917 §§ 31 og 32 får tilsvarende anvendelse.

5.

Konsesjonæren plikter etter bestemmelse av vedkommende departement og på vilkår som dette fastsetter å samarbeide med andre kraftanlegg når dette finnes hensiktsmessig av hensyn til den alminnelige kraftforsyning. Kraftstasjon og ledningsnett skal etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement utføres således at anlegget kan sammensluttes og drives under ett med andre lignende kraftanlegg.

Konsesjonæren plikter å foreta de forandringer av anlegget som måtte finnes påkrevd av hensyn til sådant samarbeid. Bestemmelse om utredelse av de hermed forbundne omkostninger treffes av departementet. Det tas ved avgjørelsen størst mulig hensyn til anleggets økonomiske forhold.

6.

Det påhviler konsesjonshaveren i den utstrekning hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter, å unngå ødeleggelser av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser, samt i det hele naturforekomster og steder, som kan antas å ha vitenskapelig eller historisk betydning.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Landsforeningen for naturfredning i Norge i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonshaveren plikter i den utstrekning det er mulig uten uforholdsmessige omkostninger, å dra omsorg for at det ferdige anlegg virker minst mulig skjemmende i terrenget.

7.

Idet konsesjonæren vedtar foranstående betingelser for konsesjon på vedkommende eiendomservervelser og reguleringsarbeider som forpliktende for seg og de konsederte eiendommer, inngår han på at nærværende konsesjon, som ikke kan overdras uten kongelig tillatelse, på konsesjonærens bekostning tinglyses ved hans verneting og innen de jurisdiksjoner hvor de konsederte eiendommer og anlegg m. v. er beliggende.

Til sikkerhet for de forpliktelser som i henhold til nærværende reguleringstillatelse måtte påhvile eiendommer eller bruk i vassdraget blir derhos å foreta tinglysning til anførsel på vedkommende eiendommers eller bruks folier i panteregisteret.

Departementet kan når som helst forlange at konsesjonæren sender inn kart i 2 eksemplarer over samtlige ervervede eiendommer og rettigheter, opptatt av en landmåler som departementet godkjenner og etter departementets nærmere bestemmelse. Konsesjonæren plikter å melde fra til departementet om erverv av eiendommer og rettigheter som går inn under postene om hjemfalls- og innløsningsrett, vilkårenes post I 11 og 12.»

Hovedstyrets forslag til manøvreringsreglement for regulering av Memorvatn og Reppavatn:

«1.

Avløpet fra Memorvatn kan overføres til Reppavatn.

Memorvatn kan senkes 25,0 m til kote 613,5.
Reppavatn kan senkes 30,0 m til kote 560,0.

Reguleringsgrensene skal betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

2.

Det skal ved manøvreringen has for øye at flomvassføringen så vidt mulig ikke forøkes. For øvrig kan vannslippingen foregå etter A/S Rødøy-Lurøy Kraftverks behov.

3.

Der føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander samt observeres og noteres, om det forlanges, regnmengder, temperatur m. v. Av protokollen sendes, om det forlanges, avskrift til Vassdrags- og elektrisitetsvesenet.

4.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet.

5.

Tvist om forståelsen av dette reglement avgjøres med bindende virkning av vedkommende departement.

6.

Forandringer i dette reglement kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.»

Industridepartementet

tilråder:

1. I medhold av lov om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom av 14. desember 1917 og lov om vassdragsreguleringer av samme dag tillates det A/S Rødøy-Lurøy Kraftverk å erverve og regulere Reppavassdraget i Rødøy herred overensstemmende med Industridepartementets tilråding av 23. mai 1957 og på vilkår som inntatt i tilrådingen.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringen i samsvar med det utkast som er tatt inn i Industridepartementets ovennevnte tilråding.

17. Egersund komm. EV.

(Tillatelse til endring av planen for regulering av Spjodevatn og Mjåvatn m. v.)

Kronprinsregentens resol. av 23. mai 1957.

Ved kgl. resolusjon av 23. oktober 1953 fikk Egersund kommunale elektrisitetsverk tillatelse til regulering av Spjodevatn og Mjåvatn m. v. og overføring av avløpet til Kydlandsvatn i Grødemsvassdraget i Rogaland fylke, jfr. «Meddelte vassdragskonsesjoner» for 1953 s. 105 flg.

I anledning av en søknad av 29. februar 1956 fra o.r.sakfører K. H. Schaanning på vegne av Egersund kommunale elektrisitetsverk om tillatelse til endring av planen m. v. for elektrisitetsverkets nevnte regulering har Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet i brev av 12. april 1957 gitt følgende uttalelse til departementet:

«Departementet har, med påtegning av 9. mars 1956, oversendt til uttalelse følgende søknad av 29. februar s. å. fra overrettssakfører K. H. Schaanning på vegne av Egersund kommunale elektrisitetsverk:

«Ved kgl. resolusjon av 23. oktober 1953 fikk Egersund kommunale elektrisitetsverk i medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 tillatelse til å regulere Spjodevann og Mjåvann m. v. og føre avløpet over til Kydlandsvann i Grødemvassdraget i Rogaland fylke i det vesentligste i samsvar med konsesjonsansøkning av 24. juli 1951 og dermed fremlagt plan.

Ekspropriasjonsskjønn i henhold til ovennevnte tillatelse ble avholdt den 17. august 1955.

Av rettsboken vedkommende skjønnet side 3 siteres:

«Under forhandlingene for skjønnsretten ble det av elektrisitetsverkets bestyrer Feed opplyst at de kotehøyder som det er gått ut fra i manøvreringsreglementet som igjen bygger på den av elektrisitetsverket tidligere utarbeidede hydrologiske utredning og Norges geografiske oppmålings rektangelkart Egersund 3 D, ikke er riktige. Mens Spjodevatn således er oppgitt å ligge på kote 129 og Mjåvatn på 130,75, skal de riktige høyder etter elektrisitetsverkets målinger være henholdsvis 156 og 157,8.

For skjønnet har denne eventuelt feilaktige angivelse ingen betydning, men det forutsettes at kotehøydene i tilfelle blir rettet i manøvreringsreglementet.

Under henvisning til ovenstående tillater man seg å anmode om at de i manøvreringsreglementet av 23. oktober 1953 oppførte kotehøyder må bli rettet.

Jeg tillater meg å framlegge:

Bilag 1. Gjenpart av konsesjonsansøkning av 24. juli 1951.

Bilag 2. Gjenpart av hydrologisk utredning med beskrivelse av reguleringsanleggene og overslag av mai 1950.

Bilag 3. Oversiktsplan av 1951.

Bilag 4. Gjenpart av Konsesjon og manøvreringsreglement av 23. oktober 1953.

Bilag 5. Hydrologisk utredning med beskrivelse av de planlagte endringer og overslag av mai 1955.

Bilag 6. Oversiktsplan av 1955.»»

Ansøkeren trekker så en sammenligning mellom den nye plan og den gamle konsederte

plan av 1951 og påpeker de endringer som følger. Det fremgår herav i hovedsaken at overføringstunnelen skal gå direkte fra Spjodevatn til Kråkevatn og at kanalene mellom Mjåvatn og Laukrotjern og mellom Laukrotjern og Pigsteintjern sløyfes. Videre sees at h e l e den konsederte oppdemning nå gjøres effektiv og at Mjåvatn i tillegg senkes noe slik at reguleringshøydene blir 8,5 m og 7,75 m for henholdsvis Spjodevatn og Mjåvatn mot før 6 m for begge.

Det er dessuten innført nytt generalplan, jfr. for øvrig nedenfor.

Ansøkeren påpeker at endringen i skadeforholdet rundt de to vatn karakteriseres ved at laveste regulerte vannstand senkes i forhold til tidligere, og sier videre:

«den skade som grunneierne langs disse vann har påberopt seg for forandringen som er tillattt foretatt ved eksproriasjonstillatelsen av 1953 (bilag 4 hermed) er dels ordnet ved betalig av de under ekspropriasjonen i 1955 fastsatte erstatninger og dels ved kontrakter.

Tilbake står da spørsmålet om hvorvidt der oppstår skader ved de nå prosjekterte forandringer:

A. *Skade på eiendom.*

Under henvisning til den opplysning som ovenfor er gitt om at både Mjåvann og Spjodevann er omgitt av snaufjell og steinet lyngmark skal det bemerkes, at den skade som måtte forårsakes på det areal som berøres ved den prosjekterte endring i reguleringen formentlig vil bli liten.

B. *Skade på fiske.*

Av professor Knut Dahls bok: Vassdragsreguleringers virkning på fisket i insjøer, side 20 linje 10—13 ovenfra siteres:

«Gyting i stille vann i selve innsjøene kan vistnok forekomme og kan påvises i enkelte vann. Men i det store og hele må det antas at ørreten meget sjelden gyter i stille vann.»

Av Jakob D. Sømmes bok: Ørreten og sportsfiskeren, side 27 siteres:

«Ørretens gytning. Ørreten legger sin rogn på grus eller småstenet ur i bekker og elver.»

Under henvisning til ovenstående skal bemerkes:

Hvis der i disse vann finnes grunne steder hvor ørreten kan gyte, og hvis der gyter ørret på sådanne eventuelle steder, vil der formentlig kunne oppstå skade hvis sådanne steder neddemmes under eller en tid etter den eventuelle gytning.

Man tillater seg å henlede oppmerksomheten på at etter konsesjonen av 23. oktober 1953, punkt 13, 1. avsnitt, skal Egersund kommunale elektrisitetsverk være forpliktet til å sette ut settefisk etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement, og at elektrisitetsverket er pålagt å sette ut settefisk etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement, og at elektrisitetsverket er pålagt å sette ut 20 000 ørretyngel årlig i Spjodevann og Mjåvann, hvilket formentlig under enhver omstendighet må antas å være rikelig for opprettholdelse av fiskebestanden.

Under henvisning til foranstående og til de vedlagte bilag tillater Egersund kommunale elektrisitetsverk seg, ved undertegnede, i henhold til vassdragslovens § 62, jfr. § 125, punkt 1, å ansøke om tillatelse til å foreta de ovenfor omhandlede endringer i den ved kgl. resolusjon av 23. oktober 1953 gitte tillatelse til å regulere Spjodevann og Mjåvann m. v. og føre avløpet over til Kydlandsvann i Rogaland fylke samt til å foreta den ovenfor omhandlede endring i det ved samme resolusjon fastsatte manøvreringsreglement, — således at enhver grunneier eller rettighetshaver mot erstatning plikter å avstå den for endringen nødvendige grunn, og tåle de eiendomsbyrder som endringen måtte medføre for eiendom eller eiendomsherligheter.

Under henvisning til lov om vassdragsreguleringer § 10, 2. ledd tillater en seg å andra om at tillatelse til endringen må bli gitt på ubestemt tid.

Under henvisning til samme lovs § 17, tillater en seg å andra om å bli fritatt for den i samme paragraf omhandlede avgift.

Nærværende andragende med deri nevnte bilag sendes i 3 eksemplarer.»

Senere har Hovedstyret fått oversendt, med departementets påtegning av 4. mai 1956, følgende brev fra ansøkeren av 25. april s. å.:

«I nevnte søknad har vi oppgitt kotehøyder basert på at Spjodevatnets normalvannstand før reguleringen ligger på kote 156. Dette var igjen basert på våre nivelleringer i Grødemvassdraget og på grunneieres oppgaver over normal vannstand. Vi har nå foretatt en formell avmerking av den normale vannstand fra Spjodevatn, etter nærmere angivelse fra grunneieres side og med bekreftelse fra lensmannen i Sokndal. Denne avmerking avviker fra den normalvannstand vi tidligere har gått ut fra. For å få en nøyaktig fastleggelse av kotehøydene har vi nå foretatt en kontrollnivellering som dessverre brakte for dagen en feil i den tidligere nivellering. Det nylig avsatte merke for normalvannstand i Spjodevatn ligger på kotehøyde 153,28, istedenfor den anførte kotehøyde 156. I det vedlagte eksemplar av Hydrologisk utredning av november 1955 er med rødt foretatt de rettelser som resultatet av ovennevnte kontrollmålinger vil medføre.

Før saken behandles videre bes vår søknad korrigert i overensstemmelse hermed.»

Nevnte hydrologiske utredning viser at Mjåvatns normalvannstand ligger på kote 155,56. Kanalen til Spjodevatn legges med fall fra kote 154,03 til 153,28 og i denne sammenheng er det pekt på at det herved blir mulig å tørrlegge damstedet i Mjåvatn uten fangdam.

Luketerskelen for overføringstunnelen legges på kote 153,28.

Det er etter dette gitt følgende oppstilling av reguleringsgrenser m. v.:

Magasiner	Areal km²	Heving			Reg. høyde m	Nyttbart reg. magasin mill. m³
		m	Fra kote	til kote		
Spjodevatn	2,1	8,5	153,28	161,78	8,5	18
Mjåvatn m. v.	0,4	6,22	155,56	161,78	7,75	3
						21,0

Av utredningen hitsettes videre:

«C. *Regulert vannføring.*

Nedslagsfeltet er etter nyere målinger funnet lik 13,4 km² (før funnet 13,9 km²). Ved en gjennomsnittlig vannføring av 60 l/sek./km² og en minstevannføring av 9,5 l/sek./km² fås det tilsvarende gjennomsnittlige avløp = ca. 80 m³/sek. og minsteavløp = ca. 0,13 m³/sek. Årsavløpet blir ca. 25 mill. m³ og den nye reguleringsplan gir et magasin på 83 pst. av gjennomsnittlig årsavløp.

D. *Endringer i skadeforhold.*

For grunneierne omkring Spjodevatn og Mjåvatn karakteriseres endringen i det forhold at laveste regulerte vannstand senkes fra kote 155,78 til for Spjodevatn kote 153,28 og for Mjåvatn kote 154,03. (Koter etter E.verkets oppmåling).

For grunneiere langs Spjodevatnets og Mjåvatns naturlige avløp ingen endring.

For jordskade til kanalarbeide ingen endring.

For tappetunnel det som følger med at tunnelen flyttes og gjøres lengere, den blir på samme grunneier som før.

For overløp og tappeløp langs Grødemsvassdraget antas endringen bare å bli en fordel, idet økningen av reguleringsprosenten gir mindre mulighet for flom fra Spjodevatn.

E. *Beskrivelse av reguleringsanleggene.*

Reguleringsstemmen i Spjodevatn utføres som etter opprinnelig plan med damkronen på kote 162,28 dvs. 0,5 m over høyeste regulerte vannstand som framleis bibeholdes 8,5 m over tidligere normalvannstand. (Kotehøyder etter E.verkets målinger).

Stemmen i Mjåvatn utføres likeledes etter opprinnelig plan med damkrone på samme kotehøyde som stemmen i Spjodevatn.

Liten stem med overløp anbringes som tidligere planlagt mellom Pikstentjern og Krågevatn. Overløpet legges på kote 161,78 (etter E.verkets målinger).

Kanal mellom Spjodevatn og Mjåvatn graves etter opprinnelig plan, men litt dypere.

Tappetunnel på ca. 600 m lengde sprenges i fjell direkte fra Spjodevatn til Krågevatn. Tappeluke i tunnel anbringes i tunnelinntaket ved Spjodevatn og med terskel på kote 153,28.

F. *Omkostningsoverslag.*

Utførelse etter de endrede planer vil medføre en utgiftsforøkelse som er beregnet etter dagens priser til ca. *kr. 38 000.*»

I det ved kgl. resolusjon av 23. oktober 1953 fastsatte manøvreringsreglement søkes post 1 endret overensstemmende med den nye generalplan med forbehold om justering av kotetallene når N. G. O.'s resultater måtte foreligge.

Søknaden med tillegg er kunngjort i Norsk lysingsblad 16. og 24. mai 1956 (nr. 112 og 117) og har vært behandlet i distriktet med følgende resultat:

Eigersund kommunstyre har i møte 15. september 1956 vedtatt enstemmig å uttale at det har ingen merknader til den foreslåtte planendring, og

Sokndal herredstyre har likeledes i møte 3. oktober s. å. enstemmig anbefalt omsøkte planendring for regulering av Spjodevatn og Mjåvatn.

Med Eigersund kommunestyres vedtak fulgte følgende uttalelse av 21. august 1956 fra Eigersund Herred Elektrisitetsverk:

«Søknad fra Egersund Komm. elektrisitetsverk av 29. februar 1956 om planendringer for reguleringen og over forandring av Spjodevatn og Mjåvatn, til Grødemsvassdraget.

Planendringen går ut på at Spjodevatn og Mjåvatn nå skal overføres gjennom Spjodevatn til Kydlandsvatn, mens det tidligere var forutsatt at Spjodevatn skulle overføres gjennom Mjåvatn til Kråkevatn og Kydlandsvatn.

For reguleringens vedkommende er kotene for normal vannstand nå fastlagt til 153,28 i stedet for 156 i Spjodevatn og i Mjåvatn er koten for normal vannstand fastlagt til 155,56 mot tidligere kote 157,75. Oppdemningshøyden i Spjodevatn blir 8,5 m som tidligere og i Mjåvatn 6,22 m i stedet for tidligere 7,75 m.

Ved behandlingen av den opprinnelige konsesjonssøknad av 21. juli 1951 ga Eigersund herredstyre i møte 5. juli 1952 følgende uttalelse:

> «Søknaden har vært forelagt de rettighetshavere av vannfall i Eigersund herred som berøres av reguleringen, og deres uttalelser vedlegges sakens dokumenter.
>
> Vedtak enstemmig.
>
> Mellom gården Rodvelts oppsittere og konsesjonssøkeren er der inngått overenskomst, vedtatt av Eigersund herredstyre. Hvis konsesjon blir gitt innen 1. januar 1953 er forholdet for disse oppsittere i orden. Avskrift av overenskomsten vedlegges.
>
> For rettighetshavere i vedkommende vassdrag nedenfor Rodvelt antas skaden ikke å bli så stor at konsesjon av den grunn bør nektes.
>
> Gården Kydlands oppsittere vil bli påført skade ved reguleringen. Ved tidligere regulering er en del av gårdsvegen satt under vann uten at vegen er omlagt eller erstatning ytet. Ved den nye regulering vil forholdet bli ytterligere forverret, idet

Kydlandsvannet i langt større utstrekning vil være fullt på grunn av overføringen.

Herredstyret krever at erstatningen til oppsitterne ytes i form av strøm, enten etter skjønn eller minnelig overenskomst, da en mener det ikke er riktig at en gård berøves sine naturherligheter mot vederlag i penger som utbetales den aktuelle eier, slik at gården i framtiden synker i verdi.

Under henvisning til foranstående finner herredstyret å kunne anbefale konsesjonssøknaden på følgende vilkår:

Hvis konsesjon ikke er gitt innen 1. januar 1953 må der være truffet ny ordning med oppsitterne på gården Rodvelt før konsesjon gis. Konsesjonen gis på betingelse av at søkeren straks omlegger gårdsvegen til Kydland der den er satt under vann på grunn av reguleringen i vassdraget, godkjent av vegsjefen i Rogaland og slik at omleggingen kan gå inn i en senere ombygging av vegen til bygdeveg. Erstatning til Kydlands oppsittere ytes i form av elektrisk strøm.»

Idet en henviser hertil vil herredstyret igjen påpeke nødvendigheten av at omhandlede eiendommer snarest mulig må få fremmet elektrisitetsforsyningen og da helst på grunnlag av forannevnte uttalelse.

Skulle dette ikke la seg gjennomføre må i alle tilfelle Egersund Komm. elektrisitetsverk kunne levere nødvendig kraft fra sin stasjon i Honnefossen slik at dette elektrisitetsspørsmål kan bli løst av Eigersund herred ved hjelp av tilstrekkelig statsstønad og distriktstilskudd. Det forutsettes videre at når fordelingsanlegget er bygget, overtar Egersund Komm. elektrisitetsverk drift og vedlikehold av dette anlegg og leverer strømmen fram til abonnentene etter de tariffer som til enhver tid gjelder ved Eigersund Herreds elektrisitetsverk.»

Det fulgte også med en uttalelse fra den interesserte grunneier Thorvald Gaudland, sålydende:

«Til ordføreren i Eigersund.

Paa anmodning fra sekretæren vil jeg herved komme med et forslag til E.verkets konsesjonsandragende. Skjønnspapirene viser at de allerede har faat ca. 2 000 maal af min eiendom, det meste slaatteland, samt udløb fra Spjodevann. Naar de paany vil gjøre indhugg vil jeg forlange at verket løser ind det som blir igjen, da gaarden ikke blir driveverdig. Haaber herredstyret vil legge dette ved søknaden fra E.verket.»

Rogaland fylkes elektrisitetskontor anfører i sitt brev av 27. oktober 1956 bl. a. følgende:

«I sin uttalelse peker elektrisitetsverket på nødvendigheten av at en del oppsittere langs Grødemvassdraget, i forbindelse med reguleringen og overføringen, kan få fremmet sin elektrisitetsforsyning enten ved at Egersund E.verk overtar denne, eller leverer elektrisk strøm fra kraftstasjonen i Honnefossen til rimelige priser. Det vil være ønskelig om dette spørsmål nå kunne bli løst.

Sokndal og Egersund herredstyrer anbefaler søknaden innvilget.

Under henvisning til foranstående vil også jeg anbefale søknaden innvilget.»

Fylkesmannen i Rogaland tiltrer i påtegning av 26. oktober 1956 elektrisitetskonsulentens anbefaling.

Inspektøren for ferskvannsfisket sier i sin ekspedisjon av 2. mai 1956 bl. a.:

«De omsøkte endringer vil etter all sannsynlighet ikke føre med seg så store inngrep i fiskens liv og reproduksjonsforhold m. v. at det er nødvendig å revidere de tidligere vedtatte pålegg. Kgl. resolusjon av 23. oktober 1953, punkt 13, synes å være tilstrekkelig også i relasjon til den endrede plan.»

Hovedstyret skal bemerke:

Egersund kommunale elektrisitetsverk har tidligere fått flere tillatelser til regulering m. v. i Grødemvassdraget. Første gang ble ved kgl. resolusjon av 6. januar 1939 i medhold av vassdragslovens § 25, gitt tillatelse til å demme opp Smievatn 5,5 m mellom kotene 68,5 og 74,0. Manøvreringsreglement herfor ble fastsatt ved kgl. resolusjon av 10. februar s. å.

Ved kgl. resolusjon av 5. juli 1946 ble videre gitt tillatelse til følgende reguleringer:

Vatn	Øvre kote	Nedre kote	Senking m	Oppd. m	Reg.h. m
Nodlandsvatn	138,0	132,0	3,0	3,0	6,0
Hyttevatn	138,0	133,0	2,0	3,0	5,0
Liavatn	120,5	114,5	3,0	3,0	6,0
Kydlandsvatn	114,0	107,5	3,5	3,0	6,5

27. april 1949 fikk elektrisitetsverket tillatelse i medhold av vassdragslovens § 62 pkt. 1 og 2, til å ekspropriere nødvendig grunn og rettigheter for å overføre avløpet fra Røssvatn og Grønnevatn i Hellandvassdraget til Grødemvassdraget og regulere vatna slik:

Vatn	Øvre kote	Nedre kote	Senking m	Oppd. m	Reg.h. m
Røssvatn	164,0	157,0	3,0	4,0	7,0
Grønnevatn	164,0	158,0	2,0	4,0	6,0

Og ved kgl. resolusjon av 23. oktober 1953 tillatelse til å demme opp Spjodevatn og Mjåvatn i Lindelandselva henholdsvis 8,5 og 6,75 m til kote 137,5 fra angitte normalvannstander kote 129 og 130,75 og regulere begge 6 m samt overføre avløpet, gjennom Laukro- og Pigsteintjern til Kråkevatn med avløp til Kydlandsvatn.

Elektrisitetsverket søker nå om tillatelse til å endre reguleringsplanen for disse to vatn og etter nytt nivellement innføre nytt generalplan. I dette ligger Spjodevatn på kote 153,28 og Mjåvatn på kote 155,56. Spjodevatn demmes som før 8,5 m o: nå angitt til kote 161,78. Herved blir altså Mjåvatn demmet 6,22 m. Dessuten forutsettes det nå også senket 1,53 m til kote 154,03 ved kanal til Spjodevatn, hvorfra avløpet fra begge føres over til Kråkevatn ved en tunnel direkte fra Spjodevatn. Luketerskelen legges på kote 153,28. Det er planen å sløyfe de to kanaler mellom Mjåvatn og Laukrotjern og mellom dette og Pigsteintjern.

Den effektive reguleringshøyde blir 8,5 m og 7,75 m for de to vatn mot før 6 m for begge. Etter nye målinger oppgis nå Spjodevatns areal til 2,1 km² mot før 3,3 km² og Mjåvatns til 0,4 km² mot før 0,2 km². Det samlede magasin er som før angitt til 21 mill. m³. Nedbørfeltet er nå redusert med 0,5 km² til 13,4 km². Det gjennomsnittlige årlige avløp blir da 0,66 m³/sek. og ikke 0,68 m³/sek. som angitt i Hovedstyrets brev av 19. september 1953.

Etter den nye plan må det sprenges ca. 500 m lenger overføringstunnel og meromkostningene er beregnet til kr. 38 000.

Den av overføringstunnelen berørte grunneier oppgir å ha avstått tidligere 2 000 mål av sin eiendom. Det var enighet om, i forbindelse med tillatelsen av 23. oktober 1953, at verket skulle innløse de områder av utmarka som ble skilt fra hovedbruket ved kanalen mellom Pigsteintjern—Laukrotjern og mellom dette og Mjåvatn, eventuelt legge bru over kanalene. Etter hva Hovedstyret har fått opplyst i telefonstamtale med driftsbestyrer Feed har søkeren innløst disse områder. Det ble samtidig opplyst at tunnelens plasering etter den nye plan neppe vil medføre avståelse av vesentlige nye arealer. Tunnelen får en ubetydelig (ca. 10—15 m) forskjæring ved Spjodevatn og føres helt fram til Kråkevatn hvor fjellet faller bratt ned i vatnet. Dette er brådypt og de utsprengte masser fylles ut her. Atkomsten i utmarka for beitende dyr må derfor antas ikke å bli hindret.

Utvidelsen av reguleringen vil så vidt man kan se medføre noen øking av ferdselsvanskelighetene på og over vatna. Skadevirkningene for øvrig blir som før. Fiskeriinspektøren anser den tidligere betingelse for opphjelp av fiske tilstrekkelig også nå.

Under disse omstendigheter finner Hovedstyret at den nå fremlagte plan må kunne betraktes som en planendring og anbefaler den godkjent som sådan.

Samtidig anbefaler man tillatelsen av 23. oktober 1953 fornyet.

Videre anbefaler man at pkt. 1 i det fastsatte manøvreringsreglement rettes i samsvar med den nye plan. Det får da følgende ordlyd:

«1.

Reguleringsgrensene er:

Spjodevatn:		
Øvre	kote	161,78
Nedre	kote	153,28
Reguleringshøyde		8,5 m
Mjåvatn:		
Øvre	kote	161,78
Nedre	kote	154,03
Reguleringshøyde		7,75 m.

Reguleringsgrensene skal betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.»

Eigersund herred elektrisitetsverk, med støtte av fylket og elektrisitetskonsulenten, trekker også nå inn spørsmålet om elektrisitetsforsyningen til en del oppsittere langs Grødemvassdraget.

Dette spørsmål ble drøftet i forbindelse med konsesjonen av 23. oktober 1953. Både Hovedstyret og departementet kom til at det etter reguleringsloven ikke er adgang til i forbindelse med en konsesjon å pålegge plikt til å yte skadeserstatning i form av elektrisk energi og at et slikt spørsmål må ordnes ad frivillig vei, jfr. Meddelte Vassdragskonsesjoner for 1953 s. 111 og 116.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte 10. april 1957.»

Departementet skal bemerke:

Angående de tillatelser til regulering og overføring i Grødemsvassdraget som var gitt Egersund kommunale elektrisitetsverk før den omhandlede tillatelse ved kgl. resolusjon av 23. oktober 1953 til regulering av Spjodevatn og Mjåvatn m. v. og overføring av avløpet til Kydlandsvatn viser en til det som hovedstyret har anført i uttalelsen foran. En skal dog bemerke at den av hovedstyret nevnte tillatelse ved kgl. resolusjon av 5. juli 1946 til regulering av Nodlandsvatn, Hyttevatn, Liavatn og Kydlandsvatn gjaldt stadfesting av en tidligere tillatelse av 19. juli 1940 til regulering av de nevnte vatn samt tillatelse til ytterligere regulering.

Den plan som ligger til grunn for reguleringstillatelsen av 23. oktober 1953 forutsetter overføring av avløpet fra Spjodevatn til Mjåvatn ved hjelp av en kort kanal og videre overføring av avløpet fra begge vatna ved hjelp av to mindre kanaler gjennom Laukrotjern og Pigsteintjern og videre gjennom en ca. 70 m lang tunnel til Kråkevatn, som har avløp til Kydlandsvatn.

Etter den fremlagte nye plan for reguleringen og overføringen skal imidlertid avløpet fra Mjåvatn føres over til Spjodevatn og avløpet fra begge deretter ved hjelp av en tunnel direkte til Kråkevatn. De to kanaler mellom Mjåvatn og Laukrotjern og mellom dette og Pigsteintjern skal sløyfes.

Den nye plan forutsetter videre oppdemming 8,5 m av Spjodevatn som tidligere, og videre regulering av Spjodevatn 8,5 m og av Mjåvatn 7,75 m, herav 6,22 m ved oppdemming og 1,53 m ved senking, mens tillatelsen av 23. oktober 1953 forutsetter at begge vatn reguleres 6 m.

Etter den nye plan er videre reguleringsgrensene for Spjodevatn og Mjåvatn angitt med nye kotehøyder i henhold til nytt nivellement.

Meromkostningene ved den ca. 500 m lengere overføringstunnel direkte til Kråkevatn som skal bygges etter den nye plan er av ansøkeren bereknet til ca. kr. 38 000.

Til overføringen etter den nye plan vil etter det opplyste neppe kreves avståelse av vesentlige arealer utover det som elektrisitetsverket allerede har fått avstått eller har innløst.

Reguleringen og overføringen etter den nye plan må antas å medføre noen økning av ferdselsvanskelighetene på og over de berørte vatn.

Skadevirkningene ellers antas i det vesentlige å bli som før.

Etter det som er uttalt av Fiskeriinspektøren kan det ikke anses nødvendig med bestemmelser av hensyn til fisket utover dem som er fastsatt i post 13 i vilkårene for konsesjonen av 23. oktober 1953.

Etter det foreliggende er departementet enig med hovedstyret i at reguleringen og overføringen etter den fremlagte nye plan må kunne anses som en endring av planen for den ved kgl. resolusjon av 23. oktober 1953 konsederte regulering, og vil med hovedstyret anbefale tillatelse gitt til slik planendring, i det vesentlige i samsvar med søknaden av 29. oktober 1956 fra o.r.sakfører K. H. Schaanning, jfr. elektrisitetsverkets brev av 25. april 1956 til departementet.

Den grunneier som berøres av overføringen etter den nye plan, Thorvald Gaudland, som etter det opplyste allerede har fått innløst ca. 2 000 mål av sin eiendom, har nå fremsatt krav på innløsning av eiendommen i sin helhet. Dette krav antas å høre under skjønnet.

Eigersund herreds elektrisitetsverk med støtte av Rogaland fylkes elektrisitetskontor og fylkesmannen i Rogaland har på samme måte som i forbindelse med saken om reguleringskonsesjonen av 23. oktober 1953 krevd at Egersund kommunale elektrisitetsverk blir pålagt å sørge for kraftforsyningen til en del gårder ved Grødemsvassdraget.

Departementet viser til det man anførte i sin tilråding av 23. oktober 1953 om at det ikke er adgang til i en reguleringskonsesjon å gi pålegg om at erstatning skal ytes i form av elektrisk kraft.

Egersund kommunale elektrisitetsverk hadde allerede i forbindelse med reguleringskonsesjonen av 5. juli 1946 fremsatt tilbud om kraftlevering til omhandlede oppsittere ved Grødemsvassdraget på nærmere vilkår, og var, da konsesjonen av 23. oktober 1953 ble gitt, fremdeles villig til å levere den strøm disse oppsittere trenger fra sin kraftstasjon. Da det ikke var enighet mellom Egersund og Eigersund kommunale elektrisitetsverker om vilkårene for denne kraftlevering, har departementet — i samsvar med forutsetning herom i forbindelse med den ved kgl. resolusjon av 23. oktober 1953 gitte konsesjon — i brev av 18. desember 1953 henstilt til Egersund kommunale elektrisitetsverk å fortsette forhandlingene med Eigersund kommunale elektrisitetsverk og snarest søke å komme til enighet om hvem som skal bygge og drive de nødvendige høy- og lavspentledninger for fremføring av strøm fra Egersund komm. elektrisitetsverk til en del oppsittere ved Grødemsvassdraget og om vilkårene for øvrig.

Departementet vil pånytt henstille til konsesjonæren å søke å få ordnet disse forhold.

Departementet vil videre med hovedstyret

anbefale at tillatelsen av 23. oktober 1953 blir fornyet.

Departementet vil endelig anbefale manøvreringsreglementet for reguleringen endret i samsvar med hovedstyrets forslag, slik at dets pkt. 1 gis den av hovedstyret foreslåtte nye ordlyd.

Industridepartementet

tilrår:

1. Planen for den ved kgl. resolusjon av 23. oktober 1953 meddelte tillatelse for Egersund kommunale elektrisitetsverk til regulering av Spjodevatn og Mjåvatn m. v. og overøring av avløpet til Kydlandsvatn i Grødemsvassdraget i Rogaland fylke tillates endret i samsvar med forslag i Industridepartementets tilråding av 23. mai 1957.
2. Det fastsatte manøvreringsreglement for reguleringen endres i samsvar med forslag i Industridepartementets nevnte tilråding.
3. Den under pkt. 1 nevnte tillatelse av 23. oktober 1953 fornyes i samsvar med § 16 pkt. 6 i lov nr. 17 av 14. desember 1917.

18. Hjartdøla Kraftverk.

(Tillatelse til å utvide nedbørsfeltet for regulering av Hjartdal—Tuddalsvassdraget m. v.)

Kronprinsregentens resol. av 31. mai 1957.

Hjartdøla Kraftverk er ved kgl. resolusjon av 12. desember 1952 med Stortingets samtykke gitt tillatelse til regulering av Hjartdal-Tuddalsvassdraget m. v., jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1952 s. 133 flg., jfr. St. prp. nr. 172 for 1952, Innst. S. nr. 322 for 1952 og St.forh. for s. å. s. 3087. Ved kongelig resolusjon av 14. mai 1954 er tillatelsen fornyet på uforandrede vilkår, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1954 s. 62.

Ved Kronprinsregentens resolusjon av 30. juni 1955 er planen og manøvreringsreglementet for den nevnte regulering av Hjartdal-Tuddalsvassdraget tillatt endret, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1955, s. 104 flg.

Hjartdøla Kraftverk har videre ved kgl. resolusjon av 22. januar 1954 fått tillatelse etter vassdragslovens § 148 til ekspropriasjon av en del nærmere angitte fallrettigheter i vassdraget som det manglet, på det vilkår at vassfallene skal være utbygd og kraftverket satt i drift innen en frist på 7 år fra tillatelsens datum.

Videre har Hjartdøla Kraftverk ved departementets brev av 15. juli 1954 fått tillatelse etter §§ 62, 17 og 37 i vassdragsloven av 15. mars 1940 til ekspropriasjon av grunn m. v. for bygging av kraftverker i Mydalen og ved Hjartsjø med tilhørende boligområder ved Gvammen og for legging av vann- og kloakkledninger.

Endelig har Hjartdøla Kraftverk ved Kronprinsregentens resolusjon av 29. juli 1955 fått tillatelse på nærmere vilkår til å utvide den ved kgl. resolusjon av 12. desember 1952, jfr. kgl. resolusjon av 14. mai 1954 konsederte regulering av Hjartdal-Tuddalsvassdraget ved overføring av øvre del av Skorva og Vesleåi til driftstunnelen for kraftverket, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1955 s. 119 flg.

I anledning av en søknad av 13. april 1955 fra Hjartdøla Kraftverk om tillatelse til å utvide nedbørsfeltet for reguleringen av Hjartdal-Tuddalsvassdraget m. v. ved overføring av et nedbørfelt i øverste del av Heiåi til Skjesvatn i Hjartdalsvassdraget har Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet i brev av 15. april 1957 gitt følgende uttalelse til departementet:

«Departementet oversendte med påskrift av 22. april 1955 til uttalelse følgende søknad fra Hjartdøla Kraftverk, datert 13. april s. å.:

«Under 12. desember 1952 er Hjartdøla Kraftverk meddelt konsesjon på regulering av Hjartdal-Tuddalvassdraget i Hjartdal.

Nærmere undersøkelser og målinger har vist at det i forbindelse med reguleringen av Hjartdalsvassdraget vil være formålstjenlig å føre elven Heiåi i Åmotsdal over til Skjesvatn i Hjartdalsvassdraget ved å slå en ca. 2 km lang tunnel fra Krakset seter i Åmotsdal til Aslebekk seter ved Skjesvatn.

Heiåi er sideelv til Åmotsdalåi. Dens nedslagsfelt er 61 km², hvorav 39,6 km² ønskes overført til Skjesvatn. Ved et midlere avløp av 30 s/l/km² vil dette gi et tilskudd til reguleringen på 1,2 m³/sek. Ca. 7 km nedenfor det prosjekterte damsted ved Krakset seter løper Heiåi sammen med Åmotsdalsåi som under navn av Flatdøla deretter løper ut i Flatsjø. Herfra fortsetter vassdraget under navn av Valleråi gjennom Flatdal og Seliord ut i Seliordsvatn og derfra videre under navn av Bøelven ut i Norsjø ved Gvarv.

Man henviser til ingeniør A. B. Berdal's beskrivelse og overslag av 19. januar 1954 med tegning (bilag 6 og 7). Likeledes henviser man til «tekniske data» vedkommende Heiåi med bilag, datert 17. mars 1955, som viser i prosenter hvor stor del det til Hjartdal overførte felt utgjør av det totale nedslagsfelt (bilag 3). Det vil fremgå av dokumentene at der ved overføringen av Heiåi til Hjartdal vil innvinnes i Hjartdøla Kraftverk $10 \times 1{,}2 \times 579 = 6\,950$ HK. Ved overføringen vil inntil ca. 15 m³/sek. av flomvassføringen i Heiåi bli ført over i Skjesvatns re-

guleringsbasseng. Dette vil ha en gavnlig virkning på vannføringen i Flatdøla, som under flom kan bevirke betydelig skade, særlig nede i Flatdalsbygden.

Heiåi blir under sitt løp ned til Flatdal ikke benyttet til sagbruk, møllebruk eller liknende. Heller ikke foregår der fløtning i selve Heiåi, men derimot i hovedelven, noe som dog i den senere tid har fått mindre betydning i vassdraget ovenfor Flatsjø da tømmeret her i stor utstrekning bilkjøres. Som vedlagte «tekniske data» viser, blir den til Hjartdal overførte del stadig mere ubetydelig i forhold til det samlede vassdrags totale nedslagsfelt. Ved utløpet i Flatsjø, Seljordsvatn og Norsjø utgjør den overførte del således henholdsvis 10 pst., 7,6 pst. og 4 pst. av det totale nedslagsfelt. For kraftstasjonen i Bøelven spiller derfor Heiåi en forholdsvis underordnet rolle. Herom henvises til oppgave over utnyttede og nyttbare vannfall i Valleråi og Bøelven (bilag 3).

Heiåi egner seg ikke til separat utbygging, og da resten av Åmotsdalsvassdraget er forutsatt utnyttet i Sundbarm-utbyggingen, vil ikke overføringen av Heiåi være til hinder for utnyttelse av dette vassdrag. Det vann som dannes ved inntaket får en samlet overflate på 8 mål. som for det vesentligste utgjøres av det tidligere elveleie.

Alt i alt antar man at de offentlige og private interesser som blir berørt ved overføringen av Heiåi i og for seg vil være av liten betydning. Særlig når man tar i betraktning den samfunnsmessig store fordel ved at man med forholdsvis moderate omkostninger kan øke kraftmengden ganske betraktelig i Hjartdøla.

Under henvisning til det foran anførte andrar man derfor om tillatelse til i henhold til reguleringslovens § 8, 2, kfr. Vassdragsloven § 62, 2, å overføre elven Heiåi i Åmotsdal til Skjesvatn.

Som bilag følger planer, tegninger m. v. i henhold til den vedlagte fortegnelse.»

Av den vedlagte tekniske beskrivelse går det fram at tunnelen blir ca. 2 km lang og får et tverrsnitt på 6 m². Ved oppdemming i Heiåi til kote 836,0 vil tunnelen kunne overføre ca. 15 m³/sek.

Omkostningene var i 1954 beregnet til 1,62 mill. kroner.

I en annen ekspedisjon samme dag søker kraftverket om tillatelse etter vassdragslovens § 148 til å ekspropriere nødvendige fallrettigheter i det nedenforliggende vassdrag. Da Hovedstyret er av den oppfatning at disse rettigheter i foreliggende tilfelle kan eksproprieres i medhold av en overføringstillatelse etter reguleringslovens bestemmelser, er ikke denne søknad lagt ut i distriktet til ettersyn. Derimot er en kort melding om kunngjøringen av overføringssøknaden rykket inn i distriktets lokalpresse.

Overføringssøknaden er kunngjort i Norsk lysingsblad 2. og 6. juni 1955 (nr. 124 og 127), og har vært forelagt distriktet med følgende resultat:

Seljord kommunestyres vedtak i møte 3. november 1956:

«Kommunestyret vedtok samrøystes å godtaka det utkast til konsesjonsvilkår som er utarbeidd av formannskapet i samråd med h.r.advokat Arne Vislie men med dette tillegg: «vidare må ein krevje at overføringa av Heiåi vert prosjektert slik at mogelege flaumtoppar ikkje valdar skade for framtida i det tidlegare vassføre».»

Formannskapets uttalelse lyder:

«Søknaden viser at omtrent to tredjeparter av Heiåis nedbørsfelt skal fjernes fra vassdraget, og overføres til Hjartdalsvassdraget. I sistnevnte vassdrag angis denne overføring å gi et tillegg til den regulerte vassføring på *1,2 sek./m³*, hvorved innvinnes *6 950 HK*. I Heiåi, Aamotsdalsåi og Flatdøla minskes vassføringen tilsvarende, hvorved mulighetene for utnytting av dette vassdrag til kraftproduksjon bortfaller. Nedgangen i vassføringen vil også føre til skade på ferdsel, fløting og fiske, og vansker med fedriften, fordi vassdraget har tjent som gjerde. En må videre regne med at grunnvannstanden, særlig i Flatdal, vil synke, og at det derved kan oppstå vansker for vassforsyningen til brønner.

Trass i dette vil formannskapet tilrå at Hjartdøla kraftverks søknad blir innvilget, idet man finner at de fordeler Kraftverket, og også Seljord kommune, oppnår ved overføringen, oppveier de skader og ulemper som voldes. Vilkåret fra formannskapets side er imidlertid, at reguleringsavgiften til kommunen blir satt til minst kr. 2 pr. nat.-HK. Videre at det blir opprettet et rimelig stort fond til fremme av fisket i distriktet, og et jordbruksfond stort kr. 35 000, vesentlig til oppføring av nødvendige gjerder.

Formannskapet forutsetter at det holdes vanlige skjønn etter lovens regler, til fastsettelse av erstatning for inngrep i private og almene interesser. I denne forbindelse vil det ha betydning at skjønnet også kan overveie om det er nødvendig å treffe tiltak til vern om bygdefolkets interesser. Man vil derfor be om at den vanlige klausul herom blir inntatt i reguleringstillatelsen.»

Kommunestyret hadde i et tidligere møte — 6. oktober s. å. behandlet skattespørsmålet ved overføringen som følgende særutskrift vedrørende sak 226 viser:

«Skriv fra Hjartdøla Kraftverk vedk. overføring av Heiåi, med framlegg til semje vedkomande overføringa. Direktør O. Strand hadde tidlegare den 14. august 1956 havt drøftingar med formannskapet om saka.

På visse vilkår vil Hjartdøla Kraftverk yte Seljord kommune eit årleg tilskot som tilsvarar den sum som Hjartdølas skatt i underskrider kr. 30 000. Den nemnda garantisum, kr. 30 000 gjeld det fyrste år Heiåi-vatnet har vore i bruk i Hjartdøla heile året og forholdsvis for ein eventuelt kortare tid det fyrste år. Seinare år varierer garantisummen proporsjonalt med endringene i formuesansettelsen av Hjartdøla Kraftverk i Hjartdal.

Formannskapet rår til at kommunestyret vedtek framlegget til avtale mellom Hjartdøla Kraftverk og Seljord kommune, dagsett den 30. august 1956. Derimot kan formannskapet ikkje råd til nokon av dei atterhald som er nemnde i kraftverkets skriv av 30. august 1956.

Vedtak: Formannskapets tilråding vart vedteken med desse endringar:

Siste punkt i avtala går ut og som nytt punkt kjem: Når Sundsbarmanlegget er ferdigt byggt, vert avtale om tilskot å taka opp til ny vurdering.

Skulle det overførde vatn frå Heiåi ved nærare målingar tilseia ei større prosentvis fordeling enn den som er lagd til grunn for tilskottet skal tilskottet verta høgda tilsvarande. Desse endringar vert vedteke mot 4 røyster.»

Hjartdal kommunestyre behandlet søknaden i møte 15. oktober 1956 og vedtok følgende forslag fra et flertall i konsesjonsnemnda:

«Overføring av Heiåi frå Seljord til Hjartdal. Framlegg frå Hjartdal kommune til avtale om deling av inntektene m. v. av Hjartdøla kraftverk.

1. Seljord og Hjartdal herader er samd om å tilrå overføring av Heiåi til Hjartdal-Tuddalvassdraget.
2. Den kommuneskatt som på grunn av overføringa av Heiåi må deilast mellom Seljord og Hjartdal, vert deilt på dei to heradene etter den gjeldande skattelov i dag.
3. Konsesjonsavgift og andre ytingar, Hjartdøla kraftverk etter konsesjonsvilkåra skal svara til kommunane for utnytting av vatnet frå Heiåi, er partane samd om å tilrå slik at Seljord får 4/5 og Hjartdal 1/5.
4. Dersom Hjartdal kommune ikkje vert tilkjendt heile den konsesjonsavgifta som Hjartdøla kraftverk skal betala etter konsesjonane av 12. desember 1952 og 29. juli 1955, har Hjartdal rett til overfor departementet å kreve ein større del av avgiftene og ytingar enn det som er nemnt i punkt 3. Båe partane har rett til å kreve deiling i eit anna forhold, dersom grenselina Hjartdøla kraftverk har å halda seg til mellom kommunane i nedslagsdistriktet vert brigda.»

Et mindretall i konsesjonsnemnda hadde samlet seg om følgende forslag:

«Mindretallet: Gjermund Tjønn, Olav O. Våle og M. T. Kleppen, kan ikkje stemma for fleirtalsvedtaket idet dei meiner at Seljord kommune bør tilkomme sin rettsmessige deil av skatteinntektene. Dette skattespørsmålet bør etter mindretallets meining forsøkes avgjort ved forhandling med Seljord kommune. Mindretallet meiner vidare at spørsmålet om overføring av Heiåi-vassdraget vert droppa dersom flertallets forslag vert vedteke av Hjartdal heradstyre.»

Sauherad formannskap fattet i møte 31. oktober 1956 slikt vedtak:

«Formannskapet har intet å merke til søknaden utover hva Skiensvassdragets Fellesfløtningsforening har bemerket for så vidt angår vanskelighetene med tømmerfløtningen.

Saken legges fram for herredstyret til endelig godkjennelse i første møte.»

Herredstyret har godkjent vedtaket.

For Bø kommune og Bø kraftverk har ordføreren, formannen i styret for kraftverket og driftsbestyreren gitt slik uttalelse:

«1. Som det syner seg av søknaden vil overføringa føre med seg ein reduksjon av vassføringa i Flatdøla og Bøelva. I sistnemnte vassdrag har Bø kommune to vassfall, Herrefoss og Oterholtfossen, der det sistnemnte er utbygd for lågvassføring. Kommunen har vidare reguleringsrettar i Seljordsvatnet som òg vert påvirka av overføringa. Vi skal få lov å gje ein del nærmare opplysningar om dette:

Ved utløpet av Seljordsvatnet er nedslagsfelt og avløp for Bøelva
Nedslagsfelt 704 km².
Normalt avløp 29,3 l/sek./km²
20,7 m³/sek.
652 mill. m³ pr. år.

For den del av Heiåi som skal overføras til Hjartdøla er nedslagsfelt og avløp
Nedslagsfelt 39,6 km².
Normalt avløp 31,0 l/sek./km²
1,23m³/sek.
38,7 mill. m³ pr. år.

Overføringstunnelen er planlagt så stor, 6 m² tversnitt, at praktisk tala vil alt vatn frå ovannemnte nedslagsfelt bli overført til Hjartdøla. I konsesjonssøknaden er spesifikt avløp for Heiåi oppgjeve til 30 l/sek./km², men bør settas til 31,0 l/sek./km². Ved utløpet av Seljordsvatnet misser ein ved overføringa ikring 6 pst. av det årlege avløp.

Bø kommune har nå konsesjon på å senke Seljordsvatnet 1 m, og kan då få eit magasin på ca. 16 mill. m³. Kanalen som er graven for å senke vatnet er ennå ikkje graven så mykje ut at ein kan senke vatnet 1 m, så det magasin som står til rådvelde er nå noko mindre enn 16 mill. m³.

Vassdragsstellet har i 1920 arbeidd ut ein plan for senking av Seljordsvatnet. Etter denne planen kan Seljordsvatnet senkas 2,2 m.

For Sundsbarmanlegget, som ligg i nedslagsfeltet for Bøelva, er søknad inne om reguleringskonsesjon. Når dette anlegg blir regulert og utbygd, vil det uregulerte nedslagsfelt for Seljordsvatnet bli:
Nedslagsfelt 486,7 km².
Normalt avløp 28,6 l/sek./km²
13,9 m³/sek.
437 mill. m³ pr. år.

Ved overføring av Heiåi vil ein då misse 9 pst. av det uregulerte tilløp.

Resultatet av overføringa av Heiåi vil bli ei nedsetting av verdet på dei vassfall som Bø kommune eig i Bøelva, altså Herrefoss og Oterholtfossen, og verdet vert ytterlegare redusert når Sundsbarmanlegget er realisert med dei reguleringar som høyrer til. Samanhengande med

sjølve reduksjonen av verdien av vassfalla er reduksjonen av kraftytinga.

2. Vi vil òg gjera merksam på ein annan verknad som gjer seg gjeldande i samband med overføringa. I manøvreringsreglementet for regulering av Seljordsvatnet er der mellom anna avgjort at tapping under kote 9,75 ikkje må gjerast uten samtykke av vedkommande fløtningsforening i tida frå 14. mai til rensken har passert Bøelva, men ikkje lenger enn til 1. desember. Det kan tenkjast at overføringa av Heiåi kan verta årsak til at etterreinsken i vassdraget vert seinka. Det er såleis grunn til å tru at overføringa vil verta årsak til innskrenka regulering av magasinet.
3. Som ein vil sjå av kartet, er nedslagsfeltet for Heiåi eit typisk høgfjellsområde med mykje snaufjell der det fell stor snø som ligg der storparten av året. Dette fører med seg at snøløysinga kjem seint og gjev eit godt tilskot til vassføringa i Bøelva til langt på føresumaren. Dette har stor verdi for tømmerfløtninga i Bøelva som stort sett går føre seg i denne tida.

   Reguleringa av Seljordsvatnet er som før nemnt bunnen av fløytingas interesser i vassdraget, likesom vassføringa i elva under tømmefløytinga kan påverkas av den vassmengde som kraftstasjonen i Oterholtfossen brukar. Denne kraftstasjonen tek nemleg sitt bruksvatn vekk frå elveleiet på eit stykke der det trengs mykje vatn for å føre tømmeret fram. Under den framtidige fulle utbygging av vassfallet vil denne verknad i høg grad forsterkas. Ein reduksjon av flaumvatnet vil difor føre med seg at Oterholtfossen kraftstasjon må gå med nedsett vassføring når tømmerfløytinga er i gong.
4. Overføringa vil i turre somrar få ikkje så lite innverknad på vassføringa i Bøelva. Det kan såleis nemnas at vassføringa i august i år var nede i ca. 1 m^3/sek. Men i september kom det regn i dei øvre distrikter, slik at vassføringa på kort tid steig til ca. 5 m^3/sek., først og fremst på grunn av nedbør i høgfjellsområdet. På snaufjellet kjem nedbøren sers fort i bekkar og elvar, og dette synte seg å ha stor verdi for kraftstasjonen i Bøelva.
5. Bø kommune har merka seg at Hovudstyret vil handsama søknaden etter reglane i loven om vassdragsreguleringar.

   Etter § 8,2 i denne loven, bør løyve til overføring av vatn frå eit vassdrag til eit anna ikkje gjevas, når ikkje alle eigarar av rettar i vassdraget som reduksjonen av vassføringa har innverknad på, har gjeve sitt samtykke til overføringa. Unnantak kan berre gjerast under serlege tilhøve, ifall når det gjeld rettar av liten verdi.

   Noko samtykke frå eigarane av rettane ligg i dette høve ikkje føre, idet Hjartdøla Kraftverk ikkje har ordna seg med desse. Korvidt rettane er av liten verdi, må vi overlate til myndighetene å avgjera, men vi viser i dette samband til ovanstående opplysningar, og understrekar at det avgjerande i k k j e er om rettane som vert skatte er av liten verdi samanlikna med det søkjaren kan oppnå, men om det er av liten verdi «i o g f o r s e g». Vi kan ikkje sjå at eit tap på 9 pst. av vassføringa til våre vassfall kan vera av liten verdi i og for seg.
6. Dersom løyve til overføringa vert gjeven, er det på det reine at reglane i loven om vassdragsreguleringar skal brukas. Vi går ut frå at der vert fastsett vanlege avgifter til kommunen, og avgjort tiltak om dei naudsynte fonds og konsesjonskrav. At der skal betalas vederlag for skade og ulempe som påføras ålmene og private interesser går fram av reguleringslovens §§ 16 og 19. Men vi vil oppmode om, at der i løyvinga òg vert teken med ein klausul om, at der skal gjeras tiltak til vern om bygdefolkets interesser.»

S k i e n s v a s s d r a g e t s f e l l e s f l ø t n i n g s f o r e n i n g uttaler i brev av 7. oktober 1955 til fylkesmannen i Telemark:

«Vi viser til kopi av Hjartdøla Kraftverks søknad av 13. april d. å. til Industri-, Håndverk- og Skipsfartsdepartementet og avskrift av brev, datert 26. mai d. å., fra Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen til herr Fylkesmannen. Ekspedisjonen ble oversendt oss med herr Fylkesmannens påtegning av 14. juni d. å.

Blad nr. 4 av vårt fløtningskart vedlegges.

Heiåi, på vårt kart kalt Fossheimåi, munner ut i Åmotsdalsåi i delet mellom fløtningsrote 10 og 11.

Nedenfor er det satt opp en oversikt over de tømmerkvanta som er innmerket til fløtning i Flatdalsvassdraget i årene 1945—1954:

Innmerket tømmer i m^3 i Flatdalsvassdraget.

Rote	1945	1946	1947	1948	1949	1950	1951	1952	1953	1954
12	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
11	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
10	0	0	0	325	677	450	481	434	0	0
9	0	0	0	43	125	212	0	24	0	0
8	0	0	0	0	0	0	0	22	0	0
7	0	0	0	172	123	88	0	50	0	0
6	0	0	0	320	0	92	0	424	0	61
5	5	0	0	0	467	288	1 347	308	207	830
4	9	0	157	343	1 766	320	356	483	217	130
3	5	0	74	363	810	218	1 129	97	134	92
2	15	0	28	303	72	738	76	33	18	35
1	171	0	67	272	133	50	164	341	108	601
	205	0	326	2 141	4 173	2 456	3 553	2 216	684	1 749

Det vil av oversikten framgå at det i disse årene ikke har vært levert tømmer til fløtning ovenfor rotedelet 10—11, eller ovenfor Heiåis utløp i Åmotsdalsåi. De siste årene er det ikke levert tømmer ovenfor rote 5. Tømmeret er blitt transportert med bil, men det foreligger ingen bindende avtale om dette, og vassdraget ligger fortsatt under S. F.

Det skal bemerkes at tømmerkvantumet i 5-års perioden 1925—29, altså før bilkjøringen begynte, lå på ca. 16 000 m³ i årlig gjennomsnitt.

Ved Heiåis utløp i Åmotsdalsåi, eller ved rotedelet 10—11, blir 19,1 pst. av nedslagsfeltet til Åmotsdalsåi overført til Hjartdøla. Prosenten avtar så nedover i Bø-vassdraget, slik at den ved Bø-elvas utløp fra Seljordsvatn er 6 pst. og ved elvas utløp i Norsjø 4 pst.

Flommene i Bøvassdraget som helhet er svært kortvarige.

Med de ganske omfattende utbedringsarbeider som er utført i Bøelva, Vallaråi og Flatdøla, er disse elver blitt et godt fløtningsvassdrag.

Utbedringene er foretatt med sikte på at tømmeret, altså også sluttrensken skal komme fram med de nåværende flom- og vannforhold.

I Bøvassdraget fløtes det i den senere tid 15—20 000 m³ pr. år. Før 1930 var kvantumet over 30 000 m³.

Det er utvilsomt at overføringen av Heiåi til Hjartdøla vil skape vanskeligheter for fløtningen.

Imidlertid er det vanskelig å peke på tiltak som vil bli nødvendige og samtidig tilstrekkelige.

Dersom Sundsbarmutbyggingen kommer, blir det aktuelt med tiltak i vassdraget og erstatninger grunnet på skjønn.

For den aktuelle vannreduksjon vil det bli meget vanskelig for et skjønn å komme fram til et tilfredsstillende resultat.

Fellesfløtningen vil derfor antyde som løsning:

I tiden inntil Sundsbarmutbyggingen blir satt i verk, erstatter S. K. K. det vannet som tas vekk ved å bygge, vedlikeholde og manøvrere tilstrekkelige dammer i Sundsbarmfeltet. Det vil bli vanskelig å erstatte tapt nedslagsfelt ovenfor Valeåis utløp i Åmotsdalsåi. Elvestrekningen mellom Valeåi og Heiåi måtte da utbedres så den blir fløtbar ved den reduserte vannføring.

Finner S. K. K. at den foreslåtte løsning ikke er brukbar, er det formodentlig ingen annen mulighet enn å søke å bringe på det rene hvilke tiltak som må gjøres.

Vi vil allerede nå peke på at de omfattende reguleringene etter hvert vil skape et problem når det gjelder tømmerleveringen langs de nedre sjøene i Skiensvassdraget. De reduserte flomvannstander vil føre til at mange tømmerleggeplasser, spesielt langs evjer og viker, blir ubrukbare.

Saken må imidlertid tas opp generelt, og man vil derfor ikke forlange denne sak tatt opp bare for Heiåi-overføringen, men man tillater seg for denne regulering å henvise til overenskomsten mellom Hjartdøla Kraftverk og Skiensvassdragets Fellesfløtningsforening av 3. mars 1953, side 5, avsnit 4:

> «S. F. gjør ikke krav på tiltak og tiltaksskjønn i anledning den regulering av Heddalsvassdraget som står i forbindelse med Hjartdølas utbygging, så lenge ikke overenskomsten er oppsagt. Dette gjelder dog ikke vassdraget nedenfor Heddølas utløp i Heddalsvannet. H. K. har dermed ikke gitt uttrykk for at det er grunn til å holde skjønn i vassdraget nedenfor.»

Telemark fylkes elektrisitetsnemnd gir i påskrift 13. november 1956 slik fråsegn:

«Seljord kommune er den kommune som får de langt største ulemper og skadevirkninger av overføring av Heiåi til Skjesvatn. Da kommunen allikevel anbefaler på visse vilkår at søknaden blir innvilget, kan en gå ut fra at den gjør det ut fra det samfunnssyn at det vannet fra Heiåi som skal overføres vil på det vis gi den største energiproduksjon, idet det nyttes i det kraftanlegget som har det største fallet.

Under henvisning hertil og for øvrig under hensyntagen til hva som fremgår av dokumentene, vil en anbefale at konsesjon blir gitt for overføring av Heiåi til Skjesvatn.»

Fylkesmannen i Telemark sier i brev av 14. november 1956 at hans syn på saken faller sammen med elektrisitetsnemndas.

Inspektøren for ferskvannsfisket uttaler i brev av 23. desember 1955:

«Saken har vært forelagt fiskerikonsulenten for det Østenfjelske og jeg viser til hans uttalelse av 8. desember d. å. som følger vedlagt i gjenpart.

For en del å kunne bøte på de skader som overføringen vil få for fiskebestanden, foreslåes følgende inntatt i reguleringstillatelsen:

> «Til fremme av fisket i de områder som berøres av overføringen plikter konsesjonæren årlig å sete ut yngel og/eller settefisk etter nærmere bestemmelse fra vedkommende departement.
>
> Om departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i reguleringsområdet, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.»

Konsulentens uttalelse lyder:

«På grunn av overføringen av en del av Heiåi til Skjesvatn, vil partiet mellom Krakset sr. og samløpet med Åmotsdalsåi bli sterkt redusert i vannføring, idet hele 65 pst. av nedslagsfeltet blir borte.

En må regne med at produksjonen av fisk på denne strekning vil gå så meget tilbake at jeg ikke er sikker på om det vil lønne seg å sette ut yngel eller settefisk på denne strekning. Imidlertid bør en sannsynligvis forbeholde seg rett til et pålegg om slik utsetting, hvis det etter forhåndsundersøkelsen skulle vise seg å være nødvendig.

På strekningen fra samløpet med Åmotdalsåi og Heiåi og nedover mot Seljord, regner jeg meg et reproduksjonstap, da nedslagsfeltet på denne strekning gjenomsnittlig er redusert med ca. 12 pst.

Her bør regulanten pålegges årlig utsetting av yngel eller settefisk i et kvantum som må bli å bestemme av Landbruksdepartementet.»

Fellesfløtningsforeningens uttalelse er forelagt ansøkeren som i brev av 3. d. m. bemerker:

«Tømmertransporten i Åmotsdal har i de senere år gått med bil direkte til Tinfoss Papirfabrikk på Notodden. Dette gjelder rotene ovenfor skillet mellom 5. og 6. 1955 er det siste år vi har prisen for fløtningen. Dette år kostet det ca. kr. 16 å fløte 1 m^3 tømmer fra og med rote 5 frem til Skotfoss bruk, stigende til ca. kr. 24 ved skillet mellom rote 10 og 11 som er stedet hvor Heiåi faller ut i Åmotsdalselven. Skogeierne betalte ca. 60 pst. av dette, resten falt på kjøperne.

Biltransport av rått virke frem til Tinfoss på Notodden kostet det samme år kr. 15,05 stigende til kr. 17,85 for de samme roter i elven. Tinfoss subsidierer nå transporten slik at selskapet bare betaler kr. 4 pr. m^3.

Man ser således at biltransporten av tømmeret i Åmotsdal er direkte lønnsom. Når den ikke har slått igjennom i større grad tidligere, skyldes det sikkert den elendige forfatning veien i Åmotsdal har vært i. Det har vært foretatt utbedringer av veien på de verste steder i det siste, og arbeidet fortsetter slik at det er lite sannsynlig at man noensinne vil komme tilbake til fløtning igjen på denne strekning.

Fra rote 5 og nedover begynner fløtningsprisen å konkurrere med biltransport. Skillet er her rett ned for Nutheim i Flatdal og elven er herfra ned til Flatsjå forbygget av Vassdragsvesenet hvorved den er blitt en utmerket fløtningselv.

Det nedslagsfelt som fjernes på denne strekning er ca. 10—11 pst. (se bilag datert 7. april 1954). Straks nedenfor Flatsjå løper den sammen med elven fra Grunningsdalen hvorved prosenten synker til 7,6 pst.

Med de tømmermengder det her dreier seg om vil det neppe ha noen merkbar innflytelse på fløtningen om Heiåi fjernes, dette så meget mer som det har vært mulig å fløte også i den ovenforliggende, langt ugunstigere del av elven. Kraftverket har på grunnlag av det foregående funnet at det ikke er berettiget å gå til den utgift å bygge fløtningsdammer som foreslått av Fellesfløtningsforeningen for å kunne gjennomføre fløtningen i tiden inntil Sundsbarm blir bygget ut. Denne utbygning må antas å komme forholdsvis snart, sannsyngligvis i løpet av en 10-års periode og hele fløtningsproblemet kommer da i en ganske annen stilling.

Skulle et skjønn allikevel komme til at fjernelsen av Heiåivannet volder skade for fløtningen, må den naturlige konsekvens være at skjønnet treffer avgjørelse om de tiltak som må iverksettes til avbøting av slike skader.»

Hovedstyret skal bemerke:

Hjartdøla kraftverk fikk ved kgl. resolusjon 12. desember 1952 tillatelse til å regulere Hjartdal-Tuddalvassdraget i nærmere angitt omfang, jfr. St. prp. nr. 172/1952 og Meddelte vassdragskonsesjoner for 1952, side 133—141. Ved Kronprinsregentens resolusjon av 29. juli 1955 ble det gitt tillatelse til å ta øvre del av Skorva og Veslåi inn i driftstunnelen for kraftverket. Samlet felt til Hjartdøla kraftverk utgjorde etter dette 319,3 km^2.

Kraftverket søker nå om tillatelse etter reguleringslovens § 8 pkt. 2 til å utvide nedbørfeltet ved overføring av de øverste 39,6 km^2 av Heiåis felt gjennom en ca 2 km lang tunnel fra Krakset seter i Åmotsdal til Skjesvatn. I Heiåi oppføres en dam med fast overløp på kote 836,0. Ved full dam regnes tunnelen å kunne føre ca. 15 m^3/sek. Tunnelen er ikke utstyrt med manøvrerbare avstengningsinnretninger. Den midlere vassføringsøkning som oppnås, angis til 1,2 m^3/sek. Hovedstyret antar at økningen ikke bør settes høyere enn 0,75 m^3/sek. for fall ovenfor Norsjø, og at den for fall nedenfor Norsjø kan settes til 0,50 m^3/sek. Dette vil gi en kraftøkning på ca. 5 790 nat.-HK i Hjartdøla Kraftverk, ca. 490 nat.-HK i vassdraget nedenfor og ca. 600 nat.-HK i fallet Skjesvatn—Bjordalen når det blir utbygd.

Det tas som vanlig forbehold om korrigering av denne økningsberegning senere.

Overføringsanlegget var i januar 1954 beregnet å koste 1,62 mill. kroner eksklusive omsetningsavgift.

Skader og ulemper.

Overføringen øker vassføringen i Hjartdøla Kraftverk og videre nedover Heddøla og reduserer vassføringen på Åmotsdalsiden tilsvarende. Begge virkninger kan tenkes å medføre skade og ulemper. På Hjartdalsiden har man fra før en midlere vassføring ved kraftverket på ca. 9,5 m^3/sek. Denne vil økes med ca. 10 pst. og dette kan om vinteren volde skade for isveier m. v. Dessuten må man være forberedt på at flommene under særlige forhold kan bli økt. Fra distriktets side er det ikke fremkommet uttalelser som tyder på at man kan vente skader av vesentlig betydning.

I det vassdrag som berøves vann, vil skadevirkningene avgjort bli større. Det overførte nedbørfelt utgjør henholdsvis 10 pst., 7,6 pst og 4 pst. av vassdragets totale felt ved utløpet i Flatsjø, Seljordsvatn og Norsjø. En slik reduksjon vil først og fremst berøre fløtings- og fallinteressene. Skiensvassdragets Fellesfløtningsforening opplyser at det i de senere år ikke har foregått innlevering av tømmer til fløtning i den øverste del av vassdraget. Fra Flatsjø og videre nedover synes vassdraget fortsatt å ha en viss betydning for fløting, men også her overtas visstnok tømmertransporten i stadig større utstrekning av biler.

Overføringen reduserer vassføringen i følgende fall av betydning:

Fall, eier	Fall høyde	Reduksjon av nedbørfeltet	Merknad
Vallaråi:			
Eisandfoss, Seljord komm.	13,17 m	ca. 8 %	Ikke utbygd
Lakshølfoss, Eivind Øverland	9,41 »	—»—	Sag og mølle
Bøelv:			
Herrefoss, Bø kommune	9,86 »	ca. 5—6 %	Ikke utbygd
Sagafoss, O. H. Saga og Ingebret Langkås	6,13 »	—»—	Liten sag
Oterholtfoss, Bø komm.	20,00 »	—»—	Utbygd 600 kW

Nedgangen i vassføringen vil etter Seljord herredstyres uttalelse å dømme dessuten medføre skade for ferdsel og fiske samt ulemper for fedriften ved at Heiåis gjerdende virkning delvis oppheves. På den andre side vil jordbruksinteressene sannsynligvis oppnå en fordel ved at flommene i Flatdøla reduseres med inntil 15 m³/sek.

Den største og mest vesentlige skadevirkningen gjelder vassfallene i Vallaråi og Bøelva. Falleierne her har imidlertid ikke protestert mot overføringen, jfr. Bø ordførers brev av 24. oktober 1956. Da det videre etter Hovedstyrets syn er klart at fordelene som oppnås i betydelig grad overstiger den skade og ulempe som voldes, også når hensyn tas til de påregnelige anleggskostnader, er betingelsene til stede for at tillatelse kan gis, jfr. reguleringslovens § 8, pkt. 1 og 2. Man anbefaler derfor søknaden imøtekommet.

Hovedstyret foreslår at det for tillatelsen oppstilles samme betingelser som for tillatelse av 29. juli 1955 til å utvide reguleringen av Hjartdal-Tuddal-vassdraget m. v. (jfr. Meddelte vassdragskonsesjoner for 1955 s. 124) med følgende forandringer:

Post 1:

Reguleringskonsesjonen for Hjardal-Tuddal-vassdraget ble forelagt Stortinget, og konsesjonstiden ble derfor satt til 60 år for private falleiere, regnet fra konsesjonens datum 12. desember 1952. For vassfall som tilhører staten eller norske kommuner gjelder konsesjonen i ubegrenset tid.

Det ville være naturlig å la denne overføringskonsesjon følge hovedkonsesjonen når det gjelder konsesjonstid og gi den for tidsrommet inntil 12. desember 2012. Hovedstyret antar imidlertid at det ikke er adgang til å gi den lengre varighet enn 50 år uten å forelegge den for Stortinget, og foreslår konsesjosntiden for private satt til 50 år regnet fra konsesjonens datum.

Post 2:

2. punktum forandres til:

«Benytter staten seg ikke herav, skal den 10 år deretter ha samme adgang.»

Amortisasjonstiden blir nå 50 år.

Post 3:

For hovedkonsesjonen av 1952 og tilleggskonsesjonen av 1955 er det betinget avgifter til kommuner og til stat etter satsene kr. 1,50 pr. nat.-HK og kr. 0,50 pr. nat.-HK. Hovedstyret er kommet til at disse satsene er for små i foreliggende tilfelle selv om man tar flomreduksjonene i Åmotdalen i betraktning, og vil foreslå kr. 2 pr. nat.-HK til kommuner og kr. 0,50 pr. nat.-HK til staten. Man viser ellers til diskusjonen om avgiftene ved behandlingen av hovedkonsesjonen, jfr. St. prp. nr. 172, 1952.

Post 5:

Posten gis slik ordlyd:

5:

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år etter at konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag fristene uten tillatelse meddelt av Kongen måtte oversittes erlegger konsesjonæren en løpende mulkt til statskassen av kr. 100.

Post 12:

Både Bø og Seljord herredstyrer har anmodet om at det blir tatt inn bestemmelse om tiltak til vern om bygdefolkets interesser, og Hovedsyret vil rå til at post 12 blir uforandret.

Post 13:

Man foreslår posten redigert slik:

«Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende forsorgskommune slike forsorgsutgifter som i vassdragsreguleringsloven er forutsatt dekket ved hjelp av fond i samsvar med reglene i lovens § 12, pkt. 7, 1. ledd og 2. ledds første og annet punktum.»

Dette er den ordlyden som er benyttet ved lignende konsesjoner i det siste.

Post 14:

Overensstemmende med forslaget fra Inspektøren for ferskvannsfisket, foreslåes posten gitt denne ordlyd:

«Til fremme av fisket i de områder som berøres av overføringen plikter konsesjonæren årlig å sette ut yngel og/eller settefisk etter nærmere bestemmelse fra vedkommende departement.

Om departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i reguleringsområdet, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.»

Post 19:

Postens 2. punktum forandres til:

«Den tillatte oppdemmingshøyde ved inntaket i Heiåi, kote 836,0 betegnes ved fast og varig vannstandsmerke som det offentlige godkjenner.»

Postens annet avsnitt går ut.

Manøvreringsreglement har ikke Hovedstyret funnet det nødvendig å fastsette for denne overføring da det ikke finnes manøvrerbare innretninger for regulering av vassføringen hverken i tunnelen eller i dammen. Man anser det i dette tilfelle tilstrekkelig med de bestemmelser som er foreslått i betingelsenes post 19.

Kravet fra Seljord herredstyre om at «overføringa av Heiåi vert prosjektert slik at mogelege flaumtoppar ikkje valdar skade for framtida i det tidlegare vassføre» kan vanskelig imøtekommes på annen måte enn ved å dimensjonere tunnelen for maksimal flomvassføring. Tunnelen er planlagd slik at den skal kunne føre ca. 15 m^3/sek. Dette tilsvarer 380 l/sek./km^2 for det overførte felt på 39,6 km^2, og må betegnes som en betydelig reduksjon selv av store flommer. Flomforholdene i Åmotsdalen bedres altså i alle fall ved overføringen, og da er det formentlig ikke hjemmel for å imøtekomme herredstyrets krav. Den vanlige bestemmelse i manøvreringsreglementer går som kjent ut på at flomforholdene om mulig ikke skal forverres.

Som nevnt foran antar Hovedstyret at det er unødvendig med særskilt ekspropriasjonstillatelse etter vassdragslovens § 148 da de nødvendige fallrettigheter antas å kunne eksproprieres i medhold av en overføringstillatelse etter reguleringsloven.

Heller ikke har man funnet grunnlag for å foreslå betinget opprettet jordbruksfond, jfr. reguleringslovens § 12 pkt. 8.

Når det gjelder det forslag Skiensvassdragets Fellesfløtningsforening har fremmet om fløtningsdammer i Sundsbarmfeltet, henvises til ansøkerens bemerkning i brev av 3. d. m. Fløtningens interesser er ellers sikret ved bestemmelsene i reguleringslovens § 19.

I anledning den avtale som er sluttet mellom Seljord og Hjartdal vedrørende deling av kommuneavgiften, vil Hovedstyret vise til den uttalelse som ble gitt om samme spørsmål i saken om regulering av Hjartdal-Tuddal-vassdraget, jfr. St. prp. nr. 172, 1952 s. 19, 2. sp., nederste avsnitt og s. 20, 1. sp.

Deling av avgiften til kommuner blir senere tatt opp som egen sak og avgjørelse truffet uavhengig av avtaler som måtte foreligge kommunene imellom.

Sakens dokumenter følger vedlagt.

Behandlet i møte, ledet av Generaldirektøren, den 10. april 1957.»

Departementet skal bemerke:

Heiåi har avløp til Åmotsdalsåi, som videre under navn av Flatdalsåi løper ut i Flatsjø. Herfra fortsetter vassdraget under navn av Valleråi ut i Seljordsvatn og videre derfra under navn av Bøelven til Norsjø.

Den omsøkte utvidete regulering av Hjartdals-Tuddalsvassdraget ved overføring av de øverste 39,6 km^2 av Heiåis nedbørfelt til Skjesvatn i Hjartdalsvassdraget vil etter hovedstyrets foreløpige beregninger gi en kraftøking på ca. 5 790 nat.-HK i Hjartdøla kraftverk. Hertil kommer ca. 490 nat.-HK i utbygde og ikke utbygde fall i vassdraget nedenfor foruten ca. 600 nat.-HK i fallet Skjesvatn-Bjordalen når det blir utbygd.

Overføringsanlegget var i januar 1954 beregnet å koste 1,62 mill. kroner, omsetningsavgift ikke medregnet.

På grunn av den økte vassføring i Hjartdøla kraftverk og videre nedover i Heddøla kan overføringen tenkes å volde skade i dette vassdrag, bl. a. på isveier m. v. og ved at flommene kan bli økt.

Ved at overføringen reduserer vassføringen i Heiåi og Åmotsdalsåi og videre nedover i Flatdøla, Vallaråi og Bøelva vil interesser i disse vassdrag bli skadet. Således vil fallene i Vallaråi få redusert sitt nedbørfelt med ca. 8 pst. og fallene i Bøelva med ca. 5—6 pst.

Seljord og Bø kommuner, som eier de viktigste fall i disse vassdrag, har ikke protestert mot overføringen, og Eivind Øverland, som eier Lakshølfossen i Vallaråi, hvor han driver sag og mølle, har samtykket. De øv-

rige fall som vil lide skade ved at vassføringen blir redusert på grunn av overføringen må formentlig sies å være av liten betydning i og for seg.

Også fløtingsinteressene i disse vassdrag antas å bli berørt ved overføringen. Imidlertid skjer tømmertransporten her etter det opplyste i stadig større utstrekning ved hjelp av biler. Det er også mulig at fiske og ferdsel vil bli skadet ved overføringen og at det vil bli voldt ulemper for fedriften fordi Heiåi ikke i samme grad som tidligere vil tjene som gjerde.

På den annen side vil jordbruksinteressene sannsynligvis oppnå en fordel ved at flommene i dette vassdrag reduseres.

Etter det foreliggende antar departementet med hovedstyret at vilkårene etter reguleringslovens § 8, pkt. 1 er til stede, og at det foreligger slike særlige omstendigheter som nevnt i pkt. 2 som gir adgang til å tillate den planlagte overføring. Man vil med hovedstyret anbefale at den søkte tillatelse blir gitt til Hjartdøla kraftverk, og i det vesentlige på de av hovedstyret foreslåtte vilkår. Disse er stort sett de samme som vilkårene for Hjartdøla Kraftverks tillatelse ved kgl. resolusjon av 29. juli 1955 til utvidet regulering av Hjartdal-Tuddalsvassdraget ved overføring av øvre del av Skorva og Vesleåi til driftstunnelen for kraftverket.

De foreslåtte vilkår er sålydende:

«1.

Overføringskonsesjon gis på ubegrenset tid.

Dersom vassfall der ikke tilhører staten eller norske kommuner deltar i overføringen eller blir medeier i reguleringsanleggene gjelder konsesjonen for disses vedkommende i 50 år fra konsesjonens datum. Ved konsesjonstidens utløp tilfaller disse vassfallseieres andeler i overføringsanleggene staten uten vederlag.

Konsesjonen kan ikke overdras uten Kongens samtykke.

De utførte overføringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

I det 35. år fra 12. desember 1952 skal staten kunne innløse de andeler i overføringsanleggene som måtte tilhøre eiere for hvem overføringstillatelsen er tidsbegrenset. Benytter staten seg ikke herav, skal den 10 år deretter ha samme adgang. Bestemmelsen om innløsning må være meldt overføringsanleggenes eier 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne under hensyn til at grunnstykker og rettigheter samt vassbygningsarbeider og hus har en verdi svarende til hva de beviselig har kostet ved ervervelsen med fradrag for amortisasjon etter en amortisasjonstid av 50 år. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Anleggene skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn på statens bekostning.

Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

3.

For den øking av vasskraften som ved overføringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,50 pr. nat.-HK.

Til fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 2 pr. nat.-HK.

Økingen av vasskraften beregnes på grunnlag av den øking av vassføringen som overføringen antas å ville medføre utover den vassføring som har kunnet påregnes med den tidligere bestående regulering. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinene utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lågvassperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal anses som den ved overføringene innvunne øking av vasskraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntrer etter hvert som den ved overføringen innvunne vasskraft tas i bruk. Avgiftene har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

4.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 3 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 22, skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

5.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år etter at konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis

major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag fristene uten tillatelse av Kongen måtte oversittes erlegger konsesjonæren en løpende mulkt til statskassen av kr. 100.

6.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere, som har norsk innføds- eller statsborgerrett.

Vedkommende myndighet kan dog tillate unntagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

Såfremt ikke offentige hensyn taler mot det kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50 — femti kroner — for hver person.

7.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anleggene anvende norske varer for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at det er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er det adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer, når særegne hensyn gjør det påkrevd.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

8.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særegne hensyn foreligger.

9.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeid eller pålegges noen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med sin virkelige verdi beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øyemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med ett av arbeiderne oppnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende departement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anleggene.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige legehjelp og å holde et for øyemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

11.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsen i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.

12.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesvegstyret bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier og bruer, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. Veier og bruer som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri benyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anleggene.

Konsesjonæren plikter å treffe nødvendige tiltak for å søke å avhjelpe de skader og ulemper som overføringen fører med seg for bygdefolkets interesser. Spørsmålet om hvilke tiltak han skal treffe, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn, som i tilfelle fremmes i forbindelse med fagskjønn etter vassdragsreguleringslovens § 19. Dette skjønn fremmes av konsesjonæren så tidlig at resultatet foreligger som forutsetning for ekspropriasjonsskjønnet etter vassdragsreguleringslovens § 16. Skjønnene kan kombineres.

13.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende forsorgskommune slike forsorgsutgifter som i vassdragsreguleringsloven er forutsatt dekket ved hjelp av fond i samsvar med reglene i lovens § 12, pkt. 7, 1. ledd og 2. ledds første og annet punktum.

14.

Til fremme av fisket i de områder som berøres av overføringen plikter konsesjonæren årlig å sette ut yngel og/eller settefisk etter nærmere bestemmelse fra vedkommende departement.

Om departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i reguleringsområdet, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.

15.

Konsesjonæren plikter før overføringen tas i bruk å ryddiggjøre de neddemte arealer for trær og større busker.

16.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende overføringsanleggene, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anleggene skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Deres utførelse så vel som deres senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

17.

Ved damanlegget skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at anleggets eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anlegget eller dets benyttelse. Anleggets eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anlegget som skjer i krigsøyemed.

18.

For så vidt fravikelsen av jevn vannslipping gjennom Hjartdøla kraftverk skulle bevirke at noen av de nedenforliggende kraftverk i vassdraget påføres skade ved at en på nevnte jevne slipping basert belastning ikke kan opprettholdes, skal denne skade erstattes. Forminskelsen av vassfallets kraftmengde oppveies med levering av kraft, eller hvis det enkelte kraftverk skulle ønske det, med penger. Mulig annen skade erstattes med penger.

Den som erstatning bestemte kraftmengde blir å levere således at vassfallseieren ikke blir påført noen skade eller ulempe derved at kraften blir å overføre fra et annet vassfall utover hva den alminnelige lovgivning om samkjøring av kraftverker måtte medføre.

Dersom det ikke oppnås enighet om erstatningsmåten, eller om størrelsen av kraftlevering henholdsvis pengeerstatning, blir dette å fastsette for 10 år ad gangen av en skjønnsnemnd på 3 medlemmer, som oppnevnes av vedkommende departement. Skjønnsnemndene bestemmer hvem som skal bære skjønnsomkostningene.

19.

Reguleringsanleggenes eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser, som i det offentliges interesse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. Den tillatte oppdemmingshøyde ved inntaket i Heiåi, kote 836,0 betegnes ved fast og varig vannstandsmerke som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

20.

Eieren skal uten vederlag for de utførte anlegg finne seg i enhver ytterligere regule-

ring i vedkommende vassdrag som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

21.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved overføringen innvunne driftsvann er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Når 30 år er forløpet fra konsesjonens meddelelse kan de kommuner, hvis interesser berøres av overføringen, uansett den ovenfor betingede prosent for kraftavgivelse og uten hinder av den foran fastsatte begrensning, med Kongens samtykke etter hvert som kraft blir ledig kreve avgitt fra de av vassdragets vassfall som tilhører norske kommuner ytterligere kraft for så vidt fornødent til å dekke deres eget behov eller til å forsyne deres innvånere med kraft til lys, varme, gårdsdrift, håndverk eller småindustri.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningene eller fra ledningsnettet, hva enten ledningene tilhører reguleringsanleggenes eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økte utgifter, bæres disse av dem som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pst. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften i stedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjense pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan så vel av departementet som konsesjonæren forlanges revidert hvert 5te år. Hvis eieren leier ut kraft og kraften til kommuner eller stat kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne, kan kommunen eller staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leieren av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

22.

Departementet kan under særlige omstendigheter gi en vassfalls- eller brukseier som ikke er medeier i anleggene, tillatelse til å benytte driftsvann, som er innvunnet ved overføringene mot en årlig godtgjørelse til anleggenes eier. Denne godtgjørelse skal i tilfelle av tvist fastsettes av departementet.

23.

Anleggenes eier plikter å avgi vann i sådan utstrekning at den alminnelige fløtning i vassdragene forulempes så lite som mulig ved overføringene. Spørsmålet om hvilke forføyninger han skal treffe, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

Skade eller ulempe for fløtningen, som ikke på denne måte avhjelpes, blir å erstatte overensstemmende med reguleringslovens § 16.

24.

Det påhviler konsesjonshaverne i den utstrekning hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter å unngå ødeleggelser av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og steder, som kan antas å ha vitenskapelig eller historisk betydning.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Landsforeningen for naturfredning i Norge i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonshaveren plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter å dra omsorg for at de ferdige anlegg og utsprengte steinmasser virker minst mulig skjemmende i terrenget. Steinmassenes plasering skjer i samråd med vedkommende kommuner.

Om nærværende bestemmelse gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

25.

Anleggenes eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av anleggenes eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

26.

Konsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke overføringen kan medføre forpliktelser.»

Departementet slutter seg til hovedstyrets bemerkninger til de enkelte konsesjonsvilkår. Man er således enig med hovedstyret i at konsesjonstiden for private falleiere i vilkårenes pkt. 1 settes til 50 år regnet fra konsesjonens datum. Videre er en enig med hovedstyret i at avgiften til kommuner i vilkårenes post 3 settes til kr. 2 årlig pr. nat.-HK, idet en etter omstendighetene med hovedstyret finner at en avgift på kr. 1,50 årlig pr. nat.-HK, slik som betinget i Hjartdøla kraftverks konsesjon av 12. desember 1952 på regulering av Hjartdal-Tuddalsvassdraget og i tillatelsen av 29. juli 1955 til utvidet regulering, vil være for lav i den foreliggende sak. I vilkårenes post 3 er avgiften til staten med hovedstyret foreslått satt til kr. 0,50 årlig pr. nat.-HK.

Opprettelse av jordbruksfond har man med hovedstyret ikke funnet grunn til å anbefale.

I forbindelse med vilkårenes post 13 om forsorgsutgifter er forutsatt at denne post faller bort, dersom reguleringslovens § 12, pkt. 7 og de bestemmelser det der er henvist til i forsorgsloven av 19. mai 1900 blir opphevet.

Angående forholdet til fløtningen vises til vilkårenes post 23 og reguleringslovens § 19.

Departementet er enig med hovedstyret i at det ikke er nødvendig å fastsette særskilt manøvreringsreglement for denne overføringen.

Angående det krav som er fremsatt av Seljord herredstyre med hensyn til flomforholdene i Åmotsdalsåi og videre nedover i Bøelva, viser man til hovedstyrets uttalelse. Departementet går ut fra at flomforholdene i Åmotsdalen vil bedres ved overføringen.

Hjartdøla kraftverk har også søkt om tillatelse etter vassdragslovens § 148 til ekspropriasjon av nødvendige fallrettigheter samt grunn og rettigheter ellers som er nødvendige for overføringen. Departementet antar imidlertid med hovedstyret at disse rettigheter vil kunne eksproprieres i medhold av en overføringstillatelse som omsøkt etter reguleringsloven, og at det derfor ikke vil trenges noen særskilt ekspropriasjonstillatelse etter vassdragsloven for gjennomføring av overføringen.

Industridepartementet

tilrår:

Hjartdøla kraftverk tillates i medhold av lov nr. 17 og 14. desember 1917 å utvide nedbørsfeltet for den ved kgl. resolusjon av 12. desember 1952, jfr. kgl. resolusjon av 14. mai 1954 tillatte regulering av Hjartdal-Tuddalsvassdraget m. v. ved overføring av Heiåi i Åmotsdal til Skjesvatn i Hjartdalsvassdraget — i det vesentlige i samsvar med søknad av 13. april 1955 og dermed fremlagt plan.

Tillatelsen gis på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 31. mai 1957.

19. A/S Risør Træmassefabriker.

(Tillatelse til å leie inntil 8 000 kW fra Aust-Agder Kraftverk.)

Kronprinsregentens resol. av 31. mai 1957.

Ved kgl. resolusjoner av 23. januar 1925, 22. oktober 1926 og 9. november 1928 fikk A/S Risør Træmassefabriker tillatelse til å leie henholdsvis 1 200, 500 og 3 100 kW fra Aust-Agder Kraftverk. Herom vises til «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1925 s. 5 flg., 1926 s. 113 flg. og 1928 s. 90 flg.

Ved kgl. resolusjon av 30. juni 1939 ble de ovennevnte tillatelser avløst av tillatelse til å leie inntil 5 700 kW fra Aust-Agder Kraftverk, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1939, s. 39 flg. Denne tillatelse ble ved Regjeringens resolusjon av 19. juli 1946 forlenget til 1. januar 1956. Samtidig ble det åpnet adgang for Mr. Stanley Bell, London, til å være medlem av styret i A/S Risør Træmassefabriker, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1946 s. 61 flg.

I brev av 23. mars 1953 søkte A/S Risør Træmassefabriker om konsesjon på leie av i alt 7 000 kW fra Aust-Agder Kraftverk. Søknaden ble anbefalt av Risør bystyre i møte 7. mai 1953. Fylkesmannen i Aust-Agder har i ekspedisjon til Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet av 13. s. m. meddelt at han ikke hadde noe å bemerke til saken. I brev av 12. juni s. å. søkte imidlertid A/S Risør Træmassefabriker om at konsesjon måtte bli gitt på leie av inntil 10 000 kW. Samtidig anmodet selskapet om at den meddelte dispensasjon for Mr. Stanley Bell måtte bli gitt fortsatt gyldighet.

I brev til departementet av 15. september 1953 anbefalte Hovedstyret at A/S Risør Træmassefabriker ble meddelt konsesjon på leie av inntil 10 000 kW fra Aust-Agder Kraftverk inntil 15. desember 1961 på samme vilkår som fastsatt for konsesjonen av 19. juli 1946, som forutsattes å falle bort fra det tidspunkt den eventuelle nye konsesjon ble gitt. Hovedstyret meddelte samtidig at det ikke hadde

noe å bemerke til at dispensasjonen for Mr. Stanley Bell ble opprettholdt.

Konsesjonssøknaden ble deretter forelagt Bransjerådet for papir-, cellulose- og tremasseindustrien, som behandlet saken i møte 2. februar 1954. Formannen oppsummerte bransjerådets synspunkter slik:

«På grunn av det betydelige underskudd på granvirke i forhold til behovet, har bransjerådet konsekvent motsatt seg produksjonsutvidelser ved de granforbrukende bedrifter ved sine anbefalinger av valutalisenser og byggeløyve, med mindre det har kunnet påvises at annen bedrift med motsvarende tømmerbehov ble nedlagt samtidig.

Selv om de større moderniseringer ved de fleste treforedlingsbedrifter som regel får en viss produksjonsøkning som sekundær virkning, har det aldri tidligere vært tale om en utvidelse av produksjonskapasiteten for noen bedrift av den størrelsesorden som i dette tilfelle. En har likevel avkrevet disse bedrifter bindende erklæring om at vedkommende modernisering ikke skal danne grunnlag for krav om øking av tømmerkvoten i tider med kvotefordeling av tømmer. Mens det ved cellulose- og papirfabrikkene er kapasiteten av hovedmaskineriet som er avgjørende for produksjonsvolumet, er det ved sliperiene slipekraften som er den bestemmende faktor. Ved de fleste av de lisensanbefalinger som er gitt i denne industri, har bransjerådet forlangt garantier for at slipekraften ikke skal økes. Det kan her henvises til Viul, Embretsfos og Holmen-Hellefos som typiske eksempler. I disse tilfelle gjaldt spørsmålet endog utnyttelsen av egen vannkraft. For en tid siden anbefalte bransjerådet konsesjon på overføring av kraft fra Kistefos til Follum, men under den forutsetning at tremasseproduksjonen på Kistefos skulle overføres til Follum og driften på Kistefos nedlegges. Å knytte som betingelse for innvilgning av konsesjonssøknaden at bedriften skal forplikte seg til å importere tømmer for den økte produksjonskapasitet, anser en for å ha liten praktisk betydning. For det første kan en ikke med sikkerhet regne med at noe land vil være villig til å levere tømmer for foredling utenlands i fremtiden, og likeledes vil et slikt vilkår bli oppfattet som rettet mot skogeiernes interesser.

Risør betegner i sitt brev den fremkomne produksjonsøkning som en radikal forbedring av slipeteknikken. Dette kan bransjerådet ikke erklære seg enig i. Det er mulig at Risør ved sin slipemetodikk bruker noe mindre kraft pr. tonn produsert masse. Den vesentlige produksjonsøkning skjer imidlertid ikke ved innsparing av slipekraften, men ved opptagelse av større kraftmengder på det enkelte slipeapparat. Dersom bedriftens oppgaver er riktige, vil dette imidlertid i praksis kunne medføre at det bare blir nødvendig å holde 3 av de nåværende 5 slipeapparater igang for å utnytte den konsesjonsmessige kraft og opprettholde den anerkjente produksjon, og dette ville selvfølgelig være en betydelig fordel. Virkningen skulle for så vidt være analog med det som er oppnådd på andre sliperier ved installasjon av amerikanske ringslipeapparater som har et ennå høyere kraftforbruk pr. sten enn Risørs. For å få importtillatelse for disse apparater, har bedriftene måttet forplikte seg til å sette gamle slipeapparater med tilsvarende slipekraft ut av drift.»

I samsvar med de synspunkter som formannen har resymert, gjorde bransjerådet følgende

Vedtak: PCT-BR kan ikke anbefale at Risør Træmassefabriker får konsesjon for leie av kraft for mer enn de 5 700 kW som bedriften tidligere har hatt konsesjon for, og vil tilråde at søknad om konsesjon for leie av ytterligere kraftkvanta blir avslått.

Skogdirektøren voterte ikke, da han ønsket å stå fritt ved eventuell senere behandling av saken i Landbruksdepartementet.

Ved Industridepartementets brev av 26. februar 1954 ble søknaden forelagt Handelsdepartementet, Utenriksdepartementet og Landbruksdepartementet til uttalelse, idet Industridepartementet gjorde oppmerksom på at søknaden etter dets mening burde avslås. I brev av 9. mars 1954 meddelte Handelsdepartementet og Utenriksdepartementet at de ikke hadde noe å bemerke til at søknaden ble avslått. Utenriksdepartementet anførte:

«Utenriksdepartementet legger vekt på at det på lengre sikt synes å være en strukturell mangel på grantømmer. Det må være i landets interesse at det grantømmer som er til rådighet blir foredlet i høyest mulig grad innen landet, istedenfor å bli utført som halvfabrikata for videreforedling i utlandet, i konkurranse med norske bedrifter som foretar videreforedling.»

Landbruksdepartementet kunne i brev av 15. mars 1954 på visse betingelser anbefale innvilgelse av søknaden.

I brev til A/S Risør Træmassefabriker av 5. april 1954 meddelte departementet at det ikke fant å kunne fremme forslag om konsesjon på øket kraftleie. Det ble lagt vekt på at landets samlede produksjonskapasitet var altfor stor i forhold til tilgangen på trevirke og at øket krafttilgang ville betinge øket produksjonskapasitet.

En søknad fra The Bowater Paper Corporation Limited, London, av 17. oktober 1955 om tillatelse til å innføre til A/S Risør Træmassefabriker maskineri for øking av sliperiets produksjon, ble etter innstilling av Industridepartementet avslått av Handelsdepartementet 22. desember s. å.

I et brev til fylkesmannen i Aust-Agder av 11. oktober 1955 opplyste A/S Risør Træmassefabriker at kraftforbruket maksimalt har ligget på omkring 8 000 kW og i brev av 31. s. m. til departementet meddeltes «at vår nåværende kontrakt med Aust-Agder Kraftverk for 7 000 kW primakraft pluss eventuell spillkraft har vært gjeldende siden

1. januar 1952». Opplysningene foranlediget at departementet tilskrev Aust-Agder Kraftverk 17. desember 1955 med anmodning om ikke å levere A/S Risør Træmassefabriker mere kraft enn det etter konsesjonen av 19. juli 1946 hadde lovlig adgang til å bruke. Da konsesjonen utløp 31. desember 1955, ba en i brev til selskapet av samme dag (17. desember 1955) om at søknad om forlengelse av konsesjonen måtte bli innsendt snarest dersom kraftleien skulle opprettholdes.

I brev til departementet av 11. januar 1956 søkte A/S Risør Træmassefabriker om konsesjon på leie av 11 000 kW fra Aust-Agder Kraftverk. Selskapet begrunnet søknaden bl. a. med at det allerede effektivt tok ut ca. 8 000 kW og at det trengte ytterligere 3 000 kW til drift av et nytt slipeapparat.

I brev av 17. juli 1956 meddelte departementet selskapet at det ville kunne anbefale konsesjon på leie av i alt 8 000 kW under nærmere bestemte forutsetninger om begrensning i kjøp av norsk tømmer m. v.

A/S Risør Træmassefabriker meddelte så i brev av 2. februar 1957 at det endret søknaden til å gjelde 8 000 kW, men gikk ikke nærmere inn på de forutsetninger departementet hadde oppstillet.

Etter ytterligere konferanser og brevveksling mellom selskapet og departementet avga selskapet 25. april 1957 overensstemmende med departementets forlangende slik erklæring:

Erklæring.

Aktieselskapet Risør Træmassefabriker forplikter seg under konsesjonstiden til ikke uten etter innhentet samtykke fra Industridepartementet å erverve mer enn 93 500 m^3 norsk granvirke pr. år. Med norsk granvirke forståes alle kategorier rundvirke av gran, heri inkludert gran fra egne skoger, og begrepet innbefatter også virke fra grensedistriktene i den utstrekning dette ikke er gjenstand for fritt kjøp etter vedtak av Glommens Cellulosetømmerkjøperes Forening.

Bedriften er oppmerksom på at den etter innhentet samtykke fra Industridepartementen kan kjøpe norsk virke utover det foran nevnte kvantum i de år da kjøperorganisasjonene etter henvendelse ikke kan skaffe kjøpere innen treforedlingsindustrien til visse tømmerpartier eller kategorier av virke.

A/S Risør Træmassefabriker erklærer at bedriften ikke vil nytte den produksjon som overstiger 33 400 tonn 90 pst. tremasse som grunnlag for senere krav om økt kvote av norsk tømmer under en frivillig eller offentlig fordeling av tømmeret.

Leieforedling for andre bedrifter av norsk granvirke må ikke finne sted uten samtykke fra Industridepartementet.

A/S Risør Træmassefabriker erklærer at bedriften med nåværende maskininstallasjoner har tilstrekkelig kapasitet til utnyttelse av 8 000 kW årskraft. A/S Risør Træmassefabriker forplikter seg under konsesjonstiden til ikke å bygge ut eget kraftanlegg.

Til kontroll med at ovennevnte forutsetninger blir overholdt, forplikter A/S Risør Træmassefabriker seg til uten oppfordring ved utgangen av hvert kvartal å sende Industridepartementet oppgaver over kraftforbruket (bekreftet av Aust-Agder Kraftverk) og oppgaver over antall driftstimer og total produksjon av tremasse. Videre forplikter A/S Risør Træmassefabriker seg til etter hvert års utgang uten oppfordring å innsende oppgaver over hvor meget som er ervervet av norsk granvirke, herunder spesielt angitt grensetømmer, samt hvor meget av totalproduksjonen som er fremstillet på grunnlag av norsk tømmer.

A/S Risør Træmassefabriker er oppmerksom på at Industridepartementet har tatt forbehold om adgang til å kreve kraftleveringen stanset og å annullere konsesjonen, dersom departementet finner at noen av de ovennevnte forpliktelser ikke blir overholdt.

Oslo, den 25. april 1957.

I Styret for Aktieselskapet Risør Træmassefabriker
Per Norgren (sign.).
Chr. Anker (sign.).

Etter dette vil departementet anbefale at A/S Risør Træmassefabriker blir meddelt konsesjon på leie av inntil 8 000 kW fra Aust-Agder Kraftverk for tidsrommet 1. januar 1956—31. desember 1970.

Tillatelsen foreslås gitt i det vesentlige på samme vilkår som tillatelsen av 19. juli 1946 til leie av inntil 5 700 kW.

Vilkårene gjengis:

1. *Leietid.*

Tillatelsen gjelder så lenge A/S Risør Træmassefabriker måtte leie inntil 8 000 kW fra Aust-Agder Kraftverk, dog ikke lenger enn til 31. desember 1970.

2. *Styre.*

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

3. *Overdragelse av energi.*

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av departementet eller for noen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

4. *Søksmål etter naboloven.*

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av naboloven.

5. *Norske tjenestemenn og arbeidere.*

Til byggingen og driften av anlegget skal det bare brukes tjenestemenn og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Vedkommende myndighet kan dog dispensere fra denne bestemmelse når det trengs spesiell fagkunnskap eller øvelse eller når andre hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig for konsesjonæren.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler mot det, kan dispensasjon også gis når det gjelder fremmede tjenestemenn og arbeidere som har hatt fast bopel her i riket det siste år. Søknad om dispensasjon må i hvert enkelt tilfelle sendes om vedkommende politimester. Ansettelse må ikke i noe tilfelle foretas før søknaden er avgjort.

Bruker konsesjonæren fremmede tjenestemenn eller arbeidere uten å ha fått tillatelse til det, kan vedkommende departement ilegge ham en dagbot til statskassen på opp til 50 — femti — kroner dagen for hver person.

6. *Norsk arbeid og materiell.*

Til byggingen og driften av anlegget skal norsk vare brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidsnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell tilsammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan vedkommende departement for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — prosent av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbudsvilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig, og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til vedkommende departement om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

7. *Trygd.*

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

8. *Kraftavståelse.*

Selskapet plikter å avstå inntil 10 pst. av den leide kraft til de kommuner som Kongen bestemmer — derunder også fylkeskommuner.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som etter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges tatt ut etter bestemmelse av departementet enten i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet, hva enten dette tilhører selskapet eller eieren av vassfallet.

Volder uttaket av kraften økede utgifter, bæres disse av den som tar ut kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten samtykke av departementet.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft tas ut.

Konsesjonskraft kan oppsies med 2 års varsel. Kraft som er oppsagt kan ikke senere forlanges avgitt.

9. *Avgift.*

Av den kraft hvorav der skal betales leie erlegges til statskassen en årlig avgift av kr. 1 — en krone — pr. kW. Avgiften forfaller til betaling ved årets utgang. Erlegges den ikke til forfallstid, svares 6 pst. årlig rente fra forfallsdagen.

De nærmere bestemmelser om beregningen og betalingen av avgiften fastsettes av vedkommende departement.

10. *Kontroll.*

Selskapet plikter å rette seg etter de bestemmelser som vedkommende departement måtte treffe til kontroll med at konsesjonsvilkårene blir overholdt.

Utgifter med kontrollen erstattes den offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

11. *Overtredelse av konsesjonsvilkårene.*

Overtredelse av de vilkår som er fastsatt i postene 2 og 10 medfører i tilfelle av gjentagelse tap av konsesjonen hvis ikke forholdet blir brakt i orden etter reglene i lov av 14. desember 1917 nr. 16 §§ 31 og 32.

Departementet vil videre anbefale at det blir gitt dispensasjon fra konsesjonsvilkårenes post 2, slik at Mr. Stanley Bell, London, inntil videre kan være medlem av styret i A/S Risør Træmassefabriker.

Industridepartementet

tilråder:

1. I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 kap. IV tillates A/S Risør Træmassefabriker å leie inntil 8 000 kW fra Aust-Agder Kraftverk på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 31. mai 1957.
2. Det meddeles dispensasjon fra vilkårenes post 2, slik at Mr. Stanley Bell, London, inntil videre kan være medlem av styret i A/S Risør Træmassefabriker.

20. Altevatn.

(Fastsettelse av reguleringsbestemmelser og manøvreringsreglement for statsregulering av Altevatn og overføring av Salvasskarelva til Altevatn.)

Kronprinsregentens resol. av 13. juni 1957.

Stortinget har ifølge meddelelse fra dets Presidentskap i møte 20. mai 1957 gjort følgende vedtak:

«Stortinget samtykkjer i at det vert fastsett reguleringsføresegner for statsregulering av Altevatn og overføring av Salvasskarelva i samsvar med tilråding av 8. februar 1957 frå Industridepartementet.»

Vedtaket er i samsvar med Innst. S. nr. 145 for 1957 som helt ut samsvarer med St. prp. nr. 59 for samme år.

De av Stortinget vedtatt reguleringsbestemmelser er:

«I.

1.

Reguleringsbestemmelsene gjelder i 60 år fra resolusjonens datum.

2.

For den økning av vannkraften som innvinnes ved reguleringen erlegges følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,10 pr. nat.-HK.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 2 pr. nat.-HK.

Økningen av vannkraften beregnes på grunnlag av den økning av vassdragets lågvassføring som tilleggsreguleringen og overføringen antas å ville medføre utover den vassføring som har kunnet påregnes år om annet med den tidligere bestående regulering. Ved beregningen av denne økning forutsettes det at magasinet utnyttes på en sådan måte at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal anses som den ved tilleggsreguleringen og overføringen innvunne økning av vannkraften, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntrer etter hvert som den ved tilleggsreguleringen og overføringen innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiftene har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

3.

For den i post 2 omhandlede øking av vannkraften skal det erlegges en godtgjørelse en gang for alle til staten av kr. 1 pr. nat.-HK.

Godtgjørelsen blir å erlegge etter hvert som den ved tilleggsreguleringen og overføringen innvunne vannkraft tas i bruk. Den har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

4.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 2, godtgjørelse etter post 3 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 15, skal for så vidt de ikke er fastsatt av Kongen med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

5.

Tilleggsreguleringens eier er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige legehjelp og å holde en for øyemedet tjenlig sykestue.

6.

Tilleggsreguleringens eier er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Eieren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsen i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom tilleggsreguleringens eier og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsregler i nevnte paragraf.

7.

Tilleggsreguleringens eier er forpliktet til i den utstrekning som fylkesvegstyret bestemmer, å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. Veger, bruer og kaier som anleggenes eier bygger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anleggene.

Tilleggsreguleringens eier er forpliktet til å legge om stier og fremkomstveier langs Altevatn der de demmes ned. Spørsmålet om hvilke omlegginger som skal utføres, avgjøres i tilfelle av tvist av det i post 8 nevnte skjønn.

8.

Tilleggsreguleringens eier plikter å treffe nødvendige tiltak for å søke å avhjelpe de skader og ulemper som reguleringen fører med seg for bygdefolkets og samenes interesser. Spørsmålet om hvilke tiltak skal treffes avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn, som i tilfelle kan fremmes i forbindelse med skjønnet etter vassdragsreguleringslovens § 16, eventuelt § 19.

9.

Tilleggsreguleringens eier er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende forsorgskommune slike forsorgsutgifter som i vassdragsreguleringsloven er forutsatt dekket ved hjelp av fond i samsvar med reglene i lovens § 12, pkt. 7, 1. ledd og 2. ledds første og annet punktum.

10.

Til fremme av fisket plikter tilleggsreguleringens eier årlig å sette ut yngel og/eller settefisk etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Dersom departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i reguleringsområdet, plikter eieren å bære utgiftene til disse undersøkelser.

For å hindre utvandring av fisk under tappeperioden, plikter tilleggsreguleringens eier, dersom vedkommende departement finner det nødvendig og etter dettes bestemmelse, å anbringe gitter eller annen fiskesperring foran tappelukene.

11.

Tilleggsreguleringens eier plikter etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement å rydde begrensede neddemte områder av hensyn til fiske og ferdsel. Ryddingen må være fullført senest innen 2 år etter første neddemning.

12.

Tilleggsreguleringens eier er forpliktet ved reguleringsarbeidets påbegynnelse å sørge for midlertidig forsamlingslokale til bruk for arbeiderne og den øvrige til anlegget knyttede befolkning.

Tilleggsreguleringens eier skal stille kr. 15 000 til rådighet til almendannende virksom-

het blant arbeiderne og til geistlig betjening etter Kirkedepartementets nærmere bestemmelser.

13.

Vannslippingen skal foregå overensstemmende med et reglement som utferdiges på forhånd. Den skal foregå etter statens kraftverkers behov, dog således at A.s Bardufoss Kraftlags tillatte regulerings effekt ikke forringes.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til tilleggsreguleringens eier, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

14.

Tilleggsreguleringens eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser, som i det offentliges interesse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. Den tillatte oppdemningshøyde betegnes ved fast og tydelig vannstandsmerke, som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som opptas i anledning av anleggene, skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

15.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved tilleggsreguleringen innvunne driftsvann er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner derunder også fylkeskommuner som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 2).

Kraften avgis i den form hvori den produseres. Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonene eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet, hva enten ledningene tilhører tilleggsreguleringen eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økte utgifter bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pst. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften i stedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og tilleggsreguleringens eier eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan så vel av departementet som av eieren forlanges revidert hvert 5te år. Hvis eieren leier ut kraft og kraften til kommune kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne kan kommunene i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Tilleggsreguleringens eier har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Oppsigelse av avgitt kraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

16.

Ved damanlegget skal der tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at eieren har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anlegget eller dets benyttelse. Tilleggsreguleringens eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anlegget som skjer i krigsøyemed.

17.

Det påhviler tilleggsreguleringens eier i den utstrekning hvori det kan skje uten særlige vanskeligheter og utgifter, å unngå ødeleggelser av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og steder som kan antas å ha vitenskapelig eller historisk betydning. Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Landsforeningen for naturfredning i Norge i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Eieren plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene i den utstrekning det er mulig uten uforholdsmessige omkostninger å dra omsorg for at de ferdige anlegg og utsprengte steinmasser og lignende virker minst mulig skjemmende i terrenget. Steinmassenes plasering skjer i samråd med vedkommende kommune.

Om nærværende bestemmelse gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

18.

Tilleggsreguleringens eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de fastsatte bestemmelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av eieren etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

19.

Reguleringsbestemmelsene skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdragene for hvilke reguleringen og overføringen kan medføre forpliktelser.

II.

De vassfalls- og brukseiere som benytter det ved reguleringen og overføringen innvunne driftsvann, jfr. I, post 2, erlegger til statskassen en årlig godtgjørelse som for hvert år fastsettes av vedkommende departement og etter følgende regler:

Som grunnlag benyttes den samlede anleggskapital omfattende undersøkelser og planlegging, utførelse av anlegget — herunder også grunn- og skadeserstatninger inklusive skjønnsutgifter, forføyninger til avvergelse av skader og ulemper, alt med tillegg av rentetap i byggetiden. Skulle det etter at anlegget er satt i drift påløpe engangsutgifter t. eks. til dekning av skader og ulemper, blir de å legge til kapitalen.

Av den til enhver tid bokførte kapital inklusiv byggerenter beregnes renter etter den sats som Finansdepartementet bestemmer for hvert år. Som utgifter kommer dessuten avsetning til fornyelse eller amortering etter de til enhver tid gjeldende regler, videre utgifter til administrasjon, drift og vedlikehold, årlige ulemper og skadeserstatninger, forsikring eller avsetning til sikringsfond, skatter m. v.

Det samlede beløp for året deles mellom de vassfalls- og brukseiere som helt eller delvis har tatt det økte driftsvann i bruk. Delingen skjer i mangel av overenskomst ved skjønn overensstemmende med reguleringslovens § 9 punkt 4.

En vassfalls- og brukseiers bestemmelse om å ta det innvunne driftsvann i bruk er bindende for den gjenstående del av reguleringstiden.

Godtgjørelsen erlegges ukrevd etterskuddsvis hvert års 1. mai, dog først 30 dager etter mottatt oppgave. Etter forfall beregnes 6 pst. rente. Godtgjørelsen inndrives ved utpanting.

Den vassfallseier eller bruker som ikke erlegger skyldig reguleringsgodtgjørelse i rette tid er uberettiget til å benytte den regulerte vassføring.

Departementet kan kreve sikkerhet for godtgjørelsens erleggelse.»

Departementet vil rå til at det blir fastsatt reguleringsbestemmelser i samsvar med Stortingets vedtak.

Det er forutsatt at departementet som vanlig avgjør eventuelle mindre planendringer uten at de blir forelagt for Stortinget.

Departementet vil videre rå til at det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringen og overføringen i samsvar med det utkast som er tatt inn i proposisjonen. Utkastet er sålydende:

«1.

Reguleringsgrensene er:

H.R.V. (Høyeste reg. vannstand) kote 489.0
H.H.V. (Høyeste flomvannstand) kote 490.0
L.R.V. (Laveste reg. vannstand) kote 472.8

Reguleringshøyde 16,2 m, 13,2 m opp og 3 m ned.

Magasinet mellom Altevatn og Slottmoberget kan senkes til kote 469.

Høydene refererer seg til vassdragsnivellement L. nr. 418 av 1937. De tillatte oppdemnings- og senkningsgrenser skal angis ved faste og tydelige merker ved magasinet.

2.

Det skal ved manøvreringen has for øye at flommene i vassdraget nedenfor dammen så vidt mulig ikke økes. Heller ikke må lågvassføringen forminskes til skade for andres rettigheter og A/S Bardufoss Kraftlags tillatte regulerings effekt må ikke forringes. For øvrig kan vannslippingen foregå etter statens kraftverkers behov.

3.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som tilsettes av Hovedstyret for Vassdrags- og elektrisitetsvesenet. Hovedstyret for Vassdrags- og elektrisitetsvesenet bestemmer hvor damvokteren skal bo, og om han skal ha telefon i sin bolig.

4.

Det skal påses at flomløpet ikke hindres av is eller lignende, og at dam og reguleringsluker til enhver tid er i god stand.

Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander, og eventuelt observeres og noteres nedbørsmengder, temperatur m. v.

Av protokollen sendes ved hver måneds utløp avskrift til Hovedstyret for Vassdrags- og elektrisitetsvesenet.

5.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til reguleringsanleggenes eiere, men med plikt for disse til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.»

Industridepartementet

tilråder:

1. Det fastsettes reguleringsbestemmelser for statsregulering av Altevatn og overføring av Salvasskarelva til Altevatn i samsvar med Industridepartementets tilråding av 13. juni 1957.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringen og overføringen i samsvar med det utkast som er tatt inn i ovennevnte tilråding fra Industridepartementet som gjeldende inntil videre.

21. Hjartdøla Kraftverk.

(Tillatelse etter vassdragsreguleringslovens § 19, punkt 2, til å rå over alt vannet i Hjartdal-Tuddalsvassdraget.)

Kronprinsregentens resol. av 21. juni 1957.

Hjartdøla Kraftverk er ved kgl. resolusjon av 12. desember 1952 med Stortingets samtykke gitt tillatelse til regulering av Hjartdal-Tuddalsvassdraget m. v., jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1952 s. 133 flg., jfr. St. prp. nr. 172 for 1952, Innst. S. nr. 322 for 1952 og St.forh. for s. å. s. 3087. Ved kgl. resolusjon av 14. mai 1954 er tillatelsen fornyet på uforandrede vilkår, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1954 s. 62.

Ved Kronprinsregentens resolusjon av 30. juni 1955 er planen og manøvreringsreglementet for den nevnte regulering tillatt endret, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1955 s. 104 flg.

Hjartdøla Kraftverk har videre ved kgl. resolusjon av 22. januar 1954 fått tillatelse etter vassdragslovens § 148 til ekspropriasjon av en del nærmere angitte fallrettigheter i vassdraget som det manglet, på det vilkår at vassfallene skal være utbygd og kraftverket satt i drift innen en frist på 7 år fra tillatelsens datum.

Videre har Hjartdøla Kraftverk ved departementets brev av 15. juli 1954 fått tillatelse etter §§ 62, 17 og 37 i vassdragsloven av 15. mars 1940 til ekspropriasjon av grunn m. v. for bygging av kraftverker i Mydalen og ved Hjartsjø med tilhørende boligområder ved Gvammen og for legging av vann- og kloakkledninger.

Ved Kronprinsregentens resolusjon av 29. juli 1955 har Hjartdøla Kraftverk fått tillatelse på nærmere vilkår til å utvide den ved kgl. resolusjon av 12. desember 1952, jfr. kgl. resolusjon av 14. mai 1954 konsederte regulering av Hjartdal-Tuddalsvassdraget ved overføring av øvre del av Skorva og Vesleåi til driftstunnelen for kraftverket, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1955 s. 119 flg.

Endelig har Hjartdøla Kraftverk ved Kronprinsregentens resolusjon av 31. mai 1957 fått tillatelse til å utvide nedbørsfeltet for den ved kgl. resolusjon av 12. desember 1952, jfr. kgl. resolusjon av 14. mai 1954 tillatte regulering av Hjartdal-Tuddalsvassdraget m. v. ved overføring av Heiåi i Åmotsdal til Skjesvatn i Hjartdalsvassdraget.

I anledning av en søknad av 4. april 1956 fra Hjartdøla Kraftverk om tillatelse etter reguleringslovens § 19, punkt 2, til å rå over alt vannet i Hjartdal-Tuddalsvassdraget til reguleringsformål har Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet i brev av 5. juni 1957 gitt følgende uttalelse til departementet:

«Med departementets påtegning av 14. april 1956 mottok man til uttalelse følgende søknad av 4. april 1956 fra Hjartdøla kraftverk:

«Ved kgl. resolusjon av 12. desember 1952 har vi fått tillatelse til å regulere Hjartdal-Tuddal-vassdraget m. v. samt ved Kronprinsregentens resolusjon av 29. juli 1955 tillatelse til utvidet regulering (Skorva—Vesleåi) og dermed rett til å ekspropriere de rettigheter som er nødvendige for gjennomføring av reguleringen.

I konsesjonssøknaden opplyste vi at vi hadde forhandlet oss frem til en overenskomst med Skiensvassdragets Fellesfløtningsforening om en ordning av tømmertransporten etter gjennomføringen av reguleringen. Grunnlaget for denne overenskomst var en erklæring, avgitt opprinnelig av S. K. K., og siden tiltrådt av Hjartdøla Kraftverk. Erklæringen ble gjentatt og noe nærmere utformet i overenskomstens punkt 1, hvor den har fått følgende ordlyd:

«Nærværende overenskomst bygger på den generelle forutsetning at hverken skogeiere, tømmerkjøpere eller fløtningen blir ugunstigere stillet, enn om ingen regulering hadde funnet sted, når det gjelder levering og fremdrift av trevirke som på samme måte som tidligere aktes levert til fløtning i de vassdrag som berøres, nemlig Hjartdøla, Tuddalsvassdraget og Heddøla

frem til Hegslensa i S. F.'s fløtningsdistrikt.»

I sin uttalelse om konsesjonssøknaden siterer Hjardal herredstyre denne erklæring som et positivt tilsagn fra konsesjonæren, hva den utvilsomt også er, og vi regnet i det hele tatt med at når vi var kommet frem til en overenskomst som bygget på dette prinsipp og som var tiltrådt av fløtningens, skogeiernes og tømmerkjøpernes representanter i fellesfløtningsforeningen, så kunne man føle seg sikker på at ordningen var den mest hensiktsmessige og at den gjorde rett og skjell til alle kanter.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet omtaler også overenskomsten og uttaler følgende:

«*Fløtningen,* post 24 i utkastet.

Dennes interesser er sikret ved bestemmelsene i reguleringslovens § 19, pkt. 1, som gjelder uansett om de er tatt med i konsesjonsbetingelsene eller ikke. Skiensfjordens kommunale kraftselskap har dessuten avgitt erklæring om at hverken skogeiere eller tømmerkjøpere skal bli ugunstigere stilt etter reguleringen enn før. Det skulle således ikke være nødvendig å stille opp noe vilkår vedrørende fløtningen, men for at det ikke skal herske noen tvil om konsesjonærens plikt her, har man etter vanlig praksis i den senere tid allikevel tatt det med.»

Overenskomsten, som legges ved denne søknad, hadde i punkt 12 følgende bestemmelse:

«Denne overenskomst er ikke bindende før den er vedtatt av HK og SF på den måte som selskapets og foreningens vedtekter tilsier og godkjent av de i vassdraget interesserte skogeiere, jfr. V. L.'s § 84.»

Denne bestemmelse kom inn fordi det ansåes tvilsomt om overenskomsten var bindende for den enkelte skogeier gjennom vedtagelsen i Fellesfløtningsforeningen. Vår representant oppsøkte derfor hver enkelt skogeier og forela ham overenskomsten med anmodning om vedtagelse. Den ble vedtatt av det store flertall av skogeiere i Hjartdal, Sauland og Heddal, nemlig av ca. 85 pst. i Hjartdal og Sauland og praktisk talt 100 pst. i Heddal, idet de som ikke har underskrevet i Heddal bringer sitt tømmer frem til utløpet av Heddøla, slik at det slippes så å si direkte i Hegslensa, hvorfor reguleringen er uten interesse for dem. Derimot er overenskomsten bare undertegnet av 1 skogeier i Tuddal.

Grunnen til at vi søkte å få i stand en slik overenskomst med de fløtningsinteresserte skogeiere, var selvsagt at vi anså det nødvendig å stå helt fritt med hensyn til disponeringen av vannet, slik at vi ikke skulle behøve å avgi fløtningsvann hvor dette måtte være urasjonelt og økonomisk uriktig, men at frembringelsen av tømmeret der måtte skje på annen måte, fortrinnsvis ved bilkjøring.

Da overenskomsten som nevnt ikke fikk den nødvendige tilslutning fra skogeierne, ba vi under skjønnet høsten 1955 Skjønnsretten som tiltak pålegge oss å bringe tømmeret frem på den måte vi selv måtte velge uten økede utgifter for de interesserte. Skjønnsretten avslo imidlertid dette, jfr. vedlagte utskrift av dens beslutning av 19. august f. å.

Under skjønnet, og ved senere samtaler med representanter for skogeierne, fikk vi inntrykk av at de som ikke ville undertegne overenskomsten, var tilbakeholdne vesentlig fordi de var i tvil om hvordan ordningen i praksis ville arte seg. Bl. a. ønsket de nærmere beskjed om hvilke eventuelle nye velteplasser som ville komme på tale, hvilke stikkveier som skulle bygges for å bringe tømmeret frem til vei der det før var kjørt til vassdrag osv.

For å gjøre nok et forsøk på å få istand en overenskomst foreslo vi at et utvalg av skogeiere sammen med representanter for oss skulle befare vassdragene og komme med innstilling om detaljerte ordninger langs alle de berørte grener av vassdraget. Etter forslag fra en av grunneiernes advokater under skjønnet engasjerte skogeierne forstkandidat Jens Stub-Jakobsen, Årnes i Telemark, som sakkyndig. Senere gikk vi med på at herr Stub-Jakobsen skulle ansees som engasjert i fellesskap av begge parter for å prøve å utarbeide en plan for den fremtidige ordning av fløtningsforholdene. Denne plan forelå 3. desember f. å. En avskrift vedlegges, bilagt med orienterende karter.

Etter grundig gjennomgåelse av planen er vi imidlertid kommet til at den på mange vesentlige punkter stiller krav til oss som går langt utover avbøting av skader. Allikevel må det regnes med at selv om det overveiende antall skogeiere ville vedta planen, vil vi risikere at noen enkelte gjør innsigelser.

I det hele er vi kommet til at det ikke vil være mulig, iallfall i løpet av den tid som står til rådighet, å få i stand en overenskomst med alle de interesserte parter. Og da en slik avtale, som altså skulle gi oss adgang til å disponere over alt regulert vann til reguleringsformål fordi det er rasjonelt og økonomisk riktig, jo ikke har synderlig verdi hvis noen blir stående utenfor og fortsatt krever fløtningsvann, er vi kommet til at vi ikke har annet å gjøre i henhold til vassdragsreguleringslovens § 19 2 å søke om adgang til å råde over alt regulert vann til reguleringsformål.

Vi tillater oss derfor å søke om slik tillatelse.

Vi antar dette vil medføre at fløtningen må opphøre i Tuddalsvassdraget og likeledes i Hjartdalsvassdraget ovenfor Hjartsjø. På disse strekninger har imidlertid tømmertransporten i de senere år i det vesentlige foregått pr. bil.

Hva Hjartdøla nedenfor Hjartsjø og Heddøla angår antar vi derimot at det også for fremtiden vil være riktig å fløte tømmeret, idet man ved en fløtningsdam i Hjartsjø, samt visse utbedringer i elveleiet, skulle kunne unngå å avgi fløtningsvann fra reguleringsmagasinene. Vi forutsetter at Skjønnsretten må ha anledning til å pålegge oss å bygge slik fløtningsdam og også ellers å foreta de tiltak som er nødvendige for å lette frembringelsen av tømmeret, for dammens vedkommende så meget mer som en slik dam også ansees nødvendig for å jevne ut vannføringen i vassdraget nedenfor Hjartsjø slik at man kan unngå isvansker som følge av at ytelsen i Hjartdøla Kraftverk vil variere over døgnet og uken.

At det vil være rasjonelt og økonomisk riktig å råde over vannet til reguleringsformål og ordne frembringelsen av tømmeret på annen måte i den utstrekning som ovenfor anført, anser vi hevet over tvil. Det antas i denne forbindelse tilstrekkelig å vise til at tømmeret

på de strekninger hvor vi ønsker rett til å transportere det uten bruk av vassdraget, i meget stor utstrekning har vært bilkjørt også tidligere da fløtningsvann var for hånden. Da Hjartdøla blir et godt regulert vassdrag, hvor praktisk talt hver m^3 vann kan gjøres ut i ca. 1¼ kWh, er det så meget mer innlysende at det heretter ikke vil være rasjonelt å fløte.

Nærværende søknad bringer for så vidt ingen forandring i de planene vi hittil har arbeidet etter, idet det hele tiden har vært vår mening å bruke fløtningsoverenskomsten på den måte som foran er beskrevet. Da vi videre har påtatt oss å sørge for at ingen skal bli skadelidende når det gjelder fremdrift av tømmer, påfører vi ikke på denne måte noen ny skade, og det skulle derfor ikke være begrunnet å pålegge oss noen større konsesjonsavgift for den del av vannet som ellers hadde måttet gå til fløtningen enn for den øvrige del av reguleringsvannet. Vi tillater oss derfor å anmode om at denne utvidede reguleringsrett blir gitt på samme betingelse som den opprinnelige reguleringskonsesjonen.

Da det allerede når Skjønnsretten til høsten skal befare elevestrekningen er av den største betydning at det er på det rene om man kan råde over vannet til reguleringsformål (dette vil jo være avgjørende både for mulige tiltak og for rettens bedømmelse av forholdene i det hele) ville vi være meget takknemlig om denne ansøkning kunne bli behandlet så fort som på noen måte mulig.»

Søknaden ble herfra kunngjort i Norsk lysingsblad og gjennom fylkesmannen i Telemark forelagt de interesserte herreder m. fl. til uttalelse. Videre har søknaden vært forelagt Landbruksdepartementet. Følgende uttalelser er mottatt:

1. Skiensvassdragets Fellesfløtningsforening fremholder følgende i brev av 27. august 1956 til fylkesmannen:

«Som nevnt i søknaden ble det den 3. mars 1953, etter langvarige forhandlinger inngått en overenskomst mellom Hjartdøla Kraftverk og vår forening, om ordningen av fløtningen i Hjartdøla, Tuddalvassdraget og Heddøla, etter reguleringen av vassdraget i forbindelse med utbyggingen av Hjartdøla. I § 12 i denne overenskomst er det imidlertid fastslått at overenskomsten ikke er bindende før den er godkjent av de i vassdraget interesserte skogeiere, jfr. Vassdragslovens § 84, og det er på det rene at denne betingelse ikke er oppfylt.

De opplysninger som inneholdes i søknaden er etter vår oppfatning uklare, når det gjelder spørsmålet om betydningen av denne overenskomst. Vi har brakt i erfaring at Kraftverket anser overenskomsten av 3. mars 1953 bortfalt, også i forhold til vår forening. Men det fremgår av søknaden at grunnlaget for overenskomsten er en erklæring avgitt av S. K. K., og siden tiltrådt av Hjardøla Kraftverk, og senere gjentatt og noe nærmere utformet i overenskomstens § 1. I søknadens nestsiste avsnitt uttales det at Kraftverket har påtatt seg å sørge for «at ingen skal bli skadelidende når det gjelder fremdrift av tømmer». Det synes herav å fremgå at Kraftverket — selv om overenskomsten er bortfalt — fremdeles anser seg bundet av den erklæring som ligger til grunn for overenskomsten. Det bør etter vår oppfatning bringes full klarhet på dette punkt, før søknaden tas opp til behandling og avgjørelse.

Dersom søknaden er slik å forstå at den nevnte erklæring fremdeles er gjeldende, må det kunne oppstilles som et vilkår for en eventuell tillatelse etter Vassdragsreguleringslovens § 19,2, at Kraftverket sørger for at ingen blir skadelidende når det gjelder fremdrift av tømmer.

Et sådant konsesjonsvilkår vil imidlertid etter vår mening ikke være tilstrekkelig. Det kan bare tjene som en alminnelig prinsipperklæring, idet det er for ubestemt til å gi fornøden sikkerhet for at fløtningens interesse blir tilstrekkelig beskyttet. De bestemmelser som er truffet i overenskomsten av 3. mars 1953, må antas å etablere en ordning som er tilfredsstillende for begge parter, og etter vår mening bør overenskomstens bestemmelse inntas som et konsesjonsvilkår, dersom Kraftverket får tillatelse til å rå over alt fløtningsvann til reguleringsformål. Hovedtanken i overenskomsten er at Kraftverket skal sørge for fremdrift av tømmeret mot en fastsatt godtgjørelse, og vi mener at denne tanke, slik som den er utformet i overenskomsten, bør oppstilles som konsesjonsvilkår. I alle fall bør den tas inn som et vilkår i forhold til vår forening, muligens med den tilføyelse at detaljordningen overfor de enkelte skogeiere blir å fastsette ved senere skjønn.

Hvis tømmeret for de øvrige deler av vassdraget skal bilkjøres, bør således Kraftverket pålegges plikt til å ordne dette. Og dersom fløtningen nedenfor Hjartsjø skal fortsette uten avgivelse av fløtningsvann, må det bli Kraftverkets sak å gjennomføre denne fløt. ning. Vår forening kan i alle fall ikke påta seg denne fløtning, dersom alt fløtningsvann skal brukes til reguleringsformål. Vi kan ikke finne det betryggende at disse spørsmål avgjøres ved skjønn, medmindre overenskomsten blir inntatt som konsesjonsvilkår, idet forholdet er så avgjørende for den viktigste næringsvei i de distrikter som rammes, at betryggende vilkår må være etablert, før en så inngripende nyordning blir tillatt.

Vi finner derfor å måtte protestere mot at den foreliggende søknad imøtekommes i den foreliggende form. Betingelsen for å gi et reguleringsanlegg tillatelse til å rå over alt vann til reguleringsformål er at overveiende almene hensyn taler for at tillatelsen blir gitt. Søknaden inneholder etter vår oppfatning ikke tilstrekkelige opplysninger til å godtgjøre at denne betingelse er til stede.

Vi forbeholder oss for øvrig å komme tilbake til sakens tekniske og juridiske sider, når vi har hatt anledning til å se nærmere på de faktiske og rettslige spørsmål, som vi hittil på grunn av den foreliggende overenskomst, ikke har hatt noen foranledning til å undersøke.

Vi gjør dog straks oppmerksom på at søknaden så vidt sees iallfall ikke kan imøtekommes for så vidt angår strekningen nedenfor Hjartsjø. Opplysningene viser at fløtningen her skal fortsette, således at det på denne strekning fremdeles trengs fløtningsvann. Det er altså ikke meningen her å bruke alt vann til reguleringsformål og derfor syns selve

grunnlaget for en søknad etter vassdragsreguleringslovens § 19,2 for så vidt å mangle.»

2. Heddal herredstyre har i møte den 21. desember 1956 gjort følgende enstemmige vedtak:

«1. Heddal formannskap viser til og sluttar seg fullt ut til skriv frå Skiensvassdragets Fellesfløtningsforening til fylket 27. august 1956, likeins skriv frå Heddal skogeigarlag 1. desember d. å.
2. Dersom søknaden frå Hjartdøla Kraftverk blir imøtekomen vil formannskapet uttale, at det må vera ein føresetnad at Omnesfossen — som ligg i Hjartdal og som Heddal kommune er eigar av — sitt verd som utbygd kraftstasjon ikkje må bli ringare etter reguleringa enn han er no før reguleringa vert sett i verk, og at dette må bli tatt inn som vilkår i departementet sitt løyve.
3. Vidare finner ein å måtte krevje at det blir fastsett konsesjonsavgift til Heddal kommune. Spesielt dersom H. K. blir drivi som suppleringsanlegg vil såvel ulempe som skade bli vesentlige.»

Den nevnte uttalelse fra Heddal Skogeierlag, vedtatt av styret den 1. desember 1956, lyder så:

«Fløtningsutgiftene fra Aamot i Sauland til Heggslensa bæres med 75 pst. av kjøper og 25 pst. av skogeier. En må derfor anta at kjøpernes og selgernes interesser faller sammen når det gjelder fløtningsspørsmål.

Den under 3. mars 1953 inngåtte overenskomst mellem Hjartdøla Kraftverk, nedenfor kalt H. K. og Skiensvassdragets Fellesfløtningsforening, nedenfor kalt S. F. er som nevnt i brev av 4. april 1956 fra H. K. til Industridepartementet tiltrådt av praktisk talt 100 pst. av skogeierne i Heddal.

Vi har fått oversendt S. F.'s uttalelse av 27. august 1956 til Fylkesmannen i Telemark vedrørende ovennevnte søknad, som vi kan erklære oss enig i, når det gjelder fløtningsspørsmål, og vi vil uttale at overenskomsten bør tas inn i konsesjonsvilkårene, ikke bare overfor fellesfløtningsforeningen, men også overfor skogeierne i Heddal.

Til Deres orientering vedlegger vi 1 eksemplar av overenskomsten av 3. mars 1953. samt en uttalelse fra S. F. av 27. august 1956 til Fylkesmannen.

Hvis der er grunneiere som ved reguleringen blir påført skade eller ulempe som ligger utenfor fløtningen, må det sørges for at disse blir holdt skadesløse.

Vi skal eksempelvis nevne at der er grunneiere som om vinteren bruker isen på elven som transportvei og at denne etter reguleringen kan bli ubrukelig.»

3. Hjartdal herredstyre vedtok i møte den 16. februar 1957 følgende uttalelse:

«Herredstyret finner ikke å kunne tilrå at Hjartdøla kraftverk får konsesjon på fløtningsvannet, nedenfor Hjartsjø:

Herredstyret er klar over at det er av stor betydning for Hjartdøla kraftverk å rå over fløtningsvannet, og vil derfor ikke motsette seg at søknaden imøtekommes, men herredstyret vil i den forbindelse fremholde:

1. Skogsdriften er den viktigste næringsgreinen for Hjartdal. For skogsnæringen er fløtningen så viktig at vannet ikke må tas bort uten at det er strengt nødvendig. Tømmeret må til enhver tid bringes frem. Skulle det i krise- eller krigstid vise seg nødvendig å drive frem tømmeret ved fløtning må skogeieren etter konsesjonsvilkårene få rett til å kreve at kraftverket avgir tilstrekkelig fløtningsvann. Hvis tømmeret ikke kan bringes frem på annen måte, må det også til enhver tid av skogeieren kunne kreves at kraftverket avgir tilstrekkelig fløtningsvann.

   Før konsesjon blir gitt, ville det være ønskelig å få klarlagt hvilket tiltak kraftverket er villig til å påta seg.
2. Prinsippet må ellers være at ingen skogeier skal bli ugunstigere stillet enn tidligere, og at tømmeret til enhver tid skal kunne bringes frem. Hjartdal herredstyre vil fullt ut støtte de krav som skogeierlagene i kommunen har satt frem, og viser i den forbindelse til lagets uttalelse av 9. februar 1957. Uttalelsen legges ved. Likeens viser herredstyret til uttalelse av 3. desember 1955, fra forstkandidat Jens Stub-Jakobsen, og mener at kraftverket i konsesjonen bør pålegges å treffe alle de tiltak som den sakkyndige har funnet nødvendig. Dette er minimumskrav fra skogeiernes side. Spesielt vil en peke på nødvendigheten av å bygge skogsbilveier til fri benyttelse. Videre bør kraftverket pålegges å vedlikeholde vegene og av hensyn til fremdrift av bl. a. furutømmer bør skogeieren også kunne kreve at vegene holdes brøytet om vinteren.

   Forstkandidat Stub-Jakobsen har gitt sin uttalelse etter oppdrag fra begge parter.

   Herredstyret vil også peke på at det ikke er tilstrekkelig å fastsette overenskomsten mellom kraftverket og fellesfløtningsforeningen som konsesjonsvilkår. Denne overenskomsten avbøter ikke de ulemper og skader skogeierne i Hjartdal-Tuddal-vassdraget blir påført, og de fastsatte transportpriser vil fordyre transporten med det mangedobbelte.
3. Dersom kraftverket i konsesjon ikke skulle bli pålagt detaljerte tiltak, må det fastsettes følgende vilkår:
   a) Hvor tømmeret fortsatt uten fløtning kan bringes til de gamle velteplasser, plikter kraftverket å besørge transporten fra velteplass frem til bilvei.
   b) Tømmeret som tidligere ble slått like ut i vassdraget, plikter kraftverket å bekoste transporten fra hugststedet frem til bilvei.
   c) Kraftverket plikter å betale skogeieren merutgiftene med biltransport fra bilveg (se pkt. a og b) og frem til leveringsstedet. Ved vurdering av fløtningsutgiftene skal en gå ut fra de priser som ville bli på fløtningen om alt tømmeret i vassdraget ble fløtet.
   d) Skogeieren har fortrinnsrett til å foreta den under pkt. a og b, nevnte transport for en godtgjørelse som i mangel av minnelig overenskomst fastsettes ved skjønn. Er ikke skogeieren istand til å foreta transporten, sørger kraft-

verket for at denne blir utført uten utgift for skogeieren.

4. Dersom kraftverket ikke går med på å treffe de tiltak skogeieren krever, eller slike tiltak ikke blir fastsatte i konsesjonsvilkårene, må spørsmålet om hvilke tiltak skal treffes fastsettes ved skjønn. Skjønnsretten må da bygge på de prinsipp at kraftverket pålegges slike tiltak og yter skogeieren slik hjelp at tømmeret til enhver tid kommer frem like billig og lett som ved fløtning, og at skogbruket ikke fratas de muligheter som ligger i den fremtidige utvikling.

   Sett i en videre sammenheng vil alle tiltak for skogbruket være i bygdefolkets interesse, men for å unngå tvist om dette spørsmålet, må det i konsesjonen klart fastsettes at skjønnet også kan påby tiltak til fordel for den enkelte skogeier.

5. Hjartdal kommune godtok i sin tid en uvanlig lav konsesjonsavgift på kr. 1,50 nat.-HK. Kommunen regnet med å få både konsesjonsavgiften og kraft uten å dele med andre kommuner.

   Etter kraftverkets daværende planer ble også reguleringsskaden begrenset slik at kommunen fant å kunne stille svært moderate krav. En klar forutsetning var at tømmer- og veddrifter ikke ble skadelidende. En viser til herredstyrets uttalelse av 30. april 1951. St. prp. nr. 172 for 1952, s. 10, erklæring fra Skiensfjordens komm. kraftselskap nevnte prp. s. 10, og uttalelse fra Stortingets skog-, vassdrags- og industrinemnd. Innst. S. nr. 322 for 1952, s. 724.

   Får kraftverket rå over alt fløtningsvann, rammer det bygdefolkets viktigste næringsgrein. Selv omfattende tiltak kan ikke avbøte alle skader. Den største faren ligger i at utviklingen i skogbruket vil stagnere. Dette rammer ikke bare den enkelte skogeier, men også kommunen.

   Det er derfor meget sterkt grunnlag for å sette avgiften for den kraft som innvinnes av fløtningsvannet høgre enn den avgift som tidligere er fastsatt, jfr. Vassdragsreguleringsloven § 19, punkt 2, jfr. § 11.

   Herredstyret er enstemmig av den meining at avgiften må settes til minst kr. 4 pr. nat.-HK.

6. På grunn av de store avstander innen Hjartdal kommune er det uvanlig kostbart å bygge og holde vedlike høgspent- og lavspentliner m. m. Herredstyret regner derfor med at strømprisen for konsesjonskraften til våre abonnenter uten subsidiering vil bli urimeleg kostbar.

   Herredstyret setter derfor som vilkår for konsesjon at Hjartdøla kraftverk må ta på seg å levera konsesjonskraft til Hjartdal kommune med inntil 1 000 kW til en pris av kr. 70 pr. kW pr. år.

   Herredstyret finner dette rimeleg fordi Hjartdal kommune i motsatt fall truleg må gjeva eit tilsvarende årleg tilskot til kraftlaga i kommunen.»

Det nevnte forslag av 3. desember 1955 fra forstkandidat S t u b - J a k o b s e n til ordning av fløtningsforholdene i Tuddalsvassdraget — omtalt også i søknaden — omfatter både Tveitåa, Hovdeåa, Kova og Skogsåa. I planen, som er ledsaget av fire kart i målestokk 1 : 5 000, behandles så vidt en forstår alle de interesserte eiendommer, og det foreslås en rekke tiltak i form av bil- eller traktorveier, bruer eller andre overganger, velteplasser m. v., samt kompensasjon for ekstra arbeid og omkostninger. I innledningen til forslaget heter det til slutt:

«Ved hjelp av tømmerbilveier, stikkveier, fløtning m. v. vil det etter planen være sørget for at tømmertrafikken i fremtiden kan drives uten å være blitt nevneverdig vanskeligere og kostbarere for grunneierne enn den hittil har vært.

Ikke desto mindre har man en rekke tilfelle hvor det ligger særlig vanskelig og kostbart an med bil- eller traktorvei, bro osv. Her er man ofte henvist til hestekjøring, men da dette betyr endel lengere kjøring enn hittil nødvendig, og dertil ofte motkjøring, har grunneieren i slike tilfelle krav på å få sådant merarbeide og ekstra omkostninger kompensert. I flere tilfelle kan det bli tale om kompensasjon også fordi man årligårs bare kan regne med så ubetydelige tømmerkvanta, at det ikke står i rimelig forhold til påkostning av veibygg eller lignende.

Satsene for denslags kompensasjoner måtte rimeligvis fastsettes og utarbeides av et skjønn, og for å kunne brukes en tid fremover kunne man f. eks. knytte satsene til landstariffen, slik at stigninger eller fall i denne ville komme til uttrykk gjennom et enkelt prosentsystem.

I forbindelse med kompensasjoner nevner jeg at det særlig i de nedre deler av Skogsåa står skog på de bratte skrenter av elvjejuvet, hvor den eneste mulige driftsmåte er å renne tømmeret ned i elven. Her synes man å være henvist til en ordning slik at Kraftverket rett og slett overtar tømmeret. Det dreier seg for øvrig ikke om særlig store kvanta, og tilveksten av denne skog er som regel minimal.»

I uttalelsen av 9. februar 1957 fra T u d d a l S k o g e i g a r l a g, som herredstyret også viser til, minnes det først om sakens gang hittil og deretter følger en utredning om skogforholdene i Hjartdal herred. Det produktive skogareal under barskoggrensen er oppgitt til 234 400 da for hele herredet, og den samlede kubikkmasse er beregnet til 1 584 000 m³ hvorav 1 513 700 m³ på produktiv skogsmark. Av den samlede masse er 64 pst. gran, 23 pst. furu og 13 pst. lautrær. Den samlede tilvekst er 48 830 m³ hvorav 46 980 m³ på produktiv skogsmark, med samme prosentvise fordeling på treslagene. Man mener at produksjonen fremtidig skal kunne økes med ca. 75 pst., idet normalproduksjonen er beregnet til 85 600 m³. Som nyttbar bartretilvekst i dag regnes det med 35 000 m³.

Det er tre skogeierlag i herredet: S a u l a n d skogeierlag leverer praktisk talt alt sitt tømmer nedenfor Hjartsjø, — bare noen

få medlemmer leverer til Tuddalsvassdraget fra en del av sin skog. Hjartdal skogeierlag leverer hovedmengden av sitt tømmer ovenfor Hjartsjø, mens Tuddal skogeierlag bare leverer til Tuddalsvassdraget.

På grunnlag av de enkelte foreningers tømmerslag i syvårsperioden 1950—56 og visse antegnelser ellers har man stilt opp følgende tilnærmende fordeling på de enkelte steder av herredet:

	Gj. sn.lig tømmeravvirkning (gran og furu, 1950–56		Den nåværende årlige nyttbare bartretilvekst		Den fremtidige årlige nyttbare tilvekst (Normalproduksjon)	
Hjartdal	4 700 m³	27 %	10 500 m³	29 %	20 000 m³	29 %
Sauland (ekskl. det som går med til Skogsåa)	9 000 m³	51 %	16 000 m³	48 %	34 000 m³	48 %
Tuddalsvassdraget	3 800 m³	22 %	8 500 m³	23 %	16 000 m³	23 %
Sum hele Hjartdal herred	17 500 m³		35 000 m³		70 000 m³	

Da beregningene kan ha visse svakheter, er det antydet at man for Tuddalsvassdraget bør regne med en nyttbar bartretilvekst på 7—8 000 m³ og en fremtidig produksjon på 12—15 000 m³.

Uttalelsen slutter med følgende:

«Før biltransporten satte inn for alvor i midten av tredveårene var all tømmeravvirkning i Hjartdal herred henvist til fløting. I de senere år er riktignok en større del av fløtningen overtatt av biltransporten, men man skal være oppmerksom på at for store strekninger vedkommende er der ikke, og vil der heller ikke i forbindelse med kraftverkets anleggsarbeider bli bygget veier, og i disse trakter vil derfor en ekspropriasjon av fløtningsvannet gå særlig hardt ut over skogeierne.

Hertil kommer at fløtningen kan bli tatt opp igjen når tidene forandrer seg — særlig i krise- og krigstid. Videre kan ingen med sikkerhet i dag si om fløtningen i fremtiden igjen vil vise seg å bli den mest rasjonelle og økonomiske fremdriftsmåte.

Nedenfor følger en oppstilling over tømmer anmeldt til fløtning i Tuddalsvassdraget i årene 1946—1952:

	Hovdeåa	Kova	Skogsåa	Sum Tuddalsvassdraget
1946	565 m³	1 381 m³	3 230 m³	5 176 m³
1947	209 m³	2 853 m³	6 819 m³	9 881 m³
1948	209 m³	4 741 m³	1 380 m³	6 330 m³
1949		149 m³	1 172 m³	1 321 m³
1950			1 036 m³	1 036 m³
1951			883 m³	883 m³
1952			801 m³	801 m³

Etter 1952 har det ikke vært anmeldt tømmer til fløtning i Tuddalsvassdraget.

Oppgaven viser at det er fløtet ikke så lite tømmer i Tuddalsvassdraget etter 1945, og selv om det ikke har vært tømmer til fløtning i de siste år så gir ikke dette noe uttrykk for at vassdraget er av liten betydning. Det hele henger sammen med at det ikke har vært noen drift av betydning i de skogstrekninger som er helt avhengig av vassdraget. Det kan være flere grunner for dette som er nøye knyttet til skogeiernes egne øyeblikkelige disposisjoner, f. eks. at han ikke ønsker å hugge eller at han har skogsdrift i gang i andre deler av sin eiendom, eller det kan ha sammenheng med de radikale skattemessige forandringer som har funnet sted i skogbruket i de siste år. Videre må man være oppmerksom på at kraftanlegget i de senere år har trukket til seg en betydelig del av arbeidskraften.»

4. Skogdirektøren viser i påtegning av 6. februar 1957 til uttalelse av 2. november 1956 fra Telemark fylkesskogkontor, som «tilråder at Hjartdøla Kraftverks søknad av 4. april 1956 om rett til ekspropriasjon av fløtningsvannet i Hjartdal-Tuddalsvassdraget innvilges».

De innkomne uttalelser har vært forelagt Hjartdøla Kraftverk, som i brev til Hovedstyret av 4. april 1957 skriver følgende:

«Vi takker for brev av 28. februar d. å., hvormed vi fikk oversendt dokumentene vedrørende vår søknad om å få rå med alt vannet i Hjartdal-Tuddals-vassdraget til reguleringsformål. Vi skal først besvare de spørsmål det ærede Hovedstyre stiller oss angående innvunnet kraftmengde i tilfelle vi får rå med alt vannet.

Skulle man opprettholde fløtningen måtte det skje ved bygging av fløtningsdammer i Kovflott-tjern og Haanaadalsvann i Kova, Sønnlandsvann i Skogsåi og i Hjartsjø i Hjart-

dal. Dessuten måtte det slippes noe vann fra Kovvann anslagsvis i middel ca. 3 mill. m^3

Dette ville i anleggsutgifter ved bygging av dammer og utbedring av elveleier koste ca. kr. 600 000 og i underskudd på fløtningen koste anslagsvis kr. 15—20 000 pr. år. Dertil kommer tap i produksjon av 3 mill. kWh i Mydalen og Hjartdal kraftstasjoner i alt ca. 4,85 mill. kWh. I 16 av 26 observasjonsår vil dette bety tap i vinternattkraft og i resten av årene sommerkraft. Prisen settes derfor i middel til 1,7 øre/kWh tilsvarende et årlig tap på kr. 82 000.

Fortsatt fløtning vil således netto koste Kraftverket:

Anleggsutgifter	kr.	600 000
Årlige underskudd på fløtningen ... kr. 18 000		
Produksjonstap ..... » 82 000		
	»	100 000
Kapitalisert etter 4 pst.	»	2 500 000
	Sum kr.	3 100 000

Hva den øvre del av Tuddalvassdraget, nemlig Tveitåi—Hovdeåi, angår har det i lang tid ikke foregått noen fløtning, og den blir neppe gjenopptatt da omkostningene ved bilkjøring ligger klart under fløtningsutgiftene, selv bortsett fra vannets verdi for kraftproduksjonen. Fløtning her ville kreve ca. 10 mill. m^3 magasinvann, tilsvarende et produksjonstap på 13 mill. kWh som ved en pris av 1,7 øre pr. kWh svarer til et årlig tap på kr. 220 000.

Overgang til biltransport:

Ved å gå over til biltransport i disse vassdrag unntatt strekningen Hjartsjø—Heddalsvann vil det bli nødvendig å bygge en del veier, særlig i Kovadalen og langs Skogsåi. Transporten kan så bli foretatt med bil av Kraftverket mot godtgjørelse tilsvarende fløtningsavgiften, (se overenskomsten med Skiensvassdragets Fellesfløtning). Denne ordning vil koste ca. kr. 967 000 i anleggsutgifter, men ville samtidig by skogeierne fordeler ved at bilkjøringen utvilsomt blir billigere enn fløtning i denne vanskelige fløtningselv og ved at de vil kunne innrette seg uavhengig av hverandre når det gjelder tømmertransporten, mens de nå er avskåret fra hugst uten etter felles overenskomst som fører til et tømmerkvantum av en slik størrelse at fløtning overhodet er praktisk gjennomførbar.

En praktisk ordning ville det være om vi bygget veiene og overlot disse til skogeierne på betingelse av at vi dermed var fritatt for fremtidig befatning med tømmertransporten. Særlig for tiden, så lenge tømmerkjøperne er interessert i å besørge biltransporten, ville fordelen for skogeierne ved en slik ordning bli meget stor.

Hva dernest angår uttalelsene fra herredsstyrene og fellesfløtningen skal vi bemerke:

1. Uttalelsen fra Heddal herredsstyre:

Forbeholdet om Omnesfossen regner vi med er uten betydning, idet forholdet mellom de forskjellige fall i et vassdrag er ordnet gjennom vassdragsreguleringsloven.

2. Uttallelsen fra Hjartdal herredsstyre:

Som vi har gjort oppmerksom på i vår konsesjonssøknad er den plan vi nå fremlegger om at vi i nødvendig utstrekning får anledning til å ta i bruk også fløtningsvannet, identisk med vår opprinnelige konsesjonssøknad, idet vi der forutsatte at vi påtok oss fremdriften av tømmeret som var levert til vassdrag eller hovedvei/bygdevei, og da på den måte som passet oss best. Også vår opprinnelige konsesjon går ut fra at fremdriften av tømmeret er regulert gjennom fløtningsoverenskomsten.

Vårt ønske har hele tiden vært å ordne fremdriften av tømmeret i samsvar med overenskomsten med Fellesfløtningsforeningen og dermed på en slik måte at ingen skulle lide skade ved reguleringen. Da vi, tross dette utgangspunkt for våre tilbud og tross vi nådde frem til overenskomst med Fellesfløtningsforeningen om den praktiske gjennomføring av vårt forsett, opplevet at skogeierne ikke ville godta ordningen, strakk vi oss til sammen med representanter for skogeierne å befare hele de berørte elvestrekninger for å undersøke om vi skulle kunne nå frem til enighet med hver enkelt skogeier om de tiltak som eventuelt måtte bli nødvendige f. eks. for at han skulle bli satt i stand til å levere sitt tømmer på en ny velteplass o. l. Skogeierne engasjerte som sin sakkyndige forstkandidat Jens Stub-Jakobsen og vårt byggekontor i Hjartdal gikk med på at han skulle ansees som engasjert av begge parter. Da resultatet av befaringen forelå i form av et forslag fra Jens Stub-Jakobsen, viste det seg etter vår mening å være et utpreget partsinnlegg, som gikk meget lenger enn til å holde skogeierne skadesløse. Dertil kom at heller ikke dette forslag kunne regnes å tilfredsstille alle skogeiere. Spesielt var det i Tuddal adskillige skogeiere som bare hadde skog på den side av elven hvor bygdeveien går, og for mange av disse var det overhodet ingen ulempe å levere tømmeret til vei (hva de for øvrig har gjort i en rekke år) istedenfor til vassdrag. De kunne således ikke tilsies noen ytelser fra vår side fordi de ingen som helst skade led og følgelig løp de ingen risiko ved ikke å vedta forslaget. Alle disse hensyn gjorde det klart for oss at vi ikke kunne nå frem til en ordning som var bindende for alle interesserte uten å få saken løst ved skjønn. Derfor fremkom vår søknad om rett til å rå med alt vannet. Vårt ønske ville fremdeles være å løse saken slik fløtningsoverenskomsten gir anvisning på. Når imidlertid vårt arbeide for en frivillig ordning ikke førte frem, kan vi ikke dermed ha forspilt vår adgang til i samsvar med loven å få saken løst ved skjønn.

Vi finner ikke ved denne anledning å ville gå detaljert inn på de krav som er fremsatt fra Hjartdal herredsstyre, idet dette hører hjemme under skjønnsforretningen.

Vi vil bare angående konsesjonsavgiften til kommunen få gjøre oppmerksom på at Hjartdal herredsstyre i realiteten har uttalt seg om denne avgift tidligere, nemlig i samband med hovedkonsesjonen. Herredsstyret var da fullt oppmerksom på hvordan vi hadde til hensikt å ordne fremdriften av tømmeret. For øvrig viser vi til siste avsnitt i vår søknad av 4. april 1956. Når det gjelder punkt 6 i herredsstyrets uttalelse vil vi nevne at vi har påtatt oss å levere Hjartdal konsesjonskraft til selv-

kostende istedenfor etter lovens prisberegning. Å pålegge oss å levere konsesjonskraft langt under selvkostende, nemlig til kr. 70 pr. kW år, og det samtidig med at statens kraftpris er kr. 120 pr. kW år, går vi ut fra ikke kan ha noen hjemmel i loven og heller ingen berettigelse for øvrig overfor et herred som blir så økonomisk velstillet som Hjartdal blir det etter utbyggingen av Hjartdøla.

3. Uttalelsen fra Tuddal skogeierlag:
Alle de detaljerte krav og beregninger som denne uttalelse inneholder, finner vi det heller ikke nødvendig å gå inn på. Det hører også hjemme under skjønnet.

4. Uttalelsen fra Skiensvassdragets Fellesfløtningsforening:
Vi viser til det som foran er sagt om uttalelsen fra Hjartdal herredstyre. Vår overenskomst med fellesfløtningsforeningen var tiltrådt enstemmig av dennes organer, herunder også av skogeiernes representanter. Når så skogeierne allikevel ikke vil godta overenskomsten og denne i pkt. 12 inneholder bestemmelse om at den bare er bindende når den er vedtatt av Hjartdøla Kraftverk og fellesfløtningen og godkjent av de i vassdraget interesserte skogeiere, så er overenskomsten bortfalt uten for så vidt som det formentlig hersker enighet mellom fellesfløtningen og oss om at den danner et godt grunnlag for skjønnets avgjørelser. Men skjønnet må være suverent og det foreligger derfor intet grunnlag for protesten fra Skiensvassdragets Fellesfløtningsforening.
I forbindelse med fellesfløtningens bemerkninger om elven nedenfor Hjartsjø viser vi spesielt til nest siste avsnitt s. 3 i vår konsesjonssøknad av 4. april 1956, hvoretter vi regner med å kunne gjennomføre fløtningen på denne strekning uten å avgi reguleringsvann.
Vi tillater oss å gjøre oppmerksom på at vi har måttet avvikle skjønnene for Hjartdøla under hensyntagen til at alle de strekninger hvor fløtningen spiller noen rolle, hittil har måttet utstå. Nå er det påtrengende nødvendig å få avholdt underskjønn i sommer for at eventuelt overskjønn kan bli avviklet på forsommeren 1958 før kraftverket etter planen skal oppta drift på ettersommeren.
Vi ber derfor om at saken behandles så hurtig som det lar seg gjøre.»

Endelig har man mottatt følgende brev av 22. mai 1957 fra høyesterettsadvokat Kjell Haavind:

«På Hjartdøla Kraftverks vegne tillater jeg meg å be om at Kraftverket i medhold av vassdragsreguleringslovens § 19, punkt 2, 4. ledd blir gitt tillatelse til å benytte den stevningsmåte som er nevnt i samme lovs § 16, post 1, 2. ledd.»

Med hensyn til overenskomsten av 3. mars 1953 mellom Hjartdøla Kraftverk og Skiensvassdragets Fellesfløtningsforening vises til den vedliggende avskrift.

I søknaden er det vist til en utskrift av skjønnsrettens beslutning av 9. august 1955. Etter et kort referat av overenskomsten m. v. heter det her:

«Etter skjønnsrettens oppfatning vil en frivillig ordning mellom de interesserte være best egnet til å løse de mange vanskelige spørsmål som knytter seg til fremdriften av tømmeret i Tuddalsvassdraget. Det kan bli spørsmål om særlige anordninger på enkelte steder og en kombinasjon av forskjellige måter å føre tømmeret fram på hvor det kanskje først etter erfaringer på stedet kan la seg gjøre å finne fram til den mest rasjonelle og for alle parter tilfredsstillende ordning.
Etter skjønnsrettens oppfatning taler dette for at Hjartdøla Kraftverk søker å finne fram til en frivillig ordning hvor kraftverket kan anvende de forskjellige måter å bringe tømmeret fram på, som kraftverket med de øvrige interessenters samtykke, anser mest rasjonell og tidsmessig.
Konsesjonsvilkårenes § 24 og lov om Vassdragsreguleringer § 19 pålegger etter skjønnsrettens oppfatning reguleringsanleggets eier plikt til å avgi vann i sådan utstrekning at den alminnelige ferdsel og fløtning forulemper så lite som mulig ved reguleringen.
Skjønnsretten mener da at den ikke har adgang til å bestemme tiltak på den måte som Hjartdøla Kraftverk har bedt om og som fører med seg at kraftverket hvis det finner seg best tjent med det, skal kunne la være å bruke fløtning i det hele tatt. Skjønnsretten er etter sitt inntrykk av forholdene av den mening at alt taler for at tømmertransporten fra Tuddal for fremtiden bør foregå med bruk av minst mulig fløtningsvann. Men den finner allikevel ikke å kunne gi pålegg om tiltak hvoretter bruk av fløtningsvann helt skal kunne bortfalle dersom kraftverket bestemmer seg herfor.
Krav om tiltaksbeslutning slik som Hjartdøla Kraftverk har fremsatt, tas derfor ikke til følge. Men skjønnsretten vil henstille at kraftverket tar opp nye forhandlinger med de interesserte for å komme fram til en frivillig ordning som bygger på de synsmåter som her er nevnt.»

Hovedstyret skal bemerke:

Den ordning av tømmertransporten ned til Heddalsvatn som Hjartdøla Kraftverk nå søker om tillatelse til å bringe i stand i medhold av vassdragsreguleringslovens § 19, pkt. 2, er i hovedsaken den samme som man hadde tenkt seg i den opprinnelige konsesjonssøknad av 1. april 1947, jfr. St. prp. nr. 172 for 1952, men da på grunnlag av frivillighet. Ved beregningen av den regulerte vassføring — s. 14 i proposisjonen — ble det heller ikke gjort noe fradrag for fløtningsvann.

I søknaden regner Kraftverket med opphør av fløtingen i Tuddalsvassdraget og i Hjartdalsvassdraget ovenfor Hjartsjø. Derimot er det antatt at det vil være riktig å fløte i Hjartdøla nedenfor Hjartsjø samt i Heddøla. — Når det i denne sammenheng nevnes bl. a. fløtingsdam i Hjartsjø, så bør formentlig

dette i tilfelle bli gjenstand for en særskilt søknad etter vassdragsloven.

Å fastslå med noen større grad av nøyaktighet hvor store vannmengder som i tilfelle vil trenges for å opprettholde fløtingen og hva dette ellers vil koste er neppe mulig — bedømmelsen må nødvendigvis bli noe skjønnsmessig. Da imidlertid hver m^3 vann her gir ca. 1¼ kWh, kan det likevel neppe være tvil om at en utstrakt overgang til biltransport vil være rasjonell og lønnsom. Kraftverket antyder at utgiftene ved fortsatt fløting kapitalisert vil utgjøre kr. 3 100 000 inkl. et årlig energitap på 4,85 mill. kWh. Skulle fløtingen dessuten tas opp igjen i Tveitåa—Hovdeåa, ville dette bety et ytterligere energitap på 13 mill. kWh tilsvarende kr. 220 000 årlig. Overgang til biltransport er anslått til kr. 967 000 i anleggsutgifter. — Man viser ellers til den ovenfor siterte uttalelse av skjønnsretten om at alt taler for at tømmertransporten fra Tuddal for fremtiden bør foregå med bruk av minst mulig fløtingsvann.

Hovedstyret antar i henhold til dette at kravet i reguleringslovens § 19, pkt. 2, første punktum er oppfylt og anbefaler den omsøkte tillatelse gitt. Likeledes anbefales det gitt tillatelse til å stevne eiere og rettighetshavere til tiltaks- og ekspropriasjonsskjønn på den måte som er foreskrevet for almenningssaker i lov av 9. juli 1851.

Når det gjelder vilkårene bemerkes:

Den foreliggende søknad er fremkommet fordi Kraftverket har funnet det ugjørlig å få i stand en minnelig avtale med alle interesserte. Særlig gjelder dette de detaljer som melder seg i forholdet til de enkelte tømmerleverandører. Også i Stub-Jakobsens tiltaksplan ses visse erstatninger å være henvist til skjønn.

Som det fremgår av dokumentene ligger det annerledes an i forholdet til Skiensvassdragets Fellesfløtningsforening, som hittil har utført fløtingen i distriktet. Her foreligger det en overenskomst i 12 punkter hvoretter Kraftverket påtar seg å bringe alt tømmeret ned til Heddalsvatn i rett tid og til fastlagte priser. Overenskomsten skal i tilfelle gjelde i 20 år og forlenges med 10-årsperioder hvis den ikke blir oppsagt. Blir ikke partene enige etter en eventuell oppsigelse, fastsettes den fremtidige ordning ved rettslig skjønn. Eventuell tvist om forståelsen er henvist til voldgift.

Hovedstyret finner det hensiktsmessig at den grunnleggende enighet som her er oppnådd blir utnyttet, og foreslår som et vilkår at overenskomsten — med unntak av punkt 12 — blir lagt til grunn som skjønnsforutsetning under det tiltaks- og erstatningsskjønn som etter § 19, pkt. 2 skal ordne forholdet til de øvrige interesserte.

For øvrig foreslås de samme betingelser som i reguleringskonsesjonen av 12. desember 1952 så langt de passer og således at utløpet av konsesjonstiden samt terminen for innløsning vedrørende private fall bør falle sammen med bestemmelsene i reguleringskonsesjonen. Da den omsøkte ordning som nevnt i hovedsaken ikke betyr noe nytt som det ikke var regnet med før, ser man ikke tilstrekkelig grunn til å foreslå spesielle avgiftssatser, noe som i tilfelle også ville by på praktiske vansker. Heller ikke finner man grunn til å foreslå spesielle bestemmelser vedrørende Omnesfossen i Heddøla, hvis verdi for øvrig neppe vil bli nedsatt ved at det tappes mindre i fløtingstiden.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte den 4. juni 1957.»

Den nevnte overenskomst av 3. desember 1953 mellom Hjartdøla Kraftverk og Skiensvassdragets Fellesfløtningsforening om ordningen av fløtningsforholdene i Heddalsvassdraget etter regulering av vassdraget i forbindelse med utbyggingen av Hjartdøla er sålydende:

«*Hjartdal Kraftverk (H. K.)*
og
Skiensvassdragets Fellesfløtningsforening (S. F.)

er blitt enige om en sådan ordning av fløtningsforholdene i Heddalsvassdraget etter regulering av vassdraget i forbindelse med utbyggingen av Hjartdøla:

1. Nærværende overenskomst bygger på den generelle forutsetning at hverken skogeiere, tømmerkjøpere eller fløtningen blir ugunstigere stillet, enn om ingen regulering hadde funnet sted, når det gjelder levering og fremdrift av trevirke som på samme måte som tidligere aktes levert til fløtning i de vassdrag som berøres, nemlig Hjartdøla, Tuddalsvassdraget og Heddøla frem til Hegslensa i S. F.'s fløtningsdistrikt.
2. H. K. påtar seg å transportere eller føre frem til Hegslensa eller annet omforenet sted ved Heddalsvann alt tømmer som anmeldes og leveres på samme måte som tidligere til S. F. i de angjeldende distrikter på gamle og nye velteplasser ved vassdraget som det faller naturlig å bruke og etter priser som nedenfor under punkt 3 bestemt. Skulle noen ønske å få sitt trevirke utskilt ovenfor Hegslensa iakttas reglene i Vassdragslovens § 94,3. Med tømmer menes i denne overenskomst også vedtømmer.

   Dersom H. K. skulle ønske noen del av tømmeret levert på nye eller andre velteplasser, kan dette skje. H. K. ordner i så fall med velteplasser og adkomst til samme, likesom H. K. erstatter leverandørene og S. F. mulige merutgifter ved sådan endret fremdriftsmåte. Hvis det skulle inntreffe usedvanlige naturforhold, og organisasjonsmessige arbeidskonflik-

ter eller andre begivenheter som ligger utenfor H. K.'s herredømme eller innflytelse er H. K. uten ansvar for hindringen så lenge denne vedvarer. Dette gjelder dog ikke hindringer som F. S. ville vært uberørt av om ingen regulering hadde funnet sted.

S. F. tilstiller H. K. innen mars måneds utgang en tilnærmet oppgave over årets påregnelige tømmerkvantum i Heddalsvassdragets distrikter så vidt mulig rotevis.

3. Den godtgjørelse eller avgift som H. K. erholder av S. F. for transporten av tømmeret fastsettes således:

Samlet avgift til Hegslensa.

Rote nr.	Heddalsvassdragets tverrelvdistrikt. Heddalsvassdragets distrikt.	Avgift [1] kr. pr. m³.
	A. *Tveitåa.*	
4	Fra Reisjåoset	3,90
3	Fra Holmevelta	3,70
2	Fra Stuverud bro	3,40
1	Fra Åsvelta	3,20
	B. *Hovdeåa.*	
2	Fra Bjårvatn	3,00
1	Fra Tørfos	2,70
	C. *Kova.*	
3	Fra ovenfor Haraldsfoss	3,40
2	Fra nedenfor Haraldsfoss	2,80
1	Fra nedenfor Råstultjønn	2,30
	D. *Skogsåa.*	
5	Fra Søndlandsvatn	2,10
4	Fra Søndlandsoset	1,95
3	Fra Movelta	1,85
2	Fra Fantevelta	1,55
1	Fra Brovelta (straks ovenfor det gamle brostø)	1,25
	E. *Hjartdøla og Heddøla.*	
12	Fra Flatlandsvelta	2,20
11	Fra nedenfor Svartejuv	1,90
10	Fra Hjartsjø	1,70
9	Fra Hjartsjøoset	1,50
8	Fra Lonarvelta	1,30
7	Fra Kovaløken og Skårnesvelta	1,20
6	Fra Brekkevelta	1,00
5	Fra Åmotshøl	0,80
4	Fra Fossberget	0,60
3	Fra Melås bro	0,50
2	Fra Stivivelta	0,50
1	Fra Røkå-mote	0,30

Foranstående avgifter som H. K. skal ha refundert av S. F. er basert på en timelønn, stor kr. 0,80, og et samlet tømmerkvantum levert til fløtning i Heddelsvassdraget på 10 000 m³.

Avgiftene skal for hvert år korrigeres prosentvis ettersom årets timelønn ligger over eller under kr. 0,80.

Med årets timelønn forstås den timelønn som angjeldende år er fastsatt i overenskomsten mellom Skogbrukets Arbeidsgiverforening og Norsk Skog- og Landarbeiderforbund eller tilsvarende organisasjoner som måtte være mere representative, for arbeide utenom akkord i angjeldende distrikter. Likeså skal avgiftene variere med angjeldende års tømmerkvantum, slik at for hver 2 000 m³ over eller under 10 000 m³ levert til fløtning i Heddalsvassdraget, reduseres eller økes avgiftene med 5 — fem — øre pr. m³. Gir variasjonene trinn på mindre enn 2 000 m³ avrundes til nærmeste hele 1 000 m³, og avgiftene beregnes forholdsvis. For de nederste 5 roter i Heddøla settes minste avgifter til:

Rote 5 ..... kr. 0,45 pr. m³
Rote 4 ..... » 0,30 pr. m³
Rote 3 ..... » 0,25 pr. m³
Rote 2 ..... » 0,25 pr. m³
Rote 1 ..... » 0,15 pr. m³
svarende til avgiftene i 1916.

Skulle det vise seg at de fastsatte avgifter det enkelte år vil føre til påtagelige urimelige resultater, skal det være anledning til korreksjon ved forhandlinger mellom partene.

H. K. refunderer etter regning S. F. nødvendige utgifter til kontroll og distriktsrepresentasjon ved de her omhandlede elvestrekninger.

Oppgjør finner sted etter endt sesong så snart S. F. har fått seg tilstillet de nødvendige oppgaver. Etter avtale kan forskudd utbetales etter hvert som transporten skrider frem. Dog skal ca. 20 pst. gjenstå til sluttoppgjøret.

Eksempel på avgiftsberegning.

År 1948, rote 5, Heddøla. Grunnavgift kr. 0,80. Grunntimelønn kr. 0,80. Tarifflønn 1948 kr. 2,35 pr. time. Tømmerkvantum 15 561 m³ som avrundes til 16 000 m³.

$$\text{Altså: } \frac{0{,}80 \times 2{,}35}{0{,}80} \div \frac{(16\,000 \div 10\,000) \times 0{,}05}{2\,000} = 2{,}35 \div 0{,}15 = 2{,}20 \text{ pr. m}^3$$

For transporten av vedtømmer erholder H. K. godtgjørelse etter satsene i dette punkt med de til enhver tid av S. F. fastsatte prosenttillegg, dog ikke utover 100 pst.

[1]) Heri inngår amortisasjonsavgift og andre tillegg som tidligere har vært oppkrevet av S. F. For ved og vedtømmer beregnes tillegg til de ovenfor nevnte satser med de til enhver tid av S. F. fastsatte prosenttillegg, dog ikke utover 100 pst.

4. For tømmer som H. K. fløter frem, blir det å forholde overensstemmende med de regler og bestemmelser som til enhver tid gjelder innen S. F., således med hensyn til påbegynnelse og avslutning av fløtningen, og praktisert på samme måte i Heddalsvassdraget som i Skiensvassdraget for øvrig.

For tømmer som H. K. transporterer på annen måte, skal tidspunktene for transportens begynnelse, videre utførelse og avslutning det enkelte år foregå i kon-

feranse med S. F., således at tømmeret ikke lider mer skade enn tidligere, hverken på velteplassene, under transporten eller ved utslaget i Hegslensa.

De i tømmerkontraktene mellom kjøper og selger til enhver tid inntatte bestemmelser med hensyn til leverandørenes rettidige levering til velteplassene gjelder også overfor H. K.'s fløtning eller tømmertransport. Furu (skurtømmer, skurslip og spesialtømmer) som av H. K. bilkjøres til Hegslensa, skal være levert der innen 15. juni, og for grantømmerets, furuslipens og vedtømmerets vedkommende innen 15. august.

Er kvantumet som bilkjøres 10 000 m³ eller derunder, settes tidsfristen til henholdsvis 1. juni og 1. juli, overensstemmende med reglene i de nåværende flyttmerkekontrakter.

For fløtet tømmer og for tømmer som midlertidig etter avtale med S. F. er slått til vanns, blir siste frist 15. oktober.

H. K. bærer ansvaret for mulig inneliggende tømmer som er rettidig levert til velteplassene, men ikke kommet ned til Hegslensa til foran anførte frister. Avkortningsregelen i tømmerkontrakten kan da bringes til anvendelse overfor H. K. Under avgjørelsen herav som tilligger S. F. legges vekt på om forholdene har artet seg slik at tømmeret måtte antas å være blitt gjenliggende om S. F. selv hadde drevet fløtningen og Hjartdøla ikke var utbygget.

Hvis tømmeret blir inneliggende så ofte og/eller så lenge, eller i slikt omfang at kjøperne tross at H. K. dekker trekket for inneliggende ikke er interessert i å overta det, plikter H. K. å overta tømmeret på vanlige vilkår.

H. K. innsender til S. F. rapport over arbeidet (tømmertransporten) 1. og 15. hver måned.

5. Så lenge overenskomsten gjelder, overtar H. K. dammer, forbygninger og fløtningsinnretninger som S. F. har i Heddalsvassdraget med de samme tilhørende rettigheter og forpliktelser, herunder også dekning av de løpende grunnavgifter m. m. i henhold til gjeldende kontrakter og avtaler.
6. H. K. ordner i fornøden utstrekning med utslagsplasser og utislag i Hegslensa eller annet omforenet sted, av det tømmer som H. K. transporterer ned på annen vis enn ved fløtning. Dette skjer etter konferanse med S. F. og uten ekstraomkostninger for S. F. eller leverandørene.
7. Skulle der av grunneiere, tømmerleverandører eller andre bli reist erstatningskrav mot S. F. i forbindelse med denne overenskomst eller følgene av denne, og S. F. derved blir påført utgifter, har S. F. regress hos H. K. for alle sine utlegg, også for mulige saksomkostninger.

Fremkommer slike krav, skal S. F. straks konferere med H. K. om løsningen av saken.
8. S. F. gjør ikke krav på tiltak og tiltaksskjønn i anledning den regulering av Heddalsvassdraget som står i forbindelse med Hjartdølas utbygging så lenge overenskomsten ikke er oppsagt. Dette gjelder dog ikke vassdraget nedenfor Heddølas utløp i Heddalsvannet. H. K. har ikke dermed gitt uttrykk for at det er grunn til å holde skjønn i vassdraget nedenfor.
9. Denne overenskomst gjelder i 20 — tyve — år, regnet fra begynnelsen av det år reguleringsarbeidene eller utbyggingen er så langt fremskredet at det innvirker på fløtningsvannføringen og fløtningsforholdene i vassdraget.

Hvis overenskomsten ikke er oppsagt av en av partene senest pr. 1. januar 2. år før overenskomstens utløp, fortsetter den å gjelde uforandret videre i 10. og 10. års perioder, såfremt den ikke med det samme varsel som nevnt blir oppsagt innen utløp av 10. årsperioden.

Skulle overenskomsten bli oppsagt og partene ikke bli enige om den fremtidige ordning, blir denne under iakttagelse av bestemmelsene i vassdragsreguleringsloven å fastsette ved rettslig skjønn. Grunnlaget for skjønnet skal være forholdene som de var før reguleringen. Dette gjelder også fløtningsinnretninger med videre. Av hensyn hertil skal der av partene i fellesskap snarest mulig utarbeides en fullstendig beskrivelse, ledsaget av de nødvendige tegninger og fotografier av de angjeldende vassdrag med forefinnendes dammer og andre av Fløtningen utførte anlegg, elveforbedringer osv. Omkostningene hermed bestrides av H. K.
10. Oppstår der tvist mellom partene om forståelsen eller anvendelsen av denne overenskomst eller om andre spørsmål overenskomsten foranlediger, avgjøres tvisten med endelig bindende virkning av en voldgiftsrett bestående av 3 menn, hvorav den ene skal ha de for høyesterettsdommere foreskrevne egenskaper, mens de to andre skal være fløtningskyndige med erfaring som fløtningsdirektør eller inspektør fra et av landets større vassdrag utenom Skiensvassdraget. Alle 3 oppnevnes av høyesterettsjustitiarius etter at partene har hatt adgang til å uttale seg om oppnevnelsen. Voldgiftsretten går for øvrig frem etter reglene i rettergangslovens kap. 32.

De med eventuelle voldgiftstvister forbundne omkostninger utredes av H. K. etter fastsettelse av voldgiftsretten, medmindre retten skulle finne grunn til å fordele omkostningene mellom partene, jfr. Reguleringslovens § 20, 3. Dette gjelder også rettens tilkommende.
11. Ved behandling av saker som angår Heddalsvassdragets distrikter, har H. K. anledning til å være representert i S. F.'s direksjon, dog uten stemme, på samme måte som vedtektenes § 7 bestemmer for skogeiere i tverrelvdistrikter.
12. Nærværende overenskomst er utferdiget i 2 likelydende eksemplarer, hvorav partene beholder ett hver.

Denne overenskomst er ikke bindende før den er vedtatt av H. K. og S. F., på den måte som selskapets og foreningens vedtekter tilsier, og godkjent av de i vassdraget interesserte skogeiere, jfr. Vassdragslovens § 84.»

Departementet skal bemerke:

Som det fremgår har det ikke lykkes for

Hjartdøla Kraftverk å komme til enighet med alle de interesserte om ordningen av forholdet til fløtingen i vassdraget. Heller ikke er forholdet til fløtingen løst ved de skjønn som er avholdt i anledning av reguleringen. Kraftverket har derfor søkt om tillatelse etter vassdragsreguleringslovens § 19, pkt. 2, til å rå over alt vannet i Hjartdal-Tuddalsvassdraget i samsvar med den foran inntatte søknad. Det er i søknaden bl. a. anført at det også i fremtiden vil være riktig å fløte tømmeret i Hjartdøla nedenfor Hjartsjø og i Heddøla.

Etter det foreliggende antar departementet med Hovedstyret at overveiende almene interesser taler for at Hjartdøla Kraftverk gis den søkte tilltatelse etter reguleringslovens § 19, 2, og at vilkåret etter den nevnte lovbestemmelse for å gi slik tillatelse således er til stede.

Departementet vil med Hovedstyret anbefale tillatelsen gitt, og at den blir tilknyttet samme vilkår som oppstilt for Hjartdøla Kraftverks tillatelse ved kgl. resolusjon av 12. desember 1952 til regulering av Hjardal-Tuddalsvassdraget m. v., så langt de passer.

Hjartdal herredsstyre har bl. a. anført at alle tiltak for skogbruket vil være i bygdefolkets interesse, men herredsstyret krever, for å unngå tvist, at det i konsesjonen klart må fastsettes at det skjønn som skal avgjøre tiltakssspørsmålene også skal kunne påby tiltak av hensyn til den enkelte skogeier. Departementet skal bemerke at skjønnet i henhold til reguleringslovens § 19, pkt. 2, 3. ledd vil kunne fastsette tiltak for å avhjelpe skade og ulempe som voldes for ferdsel og fløting eller andre almene interesser. Det vil bero på en fortolkning av loven hvor langt skjønnet kan gå i retning av å påby tiltak til fordel for enkelte skogeiere. Når det gjelder det skjønn som er omhandlet i konsesjonsvilkårenes post 12, annet ledd, antar departementet at de tiltak som i henhold til dette kan pålegges av hensyn til bygdefolkets interesser må være av en viss almen betydning.

Etter reguleringslovens § 19, 2 vil det være adgang til i tillatelsen å fastsette høyere avgiftssats for avgiften til kommuner enn fastsatt i kraftverkets reguleringskonsesjoner. Slik saken ligger an er imidlertid departementet enig med Hovedstyret i at det ikke er grunn til å sette kommuneavgiften høyere enn til kr. 1,50 årlig pr. nat.-HK, slik som fastsatt i post 3 i vilkårene for reguleringskonsesjonen av 12. desember 1952.

Kravet fra Hjartdal kommune om konsesjonskraft til kommunen til en lavere pris enn etter lovens bestemmelser om pris på slik kraft vil det ikke være adgang til å imøtekomme.

Særskilte bestemmelser med hensyn til Omnesfossen i Heddøla, slik som forlangt av Heddal herredsstyre, finner en med Hovedstyret ikke grunn til å fastsette.

I den foran nevnte overenskomst av 3. mars 1953 mellom Hjartdøla Kraftverk og Skiensvassdragets Fellesfløtningsforening påtar Hjartdøla Kraftverk seg bl. a. transporten av tømmeret ned til Heddalsvatn til bestemt tid og mot en i overenskomsten fastsatt godtgjørelse. Overenskomsten er imidlertid ikke trådt i kraft, idet den ikke er godtkjent av alle de i vassdraget interesserte skogeiere, hvilket var en forutsetning for at den skulle være bindende.

Etter det foreliggende vil departementet anbefale oppstilt som en forutsetning for tillatelsen at den nevnte overenskomst så vidt mulig blir lagt til grunn for ordningen av forholdet til fløtningen.

Dersom tillatelsen blir gitt, vil departementet i henhold til bemyndigelse ved kgl. resolusjon av 28. juni 1946 gi Hjartdøla Kraftverk den søkte tillatelse etter reguleringslovens § 16, pkt. 1, annet ledd, til å stevne eiere og rettighetshavere til skjønn i anledning av tillatelsen på den måte som er foreskrevet i visse saker om almenninger, jfr. lov av 9. juli 1851.

Industridepartementet

tilrår:

Hjartdøla Kraftverk tillates i medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 § 19, 2 å rå over alt vannet i Hjartdal-Tuddalsvassdraget til reguleringsformål, i det vesentlige i samsvar med søknad av 4. april 1956.

Tillatelsen gis på de vilkår og under den forutsetning som er foreslått i Industridepartementets tilråding av 21. juni 1957.

22. Varanger Kraftlag A/L.

(Tillatelse til utførsel av elektrisk energi til Finnland.)

Kronprinsregentens resol. av 21. juni 1957.

A/L Varanger kraftlag har søkt om tillatelse etter konsesjonslovens § 23 a til utførsel av elektrisk energi, et lite kvantum til et finsk grensestrøk.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i brev 5. juni d. å. gitt følgende uttalelse:

«I brev av 27. november 1956 til Hovedstyret har Varanger Kraftlag A/L søkt om tillatelse til utførsel av inntil 60 000 kWh pr. år

til strømforsyning av bebyggelse i Nuorgam i Utsjok kommune i Finnland.

Søknaden er sålydende:

«Vi søker hermed det ærede departement om tillatelse i henhold til lov av 14. desember 1917, nr. 16, § 23 a, til eksport av elektrisk energi til ovennevnte bebyggelse i Finnland. I henhold til kontraktsutkast (vedlagt) som er godkjent av Hovedstyret for Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen i brev datert 10. november 1956 er for tiden eksporten begrenset til 60 000 kWh om året, dog således at eksportkvoten prosentvis følger den rasjonering Varanger Kraftlag A/L til en hver tid har for sine abonnenter.»

Søknaden har herfra vært forelagt nedennevnte distrikter i Finnmark til uttalelse:

Nesseby formannskap har i møte den 20. februar 1957 fattet følgende enstemmige vedtak i saken:

«Nesseby formannskap har intet å bemerke til at Varanger Kraftlag A/L leverer de mengder strøm til en pris og på de vilkår kontrakten omfatter.»

Polmak formannskap har i møte den 19. mars 1957 fattet dette enstemmige vedtak:

«Polmak formannskap anbefaler at Varanger Kraftlag A/L leverer elektrisk kraft til en pris og på de vilkår kontrakten omfatter, men vil dog påpeke at finske forbrukere er gunstigere stillet når det gjelder kvotetildeling i forhold til norske. Dette forhold mener formannskapet vil virke irriterende på de norske forbrukerne særlig i grenseområdet.»

Finnmark fylkes elektrisitetsforsyning har hva det nevnte vedtak av Polmak formannskap angår, i brev av 25. april 1957 til fylkesmannen i Finnmark bemerket:

«I hovedkontraktens pkt. 2 er tatt med forbehold om regulering av det kontraktmessige kvantum dersom de norske kvoter endres i forhold til hva de var da kontrakten ble satt opp. Dette forhold er pr. i dag ikke forandret. Hvorvidt det kontraktmessige kvantum gir eksakt samme forhold på finsk som på norsk side er naturligvis ikke mulig å fastslå, da en leverer strømmen til finnene over en måler. De må selv ta tapene i eget lavspentnett. — Området omfatter ca. 70—80 personer eksklusive grensestasjonen og internatet. Finnenes mulighet for forbruk tilsvarer nok ganske godt det norske på de forskjellige tariffer. Det skal bemerkes at finnene betaler 10 øre pr. kWh engros, og deres detaljepris må derfor ligge temmelig høyt. Dette setter nok en streng grense for hvor meget de har råd å bruke. Hele linjenettet er ikke ferdig på en gang, og det ville derfor være mulig med et rommeligere forbruk på finsk side en tid. I tiden 6. april 1956 til 19. desember 1956 ble imidlertid bare tatt ut 8 231 kWh dvs. bare en brøkdel av kontraktens kvantum. Finnenes forbruk må derfor være betydelig lavere enn selv en norsk kvote.»

Fylkesmannen i Finnmark fylke har i brev av 29. april 1957 til Hovedstyret bemerket:

«Jeg viser til hva som er anført i skrivet fra Finnmark fylkes elektrisitetsforsyning. Som det vil fremgå dreier det seg om en ganske ubetydelig leveranse til Nuorgam i Finnland. Stedet ligger også slik til at det overhodet ikke vil bli tale om utvidelse av ledningsnettet på finsk side til ytterligere forbrukere. Jeg tillater meg å anbefale godkjent forslag til kontrakt om levering.»

Hovedstyret skal bemerke:

Varanger Kraftlag A/L har inngått vedlagte to kontrakter — henholdsvis en byggekontrakt og en kraftleveringskontrakt — med Nuorgamin Sähköosuuskunta på finsk side av riksgrensen.

I henhold til byggekontrakten forplikter Varanger Kraftlag A/L seg til å bygge en kraftledning med transformatorer på finsk side fra Båteng til Nuorgamin til forbukernes husvegg, mot at Nuorgamin betaler samtlige anskaffelses- og anleggsomkostninger etter regning.

Ifølge kraftleveringskontraktens pkt. 1 forplikter kraftlaget seg til å levere til Nuorgamin inntil 60 000 kWh pr. år for en pris av kr. 0,10 pr. kWh, mens forbruk utover 60 000 kWh og inntil 72 000 kWh betales med kr. 0,35 pr. kWh, alt levert med 220 V spenning.

I kontrakten er videre bestemt at såfremt nåværende strømkvote til norske forbrukere reduseres eller forhøyes medfører dette en tilsvarende reduksjon eller forhøyelse av det under pkt. 1 nevnte kvantum.

Kontrakten trer i kraft så snart det nødvendige anlegg for levering av strøm er ferdig og anskaffelses- og anleggsomkostningene er betalt i sin helhet i samsvar med bestemmelsene herom i byggekontrakten av 1955. Kontrakten er for øvrig bindende i 5 år regnet fra ikrafttredelsesdagen og fornyes med 5 år ad gangen. Etter 4 års forløp kan den sies opp av begge parter med 1 — ett — års varsel.

Kontrakten har vært forelagt Hovedstyret til uttalelse og som det vil sees av vedlagte gjenpart av Hovedstyrets brev av 10. november 1956 til Varanger Kraftlag A/L, har en ikke hatt noe særlig å bemerke til kontrakten.

Hva kvotespørsmålet angår som nevnt av Nesseby formannskap, antar en med Elektrisitetsforsyningen at det motsetningsforhold som det dreier seg om vil utjevnes når samtlige abonnenter blir tilknyttet etter at ledningsanlegget i sin helhet er utbygd. Det handler seg for øvrig om utførsel av et relativt lite energikvantum, nærmest en begrenset nødhjelp etter de stipulerte engrospriser å dømme

me, 10 øre pr. kWh resp. 35 øre pr. kWh for overforbruk.

Hovedstyret vil for sitt vedkommende rå til at søknaden innvilges. Tillatelsen anbefales i tilfelle meddelt for den tid Varanger Kraftlag A/L måtte levere inntil 60 000 kWh pr. år (eventuelt inntil 72 000 kWh i tilfelle overforbruk) til Nuorgamin Sähköosuuskunta i samsvar med kraftleveringskontrakten mellom partene, dog ikke utover 5 år regnet fra det tidspunkt kraftleveringskontrakten trer i kraft (jfr. kontraktens pkt. 8 og pkt. 10).

Andre vilkår finner Hovedstyret ikke grunn til å foreslå i denne forbindelse. En går dog ut fra at Varanger Kraftlag A/L underrettes om at det i tilfelle blir å gi melding om når ledningsanlegget er å regne for ferdigbygd for strømlevering og tidspunktet for kraftleveringskontraktens ikrafttreden. Kraftlaget forutsettes dessuten gjort oppmerksom på at det i tilfelle blir å søke om fornyet konsesjon såfremt kraftleveringskontrakten aktes fornyet utover de bindende 5 år.

Behandlet i hovedstyremøte den 4. juni 1957.

Dokumentene vedlegges.»

Departementet skal bemerke at det for tiden er knapphet på elektrisk kraft i Øst-Finnmark. I betraktning av at det kraftkvantum som ønskes utført, er så lite og at de stedlige norske myndigheter anbefaler søknaden, slutter departementet seg til Hovedstyrets tilråding om at søknaden innvilges.

Departementet antar videre at det ikke er påkrevet å begrense konsesjonens varighet. Så liten kraftmengde som det gjelder skulle andre interesser for så vidt være tilstrekkelig beskyttet ved adgangen etter kraftleiekontrakten til å si opp kontrakten. Det bør også tas i betraktning at kraften skal brukes i grensestrøk og at finnene selv betaler kraftlinjen og transformatorer.

Departementet anbefaler at tillatelsen blir gitt uten vilkår.

Industridepartementet

tilråder:

Varanger kraftlag A/L gis tillatelse etter konsesjonslovens § 23 a til utførsel av elektrisk energi til Finnland i samsvar med utkast til kontrakt med Nuorgamin Sähköosuuskunta, for tiden 60 000 kWh pr. år.

23. L/L Tussa Kraft.

(Tillatelse til å erverve bruksrett til og å regulere Tussavassdraget.)

Kronprinsregentens resol. av 28. juni 1957.

Stortinget har i følge meddelelse fra dets presidentskap i møte 14. juni 1957 samtykket i at det blir tillatt L/L Tussa Kraft å erverve bruksrett til og å regulere Tussavassdraget i Hjørundfjord herred i samsvar med Industridepartementets tilråding av 5. april 1957.

Vedtaket er i samsvar med Innst. S. nr. 156 for 1957, som igjen samsvarer med St. prp. nr. 83 for s. å., idet dog vilkårenes post 21, første avsnitt, på grunn av en navneforveksling er endret noe.

De av Stortinget vedtatte betingelser for tillatelsen er sålydende:

«1.

Selskapets styre (direksjon og representantskap) skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Selskapets aksjer eller parter skal lyde på navn. De kan ikke med rettsvirkning tegnes, erverves eller eies av eller pantsettes til andre enn staten, norske kommuner, norske statsborgere, Norges Bank eller med vedkommende regjeringsdepartements godkjennelse andre norske banker eller selskaper.

Selskapets vedtekter så vel som senere forandringer i disse blir å forelegge vedkommende departement til godkjennelse.

2.

Utbygging av vassfallet og den tillatte regulering må påbegynnes innen 2 — to — år fra konsesjonens datum og fullføres og anleggets drift påbegynnes innen en ytterligere frist av 5 — fem — år.

Driften må ikke uten Kongens samtykke i så lang tid som 3 år kontinuerlig stanses eller kontinuerlig innskrenkes til mindre enn en tredjepart av det i den forløpne tid innsatte, på regelmessig drift beregnede maskineris energi, heri ikke iberegnet hva der måtte være avgitt til bruk for kommune etter post 13, og sådanne stansninger eller innskrenkninger må ikke noensinne i løpet av 10 år samlet finne sted i så meget som 5 år.

Ved tidsberegningen medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For overtredelse av de i nærværende post omhandlede bestemmelser erlegger selskapet til statskassen en løpende mulkt stor kr. 50 — femti — kroner pr. dag vedkommende frister oversittes.

3.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere som har norsk

innføds- eller statsborgerrett. Vedkommende myndighet kan dog tillate unntakelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig. Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil 50 — femti kroner — for hver person.

4.

Selskapet skal ved bygging og drift av anleggene anvende norske varer for så vidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at det er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare derved ikke overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevd.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

5.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

6.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeid eller pålegges noen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med sin virkelige verdi beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øyemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

7.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesvegstyret bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier, bruer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet og ved transport til og fra de bedrifter som tilhører konsesjonæren og som forsynes med kraft fra anlegget. Veier, bruer og kaier som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlig ulempe for anlegget og de bedrifter som erholder kraft fra dette.

8.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende forsorgskommune slike forsorgsutgifter som i ervervsloven og vassdragsreguleringsloven er forutsatt dekket ved hjelp av fond i samsvar med reglene henholdsvis i § 2, pkt. 9 og § 12, pkt. 7, begge paragrafers 1. ledd og 2. ledds første og annet punktum.

9.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige legehjelp og å holde en for øyemedet tjenlig sykestue med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til ved arbeidets påbegynnelse å sørge for midlertidig forsamlingslokale til bruk for arbeiderne og den øvrige til anlegget knyttede befolkning.

Konsesjonæren skal stille kr. 5 000 til rådighet til almendannende virksomhet blant arbeiderne og til geistlig betjening etter Kirkedepartementets nærmere bestemmelser.

11.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sunt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsen i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.

12.

Anvendes vannkraften til produksjon av elektrisk energi må konsesjonæren ikke uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement inngå i noen overenskomst til kunstig forhøyelse av prisene her i riket på energi.

13.

Konsesjonæren er forpliktet til å avgi inntil 10 pst. av den gjennomsnittlige kraftmengde som vassfallet etter den foretatte utbygging og regulering og overføring kan frembringe med den påregnelige vassføring år om annet til den kommune, hvor kraftanlegget er beliggende eller andre kommuner, derunder også fylkeskommuner, idet fordelingen bestemmes av vedkommende regjeringsdepartement.

Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Kraften avgis i den form hvori den produseres. Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet, hva enten ledningene tilhører konsesjonæren eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pst. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften i stedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan så vel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5. år. Hvis konsesjonæren leier ut kraft og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne, kan kommunen eller staten i hvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av et år for hver gang kraft uttas. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Unnlater konsesjonæren å levere denne kraft uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveringen, plikter han etter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 1 pr. dag for hver kW som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til etter departementets bestemmelse å overta driften av anlegget for eierens regning og risiko så vidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

14.

Konsesjonæren skal betale en årlig avgift til staten av kr. 0,10 pr. nat.-HK beregnet etter den gjennomsnittlige kraftmengde som vassfallet etter den foretatte utbygging kan frembringe med den påregnelige vassføring år om annet og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer av kr. 2,00 pr. nat.-HK beregnet på samme måte.

Avgiften, hvorav svares 6 pst. rente etter forfall kan inndrives ved utpantning.

15.

Nærmere bestemmelse om betaling av avgiftene etter post 14 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 13, skal så vidt de ikke er fastsatt av Kongen med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

16.

Konsesjonæren plikter å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsog overføringsanlegget og vassfallets utbygging. Planene skal approberes av departementet.

Anlegget skal utføres på en solid måte og til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Dets utførelse så vel som dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

17.

Bruksrettkonsesjon gjelder i 50 år regnet fra 26. mars 1953.

18.

Reguleringskonsesjon gis for et tidsrom av 50 år regnet fra 26. mars 1953.

Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras. Det utførte regulerings- og overføringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Ved utløpet av den i reguleringskonsesjonen fastsatte tid har staten rett til å kreve avstått uten godtgjørelse regulerings- og overføringsanleggene med tilliggende grunn og rettigheter og med de bygninger og andre innretninger som er oppført i henhold til reguleringer og overføringer. Hvilke bygninger og innretninger staten kan forlange avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

19.

I det 35. år regnet fra 26. mars 1953 skal staten kunne innløse reguleringS- og overføringsanlegget i den utstrekning hvori det etter post 18 kan kreves avstått ved konsesjonstidens utløp. Benytter staten seg ikke herav, skal den i det 10. år deretter ha samme adgang. Bestemmelse om innløsning må være meldt konsesjonæren 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne således at grunnstykker og rettigheter samt vannbygningsarbeider og hus betales med hva de bevislig har kostet konsesjonæren med fradrag for amortisasjon i forhold til den forløpne del av konsesjonstiden. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Anlegget skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn på statens bekostning.

20.

Ved damanlegget skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at anleggets eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anlegget eller dets benyttelse. Anleggets eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anlegget, som skjer i krigsøyemed.

21.

Til fremme av fisket i de vannområder som berøres av reguleringen plikter konsesjonæren årlig å sette ut yngel og/eller settefisk etter nærmere bestemmelse fra vedkommende departement.

Om departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i de vannområder som berøres av reguleringen, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.

Hvis departementet forlanger det, er konsesjonæren videre forpliktet til, innen reguleringen tas i bruk, å anbringe gitter foran avløpstunnelen. Spileavstanden i gitteret og dets øvrige innretning og anbringelse blir i tilfelle å bestemme av departementet.

22.

Vannslipningen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger. En norsk statsborger, som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

For så vidt vannslipningen foregår i strid med reglementet kan konsesjonshaveren pålegges en tvangsmulkt til statskassen av inntil kr. 100 for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse.

23.

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser som i det offentliges interesse finnes påkrevd og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte reguleringsgrenser betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

24.

Det påhviler konsesjonæren i den utstrekning hvori dette kan skje uten særlige vanskeligheter og utgifter, å unngå ødeleggelser av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og steder som kan antas å ha viten-

skapelig eller historisk betydning. Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås skal Landsforeningen for naturfredning i Norge i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonæren plikter ved planlegging og utførelse av anleggene så vidt mulig å dra omsorg for at de ferdige anlegg og utsprengte steinmasser o. l. virker minst mulig skjemmende i terrenget. Steinmassenes plasering skjer i samråd med vedkommende kommune.

Om nærværende bestemmelse gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

25.

For oppfyllelse av de forpliktelser som ved anlegget eller dets drift pådras like over for andre og for overholdelsen av de i konsesjonen fastsatte betingelser skal der stilles og til enhver tid opprettholdes sikkerhet for et beløp av kr. 5 000 etter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

26.

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere av vedkommende departement fastsatte bestemmelser.

27.

Overtredelse av foranstående poster 1, 12 og 26 medfører i gjentagelsestilfelle tap av konsesjonen. Reglene i lov om ervervelse av vassfall m. v. av 14. desember 1917 §§ 31 og 32 får tilsvarende anvendelse.

28.

Alle heftelser som hviler på regulerings- og overføringsanlegget med tilhørende eiendommer faller bort når det i henhold til reguleringskonsesjonen går over til staten.

29.

Idet konsesjonæren vedtar foranstående betingelser som forpliktende for seg inngår han på at nærværende konsesjon, som ikke kan overdras uten kongelig tillatelse, på konsesjonærens bekostning tinglyses ved hans verneting og innen de juridiksjoner, hvor det konsederte anlegg m. v. er beliggende. Vedkommende regjeringsdepartement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen og overføringen kan medføre forpliktelser.»

Departementet vil rå til at det meddeles tillatelse i samsvar med Stortingets vedtak.

En vil videre rå til at det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringen overensstemmende med det utkast som er tatt inn i proposisjonen. Utkastet er sålydende:

«1.

Reguleringsgrensene er følgende:

Tussavatn ytre del:

Normalvannstand	kote	644,0
Øvre grense	kote	652,0
Nedre grense	kote	609,0
Reguleringshøyde		43,0 m

Tussavatn indre del:

Normalvannstand	kote	644,0
Øvre grense	kote	652,0
Nedre grense	kote	620,0
Reguleringshøyde		32,0 m

Blådalsvatn kan senkes 20 m fra nåværende normalvannstand, betegnet med kote 997,6, til kote 977,6.

Høydene refererer seg til F.M. 3 (bolt) på høyre side av overløpet med høyden 654,40.

Reguleringsgrensene skal betegnes med faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

2.

Det skal ved manøvreringen has for øye at vassdragets tidligere flomvassføring så vidt mulig ikke forøkes. For øvrig kan vannslipningen foregå etter L/L Tussa Kraft's behov.

3.

Det skal påses at flomløpet ikke hindres av is eller lignende og at dammen til enhver tid er i god stand.

Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander samt observeres og noteres om det forlanges, regnmengder, temperatur m. v. Av protokollen sendes om det forlanges avskrift til Hovedstyret for Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen.

4.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende regjeringsdepartement.

Hovedstyret for Norges Vassdrags- og elektrisitetsvesen kan bestemme hvor damvokteren skal bo og at han skal ha telefon i sin bolig.

5.

Mulig tvist om dette reglements forståelse blir å avgjøre av vedkommende departement.

6.

Forandringer i dette reglement kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.»

Industridepartementet

tilråder:

1. I medhold av lov om erverv av vassfall m. v. av 14. desember 1917 nr. 16 og lov om vassdragsreguleringer av samme dag, nr. 17, tillates det L/L Tussa Kraft å erverve bruksrett til og å regulere Tussavassdraget i Hjørundfjord herred på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 28. juni 1957.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringen overensstemmende med det i Industridepartementets ovennevnte tilråding inntatte utkast som gjeldende inntil videre.

24. Otteraaens Brugseierforening.

(Tillatelse til å regulere og overføre Skyvatn med Båstogvatn i Otra.)

Kronprinsregentens resol. av 28. juni 1957.

Otteraaens Brugseierforening har ved brev av 14. februar 1956 søkt om tillatelse til regulering og overføring av Skyvatn med Båstogvatn i Otravassdraget. Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i anledning søknaden ved brev av 10. mai 1957 til departementet gitt følgende uttalelse:

«Med departementets påtegning av 3. mars 1956 fikk Hovedstyret oversendt til uttalelse søknad av 14. februar s. å. fra Otteraaens Brugseierforening vedrørende ovenstående.

Av søknaden hitsettes:

«Undertegnede Otteraaens Brugseierforening, tillater seg herved å søke om tillatelse til å foreta regulering av Skyvatn med Båstogsvatn i Bykle.

Det vedlegges som bilag 1 en redegjørelse for reguleringsplanen utarbeidet av bestyrer Furuholmen i Otteraaens Brugseierforening.

Som det fremgår av dette bilag tar man sikte på en overregulering, hvor magasinet skaffes ved senkning av den normale vannstand.»

— — — — — — — — — — — — — —

«Som det fremgår av søknaden er det tre bruk, Kristiansands Elektrisitetsverk, A/S Vigelands Brug og Hunsfos Fabrikker, som danner Otteraaens Brugseierforening og står bak denne søknad. Det må antas at øvrige vannfallseiere i Otravassdraget ikke har noen interesse av reguleringen.

Under henvisning til Reguleringslovens § 6, pkt. 2, kan meddeles at søknaden ikke har vært forelagt Bykle herredsstyre eller andre interesserte.

Under henvisning til Reguleringslovens § 7 kan anføres at den kraftøkning reguleringen vil medføre i vassdraget ligger langt under 10 000 nat.-HK.

Da det heller ikke står betydelige interesser mot hverandre antas det ikke nødvendig å forelegge saken for Stortinget. Skulle denne regulering berøre bestemmelsene i Reguleringslovens § 8, pkt. 2, skal bemerkes at de rettigheter som blir berørt ved at avløpet fra dette høytliggende felt gis en snarveg til hovedvassdraget må antas å være av meget liten betydning. Rettighetshaverne, som det har vært forhandlet med om saken, mener det antagelig vil skaffe ulemper med vanskeliggjort beitebegrensning for en kort strekning samt eventuell innflytelse på fisket i endel småvatn mellom Skyvatn og Breivatn.

Under henvisning til Reguleringslovens § 10, pkt. 1 gjelder søknaden en konsesjonstid på 50 år.

Søknaden omfatter også tillatelse til å forlange avstått den nødvendige grunn og rettigheter til damfeste, brakker, lagerbygninger og andre for anlegg og drift nødvendige bygninger og innretninger med rett til veigrunn, grus, steintak m. v.»

Den medfølgende reguleringsplan av mars 1952 samt karter og tegninger viser at vatnet er tenkt senket 12 m fra kote 1 090 ved en ca. 350 m lang tunnel (4 m²) gjennom fjellryggen «Væggen» i syd. Herved blir avløpet — som før gikk nordover gjennom Kalsåen til Breivatn i Otra — overført sydover gjennom Væringsdalen og de fra tidligere regulerte Breievatn og Hartevatn i Otra. Luketerskelen sees å ligge på ca. kote 1 076.

Det oppnådde magasin er angitt til 59 mill. m³ — Skyvatn regnes 4,9 km² og Båstogsvatn 0,8 km² — og det 13,4 km² nedslagsfelt oppgis med et gjennomsnittlig årsavløp på ca. 20 mill. m³ tilsvarende 47 l/sek./km². Magasinet regnes fullt utnyttet i et dårlig vannår, mens det «normalt ikke bør tappes vesentlig utover min. årsavløp, 13 mill. m³».

Ansøkeren oppgir videre at Otravassdraget ovenfor Kilefjord har en netto magasinbeholdning på 560 mill. m³ som gir en teoretisk regulert vassføring på 66,5 m³/sek. Denne regnes nå økt med 1,0 m³/sek.

De nyttbare fall og den innvunne kraft er oppgitt slik:

«Nedenfor Byglandsfjord har vassdraget følgende nyttbare fall:

Syrtveit-Holtefoss (ikke utbygget)	ca.	15,5	m
Birkelandsfoss (ikke utbygget)	»	5,4	m
Fennefoss (utbygget)	»	7,5	m
Ivelandsfoss (utbygget)	»	50,45	m
Nomelandsfoss (utbygget)	»	20,44	m
Steinsfoss (under utbygging)	»	57,7	m
Hunsfoss (utbygget)	»	13,49	m
Vigelandsfoss (utbygget)	»	19,17	m
		189,65	m

innvunnen kraft.

De deltagende bruk vil med den planlagte regulering innvinne følgende årvisse kraftmengder:

Kristiansands E.verk:			
Ivelands kraftverk .	50,45 m	ca.	400 kW
Nomeland kraftverk	20,44 m	»	160 kW
Steinsfoss I, under bygging ...	49,5 m	»	400 kW
Steinsfoss II, planlagt	8,2 m	»	60 kW
		ca.	1 020 kW
Hunsfos Fabrikker:			
Eget kraftverk	13,49 m	ca.	100 kW
A/S Vigelands Brug:			
Eget kraftverk	19,17 m	ca.	150 kW
	Total	ca.	1 270 kW»

Om skader og ulemper anfører ansøkeren:

«Etter vår mening vil reguleringen medføre helt minimale skader og ulemper, som følge av vannets beliggenhet.

Oppsitterne på Bjåen har påstått beiteulemper og redusert fiske i Kalsvatn. Det er anført at elven danner naturlig beitegjerde mellom Breivatn og Kalsvatn, ca. 1 km. Da avløpet fra Skyvatn og Båstogsvatn kun er ca. 16 pst. av avløpet fra Kalsvatn vil forholdene bli lite berørt.

Av samme grunn vil fisket i Kalsvatn antagelig bli uberørt.

Oppsitterne på Breive har anført skade på fisket i Skyvatn, mangel på hegn for sau mellom Båstogsvatn og Storhellervatn, isulemper på Breivevatn og eventuell oppdemning av samme.

Vannets beliggenhet gjør en utnyttelse av mulig fiskebestand lite lønnsomt. At omtalte elvestrekninger hegner er neppe av avgjørende betydning for utnyttelsen av beitet. Isulemper på Breivatn vil neppe bli merkbare, da tapningen vil bli konstant utover vinteren, samtidig som magasinvannet vil bli konstant utover vinteren, samtidig som magasinvannet på denne strekning vil bli avkjølet i overensstemmelse med variasjoner i lufttemperaturen. En mulig oppdemning av Breivatn under tapning kan utlignes ved reguleringstapning fra Harte-Breivatn.»

I brev av 13. mars 1956 ba Hovedstyret om supplerende opplysninger om nyttbare eller utnyttede fall i Kalsåen som ville bli berørt av overføringen og om mulige andre skadevirkninger som denne kunne ventes å medføre både i Kalsåen og Væringsdalen.

Brukseierforeningen ga følgende svar i brev av 23. mars s. å.:

«Vassdraget mellom Skyvatn og Breivatn, Kalså, har ifølge Vassdragsvesenets trykte nivellementer et totalt fall på ca. 193 m.

Fallet er oppdelt på en strekning av 20 km med 23 m til Storhellervatn, 25 m til Langevatn, 38 m til Einarhyttvatn, 95 m til Ø. Kalsvatn og 12 m til Breivatn.

Ingen av disse er nyttet og hvorvidt det vil være økonomisk forsvarlig å bygge dem ut skal være usagt. Det er også muligheter for en samlet utbygging av fallet, men dette måtte i tilfelle også foregå ved overføring, enten til Mjåvatn i øst, eller Breivevatn i syd-øst. Nedslagsfeltet er imidlertid beskjedent, 13,4 km^2, og det gjennomsnittlige årsavløp på ca. 0,6 m^3 pr. sek., vil neppe friste til utbygging. Vi har derfor ikke regnet med denne side av saken.

Når unntas de under bilag 3 nevnte skader og ulemper er det uvesentlige ting som har vært anført under forhandlinger med grunneiere og rettighetshavere. Det har bl. a. vært antydet muligheter for utrasninger langs Breivevatn, samt skade på og adkomst til beitestrekninger i Væringsdalen.

Noen større utrasninger langs Breivevatn som følge av økt tilløp på 6—8 sm^3 i tapperioden er ikke troliq. Avløpet kan reguleres tilsvarende, så noen økt høyde av Breivevatn skulle ikke være nødvendig. Adkomsten til og utnyttelsen av beitestrekningene i Væringsdalen blir også uvesentlig berørt, tappingen vil jo finne sted i vinterhalvåret, og vassdraget i Væringsdalen vil være helt uberørt den tid beitet foreq år.»

Ansøkerens forslag til manøvreringsreglement inneholder bl. a. bestemmelse om at «manøvreringen utføres med hensyn på fallene nedenfor Byglandsfjorden, dog slik at mest mulig hensyn tas til grunneiere og rettighetshavere langs vassdraget».

Omkostningsoverslaget fra februar 1956 lyder på kr. 767 000.

Søknaden er kunngjort i Norsk lysingsblad 17. og 20. mars 1956 (nr. 66 og 68) og har vært behandlet i distriktet med følgende resultat:

Vinje herredstyre har i møte 5. mai s. å. enstemmig uttalt at det ikke har noe å bemerke til søknaden.

Fylkesmannen i Telemark uttaler seg slik i påtegning av 14. mai 1956:

«Ein viser til fråsegna framanfor frå Vinje kommunestyre. Andre serleg interesserte kan ein ikkje finne.

Ein har ikkje noko å merke til at Otteraaens Brukseigarforening får løyve til å regulere Skyvatn i Bykle.»

Bykle herredstyre har i møte 4. mai 1956 fattet følgende enstemmige vedtak:

«Bykle kommune vil tilrå konsesjon av Skyvatn m/Båstogvatnet, men på dei vilkår at Bykle får tildela 100 pst. av konsesjonsavgiftene og at arbeidarane vert tekne frå Bykle so langt råd er.»

Fylkesmannen i Aust-Agder uttaler 22. mai 1956 at han ikke har noe å innvende mot at søknaden blir innvilget.

Fylkesmannen i Vest-Agder har heller intet å bemerke, jfr. hans uttalelse av 6. mai 1957.

Inspektøren for ferskvannsfisket viser i sin ekspedisjon av 17. april

1956 til følgende uttalelse fra fiskerikonsulenten for det Østenfjelske av 4. april s. å.:

«Såfremt konsesjon blir innvilget på nevnte regulering, bør det i konsesjonsbetingelsene sørges for at regulanten blir tilpliktet årlig utsetting av yngel eller settefisk av aure i et kvantum som fastsettes av Landbruksdepartementet.

På grunn av den sterke senkning av de to vann, må en regne med et betydelig reproduksjonstap. En må videre regne med et visst tap i reproduksjonen hos auren fra de vann som ligger mellom de to regulerte vann og Breivatn.

Jeg finner det ikke nødvendig å forlange gitter foran tappetunnelen, da det mulige tap av fisk som denne vil forårsake, kan ekvivaleres ved utsetting av yngel eller settefisk.»

Fiskeriinspektøren foreslår følgende bestemmelse:

«Til fremme av fisket i reguleringsområdet plikter konsesjonæren årlig å sette ut yngel og/eller settefisk etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.»

Hovedstyret skal bemerke:

Etter tidligere meddelte konsesjoner har Otteraaens Brugseierforening tillatelse til følgende reguleringer i Otra:

Reguleringsgrenser

Vatn	Øvre	Nedre	Oppd.	Senkn. m	Reg.h. m
Byglandsfjord	203,0	198,0	—	—	5,0
Hartevatn	810,0	803,0	5,0	2,0	7,0
Breivikvatn (Breivevatn)	—	808,4	—	1,6	1,6
Sesvatn—Breivatn	951,5	949,0	1,5	1,0	2,5
Store Førresvatn	914,0	907,0	4,0	3,0	7,0
Vatnedalsvatn	763,5	742,5	18,5	2,5	21,0[1])
Bosvatn	530,0	522,0	—	8,0	8,0
Hovvatn	675,0	—	5,0	—	5,0
Langerakvatn	612,5	608,5	2,5	1,5	4,0
Gyvatn	553,0	—	3,0	—	3,0
Store Urarvatn	1 162,0	1 151,0	2,0	9,0	11,0
Lisle Urarvatn	ca. 1 153,5	1 148,5	—	ca. 5,0	ca. 5,0
Ormsavatn	868,0	856,5	2,0	9,5	11,5

Tillatelsen av 1912 er gitt for tidsrommet inntil 22. november 1987, hvoretter reguleringsanleggene kan forlanges fjernet eller fornyet tillatelse kan meddeles eventuelt på nye betingelser. Staten kan også overta driften mot avgift fra brukerne tilsvarende det de ville hatt av utgifter hvis ny tillatelse var blitt meddelt.

Konsesjonstiden for tilleggsreguleringen av Vatnedalsvatn utløper også til samme tid, mens tillatelsen av 3. juni 1949 er gitt for 60 år. I begge tilfelle er betinget statens rett til å kreve reguleringsanleggene m. v. avstått vederlagsfritt samt også rett til innløsning i det 35. år.

Man viser for øvrig til Meddelte Vassdragskonsesjoner II s. 75 flg. og for 1942 s. 73 flg. samt for 1947 s. 117. Jfr. også St. prp. nr. 120 for 1912, St. prp. nr. 98 for 1947 og St. prp. nr. 27 for 1949.

Brugseierforeningen oppgir nå å ha utbygd en netto magasinbeholdning ovenfor Kilefjord på 560 mill. m³ som gir en teoretisk regulert vassføring på 66,5 m³/sek. Det trenges imidlertid altså mere og foreningen søker nå om tillatelse til å senke Skyvatn med Båstogsvatn 12 m til kote 1078 med tunnel gjennom «Væggen» i syd hvorved avløpet overføres til Væringsdalen og tilbake til Otra ved Hartevatn. Herved skaffes ifølge ansøkeren 59 mill. m³ magasin.

Etter Vassdragsvesenets nivellement av Kalså — Lnr. 351/30 — er det 1 cm's fall mellom Skyvatn og Båstogsvatn. Det foreligger ingen planer om utdypning av sundet mellom de to vatn og så vidt man kan se har ansøkeren heller ikke regnet med noe magasin i Båstogsvatn. Hele feltet på 13,5 km² må imidlertid regnes å bli nyttiggjort og det spesifike avløp på 47 l/sek./km² som ansøkeren oppgir anses rimelig. Hovedstyret har ikke noe direkte hydrologisk materiale å bygge på, men ved sammenligning med Vatndalselv blir midlere og median magasinfylling henholdsvis 16,5 og 17 mill. m³. Økingen i regulert vassføring nedenfor Byglandsfjord antas på dette grunnlag å kunne settes til 1,3 m³/sek.

Den hertil svarende kraftøking i de utbygde

[1]) Etter tilleggskonsesjon av 9. juli 1942, stadfestet 28. november 1947.

fall nedenfor Byglandsfjord, tilsammen ca. 160,5 m, utgjør ca. 2 800 nat.-HK. På samme strekning kan dessuten ca. 29 m regnes som nyttbart tilsvarende en kraftøking på ca. 500 nat.-HK. I tillegg kommer også fremtidig kraftinnvinning i flere nyttbare fall ovenfor Byglandsfjord. Man tar som vanlig forbehold om revisjon av beregningene.

Skader og ulemper.

Skyvatn og Båstogsvatn ligger 1 090 m o. h., altså i høyfjellet. Fra distriktets side foreligger ingen uttalelser om skadevirkningene, men ifølge ansøkeren har oppsitterne påstått at det vil bli ulemper for beite på strekningen Breivatn—Kalsvatn, ca. 1 km, og mellom Båstogsvatn og Storhellervatn ved at vassføringen i Kalså minskes. Videre også skade på, og atkomst til, beitestrekninger i Væringsdalen.

Imot dette anfører ansøkeren at avløpet fra Skyvatn og Båstogsvatn bare er ca. 16 pst. av avløpet fra Kalsvatn og at forholdene derfor vil bli lite berørt. At elvestrekningen mellom Båstogsvatn og Storhellervatn hegner for sau mener han neppe er av avgjørende betydning for utnyttelsen av beitet.

Hovedstyret finner at man ikke kan se bort fra at det kan oppstå ulemper langs Kalsåen samt vanskeligheter for atkomsten til beiter i Væringsdalen.

Man regner også med at det kan bli noe isulemper på Breivevatn.

Oppsitterne ses også å ha påstått fare for eventuell oppdemming av dette med fare for utrasing langs vatnet.

Breivevatn er senket 1,6 m ved kanal uten reguleringsinnretninger. Hartevatn er tillatt demt til kote 810 tilsvarende lavvannstand i Breivevatn. Noen stigning av Breivevatn utover det som reguleringstillatelsen av 1912 hjemler synes det derfor ikke å være grunn til å regne med, jfr. for øvrig også kommentaren til manøvreringsreglementet nedenfor.

Ifølge fiskeriinspektøren må der regnes med skade på fisket både i Skyvatn—Båstogsvatn og noe nedover i Kalsåen, jfr. hans brev av 17. april 1956.

Det fremgår at rettighetshaverne under forhandlingene med Brugseierforeningen ikke har protestert mot overføringen, men bare fremholdt sitt syn på skadevirkningene.

Hovedstyret antar at betingelsene etter reguleringslovens § 8, pkt. 1 og 2 for å gi tillatelse til omsøkte regulering og overføring er til stede og man anbefaler søknaden imøtekommet på de i vedlagte utkast oppstilte betingelser.

Om disse bemerkes:

Konsesjonstid, post 1.

Tillatelsen foreslås gitt for 50 år med rett for staten til å kreve reguleringsanlegget m. v. avstått uten godtgjørelse ved konsesjonstidens utløp.

I post 2 er betinget vanlig innløsningsrett for staten i det 35. og 45. år.

Årlige avgifter, post 3.

For tillatelsen av 1912 er de årlige reguleringsavgifter til staten kr. 0,10 og kr. 0,20 pr. nat.-HK, og til kommuner kr. 0,40 og kr. 1 pr. nat.-HK henholdsvis for fjellsjøene og Byglandsfjord. For den utvidede regulering av Vatnedalsvatn er fastsatt kr. 0,50 til staten og kr. 0,75 til kommuner pr. nat.-HK. De tilsvarende satser for Store og Lisle Urarvatn og Ormsavatn er kr. 0,50 og kr. 1,50.

Da disse tre siste vatn også ligger i høyfjellet antas forholdene ved disse og ved Skyvatn å være noenlunde like. Det skulle derfor ligge nær å bruke de samme avgiftssatser for Skyvatn, men da det her også gjelder overføring mener Hovedstyret at avgiften til kommuner bør høynes noe og foreslår den satt til kr. 2 pr. nat.-HK.

Avgiften til staten foreslås satt til kr. 0,50 pr. nat.-HK.

Fordelingen av avgiftene mellom kommunene vil som vanlig bli tatt opp senere som egen sak.

Skyvatn med Båstogsvatn er 5,7 km^2 og antas i sin helhet å være undergitt eiendomsrett, jfr. reguleringslovens § 13.

Veier og bruer samt tiltak, post 12.

Betingelsens første avsnitt er formet overensstemmende med lovens § 12, pkt. 6.

Av hensyn til ferdselsvanskeligheter som tiltaket kan medføre, spesielt i Væringsdalen, har Hovedstyret funnet å burde medta som avsnitt 2 slik bestemmelse om tiltak som har vært vanlig ved enkelte reguleringskonsesjoner i den senere tid.

Vilkår om opphjelp av fisket er tatt inn i post 14 overensstemmende med fiskeriinspektørens forslag.

Sikkerhetsstillelse er i post 21 foreslått for et beløp av kr. 5 000.

De øvrige betingelser antas ikke å trenge nærmere omtale.

Noen bestemmelse i betingelsene vedrørende fløtingen skulle det ikke være nødvendig å ta med, da reguleringslovens § 19 i alle fall får anvendelse, jfr. ellers manøvreringsreglementets pkt. 2. Hovedstyret har her som ved konsesjonen av 1949 ikke funnet grunn til å betinge noen fortrinnsrett for arbeidere fra Bykle.

Utkast til manøvreringsreglement vedlegges. I likhet med reglementene for de siste reguleringer i Øvre Otra er inntatt bestemmelse om at vannslippingen skal foretas m. h. p. fallene ovenfor Byglandsfjord når disse blir utbygd. Inntil da slippes etter behovet for fallene nedenfor, men slik at flommene i Væringsdalen ikke økes, jfr. også post 16 i betingelsene.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte den 8. mai 1957.»

Ved brev av 10. mai er det videre kommet følgende uttalelse fra Fellesfløtningen i Otra:

«Vi har mottatt Deres brev av 23. april 1957 angående denne saken. Den ble behandlet på styremøte 9. mai 1957. Følgende beslutning ble fattet:

«En finner etter forholdene ikke å ville motsette seg den planlagte regulering, under den forutsetning at det kan skaffes tilstrekkelig fløtningsvann fra andre magasiner, eller at elveløpet kan bli utbedret slik at fløtningen kan foregå som hittil.

En går derfor ut fra at saken blir oss forelagt på nytt, før arbeidet settes i gang.»»

I anledning dette brev har Hovedstyret ved brev av 14. mai 1957 uttalt:

«I anledning denne sak er innkommet vedlagte uttalelse fra Fellesfløtningen i Otra.

Hovedstyret har ingen bemerkninger til vedtaket og viser til Hovedstyrets brev av 10. ds.»

Departementet skal bemerke:

Otteraaens Brugseierforening har tidligere fått følgende tillatelser til regulering i Otra: Ved kgl. resolusjon av 22. november 1912 fikk foreningen tillatelse til å regulere Byglandsfjord og 10 fjellsjøer, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» II, side 75 flg. og St. prp. nr. 120 for 1912. Videre fikk den ved tillatelse av 9. juli 1942, stadfestet ved Kronprinsregentens resolusjon av 28. november 1947, rett til å foreta en utvidet regulering av Vatnedalsvatn, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1942, side 73 flg. og 1947, side 117, jfr. St. prp. nr. 98 for 1947. Ved kgl. resolusjon av 3. juni 1949 fikk den så tillatelse til å regulere Store og Lisle Urarvatn og Ormsavatn, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1949, side 116 flg. og St. prp. nr. 27 for 1949.

Den regulering og overføring som det nå søkes om, er foreløpig beregnet til å gi en kraftøking i de utbygde fall nedenfor Byglandsfjord, tilsammen ca. 160,5 m, på ca. 2 800 nat.-HK. På samme strekning kan dessuten ca. 29 m regnes som nyttbart og vil tilsvare en kraftøking på ca. 500 nat.-HK. Til dette kommer en fremtidig kraftøking i flere nyttbare fall ovenfor Byglandsfjord.

Omkostningene ved tiltaket er i februar 1956 beregnet til kr. 767 000.

Ingen av de interesserte kommuner har protestert mot reguleringen og overføringen. Man forstår ansøkerens opplysninger slik at rettighetshaverne ved forhandlingene med brukseierforeningen heller ikke har protestert mot overføringen, men bare har fremholdt sitt syn på skadevirkningene.

Reguleringen og overføringen vil kunne medføre en del ulemper for beitingen. Videre må det regnes med at det kan bli isulemper på Breivevatn. Ifølge fiskeriinspektøren må det også regnes med skade på fisket. For øvrig kan det ikke ses at tiltaket vil føre til noen skader eller ulemper av betydning.

Departementet antar med Hovedstyret at vilkårene etter reguleringslovens § 8, nr. 1 og 2 for å gi den søkte regulering og overføring er oppfyllt.

Departementet vil rå til at reguleringS- og overføringstillatelse blir gitt i det vesentlige på de vilkår som er foreslått av Hovedstyret.

De årlige avgifter foreslås satt til kr. 2 pr. nat.-HK til kommuner og til kr. 0,50 pr. nat.-HK til staten.

Det foreslås tatt med bestemmelser om tiltaksskjønn og om opphjelp av fisket.

Sikkerhetsstillelse foreslås betinget med kr. 5 000.

En er enig med Hovedstyret i at det ikke er nødvendig å ta med i vilkårene bestemmelse vedrørende fløtningen, idet reguleringslovens § 19 i alle tilfelle får anvendelse og det dessuten tas inn bestemmelse om fløtningsvann i manøvreringsreglementet.

Etter dette foreslås følgende vilkår gjort gjeldende for den søkte regulering og overføring:

«1.

Reguleringskonsesjon gis for et tidsrom av 50 år regnet fra konsesjonens datum. Ved konsesjonstidens utløp har staten rett til å kreve avstått uten godtgjørelse hele reguleringsanlegget med tilliggende grunn og rettigheter og med de bygninger og andre innretninger som er oppført av hensyn til reguleringen. Hvilke bygninger og innretninger staten kan forlange, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras.

Det utførte reguleringsanlegg eller andel deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

I det 35. år etter at konsesjonen er gitt skal staten kunne innløse det hele anlegg. Benytter staten seg ikke herav, skal den i det 10. år deretter ha samme adgang. Bestemmelsen om innløsning må være meldt reguleringsanleggets eier 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne under hensyn til at grunnstykker og rettigheter samt vannbygningsarbeider og hus har en verdi svarende til hva de bevislig har kostet ved ervervelsen med fradrag for amortisasjon i forhold til den forløpne del av konsesjonstiden. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning. Anlegget skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn på statens bekostning.

Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

3.

For den øking av vannkraften som ved reguleringen og overføringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,50 pr. nat.-HK.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 2,00 pr. nat.-HK.

Økingen av vannkraften beregnes på grunnlag av den øking av vassdragets lågvassføring som reguleringen antas å ville medføre utover den vassføring som har kunnet påregnes år om annet med den tidligere bestående regulering. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinet utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal anses som den ved reguleringen innvunne øking av vannkraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntrer etter hvert som den ved reguleringen innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiftene har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

4.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 3 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft (jfr. pkt. 19) skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

5.

Arbeidet skal påbegynnes innen en frist av 2 år etter tillatelsens meddelelse og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år. Hersker særlige vanskeligheter kan fristen forlenges.

Ved tidsberegningen medregnes ikke den tid som det på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag noen av disse frister uten tillatelse meddelt av departementet oversittes, erlegger konsesjonshaveren en løpende mulkt til statskassen av kr. 50,00.

6.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere som har norsk innføds- eller statsborgerrett.

Vedkommende myndighet kan dog tillate unntagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig. Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50 — femti kroner — for hver person.

7.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anlegget anvende norske varer for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mere enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusiv toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevd.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende depar-

tement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

8.

Forsikring tegnes fortrinsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne regel når særlige hensyn gjør det påkrevet.

9.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeid eller pålegges noen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper som utleveres arbeiderne til benyttelse kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges og da bare med sin virkelige verdi beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øyemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende departement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige legehjelp og å holde en for øyemedet tjenlig sykestue med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

11.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsen i første punktum får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.

12.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesvegstyret bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig økt ved anleggsarbeidet. Veger, bruer og kaier, som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget.

Konsesjonæren plikter å treffe nødvendige tiltak for å søke å avhjelpe de skader og ulemper som reguleringen fører med seg for bygdefolkets interesser. Spørsmålet om hvilke tiltak han skal treffe, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn, som i tilfelle fremmes i forbindelse med fagskjønn etter vassdragsreguleringslovens § 19. Dette skjønn fremmes av konsesjonæren så tidlig at resultatet foreligger som forutsetning for ekspropriasjonsskjønnet etter vassdragsreguleringslovens § 16.

Skjønnene kan kombineres.

13.

De vannfallseiere som gjør bruk av det ved reguleringen innvunne driftsvann er forpliktet til for reguleringsanlegget å oppsamle et fond til sikring for vedkommende fattigkommune overensstemmende med de regler, som i lov om fattigvesenet av 19. mai 1900, kap. 4, er gitt om bergverker.

Likeledes er konsesjonæren forpliktet til å avsette et fond til sikring av vedkommende kommunes (eller kommuners) utgifter til understøttelse av de ved reguleringsanleggets utførelse beskjeftigede arbeidere og deres familier. Fondet forvaltes av det offentlige. Den del av dette fond, som ikke medgår hertil, overgår til et for det hele land eller visse deler av landet felles fond, som fortrinnsvis skal tjene til sikring for kommunene, men som også skal kunne benyttes til andre formål til beste for arbeiderne, alt etter nærmere regler, som departementet gir. På samme måte skal forholdes med det førstnevnte fond, hvis det senere ved lov blir bestemt.

14.

Til fremme av fisket i reguleringsområdet plikter konsesjonæren årlig å sette ut yngel og/eller settefisk etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

15.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med de fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanlegget således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anlegget skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Dets utførelse så vel som dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

16.

Reguleringsanlegget blir å manøvrere etter et av Kongen utferdiget reglement. Til å forestå manøvreringen antas norsk statsborger som godtas av vedkommende departement. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

Så snart det iverksettes utbygging av fall ovenfor Byglandsfjord skal reguleringen foregå med disses tarv for øye. Inntil denne tid kan reguleringen utføres til fordel for fallene nedenfor Byglandsfjord.

Viser det seg at vannslippingen etter reglementet medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

Endring av reglementet kan bare foretas etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.

For så vidt det manøvreres i strid med reglementet, kan konsesjonæren pålegges en konvensjonalbot til statskassen av inntil kr. 1 000,00 for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse.

17.

Reguleringsanleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrografiske iakttagelser som i det offentliges interesse finnes påkrevd og stille det herved innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. Den tillatte laveste tapningsgrense betegnes ved fast og tydelig vannstandsmerke som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anlegget skal tilstilles Norges Geografiske Opmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

18.

Eieren skal uten vederlag for det utførte anlegg finne seg i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

19.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved reguleringen og overføringen innvunne driftsvann, er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet, hva enten ledningene tilhører reguleringsanleggets eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økte utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 prosent rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 prosent. Hvis prisen beregnet på denne måten vil bli uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften i stedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan så vel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5. år. Hvis eieren leier ut kraft, og kraften til kommuner eller stat kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne, kan kommunen eller staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år, for hver gang kraften uttas.

Unnlater anleggets eier å levere denne kraft, uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveringen, plikter han etter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 1,00 pr. dag for hver kW som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til etter departementets bestemmelse å overta driften av anlegget for

eierens regning og risiko så vidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

20.

Det påhviler konsesjonæren i den utstrekning hvori dette kan skje uten særlige vanskeligheter og utgifter, å unngå ødeleggelser av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og steder, som kan antas å ha vitenskapelig eller historisk betydning.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Landsforeningen for naturfredning i Norge i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonæren plikter ved planleggingen og utførelsen av anlegget i den utstrekning det er mulig uten uforholdsmessige omkostninger å dra omsorg for at det ferdige anlegg og utsprengte steinmasser o. l. virker minst mulig skjemmende i terrenget.

Steinmassenes plasering skjer i samråd med vedkommende kommune.

Om disse bestemmelser gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

21.

For oppfyllelsen av forpliktelser som ved anlegget eller dets drift pådras likeoverfor andre så vel som for overholdelsen av de i tillatelsen oppstilte betingelser, skal der stilles og til enhver tid opprettholdes sikkerhet for et beløp av kr. 5 000,00 etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

22.

Departementet kan under særlige omstendigheter gi en vassfalls- eller brukseier, som ikke er medeier i reguleringsanlegget, tillatelse til å benytte driftsvann som er innvunnet ved reguleringen mot en årlig godtgjørelse til reguleringsanleggets eier. Denne godtgjørelse skal i tilfelle av tvist fastsettes av departementet.

23.

Reguleringsanleggets eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av reguleringsanleggets eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

24.

Alle heftelser som hviler på anlegget faller bort når det i henhold til reguleringskonsesjonen går over til staten eller innløses av denne.

25.

Konsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anlegget er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen og overføringen kan medføre forpliktelser.»

Departementet vil videre rå til at det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringen og overføringen i samsvar med Hovedstyrets forslag som gjeldende inntil videre.

Forslaget til manøvreringsreglement er sålydende:

«1.

Skyvatn m/ Båstogsvatn kan senkes 12 m til kote 1 078,0.

Høydene refererer seg til Vassdragsvesenets nivellement L nr. 351/30, dettes F. M. 9 med høyden 1 093,632 m.

Reguleringsgrensen skal betegnes med et fast og tydelig vannstandsmerke som Hovedstyret for Vassdrags- og Elekerisitetsvesenet godkjenner.

2.

Det avgis vann til den alminnelige fløtning etter bestemmelser som fastsettes ved overenskomst eller skjønn.

3.

Så snart det iverksettes utbygging av fall ovenfor Byglandsfjord skal vannslippingen foregå med disses tarv for øye. Inntil denne tid kan manøvreringen utføres med hensyn på fallene nedenfor Byglandsfjord, dog således at flomvassføringen i Væringsdalen ikke forøkes.

Det skal ved manøvreringen tas alt mulig hensyn til de nedenfor liggende grunneiere og rettighetshavere og til almene interesser.

4.

Det skal påses at reguleringsanlegget til enhver tid er i god stand.

Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander og observeres og noteres, om det forlanges, nedbørhøyder, temperatur m. v. Avskrift av protokollen sendes ved hver måneds utgang til Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet.

5.

Til å forestå manøvreringen antas norsk statsborger som godkjennes av vedkommende departement. Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet bestemmer hvor damvokteren skal bo og at han skal ha telefon i sin bolig.

6.

Mulig tvist om forståelsen av dette reglement avgjøres med bindende virkning av vedkommende departement.

7.

Viser det seg at vannslippingen etter reglementet medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

Endring av reglementet kan bare foretas etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.»

Industridepartementet

tilrår:

1. I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 tillates Otteraaens Brugseierforening å regulere Skyvatn med Båstogvatn i Otra og å overføre dette til Breivevatn i Otra i det vesentlige i samsvar med søknad av 14. februar 1956 og på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 28. juni 1957.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement som gjeldende inntil videre i samsvar med det forslag som er tatt inn i den nevnte tilråding fra Industridepartementet.

25. Christiania Spigerverk.

(Tillatelse til å overføre Nipevatn til Svelgenvassdraget.)

Kronprinsregentens resol. av 6. juli 1957.

I møte 31. mai 1955 samtykket Stortinget i at A/S Bremanger Kraftselskabs vassdragsrettigheter og kraftanlegg m. v. i Svelgenvassdraget overdras til staten og bortleies til Christiania Spigerverk i samsvar med Industridepartementets tilråding 1. april 1955, jfr. St. prp. nr. 53 for 1955 og Innst. S. nr. 86 for s. å.

Christiania Spigerverk var ved kgl. resolusjon av 4. februar 1955 meddelt tillatelse til å erverve samtlige de aksjer Bergens Privatbank eide i A/S Bremanger Kraftselskab, d. v. s. ca. 95 pst. av aksjekapitalen.

Overensstemmende med Stortingets samtykke i møte 30. juni 1914 fikk A/S Bremanger Kraftselskab ved kgl. resolusjon av 23. april 1915 på nærmere angitte vilkår konsesjon på erverv og regulering av Svelgenvassdraget. En viser herom til St. prp. nr. 134 for 1914, Innst. S. LV for s. å. og St.forh. for s. å. side 2659, samt «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1915, side 12 flg.

Den nærmere fastsettelse av reguleringsgrensene for de vatn som ble tillatt regulert, Hjelmevatn, Sørdalsvatn og Svelgsdalsvatn, ble foretatt i brev fra Arbeidsdepartementet til kraftselskapet av 4. januar 1919.

I samsvar med Stortingets vedtak i møte 6. mars 1956 fikk Christiania Spigerverk ved Kronprinsregentens resolusjon 16. s. m. tillatelse til å regulere de samme vatn på nærmere vilkår. Tillatelsen ble meddelt for den tid kontrakten mellom staten og Christiania Spigerverk om leie av vassdragsrettighetene m. v. står ved makt, dog ikke utover 23. april 1995. Samtidig ble manøvreringsreglement for reguleringene fastsatt.

Med brev av 6. oktober 1956 til Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har Christiania Spigerverk innsendt en søknad av 10. september s. å. om tillatelse til å overføre avløpet fra Nipevatn til Svelgenvassdraget.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i den anledning avgitt følgende uttalelse til departementet i brev av 6. juni 1957:

«Departementet oversendte med påskrift 17. september 1956 en søknad fra Christiania Spigerverk, datert 10. september s. å., om tillatelse til overføring av Nipevatn til Svelgenvassdraget. I brev av 6. oktober 1956 ber ansøkeren om at søknaden av 10. september må bli makulert, og vedla følgende omskrevne søknad, datert 10. september 1956:

«I de planer som ligger til grunn for statens overtagelse av Bremanger Kraftselskabs eiendommer og rettigheter i Svelgsvassdraget og bortleie av disse til vårt selskap, inngår blant annet overføring av vannet fra Nipevatn nedslagsfelt (6 km²) til Hjelmevann. Vi viser således til våre brev av 21. september 1954 og 31. januar 1955, samt Det kongelige Departements skrivelse av 17. desember 1954 (se St. prp. nr. 53 for 1955). Idet vi herved søker om tillatelse til å foreta denne overføring, får vi lov å gi følgende opplysninger i samsvar med § 5 i vassdragsreguleringsloven av 14. desember 1917, idet vi vedlegger et kart i målestokk 1 : 50 000 av 16. august 1956:

a) Planen forutsetter at vannføringen fra Nipevann («A»—Nord Maritind) gjennom tunneler føres over til den naboelv, som ligger vestenfor Nipevann (kalt «Vestre elv»).

Vannføringen i Vestre elv skal så ved damsted «B» ved en tunnel føres vestover

til vannene 6—5—4—3—2—1 til Lille Førdevann (Løkkevann). Det blir liten oppdemming ved «B» da dammen ikke skal være større enn nødvendig for å føre vannet vestover gjennom tunnelen.

Omkostningsoverslag for tunnelene kr. 700 000.

Nedslagsfeltet hvorfra vannet overføres er 6 km².

b) Ved denne overføring vinnes 24 mill. kWh pr. år. Den nye kraftstasjon i Svelgen som er under utbygging, er beregnet så stor at den kan utnytte vannet fra Nipevann.

c) Overføringen medfører ingen ulempe på almene interesser. Det foregår ingen ferdsel eller fløting i hovedelven, og fisket vil ikke bli påvirket. Nipevanns og Vestre elvs nedslagsfelt er relativt lite i forhold til hovedelvens, så overføringen vil ha liten innflytelse på vannføringen i hovedelven.

d) Overføringen vil ikke forvolde noen skade på jord, skog, bruk eller annen eiendom. Reguleringen foretas oppe på snaufjellet, og det blir ikke foretatt noen oppdemming.

e) Da det ikke blir noen manøvrerbare manøvreringsinnretninger, blir det ikke spørsmål om noe reglement for manøvreringen.

f) Vannet fra Nipevann, som blir overført til Lille Førdevann (Løkkevann) og dermed til Store Førdevann (Hjelmevann), kommer ned i vår nye kraftstasjon i Svelgen med en antatt midlere netto fallhøyde på 450 m.

Gjennomsnittlig økning av vannmengden pr. år 24 à 25 mill. m³. Beregnet kWh pr. år 24 millioner. Magasinet i Store Førdevann (Hjelmevann) er tilstrekkelig for en god regulering også når vannet fra Nipevann kommer i tillegg.

g) Vannet forutsettes som ovenfor anført benyttet i kraftstasjonen i Svelgen, som er den nederste kraftstasjon i vassdraget.

Vi har ført forhandlinger med de 7 oppsittere i vassdraget, og er blitt enige om hovedpunktene i en avtale, hvoretter vi får overlatt de nødvendige rettigheter til selve overføringen, og til oppføring av de nødvendige anlegg mot avståelse av et kraftkvantum på tilsammen 30,6 kW husholdningskraft à 4 000 timer = 122 400 kWh/år, med tillegg av i alt 25 200 kWh pr. år til sagbruk. Det samlede kvantum kraft blir således 147 600 kWh pr. år. Det bemerkes dog at sagbrukskraften skal kunne brukes med opptil 22 kW av hver enkelt, således at denne kraft teoretisk sett kan komme opp i et kvantum på 154 kW.

Det er forutsetningen at den nevnte kraft skal leveres gjennom Ytre Fjordane Kraftlag, som har ledningsnett helt fram til de nevnte 7 gårdsbruk .

I tillegg til denne kraftlevering skal vårt selskap betale kr. 28 000 til de 7 grunneiere i fellesskap ved kontraktens underskrift.

Forhandlinger pågår om den endelige utforming av kontrakten.»

Søknaden er kunngjort i Norsk lysingsblad 3. og 7. november 1956 (nr. 257 og 260) og har vært forelagt distriktet med følgende resultat:

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane uttaler i påskrift 17. desember 1956:

«Det er i høve søknaden om nemnde overføring henta inn fråsegner frå Davik kommunestyre og Bremanger kommunestyre.

Davik kommunestyre har gjort slikt samrøystes vedtak i møte 6. desember 1956:

«Omsøkte løyve vert gjeve, på vilkår av at arbeide ikkje vert sett igong før kjøpet med grunneigarane er i full orden.»

Bremanger kommunestyre har hatt saka føre i møte 23. november d. å. og gjort vedtak om at det ikkje har nokon merknad i saka.

Overingeniøren for elektrisitetsforsyninga i fylket har gjeve fråsegn i skriv av 12. d. m.

Han konkluderar med at den overføring Christiania Spigerverk søkjer om er den rette utnytting av Nipevatn og «Vestre elv», og tilrår at det vert gjeve løyve til overføring slik som søkt om.

Med tilvising til dette skal ein uttale at ein ikkje har serlege merknader til søknaden utover det ein alt har gjeve uttrykk for i skriv herfrå av 30. november d. å. til Industridepartementet. Gjennomslag av dette skriv er tidlegare sendt Hovedstyret.»

Fylkesmannens skriv av 30. november 1956 lyder:

«Ein har vorten kjend med den søknad som Christiania Spigerverk har sendt Det vyrde departement den 10. september 1956 om løyve til å føre Nipevatn i Davik kommune over til Hjelmevatn og Svelgsvassdraget i Bremanger kommune.

I fylkesadministrasjonen er ein av det syn at ein ved overføring som nemnt vil få ei effektiv og samfundsgagnleg utnytting av Nipevatn og at overføringsløyve bør gjevast.

Grunneigarane kring Nipevatn er vorte samde med Christiania Spigerverk om vederlaget for overføringa:

a) eit kontant eingongsvederlag,

b) eit kvantum elektrisk energi til husbruk, gardsbruk og sagbruksdrift på opptil 147 600 kWh pr. år. Men på grunn av samtidighetsfaktoren kan ytinga kome opp i 154 kW. Denne yting skal vere ein varig rett på bruka — i alt 7.

Då Christiania Spigerverk sin bruksrett til Svelgsvassdraget og til kraftstasjonen fell bort i 1995, er tilhøvet til grunneigarene — når det gjeld kraftytinga truleg ikkje gjennomførlig utan serskilt samtykke frå staten.

I den sist nemnde samanheng torer ein peike på at Ytre Fjordane Kraftlag, som elles har kraftforsytinga i distriktet, truleg vil kunne ta på seg den nemnde kraftlevering mot vederlag enten til den dagspris som gjeld til kvar tid eller gjennom oppgjer på kapitaliseringsgrunnlag.

Såframt staten ikje vil kunne tillate Christiania Spigerverk å hefte kraftleveringsskylnad utover 1955 på sitt kraftanlegg, har ein funne å burde peike på det framanfor nemnte alternativ, som ein då i tilfelle skulle freiste få gjenomarbeidt og vedteke av Ytre Fjordane Kraftlag — som tingleg hefte på kraftlaget sine eigedomar.

Det er meldt hertil at grunneigarane ynskjer avgjerd i 1956.»

Overingeniøren i Sogn og Fjordane fylkes elektrisitetsforsyning uttaler i sitt skriv av 12. desember 1956:

«Nipevatn og «Veste Elv» ligger i Davik herred og Davik herredstyres uttalelse må derfor også innhentes.

Nipevatn ligger såvidt jeg vet ca. 1 000 m o. h.. Elven fra Nipevatn og «Vestre Elv» løper sammen et stykke nedenfor Nipevatn og faller utfor den meget bratte fjellside ned i Førdedalen. Der løper elven ut i Førdeelven som faller ut i bunnen av Førdepollen i Ålfoten.

Jeg legger ved tegning nr. 1066 som viser kart over Førdeelven og elvens profil fra fjorden og oppover til og med Urvatn.

Elven fra Nipevatn faller ut i Førdeelven et kort stykke ovenfor Urvatn.

Å bygge ut elven fra Nipevatn og «Vestre Elv» i egen kraftstasjon i nærheten av Urvatn er etter min mening ikke økonomisk gjennomførlig. Nedslagsdistriktet er lite, reguleringsmulighetene utilstrekkelige og fallhøyden stor. En så liten rørledning kan ikke legges nedover den bratte fjellside.

En utbygging av Førdeelven f. eks. fra Osvatn til sjøen er ikke økonomisk gjenomførlig. Der er ingen reguleringsmuligheter. Vatna er små og der er over alt morene og ur i de flate damstedene. Førdeelven kan bare utnyttes til små sagbruk og små kraftstasjoner.

Å føre Nipevatn østover til Vestre Åskarelv er kanskje mulig, men den nyttbare fallhøyde blir da meget mindre enn ved overføring til Hjelmevatn (Store Førdevatn).

Jeg mener derfor at den overføring til Hjelmevatn som Christiania Spigerverk søker om er den riktige utnyttelse av Nipevatn og «Vestre Elv».

Jeg råder til at den tillatelse til overføring av Nipevatn og «Vestre Elv» som der søkes om, blir gitt.»

Inspektøren for ferskvannsfisket slutter seg i brev av 22. januar d. å. til følgende uttalelse fra konsulenten for ferskvannsfisket i Vest-Norge, datert 11. januar 1957:

«Ved reguleringen blir den øvre del av vassdraget som går til Førde i Nordfjord, overført til Svelgenvassdraget. Øvrevann og Nipevann blir overført til «Vestre elv», som igjen blir overført til Svelgenvassdraget.

I konsesjonssøknaden er nevnt to alternativer for overføringen av Nipevann til «Vestre elv». Etter alternativ I blir Nipevann tatt direkte til «Vestre elv» gjennom tunnel. Øvrevann — som har avløp til Nipevann — blir ikke berørt. Etter alternativ II blir Nipevann tatt i tunnel til Øvrevann og derfra videre i tunnel til «Vestre elv». I de vedlagte dokumenter er ikke opplyst noe om tunnelens dimensjoner eller noe om hvordan vannstanden vil komme til å variere i Nipevann (og eventuelt Øvrevann) etter reguleringen. Etter vedlagte skisse ser det ut til at tunnelene er planlagt ca. 10 m under normalvannstand i Nipevann, og ca. 20 m under normalvannstand i Øvrevann. De nye normalvannstander antas derfor å bli liggende henholdsvis 10 og 20 m lavere enn nå, hvilket vil redusere vannenes fiskeproduserende areal. Dessuten må antas at tunnelene ikke greier å lede alt vannet bort under store nedbørmengder og snøsmelting. Dette kan føre til store og hurtige vannstandsvariasjoner i vannene, som ytterligere vil redusere mengden av fiskens næringsdyr.

Fra et fiskerimessig synspunkt er alternativ I å foretrekke.

Reguleringen vil sannsynligvis meget sterkt vanskeliggjøre aurens naturlige reproduksjon i Nipevann.

Vassdraget som fører til Førde i Norfjord, blir berøvet en del av sitt nedslagsfelt. Dette vil i noen grad ha en ugunstig virkning på elvas evne til å produsere fisk.

Den økede vannføring i «Vestre elv» og øvre del av Svelgenvassdraget, vil neppe få noen uheldige følger for fiskeproduksjonen.

For så langt som mulig å redusere skadene på fisket, foreslåes at følgende tas med i konsesjonsbetingelsene:

«Til fremme av fisket i de områder som berøres av reguleringen, plikter konsesjonæren å foreta og bekoste utsetting av yngel og/eller settefisk etter nærmere bestemmelse fra vedkommende departement.

For å hindre utvandring av fisk, plikter konsesjonæren, dersom vedkommende departement finner det nødvendig og etter dette departements nærmere bestemmelse, å anbringe og bekoste gitter eller annen sperreanordning foran tunnelinntakene.

Dersom departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i de områder som berøres av reguleringene, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.»»

Med departementets påskrift 22. januar 1957 fikk man oversendt følgende brev fra fylkesmannen i Sogn og Fjordane, datert 17. s. m., til uttalelse så snart som mulig:

«Den 30. november 1956 gjorde ein ei føreteljing til det vyrde departement i rubr. sak.

Ein er no i ferd med å legge opp til årsmøte i Ytre Fjordane Kraftlag, og for det tilfelle at det offentlege måtte ha interesse av slik medverknad frå Ytre Fjordane Kraftlag som nemnt i skrivet herfrå av 30. november, måtte ein då få saka fram på årsmøtet no.

Ein er difor så fri å spørje om det vyrde departement kunne gjeve sit syn til kjenne.

Konsesjonsdokumenta vedkommende overføringsspørsmålet har Hovudstyret for Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen fått med ekspedisjon herfrå av 17. desember 1956 og med konsesjonstilråding.»

Hovedstyret ga deretter i brev av 29. januar d. å. slik uttalelse:

Spigerverkets søknad av 10. september 1956 er kunngjort og forelagt distriktet på vanlig måte. Uttalelser fra distriktet foreligger, men da det ikke er fremkommet tilstrekkelige opplysninger om de private eiendomsinteresser i det vassdrag som vil berøves vann ved overføringen, har man bedt ansøkeren sende oss beskrivelse av vassdraget med opplysning om de fallrettigheter som finnes og oppgave over mulig forhåndenværende innretninger til utnyttelse av vannkraften.

Man har mottatt en del tilleggsopplysninger, men spørsmålet må utredes nærmere.

I sitt brev av 30. november 1956 nevner fylkesmannen at Christiania Spigerverk er

kommet til enighet med grunneierne om vederlag for overføringen. En del av vederlaget består i en varig rett til gratis kraft.

Når leietiden for Svelgenvassdraget er ute i 1995, vil en slik rett være en heftelse på anlegget, og kan sannsynligvis ikke tillates uten særskilt samtykke fra staten.

Hovedstyret kan ikke rå til at et slikt samtykke gis på det nåværende tidspunkt.

En avtale med Ytre Fjordane Kraftlag om kraftlevering til grunneierne etter oppgjør på kapitaliseringsbasis må i tilfelle sluttes av Christiania Spigerverk, og ville uten tvil lette sakens videre behandling her betraktelig.»

Gjenpart av Hovedstyrets uttalelse ble sendt ansøkeren som med brev av 15. februar d. å. i tilslutning hertil oversendte følgende bemerkninger fra overingeniør Hysing:

«Fra Christiania Spigerverk har jeg fått oversendt gjennomslag av Deres ovenfor nevnte brev til Industridepartementet med anmodning om å gi de opplysninger De ber om.

Jeg viser til mitt brev til Dem 22. januar 1957 hvori jeg ga opplysning om eiendomsforholdene. Vassdraget er som opplyst holdt utenfor jordskiftet og eies i fellesskap av de oppsittere i Førde som Spigerverket har gjort avtale med. Andre rettighetshavere er der ikke.

Jeg viser også til min påtegningsskrivelse 12. desember 1956 på Christiania Spigerverks søknad av 10. september 1956 som jeg fikk fra fylkesmannen til uttalelse.

Som jeg nevnte der anser jeg det ikke økonomisk mulig å bygge ut den store fallhøyde fra Nipevatn med en kraftstasjon i nærheten av Urvatn. Heller ikke vil en utbygging under ett av hele Førdeelvens fallhøyde fra Osvatn til sjøen være økonomisk gjennomførlig. Men som jeg skriver i min påtegning av 12. desember 1956, kan Førdeelven «bare utnyttes til små sagbruk og små kraftstasjoner.»

Førde er en skogsbygd med meget verdifull furuskog. Førdeelven har i uminnelige tider drevet de sagbruk og kverner som var nødvendig for gardsbrukenes drift.

Som det går fram av det oversendte profil av Førdeelven tegning nr. 1066, er der fallstrekninger som egner seg utmerket for drift av sagbruk, møller o. l. og til utbygging av mindre elektrisitetsverk til drift av saker, treforedlingsfabrikk o. l. for utnyttelse av gardenes produkter.

I dag er der to møller og et sagbruk.

Det er mange år siden jeg var tilkalt for å se på muligheter for bygging av et elektrisitetsverk for grenden. Da der ble utsikt til at Ytre Fjordane Kraftlags linjenett ville bli bygget inntil Førde, ble det ikke noe av planen.

Der har i mange år vært forhandlet med Bremangerselskapet om overføring av Nipevatn mot levering av kraft. Det er lenge siden jeg første gang var med på en befaring av elvene der inne i den anledning.

De nevner i Deres brev av 29. januar 1957 til Industridepartementet at «en avtale med Ytre Fjordane Kraftlag om kraftlevering til grunneierne etter oppgjør på kapitalbasis» ville lette sakens videre behandling. Men finnes der noe kraftlag som vil eller kan påta seg en stedsevarende kraftlevering mot engangs oppgjør i kroner i dag? Og finnes der noen gardbruker i Norge som har en vassrett som kan utbygges til sag eller annen fabrikk til foredling av gardens produkter, som godvillig selger sin rett mot oppgjør i kroner uten å sikre seg kraftlevering tillagt sitt bruk? Jeg tror det ikke.

Der finnes ikke noe tilfelle i Sogn og Fjordane fylke hvor gardbrukere har solgt vassretter uten å sikre seg stedsevarende kraftlevering tillagt sine bruk. Det er tilfelle med Øksenelvane, Stakaldefossen, Svultingen, Takle, Sognekraft, Årøy og Luster — for å nevne noen av de større forsyningsanlegg.

At staten i dette tilfelle nekter oppsitterne i Førde å få den samme oppgjørsform med stedsevarende kraftlevering som deres naboer i Ålfot, Vik og på Isane har fått ved salg til fylket av sine vassretter i nobavassdragene, føler de som en blodig urett.»

Hovedstyret utba seg deretter i brev av 7. mars d. å. nærmere opplysninger om hvorledes kraftleveringen til grunneierne ville stille seg økonomisk, og fikk følgende svar fra ansøkeren, datert 13. mars d. å.:

«Under henvisning til Deres brev av 7. ds. tillater vi oss å oversende vedlagt en oppstilling over hva kraftleveransen til de 7 oppsittere vil koste under forutsetning av:

a) Leveranse fra Ytre Fjordane Kraftlag.
b) Dagens tariffer.
c) At oppsitterne uttar all den kraft de i kontrakten er gitt rett til.

Vi vedlegger likeledes 1 eksemplar av de tariffer vi har benyttet som grunnlag for utregningen.

Det er meget tvilsomt om oppsitterne vil ta ut den maksimale kraftmengde, da dette bl. a. avhenger av at hver av dem anlegger sagbruk eller lignende bedrift. Hvis maksimalt uttak ikke skjer, blir følgelig omkostningene vedrørende kraftleveransen tilsvarende mindre.

Som det fremgår, baserer vi oss i dag på at kraften leveres fra Ytre Fjordane Kraftlag direkte til de enkelte oppsittere, som således blir kraftlagets abonnenter. Christiania Spigerverk vil deretter betale etter regning den leverte kraft i henhold til kontrakten.

Vi ser dog ikke bort fra den mulighet at det før eller senere kan bli mer hensiktsmessig å levere kraften fra vår egen kraftstasjon i Svelgen inn på samkjøringsnettet, for så å bli uttatt fra dette av oppsitterne langs Førdeelven mot at vi betaler en viss overføringsavgift til Samkjøringen.

Vi håper med dette å ha besvart Deres spørsmål fylkestgjørende.»

Den vedlagte oppstilling over kostnadene hitsettes:

30,6 kW til husbruk.

G.nr. 4 br.nr. 1		Kr. 198,00	
	+ Kr. 170,00 × 5	» 850,00	
	+ » 170,00 × 3/10	» 51,00	
			Kr. 1 099,00
G.nr. 4 br.nr. 2		Kr. 198,00	
	+ Kr. 170,00 × 5	» 850,00	
	+ » 170,00 × 4/10	» 68,00	
			» 1 116,00
G.nr. 4 br.nr. 3		Kr. 198,00	
	+ Kr. 170,00 × 4	» 680,00	
	+ » 170,00 × 9/10	» 153,00	
			» 1 031,00
G.nr. 4 br.nr. 6, 7, 8, 10			
	+ Kr. 198,00 × 4	Kr. 792,00	
	+ » 170,00 × 8	» 1 360,00	
			» 2 152,00
			Kr. 5 398,00
	+ 12 %		» 647,76
			Kr. 6 045,76

3 600 kWt pr. år (max. uttak 30 HK) til ind. bruk.

30 hk. × 0,736 = 22,08 kW

Kr. 28,00 × 22 × 7	Kr. 4 312,00	
Kr. 0,17 × 3600 × 7	» 4 284,00	
	Kr. 8 596,00	
+ 12 %	» 1 031,52	
		Kr. 9 627,52
	Pris pr. år	Kr. 15 673,28

I brev av 3. april d. å. sier fylkesmannen i Sogn og Fjordane bl. a. at «Ytre Fjordane Kraftlag eller det organ som senere måtte forestå den alminnelige elektrisitetsforsyning vil jo også til enhver tid være klar til å påta seg leveringsforpliktelsen fremtidig, mot å få sin ydelse kapitalisert og oppgjort».

Hovedstyret anmodet derfor i brev av 11. april d. å. om å oppta forhandlinger med Ytre Fjordane Kraftlag. Resultatet av disse forhandlinger og av nye forhandlinger med grunneierne fremgår av følgende brev fra Christiania Spigerverk, datert 21. mai d. å.:

«Under henvisning til vår søknad av 10. september 1956 om tillatelse til overføring av Nipevann til Hjelmevann i Svelgsvassdraget tillater vi oss å oversende vedlagt en bekreftet avskrift av den endelige kontrakt med oppsitterne.

Kontrakten er undertegnet av 4 av oppsitterne. Den 5. har i disse dager kontrakten til underskrift efter at han i brev, som vi vedlegger avskrift av, har gitt uttrykk for at han er fornøyd med de betingelser som er oppnådd. Det gjenstår fremdeles underskrift av 2 av oppsitterne. Under et avsluttende møte med oppsitterne i Førde 9. mai stilte disse 2, Karl og Thorleif Førde, seg avventende og ville tenke litt mere på betingelsene før de underskrev. Forleden dag fikk vi imidlertid beskjed fra overingeniør Hysing, som har vært oss meget behjelpelig i denne sak, om at Thorleif Førde ytterligere krevet kr. 30 000 «under bordet» for å underskrive kontrakten.

Under våre konferanser med Vassdragsvesenet har vi gitt uttrykk for at vi finner det ganske utenkelig å gå med på en ytterligere godtgjørelse til en enkelt eller flere av oppsitterne, da vår tilbudte godtgjørelse allerede er i høyeste laget. Vassdragsvesenet har erklært seg enig i dette synspunkt. Vi vil gjerne presisere at under våre opprinnelige forhandlinger med oppsitterne i fjor sommer strakk vi oss så langt, at samtlige oppsittere var enige i den godtgjørelse man kom frem til, for nettopp å unngå ytterligere diskusjon og tautrekking.

Vi har nå arbeidet et helt år siden den opprinnelige overenskomst for å være istand til å oppfylle de forpliktelser vi påtok oss, inntil det omsider er lykkes oss å få Ytre Fjordane Kraftlag til å overta kraftleveringsforpliktelsene for all tid mot en engangsgodtgjørelse. Som sikkerhet for denne kraftleveranse har oppsitterne, som det vil fremgå av kontrakten, fått tilbud om 1. prioritets pant i Ytre Fjordane Kraftlags eiendommer, subsidiært i Bremanger Smelteverks eiendommer i Svelgen. Vi er derfor tilbøyelige til å betrakte Thorleif Førdes siste aksjon som forsøk på utpressing.

Under hensyntagen til ovenstående og til det

faktum at den planlagte produksjon i Svelgen må gå med 10 pst. reduksjon inntil overføringen av Nipevann er i orden, tillater vi oss å anmode Dem om å fremme vår tidligere søknad om overføringstillatelse ved ekspropriasjon av Karl og Thorleif Førdes rettigheter i Førdeelven.

Vi vil til slutt understreke at denne sak for tiden er av høyeste prioritet for oss, da firmaet Eeg-Henriksen i disse dager avslutter tunnelarbeidet for den nye kraftstasjon, og således er klar med helikopter til å frakte det nødvendige materiell og maskineri opp i fjellet for å gå i gang med Nipevannsreguleringen.

Hvis vi ikke kan anvende firmaets utstyr direkte i flukt med arbeidet i Svelgen, vil dette naturligvis forhøye omkostningene vesentlig, og det vil etter all sannsynlighet umuliggjøre igangsetting av arbeidet før på våren neste år.»

Brevet fra den 5. av de oppsitterne som har godtatt kontraktutkastet, lyder:

«Jeg har mottatt Deres brev av 24. f. mnd. og takker for dette. Det gleder meg å se at De nå har funnet en løsning på de problemer som meldte seg vedrørende levering av gratiskraften. Vanskelighetene synes å være nokså uoverstigelige, men av en samtale jeg har hatt med driftsleder Hansen ved Ytre Fjordane Kraftlag hører jeg at dette nå er løst på en tilfredsstillende måte.

Tidspunktet De har satt for Deres reise til Ålfoten passer sikkert bra for karene der inne. Personlig må jeg nok dessverre meddele at jeg ikke får høve til å møte. Dette skulde for så vidt heller ikke være nødvendig, da jeg ikke har noe å føye til i det kontraktsforslaget som ble oppsatt i sommer. Det skulde da også være en enkel sak å få kontrakten ordnet nå, da jo samtlige oppsittere var enig i forslaget. Skulle det bli tale om avvikelser eller tilføyelser til dette forslaget må jo dette være detaljspørsmål som det sikkert er lett å enes om.

Jeg tør be om at kontrakten blir sendt meg til underskrift så snart den foreligger.»

Den endelige kontrakt har følgende ordlyd:

«Kontrakt

mellom Christiania Spigerverk, nedenfor kalt Spigerverket, og følgende oppsittere i Førde:

G.nr. 4 br.nr. 1 Thorleif N. Førde,
G.nr. 4 br.nr. 2 Simon A. Førde,
G.nr. 4 br.nr. 3 Petra Solheim,
G.nr. 4 br.nr. 6 Hilmar Førde,
G.nr. 4 br.nr. 7 Karl M. Førde,
G.nr. 4 br.nr. 8 Peder H. Førde,
G.nr. 4 br.nr. 10 Kristen A. Sande,

nedenfor kalt Oppsitterne.

(Vedlagt kart datert Svelgen september 1952. Oslo, 16. august 1956.)

Oppsitterne gir Spigerverket for all tid rett til å overføre vannføringen fra Nipevann («A» — Nord Maritind) gjennom tunneler til den naboelven som ligger vestenfor Nipevann, og som nedenfor blir betegnet vestre elv.

I elveløpet i vestre elv får Spigerverket rett til å bygge en dam på et i marken nærmere bestemt sted («B»). Vannføringen som således blir overført fra Nipevann sammen med vannføringen i vestre elv til og med ovennevnte dam ved «B», har Spigerverket rett til for all tid å overføre gjennom en tunnel gjennom fjellryggen vestover, slik at vannføringen renner ned gjennom vannene 6—5——4—3—2—1 til Lille Førdevann (Løkkevann).

Spigerverket får rett til nødvendig regulering ved senkning og oppdemming av Nipevann og nødvendig oppdemming i vestre elv ved hjelp av nevnte dam ved «B». Dammen ved «B» skal ikke være større enn nødvendig for å kunne føre alt vannet gjennom tunnelen vestover. Videre får Spigerverket rett til grunn for damsteder ved «B» og «C», tunneler, opplagsplasser for grus-, jord- og stenmasser fra anleggsarbeidene, grunn for nødvendige brakker, lagerhus, kompressorhus, smier, en permanent hytte for senere tilsyn med driften av anleggene o. l. Hytten skal kun brukes til drift av anlegget og ikke for feriefolk og turister. Videre får Spigerverket rett til anlegg og drift av telefon- og kraftledninger, veier, taubaner og andre innretninger, som det måtte finne nødvendig, samt grunn for ledningsstolper og andre for anlegget nødvendige anlegg, foruten rett til å ta grus, jord og sten til anleggene.

Grunneierne forplikter seg til ikke å bebygge eller utnytte eiendommene på noen måte som kan være til hindring eller skade for anleggene. Spigerverket får også rett til transport over Oppsitternes eiendommer med rett til å benytte veier, broer og klopper uten vederlag, men slik at mulig skade blir reparert. Alle disse rettigheter gjelder bare for Oppsitternes eiendommer oppe på fjellet hvor anleggene ligger.

Oppsitterne mener at den rett til oppdemming av Store Førdevann (Hjelmevann) som er ervervet på Oppsitternes eiendommer, ikke gjelder Lille Førdevann (Løkkevann). Spigerverket derimot mener at den ervervede oppdemmingsrett også gjelder Lille Førdevann (Løkkevann). I det nedenfor bestemte erstatningsbeløp er også inkludert erstatning en gang for alle for denne rett til oppdemming av Lille Førdevann som Oppsitterne mener at Spigerverket ikke har ervervet.

Oppsitterne erklærer da ikke å ha ytterligere krav når det gjelder regulering av Store Førdevann (Hjelmevann) innbefattet Lille Førdevann (Løkkevann) — så lenge dammen ved Store Førdevann (Hjelmevann) ikke bygges ytterligere på. (I følge manøvreringsreglement fastsatt ved kgl. resolusjon av 16. mars 1956 er øvre reguleringsgrense 495,5 m over havet — overløps krone dam.)

For all skade og ulempe av enhver art som skyldes ovennevnte regulering og overføring av vann, betaler Spigerverket til Oppsitterne tilsammen kr. 20 000 en gang for alle, idet beløpet fordeles til Oppsitterne etter eiendommenes skyld.

Til de Oppsittere som har liten skyld, g.nr. 4 br.nr. 6, 7, 8 og 10, betaler Spigerverket hver kr. 2 000 i tillegg til ovennevnte kr. 20 000.

De kr. 20 000 som skal fordeles etter skyld, betaler Spigerverket straks denne kontrakt er underskrevet, til Nordfjord Sparebank, som får fullmakt til å kvittere for beløpet. Samtidig betales de fastsatte kr. 2 000 til hver av eierne av g.nr. 4 br.nr. 6. 7, 8 og 10.

For de ovenfor beskrevne rettigheter og beføyelser skal Oppsitterne til sine gårdsbruk få levert gratis for all tid på hovedbygningens husvegg med 4 000 brukstimer pr. kW om året følgende kraftmengde til husbruk:

G.nr. 4 br.nr. 1	.....	6,3 kW
G.nr. 4 br.nr. 2	.....	6,4 kW
G.nr. 4 br.nr. 3	.....	5,9 kW
G.nr. 4 br.nr. 6	.....	3,0 kW
G.nr. 4 br.nr. 7	.....	3,0 kW
G.nr. 4 br.nr. 8	.....	3,0 kW
G.nr. 4 br.nr. 10	.....	3,0 kW
	Sum	30,6 kW

Dessuten får Oppsitterne i tillegg til ovennevnte kraftmengde hver rett til for all tid gratis å utta til bruk på gården til sagbruk eller annet industrielt bruk 3 600 kWt pr. år maksimalt uttak på 30 HK for hver Oppsitter.

Ovennevnte kraft såvel til husbruk som til sagbruk eller annet industrielt bruk skal følge brukene når annet ikke er nevnt nedenfor.

Hvis brukene deles, kan kraften også deles; men kraften kan ikke selges eller overlates til utparsellerte tomter og småbruk.

Kraften til sagbruk eller annet industrielt bruk — 3 600 kWt pr. år — kan ombyttes med 1 kW til husbruk à 4 000 brukstimer når beskjed gis til Spigerverket innen 3 måneder etter at Oppsitterne har fått beskjed om at Spigerverket har fått konsesjon på overføring av vannet.

Denne kraft som er overført til kraft til husbruk, skal ved senere krav fra vedkommende Oppsitter kunne føres tilbake til kraft til sagbruk eller annet industrielt bruk.

Hvis eieren av g.nr. 4 br.nr. 1 ønsker å utta kraften til husbruk foruten på gårdsbruket også på Myklebust i Ålfoten, har han rett til det.

Hvis eieren av g.nr. 4 br.nr. 8 ønsker å utta kraften til husbruk foruten til gårdsbruket også på Myklebust i Ålfoten og i Florø, har han rett til det.

Oppsitterne kan ved å gi beskjed til Spigerverket senest 3 måneder etter at konsesjonen er gitt, få anledning til å redusere kraftleveringen til husbruk mot en kontant godtgjørelse av kr. 5 000 pr. kW som kraftleveringsforpliktelsen reduseres. Da kraftleveringen til sagbruk eller annet industrielt bruk kan overføres til kraftlevering til husbruk, gjelder engangsutløsningen også førstnevnte kraftlevering.

Kraften til oppsitterne leveres av Ytre Fjordane Kraftlag, som mot en godtgjørelse av Spigerverket har overtatt Spigerverkets kraftleveringsforpliktelser i henhold til nærværende kontrakt.

Kraftleveringen begynner 3 måneder etter at Spigerverket har fått konsesjon på overføringen.

Kraftleveringsforpliktelsene i henhold til nærværende kontrakt skal påhvile eiendommene tilhørende Ytre Fjordane Kraftlag, alternativt eiendommene i Svelgen tilhørende Bremanger Smelteverk, avdeling av Christiania Spigerverk, som en 1ste prioritetspant-heftelse.

Oppsitterne fraskriver seg ethvert krav på vederlag eller erstatning utover det som er fastsatt i nærværende kontrakt, og samtykker i at kontrakten tinglyses og anmerkes på deres eiendommer.»

Hovedstyret skal bemerke:

I møte 31. mai 1955 samtykket Stortinget i at A/S Bremanger Kraftselskabs vassdragsrettigheter og kraftanlegg m. v. i Svelgenvassdraget overdras til staten og bortleies til Christiania Spigerverk på nærmere angitte vilkår, jfr. St. prp. nr. 53, 1955 og Innst. S. nr. 86 for s. å.

Ved Kronprinsregentens resolusjon av 16. mars 1956 fikk så Spigerverket tillatelse til å regulere Hjelmevatn, Sørdalsvatn og Svelgsvatn i Svelgenvassdraget, jfr. St. prp. nr. 6, 1956, Innst. S. nr. 24 for s. å.

Christiania Spigerverk søker nå om tillatelse til overføring av avløpet fra Nipevatn til Svelgenvassdraget. Ansøkeren regner med at overføringen vil øke ytelsen i den nye kraftstasjonen i Svelgen med 24 mill. kWh pr. år. Hovedstyret anslår det årlige avløp fra det 6 km² store felt som overføres til ca. 24 mill. m³ og antar at overføringen vil gi en vassføringsøkning på ca. 0,6 m³/sek. tilsvarende en kraftøkning på 3 760 nat.-HK i det 470 m høye fall fra Hjelmevatn.

Det feltet som er planlagt overført, hører til to av Førdeelvas sørlige tverrelver. Planen går ut på først å føre Nipevatn gjennom en tunnel over til den vestre av de to tverrelvene. Denne sperres så ved en dam, og det samlede avløp føres gjennom en ny tunnel over til Svelgenvassdraget.

De to tverrelvene har etter de foreliggende opplysninger et konsentrert fall fra fjellet og ned i Førdedalen, men det anses ikke økonomisk å bygge det ut da feltet og vassføringen er for små. Heller ikke Førdeelva har noe større fall som kan anses som nyttbart. Fra Osvatnet til sjøen, en strekning på 3,4 km, har elva riktignok et fall på i alt 282,8 m, men både nedbørfeltet og magasinmulighetene er utilstrekkelige til noen større utbygging for kraftlevering over hele året. Fallene antas å passe best for gårdssagbruk og gårdskverner som vesentlig kan basere seg på flomkraft. Det opplyses da også at elva har vært utnyttet på denne måte, og at det fremdeles finnes to møller og et sagbruk der. Den skade og ulempe som voldes i Førdevassdraget ved at avløpet fra det 6 km² store feltet blir ført over til Svelgen, vil etter det som foreligger vesentlig bestå i redusert verdi av fallrettighetene. Man må anta at flommene i Førdeelva fortsatt vil bli så store og ha slik varighet at sagbruk og kverner kan drives. Virkningen for disse vil eventuelt være litt kortere driftstid. De ulemper som følger herav må imidlertid antas å kompenseres av den leveranse av strøm til sagbruk eller annet industrielt bruk som omfattes av kontrakten, nemlig inntil 30 HK for hver oppsitter, med uttak 3 600 kWh pr. år, tilsvarende en brukstid på ca. 163 timer.

Etter fiskerikonsulentens uttalelse må man

gå ut fra at overføringen vil ha skadelig innvirkning på fiske i Nipevatn og til en viss grad kanskje også i Førdeelva.

De berørte kommuner, Davik og Bremanger har ikke noe å innvende mot overføringen. Davik har dog betinget at arbeidet ikke blir satt i gang før forholdet til grunneierne er brakt i full orden. Fylkesmannen har anbefalt planen. Planen er videre forelagt de interesserte grunneiere av ansøkeren og av overingeniøren for Elektrisitetsforsyningen i Sogn og Fjordane. Vassdraget eies i fellesskap av 7 oppsittere i Førde. De foreliggende opplysninger tyder på at alle grunneierne ved forhandlinger om salg av rettighetene i fjor var enig i det oppsatte kontraktsutkast. De ytelser ansøkeren tar på seg, tilsvarer over kr. 70 pr. HK, hvilket må antas å ligge godt over det som vanligvis betales for rå vannkraft i dag. Ansøkeren opplyser i brev av 21. mai d. å. at 2 av de 7 grunneiere nå har fått betenkeligheter når det gjelder å skrive under kontrakten, og at en av disse forlanger ytterligere godtgjørelse i form av penger. Samtidig opplyses at Ytre Fjordane Kraftlag har påtatt seg leveringen av gratiskraft etter kontraktens bestemmelser for all fremtid.

Den ene av de to grunneiere som ikke har skrevet under, Thorleif Førde, har hatt et sagbruk i drift i Førdeelva, og den andre, Karl Førde, har drevet en mølle. Det opplyses at av sagbruket er det bare murene som er i behold og at møllen ikke har vært i drift på lengere tid da det ikke drives kornavl i større utstrekning der på stedet. I brev av 3. d. m. opplyser ansøkeren at også Thorleif og Karl Førde nå har skrevet under kontrakten. Man går ut fra at Christiania Spigerverk etter dette disponerer de rettigheter som berøres av overføringen. Hovedstyret finner etter dette at betingelsene er til stede for at tillatelse til overføring kan gis, jfr. reguleringslovens § 8 pkt. 2.

Man anbefaler tillatelsen gitt på samme betingelser som hovedkonsesjonen av 16. mars 1956 med de endringer som fremgår av nedenstående.

Post 1.

Konsesjonen gjelder altså for den tid kontrakten mellom staten og Christiania Spigerverk om leie av Svelgenvassdraget m. v. står ved makt, dog ikke ut over 23. april 1995.

«Reguleringskonsesjonen» forandres til «Konsesjonen», «reguleringsanlegg(ene)» forandres til «overføringsanlegg(ene)», «reguleringen» forandres til «overføringen».

Årlige avgifter, post 2.

I hovedkonsesjonen er benyttet satsene kr. 1 pr. nat.-HK til staten og kr. 2 pr. nat.-HK til kommuner. Hovedstyret anbefaler avgiftene satt til det samme for overføringen.

1. periode i 4. avsnitt gis slik ordlyd:

«Økingen av vasskraften beregnes på grunnlag av den øking av vassføringen som overføringen antas å ville medføre utover den vassføring som har kunnet påregnes år om annet med den bestående regulering.»

Ordet «regulering(en)» utbyttes med «overføring(en)».

Frister, post 4.

Denne post foreslås gitt følgende form som er vanlig for anlegg som ikke allerede er i gang:

«Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år etter at konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.»

Post 12.

«reguleringsanleggene(s)» forandres til «overføringsanleggene(s)».

Opphjelp av fiske, post 13.

Overensstemmende med Fiskeriinspektørens forslag foreslås at første avsnitt forandres til:

«Til fremme av fisket i de områder som berøres av overføringen, plikter konsesjonæren å foreta og bekoste utsettingen av yngel og/eller settefisk etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.»

«Regulering og utbygging i vassdraget» forandres til «overføringen».

Post 14.

«reguleringsanleggene» forandres til «overføringsanleggene».

Post 17.

«Reguleringsanleggene» forandres til «overføringsanleggene».

Siste periode i første avsnitt byttes ut med:

«Oppdemmingsgrensen ved sperredammen i «Vestre elv» og laveste tappegrense i Nipevatn (og eventuelt i Øvrevatn) betegnes med faste og tydelige merker som det offentlige godkjenner.»

Post 18.

«det ved reguleringen innvunne» forandres til «det ved overføringen innvunne»,

«reguleringsanleggenes eier» forandres til «overføringsanleggenes eier».

Sikkerhetsstillelse, post 19.

Denne post foreslås gitt følgende ordlyd:

«den i hovedkonsesjonen av 16. mars 1956 fastsatte bestemmelse om sikkerhetsstillelse gjelder også overføring av Nipevatn. Beløpets størrelse forhøyes fra kr. 30 000 til kr. 35 000.»

Post 21.

«Reguleringsanleggenes eier» forandres til «Overføringsanleggenes eier».

Post 22.

«reguleringsanleggene» forandres til «overføringsanleggene».

Da det i overføringstunnelene ikke finnes manøvrerbare innretninger for regulering av vassføringen, har ikke Hovedstyret funnet det nødvendig med noe manøvreringsreglement for overføringen. I dette tilfelle anser man det for tilstrekkelig med de bestemmelser som er foreslått i betingelsenes post 17 om at oppdemmingsgrensen ved sperredammen i «Vestre elv» og laveste tappegrense i Nipevatn (og eventuelt Øvrevatn) betegnes med faste og tydelige merker.

I brev til departementet av 29. januar d. å. uttalte Hovedstyret seg om den heftelse på anlegget som fremtidig levering av gratiskraften ville være, og konkluderte med at man ikke kunne tilrå at staten samtykket i at en slik heftelse ble etablert.

Saken stiller seg nå helt anderledes etter at ansøkeren har sluttet avtale med Ytre Fjordane Kraftlag om levering av gratiskraften og gitt dette lag en godtgjørelse en gang for alle. Leveringsforpliktelsen er etter denne ordning ingen vesentlig heftelse på anlegget, og kan etter Hovedstyrets mening ikke være til hinder for at konsesjon kan gis.

Sakens dokumenter følger vedlagt.

Behandlet i møte 4. juni 1957.»

D e p a r t e m e n t e t skal bemerke:

Overføringen vil etter Hovedstyrets beregninger gi en kraftøking på 3 760 nat.-HK i fallet fra Hjelmevatn til havet. Ansøkeren regner med at den nye kraftstasjon i Svelgen vil få en økt ytelse på 24 mill. kWh pr. år.

Skadene og ulempene ved overføringen består vesentlig i redusert verdi av fallrettighetene i Førdevassdraget. Det regnes imidlertid med at flommene i vassdraget fortsatt vil bli så store at sagbruk og kverner kan drives, selv om driftstiden eventuelt vil kunne bli litt kortere.

Fisket i Nipevatn må ventes å bli skadelidende, til en viss grad antagelig også fisket i Førdeelva. For øvrig er det ikke opplyst at overføringen vil medføre skader eller ulemper.

Omkostningsoverslaget for overføringstunnelene er på kr. 700 000.

Søknaden er anbefalt av Davik herredstyre. Bremanger herredstyre har ikke hatt noe å bemerke til overføringen. Overingeniøren for Elektrisitetsforsyningen i Sogn og Fjordane og fylkesmannen i Sogn og Fjordane uttaler begge at overføringen til Svelgenvassdraget er den beste utnyttelse av Nipevatn.

Samtlige eiere av vassdragsrettighetene i Førdeelva, i alt 7 oppsittere, har samtykket i overføringen, og det er sluttet kontrakt mellom oppsitterne og Spigerverket herom. I henhold til kontrakten skal Spigerverket betale oppsitterne tilsammen kr. 28 000. Videre skal Spigerverket for all fremtid levere oppsitterne gratis til husbruk tilsammen 30,6 kW om året med en brukstid av 4 000 timer, likesom hver av oppsitterne skal ha rett til for all fremtid å utta til bruk på gården til sagbruk eller annet industrielt bruk 3 600 kWh pr. år med maksimalt uttak på 30 HK for hver oppsitter. Ytre Fjordane Kraftlag har påtatt seg leveringen av kraften etter kontraktens bestemmelse for all fremtid for en godtgjørelse fra Spigerverket på kr. 250 000.

Departementet er enig med Hovedstyret i at de ytelser Spigerverket har påtatt seg må antas å ligge godt over det som betales for rå vannkraft i dag.

Betingelsene i § 8 i reguleringsloven for å gi den overføringstillatelse det er søkt om er utvilsomt til stede, og departementet vil i tilslutning til Hovedstyret anbefale at Christiania Spigerverk meddeles tillatelse til overføring av Nipevann.

Tillatelsen foreslås gitt på samme vilkår som fastsatt for tillatelsen av 16. mars 1956 til regulering av Svelgenvassdraget med de endringer som er foreslått av Hovedstyret. Siste linje i Hovedstyrets forslag til post 19 om sikkerhetsstillelse antas imidlertid å kunne utgå, idet et sikkerhetsbeløp på kr. 30 000 for reguleringene og overføringen etter departementets mening må være tilstrekkelig. Likeledes går post 16 i de tidligere vilkår ut, slik at de etterfølgende poster rykker et nummer fram.

Vilkårene blir sålydende:

«1.

Konsesjonen gjelder for den tid kontrakten mellom Staten og Christiania Spigerverk om leie av Svelgenvassdraget m. v. står ved makt, dog ikke utover 23. april 1995.

Konsesjonen kan ikke overdras.

De utførte reguleringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten

i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Ved utløpet av den i konsesjonen fastsatte tid tilfaller overføringsanleggene med tilliggende grunn og rettigheter og med de bygninger og andre innretninger som er oppført av hensyn til overføringen staten med full eiendomsrett og uten vederlag. Hvilke bygninger og innretninger staten kan forlange, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

For den øking av vasskraften som ved overføringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget, skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 1 pr. nat.-HK.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 2 pr. nat.-HK.

Økingen av vasskraften beregnes på grunnlag av den øking av vassføringen som overføringen antas å ville medføre utover den vassføring som har kunnet påregnes år om annet med den bestående regulering. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinene utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lågvassperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal ansees som den ved overføringen innvunne øking av vasskraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntrer etter hvert som den ved overføringen innvunne vasskraft tas i bruk. Avgiften har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

3.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 2 og kontroll med vannforbruket, samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 18, skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

4.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år etter at konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag fristene uten tillatelse meddelt av Kongen måtte oversittes erlegger konsesjonæren en løpende mulkt til statskassen av kr. 100.

5.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett.

Vedkommende myndighet kan dog tillate unntagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler mot det kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50 — femti kroner — for hver person.

6.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anleggene anvende norske varer for så vidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevd.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse hvis særlige hensyn foreligger.

8.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeid eller pålegges noen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med sin virkelige verdi, beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbu for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øyemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende departement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anleggene.

9.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige legehjelp og å holde et for øyemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

10.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsene i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonæren og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesvegstyret bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger og bruer, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. Veger og bruer som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri benyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anleggene og de bedrifter som erholder kraft fra disse.

12.

Konsesjonæren er forpliktet til for overføringsanleggene å oppsamle et fond til sikring for vedkommende forsorgskommune overensstemmende med de regler som i lov om forsorgsvesenet av 19. mai 1900, kap. 4, er gitt om bergverker.

Likeledes er konsesjonæren forpliktet til etter vedkommende departements nærmere bestemmelse å avsette et fond til sikring av vedkommende kommunes (eller kommuners) utgifter til understøttelse av de ved overføringsanleggenes utførelse beskjeftigede arbeidere og deres familier. Fondet forvaltes av det offentlige. Den del av dette fond som ikke medgår hertil overgår til et for det hele land eller visse deler av landet felles fond, som fortrinnsvis skal tjene til sikring av kommunene, men også skal kunne benyttes til andre formål til beste for arbeiderne alt etter nærmere regler som Kongen gir. På samme måte skal forholdes med det førstnevnte fond, hvis det senere ved lov blir bestemt.

13.

Til fremme av fisket i de områder som berøres av overføringen, plikter konsesjonæren å foreta og bekoste utsetting av yngel og/eller settefisk etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

For å hindre utvandring av fisk under tappeperioden, plikter konsesjonæren, dersom vedkommende departement finner det nødvendig og etter dette departements bestemmelser å anbringe gitter eller annen sperreanordning foran tunnelinntak og/eller tappeluker, samt bære de omkostninger som er forbundet med dette pålegg.

Dersom departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i de områder som berøres av overføringen, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.

14.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende overføringsanleggene, således at arbei-

det ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anleggene skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Deres utførelse så vel som deres senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

15.

Ved damanleggene skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at anleggenes eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Anleggenes eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

16.

Anleggenes eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser, som i det offentliges interesse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. Oppdemmingsgrensen ved sperredammen i «Vestre elv» og laveste tappegrense i Nipevatn (og eventuelt i Øvrevatn) betegnes ved faste og tydelige merker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

17.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved overføringen innvunne driftsvann er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 2). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningene eller fra ledningsnettet, hva enten ledningene tilhører overføringsanleggenes eier eller andre. Forårsaker kraftens uttakelse av ledningene økte utgifter, bæres disse av den som uttar kraften enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pst. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften istedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan så vel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5. år. Hvis eieren leier ut kraft og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne, kan kommunen eller staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

18.

Den i post 19 i reguleringskonsesjonen av 16. mars 1956 fastsatte bestemmelse om sikkerhetsstillelse gjelder også overføring av Nipevatn.

19.

Det påhviler konsesjonshaveren i den utstrekning hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter, å unngå ødeleggelser av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og steder som kan antas å ha vitenskapelig eller historisk betydning.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan ungås, skal Landsforeningen for naturfredning i Norge i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonshaveren plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter å dra omsorg for at de ferdige anlegg virker minst mulig skjemmende i terrenget.

Om nærværende bestemmelser gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

20.

Overføringsanleggenes eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kon-

troll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av overføringsanleggenes eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

21.

Alle heftelser som måtte påhvile overføringsanleggene faller bort når anleggene i henhold til post 1 foran går over til staten.

22.

Konsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke overføringen kan medføre forpliktelser.»

Departementet forutsetter at det er bemyndiget til å foreta eventuelle mindre endringer i planen for overføringen.

Departementet er enig med Hovedstyret i at det ikke kan være nødvendig med særskilt manøvreringsreglement for overføringen.

Industridepartementet

tilråder:

I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 tillates Christiania Spigerverk overensstemmende med søknad av 10. september 1956 å overføre Nipevatn til Svelgenvassdraget, Sogn og Fjordane fylke, på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 6. juli 1957.

26. Otto Lindfoss, Trysil.

(Tillatelse til innførsel av ca. 3 kW elektrisk energi fra Sverige.)

Kronprinsregentens resol. av 6. juli 1957.

Otto Lindfoss, Lutnes i Trysil, har søkt om tillatelse til innførsel av elektrisk energi, ca. 3 kW fra Sverige.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i brev 25. juni d. å. gitt følgende uttalelse:

«Otto Lindfoss, Lutnes i Trysil søker i vedlagte brev av 28. oktober 1956 til hovedstyret om tillatelse til innførsel av elektrisk energi fra Sverige.

Søknaden er sålydende:

«Som svar på brevet Deres av 20. d. m. vil jeg hermed søke Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen om å få overføre elektrisk kraft fra Sverige. Da det hver vinter er for lite vatn til kraftstasjonen her på norske sida, og vi i flere av vintermånedene hverken kan bruke frysedisk eller lysrørene går, er jeg nødt til å forsøke å få elektrisk kraft utenom. Samtidig søker jeg om å få tillatelse til å betrakte det svenske anlegg for 380 V som sterkstrømsanlegg med lav spenning.

Jeg er takknemlig for svar omgående.»

Otto Lindfoss har sin forretning i Lutnes i Trysil på riksgrensen mot Sverige. Området i Lutnes strømforsynes fra et mindre privat verk, Lutnes elektrisitetsverk, på ca. 33 kW. Da strømforsyningen ved 220 V fra norsk side er mindre tilfredstillende for Lindfoss's formål og da han kan få tilknytning over riksgrensen til Värmland Lednings A/B, Munkfors, søker han om innførsel av ca. 3 kW derfra, med 380 V spenning tilsvarende fordelingsspenningen for det svenske verk.

Elektrisitetstilsynet 2. distrikt har i brev hertil av 21. januar 1957 anbefalt søknaden innvilget, men av hensyn til at naboeiendommen til Lindfoss fortsatt vil ha strøm fra Lutnes elektrisitetsverk rås det til at tillatelsen til å nytte 380 V gis midlertidig inntil strømforsyningen ved 220 V er tilfredsstillende. Tilsynsmannen opplyser i den forbindelse at A/S Sagnfossen kraftanlegg som har strømforsyningen i den øvrige del av Trysil kommune, har planer om å overta forsyningsområdet til Lutnes elektrisitetsverk.

A/S Sagnfossen kraftanlegg har imidlertid i brev av 17. januar 1957 til Tilsynsmannen meddelt at det ikke har noe å innvende mot at Lindfoss's søknad om innførsel av kraft til hans eiendom som søkt om, blir innvilget.

Trysil formannskap har i møte den 23. februar 1957 anbefalt søknaden innvilget.

Elektrisitetskontoret i Hedmark og Oppland har i påtegning av 5. februar 1957 til fylkesmannen i Hedmark bemerket:

«Lindfoss' forretning ligger like ved grensegaten ved Lutnes og omlag 100 meter fra den svenske tollstasjon. Det vil nok spenningsmessig være en fordel for Lindfoss å bli tilknyttet det svenske ledningsnett. Sagnfossen Kraftanlegg har intet å invende mot at nevnte abonnent blir overført til den svenske kraftforsyning.

Elektrisitetskontoret vil rå til at søknaden imøtekommes.»

Fylkesmannen i Hedmark fylke har i påtegning av 6. mars 1957 til hovedstyret meddelt at han rår til at søknaden imøtekommes.

Hovedstyret vil etter det som foran er sagt rå til at det gis Otto Lindfoss tillatelse til innførsel av ca. 3 kW fra Sverige til strøm-

forsyning av hans eiendom i Lutnes i Trysil. Tillatelsen anbefales gjort gjeldende inntil strømforsyningen i distriktet blir bedret — enten ved A/S Sagnfossen kraftanleggs overtakelse av forsyningen eller på annen måte.

Da det her handler seg om et relativt lite kraftkvantum finner en at det ikke blir å stille vilkår for øvrig.

Med hensyn til i nærværende tilfelle å nytte 380 V så er tillatelse til midlertidig å nytte denne spenning gitt herfra inntil strømforsyningen ved 220 V er tilfredsstillende.

Dokumentene vedlegges.»

Departementet slutter seg til hovedstyrets tilråding og anbefaler at det blir tillagt fylkesmannen i Hedmark å avgjøre når strømforsyningen i distriktet er tilstrekkelig bedret, slik at innførselen av de omhandlede 3 kW fra Sverige etter forutsetningene skal opphøre.

Industridepartementet

tilråder:

Otto Lindfoss, Trysil, gis tillatelse etter konsesjonslovens § 23 a til innførsel av ca. 3 kW elektrisk energi fra Sverige i samsvar med Industridepartementets tilråding 6. juli 1957.

27. L/L Sognekraft.

(Tillatelse til erverv av bruksrett til Tennevassdraget, Valsvikvassdraget og fall i Refsdalsvassdraget samt til regulering av Målsetvatn m. v.)

Kronprinsregentens resol. av 26. juli 1957.

Stortinget har ifølge meddelelse fra dets presidentskap i møte 28. juni 1957 gjort følgende vedtak:

«Stortinget samtykker i at det blir gitt konsesjon for L/L Sognekraft på erverv av bruksrett til Tennesvassdraget, Valsvikvassdraget og fall i Refsdalsvassdraget samt på regulering av Målsetvatn i Valsvikvassdraget og overføring av Ygnisdalselv og øvre del av Refsdalsvassdraget til Målsetvatn samt overføring av Målsetelv med disse overføringer til Refsdalsvassdraget i Vik herred i Sogn og Fjordane fylke, i samsvar med Industridepartementets tilråding av 10. mai 1957.»

Vedtaket er i samsvar med Innst. S. nr. 199, 1957, jfr. St. prp. nr. 97, 1957, fremsatt med Industridepartementets tilråding av 10. mai 1957.

Med Industridepartementets nevnte tilråding ble lagt fram følgende utkast til konsesjonsvilkår og manøvreringsreglement:

«I. *Erverv av bruksrett.*

1.

Selskapets styre (direksjon og representantskap) skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Selskapets aksjer eller parter skal lyde på navn. De kan ikke med rettsvirkning tegnes, erverves eller eies av eller pantsettes til andre enn staten, norske kommuner, norske statsborgere, Norges Bank eller med vedkommende regjeringsdepartements godkjennelse andre norske banker eller selskaper.

Selskapets vedtekter så vel som senere forandringer i disse blir å forelegge vedkommende departement til godkjennelse.

2.

Utbyggingen av Tennevassdraget må påbegynnes innen 2 år fra konsesjonens datum, og denne utbygging og utbyggingen av vassfallet Målsetvatn—Refsdal må være fullført og anleggenes drift påbegynt innen 7 år fra konsesjonens datum.

Driften må ikke uten Kongens samtykke i så lang tid som 3 år kontinuerlig stanses eller kontinuerlig innskrenkes til mindre enn en tredjepart av det i den forløpne tid innsatte, på regelmessig drift beregnede maskineris energi, heri ikke medregnet hva der måtte være avgitt til bruk for kommuner etter post 12, og sådanne stansninger eller innskrenkninger må ikke noensinne i løpet av 10 år samlet finne sted i så meget som 5 år.

Ved tidsberegningen medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For overtredelser av de i nærværende post omhandlede bestemmelser erlegger selskapet en løpende mulkt stor kr. 50 — femti kroner — pr. dag hvori vedkommende frister oversittes.

3.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsel eller statsborgerrett.

Vedkommende myndighet kan dog tillate unntak fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste erlegges til statskassen en løpende mulkt stor

inntil kr. 50 — femti kroner — for hver person.

4.

Selskapet skal ved bygging og drift av anlegget anvende norske varer for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mere enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusiv toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelser av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

5.

Forsikring tegnes fortrinsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse hvis særlige hensyn foreligger.

6.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeid eller pålegges noen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med sin virkelige verdi beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øyemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende departement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

7.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige legehjelp, og å holde en for øyemedet tjenlig sykestue med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

8.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsen i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.

9.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning vedkommende departement bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier, bruer og kaier hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. Veier, bruer og kaier som konsesjonæren anlegger skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget og de bedrifter som erholder kraft fra dette.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende forsorgskommune slike forsorgsutgifter som i ervervsloven er forutsatt dekket ved hjelp av fond i samsvar med reglene i § 2, pkt. 9, 1. ledd og 2. ledds første og annet punktum.

11.

Anvendes vannkraften til produksjon av elektrisk energi må konsesjonæren ikke uten

samtykke fra vedkommende departement inngå i noen overenskomst til kunstig forhøyelse av prisene her i riket på energi eller på de produkter som frembringes ved energien.

12.

Konsesjonæren er forpliktet til å avgi inntil 10 pst. av den gjennomsnittlige kraftmengde som vassfallet etter den foretatte utbygging kan frembringe med den påregnelige vassføring år om annet til den kommune hvor kraftanlegget er beliggende eller andre kommuner, herunder også fylkeskommuner etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonene eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet hva enten ledningen tilhører konsesjonæren eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikkje skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pst. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy fordi bare en mindre del av den kraft vassfallene kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften i stedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan så vel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5. år. Hvis konsesjonæren leier ut kraft og kraften til kommune kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne, kan kommunen i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av ett år for hver gang kraft uttas. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Unnlater konsesjonæren å levere denne kraft uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen plikter han etter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 1,— pr. dag for hver kW som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til etter departementets bestemmelse å overta driften av anleggene for eierens regning og risiko så vidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

13.

Konsesjonæren skal betale en årlig avgift til staten av kr. 0,10 pr. nat.-HK beregnet etter den gjennomsnittlige kraftmengde som vassfallet etter den foretatte utbygging kan frembringe med den påregnelige vassføring år om annet og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer, av kr. 2,00 pr. nat.-HK beregnet på samme måte.

Hviler det årlige reguleringsavgifter på vassfallet, skal de komme til fradrag i de avgifter som pålegges i henhold til denne post, forsåvidt angår den del av kraftmengden hvorav reguleringsavgifter erlegges.

Avgiften, hvorav svares 6 pst. rente etter forfall, har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse.

14.

Konsesjonæren plikter å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag, vedkommende utbyggingen. Planene skal approberes av departementet. Anlegget skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Dets utførelse så vel som dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

15.

Bruksrettskonsesjonen gis for den tid leieforholdet mellom L/L Sognekraft og kommunene varer, dog ikke utover 60 år fra konsesjonens datum.

16.

Nærmere bestemmelse om betalingen av avgifter etter post 13 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 12, skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

17.

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrografiske iakttagelser som i det offentliges interesse finnes påkrevd og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anlegget skal til-

stilles Norges Geografiske Opmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

18.

Det påhviler konsesjonshaveren i den utstrekning hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter, å unngå ødeleggelser av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og steder, som kan antas å ha vitenskapelig eller historisk betydning. Så fremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Landsforeningen for naturfredning i Norge i betimelig tid på forhånd underettes om saken.

Konsesjonshaveren plikter ved utførelse av anleggene — i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter — å dra omsorg for at de ferdige anlegg virker minst mulig skjemmende i terrenget.

Om nærværende bestemmelse gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

19.

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

20.

Overtredelse av foranstående poster 1 og 11 medfører i gjentagelsestilfelle tap av konsesjonen således at reglene i lov nr. 16 av 14. desember 1917 §§ 31 og 32 får tilsvarende anvendelse.

21.

Idet konsesjonæren vedtar foranstående betingelser som forpliktende for seg, inngår han på at nærværende konsesjon, som ikke kan overdras uten kongelig tillatelse, på konsesjonærens bekostning tinglyses ved hans verneting og innen de jurisdiksjoner hvor det konsederte anlegg m. v. er beliggende.

II. *Reguleringen og overføringene.*

1.

Reguleringskonsesjonen gis for den tid leieforholdet mellom L/L Sognekraft og kommunene varer, dog ikke utover 60 år fra konsesjonens datum.

Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras.

De utførte regulerings- og overføringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Ved utløpet av den i reguleringskonsesjonen fastsatte tid har staten rett til å kreve avstått uten godtgjørelse regulerings- og overføringsanleggene med tilliggende grunn og rettigheter og med de bygninger og andre innretninger som er oppført i henhold til reguleringen og overføringene. Hvilke bygninger og innretninger staten kan forlange avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

I det 40. år etter 12. mai 1955 skal staten kunne innløse regulerings- og overføringsanleggene i den utstrekning de etter post 1 kan kreves avstått ved konsesjonstidens utløp. Benytter staten seg ikke herav, skal den i det 10. år deretter ha samme adgang. Bestemmelsen om innløsning må være meldt reguleringsanleggenes eier 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne under hensyn til at grunnstykker og rettigheter samt vannbyggingsarbeider og hus betales med hva de bevislig har kostet konsesjonæren med fradrag for amortisasjon i forhold til den forløpne del av konsesjonstiden. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Anleggene skal ved innløsning være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn på statens bekostning.

Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måte bestemme.

3.

For den øking av vannkraften som ved reguleringen og overføringene tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,10 pr. nat.-HK.

Til fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 2,00 pr. nat.-HK.

Økingen av vannkraften beregnes på grunnlag av den øking av vassføringen som reguleringen og overføringene antas å ville medføre utover den vassføring som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinet utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lågvassperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal anses som den ved reguleringen og overføringene innvunne øking av vannkraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntrer etterhvert som den ved reguleringen og overføringene innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiftene har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

4.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 3 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 21, skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

5.

Arbeidet må fullføres innen 7 år fra konsesjonens datum.

I fristen medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag fristen uten tillatelse meddelt av Kongen måtte oversittes erlegger konsesjonshaveren en løpende mulkt til statskassen av kr. 50.

6.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere som har norsk innføds- eller statsborgerrett.

Vedkommende myndighet kan dog tillate unntagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler mot det, kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50 — femti kroner — for hver person.

7.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anleggene anvende norske varer for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at det er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er det adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlanske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer, når særlige hensyn gjør det påkrevd.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

8.

Forsikring tegnes fortrinsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse hvis særlige hensyn foreligger.

9.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeid eller pålegges noen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med sin virkelige verdi beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øyemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende departement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anleggene.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige legehjelp og å holde en for øyemedet tjenlig sykestue med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

11.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten be-

regning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsen i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.

12.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning vedkommende departement bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier, bruer og kaier hvor disse utgifter blir særlig økt ved anleggsarbeidet. Veier, bruer og kaier som konsesjonæren anlegger skal stilles til fri benyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anleggene.

Etter departementets nærmere bestemmelse plikter konsesjonæren å legge om stier og framkomstveger langs vatnet hvis de demmes ned, så det blir like framkommelig som før, samt å bære omkostningene ved flytting av telegraflinjen.

13.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende forsorgskommune slike forsorgsutgifter som i vassdragsreguleringsloven er forutsatt dekket ved hjelp av fond i samsvar med reglene i lovens § 12, pkt. 7, 1. ledd og 2. ledds første og annet punktum.

14.

Konsesjonæren plikter å sette ut yngel og/eller settefisk av aure og laks etter vedkommende departements nærmere bestemmelse.

Om departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i vassdragene, plikter konsesjonæren å dekke utgiftene til disse undersøkelser.

15.

Konsesjonæren plikter etter bestemmelse av vedkommende departement å utføre sikringsarbeider ved elve- og bekkeutløp i Målsetvatn hvor det skulle vise seg påkrevet.

16.

Konsesjonæren plikter å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringanleggene og sikringsarbeidene. Planene skal approberes av departementet. Anleggene skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Deres utførelse så vel som deres senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

17.

Ved damanleggene skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at anleggenes eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Anleggenes eier må uten godtgjørlse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

18.

Vannslippingen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger.

En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

For så vidt vannslippingen foregår i strid med reglementet, kan konsesjonshaveren pålegges en tvangsmulkt til statskassen av inntil kr. 100 — for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse.

19.

Reguleringsanleggenes eier skal etter nærmere bestemmelser av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser, som i det offentliges interesse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte reguleringsrenser skal betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

20.

Eieren skal uten vederlag for de utførte anlegg finne seg i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

21.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved reguleringen og overføringene innvunne driftsvann, er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner som departementet bestemmer, etterhvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningene eller fra ledningsnettet, hva enten ledningene tilhører reguleringsanleggenes eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økte utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pst. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften i stedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan så vel av departementet som konsesjonæren forlanges revidert hvert 5. år. Hvis eieren leier ut kraft og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne, kan kommunen eller staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

22.

For oppfyllelsen av de forpliktelser som ved anleggene eller deres drift pådras likeoverfor andre og for overholdelsen av de i konsesjonen fastsatte betingelser skal der stilles og til enhver tid opprettholdes sikkerhet for et beløp av kr. 10 000 etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

23.

Det påhviler konsesjonshaveren i den utstrekning hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter, å unngå ødeleggelser av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og steder, som kan antas å ha vitenskapelig eller historisk betydning.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Landsforeningen for naturfredning i Norge i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonshaveren plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter å dra omsorg for at de ferdige anlegg og utsprengte steinmasser o. l. virker minst mulig skjemmende i terrenget. Steinmassenes plasering skjer i samråd med vedkommende kommuner.

Om nærværende bestemmelse gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

24.

Anleggenes eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av reguleringsanleggenes eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

25.

Alle heftelser som hviler på anleggene faller bort når og i den utstrekning de i henhold til konsesjonen går over til staten.

26.

Konsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen og overføringene kan medføre forpliktelser.»

Utkast til manøvreringsreglement for regulering av Målsetvatn i Valsvikvassdraget:

«1.

Reguleringsgrensene er følgende:

Normalvannstand	kote	844,5
Øvre grense	»	862,0
Nedre grense	»	829,0
Reguleringshøyde		33,0 m

Høydene refererer seg til N.G.O.'s generalplan.

Reguleringsgrensene skal betegnes med faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

2.

Det skal ved manøvreringen has for øye at Arnafjordvassdragets tidligere flomvassføring så vidt mulig ikke forøkes. Heller ikke må den naturlige lavvassføring i Refsdalsvassdraget nedenfor kraftstasjonen forminskes til skade for andres rettigheter. For øvrig kan vannsplipningen foregå etter L/L Sognekrafts behov.

3.

Det skal påses at flomløpet ikke hindres av is eller lignende og at dammene til enhver tid er i god stand.

Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander samt observeres og noteres, om det forlanges, regnmengder, temperatur m. v. Av protokollen sendes om det forlanges avskrift til Hovedstyret for Norges Vassdrags- og elektrisitetsvesen.

4.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende regjeringsdepartement.

Hovedstyret for Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen kan bestemme hvor damvokteren skal bo og om han skal ha telefon i sin bolig.

5.

Mulig tvist om dette reglements forståelse blir å avgjøre av vedkommende departement.

6.

Forandringer i dette reglement kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.»

D e p a r t e m e n t e t vil anbefale de nevnte konsesjoner på erverv av bruksrett og på regulering og overføring gitt i samsvar med foranstående.

Stortingets skog-, vassdrags- og industrikomité har i Innst. S. nr. 199, 1957 sluttet seg til Hovedstyrets og departementets bemerkninger i proposisjonen om at det etter de forbehold som er tatt i skjøtene ikke skulle være nødvendig i reguleringskonsesjonen å ta med alminnelige bestemmelser om tiltak av hensyn til bygdefolkets interesser. Komitéen forutsetter imidlertid at spørsmålene blir å avgjøre ved skjønn, såfremt enighet ikke oppnås om hvilke tiltak som skal gjennomføres. Departementet vil underrette konsesjonæren om dette.

Videre anbefales fastsatt manøvreringsreglement for regulering av Målsetvatn i samsvar med det foran refererte utkast.

Industridepartementet

t i l r å r :

1. L/L Sognekraft tillates i medhold av lover nr. 16 og 17 av 14. desember 1917 å erverve bruksrett til Tellevassdraget, Valsvikvassdraget og fall i Refsdalsvassdraget samt å foreta en regulering av Målsetvatn i Valsvikvassdraget og overføring av Ygnisdalselv og øvre del av Refsdalsvassdraget til Målsetvatn samt overføring av Målsetelv med disse overføringer til Refsdalsvassdraget i Vik herred i Sogn og Fjordane fylke på de vilkår og under den forutsetning som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 26. juli 1957.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement for regulering av Målsetvatn i samsvar med det utkast som er tatt inn i Industridepartementets nevnte tilråding som gjeldende inntil videre.

28. Flekkefjord kommunale Elektrisitetsverk.

(Tillatelse til å foreta en regulering av Lille Sandvatn i Fedavassdraget.)

Kronprinsregentens resol. av 9. august 1957.

Ved Handelsdepartementets bestemmelse av 29. oktober 1946, jfr. kgl. resolusjon av 28. juni s. å., fikk Flekkefjord kommunale Elektrisitetsverk tillatelse til i medhold av vassdragslovens § 62 å ekspropriere grunn og rettigheter for å regulere Høylandsbotn i Fedeelv 3 m (2 m oppdemming og 1 m senking).

Ved kgl. resolusjon 30. juni 1949 fikk elektrisitetsverket tillatelse til i medhold av reguleringsloven av 14. desember 1917 å regulere Kumlevollvatn i Fedavassdraget ved 1,7 m senking. Ved kgl. resolusjon 15. desember 1950 fikk verket i medhold av samme lov tillatelse til å øke oppdemmingshøyden i Høylandsbotn med 1,5 m. Om disse reguleringer vises til «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1949 side 130 flg. og 1950 side 105 flg.

Ved kgl. resolusjon 15. august 1952 fikk elektrisitetsverket tillatelse etter reguleringsloven til å foreta en 4,5 m oppdemming av Krokevann og Store Sandvatn, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1952, side 107 flg.

Ved brev av 12. mai 1955 har overrettssakfører Håkon Nilsen på vegne av Flekkefjord kommunale Eelektrisitetsverk søkt om tillatelse til å regulere Lille Sandvatn i Fedavassdraget 7 m (4 m oppdemming og 3 m senking).

I brev av 26. april 1957 til Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har elektrisitetsverket meddelt at det endrer søknaden til å gjelde 5,5 m regulering (3 m senking og 2,5 m oppdemming).

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i brev til departementet av 28. juni 1957 avgitt følgende uttalelse i anledning av søknaden:

«Fra overrettssakfører Håkon Nilsen er innkommet følgende søknad, datert 12. mai 1955:

«For Flekkefjord Kommunale Elektrisitetsverk tillater jeg meg herved å søke om konsesjon på regulering av Lille Sandvann i Fedavassdraget.

Lille Sandvann ligger i sin helhet innenfor gården Hommes område oppe på Hommeheia i Gyland herred, Vest Agder fylke. Det vises til vedlagte oversiktskart.

Det søkes om rett til oppdemming av vannet 4 m og senkning 3 m, altså samlet reguleringshøyde på 7 m.

Planen går i korthet ut på å anlegge en senkningskanal ved utløpet av Lille Sandvann og bygge en 180 m lang dam hvor denne kanal slutter. Med hensyn til de nærmere detaljer for dette henvises til vedlagte kart over damstedet og tegning over selve dammen og kanalen.

Flekkefjord Kommunale Elektrisitetsverk har for noen år siden fullført den første utbyggingen av Høilandsfossen kraftstasjon i Feda og det er nå installert et aggregat på ca. 1 200 kW.

Elektrisitetsverket holder nå på med å realisere annet utbyggingstrinn. Det er bestilt et nytt aggregat på ca. 3 000 kW og utvidelsen regnes å være ferdig vinteren 1957/58. Den samlede ytelse blir da ca. 4 200 kW.

Reguleringen av Lille Sandvann er et ledd i arbeidet med å skaffe tilstrekkelig regulert vannføring til kraftstasjonen.

Elektrisitetsverket har tidligere fått konsesjoner for regulering av Høylandsbotn 6,5 m. Kumlevollvann 1,7 m og Store Sandvann med Krokvann 4,5 m. Konsesjonene vedrørende Høylandsbotnen er datert 29. oktober 1946 og 15. desember 1950. For Kumlevollvann er datoen 30. juni 1949 og for Store Sandvann 15. august 1952.

I forbindelse med søknaden til forannevnte konsesjoner er det gitt fullstendig oversikt over forholdene i Fedavassdraget. Idet jeg tillater meg å vise til disse søknader for de mere generelle ting tillater jeg meg nedenfor å fremkomme med mere spesielle ting som vedrører reguleringen av Lille Sandvann.

Lille Sandvann har et nedslagsfelt på 11,35 km². Magasinet av Lille Sandvann blir med 7 m reguleringshøyde ca. 4,8 mill. m³.

Elektrisitetsverkets øvrige magasiner i Fedavassdraget er:

Kumlevollvann	5,3 mill. m³
Høylandsbotnen (kote 76—77,5)	0,2 mill. m³
Store Sandvann med Krogvann	8,7 mill. m³
Tilsammen	14,2 mill. m³

Med regulering av Lille Sandvann blir altså de samlede magasiner på 19 mill. m³ og en regner da med å få en regulert vannføring på ca. 5 m³/sek. i vinterhalvåret. Dette skulle svare til behovet når det nye aggregat kommer i drift 1957—58.

For tiden dekker Elektrisitetsverket sitt kraftbehov ved produksjon i egne kraftverker — Sagefossen og Høylandsfossen, samt ved leie av kraft fra V.A.E. I 1954 har Høylandsfossen kraftstasjon levert 7 573 935 kWt., Sagefossen 2 877 700 kWt. og V.A.E. 2 005 900 kWt. Når utbyggingen er ferdig vil kraftleien opphøre. Etter den prognose over økingen som er satt opp vil leveransen i 1958 være oppe i ca. 16,5 mill. kWt. hvorav 12—13 mill. forutsettes dekket av Høylandsfossen. Såfremt dette holder skulle ovennevnte magasiner være tilstrekkelige til å skaffe den nødvendige vannføring om vinteren.

Økingen i nat.-HK ved 19 mill. m³ magasiner oppgis å være 1 880 HK.

Dette spesifiseres således:

Høylandsfossen, beregnet av Vassdragsvesenet for 0,2 mill. m³ magasin	35 nat.-HK
Kumlevollvann, beregnet av Vassdragsvesenet for 5,3 mill. m³ magasin	671 nat.-HK
Store Sandvann, beregnet av Vassdragsvesenet for 8,7 mill. m³ magasin	848 nat.-HK
Lille Sandvann med 4,8 mill. m³ magasin blir da	326 nat.-HK
Tilsammen	1 880 nat.-HK

Elektrisitetsverket har utarbeidet følgende omkostningsoverslag for damanlegget:

1.	Dam 1 200 m³ à kr. 250	kr. 300 000
2.	Murfotsprengning 360 m³ à kr. 30	» 10 800
3.	Kanal 520 m³ à kr. 40	» 20 800
4.	Treluke og opptrekk	» 10 000
5.	Vannulemper	» 5 000
6.	Uforutsett og diverse	» 10 000
7.	Veier — transport	» 20 000
	Tilsammen	kr. 376 600

Magasinprisen blir 7,65 øre pr. m³.

Lille Sandvanns areal utgjør:

Ved full dam	0,860 m²
Nåværende vannstand	0,645 m²
Neddemmet areal ca.	0,215 m²

En regulering av Lille Sandvann vil ikke medføre skade eller ulempe for almene interesser såsom ferdsel og fløtning m. v. Vannet ligger oppe i heia. Skade på fiske kan heller ikke bli av noen betydning.

Arealet rundt Lille Sandvann er utmark med snaufjell og lyng. Der blir ikke skade på skog, jord og beite av noen som helst betydning.

Der er følgende grunneiere rundt vannet i dag:

Gr.nr. 91 br.nr. 1 Grethe Filleid.
Gr.nr. 91 br.nr. 2 Hugo Parr.
Gr.nr. 91 br.nr. 3 Jakob Larsen Aamodt.
Gr.nr. 91 br.nr. 4 Severin Hamre.
Gr.nr. 91 br.nr. 5 Severin Hamre.
Gr.nr. 91 br.nr. 6 Olav A. Kongevold.
Gr.nr. 91 br.nr. 7 Sigbjørn O. Homme.
Gr.nr. 91 br.nr. 8 Sigbjørn O. Homme.

Flekkefjord Kommunale Elektrisitetsverk har ved overenskomst av 25. juli 1946 ervervet alle rettigheter til å foreta reguleringen. Gjenpart av denne overenskomst legges ved.

I Fedavassdraget er der tre nyttbare fall nemlig:

1. Freitlandsfossen (22 meters fall). Den eies av Flekkefjord Kommunale Elektrisitetsverk og er ikke utbygget.
2. Høylandsfossen (53 meter fall). Denne har Flekkefjord Kommunale Elektrisitetsverk bygget ut.
3. Holefossen (11,5 meter fall). Denne eies av Feda kommune og brukes av A/S Feda Elektrisitetsverk (140 KVA). Holefossen ligger like ved utløpet av Fedavassdraget. Dette elektrisitetsverk er ikke spurt om å delta i reguleringen og har ingen interesse.

I henhold til foranstående tillater jeg meg å anmode om konsesjon på regulering av Lille Sandvann i Gyland.»

Da Hovedstyret ansatte kraftøkningen ved den planlagte regulering til ca. 350 nat.-HK, og søknadsdokumentene tydet på at verket hadde fått i stand avtale med de som måtte antas å bli skadelidende ved tiltaket, gjorde man søkeren i brev av 10. juni 1955 oppmerksom på at det ikke trengtes tillatelse til reguleringen hvis det ble oppnådd minnelig ordning med alle hvis rettigheter berøres. Man mottok deretter følgende brev, datert 29. august s. å.:

«Jeg kommer tilbake til Deres skriv av 10. juni 1955 idet jeg har foretatt undersøkelser med henblikk på om det finnes rettigheter som blir berørt av reguleringen og som Elektrisitetsverket ikke har sikret seg. Så vidt skjønnes vil reguleringen muligens berøre rettigheter til endel av oppsitterne på gården Kongevoll. Jeg har konferert med ordføreren i Gyland og han opplyser at det er endel sagefall ved utløpet av bekken fra Lille Sandvann og ned i Kumlevollvann. Reguleringen av Lille Sandvann vil muligens berøre disse rettigheter. Elektrisitetsverket går ut fra at en har ordnet seg med alle oppsitterne på gården Homme om alle rettigheter vedrørende reguleringen, men 100 pst. sikker kan en jo ikke være. Jeg tror derfor at Elektrisitetsverket må søke om ekspropriasjonsrett etter Vassdragslovens § 62. Dette er iallfall nødvendig for så vidt angår rettighetene under gården Kongevoll. Jeg legger ved gjenpart av skriv av 23. juli 1955 til ordføreren i Gyland og hans svarskriv til meg av 24. august 1955. Av disse to skriv fremgår det hvem som skulle bli berørt av reguleringen. Jeg tillater meg etter dette å søke om ekspropriasjonsrett.»

Søknaden ble så lagt ut til ettersyn på Gyland kommunale kontor og frist for mulige innvendinger satt til 10. oktober 1955. Utleggingen ble kunngjort i Norsk lysingsblad 21. september (nr. 219) og i dagsavisene i Flekkefjord. Særskilt underretning om utleggingen ble sendt til i alt 15 rettighetshavere som antokes å bli berørt. Samtidig med at man oversendte søknadsdokumentene til Gyland formannskap til utlegging, ba man om herredstyrets eventuelle bemerkninger.

Man har mottatt følgende uttalelser:

Gyland formannskap gjorde i brev av 30. september 1955 oppmerksom på at det er flere vannrettigheter mellom Lille Sandvann og Kongevollvatn som blir berørt, og bebudet at saken skulle komme opp til behandling i herredstyret ca. 1. november s. å.

I herredstyrets møte 3. november 1955 ble følgende uttalelse vedtatt:

«Heradstyret vil sterkt understreka at det mellom Lille Sandvand og Kongevoldvatnet i Gyland er fleire vassrettar som tilhøyrer ymse eigarar. Likeeins vert det store ulemper for skogsdrifta. Det er difor naudsynleg at Flekkefjord Elektrisitetsverk vert pålagd å ordna opp med desse eigarane.

Kommunen meiner vidare at Elektrisitetsverket først bør byggja ut dei rettar dei alt har konsesjon på, og innfri det dei har plikta seg til i samband med dette. Så lenge dette ikkje er ordna, kan ikkje kommunen tilrå at konsesjon vert gitt.»

Sammen med utskrift av møteboken for herredstyret fulgte følgende merknader fra formannskapet, datert 5. november 1955:

«Heradstyret har handsama denne saka i møte den 3. november 1955 sak. 48/55. Særutskrift ligg ved saman med tilsendte Konsesjonssøknad og karter m. v. Heradstyret har i sitt vedtak sakt frå om at det vert store ulempor i tilføre skogsdrifta, om Reg. skal setjast i verk.

Formannskapet har sett på tilhøva, og vil koma med desse merknader:

I. Skålandstjødna ligg omlag midt millom Lille Sandvand og Kongevollvatnet. Det er stemmerett i Skålandstjødna for bruksrettar som ligg nedanfor. På nord- og austsida av tjødna ligg det store skogsvidder. Alt skogsvirke må transporterast over på vinterføre. Det er klårt at reguleringen vil få katastrofale følger for skogsdrifta her. Skulle mot formodning departementet imøtekoma søknaden frå Flekkefjord Kommunale Elektrisitetsverk soleis at konsesjon vert gitt, vil ein hermed segja frå om at det lyt setjast iverk tiltak som kan avhjelpa desse skader. Det må leggjast skogsveg (bilveg) til desse skogane.

Formannskapet er elles samnd med heradstyret i at Flekkefjord Kommunale Elektrisitetsverk lyt ordna opp og innfri dei pliktar tidlegare ekspropriasjonsskjønn har pålakt, i samband med reguleringen av Kongevollvatnet.

II. Flekkefjord Kommunale Elektrisitetsverk har også inngjøpt reguleringsrettar i Krokevatn og Store Sandvand. Her er det ikkje ennå gjort noko med reguleringa. Det har vori oppsett ein provisorisk dam i Krokevatn, denne vart opna vinteren 1955. Det synte seg ved vannsleppinga at vatnet flaut over dyrka mark ved Nedland, soleis at det vart isbrann til skade for jordbruket.

Formannskapet meiner det ikkje er turvande med nye vassrettar før det er trong for dette, og tilrår departementet å nekta konsesjon vedrørende Lille Sandvand.

III. I tilføre konsesjonsavgifter meiner formannskapet at desse er altfor lågt sett. Det er klårt at når eit verk får konsesjon på vassrettar der det før har vori sag- og møllebruk, vert resultatet av såvore regulering at store fallhøgd med høveleg vassføring vert sett ut av bruk for all framtid, dette kan få ovmykje å segja for kommuna i framtida.

Om ikkje konsesjonsavgiftene vert høgda munaleg, vil kommunale realverdier verta forringa, mens vedkomande overtek desse rettar frå fjellbygdene. Dette saman med flukt frå bygdene til byane gjer at det vert tungt for befolkninga som sit att i bygdene når byane overtek «Livskrafta» frå landet.

Ein ber om at det vyrde departement vil vera varsame med konsesjonsløyve som kan få skadeverknad overfor fjellbygdene.

Ein ber om at dette skriv vert oversendt departementet saman med saka sine dokument.»

Ragnvald Kongevold m. fl. uttaler i brev av 6. oktober 1955:

«Vi underteknede protesterer på det kraftigste, mot at regulere Lille Sandvatn 7 m, 4 m oppdemming og 3 m senking.

Grunnen til dette er at vi ved denne regulering vil få så stor ulempe med tømmerkjøring på is og fløting i det nedenforliggende vatn, at det vil bli helt umulig for oss.

Likeså vil vår stemmerett til regulering av samme nedenforliggende vatn bli helt ubrukbar.»

Enke etter Salve O. Kongevold gir i udatert påskrift, mottatt her 7. oktober 1955, denne uttalelse:

«Da vi ser i brevet at dei vil regulere Sandvandvannet vil jeg protestere, da det vil være til skade, da vi har stemmeret i Skaalandstjørnen da jeg har part i vandfald i Kongevold og Fedjestad saa vi forlanger erstatning.»

De innkomne innvendinger er forelagt ansøkeren som i brev av 1. desember 1955 bemerker:

«Flekkefjord Kommunale Elektrisitetsverk har i dag innen Gyland herred konsesjon på regulering av Kumlevollvann i 1,7 m-res av 30. juni 1949 og Store Sandvann 4,5 m-res. av 15. august 1952. Det fremgår av søknaden av 12. mai 1955 at Elektrisitetsverket holder på med annet byggetrinn — et nytt aggregat på ca. 3 000 kW. Det er bevilget lån i Kommunalbanken som blir utbetalt i 1956 og maskineriet er bestilt hos Kværner og Nebb. Reguleringen av Kumlevollvann og Store Sandvann vil gi et magasin på 14 mill. m^3 og med Lille Sandvann vil magasinet bli 19 mill. m^3. Etter de foreliggende beregninger er det nødvendig med reguleringen av Lille Sandvann for å dekke det nye aggregatet.

Gyland kommune hevder i sin beslutning at Elektrisitetsverket «først bør byggja ut dei retter dei alt har konsesjon på». Dette gjelder altså Kumlevollvann og Store Sandvann. Arbeidene med Kumlevollvann har vært igang helt siden 1952 og etterkonsesjonsbetingelsenes § 5 skal arbeidet være fullført innen 30. juni 1957. Det som spesielt står igjen er hovedstemmen, men arbeidet med den kan ikke bortsettes før en får lånet i Kommunalbanken i 1956. Dette gjelder også for Store Sandvanns vedkommende. Vi har bygget en foreløbig stem og har frist med det endelige arbeide til 1959.

Det som spesielt har irritert oppsitterne med hensyn til reguleringen er forholdene vedr. brønnene på Kongevold. Etter rettens kjennelse skulle det spørsmål utstå inntil en hadde vunnet erfaring for reguleringens virkning på brønnene. Det var imidlertid som kjent et svært tørt år i sommer og oppsitterne på Kongevold hadde derfor visse vanskeligheter. For å imøtekomme oppsitterne har vi begjært skjønnet fremmet allerede nå. Vassdragsstyret har imidlertid i skriv til meg av 22. oktober 1955 — jnr. 1763/55 V — nevnt et tidsrom på 5 år før en kan si noe om dette, så en løsning av brønnspørsmålet nå vil være noe av et lotteri.

Elektrisitetsverket har ikke fått noen som helst klager fra oppsitterne på Netland for slipping fra Store Sandvann. Vi kjenner intet til skader i den forbindelse men skal selvfølgelig ordne dette snarest.

Det synes å fremgå av Gyland kommunes skriv at det vil bli visse ulemper vedr. Skailandstjødna. Vi vil selvfølgelig betale full erstatning for dette etter skjønn. Når det ikke er nevnt i vårt tidligere skriv så skyldes det at ordføreren ikke har nevnt det i sitt skriv til meg av 24. august 1955. Gjenpart er sendt Dem. Skadene kan ikke være vesentlige. I erstatningsskjønnet av 8. desember 1921 i forbindelse med overførsel av Tjelåsvann til Kvinesdal er dette ikke nevnt. Se vedlagte gjenpart av skjønnet. Ordføreren i Gyland opplyste at det vesentlig ble de samme skader. De påberopte skader og ulemper må under alle omstendigheter sies å være av mindre målestokk i forhold til de rettigheter Elektrisitetsverket har erververt og de samfunnsmessige fordeler som reguleringen vil medføre.

I skriv av 10. juni 1955 — jnr. 805/55-V — har vassdragsstyret meddelt meg at Elektrisitetsverket ikke trenger noen konsesjon for reguleringen av Lille Sandvann fordi økingen av nat.-HK blir 350. Søknaden gjelder derfor så vidt skjønnes bare ekspropriasjonstillatelse etter vassdragslovens § 62. Det er nettopp for å ordne opp med de berørte oppsittere at en søker om ekspropriasjonstillatelse og dette må vel også være i overensstemmelse med herredstyrevedtaket. Elektrisitetsverket har ikke annen hensikt enn å gjøre opp alle sine forpliktelser.

Hvis Vassdragstyret mener det er nødvendig så kan en fra Vassdragstyret komme ned og se på det hele.

Til orientering legger jeg ved skriv av 29. ds. fra driftsbestyreren til meg med bilag. Likeså returneres de tilsendte skriv. Hvis De ellers ønsker ytterligere opplysninger imøtesees beskjed.»

Det vedlagte skriv fra driftsbestyreren lyder:

«Til punkt I skal jeg bemerke at det nok er rett at reguleringen vil medføre ulemper for tømmertransporten over Skålandstjødna. Det er nå lagt veg på sydsiden av vannet slik at det helst blir transporten fra feltet i nord og vest fra dette som blir berørt. På vedlagte kart har jeg tegnet inn den nye vegen som skal føres videre fram til Homme. Jeg er så noenlunde kjent etter to-tre befaringer, men jeg har ikke sett på forholdene med henblikk på tømmertransporten. Jeg vil forsøke å få en ny befaring igjen før svar blir sendt til Vassdragsvesenet. Etter kartet vil det bli et felt på ca. 2 km² hvorfra tømmeret naturlig drives over Skålandstjødna.

Med hensyn til de plikter som er pålagt verket ved ekspropriasjonsskjønnet for Kumlevollvannet skal jeg bemerke følgende:

a) Verket ble pålagt å sikre utløpet av Gylandsåna i Kumlevollvann.
b) Verket ble pålagt å anlegge et opptrekk for tømmer i Bomvika ved utløpet av vannet.
c) Verket ble pålagt å fullføre senkingsarbeidet samt damanlegget i løpet av et tidsrom av 7 år og etter planer godkjent av Vassdragsvesenet.
d) Erstatning for brønner på gårdene ved vannet ble ikke tatt med under ekspropriasjonsskjønnet. Men saken skulle tas opp igjen senere når en fikk erfaring for hvordan reguleringen virket.

Ad a) Verket har anlagt den påbudte terskel ved utløpet av Gylandsåna. En ingeniør fra Vassdragsvesenet besiktiget denne sommeren 1955. Han var samme dag også oppe ved Store Sandvann. Dessuten besiktiget han senkingsarbeidet ved utløpet av Kumlevollvann.

Ad b) Verket har ikke anlagt det endelige opptrekket for tømmer. Men i forbindelse med senkningskanalen har vi laget istand et midlertidig opptrekk som er like godt som det endelige vil bli. En kan kjøre med bil helt ned til vannet.

Innvendingen mot det nåværende er at opptrekket ligger like ved munningen av senkingskanalen og at enkelte derfor mener at strømmen kan bli for sterk når vannet stiger opp. Det er særlig det at bommer med tømmer ikke kan bli liggende her i lengere tid som betraktes som en ulempe. Vannstanden kan nemlig endre seg forholdsvis fort.

Når jeg ikke straks gikk igang med å bygge opptrekk der skjønnet i sin tid forutsatte så var det fordi jeg oppdaget at det gikk en renne med dypt vann like sønnenfor det opprinnelige opptrekket til kjørevegen. Jeg mente at det ville bli billigere for verket og lageligere for oppsitterne å legge det nye opptrekket her. Jeg har ikke hørt noen innvendinger mot denne plan fra oppsitterne på de nærmeste gårder, men derimot fra en mann som bor i den motsatte ende av vannet og som neppe noen gang kommer til å bruke opptrekket.

Ordføreren i Gyland lovte å forelegge saken for Gyland herredstyre når han fikk oversendt tegninger og uttalelser fra oppsitterne på de nærmeste gårdene. Men etter at reguleringsspørsmålet for Lille Sandvann ble behandlet i herredstyret i høst forstod jeg ham slik at han helst så at verket anla opptrekket der skjønnet forutsatte. Se vedlagte kartkopi for Kumlevollvann.

Jeg skal derfor snarest mulig utarbeide en plan for dette arbeid og søke å sette det bort på anbud.

Vannet ble først senket litt våren 1954. Våren 1955 ble det senket ned til laveste reg.grense (omtrent).

I disse 2 år er det kun en mann som har hatt bruk for det nye opptrekket. Han hadde den innvending at det nå ble noe lenger opp fra vannet til bygdevegen. Vi tok derfor bjørketømmeret hans opp til vegen hvor det ble liggende en tid før han hentet det med bil.

Det øvrige tømmeret som er kommet inn til denne ende av vannet er blitt fløtet inn til den gamle opptrekksplassen.

Ad c) Det har sine vansker å drive et senkingsarbeid når en ikke har mulighet for å holde vannet tilbake ovenfor. Kumlevollvann skulle nemlig bare senkes fra alminnelig sommervannstand og denne er i realiteten fastsatt til lav sommervannstand.

Selve senkingskanalen er nå ferdig. Men den endelige dammen er ikke påbegynt. Tegninger for dammen forelå først våren 1955. Det er forutsetningen at dammen skal bygges sommeren 1956. Det er ingeniør Kincks Vandbygningskontor, Kronprinsens gate 3, Oslo, som har utarbeidet planene og disse er nå etter flere endringer endelig godkjent av Vassdragsvesenet.

Forholdene skulle nå ligge godt til rette for å bygge dammen idet vi har fått anbrakt en bra nåledam i kanalens øvre ende.

Jeg går derfor ut fra at alle anlegg ved Kumlevollvann blir ferdig til den tid som er fastsatt i konsesjonen.

Ad d) Erstatning for brønner på Kongevoll vil bli tatt opp ved eget skjønn.

Til punkt II. Det er rett at verket har innkjøpt reguleringsrett for Store Sandvann med Krogvann. Det ble minnelig overenskomst for de fleste oppsitterne og for de øvrige er det avholdt skjønn. Til dem som har fått erstatning fastlagt ved skjønnet betales årlige erstatninger. Den kapitaliserte sum av disse årlige erstatninger er deponert. Dette gjelder også for Kumlevollvann.

Det er rett at verket ikke har gjort noe arbeid ved Store Sandvann. Men oppsitterne på Nedland hadde jo en gammel dam ved utløpet av Krogvann. Denne har de utbedret for et par år siden og dessuten er det satt et lite stengsel i kanalen mellom Krogvann og Sandvann.

I slutten av februar i år ble det sluppet vann herfra. Jeg ga beskjed om at det måtte åpnes meget lite, slik at det ikke ble skade i frostværet. Og den mann som utførte arbeidet har overfor meg bekreftet at det ikke ble noen skader.

Senere i år har jeg 2 ganger vært på Nedland. Jeg har snakket med 3 av de 4 oppsittere som bor ved bekken. Men ingen har beklaget seg over noe.

Med oppsitterne på Nedland fikk vi jo en minnelig overenskomst. Vi gikk med på å utvide endel av bekken hvor det allerede fra før er vannsyk jord. Vi forpliktet oss for øvrig til å erstatte alle skader som måtte oppstå på grunn av vannslippingen.

Jeg synes det er merkelig at vi ikke har hørt noe fra oppsitterne hvis der har vært

nevneverdig skade. Jeg vil undersøke denne saken nærmere.

Reguleringen av Store Sandvann med Krogvann samt av Lille Sandvann står i forbindelse med annet byggetrinn for Høylandsfossen. Maskineri og utstyr til denne utvidelse av kraftstasjonen er bestilt og skal leveres høsten 1957.

Når anlegget kommet i drift — forhåpentlig vinteren 1957—58 — må de vesentligste arbeider ved Store Sandvann og Lille Sandvann være ferdig.

I forbindelse med rentabilitetsberekningen for nyanlegget ble det satt opp en prognose over strømleveringen fram til 1958. Se bilag 3. «2nen utbygging av Høylandsfossen» side 4.

På side 3 vil en finne den levering som har funnet sted fram til juli 1955. Det er grunn til å tro at de tall som det er reknet med på side 4 vil holde.

For tiden får Flekkefjord Elektrisitetsverk som kjent kraft fra sin gamle stasjon Sagefossen og fra Høylandsfossen.

Suppleringkraft kjøpes fra Vest-Agder Elektrisitetsverk. Når annet byggetrinn for Høylandsfossen kommer i drift er det forutsetningen at kraftleien fra V. A. E. skal opphøre. En vil da måtte rekne med en samlet produkspon ved egne verker på 15,6 mill. kWh pr. år. Fordelingen av denne produksjon på verkets 2 stasjoner vil bli omtrent som angitt nederst på første side av bilag 4.

En ser av denne tabell at det vil trenges en gjennomsnittlig vannføring i de hardest belastede 5 måneder om vinteren på ca. 4,66 m^3/sek. Ingeniør Kincks Vandbygningskontor har bereknet vannføringen i «vinterhalvåret» til ca. 4,8 m^3/sek. i 9 av 10 år. Ved et samlet magasininnhold på 17,5 mill. m^3. Den omsøkte regulering av Lille Sandvann er derfor nødvendig når det nye aggregatet i Høylandsfossen blir tatt i bruk i 1957—58.

Til punkt III vil jeg bare si at de fall og vassrettigheter der her må siktes til nå er blitt så verdiløse for oppsitterne at de har ladt de gamle anlegg forfalle. Så vidt jeg vet er der ingen sager eller møllebruk (kverner) i drift. Oppsitterne på Kongevoll og Feggestad, som eier her, har isteden installert elektriske sager like ved sine våningshus. Flere av dem har hevdet at etter at en del av Lille Sandvanns naturlige nedslagsfelt ble overført til Kvinesdal (kraftstasjonen) omkring 1918 ble vannføringen så mye lavere at de hadde vansker med driften. De hadde jo ingen stemmerett i Lille Sandvann og Hommevann.

De små (oppdelte) fall det her er tale om har for tiden ingen verdi for den enkelte eier for separat utnyttelse. Samlet representerer de jo et vannfall med en viss verdi. Utviklingen har ført med seg at slike små vannfall blir forholdsvis dyre å bygge ut. Og driften av dem blir meget dyr når en som her ikke har et naturlig forbrukssentrum i nærheten. Verdien av fallet er derfor ikke stor.

En av eierne har vært inne på tanken om at Elektrisitetsverket ga et tilskudd til Hommevegen i kompensasjon for fallrettighetene. Andre vil ha erstatning i penger.

Bortsett fra tømmervegen over Skålandstjødna blir ikke kommunale «realverdier» forringet ved reguleringer av Lille Sandvann. Flukten fra disse «fjellbygder» begynte alt for 30 år siden og det er omkring 5 år siden den siste oppsitter flyttet fra gården Homme som ligger nærmest.

Med dette mener jeg å ha redegjort for det som er vesentlig i de tilsendte dokumenter angående regulering av Lille Sandvann.»

I brev 21. februar d. å. ba Hovedstyret ansøkeren om redegjørelse for hvor langt arbeidet med de tidligere tillatte reguleringer i vassdraget er kommet, og i brev av 22. s. m. opplyser overrettssakfører Håkon Nilsen at Elektrisitetsverkets styre regner med at samtlige arbeider skal være ferdig i løpet av sommeren. Overrettssakføreren henviser samtidig til følgende brev fra driftsbestyreren, datert 22. februar 1957:

«Dammen for Høylandsbotn ble ferdig høsten 1951 (til cote 77,50). Den er besiktiget av Vassdragsvesenet.

Dammen for Kumlevollvann er fullført etter ingeniør Kincks tegninger, men Vassdragsvesenet v/ overingeniør Arnesen krever at det blir utført visse tilleggsarbeider foran og bak dammen fordi grunnen ikke er god. Disse tilleggsarbeider kan først bli utført sommeren eller våren 1957 når vannføringen blir mindre. Dammen er ikke tatt i bruk. Reguleringen skjer ved en provisorisk nåledam.

Det er utført et midlertidig opptrekk for tømmer ved utløpet av Kumlevollvann. Det permanente opptrekket som Flekkefjord Kommunale Elektrisitetsverk er blitt pålagt å bygge vil bli utført sommeren 1957.

Terskelen ved utløpet av Gylandsåna i Kumlevollvann er ferdig og er besiktiget av Vassdragsvesenet ved overingeniør Arnesen.

Dammer for Store Sandvann og Krogvann er påbegynt. Disse arbeider er bortsatt på anbud og skal være ferdige 1. september 1957. Dammen ved Store Sandvann (Hestespranget) som mures i bruddsten er halvferdig, men betongdammen ved Krogvann er ikke påbegynt. Det er dog lagt veg fram til damstedet og foretatt sprenging og opprensking der dammen skal stå.»

Da omkostningsoverslaget tyder på at det magasinet som innvinnes ved oppdemning vil bli ekstra kostbart, ble elektrisitetsverket bedt om å ta under overveielse å innskrenke reguleringen til bare senkning, eller senkning kombinert med en mindre oppdemning.

Driftsbestyreren svarte i brev av 26. april:

«Vi kommer hermed tilbake til vår telefonsamtale med Dem den 25. april d. å.

Vårt styre har gått med på å endre søknaden til 5,5 m regulering. 3 m senkning og 2,5 m oppdemning. Reguleringsplanen blir da — bortsett fra senkingskanalen — omtrent i overensstemmelse med ingeniør Ledaals plan av 1919. (Bilag 1.) Magasin 3,1 mill. m^3.

Hvilken damtype som skal velges får en komme tilbake til når anbudene er kommet inn.

På grunn av spesielle forhold i Fedavassdraget blir det vanskelig å få tilstrekkelige magasiner for Høylandsfossen og en må derfor bruke den reguleringsrett som er erver-

vet for Lille Sandvann. Som det framgår av vedlagte følgeskriv blir magasinprisen forholdsvis høy også for de andre vann som kan komme på tale — spesielt når en tar hensyn til at fallet for kraftverket Høylandsfossen kun er 54,5 m.»

Det nevnte følgeskriv lyder:

«Flekkefjord Kommunale Elektrisitetsverk har ervervet rett til å demme vannet opp 4 m og til å senke det 3 m. Konsesjonssøknaden gjaldt derfor en reguleringshøyde på 7 m. Magasin 4,8 mill. m³.

Etter ingeniør Ledaals plan av 1919 skulle vannet demmes opp 2,5 m og senkes 2,5 m. Reguleringshøyde 5 m. Magasin 3,12 mill. m³. (Av ingeniør Ledaal angitt til 3,5 mill. m³.)

Etter vedlagte omkostningsoverslag — bilag 2 — vil anleggsomkostningene
ved 7 m regulering bli ..... kr. 376 600 og
ved 5 m regulering ..... » 225 250

Disse overslagene er satt opp på samme måte som ingeniør Ledaals fra 1919 — men med nye enhetspriser. For 7 m regulering er det foretatt ny massemberekning av dammen.

Verket har under oppføring en bruddsteinsdam på Hestespranget ved Store Sandvann i Gyland. Dammen skal ha en armert betongplate på vannsiden. Anbudspris for dam inkl. transportveger etc. ble her kr. 194 pr. m³ dam.

Overensstemmende med dette anbud skulle prisen for
7 m regulering av Lille Sandvann
bli ..... kr. 270 000
og for 5 m regulering ..... » 160 000
Dette gjelder fremdeles for en bruddsteinsdam som den ved Hestespranget.

Imidlertid kan forholdene ikke direkte sammenliknes og en antar at det riktig å rekne med minst kr. 300 000 for 7 m regulering og med minst kr. 180 000 for 5 m regulering.

Hvorvidt en platedam blir billigere kan først bedømmes når anbudene kommer inn.

Utenom selve anleggsutgiftene for dammen har en 1. Innløsning av rettigheter. 2. Mulig tilskudd til Hommevegen. 3. Tømmerveger for å avhjelpe skade på isvegen nedenfor Lille Sandvann, samt 4. erstatninger for nedlagte vannsager nedenfor Lille Sandvann (ved Haugarvika).

Disse utgifter kan f. eks. bli:

1.	Innløste rettigheter betalt	kr.	7 000
2.	Bidrag til Hommevegen	»	5 000
3.	Tømmerveger antatt	»	13 000
4.	Erstatninger for sagrettigheter	»	5 000
		kr.	30 000

Hvis disse utgifter tas med får en ved 7 m regulering samlet sum kr. 330 000 og 6,88 øre pr. m³ ved 5 m regulering samlet sum kr. 210 000 og 6,74 øre pr. m³.

Etter det opprinnelige omkostningsoverslaget med tillegg og rettigheter m. v. kr. 30 000 blir magasinprisen ved 7 m regulering 8,47 øre pr. m³ og 8,2 øre pr. m³ ved 5 m regulering.

Nedslagsfeltet for Lille Sandvann er tidligere angitt til 11 km². Ved kontroll i terrenget viste det seg at det gamle kartet var galt. Hvis en bruker det nye kartet for Fjotland som grunnlag blir nedslagsfeltet 4 à 5 km².

Med 4 km² nedslagsfelt blir årsavløpet 6,3 mill. m³ — altså nok til å fylle magasinet 1,3 ganger ved 7 m regulering (4,8 mill. m³ magasin) og 2 ganger ved 5 m regulering og 3,1 mill. m³ magasin.

Magasinprisen blir forholdsvis høy ved begge alternativer.

Da det av forskjellige grunner ikke er lett å få tilstrekkelige magasiner i Fedavassdraget og da ifølge ingeniør Ledaals plan omtrent alle vil få samme høye magasinpris som den for Lille Sandvann må verket gjøre bruk av dette vannet.

En kan neppe oppnå større magasinprosent enn 10 i Fedavassdraget, tilsvarende en regulert vannføring over året på 4,7 m³/sek. og i vinterhalvåret 6,2 m³/sek.

Ifølge ingeniør Ledaals plan av 1919 fordeler omkostninger m. v. for de forskjellige magasiner seg slik:

Lille Sandvann	3,5	mill. m³	2,6 øre/m³	375	pr. HK
Sandvann—Krogvann	8,7	mill. m³	1,2 øre/m³	343	pr. HK
Nulandsvann	1,3	mill. m³	2,5 øre/m³	168	pr. HK
Fedogvann	1,8	mill. m³	2,1 øre/m³	278	pr. HK
Nettlandsvann	8,8	mill. m³	2,6 øre/m³	336	pr. HK
Dunsædvann	12,3	mill. m³	1,5 øre/m³	349	pr. HK
Øysædvann	1,1	mill. m³	2.6 ørt/m³	309	pr. HK
Kongevollvann	28,3	mill. m³	2,8 øre/m³	363	pr. HK
	65,8	mill. m³	2,3 middel	345 middel	

Av ovenstående vann har verket fått reguleringsrett for Lille Sandvann 7 m regulering 4,8 mill. m³.

Store Sandvann med Krogvann 4,5 m regulering magasin 8,0 mill. m³ (ikke 8,7).

Kumlevollvann 1,7 m regulering. Magasin 5,3 mill. m³. 28,3 mill. m³ kan ikke oppnås i Kumlevollvann.

Regulering av Nulandsvann, Fedogvann og Øysædvann blir det antagelig ikke noe av.

Verket har tidligere søkt om å få regulere Dunsædvann — men Gyland herredstyre satte seg imot og deretter ble saken foreløpig droppet fra verkets side.»

Den opprinnelige søknad har vært forelagt for inspektøren for ferskvannsfisket som uttaler i brev av 18. mai d. å.:

«Saken har vært forelagt fiskerikonsulenten for det Østenfjelske og jeg viser til hans uttalelse, datert 8. desember 1955, som følger vedlagt i gjenpart.

Jeg tør foreslå følgende inntatt i konsesjonsvilkårene:

«Til fremme av fisket plikter konsesjonæren årlig å sette ut yngel og/eller settefisk etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Om departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i reguleringsområdet, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.»»

Fiskerikonsulentens uttalelse lyder:

«Idet sakens dokumenter følger vedlagt tilbake, kan jeg tilrå at det i konsesjonsbetingelsene pålegges konsesjonæren årlig utsetting av yngel eller settefisk i et antall som blir å bestemme av Landbruksdepartementet.

Hvorvidt det i første omgang vil være nødvendig med slik utsetting, kjenner jeg ikke til. En bør være oppmerksom på at det i mange vann på disse kanter er overbefolkning, hvorfor forholdet bør undersøkes før en går til utsetting.»

Hovedstyret skal bemerke:

Flekkefjord Kommunale Elektrisitetsverk har før fått tillatelse til følgende reguleringer i Fedavassdraget:

Regulering	ved/kgl. res. av
3 m regulering av Høylandsbotn	28/ 6 1946
1,7 m senking av Kumlevollvatn	30/ 6 1949
Ytterligere 1,5 m oppdemming av Høylandsbotn	15/12 1950
4,5 m oppdemming av Krogvatn og Store Sandvatn	15/ 8 1952

Dette representerer et magasininnhold på 14,2 mill. m^3 og påregnelig regulert vassføring er ansatt til 3,26 m^3/sek. Elektrisitetsverket utnytter den regulerte vassføringen i sitt kraftverk i Høylandsfossen. Kraftverkets installasjon var før 1 200 kW, men er nå besluttet økt med et nytt aggregat på 3 000 kW (4 200 hk/3 400 kVA). De allerede tillatte reguleringer er under arbeid og blir fullført i nær fremtid, men gir ikke nok driftsvann til den økte installasjon. Elektrisitetsverket søker derfor nå om tillatelse til også å regulere Lille Sandvatn. Søknaden som er kunngjort og forelagt distriktet, omfattet 7 m regulering ved 4 m oppdemming og 3 m senkning. Reguleringens omfang er nå redusert slik at søknaden gjelder 5,5 m regulering ved 2,5 m oppdemming og 3 m senking som vil gi et magasin på 3,1 mill. m^3. Hovedstyret regner at denne regulering vil gi en vassføringsøking på 0,4 m^3/sek., tilsvarende en kraftøking på ca. 290 nat.-HK i Høylandsfoss (54,5m) og ca. 220 nat.-HK i de ikke utbygde fall Fløytlandsfoss (ca. 22 m) og Fedefoss (ca. 20 m). Disse siste fall kan ikke antas å bli utbygd i nær fremtid utover de ca. 100 kW som A/S Fede Elektrisitetsverk nå nytter av Fedefossen, og nyttevirkningen av reguleringen vil da innskrenke seg til ca. 290 nat.-HK.

Ansøkeren anslår utgiftene ved 7 m regulering til kr. 376 600 og til kr. 225 250 for 5 m regulering. Omkostningene ved 5,5 m regulering kan derfor sannsynligvis settes til ca. kr. 260 000. I tillegg til disse beløp kommer erstatninger for:

Skader og ulemper:

Lille Sandvatn ligger på kote 249 og er omgitt av utmark med snaufjell og lyng. Ansøkeren opplyser at reguleringer ikke vil volde skade på skog, jord eller beite.

De innkomne uttalelser tyder på at den største skadevirkning består i ulempe for skogsdriften og redusert verdi av fallrettighetene mellom Skålandstjødna og Kumlevollvatn. Det synes således godtgjort at reguleringen vil medføre ulemper for tømmertransporten over Skålandstjødna. Ansøkeren anslår arealet av den skogen hvorfra virket naturlig drives fram over Skålandstjødna, til ca. 2 km^2 idet det nå er bygd vei inn i feltet på sydsiden av vatnet. Gyland formannskap setter fram krav om at det blir bygd skogsveier som kan avhjelpe skadene for tømmerdrifta.

Etter det foreliggende antar Hovedstyret at de fallrettigheter som blir berørt, for tiden ikke nyttes i større utstrekning. Ansøkeren uttaler således at det nå visstnok ikke er sagbruk eller møller i drift der, og at rettighetseierne har gått over til elektrisk drift av sine sager. Grunneierne peker i sine uttalelser på at deres rett til regulering av Skålandstjødna blir ubrukelig når Lille Sandvatn blir regulert, men berører ikke utnyttelsen av fallrettighetene nærmere. — Om fiske foreligger det ikke fullstendige opplysninger, men det må sannsynligvis antas at reguleringen vil medføre en del skade også når det gjelder det.

For ansøkeren vil reguleringen medføre store fordeler. Ytterligere regulering i vassdraget er påkrevd for å skaffe vann til den utvidede installasjon i Høylandsfoss. Hovedstyret finner derfor at betingelsene er til stede for at tillatelse til ekspropriasjon etter vassdragslovens § 62 kan gis, jfr. samme lovs § 126, og vil anbefale at den endrede søknad blir imøtekommet.

Hovedstyret antar videre at det på grunn av skade for ferdsel og fløting trenges tillatelse etter vassdragslovens § 104, og vil tilrå at slik tillatelse blir gitt.

Utkast til betingelser vedlegges.

Om disse bemerkes:

Avgifter, post 1.

For de tidligere reguleringer i vassdraget som er tillatt i medhold av reguleringsloven er det betinget avgifter etter satsene kr. 0,50 pr. nat.-HK til staten og kr. 1,50 pr. nat.-HK til kommuner. Selv om tillatelsen i dette til-

felle gis etter vassdragsloven mener Hovedstyret at Lille Sandvatn bør stilles på linje med de bestående reguleringer når det gjelder avgifter. Man foreslår derfor samme avgiftssatser for denne regulering som for de tidligere.

Frister, post 3.

Under henvisning til uttalelsene fra Gyland kommune finner man det riktig å ta med bestemmelse om frister.

Opphjelp av fisket, post 7.

Posten er i det vesentlige redigert overensstemmende med forslaget fra Fiskeriinspektøren.

Tiltaksskjønn, post 9.

Gyland formannskap krever at det settes i verk tiltak for å avhjelpe de skader reguleringen vil medføre for skogsdrifta, og sikter da i første rekke til ødelagte fremdriftsmuligheter. Ansøkeren innrømmer at slike skadevirkninger kan ventes. Hovedstyret finner det riktigst at dette spørsmålet blir vurdert av skjønnsmennene dersom minnelig overenskomst ikke oppnås.

De øvrige poster trenger formentlig ingen kommentar.

Manøvreringsreglement.

For å oppfylle bestemmelsene i vassdragslovens § 127, vil man foreslå at det blir fastsatt manøvreringsreglement for reguleringen. Vedlagte utkast er stort sett overensstemmende med ansøkerens forslag og har samme form som reglementene for de tidligere reguleringer i vassdraget.

Når det gjelder reguleringsretten i Skålandstjødna, har Hovedstyret vært inne på den løsning å foreslå tatt inn i manøvreringsreglementet bestemmelse om at Lille Sandvatn ikke skal fylles før det nåværende nedenforliggende Skålandstjødnmagasinet er fylt tilstrekkelig for behovet i de nærmeste nedenforliggende bruk. Man finner imidlertid ikke, ut fra de foreliggende opplysninger, tilstrekkelig grunnlag for en slik bestemmelse.

Når det gjelder uttalelsene fra Gyland herredstyre og formannskap om at ansøkeren først bør fullføre de reguleringstiltak som det allerede er gitt tillatelse til, skal man vise til driftsbestyrerens brev av 29. november 1955 og 22. februar d. å.

Sakens dokumenter følger vedlagt.

Behandlet i møte 26. juni 1957.»

Hovedstyrets utkast til betingelser for tillatelsen er sålydende:

«1.

For den øking av vasskraften som ved reguleringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,50 pr. nat.-HK.

Til fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 1,50 pr. nat.-HK.

Økingen av vasskraften beregnes på grunnlag av den øking av vassføringen som reguleringen antas å ville medføre utover den vassføring som har kunnet påregnes med den tidligere bestående regulering. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinene utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lågvassperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal anses som den ved reguleringene innvunne øking av vasskraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntrer etter hvert som den ved reguleringene innvunne vasskraft tas i bruk. Avgiftene har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

2.

Eksproprianten plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanlegget, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anlegget skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand. Dets utførelse så vel som dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av eksproprianten.

3.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år etterat konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

4.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere, som har norsk innføds- eller statsborgerrett.

Vedkommende myndighet kan dog tillate unntagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot kan fremmede arbeidere også tilaltes benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i ekspropriantens tjeneste erlegges til statskassen en løpende mulkt stor kr. 50 — femti kroner — for hver person.

5.

Eksproprianten skal ved bygging og drift av anlegget anvende norske varer for så vidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at det er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestilling — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er det adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer, når særlige hensyn gjør det påkrevd.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger eksproprianten for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

6.

Vannslippingen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger.

En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglement er fastsatt.

7.

Til fremme av fisket plikter konsesjonæren årlig å sette ut yngel og/eller settefisk etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Om departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i reguleringsområdet, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.

8.

Eksproprianten skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser, som i det offentliges interesse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte reguleringsgrenser betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som eksproprianten måtte la oppta i anledning av anlegget, skal tilstilles Norges geografiske oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

9.

Flekkefjord Kommunale Elektrisitetsverk plikter å treffe nødvendige tiltak for å søke å avhjelpe skader og ulemper som reguleringen fører med seg for bygdefolkets interesser. Spørsmålet om hvorvidt det skal treffes tiltak, og i tilfelle hvilke, avgjøres i mangel av overenskomst ved skjønn som kan fremmes i forbindelse med ekspropriasjonsskjønnet.

10.

Eksproprianten underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av eksproprianten etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.»

Hovedstyrets utkast til manøvreringsreglement er sålydende:

«1.

Reguleringsgrensene er:

Øvre kote	251,5
Nedre kote	246,0
Reguleringshøyde	5,5 m

Høydene refererer seg til sommervannstanden som er betegnet med kote 249.

Reguleringsrensene skal betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

2.

Det skal ved manøvreringen has for øye at vassdragets naturlige flomvassføring såvidt mulig ikke forøkes. Heller ikke må den naturlige lågvassføring forminskes til skade for andres rettigheter. For øvrig kan vannslippingen foregå etter Flekkefjord Kommunale Elektrisitetsverks behov så lenge fallene mellom Skålandstjødna og Kumlevollvatn ikke er utbygd i vesentlig grad.

3.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godkjennes av vedkommende departement. Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet kan bestemme hvor damvokteren skal bo og at han skal ha telefon i sin bolig.

4.

Det føres protokoll over uttappingen fra magasinet og avleste vannstander samt observeres og noteres, om det forlanges, regnmengder, temperatur m. v. Av denne protokoll sendes, hvis det forlanges, avskrift til Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet.»

Departementet skal bemerke:

Flekkefjord kommune har etter krigen bygget ut Høylandsfossen i Feda med en foreløpig installasjon på 1 200 kW. Elektrisitetsverket har dessuten også en kraftstasjon i Sagefossen i Sagelven med en kapasitet på 1 400 kW. I tillegg hertil må Flekkefjord leie noe kraft fra Vest-Agder Elektrisitetsverk for å kunne dekke behovet.

Av de tillatte reguleringer er det bare reguleringen av Høylandsbotn som er gjennomført. Reguleringsarbeidene vedkommende Kumlevollvatn og Store Sandvatn med Krokevatn ventes imidlertid å bli fullført inneværende sommer. Arbeidene med utvidelse av Høylandsfossen kraftstasjon med et nytt aggregat på ca. 3 000 kW er i full gang og ventes fullført vinteren 1957—58, slik at den samlede ytelse fra denne stasjon da blir 4 200 kW. Kraftleien fra Vest-Agder Elektrisitetsverk vil da kunne opphøre.

Reguleringen av Lille Sandvatn er nødvendig for å skaffe nok driftsvann til den økte installasjon.

Hovedstyret har beregnet kraftøkingen i Høylandsfoss ved 5,5 m regulering til ca. 290 nat.-HK. Hertil kommer ca. 220 nat.-HK i Fløytlandsfoss og Fedefoss, som imidlertid ikke antas å ville bli nyttet i nær fremtid.

Omkostningene ved reguleringen er anslått til kr. 260 000.

Det er ikke opplyst at reguleringen vil volde skade på skog, jord eller beite. Derimot er det mulig at fisket vil bli noe skadelidende.

Reguleringen vil videre utvilsomt medføre ulemper for tømmertransporten over Skålandstjødna. De private fallrettigheter mellom Skålandstjødna og Kumlevollvatn vil få mindre verdi for eierne, men fallene synes etter det opplyste for tiden ikke å bli nyttet i større utstrekning.

Hovedstyret har anbefalt at tillatelse til reguleringen blir gitt etter vassdragslovens § 62. Videre har Hovedstyret antatt at elektrisitetsverket på grunn av den skade reguleringen medfører for ferdsel og fløting også trenger tillatelse etter samme lov § 104 og har anbefalt slik tillatelse gitt.

Etter departementets mening kommer lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 (nr. 17) til anvendelse på den søkte regulering, både på grunn av den skade og ulempe reguleringen bevirker for den almene ferdsel og fløting og på grunn av kraftøkingen, som samlet utgjør ca. 510 nat.-HK, jfr. lovens § 3 pkt. 2 litra b og d.

Departementet antar at betingelsene i reguleringslovens § 8 pkt. 1 for å gi tillatelse som søkt om er til stede, og vil anbefale at tillatelse blir gitt til 5,5 m regulering av Lille Sandvatn.

Departementet har ikke noe å bemerke til de vilkår Hovedstyret har foreslått, men da tillatelsen skal gis etter reguleringsloven, må det i tillegg til disse også fastsettes en rekke andre vilkår som etter reguleringsloven er ufravikelige. Departementet vil etter omstendighetene anbefale at tillatelsen meddeles på samme vilkår som reguleringskonsesjonen av 15. august 1952 vedkommende Store Sandvatn med Krokevatn med de endringer som fremgår av Hovedstyrets forslag. Disse gjelder post 16 om fremme av fisket, jfr. post 7 i Hovedstyrets forslag, og ny post 21 (mellom tidligere post 20 og 21) om tiltak for bygdefolkets interesser, jfr. post 9 i Hovedstyrets forslag. I post 16 er plikten til å rydde de neddemte arealer begrenset til trær og busker over en meters høyde. Bestemmelsene i post 12 om forsorgsutgifter og post 22, tredje ledd (tidligere post 21), er formet overensstemmende med praksis i den senere tid. Departementets forslag til konsesjonsvilkår er i sin helhet sålydende:

«1.

Reguleringskonsesjonen gis på ubegrenset tid.

Dersom vannfall, der ikke tilhører staten eller norske kommuner, deltar i reguleringen eller blir medeiere i reguleringsanlegget, gjelder konsesjonen for disses vedkommende i 50 år. Ved konsesjonstidens utløp tilfaller disse vannfallseieres andeler i reguleringsanlegget staten uten vederlag.

Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras.

Det utførte reguleringsanlegg eller andel deri, kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vannfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

I det 35. år fra konsesjonens datum skal staten kunne innløse de andeler i reguleringsanlegget som måtte tilhøre eiere for hvem reguleringstillatelsen er tidsbegrenset. Benytter staten seg ikke herav, skal den i det 10. år deretter ha samme adgang. Bestemmelsen om innløsning må være meldt reguleringsanleggets eiere 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne således at grunnstykker og rettigheter samt vannbygningsarbeider og hus betales med hva de bevislig har kostet ved erververlsen med fradrag for amortisasjon i 50 år. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Anlegget skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvor vidt så er tilfellet avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn av uvillige menn på statens bekostning.

Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

3.

For den øking av vannkraften som ved reguleringen tilflyter eiere av vannfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,50 pr. nat.-HK.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 1,50 pr. nat.-HK.

Økingen av vannkraften beregnes på grunnlag av den øking av vassdragets lavvannføring, som reguleringen antas å ville medføre utover den vannføring, som har kunnet påregnes år om annet med de i vassdraget tidligere bestående reguleringer. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinet utnyttes på en sådan måte at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hver enkelt tilfelle skal ansees som den ved reguleringen innvunne øking av vannkraften, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntrer etterhvert som den ved reguleringen innvunne vannkraft tas i bruk.

Avgiftene har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

4.

Nærmere bestemmelse om betalingen av avgifter etter post 3 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 20, skal for så vidt de ikke er fastsatt av Kongen, med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

5.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år etter at konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

6.

Arbeidet skal utføres ved funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anlegget anvende norske varer for så vidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mere enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeide og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges. Toll- og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan tilstede unntagelser fra disse regler når særegne hensyn gjør det påkrevet.

7.

Forsikring tegnes fortrinsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

8.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeide eller pålegges noen forpliktelser med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med sin virkelige verdi beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere, skal netto-overskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øyemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd

med et av arbeiderne oppnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

9.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige legehjelp og å holde et for øyemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

10.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende regjeringsdepartements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leiet hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsene i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesvegstyret bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger og broer, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. Veger og broer som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget.

12.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende forsorgskommune slike forsorgsutgifter som i vassdragsreguleringsloven er forutsatt dekket ved fond i samsvar med reglene i lovens § 12, pkt. 7, 1. ledd og 2. ledds første og annet punktum.

13.

Konsesjonæren plikter etter bestemmelse av vedkommende departement og på vilkår som dette fastsetter å samarbeide med andre kraftanlegg, når dette finnes hensiktsmessig av hensyn til den alminnelige kraftforsyning. Kraftstasjon og ledningsnett skal etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement utføres således at anlegget kan sammensluttes og drives under ett med andre lignende kraftanlegg.

Konsesjonæren plikter å foreta de forandringer av anlegget som måtte finnes påkrevet av hensyn til sådant samarbeide. Bestemmelse om utredelse av de hermed forbundne omkostninger, treffes av departementet. Det tas ved avgjørelsen størst mulig hensyn til anleggets økonomiske forhold.

14.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanlegget, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anlegget skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand. Dets utførelse så vel som dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

15.

Ved damanlegget skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at anleggets eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anlegget eller dets benyttelse. Anleggets eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anlegget som skjer i krigsøyemed.

16.

Til fremme av fisket plikter konsesjonæren årlig å utsette yngel og/eller settefisk etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Om departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i reguleringsområdet, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.

Konsesjonæren plikter før reguleringen tas i bruk å rydde de neddemmede arealer for trær og busker over en meters høyde.

17.

Vannslippingen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger. En norsk statsborger, som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

18.

Reguleringsanleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser som i det offentliges interesse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte reguleringsgrenser betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anlegget, skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

19.

Eieren skal uten vederlag for det utførte anlegg finne seg i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

20.

De vannfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved reguleringen innvunne driftsvann, er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner som departementet bestemmer, etter hvert som utbyggingen skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vannfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Når 30 år er forløpet fra konsesjonens datum kan de kommuner, hvis interesser berøres av reguleringen, uansett den ovenfor betingede prosent for kraftavgivelse og uten hinder av den foran fastsatte begrensning med Kongens samtykke, etterhvert som kraft blir ledig, kreve avgitt fra de av vassdragets vannfall der tilhører norske kommuner, ytterligere kraft så vidt fornødent til å dekke deres eget behov eller til å forsyne deres innvånere med kraft til lys, varme, gårdsdrift, håndverk eller småindustri.

Kraften avgis i den form hvori den produseres. Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningen økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pst. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnet på denne måte blir uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vannfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften i stedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan så vel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5. år. Hvis eieren leier ut kraft og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne, kan kommunen eller staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas.

Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

21.

Reguleringsanleggenes eier plikter å treffe nødvendige tiltak for å søke å avhjelpe skader og ulemper som reguleringen fører med seg for bygdefolkets interesser. Spørsmålet om hvorvidt det skal treffes tiltak, og i tilfelle hvilke, avgjøres i mangel av overenskomst ved skjønn som kan fremmes i forbindelse med skjønn etter vassdragsreguleringslovens § 16.

22.

Det påhviler konsesjonæren i den utstrekning, hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter, å unngå ødeleggelser av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og steder, som kan antas å ha vitenskapelig eller historisk betydning.

Så framt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Landsforeningen for naturfredning i Norge i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonshaveren plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene — i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter — å dra omsorg for at det ferdige anlegg og utsprengte steinmasser og lignende virker minst mulig skjemmende i terrenget.

Om nærværende bestemmelse gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

23.

Departementet kan under særlige omstendigheter gi en vannfalls- eller brukseier, som ikke er medeier i reguleringsanlegget tillatelse til å benytte driftsvann som er innvunnet ved reguleringen mot en årlig godtgjørelse til reguleringsanleggets eier. Denne godtgjørelse skal i tilfelle av tvist fastsettes av departementet.

24.

Reguleringsanleggets eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av reguleringsanleggets eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

25.

Alle heftelser som hviler på anlegget faller bort når og i den utstrekning dette i henhold til reguleringskonsesjonen går over til staten etter post 1 eller innløses av staten.

26.

Reguleringskonsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anlegget er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.»

Hovedstyrets forslag til manøvreringsreglement vil departementet anbefale.

Departementet går ut fra at det vil være bemyndiget til å avgjøre eventuelle spørsmål om mindre planendringer uten å forelegge saken for Kongen.

Manøvreringsreglement anbefales fastsatt overensstemmende med Hovedstyrets forslag som gjeldende inntil videre.

Industridepartementet

tilråder:

1. I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 tillates Flekkefjord kommunale Elektrisitetsverk å foreta en regulering av Lille Sandvatn i Fedavassdraget på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 9. august 1957.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringen overensstemmende med det i Industridepartementets ovennevnte tilråding inntatte utkast som gjeldende inntil videre.

29. A/S Nidelvens Vandkraft.

(Tillatelse til å erverve deler av nedre fossefall i Nidelva i Øyestad herred i Aust-Agder fylke.)

Kronprinsregentens resol. av 23. august 1957.

Høyesterettsadvokat Harald Knudtzon har i brev av 28. mars 1955 på vegne av A/S Nidelvens Vandkraft søkt om konsesjon til å erverve fallrettigheter i Nidelven i Øyestad herred i Aust-Agder. Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i anledning søknaden i brev av 27. juni 1957 til departementet gitt følgende uttalelse:

«Med departementets ekspedisjon av 31. mars 1955 (jnr. 1012/55 IDV) har Hovedstyret mottatt til uttalelse følgende søknad av 28. mars 1955 fra høyesterettsadvokat Harald Knudtzon:

«På vegne av A/S Nidelvens Vandkraft tillater jeg meg herved å søke om konsesjon til å erverve de fall- og vassdragsrettigheter i Øyestad herred, Aust-Agder, som er omtalt nedenfor:

Den nederste utbygning i Nidelven er A/S Rygene Træmassefabrikkers anlegg. Undervannstanden for turbinene på begge sider av elven varierer mellom ca. kote 15 og ca. kote 16.

Fallstrekningen nedenfor omfatter endel mindre stryk, Strubrofossen, Øvre Kalvehagfoss, Refsnesfossen og Nedre Kalvehagfoss.

På elvens høyre (søndre) side tilhører fallstrekningen fra kote 6 til kote 0 eiendommene g.nr. 26 b.nr. 2, b.nr. 3, b.nr. 5, b.nr. 6 og b.nr. 8, Tingstveit i Øyestad. Jeg vedlegger en erklæring datert 20. november 1954 fra forstkandidat Carl Boe om de enkelte bruks fallhøyder etter nivellement på grunnlag av vassdragsvesenets fastmerker.

På elvens venstre side eier bankbokholder B. Løge og avdøde A. Løges arvinger visse vassdragsrettigheter, betegnet Løges vannrettighet g.nr. 23 b.nr. 80 av skyld mark 0,04 i Øyestad, og en ikke særskilt skyldsatt vassdragsrettighet under g.nr. 23 b.nr. 43. Fallhøyden er helt ubetydelig.

Ellers eier A/S Nidelvens Vandkraft og A/S Rygene Træmassefabrikker grunnen eller vassdragsrettighetene på begge sider av elven mellom kote 15 og kote 0.

Av aksjene i A/S Nidelvens Vandkraft eier A/S Rygene Træmassefabrikker alle, unntatt to.

Det er A/S Nidelvens Vandkraft som disponerer det vesentlige av fallstrekningen, og det er da naturlig at ervervskonsesjonen i tilfelle meddeles dette selskap. En senere utbygning av vassdraget vil også komme til å skje i dette selskaps navn, men de to falleiere vil samarbeide om utbygningen.

Det har gjennom et par års tid til årsskiftet 1953—54 vært forhandlet mellom A/S Nidelvens Vandkraft og Det norske Nitridaksjeselskap om utbygningen av de her omtalte nedre fossefall i Nidelven, basert på at D. N. N. skulle leie kraften for en påtenkt utvidelse av aluminiumsfabrikken på Eydehavn, og som en forutsetning for gjennomføringen av planen ble det inngått kontrakter mellom A/S Nidelvens Vandkraft og eierne av de Tingstveit-gårder, og mellom selskapet og bankbokholder B. Løge og avdøde A. Løges arvinger om ervervelse av de fallstrekninger og rettigheter, som er nevnt ovenfor.

Etter at D. N. N. har trukket seg tilbake, er A/S Nidelvens Vandkraft ikke forpliktet til oppfyllelse av avtalen, men selskapet har forstått at selgerne er sterkt interessert i at overdragelsen blir gjennomført, og da A/S Nidelvens Vandkraft fortsatt arbeider med utbygningsplanene, har man etter omstendighetene bestemt seg for å erverve disse rettigheter under forutsetning av at konsesjon vil bli meddelt på rimelige vilkår.

Jeg vedlegger avskrifter av de kjøpekontrakter som det er referert til ovenfor. Så vidt jeg kan se, motsvarer vederlaget til Tingstveit-bøndene ca. kr. 55 pr. nat.-HK, og det er vel den høyeste pris som er betalt for vassdragsretter i Norge etter den oversikt jeg har. For Løges vedkommende er forholdet antagelig enda gunstigere.

Jeg nevner dette for å gjøre det klart at det fra erververens side ikke er tale om et kjøp av vassdragsrettigheter i spekulasjonsøyemed, slik at det vil være forsvarlig å meddele konsesjon, selv om utbygningen ikke er umiddelbart forestående.

Til orientering ved behandlingen av saken vedlegger jeg et overslag som ingeniør Chr. F. Grøner hadde utarbeidet pr. 1. november 1953, og ingeniør Grøners tegning nr. 4286 A som viser anleggsplanen. Som det vil sees, var det meningen å demme til kote 15 ved Refsnesfossen, hvor forholdene ligger vel til rette for damfestet. Kraftstasjonen skulle sprenges i fjellet på sørsiden av elven, en omløpstunnel var påtenkt gjennom Refsnestangen. Driftstunnelens utløp var forutsatt nedenfor Nedre Kalvehagfoss.

Jeg nevner for ordens skyld at denne plan bare må betraktes som et alternativ for utbygningen. Det har vært overveiet å legge kraftstasjonen på nordsiden av elven, og likeledes kan det være spørsmål om å bygge ut i to trinn, eventuelt i kombinasjon med en utvidelse av anlegget ved Rygenes ovenforliggende kraftstasjon.

Oppdemningen ved Refsnes vil praktisk talt ikke berøre dyrket mark.

Tømmeret ledes allerede nå fra Rygenefossen i tunnel til nedenfor Nedre Kalvehagfoss, og fløtningen blir overhodet ikke berørt ved utbygningen.

Det foregår ikke ferdsel på den strekning av elven som blir berørt ved anlegget.

Laksefisket tilligger Nidelvens Vandkraft, Rygene og Tingstveit-bøndene, og som det vil ses av overenskomstens punkt 5, dekker vederlaget for Tingstveit-gårdene også erstatning for mulig forringelse av fisket. Imidlertid må det anlegges laksetrapp, så laksen kan komme forbi dammen og videre oppover i elven.

A/S Nidelvens Vandkraft tar sikte på fortrinsvis å nytte kraften til industrielt bruk, men kan på dette tidspunkt ikke gjøre nærmere rede for sine planer.

A/S Nidelvens Vandkraft eier ikke andre fall enn de som er nevnt her.

A/S Nidelvens Vandkrafts aksjekapital er for tiden kr. 54 360. Det er meningen senere å foreta en mindre utvidelse av kapitalen. Som ovenfor nevnt tilhører samtlige aksjer i A/S Nidelvens Vandkraft unntatt to A/S Rygene Træmassefabrikker, som har en betydelig egenkapital og hvis aksjekapital er kr. 1 650 000. Det vil være praktisk at finansieringen i størst mulig utstrekning skjer ved lån, dels ved pantelån, dels ved lån fra A/S Rygene Træmassefabrikker og kraftkunder. Jeg tør allerede nå be om at det ikke blir stillet vilkår om at selskapets grunnkapital skal økes i samsvar med konsesjonslovens § 2 post 1 i. f.

Jeg vedlegger erklæring fra styret for A/S Rygene Træmassefabrikker og fra styret for A/S Nidelvens Vandkraft om disse selskapers kapitalforhold, jfr. konsesjonslovens § 24.

Jeg tar forbehold om at det kan bli aktuelt å søke om dispensasjon fra byggefristene og går ut fra at en slik søknad vil bli imøtekommet, idet konsesjonssaken fremmes nå vesentlig for å imøtekomme grunneierne.

Likeledes tar jeg forbehold om å søke om dispensasjon fra bestemmelsene om kraftavgivelse. Jeg går imidlertid ut fra at det ikke vil bli krevet konsesjonskraft i dette tilfelle, da Øyestad kommune får sitt behov dekket fra Aust-Agder kraftverk.

Jeg ber også om at konsesjonsavgiften blir regnet med et så rimelig beløp som mulig. Kraftstasjonen vil få plikt til å svare en forholdsmessig del av den reguleringsavgift som utlignes på brukseierforeningens medlemmer for regulering av magasinene i Nisser- og Fyrisvann.

Jeg regner med at konsesjon i tilfelle blir meddelt for 50 år og gir endelig uttrykk for en forutsetning om at det ikke vil bli aktuelt for kommune eller stat å reise krav om forkjøpsrett.

I henhold hertil tillater jeg meg å søke om at det må bli gitt A/S Nidelvens Vandkraft konsesjon på ervervelse av fallstrekninger og rettigheter som nærmere angitt i:

1. Overenskomst av 6. november 1951 mellom på den ene side A/S Nidelvens Vandkraft og på den annen side Olivia Salvesen som eier av g.nr. 26 b.nr. 2, Biarne Sætra som eier av g.nr. 26 b.nr. 3, Hagbart Nielsen som eier av g.nr. 26 b.nr. 5, Eirik Tingstvit som eier av g.nr. 26 b.nr. 6 og Jørgen J. Tingstveit som eier av g.nr. 26 b.nr. 8, samtlige i Øyestad herred, og
2. i overenskomst av 14. november 1951 mellom på den ene side A/S Nidelvens Vandkraft og på den annen side B. Løge og A. Løges arvinger som eiere av g.nr. 23 b.nr. 80 og som eiere av den ved salg av g.nr. 23 b.nr. 43 reserverte vassdragsrett som nå vil bli særskilt skylddelt.»

Med høyesterettsadvokat Knudtzons brev av 2. november 1955 er søknaden supplert således:

«Jeg tillater meg vedlagt å oversende en spesifikasjon over eiendomsforhold og fallhøyder m. v. som formentlig inneholder de data som det ærede Hovedstyre trenger. Sammen med oppstillingen følger et kart over elven med eiendommene inntegnet, og erklæring av 15. juni d. å. fra forstkandidat Carl A. Boe om nivellement over de eiendommer som tilhører respektive A/S Rygene Træmassefabrikker og A/S Nidelvens Vandkraft.

Det er tilsynelatende en uoverensstemmelse mellom dette nivellement og forstkandidat Boes nivellement av 20. september f. å. som tidligere er oversendt Hovedstyret. Som det vil ses, er fallhøyden for Løges vannrett etter begge nivellementer 0,2 m, mens fallhøyden for Tingstveit-eiendommene etter det siste nivellement går fra kote 5,50 til 0. Denne tilsynelatende uoverensstemmelse forklarer herr Boe således: Akkurat i grensen mellom Tingstveit og Nidelvens vassdragsrettighet g.nr. 63 b.nr. 5 er der i elven et grunt flatt fjellparti, hvor vannet heves ved oppstuing når vannføringen økes. Vannet får sterk fart i Refsnesfossen. Det står rett på denne grunnen og tvinges over dette slake fjellpartiet, høyere jo større vannføringen er til et visst punkt. Motsatt elveside ligger derfor lavere, da det her er dypere vann. Det er mulig at høydeforskjellen ved de to oppgitte vannføringer (127 m³/sek. og 64.3 m³/sek.) bare er 0.40 m. Vannet er så urolig at en helt nøyaktig høyde må supponeres.

Det er fra konsesjonssøkerens side intet å bemerke til at man i forhold til Tingstveitgårdene under ervervssaken går ut fra at fallhøyden er 6 m.

Som bilag vedlegger jeg videre brev fra ingeniør Chr. F. Grøner av 1. ds., der det er opplyst hvor mange nat.-HK fallet og de enkelte deler kan utbringes til.

Jeg har tatt til etterretning at Hovedstyret har funnet grunn til å nevne at de foreliggende planer synes noe løse som grunnlag for en konsesjon. Jeg gjør i den anledning oppmerksom på at det må anses å være i høy grad rasjonelt at fallrettene blir samlet så langt det er praktisk og økonomisk hensiktsmessig, og de opplysninger som jeg har gitt i min første henvendelse, viser også at her kan det ikke være betenkelig av hensyn til falleierne at disse rettigheter blir erververt av det selskap som har den største falldel. Det dreier seg jo her ikke om oppkjøp i spekulasjonshensikt. Det er selgerne selv som er mest interessert i at kjøpet gjennomføres nå, og det betales en åpenbart meget høy pris for rettighetene. Videre er det konsesjonssøkeren som tar risikoen på erverv nå, uansett at man er klar over at det kan gå noen tid før utbyggingen blir gjennomført. Det skyldes at erververen regner med at fallene vil bli søkt utbygget meget snart, selv om arbeidet med Det Norske Nitridaktieselskap dessverre ble resultatløst for et par år siden.»

Søknaden er forelagt distriktet til uttalelse under henvisning til §§ 7 og 24 i ervervsloven.

Øyestad herredstyre anbefaler ifølge vedtak i møte 22. februar 1956 konsesjon «på vanlige vilkår under forutsetning av at kommunen blir skadesløs ved eventuell oppdemning og utbygging.»

Fylkesmannen i Aust-Agder har i oversendelsespåskrift datert 2. mars 1956 «ikke noe å tilføye utover det som er sagt i kommunestyrets vedtak».

Høyesterettsadvokat Knudtzon opplyser i brev 17. mars 1956 at det er bestemt at utbyggingen av de nedre fossefall i Nidelva skal settes i gang så snart forholdene gjør det mulig.

I brev av 11. mars 1957 opplyser han videre at det foreligger vedtak om at aksjekapitalen skal utvides til kr. 165 000 ved kontant innbetaling, og samtidig skal vedtektene — som er vedlagt — endres for helt ut å tilpasse vedtektene for A/S Rygene Træmassefabrikker bl. a. med gjennomgående styrer. Ellers er søknadens opplysninger om A/S Rygene Træmassefabrikkers vannfallsrettigheter supplert med en del opplysninger om selskapets erverv av en del mindre fallstrekninger i det oppdelte elveløp ovenfor Rygenefossen som er blitt neddemt ved anlegget av dammen for inntaket til Rygene kraftstasjon.

Hovedstyret skal bemerke.

A/S Nidelvens Vandkraft har helt norsk styre med sete i Arendal og helt norsk aksjekapital idet to aksjer eies av norske statsborgere og resten av aksjene eies av A/S Rygene Træmassefabrikker, som selv har helt norsk styre med sete i Arendal og helt norsk aksjekapital.

A/S Nidelvens Vandkraft eier — uten ervervskonsesjon — 14,25/2 fallmeter av det 15 m høye fall mellom Rygene kraftstasjon og sjøen, mens A/S Rygene Træmassefabrikker eier, også uten ervervskonsesjon, 10,05/2 fallmeter i det samme fall. A/S Rygene Træmassefabrikker eier dessuten — likeledes uten ervervskonsesjon — det utbygde vassfall, Rygene kraftstasjon, mellom kote 38 og kote 15.

A/S Nidelvens Vandkraft søker nå om konsesjon på erverv av de resterende 5,7/2 fallmeter av fallet fra kote 15 til sjøen. Herav hører 5,5/2 m (ved regulert vassføring) på elvas høyre side til g.nr. 26 b.nr. 2, 3, 5, 6 og 8 i Tingstveit i Øyestad og 0,2/2 m på venstre side til g.nr. 23 b.nr. 43 og 80.

Med en beregnet regulert vassføring i et medianår på 73 m³/sek. representerer disse parseller en kraftmengde på 2 775 nat.-HK. Man tar som vanlig forbehold om senere revisjon av beregningene.

Parsellene kan ikke bygges ut særskilt, men de er nødvendige for en fordelaktig utbygging av vassfallet. Almene hensyn kan ikke ses å tale imot at konsesjon blir gitt og Hovedstyret anbefaler søknaden innvilget på de i vedlagte utkast oppstilte betingelser.

Om disse bemerkes:

Styre m. v. — post 1.

Etter ervervslovens § 2 post 1, siste punktum, bør det også som regel stilles som betingelse, «at selskapets grunnkapital, når utbyggingen er ferdig, skal utgjøre minst en tredjedel av omkostningene ved ervervelsen, utbyggingen og oppførelsen av kraftstasjon og transportanlegg samt av de fabrikker selskapet måtte oppføre til utnyttelse av kraften».

Ansøkeren fremholder at det vil være praktisk at finansieringen i størst mulig utstrekning skjer ved lån, dels ved pantelån, dels ved lån fra A/S Rygene Træmassefabrikker og kraftkunder, og han ber derfor om at det ikke må bli stilt slikt vilkår som nevnt ovenfor.

Den del av fallet som konsesjonen vil omfatte, utgjør 19 pst. av det samlede fall. Av den grunn synes det lite rimelig å opprettholde den nevnte bestemmelse uavkortet her og Hovedstyret foreslår samme ordning som ved A/S Viul Tresliperis ervervskonsesjoner av 6. mai 1949, 16. februar 1951 og 10. oktober 1952, at bestemmelsen i post 1, 3. ledd frafalles hvis A/S Nidelvens Vandkraft vedtar følgende forutsetning for konsesjonen:

«Utbyggingen av nedre fossefall i Nidelva skal finansieres fortrinnsvis ved selskapets og moderselskapets egen kapital og i annen rekke ved innenlandsk lånekapital med mindre vedkommende departement samtykker i at utenlandsk lånekapital nyttes.»

Utbyggingsfrister — post 3.

Disse er foreslått med de vanlige frister, to år for påbegynnelse med ytterligere fem år for fullførelse. Ansøkeren tar forbehold om at det kan bli aktuelt å søke om dispensasjon for byggefristene og går ut fra at en slik søknad vil bli imøtekommet fordi konsesjonssaken fremmes nå vesentlig for å imøtekomme grunneierne. Til dette er det bare å bemerke at det ikke på forhånd kan gis noe løfte om at fristforlengelse vil bli tilstått.

Kraftavgivelse er i post 13 som vanlig betinget med inntil 10 pst. til kommuner (herunder også fylkeskommuner) og inntil 5 pst. til staten. Ansøkeren går ut fra at det ikke vil bli krevd konsesjonskraft i dette tilfelle da Øyestad — hvor vassfallet ligger — får sitt behov dekket fra Aust-Agder kraftverk, men tar forbehold om å søke om dispensasjon fra bestemmelsene om kraftavgivelse. Vilkår om kraftavgivelse til kommuner s k a l ifølge loven tas med. Spørsmålet om eventuell kraftavståelse og fordeling av denne vil bli forelagt Øyestad kommunestyre og Aust-Agder kraftverk som særskilt sak når konsesjon eventuelt er gitt. Hovedstyret gjør i denne forbindelse oppmerksom på at de foreliggende reguleringskonsesjoner, se nedenfor, inneholder vilkår om kraftavgivelse fra de utbygde fall. Så vidt man kan se, dreier det seg i dette tilfelle om en konsesjonskraftmengde på ca. 250 kW. Selve ervervskonsesjonen medfører en ytterligere forpliktelse til konsesjonskraft på ca. 75 kW fordi konsesjonen bare omfatter en del av fallet.

Etter loven står man fritt med hensyn til kravet om kraftavgivelse til staten, men Hovedstyret finner det rimelig at man her som ved reguleringskonsesjonene forbeholder staten inntil 5 pst. av kraften.

Avgifter — post 14.

Hele fallet er belagt med følgende reguleringsavgifter:

	Årlige avgifter pr. nat. hk. staten	kommuner
Kgl. res. 10/9 - 1912 — Arendalsvassdraget	kr. 0,40	kr. 0,50
Kgl. res. 19/7 - 1930 — Fyresvatn (ytt. reg.) ...	» 0,40	» 2,00
Kgl. res. 22/6 - 1951II 6/2 - 1953 — Åmdadselv	» 0,50	» 2,00

Både for A/S Viul Tresliperis ervervskonsesjoner av 6. mai 1949, 16. februar 1951 og 10. oktober 1952 samt for Tinfos Papirfabriks ervervskonsesjon av 6. mars 1953 — som også gjelder erverv av mindre fall for å kunne utnyttes sammen med et konsesjonsfritt større — er det fastsatt avgiftssatser på kr. 0,50 pr. nat.-HK til staten og kr. 1,00 pr. nat.-HK til kommuner. Hovedstyret foreslår samme satser her.

Konsesjonstiden — post 17,

foreslås satt til 50 år.

De andre oppstilte betingelser antas ikke å trenge nærmere begrunnelse.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte 26. juni 1957.»

Hovedstyrets forslag til konsesjonsvilkår er sålydende:

«1.

Selskapets styre (direksjon og represen-

tantskap) skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Selskapets aksjer eller parter skal lyde på navn. De kan ikke med rettsvirkning tegnes, erverves eller eies av eller pantsettes til andre enn staten, norske kommuner, norske statsborgere, Norges Bank eller med vedkommende departements godkjennelse andre norske banker eller selskaper. Bestemmelse herom skal påføres aksje- eller partbrevene i det norske, engelske, franske og tyske språk.

Selskapets grunnkapital skal når utbyggingen er ferdig utgjøre minst en tredjedel av de samlede omkostninger ved alle selskapets anlegg.

Majoriteten av selskapets aksjer eller parter må ikke uten særlig tillatelse tilhøre noen som eier, bruker eller leier kraft fra annet vassfall her i riket, eller som sitter inne med aksje-(part)majoriteten i noe annet selskap, som eier eller bruker eller leier kraft fra vassfall her i riket. Selskapets vedtekter så vel som seinere forandringer i disse blir å forelegge vedkommende departement til godkjennelse. Likeledes blir beslutninger i generalforsamling som fastsetter alminnelige eller særlige innskrenkninger i styrets virksomhetsområde alene gyldige når de godkjennes av departementet.

2.

For så vidt konsesjonæren anvender energien til bedrift som ved røyk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såframt det av almene hensyn finner føye til å gripe inn, anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

3.

Utbygging av vassfallet må påbegynnes innen 2 — to — år fra konsesjonens datum og vannbygningsarbeidene må fullendes og anleggets drift påbegynnes innen en ytterligere frist av 5 — fem — år.

Driften må ikke uten Kongens samtykke i så lang tid som 3 år kontinuerlig stanses eller kontinuerlig innskrenkes til mindre enn en tredjepart av det i den forløpne tid innsatte, på regelmessig drift beregnede maskineris energi, heri ikke iberegnet hva der måtte være avgitt til bruk for stat eller kommune etter post 13 og sådanne stansninger eller innskrenkninger må ikke noensinne i løpet av 10 år samlet finne sted i så meget som 5 år.

Ved tidsberegningene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For overtredelse av de i nærværende post omhandlede bestemmelser erlegger selskapet en løpende mulkt stor kr. 100 — ett hundre kroner — pr. dag hvori vedkommende frister oversittes.

4.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes arbeidere og funksjonærer som har norsk innføds- eller statsborgerrett.

Vedkommende myndighet kan dog tillate unntagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil 50 — femti kroner — for hver person.

5.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anlegget anvende norske varer for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er det adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusiv toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevd.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

6.

Forsikring tegnes fortrinsvis i norske sel-

skaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

7.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeid eller pålegges noen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper som utleveres arbeiderne til benyttelse kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med sin virkelige verdi beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbu for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øyemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende departement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

8.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige legehjelp og å holde et for øyemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

9.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsen i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesvegstyret bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier hvor disse utgifter blir særlig økt ved anleggsarbeidet og ved transporter til og fra de bedrifter som tilhører konsesjonæren og som forsynes med kraft fra anlegget. Veger, bruer og kaier som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlig ulempe for anlegget og de bedrifter som erholder kraft fra dette.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til for kraftanlegget og de ham tilhørende bedrifter som forsynes med kraft fra anlegget, å oppsamle et fond til sikring for vedkommende forsorgskommune overensstemmende med de regler som i lov om forsorgsvesenet av 19. mai 1900 kap. 4 er gitt om bergverker.

Likeledes er konsesjonæren forpliktet til etter vedkommende departements nærmere bestemmelse å avsette et fond til sikring av vedkommende kommunes (eller kommuners) utgifter til understøttelse av de ved utbyggingsarbeidene og oppførelse av kraftstasjonen beskjeftigede arbeidere og deres familier. Fondet forvaltes av det offentlige. Den del av dette fond, som ikke medgår til dekking av kommunens utgifter til understøttelse av arbeidere ved de nevnte anlegg overgår til et for det hele land eller visse deler av landet felles fond, som fortrinnsvis skal tjene til sikring for kommunene, men som også skal kunne benyttes til andre formål til beste for arbeiderne, alt etter nærmere regler som departementet gir. På samme måte skal forholdes med det førstnevnte fond hvis det seinere ved lov blir bestemt.

12.

Anvendes vannkraften til produksjon av elektrisk energi, må konsesjonæren ikke uten samtykke fra vedkommende departement inngå i noen overenskomst til kunstig forhøyelse av prisene her i riket på energi eller på de produkter som frambringes ved energien.

13.

Konsesjonæren er forpliktet til å avgi inntil 10 pst. av den gjennomsnittlige kraftmengde som de deler av vassfallet der omfattes av ervervstillatelsen etter den foretatte utbygning kan frambringe med den påregnelige vassføring år om annet til den kommune hvor kraftanlegget er beliggende, eller andre kommuner, derunder også fylkeskommuner, idet fordelingen bestemmes av vedkommende departement. Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Kraften avgis i den form hvori den produseres. Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet, hva enten ledningene tilhører konsesjonæren eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pst. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy fordi bare en mindre del av den kraft vassfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften i stedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan så vel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5. år. Hvis konsesjonæren leier ut kraft og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne, kan kommunen eller staten i hvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av ett år for hver gang kraft uttas. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke seinere forlanges avgitt.

Unnlater konsesjonæren å levere denne kraft uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 1 pr. dag for hver kW som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til etter departementets bestemmelse å overta driften av anlegget for eierens regning og risiko så vidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

14.

Konsesjonæren skal betale en årlig avgift til staten av kr. 0,50 pr. nat.-HK beregnet etter den gjennomsnittlige kraftmengde som de deler av vassfallet der omfattes av ervervstillatelsen etter den foretatte utbygning kan frambringe med den påregnelige vassføring år om annet, og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer av kr. 1,00 pr. nat.-HK beregnet på samme måte.

Hviler der årlige reguleringsavgifter på de deler av vassfallet som omfattes av konsesjonen skal de komme til fradrag i de avgifter som pålegges i henhold til denne post, for så vidt angår den del av kraftmengden, hvorav reguleringsavgifter erlegges.

Avgiften, hvorav svares 6 pst. rente etter forfall, har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse.

15.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgiftene etter post 14 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 13, skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

16.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende vassfallets utbygning, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anlegget skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Dets utførelse så vel som dets seinere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

17.

Når 50 år er forløpet fra konsesjonens datum, tilfaller de deler av vassfallet der omfattes av ervervstillatelsen med alle de innretninger hvorigjennom vannets løp og leie forandres, så som damanlegg, kanaler, tunneler, bassenger, rørledninger m. m., de til utbyggingen og kraftanlegget erhvervede grunnstykker og rettigheter, kraftstasjon med tilhørende maskineri og annet tilbehør samt arbeiderboliger og andre bygninger som hører med til kraftanlegget, staten med full eiendomsrett og uten vederlag. Hvilke bygninger og innretninger som hører med til kraftanlegget avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn. Det som ikke tilfaller staten kan den innløse for dets verdi etter skjønn på sin bekostning eller forlange fjernet innen en av departementet fastsatt frist.

Anlegget med installert maskineri skal ved konsesjonstidens utløp være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle avgjøres ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Konsesjonæren plikter på egen bekostning å

utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

Konsesjonæren plikter å drive det samlede kraftanlegg som før og levere den til de ervervede vassfallsdeler svarende kraftmengde til staten for en godtgjørelse motsvarende en forholdsmessig del av de til drift og vedlikeholdt hatte utgifter som i mangel av overenskomst fastsettes ved skjønn. Unnlater konsesjonæren å levere til staten den kraft som er betinget i denne post uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen plikter han etter bestemmelse av vedkommende departement å betale en mulkt til statskassen av kr. 0,50 pr. dag for hver kW som urettelig ikke er levert. Konsesjonærens plikt til etter foranstående bestemmelser å levere kraft til staten gjelder bare så lenge konsesjonæren av hensyn til sitt eget behov holder anlegget i drift. Staten skal når så ikke er tilfelle være berettiget til etter bestemmelse av departementet å overta driften av anlegget, så vidt nødvendig til levering av kraften til staten.

18.

I det 35te år etter at konsesjonen er gitt skal staten kunne innløse anlegget i den utstrekning hvori det etter post 17 tilfaller staten ved konsesjonstidens utløp. Benytter staten seg ikke herav, skal den i det 10de år deretter ha samme adgang. Bestemmelse om innløsning må være meldt konsesjonæren 5 år i forveien. Innløsningssummen skal bestemmes således at vassfallet med tilhørende grunnstykker og rettigheter samt vannbygningsarbeider og hus betales med hva de bevislig har kostet konsesjonæren med fradrag for amortisasjon i forhold til den forløpne del av konsesjonstiden, mens rørledninger, maskiner og annet tilbehør innløses for sin tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Såframt anlegget innløses plikter staten å overta de av konsesjonæren med offentlig tillatelse inngåtte kontrakter om bortleie av kraft for et tidsrom som ikke må strekke seg ut over 5 år etter innløsningen. Staten har rett til for sådan bortleie av kraft å kreve en godtgjørelse som svarer til den gjennomsnittlig betalte pris på elektrisk kraft her i riket for lignende formål. I mangel av minnelig overenskomst herom fastsettes prisen ved et av departementet oppnevnt skjønn, hvis avgjørelse ikke kan påankes.

19.

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrografiske iakttagelser som i det offentliges interesse finnes påkrevd og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anlegget, skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvorledes målingene er utført.

20.

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

21.

For så vidt der måtte påhvile de konsederte eiendommer eldre panteheftelser, servitutter av vesentlig betydning, leierettigheter og lignende heftelser, plikter konsesjonæren innen to år å fjerne disse eller sørge for at de viker prioritet for de forpliktelser som er pålagt i konsesjonen derunder mulkter som måtte pålegges i henhold til denne. Heftelser av mindre betydning kan av vedkommende departementet tillates å forbli stående. Alle heftelser som etter konsesjonens tinglysning er påført vedkommende eiendommer og gjenstander bortfaller når disse ifølge konsesjonen overgår til staten eller innløses av denne.

22.

Overtredelse av foran stående poster 1, 12 og 20, samt unnlatelse av å stille de i medhold av post 11 påbudte fond medfører i gjentagelsestilfelle tap av konsesjonen således at reglene i lov nr. 16 av 14. desember 1917 §§ 31 og 32 får tilsvarende anvendelse. Konsesjonen tapes dessuten hvis den i post 21 pålagte forpliktelse misligholdes.

23.

For oppfyllelse av de forpliktelser som ved anlegget eller dets drift pådras like overfor andre og for overholdelsen av de i konsesjonen fastsatte betingelser skal der stilles og til enhver tid opprettholdes sikkerhet for et beløp av kr. 5 000 etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

24.

Idet konsesjonæren vedtar foran stående betingelser for konsesjon på vedkommende eiendomservervelser som forpliktende for seg og de konsederte eiendommer, inngår han på at nærværende konsesjon, som ikke kan overdras uten tillatelse, på konsesjonærens bekostning tinglyses ved hans verneting og innen de jurisdiksjoner hvor de konsederte eiendommer og anlegg m. v. er beliggende.

Vedkommende departement kan når som helst forlange at konsesjonæren sender inn

kart i 2 eksemplarer over samtlige erververde eiendommer og rettigheter, opptatt av en landmåler som departementet godkjenner og etter departementets nærmere bestemmelse. Konsesjonæren plikter å melde fra til departementet om erverv av eiendommer og rettigheter som går inn under postene om hjemfalls- og innløsningsrett, jfr. vilkårenes poster 17 og 18.»

Høyesterettsadvokat Knudtzon, som har vært forelagt hovedstyrets forslag til konsesjonsvilkår, har i brev av 14. august 1957 til departementet bekreftet at A/S Nidelvens Vandkraft er villig til å motta konsesjon på de foreslåtte vilkår.

Departementet skal bemerke:

Som det fremgår er A/S Nidelvens Vandkraft et selskap med helt norsk styre og helt norsk aksjekapital. Samtlige aksjer eies av A/S Rygene Træmassefabrikker med unntagelse av to som eies av norske statsborgere. A/S Rygene Træmassefabrikker har likeledes helt norsk styre og helt norsk aksjekapital.

Det fall det er tale om i denne saken, er det nederste 15 m høye fall i Nidelven fra Rygene kraftstasjon til sjøen. Fra før av eier A/S Nidelvens Vandkraft på denne strekningen 14,26/2 fallmeter uten ervervskonsesjon. A/S Rygene Træmassefabrikker eier fra før av, også uten konsesjon, 10,05/2 fallmeter. Dette selskap eier for øvrig også det utbygde vassfall, Rygene kraftstasjon, mellom kote 38 og kote 15, likeledes uten konsesjon.

Det søkes nå om konsesjon på erverv av de resterende fallmeter. Disse omfatter 5,5/2 fallmeter på høyre side av elven og 0,2/2 fallmeter på venstre side. Det er fra selskapets side opplyst at avtalen med grunneierne om overdragelsen er i orden.

De nevnte fallmeter utgjør 19 pst. av det samlede fall. De antas ikke å kunne utbygges særskilt, men de er nødvendige for en fordelaktig utbygging av vassfallet.

Etter en foreløpig beregning vil de omhandlede fallmeter representere en kraftmengde på 2 775 nat.-HK.

Departementet vil med hovedstyret rå til at konsesjon blir gitt på de vilkår som foreslått av hovedstyret.

Med samme begrunnelse som hovedstyret finner departementet at bestemmelsen i vilkårenes post 1, 3. ledd kan frafalles under den forutsetning som er oppstillet av hovedstyret.

Utbyggingsfristene er foreslått med to år for påbegynnelse og fem år for fullførelse. Det kan som hovedstyret uttaler ikke på forhånd gis noe løfte om fristforlengelse.

Kraftavgivelse er betinget med inntil 10 pst. til kommuner og 5 pst. til staten. Det er ikke adgang til ikke å ta med vilkår om kraftavgivelse til kommuner, og en finner det rimelig at det også betinges kraftavgivelse til staten.

Avgiftene er foreslått betinget med kr. 1 pr. nat.-HK til kommuner og med kr. 0,50 pr. nat.-HK til staten.

Industridepartementet

tilrår:

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 tillates A/S Nidelvens Vandkraft å erverve 5,7 halve fallmeter av fallet mellom kote 15 og sjøen i Nidelven i Øyestad herred i Aust-Agder på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 23. august 1957.

30. Haugesunds elektrisitetsverk.

(Fastsettelse av nytt manøvreringsreglement for regulering av Litledalsvassdraget m. v. i Etne herred i Hordaland fylke.)

Kronprinsregentens resol. av 23. august 1957.

Haugesund kommune fikk ved kgl. resolusjon av 20. april 1923 tillatelse til regulering av Litledalsvassdraget m. v. i Etne herred i Hordaland fylke, jfr. St. prp. nr. 53 (1922) og «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1923 s. 56—60. Tillatelsen gjelder regulering av Løkjelsvatn, Ilsvatn, Store Krokavatn, Morkavatn, Lille Krokavatn, Midtre Krokavatn, Bassurvatn, Grindheimsvatn, Hjørnåsvatn og Hardelandsvatn.

Fristen for fullføring av reguleringsarbeidene i henhold til konsesjon er senest ved Handelsdepartementets brev av 28. november 1947 forlenget til 30. juni 1957. Søknad om ny fristforlengelse er for tiden under behandling i Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet.

Ved kgl. resolusjon av 9. oktober 1931 er fastsatt manøvreringsreglement for regulering av Litledalsvassdraget m. v. Dette gjelder bare regulering av Løkjelsvatn og Hardelandsvatn. I samsvar med dette er reguleringshøyden for Løkjelsvatn satt til 8 m mellom kotene 625,70 og 617,70.

Ved «Ministerpresidentens» beslutning av 17. desember 1942 ble konsesjonen av 20. april 1923 på regulering av Litledalsvassdraget fornyet, og videre ble det ved kgl. resolusjon av 9. oktober 1931 fastsatte manøvreringsreglement fastsatt som gjeldende for regulering i henhold til fornyede reguleringstillatelse, dog således at nedre reguleringsgrense for Løkjelsvatn ble endret til 606 m o. h. og reguleringshøyden til 19,7 m.

Arbeidsdepartementet samtykket i brev av 21. april 1943 i at høydeangivelsene for regu-

leringsgrensene for Løkjelsvatn i manøvreringsreglementet ble angitt med nye kotehøyder, nemlig:

Øvre kote ..... 625,143 m o. h. og
Nedre kote ..... 605,443 m o. h.

Vedtaket av 17. desember 1942 om fornyelse m. v. av reguleringskonsesjon av 20. april 1923 ble stadfestet ved kgl. resolusjon av 21. juni 1946.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i brev av 18. mars 1957 gitt følgende uttalelse til departementet i anledning av en søknad av 14. februar 1956 fra Haugesund elektrisitetsverk om fastsettelse av nytt manøvreringsreglement for regulering av Litledalsvassdraget m. v. i Etne herred:

«Fra Haugesunds elektrisitetsverk er det kommet inn følgende brev, datert 14. februar 1956:

«Vi viser til gjenparter av Deres brev til ingeniør A. B. Berdal, Oslo, av 26. november 1955 og 30. januar 1956 samt til den konferanse som fant sted 6. d. m. mellom Deres overingeniør Arnesen og undertegnede, og skal i den anledning opplyse følgende:

I medhold av Haugesund kommunes reguleringskonsesjon for Litledalsvassdraget m. v. av 20. april 1923 med seneste fristforlengelse av 28. november 1947, har vi på grunnlag av Haugesund bystyres vedtak av 27. november 1953 og 16. september 1955 for tiden i gang følgende reguleringsarbeider i Kritlevassdraget:

1) *Hjørnåsvatn* (inntaks- og døgnreguleringsmagasin).

Oppdemming 1,2 m og senking 0,3 m i forhold til vannets naturlige vannstand 523,2 m o. h. Oppdemming og senking i forhold til vannets naturlige vannstand er overensstemmende med den konsederte regulering. Derimot avviker vannets naturlige vannstand over havet 523,2 m fra den i konsesjonen angitte 522,8 m. Avvikelsen er konstatert ved senere foretatt kontrollnivellement.

Når det i ingeniør Berdals planer er angitt en senking av vannet på 0,2 m i stedet for 0,3 m som konsesjonert, jfr. Deres brev til ingeniør Berdal av 26. november 1955, skyldes dette en feil som har innsneket seg. Senkingen blir som foran nevnt 0,3 m, og ingeniør Berdal er anmodet om å beriktige feilen.

2) *Grindheimsvatn.*

Oppdemming foreløpig 4,0 m og senking 10,0 m i forhold til vannets naturlige vannstand 555,1 m o. h. Den konsesjonerte senking er 10,0 m, mens konsesjonert oppdemming er 8,0 m. Vår ervervede oppdemmingsrett er 6,0 m. Vi har imidlertid på anmodning av angjeldende fjellgruppe gått med på foreløpig bare å demme opp de nevnte 4,0 m. Oppdemmingsretten til 6,0 m forutsettes da fremtidig nyttet fullt ut, og dammen som oppføres nå er derfor utformet med henblikk på en fremtidig påbygging til 6,0 m oppdemming.

3) *Store Krokavatn og Bassurvatn i Kaldheimvassdraget*

som overensstemmende med konsesjonen overføres til Kritlevassdraget med kanal fra Bassurvatn mot Hjørnåsvatn. Oppdemmes foreløpig 1,9 m, senkes 0 m i forhold til Store Krokavatns naturlige vannstand 558,1 m o. h. Bassurvatnets naturlige vannstand er 560,25 m o. h. Konsesjonen for reguleringen av disse to vann og flere mindre tilstøtende vann hvor det foreløpig ikke foretas noen regulering, er 7,5 m oppdemming og 0 m senking i forhold til Store Krokavatns i konsesjonen angitte naturlige vannstand 558 m.

Den nå angitte naturlige vannstand for Store Krokavatn 558,1 m o. h. og for Bassurvatn 560,25 m o. h. er korrigerte verdier for de i konsesjonen angitte høyder over havet 558, henholdsvis 560,2 m.

Elektrisitetsverkets ervervede rettigheter for oppdemming av heromhandlede vann er 6,0 m, og vi forutsetter at denne rett fremtidig blir nyttet med 6,0 m oppdemming i forhold til Store Krokavatns naturlige vannstand, de ovennevnte 558,1 m o. h. Dammen som nå er under oppførelse for Bassurvatn, bygges derfor med en gang med dette for øyet, mens den dam som nå skal bygges for Store Krokavatn — ved dettes utløpsos — oppføres bare for den foreløpige oppdemming, nemlig 1,9 m.

Vi vedlegger til slutt forslag til manøvreringsreglement for hele Litledalsvassdraget, hvorav Kritlevassdraget med Kaldheimsvassdraget utgjør en del.

Manøvreringsreglementet er utvidet med de nå vedtatte og under arbeid værende reguleringer i Hjørnåsvatn, Grindheimsvatn, Store Krokavatn og Bassurvatn. Likeså er det utvidet med den senking av Løkjelsvatn med 11,7 m som i 1950 ble gjennomført ved utbyggingen av Hardelandsfossen med Hardeland kraftstasjons 2 første aggregater. For øvrig er forslaget til reglement — bortsett fra mindre rent redaksjonelle endringer — identisk med det manøvreringsreglement for Litledalsvassdraget m. v. som er fastsatt ved kgl. resolusjon av 9. oktober 1931, men med korrigert høyde for Løkjelsvatn, godkjent av Arbeidsdepartementet 21. mars 1943.»

Saken er forelagt distriktet med følgende resultat:

Etne heradstyre behandlet saken i møte 6. juli 1956 og hadde ikke noe å bemerke til det foreslåtte manøvreringsreglement. En vedlagt uttalelse fra Grindheim og Litledalen fjellgruppe lyder:

«Post 2. *Oppdemming av Grindheimsvatnet.*

Vi er merksame på at den ervervede oppdemmingsrett er 6 m, men av hensyn til den skade en slik oppdemming vil medføre, gjorde vi henvendelse til Haugesunds Elektrisitetsverk som innvilget i at oppdemmingen ble redusert til 4 m.

Dette ble jo en liten lempe i skaden, men når Haugesunds Elektrisitetsverk begrenser dette til å gjelde i 10 år og dammen etter det opplyste nå bygges med tanke på 6 m ville vi gjerne protestere. Da det uten tvil er andre muligheter til stede for regulering av omhandlede vassdrag, skulle det for Haugesunds Elektrisitetsverk kun dreie seg om et økonomisk spørsmål.»

Fylkesmannen i Bergen og Hordaland slutter seg i påskrift av 25. juli 1956 til fylket sin konsulent i vassdrags- og elektrisitetssaker som i påtegning av 23. juli s. å. viser til Etne herredstyrets uttalelse og ellers ikke har noe å bemerke.

Hovedstyret skal bemerke:

Haugesund kommune fikk ved kgl. resolusjon av 20. april 1923 tillatelse til å regulere Etneelva, jfr. St. prp. nr. 53, 1922 og Meddelte vassdragskonsesjoner for 1923, side 56—60. Tillatelsen omfattet følgende reguleringer:

Magasin	m. o. h.	Reguler høyde	opp/ned
Løkjelsvatn	617,6	20,6	12,4/11,6
Ilsvatn	582,5	7,0	4,0/ 3,0
Store Krokavatn	558,0	Demmes til kote 565,5	7,5/ 0,0
Morkavatn	561,9		3,6/ 0,0
Lille Krokavatn	559,3		6,2/ 0,0
Midtre Krokavatn	558,4		7,1/ 0,0
Bassurvatn	560,2		5,3/ 0,0
Grindheimsvatn	555,1	18,0	8,0/10,0
Hjørnåsvatn	522,8	1,5	1,2/ 0,3
Hardelandsvatn	194,0	4,0	4,0/ 0,0

Fristen for fullføring av reguleringsarbeidene er senest ved brev av 28. november 1947 fra Handelsdepartementet forlenget til 30. juni 1957.

Ved kgl. resolusjon 9. oktober 1931 ble det fastsatt manøvreringsreglement for Løkjelsvatn og Hardelandsvatn gjeldende for henholdsvis 8 og 4 m regulering. I 1942 ble reguleringskonsesjonen fornyet og samtidig ble reglementet utvidet til å omfatte 19,7 m regulering i Løkjelsvatn mellom kotene 606,0 og 625,7. Ved brev av 21. april 1943 samtykket Arbeidsdepartementet i at høydeangivelsen for Løkjelsvatn ble korrigert i samsvar med nytt nivellement. De nye reguleringsgrensene ble da: øvre: 625,143 m o. h., nedre 605,443 m o. h. Fornyelse av konsesjonen m. v. ble stadfestet ved kgl. resolusjon 3. juli 1946.

Haugesunds elektrisitetsverk har nå ferdig den del av Hardeland kraftverk som skal nytte fallet fra Løkjelsvatn (bygd 1946—50), og er visstnok på det nærmeste også ferdig med Hardeland 3 som skal nytte fallet fra Hjørnåsvatn. De tilhørende reguleringsarbeider er i gang, og det er fra elektrisitetsverket innkommet forslag til nytt manøvreringsreglement for Litledalsvassdraget som foruten å omfatte de reguleringer som nå enten er fullført eller under arbeid, også tar hensyn til den tidligere godkjente korreksjon av høyden for Løkjelsvatn og til nytt nivellement for Store Krokavatn og Bassurvatn.

Protesten fra Grindheim og Litledalen Fjellgruppe må vel nærmest sies å gjelde reguleringens omfang. De reguleringer som nå er medtatt i forslaget til reglement, ligger alle innen de grenser som er tillatt ved konsesjon av 1923. For flere av vatna går konsesjonen videre enn foreliggende forslag til reglement, således for Løkjelsvatnet med 0,9 m, for Grindheimsvatn med 4 m, Store Krokavatn m. fl. med 5,6 m og Ilsvatn er helt sløyfet. Det er da neppe hjemmel for å imøtekomme protesten nå ved fastsettelse av manøvreringsreglement.

Hovedstyret har ikke noe vesentlig å innvende mot det foreliggende forslag til reglement, og har i vedlagte utkast bare foretatt mindre redaksjonelle endringer.

Sakens dokumenter følger.»

Hovedstyrets utkast til nytt manøvreringsreglement er sålydende:

«1.

Reguleringsgrensene er:

Løkjelsvatn.
Øvre kote ..... 625,143 m o. h.
Nedre kote ..... 605,443 m o. h.
Reguleringshøyde ..... 19,70 m

Grindeheimsvatn.
Øvre kote ..... 559,10 m o. h.
Nedre kote ..... 545,10 m o. h.
Reguleringshøyde ..... 14,00 m

Store Krokavatn og Bassurvatn.
Øvre kote ..... 560,00 m o. h.
Nedre kote ..... 558,10 m o. h.
Reguleringshøyde ..... 1,90 m

Hjørnåsvatn.
Øvre kote ..... 524,40 m o. h.
Nedre kote ..... 522,90 m o. h.
Reguleringshøyde ..... 1,50 m

Hardelandsvatn.

Øvre kote	198,00 m o. h.
Nedre kote	194,00 m o. h.
Reguleringshøyde	4,00 m

Reguleringsgrensene skal betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

2.

Det samlede avløp fra Hardelandsvatn i tiden 15. mai—1. september skal ikke noe døgn være mindre enn gjennomsnittlig 1 m^3/sek. med mindre absolutt påkrevd reparasjon eller vedlikehold av Haugesunds Elektrisitetsverks anlegg i vassdraget gjør det nødvendig. Ettersyn, reparasjon og vedlikehold av anlegget skal så vidt mulig henlegges til tiden utenom det nevnte tidsrom.

Det skal ved manøvreringen has for øye at den tidligere flomvassføring i Litledalsvassdraget så vidt mulig ikke forøkes.

For øvrig foregår manøvreringen etter Haugesunds Elektrisitetsverks behov.

3.

Til å forestå manøvreringen antas norsk statsborger som godtas av vedkommende regjeringsdepartement.

Hovedstyret for Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen kan bestemme hvor damvokterne skal bo og at de skal ha telefon i sine boliger.

4.

Det skal påsees at flomløpene ikke hindres av is eller lignende samt at dammene til enhver tid er i god stand.

Det skal føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander samt, hvis Hovedstyret for Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen forlanger det, observeres og noteres nedbørsmengder, temperaturer m. v. Av denne protokoll sendes ved hver måneds utgang avskrift til Hovedstyret.

5.

Mulig tvist om dette reglements forståelse blir å avgjøre av vedkommende regjeringsdepartement.

6.

Endringer i dette reglement kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.»

Departementet skal bemerke:

Grindheim og Litledalen Fjellgruppe har i brev av 26. mai 1956 protestert mot planene om fremtidig å demme opp Grindeheimsvatn 6 m. Som det fremgår omfattes en slik regulering av konsesjonen av 20. april 1923, og protesten kan etter departementets mening ikke tillegges noen betydning i den foreliggende sak om fastsettelse av nytt manøvreringsreglement.

Etter det foreliggende vil departementet anbefale fastsatt manøvreringsreglement for regulering av Litledalsvassdraget m. v. i samsvar med hovedstyrets utkast som gjeldende inntil videre.

Industridepartementet

tilrår:

Det fastsettes som gjeldende inntil videre nytt manøvreringsregelement for regulering av Litledalsvassdraget m. v. i Etne herred i Hordaland fylke i samsvar med det utkast som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 23. august 1957.

31. Foreningen til Bægnavassdragets Regulering.

(Endring av manøvreringsreglementene for reguleringene av Åbjøravassdraget, Helin i Vang og Flyvatn.)

Kronprinsregentens resol. av 23. august 1957.

Foreningen til Bægnavassdragets Regulering fikk ved kgl. resolusjon av 21. januar 1949 med Stortingets samtykke tillatelse til å regulere Åbjøravassdraget, jfr. St. prp. nr. 82 for 1948, Innst. S. nr. 228 og St.forh. for s. å. s. 2196—2225 og «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1949 s. 11. Tillatelsen omfatter 3 m regulering av Storevatn, 10,5 m regulering av Tisleifjord og 3 m regulering av Ølsjøen med Bløytjern. Manøvreringsreglement for reguleringen er fastsatt ved kgl. resolusjon av 4. februar 1949 i samsvar med et utkast som er tatt inn i St. prp. nr. 82 for 1948 som gjeldende inntil videre.

Reguleringsforeningen fikk videre kgl. resolusjon av 3. juni 1949 tillatelse til regulering av Helin i Vang herred, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1949 s. 102 flg.

For lågvassperioden 1955—56 fikk reguleringsforeningen ved Kronprinsregentens resolusjon av 28. oktober 1955 tillatelse til å foreta en midlertidig senking av Flyvatn på 2 m under lav vintervannstand, og ved Kronprinsregentens resolusjon av 27. april 1956 ble det for samme lågvassperiode gitt midlertidig tillatelse til å senke Flyvatn ytterligere 0,5 m, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» henholdsvis for 1955 s. 141 og for 1956 s. 68.

Endelig fikk reguleringsforeningen ved Kronprinsregentens resolusjon av 15. februar 1957 med Stortingets samtykke tillatelse til

å foreta en varig regulering av Flyvatn, jfr. St. prp. nr. 125, 1956 og Innst. S. nr. 2 for s. å. Denne tillatelse gjelder regulering av Flyvatn 5,5 m, herav 2,5 m ved senking og 3 m ved oppdemning.

Departementet har mottatt følgende brev av 18. juli 1957 fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet med forslag om endring av manøvreringsreglementene for reguleringene av Åbjøravassdraget (Storevatn, Tisleifjord og Ølsjøen med Bløytjern), Helin i Vang og Flyvatn, fastsatt henholdsvis ved kgl. resolusjon av 4. februar 1949, 3. juni 1949 og ved Kronprinsregentens resolusjon av 15. februar 1957:

«Vedlagt oversendes brev fra Foreningen til Bægnavassdragets Regulering av 11. september 1956.

Hovedstyret foretok sommeren 1955 kontroll av høydene på vannstandsmerkene i Bløytjern, Tisleifjord og Storevatn samtidig som vassdragsnivellementet ble ført videre langs Flya og Buaråni opp til Helin og langs Nøra. Disse nivellementer viste at det er til dels store differanser mellom høydene i Vassdragsvesenets nivellement og de høyder som er angitt i manøvreringsreglementene for Åbjøravassdraget.

Man gjorde Foreningen til Bægnavassdragets Regulering oppmerksom på dette, og nevnte samtidig at det nå skulle være grunnlag for å kunne fastsette reguleringsgrensene for Tisleifjord, Storevatn og Helin i Vassdragsvesenets generalplan samt å foreta en tilsvarende korrigering av høydeangivelsene i manøvreringsreglementene.

Post 1 i manøvreringsreglementene foreslås rettet slik: I manøvreringsreglementet for Åbjøravassdraget, fastsatt ved kgl. resolusjon 4. februar 1949:

«1.
Reguleringsgrensene er:

Storevatn:

Øvre	824,09
Nedre	821,09
Reguleringshøyde	3,00 m

Høydene refererer seg til Vassdragsvesenets F. M. 2 med høyde 826,297.

Tisleifjord.

Øvre	820,34
Nedre	809,84
Reguleringshøyde	10,50 m

Høydene refererer seg til Vassdragsvesenets F. M. 12 A med høyde 822,887.

Vannstanden i Tisleifjord må ikke overstige øvre reguleringsgrense uten at alle manøvrerbare tappeløp er åpne.

Ølsjøen med Bløytjern.

Øvre	748,75
Nedre	745,75
Reguleringshøyde	3,00 m

Høydene refererer seg til Vassdragsvesenets F. M. 7 med høyde 751,153.

Reguleringsgrensene skal betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.»

Post 1 i manøvreringsreglement for Helin, fastsatt ved kgl. resolusjon 3. juni 1949 foreslås forandret til:

«1.
Reguleringsgrensene er:

Øvre	867,60
Nedre	865,60
	2,00 m

i forhold til alminnelig lavvannstand betegnet med kote 867,60.

Høydene refererer seg til Vassdragsvesenets F. M. 18 med høyde 874,141.

Vannstanden må ikke overstige øvre reguleringsgrense uten at alle manøvrerbare tappeløp er åpne.

Reguleringsgrensene skal betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.»

Post 1 i reglementet for Flyvatn, fastsatt ved Kronprinsregentens resolusjon 15. februar 1957 foreslås forandret til:

«1.
Reguleringsgrensene er:

Øvre	859,17
Nedre	853,67
	5,50 m

Alminnelig sommervannstand før reguleringen: 856,17.

Høydene refererer seg til Vassdragsvesenets F. M. 15 med høyde 857,333.

Reguleringsgrensene skal betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.»

Hovedstyret har gått ut fra at det ikke skulle være nødvendig å forelegge denne korreksjon av høydeangivelsene for distriktet.»

Det nevnte brev av 11. september 1956 fra Foreningen til Bægnavassdragets Regulering til Hovedstyret er sålydende:

«Under henvisning til Deres skrivelser av henholdsvis 11. januar og 5. april i år kan vi meddele at vi nå har fått fastslått høydene av reguleringsgrensene i Åbjøravassdraget etter Vassdragsvesenets siste nivellement av 1955. De er som følger:

1. *Bløytjern (Ølsjøens regulering).*

H.R.V. og damkrone overløpsdam	748,75
L.R.V.	745,75
Reguleringshøyde	3,00 m

Dette er de samme høyder som vi har operert med tidligere.

2. *Tisleifjord.*

H.R.V., damkrone overløpsdam .	820,34
L.R.V.	809,84
Reguleringshøyde	10,50 m

Disse høyder er 98 cm høyere enn etter det kotesystem vi opererte med opprinnelig. I konsesjon av 21. januar 1949 er således angitt H.R.V. — 819,36 og L.R.V. — 808,86.

3. *Storevatn.*

H.R.V.	824,09
L.R.V.	821,09
Reguleringshøyde	3,00 m

Disse høyder er 39 cm høyere enn etter det kotesystem vi opprinnelig opererte med. I konsesjon av 21. januar 1949 er således angitt L.R.V. 820,70.

4. *Flyvatn.*

Etter Vassdragsvesenets nivellement av 1955 er kotehøyden for den av oss antatte vinterlavvannstand 855,67 (nøyaktig 855,675 etter ingeniør Dahls målinger og 855,672 etter våre) mot av oss og i konsesjoner av 28. oktober 1955 og 27. april 1956 for midlertidig regulering av Flyvatn angitt 855,50. Vassdragsvesenets nivellement gir således 17 cm høyere tall enn dem vi hittil har brukt.

5. *Helin.*

Etter Vassdragsvesenets nivellement av 1955 er

H.R.V.	867,60
L.R.V.	865,60
Reguleringshøyde	2,00 m

Disse høyder ligger 15,40 meter høyere enn de høyder vi hittil har opererert med. I konsesjon av 3. juni 1949 er således angitt: H.R.V. 852,20 og L.R.V. 850,20.

Vi kommer nå til å gå helt over til Vassdragsvesenets kotesystem og reguleringshøydene vil da referere seg til følgende merker:

1. *For Bløytjerndammen.* Vassdragsvesenets fastmerke 7 med kotehøyde 751,153.
2. *Tisleifjord.* Høyder etter Vassdragsvesenets fastmerke 12 A med høyde 822,887.
3. *Storevatn.* Høyder på grunnlag av Vassdragsvesenets fastmerke 2 med høyde 826,297.
4. *Flyvatn.* Høyder på grunnlag av Vassdragsvesenets fastmerke 15 med høyde 857,333. Vi tillater oss å gjøre oppmerksom på at dette fastmerke bør flyttes til et sted som ligger iallfall på kote 860.
5. *Helin.* Høyder på grunnlag av Vassdragsvesenets fastmerke 18 med høyde 874,141.

Vi regner etter dette med at alle høyder i vassdraget skulle være entydig fastlagt med Vassdragsvesenets nivellement som grunnlag. For ordens skyld ber vi imidlertid om å få det ærede Hovedstyrets bekreftelse på at de høyder vi har angitt som endelige i dette brev, aksepteres av myndighetene. Vi takker på forhånd for beskjed og tegner»

Departementet skal bemerke:

Post 1 i manøvreringsreglementet for Åbjøravassdraget, fastsatt ved kgl. resolusjon av 4. februar 1949 er sålydende:

«Reguleringsgrensene er:

Storevatn: nedre kote	820,70
Tisleifjord: øvre kote	819,36
nedre kote	808,86
Reguleringshøyde	10,50 m
Ølsjøen med Bløytjern:	
øvre kote	748,75
nedre kote	745,75
Reguleringshøyde	3,00 m

Reguleringsgrensene skal betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Vannstanden i Tisleifjord må ikke overstige øvre reguleringsgrense uten at alle manøvrerbare tappeløp er åpne.»

Post 1 i manøvreringsreglementet for Helin, fastsatt ved kgl. resolusjon av 3. juni 1949 er sålydende:

«Reguleringsgrensene er:

Øvre kote	852,20
Nedre kote	850,20
Reguleringshøyde	2,00 m

i forhold til alminnelig lågvasstand betegnet med kote 852,20.

Reguleringsgrensene skal betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Vannstanden må ikke overstige øvre reguleringsgrense uten at alle manøvrerbare tappeløp er åpne.»

Post 1 i manøvreringsreglementet for Flyvatn, fastsatt ved Kronprinsregentens resolusjon av 15. februar 1957 er sålydende:

«Reguleringsgrensene er:

Øvre kote	859,0
Nedre kote	853,5
Reguleringshøyde	5,5

Alminnelig sommervannstand: 856,0.

Reguleringsgrensene skal betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.»

Etter det foreliggende vil departementet anbefale at manøvreringsreglementene for reguleringene av henholdsvis Åbjøravassdraget (Storevatn, Tisleifjord og Ølsjøen med Bløytjern), Helin og Flyvatn endres i samsvar med hovedstyrets forslag, slik at disses post 1 gis den ordlyd som hovedstyret har foreslått, dog således at ordet «kote» tilføyes etter «øvre» og «nedre» ved angivelse av reguleringsgrensene.

Industridepartementet

tilrår:

De ved kgl. resolusjon av 4. februar 1949, kgl. resolusjon av 3. juni 1949 og Kronprinsregentens resolusjon av 15. februar 1957 fastsatte manøvreringsreglementer for reguleringene av henholdsvis Åbjørevassdraget, Helin i Vang og Flyvatn endres i samsvar med forslag i Industridepartementets tilråding av 23. august 1957.

32. Jondal kommunale elektrisitetsverk.

(Overdragelse av den gitte konsesjon for Jondal Elektrisitetsverk på regulering av Dravledalsvatn i Jondalselv i Hordaland fylke m. v.)

Kgl. resol. av 27. september 1957.

Med Stortingets samtykke fikk Jondal Elektrisitetsverk ved kgl. resolusjon av 16. mars 1934 tillatelse til regulering av Dravledalsvatn i Jondalselv i Hordaland fylke. En viser herom til St. prp. nr. 16 (1934), Innst. S. nr. 21 for 1934 og St.forh. for s. å. side 250—51.

I anledning av en søknad av 27. februar 1956 fra Jondal kommune om tillatelse for Jondal kommunale elektrisitetsverk til å overta den nevnte konsesjon av 16. mars 1934 på regulering av Dravledalsvatn samt om tillatelse til ytterligere regulering av vatnet har Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet i brev av 13. september 1957 gitt følgende uttalelse til departementet:

«Med departementets påtegning av 8. mars 1956 fikk Hovedstyret oversendt til uttalelse følgende søknad fra ordfører Johs. Bakke på vegne av Jondal kommunale Elektrisitetsverk:

«I brev av 3. april 1954 til Hovedstyret for Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen sendte Jondal kommune melding om at Jondal kommunale Elektrisitetsverk frå 1. januar 1954 hadde teke over Jondal Elektrisitetsverk sine eigedomar og rettar og i samband dermed også reguleringsanleggi i Dravledalsvatnet. (Reguleringskonsesjon av 16. mars 1934.)

Samstundes søkte Jondal kommunale Elektrisitetsverk om rett til å ta over denne reguleringskonsesjon straks, og slik at ulempeerstatning m. v. vert avgjort ved oreigning eller minnelig ordning, når den endelige konsesjon er gjeven. Avskrift av brevet ligg ved.

I møte den 9. august 1955 vedtok Jondal heradstyre at der i samband med søknaden om rett til å ta over den tidlegare konsesjon, også vert søkt om rett til 3 m oppdemming av Dravledalsvatnet.

I samsvar hermed og i samsvar med lov av 14. desember 1917 om vassdragsreguleringer søkjer Jondal kommunale Elektrisitetsverk om rett til å ta over reguleringskonsesjonen av 16. mars 1934 og rett til 3 m oppdemming av Dravledalsvatn, og då det er eit kommunalt anlegg søkjer ein om at konsesjonen vert gjeven utan tidsbegrensning eller i tilfelle at konsesjonen vert gjeldande til staten mogeleg overtek reguleringsanlegget.

Ein søkjer også om rett til oreigning av alle turvande rettar for omsøkte regulering i Dravledalsvatnet.

Jondal kommunale Elektrisitetsverk har til fyremål å levera elektrisk kraft til husbruk, håndverk og småindustri m. v. innan Jondal og eindel av Strandebarm. Elektrisitetsverket har fått eindel statsstønad til utbygging, men likevel er anleggsgjeldi vorten so stor at elektrisitetsverket økonomisk kjem til å arbeida svært tungt ei rekkje år frametter. Ein søkjer derfor om at reguleringsavgifta vert fastsett til minstesatsane etter § 11 i reguleringslova.

Med omsyn til dei opplysningar som etter § 5 i lova skal fylgje søknaden, tillet ein seg å visa til dei opplysningar som vart gjevne i samband med søknaden om den tidlegare konsesjon, (søknad av 6. desember 1932 og St. prp. nr. 16 for 1934).

Ein skal likevel ta opp att:

a) «En fullstendig plan tillikemed fornødne målinger, grunnundersøkelser, forklaringer, tegninger, beregninger og kostnadsoverslag.»

Om dette punkt viser ein til vedlagda utgreiding av 21. februar 1956 med teikningsvedlegg frå overingeniør Per Lægreid.

b) «Oppgaver over fordeler som anlegget antas å ville medføre og over størrelsen av den vannkraft som derved vil kunne tilveiebringes eller utnyttes.»

Også for dette punkt visar ein til fyrrenemnde utgreiding frå overingeniør Per Lægreid. Jondal kommunale Elektrisitetsverk har bygd eit kraftanlegg i Eidefossen med eit aggregat på 1 000 kVA. Kraftanlegget er planlagt for utviding med eit liknande aggregat. Krafti vert som fyrr nemnt nytta til husbruk, håndverk og småindustri innan Jondal og eindel av Strandebarm.

Med omsyn til den kraftmengde som reguleringa gjev i dei ymse fall i Jonselva visar ein til Vassdragsvesenet si oppgåva i St. prp. nr. 16 for 1934.

c) «Opplysninger om hvorvidt og i tilfelle i hvilken utstrekning foretagendet kan antas å medføre skade eller ulempe for almene interesser såsom ferdsel, fløtning eller fiske, forandring av naturforholdene eller lignende.»

Nokon skade eller ulempe for dei under pkt. c nemnde tilfelle kan ein ikkje tenkje at det vil fyrekoma. I Dravledalsvatnet er der korkje ferdsel eller fløtning og heller ikkje nemnande fiskje. Den tidlegare gjennomførte senking av vatnet har ikkje førd med seg noko endring av naturtilhøva.

d) «Oppgave (i tilfelle med arealberegning) over skade eller ulempe på jord, skog, beite eller annen eiendom.»

Dravledalsvatnet ligg 936 m o. h. Strenderne er for ein stor del snaufjell med ein del grastorver innimellom. Det neddemde areal ved 3 m oppdemming er neppe større enn omlag 50 mål. Noko nemnande skade etter pkt. d vert det derfor ikkje.

e) «For reguleringsdammer forslag til reglement for manøvreringen.»

Ein søkjer om at det vert fastsett same manøvreringsreglement som for den noverende regulering, men med den forskjell at den lågaste reguleringsgrensa vert sett til 18,4 m under vanleg sumar vass-stand eller kote 872 og at høgste reguleringsgrensa vert sett til 3 m over vanleg sumarvass-stand eller kote 893,4. Samla reguleringshøgd 21,4 m.

.) «Fullstendig oppgave over nyttbare fallhøgder i vedkommande vassdrag tillikemed oppgaver over vassføringsforholdene.»

Ein visar her til fyrrenemnde utgreiding frå overingeniør Per Lægreid og til St. prp. nr. 16 for 1934.

g) «Opplysninger om at der har vært gitt alle eiere av nedenfor liggende bruk eller vannfall anledning til å ta del i foretagendet.»

I Jondalvassdraget er der for tiden ikkje andre vasskraftanlegg som har interesse av auka vassføring o⁰ som ein kan tenkja vil delta i reguleringa av Dravledalsvatnet.»

I nevnte brev til Hovedstyret av 3. april 1954 var også bebudet den foreliggende søknad, og videre var anført: «Den noverande regulering av Dravledalsvatnet vert dreven i samsvar med manøvreringsreglementet i konsesjonen av 16. mars 1934.»

Utredningen av 21. februar 1956 fra overingeniør Per Lægreid lyder slik:

«Jondal kommunale Elektrisitetsverk har ved hjelp av statsstønad bygd ut eit kraftanlegg i Eidefossen eller fallet mellem Eidesvatn og Espelandsvatn i Jondalselva. Bruttofallet er ca. 70 m. (Etter det nye gradteigkartet, vedlegg 1, er fallet berre 55 m, men dette er feil då det på kartet oppførte høgdetall på Eidesvatnet er omlag 14 m for høgt.) I kraftstasjonen er der installert eit aggregat på 1 000 kvA., og kraftanlegget vart sett i drift 20. desember 1954.

For å oppnå ei rasjonell elektrisitetsforsyning i Jondal kommune måtte det kommunale elektrisitetsverk ta over eit par grendeverk og derimillom også Jondal Elektrisitetsverk som hadde bygd eit likestraumsverk i Haugefossen, og som ved kgl. resolusjon av 16. mars 1934 hadde fått løyve til å regulera Dravledalsvatnet i Jondalselva. Etter at det kommunale vekselsstraumsanlegg kom i drift er likestraumsverket i Haugefossen slutta.

Ordføraren i Jondal sende den 3. april 1954 melding til Hovudstyret for Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen om at Jondal kommunale Elektrisitetsverk frå 1. januar 1954 hadde teke over Jondal Elektrisitetsverk sine eigedomar og rettar og dermed også reguleringsanlegget ved Dravledalsvatnet.

Samstundes søkte Jondal kommunale Elektrisitetsverk om rett til å ta denne regulering i bruk straks, og slik at ulempeerstatning m. v. vert avgjord når den endelege konsesjon er gjeven.

Jondal heradstyre har vidare i møte den 9. august 1955 vedteke at der i samband med søknaden om overdraging av den tidlegare reguleringskonsesjon også vert søkt om konsesjon på 3 m oppdemming av Dravledalsvatnet.

Den nåværande regulering av Dravledalsvatnet.

Dravledalsvatnet ligg i Jondal og Ullensvang kommuner. Etter høgsterettsdom av 11. desember 1937 er grensa for dei private eigarar på Flatabø i Jondal og Reiseter i Ullensvang rekna å gå etter Jukladalselva til Sandosen og deretter etter Dravledalsvatnet til orfallet. Som ein vil sjå av gradteigkartet Folgefonni, vedlegg 1, er heradsgrensa for denne strekkja ikkje teikna inn på kartet, og såvidt eg skynar er ein heller ikkje samd om kor heradsgrensa går.

Etter gradteigkartet, vedlegg 1, er nedbørområdet ved utløpet av Dravledalsvatnet 27,3 km² stort. Vatnets areal er 1,1 km², og høgdi over havet er 836 m.

Ved kgl. resolusjon av 16. mars 1934 fekk Jondal Elektrisitetsverk konsesjon på regulering ved 18 m senkning under vanleg lågvasstand i Dravledalsvatnet. Eg visar her til konsesjonen og til St. prp. nr. 16 for 1934 samt til teikning nr. 742, bilag 2 og teikning nr. 856, bilag 3.

Ved oppmåling av senkningstunnelen i april 1932 var høgdi over havet for Dravledalsvatnet ikkje oppnivellert. Ved barometermåling vart høgdi av Dravledalsvatnet ved lågvasstand fastsett til 890 m o. h. Vanleg sumarvasstand ligg omlag 0,4 m høgare. Desse høgdemål som er nytta på dei tidlegare teikningar, vert nytta framleies, men eg går ut frå at den på det nye gradteigkartet oppgjevne høgd 936 m o. h. er riktig og at den refererar seg til vanleg sumarvasstand. Høgdetali på vedlegg 2, 3 og 4 må derfor leggjast til 45,6 m for å få den verkelege høgd over havet.

Tunnelbotnen ved innslaget ligg på kote 869, terskelen ved tappeluka på kote 870 og tunnelbotnen ved utslaget i vatnet på kote 871. Lågaste reguleringsgrensa kan då setjast til kote 872 eller 18,4 m senkning under vanleg sumarvasstand i Dravledalsvatnet.

3 m oppdemming.

Eg visar her til vedlegg 4 teikning nr. 2070. Der er rekna 3 m oppdemming over vanleg sumarvasstand i Dravledalsvatnet. Damkruna i flomløpet vert på kote 893,4. Flomløpet vert 33 m langt. I damfundamentet er der overalt fast reinskurt fjell (gneisgranitt). I flomløpet vert dammen utført av betong, men då det er lagleg steinbrot i nærleiken av dammen, har ein for dammen elles fyrebils rekna med turrmursdam med jarnbetongplata som tetning på vassida. Ved detaljeplanleggingi kan det også koma på tale platedam av jarnbetong.

Transportkostnader for eit så lite anlegg vert etter måten høge, og dei samla anleggskostnader er rekna til kr. 160 000.

Reguleringsmagasin.

Arealet av Draveldalsvatnet ved vanleg sumarvasstand er målt til 1,1 km². Strenderne rundt vatnet er for det meste brattlendte. Der er ikkje fyreteke fullstendig kartmåling av strenderne, men der er fyreteke ei rekkje djupmålingar m. v. og på grunnlag herav er arealet ved lågaste reguleringsgrense anslått til 0,71 km², og arealet ved 3 m oppdemning er anslått til 1,15 km².

Reguleringsmagasinet vert då:

$$\text{Ved } 18{,}4 \text{ m. senkning } \frac{1{,}1 + 0{,}71}{2} \times 18{,}4 = 17.052 \text{ mill.m}^3$$

$$\text{» } 3 \text{ m. oppdemming } \frac{1{,}1 + 1{,}15}{2} \times 3 = 3{,}375 \text{ » »}$$

Tilsammen 20,427 mill.m³

Fallhøgder i Jondalselva.

Går ein ut frå høgdi etter gradteigkartet og midlere høgd etter reguleringi i Dravledalsvatnet vert bruttofallhøgdene:

Dravledalsvatn—Vassdalsvatn	ca.	437 fall m
Vassdalsvatn—Kvåle	ca.	166 fall m
Kvåle—Molven	ca.	137 fall m
Espelandsvatn—Eidevatn midlere bruttofall	ca.	66 fall m
Nederste fall	ca.	40 fall m

Etter St. prp. nr. 16 for 1934 har Vassdragsvesenet for den nåværende regulering i Dravledalsvatnet rekna med ei samla kraftvinning i alle falli i Jondalselva på tilsaman 15 075 nat.-HK. Ved 3 m oppdemming av Dravledalsvatnet vert det eit tillegg i kraftvinninga på omlag 840 nat.-HK.

Reguleringssøknaden er kunngjort i Norsk lysingsblad 3. og 9. mai 1956 (nr. 102 og 107) og søknaden i sin helhet har vært behandlet i distriktet med følgende resultat:

Jondal herredstyre har i møte 28. mai 1956 fattet følgende vedtak:

«Jondal heradstyre rår til at søknaden om konsesjon for nedtapping og oppdemming av Dravledalsvatnet vert stetta.»

Ullensvang herredstyre har behandlet saken slik i møte 22. mai 1956:

«Søknaden har vore førelagt dei interesserte gardbrukarar på Reisæter og i samsvar med deira ynskje vart det gjort dette samr. vedtak:

Ein vil tilrå at det vert gjeve ein tidsavgrensa konsesjon i samsvar med søknaden som går ut på 18 m senking og 3 m demning av Dravledalsvatnet.»

Det vedligger følgende brev til Ullensvang herredstyre — datert 18. mai 1956 — fra gårdbrukerne på Reisæter ved Ola Kvaale:

«I høve Jondal kommunale elektrisitetsverk sin søknad om 18 m senking og 3 m demming av Dravledalsvatn, vil me gjera tilraading om at det vert gjeve ein tidsbegrensea konsesjon paa nemnde regulering.»

Hordaland fylkes konsulent i vassdrags- og elektrisitetssaker tilrår i påtegning av 16. juni 1956 at reguleringskonsesjon blir gitt i samsvar med søknaden, og Bergen og Hordaland fylker viser til herredstyrenes vedtak og slutter seg til konsulentens uttalelse, jfr. påtegning av 5. juni 1956.

Grunneier ved Jondalselv, Ivar Kvåle, fremholder følgende i brev til Hovedstyret av 19. juni s. å.:

«I Haugesunds Dagblad hev eg set at Jondal kommunale elektrisitetsverk, Jondal (J.K.E.) hev søkt om konsesjon på regulering av Dravladalsvatnet. So vidt eg no hev fått greida på skal vatnet demnast opp 3 m.

J.K.E. hev ikkje vendt seg til eigarane langs vassdraget nedanfor Dravladalsvatnet i høve reguleringi.

Eg hev snakka med formannen i J.K.E., Ola L. H. Eide, om demma i Dravladalsvatnet. Han visste ikkje om korleis overlaupet skulde ordnast.

Orfallet av Dravledalsvatnet er trongt, so ved flaum stig vatnet mykje opp. Det store vatnet er såleis sterkt flaumregulerande for vassdraget nedanfor. Ved ei oppdemming av Dravledalsvatnet på 3 m, med eit langt overlaup, vil denne flaumregulering falla burt. Eg reknar då med ulemper og skadar på eigedomar, bruer og vegar langs vassdraget.

Eg er klår over at J.K.E. vert ansvarleg for ulemper og skader ved reguleringi, men det må vera i alle si interesse å få skadane so små som mogeleg.

Etter mi meining bør demma i Dravledalsvatnet få eit overløp som ikkje aukar flaumføringi i Krossdalselvi.

Då eg ikkje kjenner til om J.K.E. hev gjort Hovedstyret merksam på desse tilhøve, er eg so fri å gjera det.

Eg eig lågtliggjande eigedom ved Krossdalselvi. Dessutan er eg serleg godt kjend ved Dravledalsvatnet.»

Inspektøren for ferskvannsfisket slutter seg i brev av 23. januar 1957 fullt ut til følgende uttalelse fra konsulenten for ferskvannsfisket i Vest-Norge datert 17. januar s. å.:

«Dravledalsvatnet har tidligere vært regulert etter konsesjon gitt 16. mars 1934. Jondal Elektrisitetsverk fikk da tillatelse til å senke vatnet 18 m under normalvannstand. Det kan ikke sees at det ble gitt noen fiskerimessige forpliktelser i forbindelse med denne regulering. Ved siden av å overta denne gamle regulering, søker Jondal kommunale Elektrisitetsverk å regulere ytterligere med 3 meters oppdemning. Den samlede reguleringshøyde vil således bli 21 m.

Dravledalsvatnet ligger 936 m o. h. Ved vanlig sommervannstand er arealet 1,1 km². Arealet ved 18 meters senkning er anslått til 0,71 km², og ved 3 meters oppdemning til 1,15 km².

Jeg er ikke kjent med fiskeforholdene i Dravledalsvatnet, men antar at de 18 m regulering har forårsaket en meget betydelig reduksjon av vatnets produksjon av aure. En oppdemning på 3 m vil ytterligere forminske vatnets evne til å produsere fisk, da de økede vannstandsvariasjoner i enda større utstrekning vil redusere næringsdyrenes mengde.

Det er mulig at reguleringen kan ha vanskeliggjort fiskens naturlige reproduksjon, men det er ikke mulig å si noe bestemt om dette uten nærmere kjennskap til forholdene.

For å redusere reguleringens skader på fisket, foreslås at følgende tas inn i konsesjonsbestemmelsene:

> «Til fremme av fisket plikter konsesjonæren å foreta og bekoste utsetting av yngel og/eller settefisk etter nærmere bestemmelse fra vedkommende departement.
>
> For å hindre utvandring av fisk, plikter konsesjonæren, dersom vedkommende departement finner det nødvendig og etter dette departements nærmere bestemmelser, å anbringe og bekoste gitter eller annen sperreanordning foran tappelukene.

Dersom departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i de områder som berøres av reguleringen, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.»»

Hovedstyret skal bemerke:

Med Stortingets samtykke fikk Jondal Elektrisitetsverk ved kgl. resolusjon av 16. mars 1934 tillatelse til å senke Dravledalsvatn 18 m under alminnelig lavvannstand på nærmere angitte vilkår, jfr. herom St. prp. nr. 16 for 1934 og Meddelte vassdragskonsesjoner for s. å. side 29—33. Manøvreringsreglement ble fastsatt samme dag.

Det består dessuten en eldre regulering i Vassendvatn på ca. 1 m senkning.

Jondal elektrisitetsverk var stiftet som et gjensidig interessentskap, og hadde i 1915 bygd ut et fall på ca. 21 m (Haugefossen) beliggende en snau km fra elvas utløp i havet. Det var et likestrømsverk med en installasjon på 295 kW. Med denne installasjon kunne verket bare ta i bruk knapt 60 pst. av kraftøkingen ved reguleringen. Den produserte kraft gikk til lys, varme, gårdsdrift og småindustri o. l.

Jondal kommunale Elektrisitetsverk har nå bygd ut sitt fall, Eidefossen, på ca. 70 m brutto mellom Espelandsvatn og Eidesvatn med et aggregat på 1 000 kVA og med mulighet for å utvide med et tilsvarende. Elektrisitetsverket har hertil og til linjebyggingen fått tilsammen kr. 770 000 i statsstøtte i årene 1948—54.

Det nye elektrisitetsverk har overtatt elektrisitetsforsyningen i Jondal kommune på sydsiden av Hardangerfjorden samt Kysnesstranden av Strandebarm — i alt ca. 1 500 innbyggere — og likestrømsanlegget i Haugefossen går ut. Det har derfor meddelt at det fra 1. januar 1954 har overtatt Jondal Elektrisitetsverks eiendommer og rettigheter — hermed også reguleringsanlegget i Dravledalsvatn — og søker om overdragelse av den tidligere reguleringskonsesjon. Videre søker Elektrisitetsverket om tillatelse til ytterligere 3 m oppdemming av vatnet til kote 893,4 og at nedre grense fastsettes til kote 872): 18,4 m under vanlig sommervannstand.

Fratrukket istapet antas at nettomagasinet etter den foreliggende søknad vil utgjøre ca. 20 mill. m³. Dette er en økning fra tidligere oppgaver på ca. 2 mill. m³, som altså skyldes den utvidede regulering. Den regulerte vassføring ved kraftstasjonen har Hovedstyret beregnet til 2,85 m³/sek. og lavvassføringen kan settes til ca. 0,5 m³/sek. Den ytterligere regulering antas å øke den regulerte vassføring i Eidefossen med ca. 0,15 m³/sek.

Med de i søknaden angitte nyttbare bruttofall blir ytelsen og økningen følgende:

Fall	Fall i m	Ytelse i nat. HK ved Q = 2,85 m³/s	Øking i nat. HK ved Q = 0,15 m³/s
1) Dravledalsvatn—Vassdalsvatn	ca. 437	ca. 16 600	ca. 870
2) Vassdalsvatn—Kvåle	» 166	» 6 300	» 330
3) Kvåle—Molven	» 137	» 5 200	» 270
4) Espelandsvatn—Eidevatn	» 70	» 2 700	» 140
5) Nederste fall	» 40	» 1 500	» 80
			ca. 1 690

Den nåværende maskin på 1 400 HK i kommunens kraftstasjon har et vannforbruk ved fullast på ca. 1,85 m³/sek. Det er således først når stasjonen blir fullt utbygd med en tilsvarende maskin at reguleringen kan bli helt utnyttet.

Man tar forbehold om å kunne revidere økningsberegningene.

Av de tre første fall eier staten ca. 695 m.

Ved tilleggsreguleringen neddemmes etter det som er opplyst ca. 50 dekar snaufjell med en del gresstorv innimellom. Vatnets evne til å produsere fisk må antas å bli ytterligere forminsket ved oppdemningen, men ifølge søknaden er det ikke noe fiske av betydning i vatnet. Det er ikke noen ferdsel på Dravledalsvatn og heller ingen fløtning.

Anleggsomkostningene er beregnet til kr. 160 000.

Hovedstyret antar at betingelsene for at tillatelse kan gis er til stede, jfr. reguleringslovens § 8,1 og man anbefaler søknaden om ytterligere regulering innvilget.

Hovedstyret anbefaler samtidig at den ved kgl. resolusjon 16. mars 1934 meddelte konsesjon til Jondal Elektrisitetsverk på regulering av Dravledalsvatn overdras til Jondal kommunale Elektrisitetsverk på uforandrede betingelser.

Tillatelse til utvidet regulering foreslås gitt på samme betingelser som fastsatt i konse-

sjonen av 16. mars 1934 med følgende endringer:

Post 3.

Jondal kommunale Elektrisitetsverk søker om at avgiftene til stat og kommune settes til lovens minimumssatser.

Dravledalsvatn ligger for størstedelen i en annen kommune og man finner derfor ikke å kunne anbefale dette. Som forholdene ligger an antar Hovedstyret at avgiften til kommuner for tilleggsreguleringen bør høynes noe og foreslår den satt til kr. 1 pr. innvunnet nat.-HK.

Avgiften til staten foreslåes derimot satt til kr. 0,10 pr. nat.-HK som omsøkt.

2. og 3. avsnitt i vilkåret endres derfor slik:

«Til staten kr. 0,10 pr. nat.-HK.
Til de fylkes-, herreds- og bykommuner, som Kongen bestemmer kr. 1 pr. nat.-HK.»

Ordene «reguleringen» erstattes med «tilleggsreguleringen».

I *post 12* erstattes ordet «reguleringsanlegget» med «damanlegget», og i

post 14

1. avsnitt, 2. punktum skal her hete: «Reguleringsgrensene betegnes med faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.»

I *postene 16, 18 og 21* erstattes «reguleringen» med «tilleggsreguleringen».

Dessuten vil Hovedstyret foreslå følgende nye vilkår vedrørende opphjelp av fisket og militære tiltak:

«22.

Til fremme av fisket plikter konsesjonæren å foreta og bekoste utsetting av yngel og/eller settefisk etter nærmere bestemmelse fra vedkommende departement.

For å hindre utvandring av fisk, plikter konsesjonæren dersom vedkommende departement finner det nødvendig og etter dette departements nærmere bestemmelser, å anbringe og bekoste gitter eller annen sperreanordning foran tappelukene.

Dersom departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i de områder som berøres av reguleringen, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.

23.

Ved damanlegget skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at anleggets eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anlegget eller dets benyttelse. Anleggets eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anlegget som skjer i krigsøyemed.»

Manøvreringsreglement.

Jondal kommunale Elektrisitetsverk ber om at det blir fastsatt samme manøvreringsreglement som for den nåværende regulering med de fornødne endringer av reguleringsgrensene.

Hovedstyret har ikke noe å innvende mot dette, men har tilføyd bestemmelsen om plikt til ettersyn av flomløpet og dammen, samt at Hovedstyret bestemmer hvor damvokteren skal bo m. v.

En av oppsitterne ved Jondalselv fremholder at flommene i vassdraget vil øke og bli skadelige på grunn av at en betydelig selvregulering i Dravledalsvatn nå vil falle bort.

Hovedstyret forutsetter altså beholdt den någjeldende regel i manøvreringsreglementet om at magasinet skal tappes slik at de hittidige flommer i vassdraget så vidt mulig ikke forøkes. Spørsmålet om dimensjoneringen av flomløpet blir for øvrig tatt opp i forbindelse med godkjenning av planene.

Utkast til manøvreringsreglement for den samlede regulering vedlegges.

Hovedstyret har ved gjennomsyn av de planer og tegninger som er innsendt i forbindelse med søknad om statsstøtte festet seg ved at det er regnet med et inntaksmagasin på 1,95 mill. m^3 i Espelandsvatn oppnådd ved ca. 12,5 m senkning med driftstunnelen.

Man antar at det som vanlig ved slike magasiner blir vassdragslovens § 62 som eventuelt kommer til anvendelse.

Ansøkeren nevner imidlertid som sagt intet om et inntaksmagasin, og Hovedstyret forutsetter spørsmålet behandlet senere når det måtte foreligge en søknad herom.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte 11. september 1957.»

Departementet skal bemerke:

Jondal Elektrisitetsverk har ved kgl. resolusjon av 16. mars 1934 fått konsesjon på regulering av Dravledalsvatn i Jondalselv ved senking 18 m under alminnelig lavvannstand.

Jondal kommunale elektrisitetsverk, som fra 1. januar 1954 har overtatt Jondal Elektrisitetsverks eiendommer og rettigheter, deriblant reguleringsanlegget i Dravledalsvatn, søker nå om tillatelse til å overta nevnte konsesjon av 16. mars 1934 på regulering av Dravledalsvatn, og om at nedre reguleringsgrense for vatnet fastsettes til kote 872 o: 18,4 m under vanlig sommervannstand, som angis å ligge 0,4 m over alminnelig lågvannstand.

Videre søkes om tillatelse til ytterligere regulering av Dravledalsvatn ved oppdemning 3 m over vanlig sommervannstand, slik at den samlede reguleringshøyde blir 21,4 m.

Kraften skal nyttes i det kraftanlegg som Jondal kommune har bygd med statsstønad i Eidefossen, som er det ca. 70 m høye bruttofall mellom Espelandsvatn og Eidevatn. Fallet eies av kommunen.

Kraftinnvinningen ved den ytterligere regulering er av Hovedstyret anslått til i alt ca. 1 690 nat.-HK i fem nærmere angitte utbygde og ikke utbygde fall i Jondalselv, herav ca. 140 nat.-HK i Jondal kommunes nevnte fall i Eidefossen.

Av de tre nevnte ovenforliggende fall eier staten ca. 695 m.

Ved tilleggsreguleringen vil demmes ned et areal på ca. 50 dekar snaufjell med gresstorv imellom rundt Dravledalsvatn. Fisket antas å bli skadet ved tilleggsreguleringen. Det er også mulig at flommene i Jondalselv vil bli økt på grunn av denne, fordi vannets selvregulerende evne vil avta.

Omkostningene ved tilleggsreguleringen er anslått til kr. 160 000.

Etter det foreliggende antar departementet at vilkårene etter reguleringslovens § 8, pkt. 1 er til stede for å gi den søkte tillatelse til ytterligere regulering av Dravledalsvatn, og vil med Hovedstyret anbefale tillatelsen gitt til Jondal kommunale elektrisitetsverk, og på de av Hovedstyret foreslåtte vilkår.

Tillatelsen til ytterligere regulering anbefales av Hovedstyret gitt på følgende vilkår:

«1.

Reguleringskonsesjonen gjelder inntil anlegget overtas av staten (jfr. reglene i post 2 nedenfor).

Med den begrensning som følger av ovenstående gjelder konsesjonen for vannfall som ikke tilhører staten eller norske kommuner og som deltar i reguleringen eller blir medeier i reguleringsanlegget i 50 år fra konsesjonens datum. Ved utløpet av denne tid tilfaller disse vannfallseieres andel i reguleringsanlegget staten uten vederlag.

Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras. Det utførte reguleringsanlegg eller andel deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vannfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

Staten har når den går til å utbygge fallene i vassdraget rett til å innløse det hele anlegg. Bestemmelsen om innløsning må være meddelt reguleringsanleggets eier 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne på grunnlag av hva anlegget med tilbehør, altså også grunnstykker og rettigheter, beviselig har kostet ved ervervelsen og — forsåvidt angår den andel som måtte tilhøre eiere for hvem reguleringstillatelsen er tidsbegrenset til i maksimum 50 år — med fradrag for amortisasjon etter en amortisasjonstid av 50 år.

Den andel i reguleringsanlegget som måtte tilhøre sistnevnte eiere kan staten under enhver omstendighet innløse i det 35. år etter at konsesjonen er gitt og etter de nevnte regler. Benytter staten seg ikke herav skal den i det 10 år deretter ha samme adgang.

Anlegget skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn av uvillige menn på statens bekostning.

Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

3.

For den økning av vannkraften som ved reguleringen tilflyter eiere av vannfall eller bruk i vassdraget, skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,10 pr. nat.-HK.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner, som Kongen bestemmer kr. 1 pr. nat.-HK.

Økningen av vannkraften bregnes på grunnlag av den økning av vassdragets lavvannføring, som tilleggsreguleringen antas å ville medføre ut over den vannføring som har kunnet påregnes år om annet med den tidligere bestående regulering. Ved beregningen av denne økning forutsettes det at magasinet utnyttes på en sådan måte at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal ansees som den ved tilleggsreguleringen innvunne økning av vannkraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntrer etter hvert som den ved tiltilleggsreguleringen innvunne vannkraft tas i bruk.

Avgiftene har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

4.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 3 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 16, skal for så vidt de ikke er fastsatt av Kongen, med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

5.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år etter at konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

6.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett.

Vedkommende myndighet kan dog tillate unntagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig. Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50 — femti kroner — for hver person.

7.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anlegget anvende norske varer forsåvidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mere enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeide og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovvennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer, når særlige hensyn gjør det påkrevd.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mukten tilfaller statskassen.

8.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

9.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeide eller pålegges noen forpliktelse med hesyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med sin virkelige verdi beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øyemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesvegstyret bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger og bruer hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. Veger og bruer som konsesjonæren anlegger skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, forsåvidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende forsorgskommune dens utgifter til forsorgsunderstøttelse av de ved anlegget ansatte arbeidere og deres familier.

12.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag, vedkommende damanlegget, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anlegget skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Dets utførelse så vel som dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

13.

Vannslipningen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger. En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

Forsåvidt dammen manøvreres i strid med reglementet kan konsesjonshaveren pålegges en tvangsmulkt til statskassen av inntil kr. 500 for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse.

14.

Reguleringsanleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrografiske iakttagelser som i det offentliges interesse finnes påkrevd og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. Reguleringsgrensene betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anlegget skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

15.

Eieren skal uten vederlag for det utførte anlegg finne seg i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

16.

De vannfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved tilleggsreguleringen innvunne driftsvann, er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vannfall innvunne økning av kraften (beregnet som angitt i post 3).

Kraften avgis i den form hvori den produseres. Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet hva enten ledningene tilhører reguleringsanleggets eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pst. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vannfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften istedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan såvel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5te år. Hvis eieren leier ut kraft og kraften til kommune kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne, kan kommunen i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

17.

For oppfyllelsen av de forpliktelser som ved anlegget eller dets drift pådras like overfor andre og for overholdelsen av de i konsesjonen fastsatte betingelser skal der stilles og til enhver tid opprettholdes sikkerhet for et beløp av kr. 1 000 etter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

18.

Departementet kan under særlige omstendigheter gi en vannfalls- eller brukseier som ikke er medeier i reguleringsanlegget, tillatelse til å benytte driftsvann som er innvunnet ved tilleggsreguleringen, mot en årlig godtgjørelse til reguleringsanleggets eier. Denne godtgjørelse skal i tilfelle av tvist fastsettes av departementet.

19.

Reguleringsanleggets eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av reguleringsanleggets eier, etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

20.

Alle heftelser, som hviler på anlegget, faller bort når og i den utstrekning dette går over til staten i henhold til post 1 eller innløses etter post 2.

21.

Reguleringskonsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anlegget er beliggende. Et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke tilleggsreguleringen kan medføre forpliktelser.

22.

Til fremme av fisket plikter konsesjonæren å foreta og bekoste utsetting av yngel og/eller settefisk etter nærmere bestemmelse fra vedkommende departement.

For å hindre utvandring av fisk, plikter konsesjonæren dersom vedkommende departement finner det nødvendig og etter dette departements nærmere bestemmelser, å anbringe og bekoste gitter eller annen sperreanordning foran tappelukene.

Dersom departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i de områder som berøres av reguleringen, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.

23.

Ved damanlegget skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at anleggets eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anlegget eller dets benyttelse. Anleggets eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anlegget som skjer i krigsøyemed.»

Hovedstyrets utkast til manøvreringsreglement for den samlede regulering av Dravledalsvatn er sålydende:

«1.

Reguleringsgrensene er:

Øvre grense	kote 893,4
Nedre grense	kote 872,0
Reguleringshøyde	21,4 m

Høydene refererer seg til Bolt I med angitt høyde 894,48 m o. h., beliggende ca. 70 m syd for utløpsosen.

Reguleringsgrensene skal betegnes med faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

2.

Det skal ved vannslipningen has for øye at vassdragets hittidige flomvassføring så vidt mulig ikke forøkes. Heller ikke må dets naturlige lavvassføring forminskes til annenmanns skade. — For øvrig foregår vannslipningen inntil videre etter Jondal kommunale elektrisitetsverks behov.

3.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende regjeringsdepartement. Hovedstyret for Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen bestemmer hvor damvokteren skal bo og om han skal ha telefon i sin bolig.

4.

Det skal påses at flomløpet ikke hindres av is eller lignende samt at dammen til enhver tid er i god stand.

Det føres protokoll over manøvrering og avleste vannstander samt observeres og noteres om det forlanges regnmengder, temperatur m. v. Av denne protokoll sendes ved utgangen av hvert kvartal avskrift til Hovedstyret for Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen.

5.

Mulig tvist om dette reglements forståelse blir å avgjøre av vedkommende regjeringsdepartement.

6.

Forandringer i dette reglement kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.»

Med hensyn til de enkelte vilkår for den foreslåtte tillatelse til ytterligere regulering viser en til Hovedstyrets bemerkninger, som en i alt vesentlig slutter seg til. Departementet er således bl. a. enig i at avgiften til kommuner i vilkårenes post 3 settes til kr. 1 årlig pr. nat.-HK, som er det dobbelte av avgiften til kommuner på kr. 0,50 årlig pr. nat.-HK som er fastsatt i Jondal Elektrisitetsverks konsesjon av 16. mars 1934 på regulering av Dravledalsvatn. Avgiften til staten foreslås satt til kr. 0,10 årlig pr. nat.-HK, som er lovens minimum.

Post 11 om refusjon av forsorgsutgifter foreslås gitt følgende form:

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende forsorgskommuner slike forsorgsutgifter som i vassdragsreguleringsloven er forutsatt dekket ved hjelp av fond i samsvar med reglene i lovens § 12 pkt. 7, 1. ledd og 2. ledds første og annet punktum.

Vilkåret forutsettes å falle bort, hvis den nevnte bestemmelse i reguleringsloven og de der nevnte bestemmelser i forsorgsloven måtte bli opphevet.

Det foreslåtte vilkår om opphjelp av fisket er i samsvar med forslaget fra Fiskerinspektøren.

I samsvar med post 1 i de foreslåtte vilkår gjelder konsesjonen på ytterligere regulering inntil anlegget overtas av staten, som etter vilkåernes post 2 har innløsningsrett til hele anlegget når den går til utbygging av fallene i vassdraget. Med den nevnte begrensning er konsesjonstiden for private falleiere satt til 50 år fra konsesjonens datum.

Departementet vil videre i tilslutning til hovedstyret anbefale at den ved kgl. resolusjon av 16. mars 1934 gitte konsesjon for Jondal Elekerisitetsverk på regulering av Dravledalsvatn overdras til Jondal kommunale elektrisitetsverk på uforandrede vilkår.

Departementet antar at forbudet i reguleringslovens § 14, pkt. 2 og i konsesjonsvilkårenes post 1 ikke vil være til hinder for slik overdragelse i dette tilfelle, da både reguleringsanlegget og Jondal Elekrtisitetsverks fall er overtatt av Jondal kommunale elektrisitetsverk.

Ved at man i forbindelse med statens innløsningsrett i hovedkonsesjonen regner ut fra 16. mars 1934, og i tilleggskonsesjonen fra dennes datum, oppstår det en uoverensstemmelse mellom de to konsesjoner. Departementet har imidlertid ikke funnet grunn til å foreslå noen endring i dette forhold. Det er i og for seg rimelig at man ved beregning av innløsningssummen for de nye anlegg gir et fradrag for amortisasjon med utgangspunkt i den nye konsesjons datum. Når det gjelder forskjellen i den frist for innløsningsretten som inntrer i det 35 år må man gå ut fra at spørsmålet neppe har noen praktisk betydning i nærværende sak.

Endelig vil departementet anbefale fastsatt manøvreringsreglement for den samlede regulering av Dravledalsvatn i samsvar med hovedstyrets utkast som gjeldende inntil videre. I dette er nedre reguleringsgrense fastsatt til kote 872,0 og den samlede reguleringshøyde til 21,4 m som omsøkt. Reguleringsgrensene er da angitt i forhold til vanlig sommervannstand, mens den i kgl. resolusjon av 16. mars 1934 tillatte senking på 18,0 m er angitt i forhold til alminnelig lavvannstand. Senkingen er således den samme som før.

En av oppsitterne ved Jondalselv, Ivar Kvale, fremholder at det på grunn av tilleggsreguleringen vil oppstå skadeflommer i vassdraget, fordi vatnets selvregulerende evne vil avta, og uttaler at dammen i Draveldalsvatn bør få et overløp som ikke øker flomvassføringen i Krossdalselvi (Jondalselv).

Departementet er enig med hovedstyret i at det ikke er nødvendig med ytterligere bestemmelser i manøvreringsreglementet av hensyn til flomvassføringen utover de som finnes inntat i det tidligere manøvreringsreglement av 16. mars 1934. Departementet forutsetter dog med hovedstyret at spørsmålet om dimensjoneringen av flomløpet blir tatt opp i forbindelse med spørsmålet om godkjenning av planene for damanlegget.

Industridepartementet

tilråår:

1. Den ved kgl. resolusjon av 16. mars 1934 gitte konsesjon for Jondal Elektrisitetsverk til regulering av Dravledalsvatn i Jondalselv i Hordaland fylke overdras til Jondal kommunale elektrisitetsverk på uforandrede vilkår.
2. Jondal kommunale elektrisitetsverk tillates i medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 å foreta en ytterligere regulering av Dravledalsvatn, — i det vesentlige i samsvar med søknad av 27. februar 1956 fra Jondal kommune og dermed fremlagt plan og på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 27. september 1957.
3. Det fastsettes som gjeldende inntil videre manøvreringsreglement for den samlede regulering av Dravledalsvatn i samsvar med det utkast som er tatt inn i nevnte tilråding.

33. A/S Viking Fibre Products.

(Konsesjon på leie av elektrisk energi fra A/S Viul Tresliperi og for Diamond Match Company, USA, på erverv av samtlige aksjer i A/S Viking Fibre Products.)

Kronprinsregentens resol. av 27. september 1957.

På vegne av A/S Viking Fibre Products søkte høyesterettsadvokat J. C. Mellbye i brev 23. januar d. å. om konsesjon på «selskapets leiekontrakt av 10. og 14. januar d. å. med A/S Viul Tresliperi» og om samtykke for det amerikanske selskap Diamond Match Company til å erverve samtlige aksjer i A/S Viking Fibre Products.

Departementet har innhentet en del nærmere opplysninger og har forelagt saken for Bransjerådet for papir, cellulose- og tremasseindustrien og for Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet. Hovedstyret har i brev 1. april og 9. mai d. å. gitt samlede fremstillinger i saken og brevene siteres.

Hovedstyrets brev 1. april d. å.:

«H.r.advokat J. C. Mellbye har i brev til Industridepartementet 23. januar 1957 på vegne

av A/S Viking Fibre Products sendt slik søknad:

«På vegne av A/S Viking Fibre Products andrar jeg om konsesjon på selskapets leiekontrakt av 10. og 14. januar d. å. med A/S Viul Tresliperi. En fotokopi av leiekontrakten vedlegges. Videre anmoder jeg om samtykke for det amerikanske selskap Diamond Match Company, eventuelt ved datterselskaper eller funksjonærer, å erverve samtlige askjer i A/S Viking Fibre Products.

Om bakgrunnen for ansøkningen skal jeg få meddele:

A/S Viul Tresliperi avsluttet i 1946 en kontrakt med A/S Brødrene Hartmann i København om bruk av visse produksjonsmetoder som det danske selskap disponerte over. A/S Viul Treslipjeri forpliktet seg til å betale en viss lisens av sin produksjon etter disse metoder og anskaffet deretter, likeledes gjennom det danske selskap, de nødvendige maskiner for bruk av metoden. Hovedproduktet var eggemballasje (eggbakker) av tremasse.

Det oppsto uenighet om kontraktens innhold, idet A/S Viul Tresliperi hevdet etter noen tids forløp at selskapet kunne drive sin produksjon uten ytterligere lisensbetaling. Som grunnlag ble påberopt misligholdelse fra lisensgiverens side. Ved en prosess i Danmark som fant sin avslutning i den danske Høyesterett 21. juni 1955 ble det avgjort at A/S Viul Tresliperi ikke hadde anledning til å fortsette produksjonen etter de lisensierte metoder uten å betale lisens.

Denne lisens er av en slik størrelse at A/S Viul Tresliperi ikke kan konkurrere med lisensfrie konkurrenter. De metoder og maskiner det dreier seg om er ikke patenterte og metodene er etterhånden blitt alminnelig kjent. A/S Viul Tresliperi har derfor etter dom måttet stoppe produksjonen, og maskinene har stått ubenyttet de siste halvannet år.

A/S Viul Tresliperi har prøvet å selge maskinene, men det har ikke før nå vært mulig å finne egnede kjøpere. En hovedårsak til dette er at maskinene vanskelig kan brukes uten at kjøperen har inngående kunnskap om de tilgrunnliggende metoder, hvilket A/S Viul Tresliperi vanskelig kan meddele. Det amerikanske selskap Diamond Match Company som A/S Viul Tresliperi nå er kommet i kontakt med, har inngående kjennskap til disse metoder og maskineriet og har også et meget vel utbygget produksjons- og salgsapparat hvori Viuls anlegg kan inngå som en naturlig enhet. Dette har gjort det mulig for selskapet å betale Viul en pris for maskineriet som er meget god og skal tilveiebringes i dollar. Diamond Mach Company akter å drive den norske produksjon i et norsk aksjeselskaps regi og med henblikk herpå er A/S Viking Fibre Products stiftet den 11. januar i år med en aksjekapital på kr. 300 000 og med undertegnede som enestyre. Ved den inngåtte avtale om kjøp av maskiner får A/S Viul Tresliperi solgt hele den maskinpark som på grunn av den danske Høyesterettsdom har stått ubenyttet. Ved leiekontrakten, som det søkes konsesjon på, får Viul videre leiet bort den bygning og det hjelpemaskineri som Viul har benyttet for den standsede produksjon for et leiebeløp som er fordelaktig for utleieren. Videre får A/S Viul Tresliperi skaffet beskjeftigelse for den arbeidsstokk som i sin tid var beskjeftiget i emballasjefabrikken og som etter dennes stans har hatt midlertidig beskjeftigelse med ombygning av Viuls eget tresliperi.

Leiekontrakten er, som det sees, inngått for fem år med overgang til ett års oppsigelse. Bakgrunnen herfor er at man håper i løpet av denne periode å få bragt forholdet til det danske firma A/S Brødrene Hartmann i orden og deretter gå inn for et utvidet samarbeide basert på at A/S Viul Tresliperi går inn som aksjonær i det større selskap som da vil kunne bli nødvendig.

A/S Viking Fibre Products vil fremstille de samme artikler som A/S Viul Tresliperi fremstilte. Til produksjonen brukes råstoff som vanskelig kan eksporteres i annen form. Produksjonen går såvel til innenlandsk forbruk som til eksport. Eksporten var i Viuls tid ganske betydelig.»

Saken er først behandlet av Industridirektoratet, Kontoret for treforedlingsinlustri, som sendte sakens dokumenter til Bransjerådet for papir-, cellulose- og tremasseindustrien. Rådet fant det nødvendig å innhente diverse tilleggsopplysninger som h.r.advokat Mellbye deretter meddelte i brev 21. februar d. å. således:

«Jeg henviser til Industridirektoratets brev av 16. februar d. å. hvori man ber meg om forskjellige ytterligere opplysninger som finnes nødvendig for sakens behandling.

Som bilag vedlegger jeg som ønsket en avskrift av den danske Høyesterettsdom i saken mellom A/S Viul Tresliperi og A/S Brødrene Hartmann.

Jeg skal så behandle de forskjellige spørsmål som Direktoratet reiser punkt for punkt.

1) Som det vil sees av den plan som er vedheftet kontraktene består anlegget av tre maskiner. Men for tiden er bare den ene maskinen i virksomhet. Når imidlertid de nødvendige offentlige tillatelser er innhentet skal også de to øvrige maskiner settes i gang, slik at anleggets kapasitet kan utnyttes fullt ut. Hver av maskinene bruker 175 kW og med samtlige maskiner i bruk vil kraftbehovet bli 525 kW med tillegg av ca. 75 kW til bimaskineri. Selskapets totalbehov for elektrisk kraft skulle derfor bli 600 kW.

2) Som det fremgår av foregående punkt forutsettes hele kraftmengden å gå til selve drivmaskineriet. Tørkingen vil skje med en oljebrenner eller med spillkraft i det tidsrom som Viul kan disponere slik.

3) Det gjennomsnittlige kraftforbruk pr. tonn blir 800 kWt.

4) Produksjonskapasiteten er 6 tonn pr. maskin pr. døgn og totalproduksjonen etter den nåværende skiftordning med 275 døgn i året vil derfor bli 4 950 tonn pr. år.

5) Produksjonen vil vesentlig bestå av eggemballasje, men det kan også bli aktuelt å produsere andre lignende artikler, særlig da såkalte «food-trays». Vedlagt som bilag 2 vil Direktoratet finne et tidsskrift utgitt av The Diamond Match Company, og øverst i venstre hjørne på side 28 vil man se hvilke varer det dreier seg om. Hvordan produksjonen skal fordele seg mellom disse forskjellige artikler har man på det nåværende tidspunkt ingen oversikt over.

6) Man regner med en eksport av 90 pst. av produksjonen.

7) Eksportverdien regnes i gjennomsnitt til kr. 1 100 pr. tonn.

8) Med alle tre maskiner i bruk vil bedriften beskjeftige ca. 20 mann og 30 kvinner.

9) Produksjon og eksport i tidligere år vil fremgå av bilag 3. Oppstillingen er satt opp av Viul Tresliperi.

10) Verdensmarkedet i den bransjen det her gjelder beherskes fullstendig av to interessegrupper, Diamond Match Company og Keyes-Hartmann. Uten å ha et av disse firmaer i ryggen kan en produsent overhodet ikke hevde seg i konkurransen i denne bransjen, «moulded pulp». Det nødvendige spesialmaskineri og deler til dette kan bare fåes gjennom de nevnte firmaer og uten slikt maskineri er man ikke konkurransedyktig. Etter den danske Høyesterettsdom overdro Hartmann Viuls eksportområder til det engelske firma Hartmann Fibre Company. Dette selskap ble i 1956 kjøpt av Diamond Match Company, og det er utelukket at noen annen produsent vil kunne innarbeide seg på dette marked nå. Kontrakten med Diamond Match Company er derfor den eneste mulighet Viul har til å nyttiggjøre seg sitt kostbare maskineri til annet enn skrapmetall.

11) Diamond Match Company er en av de virkelig store conserner i U. S. A. og har også bedrifter i Canada og England. Som det fremgår av navnet, er firmaets hovedproduksjon fyrstikker, men dessuten produseres også «moulded pulp»-produkter samt noen produksjon av tremasse. Firmaets arbeidsstyrke og funksjonærer teller ca. 9 000. For øvrig vil tidsskriftet, bilag 2, gi et visst inntrykk av selskapet og dets virksomhet.

12) Når det bestående maskineri som omfattes av avtalene datert 10. og 14. januar d. å. er fullt utnyttet og forholdet til A/S Brødrene Hartmann er brakt i orden, vil det bli spørsmål om en utvidelse av produksjonen. Ved siden av det gamle maskineri, skulle det da installeres nye maskiner til produksjon også av andre artikler enn de som er nevnt under punkt 5. En slik utvidelse av produksjonen vil imidlertid ikke kunne finne sted innen rammen av de foreliggende avtaler. Utvidelsen vil derfor nødvendiggjøre nye avtaler og forutsetningen for slike avtaler er at produksjonsselskapets status også endres slik at A/S Viul går inn som aksjonær for 49 pst. av aksjekapitalen og overtar den daglige ledelse av bedriften.

Jeg håper da at Direktoratet har fått alle de opplysninger som det vil trenge for en videre behandling av saken. Idet jeg henviser til mitt brev av 23. januar d. å. til industridirektør Einar Slåtto vil jeg gjenta min henstilling om at Industridirektoratet medvirker til at Norges Bank gir sitt samtykke til overføring av valuta, jfr. brev av 18. januar d. å. til Norges Bank.

Det ligger års arbeide bak de opprettede avtaler mellom Viul og Diamond Match og store verdier kan gå tapt for Viul og også for landet, hvis ikke den nødvendige valutatillatelse snart blir gitt.

Tidsskriftet, bilag 2, vil jeg være takknemlig for å få tilbakesendt etter Direktoratets behandling av saken.»

I brev 23. februar 1957 sendte høyesterettsadvokat Mellbye slik tilleggssøknad:

«Jeg henviser til mitt brev av 21. februar d. å. og til telefonstamtaler med Treforedlingskontoret.

Da A/S Viking Fibre Products også ønsker å kunne benytte spillkraft fra A/S Viul til «tørking», vil selskapet søke konsesjon ikke bare for ervervelse av de 600 kW til drivkraft, men også for ervervelse av kraft til «tørking». Det samlede kraftkvantum som det da etter dette søkes konsesjon for, blir

drivkraft	600 kW
«tørking» 700 kW pr. maskin	2 100 kW
	2 700 kW

Det gjennomsnittlige kraftforbruk pr. tonn vil bli 3 600 kWt pr. tonn.

Som det vil fremgå av leieavtalens pkt. 8 har A/S Viul bare garantert elektrisk kraft til drift av en maskin. Kraft til de øvrige maskiner vil bli levert i den utstrekning A/S Viul kan skaffe kraft.

Jeg vil for øvrig understreke at det nye selskaps produksjon vil foregå på samme måte som i tidligere år. Noen økning i kraftforbruket i forhold til tidligere, da anleggets kapasitet var nyttet fullt ut, vil ikke finne sted. Den eneste forandring avtalen for så vidt medfører er, at det er et annet selskap som benytter kraften.»

Den nevnte dom avsagt av Sø- og Handelsretten i København 13. desember 1952 har slik slutning:

«Sagsøgte A/S Viul Tresliberi, Norge, har været uberettiget til at ophæve den med sagsøgerne, A/S Brødrene Hartmann, indgående overenskomst af 28. juni og 26. juli 1946. Sagsøgte tilpligtes at ophøre med at benytte de maskiner, apparater og forme, som er købt hos Keyes og sagsøgerne, til fremstilling af ægbakker og andre af træmasse fremstillede artikler til pakning af æg, ligesom sagsøgte tilpligtes på eventuelle andre maskiner at undlate enhver fremstilling og salg af artikler af træmasse fremstillet efter Keyes-Hartmanns metoder.

Derhos tilpligtes sagsøgte til sagsøgerne at betale den i kontrakten fastsatte licensafgift med renter 5 pst. fra de i kontrakten bestemte forfaldsdage for ethvert salg efter 1. januar 1952 af ægbakker og andre artikler af træmasse fremstillet på de af sagsøgerne og Keyes leverede maskiner.

For salg af cup flats i 1950 tilpligtes sagsøgte til sagsøgerne yderligere at betale n. kr. 12 508,17 med renter 5 pst. fra 1. januar 1951, samt licensafgift for solgte Cup flats i 1951 med renter 5 pst. fra 1. januar 1952.

Sagens omkostninger ophæves.»

Den danske Høyesteretts dom 21. juni 1956 har slik slutning:

«Sø- og Handelsrettens dom bør ved magt at stande.

I sagsomkostninger for begge retter betaler appellanten, A/S Viul Tresliperi, Norge, til indstævnte, A/S Brødrene Hartmann, kr. 50 000 inden 15 dage efter denne højesteretsdoms afsigelse.»

Bransjerådet behandlet saken i møte 27. februar 1957 og gjorde slikt enstemmig vedtak:

«Det fremgår av advokat J. Chr. Mellbyes brev til Industridepartementet av 23. januar 1957 at A/S Viking Fibre Products vil fremstille de samme artikler som A/S Viul Tresliperi fremstillet med det maskineri som A/S Viul Tresliperi nå har solgt til det amerikanske selskap Diamond Match Company og som A/S Viking Fibre Products skal utnytte, og derfor søker om konsesjon på den leiekontrakt av 10. januar 1957 som dette selskap har inngått med A/S Viul Tresliperi for et tidsrom av 5 år.

Den omtalte produksjon representerer en videre foredling av et halvfabrikat (tremasse) og er således i overensstemmelse med den linje bransjerådet har fulgt når det gjelder videre utvikling av norsk treforedlingsindustri.

På dette grunnlag finner bransjerådet enstemmig å kunne anbefale:

1) At A/S Viking Fibre Products gis konsesjon på leie av 600 kW primakraft som drivkraft og ytterligere konsesjon på leie av inntil 2 100 kW spillkraft fra A/S Viul Tresliperi på de betingelser som departementet måtte fastsette.
2) At Diamond Match Company, eventuelt ved datterselskaper eller funksjonærer, gis samtykke til å erverve samtlige aksjer (aksjekapital kr. 300 000) i A/S Viking Fibre Products.»

Hovedstyret har for sitt vedkommende, ut fra kraftforsyningsinteresser, ikke noe å bemerke til at Diamond Match Company får tillatelse til å erverve samtlige aksjer i A/S Viking Fibre Products i samsvar med søknaden. Men Hovedstyret finner ikke grunn til å ta standpunkt til hvorvidt det ut fra industrielle eller andre hensyn er tilrådelig å la bedriften gå over på utenlandske hender idet en går ut fra at departementet lar dette spørsmål bli vurdert for seg.

Heller ikke har Hovedstyret funnet grunn til å ta standpunkt til de privatrettslige forhold mellom A/S Viul Tresliperi og A/S Brødrene Hartmann.

Hvis tillatelse til overdragelse av aksjene blir gitt, trenger selskapet konsesjon for leie av den kraft som er forutsatt levert fra A/S Viul Tresliperi. Denne konsesjonssaken kan Hovedstyret ta opp til behandling så snart overdragelsesspørsmålet er avgjort. For det høvet har en bedt høyesterettsadvokat Mellbye gi nærmere opplysninger om hvordan kraftleveringen er tenkt ordnet.»

Hovedstyrets brev 9. mai d. å.:

«I brev av 23. januar 1957 til Industridepartementet søkte høyesterettsadvokat I. C. Mellbye på vegne av A/S Viking Fibre Products om konsesjon på selskapets leiekontrakt av 10. januar/14. januar 1957 med A/S Viul Tresliperi. En fotokopi av leiekontrakten var vedlagt søknaden. Videre anmodet advokat Mellbye om samtykke for det amerikanske selskap Diamond Match Company til å erverve samtlige aksjer i A/S Viking Fibre Products.

Med Industridepartementets brev av 19. mars 1957 mottok Hovedstyret denne sak med anmodning om uttalelse snarest mulig.

Med brev herfra av 1. april 1957 ble saken tilbakesendt Industridepartementet med følgende uttalelse:

«Hovedstyret har for sitt vedkommende, ut fra kraftforsyningsinteresser, ikke noe å bemerke til at Diamond Match Company får tillatelse til å erverve samtlige aksjer i A/S Viking Fibre Products i samsvar med søknaden. Men Hovedstyret finner ikke grunn til å ta standpunkt til hvorvidt det ut fra industrielle eller andre hensyn er tilrådelig å la bedriften gå over på utenlandske hender idet en går ut fra at departementet lar dette spørsmål bli vurdert hver for seg.

Heller ikke har Hovedstyret funnet grunn til å ta standpunkt til de privatrettslige forhold mellom A/S Viul Tresliperi og A/S Brødrene Hartmann.

Hvis tillatelse til overdragelse av aksjene blir gitt, trenger selskapet konsesjon for leie av den kraft som er forutsatt levert fra A/S Viul Tresliperi. Denne konsesjonssaken kan Hovedstyret ta opp til behandling så snart overdragelsesspørsmålet er avgjort. For det høvet har en bedt høyesterettsadvokat Mellbye gi nærmere opplysninger om hvordan kraftleveringen er tenkt ordnet.»

Et avtrykk av det nevnte brev vedlegges.

Med Industridepartementets brev av 5. april 1957 fikk en imidlertid saken oversendt på nytt. Departementet bemerker:

«Diamond Match Companys erverv av samtlige aksjer i Viking Fibre Products er konsesjonspliktig etter konsesjonslovens § 37, jfr. § 36 fordi Viking Fibre Products innehar rettighet som omhandlet i loven, jfr. leiekontrakten av 10. og 14. januar d. å. Derfor bør konsesjonsspørsmålet for Viking Fibre Products kraftleie m. v. og Diamond Match Companys erverv av aksjer behandles samtidig.

Departementet ber om Hovedstyrets uttalelse om konsesjon på kraftleie snarest mulig. Uttalelsen er gitt under den forutsetning at søknaden fra Diamond Match Company om tillatelse til aksjeervervet blir innvilget.»

Hovedstyret skal bemerke:

I henhold til leiekontrakten av 10. januar/14. januar 1957 mellom A/S Viul Tresliperi og A/S Viking Fibre Products overtar Viking fra 14. januar 1957 visse deler av Viul's fabrikkanlegg med maskineri som Viul på grunn av inntrufne omstendigheter nå er avskåret fra å benytte. Jfr. nærmere herom i foran nevnte søknad av 23. januar 1957 fra advokat Mellbye.

I henhold til leiekontraktens pkt. 8 plikter Viul å dekke Vikings behov for elektrisk kraft ved det overtatte fabrikkanlegg med maskineri, dog minst tilstrekkelig til drift av en

maskin for produksjon av vedkommende produkt (vesentlig eggemballasje).

For sitt strømuttak fra Viul betaler Viking en pris av 3 øre pr. kWh.

Kontrakten gjelder foreløpig for et tidsrom av 5 år, regnet fra 14. januar 1957 (jfr. pkt. 9).

Med hensyn til kraftbehovet bemerker advokat Mellbye i brev av 21. februar 1957 til Industridepartementet bl. a. følgende:

«Som det vil sees av den plan som er vedheftet kontraktene består anlegget av 3 maskiner. Men for tiden er bare den ene maskinen i virksomhet. Når imidlertid de nødvendige offentlige tillatelser er innhentet skal også de to øvrige maskiner settes i gang, slik at anleggets kapasitet kan utnyttes fullt ut. Hver av maskinene bruker 175 kW og med samtlige maskiner i bruk vil kraftbehovet bli 525 kW med tillegg av ca. 75 kW til bimaskineri. Selskapets totalbehov for elektrisk kraft skulle derfor bli 600 kW.»

I brev av 23. februar 1957 til departementet bemerker advokaten dessuten følgende:

«Da A/S Viking Fibre Products også ønsker å kunne benytte spillkraft fra A/S Viul til «tørking», vil selskapet søke konsesjon ikke bare for ervervelse av de 600 kW til drivkraft, men også for ervervelse av kraft til «tørking».

Det samlede kraftkvantum som det da etter dette søkes konsesjon for, blir

drivkraft	600 kW
«tørking» 700 kW pr. maskin	2 100 kW
	2 700 kW

Det gjennomsnittlige kraftforbruk pr. tonn vil bli 3 600 kWt pr. tonn.

Som det vil fremgå av leieavtalens pkt. 8 har A/S Viul bare garantert elektrisk kraft til drift av en maskin. Kraft til de øvrige maskiner vil bli levert i den utstrekning A/S Viul kan skaffe kraft.

Jeg vil for øvrig understreke at det nye selskaps produksjon vil foregå på samme måte som i tidligere år. Noen økning i kraftforbruket i forhold til tidligere, da anleggets kapasitet var nyttet fullt ut, vil ikke finne sted. Den eneste forandring avtalen for så vidt medfører er, at det er et annet selskap som benytter kraften.»

Til belysning av kraftforholdene ved Viul har en mottatt følgende redegjørelse i brev av 29. april 1957 fra A/S Viul Tresliperi:

«Vi henviser til konferanse 24. ds. og oversender vedlagt en skisse som viser A/S Viul Tresliperis industrianlegg med kraftstasjoner.

Vi disponerer gjennom vårt datterselskap, A/S Randsfjord Tremasse- & Papirfabrikk, Bergerfoss kraftstasjon ved Randselvens utløp av Randsfjorden. Hele kraftproduksjonen er solgt på langsiktig kontrakt til Hadelands Kommunale Elektrisitetsverk.

Fallet i Askerudfoss er utbygget med 2 slipeturbiner og 1 kraftstasjon på 5 000 kVA (Askerudfoss I).

Vi har planlagt en ytterligere installasjon i Askerudfoss på ca. 2 800 kVA (Askerudfoss II).

Viulfossen kraftstasjon, som først kommer i produksjon i slutten av 1958, får en toppytelse av 12 500 kVA og et prima kraftkvantum anslått til 5 830 kW, hvorav 3 000 kW er solgt på langsiktig kontrakt til Hønefoss og Norderhov Kraftverk.

Utbyggingen av såvel Askerudfoss som Viulfoss er foretatt og foretas med tanke på å dekke det lokale industrielle og sivile behov på Viul bortsett fra de 3 000 kW som er solgt til Hønefoss og Norderhov Kraftverk.

Kraftforbruket innen Viuls forsyningsområde har vært konsentrert foreløpig i vårt sliperi med en produksjonsevne av 80 000 våttonn tremasse, i vår emballasjefabrikk, i vårt gartneri og til forsyning av det sivile behov ved Viul.

Inntil Viulfossen er utbygget, er vi henvist til periodisk kjøp av kraft.

Vi er medlemmer av Samkjøringen.

Ved fremstilling av tørr tremasse, særlig for USA, en spesialproduksjon ved Viul, tiltrenges meget store kvanta kjelekraft. Likeledes tørking i emballasjefabrikken legger beslag på betydelig kraft.

Vi er fullt klar over de forpliktelser vi har påtatt oss i forbindelse med det offentliges påbud om utkobling av kjelekraft. Vi har tidligere ikke kunnet tørke tremasse i vinterhalvåret, mens derimot ⅔ av emballasjefabrikken har kunnet holdes beskjeftiget selv i strømfattige perioder, idet 2 av de 3 tørker i denne avdeling også kan fyres med olje.

Emballasjefabrikken, som holder til huse i samme bygningskompleks som vårt sliperi og vår kraftstasjon — altså i sentrum for vårt forsyningsområde — ble drevet med sitt nåværende maskineri fra Viul fra 1946—48 — 1955 og på en meget lønnsom basis. I 1955 ble fabrikken dødlagt etter en tapt rettssak om patenter, metoder og systemer, og fabrikken sto stille i 18 måneder frem til 14. januar 1957, da vi etter årelangt strev (fra 1950—1957) fant et nytt grunnlag for å få denne avdeling igang igjen.

Av formelle grunner i forbindelse med den tapte rettssak kunne Viul ikke gjenoppta produksjonen i eget navn, og den løsning som er funnet ved et salg av maskinene til A/S Viking Fibre Products, innleder en ny periode, som vi håper til slutt vil resultere i at vi igjen kan komme i delvis besittelse av maskineriet og utbygge produksjonen vesentlig ved hjelp av nytt maskineri.

Vi håper også til sist med de begrensninger som er pålagt oss, selv å kunne benytte all egenprodusert kraft på Viul bortsett fra hva der allerede er solgt til kommunene. De tilleggsforpliktelser Viul har ikledd seg når det gjelder salg av overskuddskraft som ikke tiltrenges på Viul og innen Viuls forsyningsområde, blir først effektive f. eks. etterat A/S Viking Fibre Products har fått sitt behov dekket.»

Som nevnt av Viul har selskapet utbygd Askerudfoss I ved bedriften med en generatorinstallasjon i kraftstasjonen på 5 000 kVA. Dertil har selskapet utbygd Askerudfoss II. I stasjonen blir det med det første installert et aggregat på 2 800 kVA. Utenom Askerud-

fossene har selskapet under utbygging Viulfossen kraftstasjon med en generatorinstallasjon på 12 500 kVA.

Hva Askerudfoss angår ble vannkraften der opprinnelig nyttet direkte på bedriftens slipeturbiner. Anlegget er imidlertid nå ombygd slik at den nevnte kraftstasjon Askerudfoss I har en ytelse på ca. 4 000 kW, som nyttes for drift av to slipemotorer mens det overskytende medgikk til drift av eggemballasjefabrikken, supplert med oljefyring for varme til tørking.

Etter hva advokat Mellbye foran har opplyst, kommer det samme kraftkvantum til anvendelse i eggemballasjefabrikken som før når denne atter måtte komme i drift. Når det nye aggregat i Askerudfoss II er installert vil imidlertid elektrisitet bli å nytte for tørkingen i eggemballasjefabrikken.

Fra sine anlegg ved bedriften vil Viul (Askerudfossen) stort sett kunne regnes å disponere tilstrekkelig kraft til bortleie av de omsøkte inntil 2 700 kW til A/S Viking Fibre Products. Forholdet til Viulfossen og den nye utbygging der skulle dermed foreløpig ikke bli berørt av denne kraftlevering til eggembeallasjefabrikken.

Hovedstyret vil som forholdene ligger an, for sitt vedkommende da rå til at den søkte konsesjon innvilges. Det søkes om at tillatelsen må bli gitt for et tidsrom av 5 år (jfr. A/S Viul Tresliperis brev av 30. april 1957 til Hovedstyret). Tillatelsen anbefales meddelt for den tid leiekontrakten av 10. januar/14. januar 1957 mellom A/S Viul Tresliperi og A/S Viking Fibre Products står ved makt, dog ikke lenger enn til 14. januar 1962.

Hva angår selskapets styre og kapital forutsettes i tilfelle at vilkårene herom blir å fastsette i forbindelse med den eventuelle tillatelse for Diamond Match Company til aksjeervervelse i A/S Viking Fibre Products. (Jfr. Industridepartementets brev av 29. november 1955 til Den norske Creditbank angående Deutsche Gold- u. Silberscheideanstalt vorm. Roessler's aksjeerverv i Grislefoss Verk A/S.)

Med hensyn til den konsesjonsavgift som kan pålegges vil Hovedstyret foreslå at det fastsettes en årlig avgift til staten av 1 — en krone — pr. kW av den kraft som gjennomsnittlig benyttes.

For øvrig vil en anbefale at tillatelsen meddeles på vanlige vilkår, slik at de her nevnte vilkår i sin helhet blir som utformet i vedlagte forslag.

Behandlet i hovedstyremøte den 8. mai 1957.

Erklæring av 26. april 1957 fra selskapets styre samt sakens øvrige dokumenter vedlegges. Som det vil sees av dokumentene har A/S Viul Tresliperi, senest i brev av 30. april 1957 til Hovedstyret, på nytt gjort oppmerksom på det maktpåliggende ved at det gis svar på søknaden snarest mulig.»

Departementet skal bemerke:

A/S Viking Fibre Products leie av deler av A/S Viul Tresliperis fabrikkanlegg er ikke konsesjonspliktig etter lov nr. 16 av 14. desember 1917. Leiekontrakten er allerede inngått og leietaker er et — riktignok foreløpig — norsk selskap, jfr. lovens kap. III. Kraftleien er konsesjonspliktig etter lovens kap. IV. Videre er Diamond Match Companys aksjeerverv konsesjonspliktig, jfr. lovens § 37 og § 36.

Som det fremgår består det et rettsforhold mellom A/S Viul Tresliperi og A/S Brødrene Hartmann, Kjøbenhavn. Til departementets orientering har h.r.sakfører Poul Jacobsen, København, oversendt bl. a. gjenpart av brev 27. februar d. å. til Viul, hvor han på vegne av Brødrene Hartmann gjør innvendinger mot overdragelsen av maskiner til Viking og Diamond. Fra Viul har departementet mottatt gjenpart av svarbrev 12. mars d. å., hvori Viul stiller seg avvisende til innvendingene. Departementet skal bemerke at forholdet er av privatrettslig natur og i siste instans hører under domstolene. Departementet antar at man ikke i forbindelse med spørsmålet om konsesjon på Vikings kraftleie og Diamonds aksjeerverv bør søke å ta standpunkt til forholdet mellom Viul og Hartmann.

Som det fremgår av hovedstyrets uttalelse skulle Viul fra Braskerudfossen stort sett ha tilstrekkelig kraft til en levering på inntil 2 700 kW til Viking. Ut fra hensynet til elektrisitetsforsyningen skulle det ikke være noe særlig å bemerke til at konsesjon blir gitt.

Det er sett på lengere sikt vanskelig å vurdere hvorvidt Diamond som utenlandsk selskap bør slippes til når det gjelder videreforedling innenfor den norske treforedlingsindustrien. Som det fremgår har bransjerådet i enstemmig vedtak 27. februar d. å. anbefalt at konsesjon blir gitt og departementet finner å kunne slutte seg hertil.

Hva konsesjonsbetingelsene angår slutter departementet seg for Vikings kraftleie til hovedstyrets forslag idet departementet har tilføyet post 2. Vilkårene er i samsvar med vanlig praksis og lyder:

1. *Leietid.*

Tillatelsen gjelder for den tid A/S Viking Fibre Products måtte leie inntil 600 kW drivkraft og inntil 2 100 kW tørkekraft fra A/S Viul Tresliperi i henhold til leieavtalen av 10. januar/14. januar 1957 mellom partene,

dog ikke lenger enn inntil 14. januar 1962. (Jfr. h.r.advokat Mellbyes brev av 23. februar 1957 til industridepartementet.)

2. *Styre.*

Selskapets styre skal for et flertalls vedkommende, herunder innbefattet styrets formann, være norske statsborgere og skal ha sete i Norge.

3 *Overdragelse av energi.*

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av departementet eller for noen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

4. *Søksmål etter naboloven.*

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av naboloven.

5. *Norske tjenestemenn og arbeidere.*

Til byggingen og driften av anlegget skal det bare brukes tjenestemenn og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Vedkommende myndighet kan dog dispensere fra denne bestemmelse når det trengs spesiell fagkunnskap eller øvelse eller når andre hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig for konsesjonæren.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler mot det, kan dispensasjon også gis når det gjelder fremmede tjenestemenn og arbeidere som har hatt fast bopel her i riket det siste år. Søknad om dispensasjon må i hvert enkelt tilfelle sendes om vedkommende politimester. Ansettelse må ikke i noe tilfelle foretas før søknaden er avgjort.

Bruker konsesjonæren fremmede tjenestemenn eller arbeidere uten å ha fått tillatelse til det, kan vedkommende departement ilegge ham en dagbot til statskassen på opp til 50 — femti — kroner dagen for hver person.

6. *Norsk arbeid og materiell.*

Til byggingen og driften av anlegget skal norsk vare brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidsnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell tilsammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan vedkommende departement for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — pst. av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbudsvilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig, og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til vedkommende departement om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

7. *Trygd.*

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

8. *Kraftavståelse.*

Selskapet plikter å avstå inntil 10 pst. av den leide kraft til de kommuner som Kongen bestemmer — derunder også fylkeskommuner.

Kraften leveres til samme pris og på samme

vilkår som etter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges tatt ut etter bestemmelse av departementet enten i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet, hva enten dette tilhører selskapet eller eieren av vassfallet.

Volder uttaket av kraften økede utgifter, bæres disse av den som tar ut kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten samtykke av departementet.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft tas ut.

Konsesjonskraft kan oppsies med 2 års varsel. Kraft som er oppsagt kan ikke senere forlanges avgitt.

9. *Avgift.*

Til statskassen erlegges en årlig avgift av kr. 1 — en krone — pr. kilowatt av den kraft som gjennomsnittlig benyttes, beregnet etter formelen:

kWh
8760

Avgiften forfaller til betaling ved årets utgang. Erlegges den ikke til forfallstid svares deretter 6 pst. årlig rente. De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av vedkommende departement.

10. *Kontroll.*

Selskapet har å underkaste seg de bestemmelser som til kontroll med overholdelsen av foranstående betingelser måtte bli truffet av vedkommende departement.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av departementet.

11. *Overtredelse av konsesjonsbetingelsene.*

Overtredelse av postene 2 og 10 medfører tap av konsesjonen hvis ikke forholdet blir brakt i orden etter reglene i lov om ervervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom av 14. desember 1917 nr. 16 §§ 31 og 32.

For Diamonds erverv av aksjene i Viking anbefaler departementet følgende konsesjonsvilkår:

1. A/S Viking Fibre Products må ikke uten Industridepartementets samtykke oppta annen produksjon enn fremstilling av emballasje av tremasse og hva dermed står i forbindelse.
2. Styret i A/S Viking Fibre Products skal for et flertalls vedkommende, herunder innbefattet styrets formann, være norske statsborgere og skal ha sete i Norge.
3. Endringer i aksjekapitalen eller av selskapets vedtekter skal straks meddeles Industridepartementet for godkjennelse.
4. For eventuelt overtredelse av konsesjonsvilkårene fastsettes en løpende mulkt, stor kr. 500 pr. dag, og ved fornyet eller fortsatt overtredelse kan konsesjonen etter Industridepartementets bestemmelse falle bort.

Departementet har etter omstendighetene ikke funnet grunn til å forelegge saken for kommunestyrene, jfr. lovens § 24, nest siste ledd.

Departementet meddelte i brev 28. mai d. å. advokat Mellbye at det etter det foreliggende ville kunne anbefale at konsesjon ble gitt på de foran foreslåtte vilkår og advokaten har i brev 18. september d. å. meddelt at Viking og Diamond kan vedta vilkårene.

Industridepartementet

tilråder:

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 meddeles konsesjon til A/S Viking Fibre Products, Oslo, på leie av inntil 2 700 kW elektrisk energi fra A/S Viul Tresliperi og til Diamond Match Company, U. S. A., eventuelt et av selskapets datterselskaper, på erverv av samtlige aksjer tilsammen pålydende kr. 300 000 i A/S Viking Fibre Products på de vilkår som er foreslått i Industridepartementets tilråding av 27. september 1957.

34. A/S Saudefaldene.

(Tillatelse til å foreta en ytterligere oppdemming i Slettedalen.)

Kgl. resol. av 18. oktober 1957.

I samsvar med Stortingets vedtak i møte 30. juni 1914 ble A/S Saudefaldene ved kgl. resolusjon av 11. desember 1914 meddelt tillatelse til å erverve og regulere Storelva i Sauda på nærmere angitte betingelser. Tillatelsen omfatter bl. a. 44 m oppdemming i Slettedalen fra kote 424 til kote 468. En viser herom til St. prp. nr. 133 for 1914, Innst. S. LVII og St.forh. nr. 321—333 for s. å. samt «Meddelte Vassdragskonsesjoner», bind II side 272 flg.

Manøvreringsreglement for reguleringen er fastsatt ved kgl. resolusjon 7. juli 1916.

Ved kgl. resolusjon av 2. oktober 1925 ble det foretatt en del endringer i konsesjonsbetingelsene i samsvar med vedtak av Stortinget i møte 16. juli 1925. En viser herom til St. prp. nr. 81 for 1925, Innst. S. nr. 167 og St.forh.

for s. å. side 2835 flg. samt «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1925 side 69 flg.

Ved kgl. resolusjon 14. februar 1936 ble godkjent en del endringer i den plan som lå til grunn for reguleringen samtidig som manøvreringsreglementet som følge herav ble endret, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1936 side 5 flg.

Ved kgl. resolusjon 5. februar 1954 fikk A/S Saudefaldene konsesjon på ytterligere regulering i Bergdalen samtidig som en ytterligere regulering av Holmevatn ble godkjent som planendring. Manøvreringsreglementet ble endret tilsvarende. Jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1954 side 8 flg.

Selskapet har bygget 3 kraftstasjoner og utført de fleste av reguleringene. Det som gjenstår er oppdemmingen i Slettedalen med utbygging av fallet fra Slettedalen til Storlivatn, kraftstasjon IV.

Fullføringslisten for utbyggings- og reguleringsarbeidene er forlenget flere ganger, senest 3. mars 1954 og da til 2. oktober 1958.

A/S Saudefaldene har ved brev av 15. desember 1955 søkt om tillatelse til å øke oppdemmingen i Slettedalen fra 44 til 46 m med en laveste regulert vannstand på kote 429 og en høyeste regulert vannstand på kote 475.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i den anledning avgitt følgende uttalelse datert 13. september 1957:

«Departementet oversendte 22. desember 1955 til uttalelse følgende søknad fra høyesterettsadvokat Wilhelm Bugge på vegne av A/S Saudefaldene datert 15. s. m.

«Som meddelt i advokat Wilhelm Bugges brev til det ærede departement av 30. november d. å. akter vårt selskap, etter at Bergdalsreguleringen nå er fullført, snarest mulig å gjennomføre fullførelsen av den siste del av reguleringen i det konsesjonerte vassdrag, nemlig oppdemning av Slettedalen, og i den forbindelse tillater vi oss å søke det ærede departements godkjennelse for en planendring vedrørende dette prosjekt. Samtidig søker vi også tillatelse til ved ekspropriasjon å erverve de arealer som blir berørt av planendringen.

Planendringen.

De opprinnelige planer gikk ut på en regulering av Slettedalen mellom kote 424 og 468 m o. h., dvs. en oppdemningshøyde på 44 m. Se kgl. resolusjon av 14. februar 1936.

Den planendring vi herved søker godkjennelse for går ut på følgende: Laveste reg. vannstand blir det ved det nye prosjekt 429 istedenfor som tidligere bestemt 424 m o. h. Høyeste reg. vannstand blir 475 istedenfor 468 m o. h., hvorved samlet reguleringshøyde blir 46 m. Magasinkapasiteten vil ved planendringen øke fra ca. 68 mill. m^3 til ca. 87 mill. m^3.

På vedheftede kart nr. 478 er i 3 farver vist det samlede nedbørfelt (282,4 km^2) for Storelv-vassddraget i Sauda herred. Det grønne areal, som angir det uregulerte nedbørfelt for Slettedalen, utgjør 77,8 km^2 med et beregnet midlere årsavløp på 215 mill. m^3.

Det nye magasin vil foreløpig bli nyttiggjort gjennom Søndenå kraftstasjon for fallhøyden mellom Storlivann og Saudafjorden varierende fra maks. 253,15 m til min. 240,65 m.

Hele nedbørfeltet for Slettedalen, samt dalen med nedenforliggende vassdrag, ligger innen Sauda herred. Saudefaldene eier alle fall og vannrettigheter nedenfor det prosjekterte damsted. Dessuten har Saudefaldene tidligere ervervet eiendomsretten til alt terreng i Slettedalen under kote 470 m o. h.

Skjema med tekniske data, samt nødvendig oversiktskart for Storelv-vassdraget følger som bilag. Planer for damprosjektet med tappeorganer vil snarest mulig bli oversendt Vassdragsvesenet gjennom vår konsulent ingeniør Chr. F. Grøner.

Begrunnelse for planendringen.

Den foreslåtte planendring vil ikke medføre noen vesentlig økning av anleggenes ytelse utover den tidligere forutsatte. Når selskapet allikevel går til omhandlede planendring, så er dette begrunnet med:

1. Bunnforholdene i Slettedalen gjør vannbeholdningene under kote 429 utjenlig som driftsvann for den prosjekterte stasjon Sauda IV.
2. Ved å heve dammen 7 m vil den økede magasinkapasitet muliggjøre en forskyvning av sommerproduksjonen til fordel for større vinterproduksjon. Dette er av så vesentlig betydning for Sauda-industriens driftsforhold at vi har funnet det nødvendig å søke utnyttet best mulig det siste reguleringsobjekt i Storelvvassdraget.

   På grunn av at smelteverket ikke er istand til å skaffe avløsene gjennom sommerens 4 måneders ferieperiode, fremtvinges i denne periode hvert år en redusert drift, hvorved store vannmengder på grunn av utilstrekkelig regulering går unyttet i sjøen.
3. Når Slettedalsreguleringen er gjennomført etter den nye planendring, regner vi med at Søndenå-stasjonens kraftproduserende evne i vinterhalvåret vil økes med ca. 10 000 kW samtidig som stasjonens yteevne da vil kunne utnyttes til det maksimum den er utbygget for.

Planendringens skadevirkninger.

Saudafaldene eier all grunn i Slettedalen under kote 470 meter. Det areal som vil bli berørt av planendringen ligger mellom kote 470 og 477. Herav vil alt areal under kote 475 bli satt under vann, mens arealet mellom 475 og 477 må forutsettes å bli vannsykt.

De ulemper planendringen vil medføre anses som mindre vesentlige, idet arealet mellom kote 470 og 477 består av morener, myr og forholdsvis bratte fjellskråninger, delvis bevokset med den for slike høyfjellsdaler karakteristiske kratt- og bjerkeskog. Det som kan anses av noen verdi er 2 teiger med delvis opparbeidet stølsmark.

Den samlede lengde av vannlinjen ved kote 470 m o. h. utgjør ca. 9 630 l.meter og er fordelt på følgende oppsittere:

Gr.nr. 42, br.nr. 1 og 11	Eier Egil Aarthun	ca.	985 m
Gr.nr. 42, br.nr. 3 og 21	Eier Odd Aarthun	»	600 m
Gr.nr. 42, br.nr. 7	Eier A. og C. Selland	»	685 m
Gr.nr. 42, br.nr. 8 og 10	Eier Karl Handeland	»	1 250 m
Gr.nr. 42, br.nr. 14 og 20	Eier Jorunn Handeland	»	1 270 m
Gr.nr. 42, br.nr. 12 og 13	Eier Klara Nilsen	»	720 m
Gr.nr. 42, br.nr. 15 og 16	Eier Dan. T. Aarthun	»	2 902 m
Gr.nr. 42, br.nr. 18 og 22	Eier Johs. og Nic. Aarthun .	»	100 m
Gr.nr. 41, br.nr. 2	Eier Valborg Øverland	»	250 m
Gr.nr. 42, br.nr. 9	Eier A/S S.	»	850 m
		ca.	9 630 m

Blant disse bruk ligger noen delvis i felleseie, idet et bruk kan ha marken og et annet skogen e. l.

Det samlede areal mellom kote 470 og kote 477, som vil bli neddemmet og vannsykt, og som vi søker ekspropriasjonstillatelse for. utgjør ca. 320 mål, hvorav A/S S. eier ca. 30 mål under gr.nr. 42, br.nr. 9.

Helsespørsmål.

Avstanden fra Sauda Sykehus til arbeidsstedet er 18.3 km med bilvei helt fram. Det blir telefonforbindelse. Det blir neppe opprettet eget legekontor, men det vil bli sørget for det nødvendige førstehjelpsutstyr.

A/S S. driver sammen med electric Furnace Products Company, Ltd. et tidsmessig sykehus med 40 senger. Overlegen er selskapenes bedriftslege og står sammen med assistentlege, kandidat og øvrige sykehuspersonale til disposisjon for såvel entreprenørens som bedriftenes arbeidere og funksjonærer.

For arbeidere og funksjonærer ved anlegget vil det bli oppført det nødvendige antall brakker med velferdsrom utstyrt etter forskriftene.

Sikringsfond.

Det sikringsfond som konsesjonæren er pliktig å samle i henhold til konsesjonen av 1914 III pkt. 1 er på kr. 100 000. Dette fond, som også gjelder for Slettedalsreguleringen, består av kr. 67 000 i statsobligasjoner deponert i Norges Bank, samt av kr. 33 000 i bankgaranti stillet av Christiania Bank og Kreditkasse.

Fond i henhold til lov av 19. mai 1900 kap. 4.

Ifølge konsesjon av 1914 I pkt. 8 skal det videre opprettes et fond for fattigkommunen. I forbindelse med Bergdalsreguleringen bestemte departementet at et slikt fond kunne sløyfes for Saudefaldene, idet det opprettede fond ved Electric Furnace Products Company, Ltd. skulle gjelde begge selskaper. Dette fond, som idag er på ca. kr. 188 000 skal ifølge bestemmelsene økes til kr. 400 000 ved årlige innbetalinger på kr. 5 000 pluss opptjente renter.

Arbeidet med Slettedalsreguleringen er forutsatt å vare fra våren 1956 til høsten 1959 med en arbeidsstyrke varierende fra 50 til ca. 170 mann.

Forslag til manøvreringsreglement:

Høyeste regulerte vannstand	kote 475	m o. h.
Laveste regulerte vannstand	kote 429	m o. h.
Flomvannstand	kote 476,5	m o. h.
Reguleringshøyde	46	m

Det blir fast overløp med overløpshøyde ca. 1,5 m ved en flom av 220 sm³. Hertil kommer vannføringen som kan tappes i tappelukene i dam og omløpstunnel.

Normal flom er av Vassdragsvesenet i brev av 31. januar 1951 anslått til 90—100 sm³ med en overløpshøyde av ca. 0,9 m.

Det er ikke forutsatt fast vakt ved dammen. Reguleringsorganer vil bli betjent av mannskap fra Storlivann kraftstasjon.

Regulering av avløpet vil bli foretatt i forhold til forbruket ved Søndenå kraftanlegg, samt stasjon IV når denne blir bygget.

Finansieringen.

Damprosjektet vil i sin helhet bli finansiert med utenlandsk kapital. Omkostningene er anslått til ca. 15 mill. kroner. Heri inkludert utgifter til dekning av de forpliktelser selskapet er pålagt i henhold til konsesjonen av 1914 angående veier etc., samt utgifter i forbindelse med ytterligere grunnervervelser.»

Av de nevnte bilag fremgår at nedslagsfeltet for Slettedalen er 112,6 km² — herav uregulert felt 77,8 km² — og med et årlig avløp i et middelår på 310 mill. m³ tilsvarende 9,9 m³/sek. Magasinkapasiteten for det prosjekterte Sauda IV er oppgitt til 171,3 mill. m³ — tilsvarende 55,3 pst. av midlere årsavløp — og påregnes å ville gi ideell regulering.

Det fremgår videre at installasjonen i Sauda IV er planlagt til $2 \times 20 = 40$ MVA og med beregnet kraftproduksjon i de fleste år på 14 800 kW og i tørre år 9 100 kW.

Søndenå kraftstasjon (Sauda III) vil, etter samme oversikt, få en regulert vassføring på 24,7 m³/sek. i middelåret tilsvarende 99,9 pst. av midlere årsvassføring og en kraftproduksjon i de fleste år på 46 600 kW og 28 900 kW i tørre år. Magasinkapasiteten er for Søndenå ført opp med 326,6 mill. m³ som tilsvarer 41,9 pst. av midlere årsavløp på 780 mill. m³. Maskininstallasjonen er angitt til $3 \times 26{,}50 = 79{,}5$ MVA.

Dammen ses av tegningene å være valt som hvelvedam med en kortere platedam på høyre side med overløp i hele sin lengde ca. 55 m lagt på kote 475. På samme side er vist en ca. 560 m lang omløps- og tappetunnel med et tverrsnitt på 27 m², og med luketerskel lagt på kote 416.

På oversiktstegning er vist terrenglinjen samt ferdig sprengt damfot. Det er ment nødvendig å gå ned 18—20 m i elvebunnen og selve dammens største høyde fra såle til krone blir ca. 70 m.

Søknaden er kunngjort i Norsk lysingsblad av 30. januar og 2. februar 1956 (nr. 25 og 28) og har med bilag vært forelagt distriktet med følgende resultat:

Sauda herredstyre har i møte den 1. mars 1956 gjort slikt vedtak:

«Grunneigarane i Slettedalen har ved brev av 17. februar 1956 protestert mot at det vert gitt utvida konsesjon. Sauda kommunestyre kan godt forstå protesten frå grunneigarane, men har likevel funne å kunna rå til at søknaden vert imøtekomen. Føresetnaden må då vera at det vert teke rimelege omsyn til dei krav grunneigarane set fram i siste del av skrivet av 17. februar 1956.

Vasskraftavgifta til kommunen bør verta fastsett til kr. 4 pr. hestekraft som vert innvunnen ved reguleringa.

Arbeidet med vegen rundt bassenget må setjast igang snarast, og vegen må verta ferdig før Slettedalen vert sett under vatn.

Då utvidinga av konsesjonen vil medføra at endå meir dyrka og dyrkbar jord vert sett under vatn, bør Aktieselskabet Saudefaldene bli pålagt å gi eit større tilskot til Slettedalsfondet til opphjelp av nydyrking.

Ein legg ved skriv frå grunneigarane i Slettedalen.»

Brevet fra grunneierne (8 underskrifter) lyder slik:

«Underskrivne grunneigarar i Slettedalen vil hermed protestera mot at Aktieselskabet Saudefaldene sin konsesjon i Slettedalen vert utvida og mot at det vert gitt løyve til oreigning av ny jord i Slettedalen.

Etter det som er opplyst i konsesjonssøknaden vil ikkje dei fordelene som Aktieselskabet Saudefaldene meiner å kunna vinna inn ved utvidinga bli store, mens på den andre sida skadeverknadene for oss oppsitjarane vil bli sers store. Ein kan idag ikkje ha full oversikt over desse skadeverknadene, men vil nemna at ved å auka oppdemningshøgden frå 468 m til 475 m, vil ein på enkelte stader koma opp i delvis brattare terreng og må måtta rekna med større fare for utrasing. Dessutan vil den nye oppdemningshøgden gjera at ikkje lite dyrka og kultivert jord vert lagt under vatn og at fleire hus må flyttast. Verdien av stølsdrifta vert tilsvarande mindre, og det beste beite- og skogsareal vil verta sett under vatn.

Me meiner at desse grunnane burde tilseia at det ikkje blir gitt løvve til utviding av konsesjonen, og vonar difor at vår protest vert tatt tilfylgje.

Skulle det vyrde departement trass i vår protest ikkje finna å kunna avslå søknaden fra Aktieselskabet Saudefaldene, vil ulempene bli så store at konsesjonsutvidinga i alle høve berre må bli gitt på vilkår som kan gjera skadeverknadene for oss minst mogleg. Det må vera eit vilkår at oppsitjarane for erstatningane fastsett mest mogleg i naturelle ytingar som til dømes fri straum, som då vert tillagt eigedomen vår som varige verdiar. Kontante utbetalingar må ytast i form av årlege avgifter etter kroneverdien for kvar tid og må fylgja eigedomen. Dette skulle vera ei ordning som både vil koma eigedomane tilgode og som også samfunnet skulle vera best tent med. Vidare må det vera eit sjølvsagt vilkår at alle husflyttingar som må foretas vert utført av Aktieselskabet Saudefaldene. Skal det stå opp til kvar einskild å stå for dette mot kontant betaling, vil ein ikkje ha same garanti for at arbeidet verkeleg blir gjort, og dermed vil viktige verdiar for samfunnet kunna gå tapt. Ei slik ordning vil også letta arbeidet for takstnemnda, som elles vil ha vanskeleg for å koma fram til ein takst som verkeleg vil gi dekning for alle utgiftene med flyttinga.

Me finn det uturvande å koma nærare inn på Aktieselskabet Saudefaldene sine konsesjonsplikter etter punkt 16 i konsesjonen, då me går ut frå at vegen rundt bassenget må bli ferdig før damanlegget. Me går også ut frå som ein sjølsagd ting at det ikkje blir sett i gang noko arbeid før det ligg føre konsesjon og før tilhøvet med oppsitjarane er ordna.»

Departementet har den 17. mars 1956 oversendt følgende brev av 5. s. m. fra Johannes og Olav Handeland:

«I forbindelse med A/S Saudefaldenes søknad om at få konsesjon på at øke oppdemningshøyden med syv meter i Slettedalen.

Som familie-medlem på (Handeland gård) som er blant de som i så fall ville bli rammet og for bygden i sin helhet, tillater jeg meg til at komme med følgende opplysninger.

Hellandsbygd er en typisk fjellbygd, med små gårdsbruk, fra uminnelige tider har en av den grunn, vært avhengig av at utnytte de muligheter fjellet kan gi i form av gode beiter, og seterdrift det har vært et viktig ledd og en stor tilvekst som en har regnet med, og vært avhengi av.

Da forige konsesjon til oppdemning av Slettedalen ble gitt, ble husene flyttet opp til en høyde en følte sig trygg når Slettedalen i sin tid ville bli satt under vann.

I årenes løp er der på mange steder komt til en god del dyrket jord, samt en god del er kultivert som en i fremtiden regnet med at ha glede av, at utnytte på den måte den var tiltenkt. Mye fin dyrkningsjord, samt mye skog ville bli satt under vann.

Skulle den omtalte regulering bli en realitet ville mesteparten av den dyrkede jord bli ødelagt, seterdrift og beiter forringet i den grad, at en spør sig selv, kan det være mulig, skal vi igjen vere nøtt til at rive ned og flytte bort våre huser se vannet gjemme den jord som våre fedre, og vi har rydded, og som nu gav igjen den løn en så frem til og gledes ved, under det pågangsmot og slit som legger bak.

I Hellandsbygd høster en ikke på de store sletters overflod.

Skulle våre fedres, og vårt arbeid bli et offer for ytterligere å mette et storindustrien hjul. Vi håper på bygdens vegne at så ikke må skje, og håper at Departementet inser nød-

vendigheten i at vi får beholde den jord, og de verdier vi har igjen i Slettedalen.»

Rogaland Fylkes Elektrisitetskontor refererer i sin påtegning av 4. juni 1956 søknaden, grunneiernes og Sauda herredstyres uttalelser og slutter slik:

«Jeg er enig i at de fordeler som oppnåes ved planendringen langt overstiger de skadevirkninger denne medfører, og under henvisning til grunneiernes og kommunestyrets uttalelser tillater jeg meg å anbefale søknaden innvilget.»

Fylkesmannen i Rogaland tiltrer 5. juni 1956 Elektrisitetskontorets uttalelse og anbefaling.

Inspektøren for ferskvannsfisket har avgitt følgende uttalelse datert 25. februar 1956:

«Konsulenten for ferskvannsfisket i Vest-Norge er f. t. syk, og en har derfor vært avskåret fra å sende saken til uttalelse.

Undertegnede har ikke annet kjennskap til regulerings- og utbyggingsforholdene i Saudavassdraget (Storelvvassdraget) enn det som fremgår av tilsendte dokumenter og de som finnes i vårt arkiv.

Ifølge hydrografiske kart over det sydlige Norge er Saudavassdragets nedslagsdistrikt 326 km². Herav er et nedslagsdistrikt på 204 km² allerede undergitt regulering. Ved dam over Slettedalen oppstår et nytt vann med regulering mellom kotene 429 og 475 = 46 m reguleringshøyde. Herved magasineres vann fra et 78 km² nedslagsdistrikt. Den regulerte del av nedslagsfeltet blir da 282 km² og som uregulert felt gjenstår 44 km². Det nyregulerte felt skal nyttes til fordel for vinterkraftproduksjon.

Jeg kjenner dessverre ikke den samlede reguleringsplan. Hittil har visstnok atskillig vann passert unyttet gjennom Saudeelven (Storelven), men i fremtiden vil vassdraget føre mindre frivann, og dette vil sannsynligvis redusere elvens fremtidige muligheter som laks- og sjøaureelv, men elvens verdi som fiskeelv har ikke vært særlig stor og det foreligger ikke regelmessig oppgaver over laks- og sjøaurefisket fra dette vassdrag.

Det nye vann i Slettedalen vil sannsynligvis bli av utpreget temporær karakter. En reguleringshøyde på 46 m anses vanligvis å være ødeleggende for driften av fiskevann. Det er likevel sannsynlig at endel fisk vil kunne leve og vokse i vannet, iallfall de første år ,særlig dersom vannet ikke bunntappes hvert år.

Erstatning for tap av fiske i Slettedalselven vil antagelig avhenge av om fiskerettighetene er ervervet eller ikke ved de inngåtte kontrakter.

A/S Saudefaldene har eget klekkeri i Hellandsbygda. I samarbeid med Sauda Sportsfiskerforening er det bygd et stort og vel utstyrt klekkeri ved Kvikla i Sauda. Bedriften kan fra disse klekkeriene skaffe all den aureyngel som trenges, sannsynligvis også laksevngel. A/S Saudefaldene har derfor vist stor interesse for fisket, både i de regulerte vann og i Saudeelven.

Jeg antar derfor at bedriften i samarbeid med Sauda Sportsfiskerforening vil være interessert i å nytte ut «Slettedalsvannets» eventuelle fiskemuligheter. Pålegg herfra vil muligens være berettiget i relasjon til det fiske som før fant sted i Slettedalselven, på den strekning som nå blir neddemt. Det er mulig at auren ved naturlig gyting i Slettedals- og Bergdalselven kan skaffe nødvendig bestand i det nye vann. Selv om en ikke har regelmessige oppgaver over laks- og sjøaurefisket har det i alle år vært drevet slikt fiske i Saudeelven. I tilfelle de nye vannføringsforhold skulle føre til en svekkelse av fisket og fiskens livsmuligheter, vil dette gå ut over elvens verdi og utover laksefisket også i sjøen. For å være på den sikre side bør følgende inntas i konsesjonsbetingelsene:

«Konsesjonæren foretar utsetting av yngel og/eller settefisk av laks og aure i Saudeelven og Slettedalsvann i den utstrekning vedkommende departement måtte finne det nødvendig. Utgiftene i denne anledning bæres av konsesjonæren.

Dersom vedkommende departement finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i de berørte områder, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.»»

Hovedstyret skal bemerke:

Ved kgl. resolusjon av 11. desember 1914 fikk Aktieselskabet Saudefaldene konsesjon på erverv og regulering av Storelva i Sauda gjeldende for tidsrommet inntil 11. desember 1979. Tillatelsen omfattet bl. a. 44 m oppdemming i Slettedalen fra kote 424 til kote 468, jfr. St. prp. nr. 133 for 1914 og innst. S. LVII, 1914. Manøvreringsreglementet ble fastsatt ved kgl. resolusjon av 7. juli 1916.

Med Stortingets samtykke ble ved kgl. resolusjon 2. oktober 1925 fastsatt enkelte endringer i betingelsene og samtidig tillatt et kanadisk selskap, The Dominion Metallurgical Company, å erverve aksjemajoriteten i A/S Saudefaldene for den gjenværende del av konsesjonstiden.

Senere er aksjene (11 998 av samtlige 12 000) ved kgl. resolusjon 16. mai 1952 tillatt overført til Electro Metallurgical Company of Canada Ltd. på samme betingelser, jfr. Meddelte vassdragskonsesjoner for 1952 s. 78.

Ved kgl. resolusjon 14. februar 1936 ble videre godkjent en del endringer i den opprinnelige reguleringsplan bl. a. for Øvre Sandvatn (økt oppdemming og senking) og Finflåt (15 m oppdemming) som for øvrig ikke var medtatt i den opprinnelige plan.

Senest ved kgl. resolusjon av 5. februar 1954 fikk A/S Saudefaldene konsesjon på en utvidet regulering i Bergdalen ved 14 m ytterligere senking av Nedre Bergdalsvatn og 40 m senking av Øvre Bergdalsvatn. Samtidig ble godkjent som planendring 5,3 m økt senking

av Holmevatn på betingelse av opphjelp av fisket i vatnet.

Om reguleringen i Bergdalen avga Hovedstyret uttalelser i brev til departementet av 24. mars og 27. november 1953 og i samme forbindelse også om fristforlengelse med de gjenstående utbyggings- og reguleringsarbeider (Slettedalsreguleringen og det nedenforliggende 190 m fall, Sauda IV).

Hovedstyret gikk i sin første uttalelse ut fra at reguleringen av Bergdalsvatn var ment å skulle tre i stedet for oppdemmingen i Slettedalen og anbefalte en slik magasinflytting godkjent som planendring, samt at fullførelsesfristen ble satt til 2. oktober 1957 uten særlige vilkår.

Departementet sluttet seg hertil i brev av 14. april 1953.

Selskapet fastholdt imidlertid senere konsesjonen av 1914 også for Slettedalen og hevdet at denne regulering var av avgjørende betydning for Sauda IV.

Hovedstyret som bl. a. hadde lagt vekt på å få forholdet til grunneierne i Slettedalen endelig ordnet, anbefalte fristforlengelse også for denne regulering da det fremkom opplysninger om at selskapet hadde bygd provisorisk bilvei innover dalen med bru over elva og at det i 1952 hadde tilbudt å yte 1 mill. kroner til sambandsvei (riksvei) gjennom dalen.

Under disse omstendigheter kunne den ytterligere regulering i Bergdalen ikke betraktes som planendring og tilleggskonsesjon ble gitt. Fullførelsesfristen for samtlige gjenstående arbeider ble ved departementets bestemmelse av 3. mars 1954 satt til 2. oktober 1958.

Bergdalsreguleringen er nå fullført og selskapet har satt i gang arbeidet med dammen i Slettedalen. Det søker nå om godkjennelse for en planendring som går ut på å heve øvre reguleringsgrense 7 m til kote 475 og nedre grense 5 m til kote 429. Reguleringshøyden blir dermed 46 m ɔ: 2 m mere enn konsedert. Magasinkapasiteten oppgis å øke med ca. 19 mill. m³ fra ca. 68 til ca. 87 mill. m³ som tilsvarer 40,5 pst. av det gjennomsnittlige avløp fra det uregulerte felt i Slettedalen. Medregnes Bergdalen som nå er regulert 92,6 pst., kommer man opp i 56,6 pst.

Søknaden begrunnes med at bunnforholdene i Slettedalen gjør vannet under kote 429 utjenlig som driftsvann for Sauda IV og at et større magasin vil muliggjøre en forskyvning av sommerproduksjonen til fordel for en større vinterproduksjon. Ansøkeren regner videre med at reguleringen gjennomført etter den nye plan vil øke vinterproduksjonen i Søndenåstasjonen med ca 10 000 kW.

Hovedstyret antar at det innvunne magasin, beregnet slik som loven forutsetter, vil gi en vassføringsøking med henblikk på Sauda III på 0,5 m³/sek. som i det 247 m høye bruttofall tilsvarer ca. 1 650 nat.-HK. Den samme øking vil i Sauda IV (190 m brutto) gi ca. 1 250 nat.-HK, altså tilsammen ca. 2 900 nat.-HK.

Skader og ulemper

ved den omsøkte øking av reguleringshøyden og forskyvning oppad av reguleringsgrensene vil i hovedsaken bestå i det som demmes ned. Selskapet angir arealet av den grunn som blir neddemt og vannsyk ved den ytterligere oppdemming til 320 da. Grunneierne fremholder at det er det beste beite- og skogsareal som settes under vann foruten dyrket og kultivert jord og videre at flere hus må flyttes. De protesterer derfor mot at søknaden innvilges.

Sauda herredstyre og fylkets vedkommende anbefaler derimot søknaden på visse betingelser.

Hovedstyret antar at den nå fremlagte plan er av slik art og omfang i forhold til den opprinnelige at den ikke kan godkjennes som planendring, og at den derfor må behandles som en tilleggsregulering.

Selv om skadevirkningene må sies å bli ganske følelige for grunneierne er Hovedstyret — etter å ha sett på forholdene på stedet den 9. september d. å. — kommet til at de må anses for å være av mindre betydning i sammenligning med fordelene, omkostninger også tatt i betraktning, jfr. reguleringslovens § 8, pkt. 1. Hovedstyret har herunder hatt for øye at stortingskomitéen ved behandlingen i 1914 uttalte: «— — — i det store Slettedalføre sættes under vand ca. 2 800 maal sauebeite. Dette er imidlertid bare en liten brøkdel av de store vidder med beitesmark, som findes i overflod for bygdens behov.»

Hovedstyret anbefaler tillatelse meddelt på de i vedliggende utkast oppstilte betingelser.

Om disse bemerkes:

Konsesjonstiden, post 1,

må følge hovedkonsesjonen ɔ: gjelde til 11. desember 1979.

Innløsningsrett for staten, post 2.

For konsesjonen av 1914 skal innløsning ikke kunne forlanges før enn 40 år er gått fra 2. oktober 1925. For øvrig gjelder de bestemmelser som inneholdes i lov av 14. desember 1917 om erverv av vassfall, bergverk og annen fast eiendom samt lov av s. d. om vassdragsreguleringer, jfr. post I, 20 i betingelsene.

Innløsingsretten vedrørende tilleggskonsesjonen må inntre på samme tid.

Årlige avgifter, post 3.

For den gjenstående del av konsesjonstiden for tillatelsen av 1914 gjelder satsen kr. 1 pr. nat.-HK både til stat og kommuner. Den samme avgift er fastsatt for tilleggsreguleringen i Bergdalen.

Sauda kommune krever lovens maksimumssats kr. 4 pr. nat.-HK anvendt her. Distriktet for øvrig henviser til kommunestyrets uttalelse uten å komme spesielt inn på spørsmålet om avgiftssatsen.

Kraftøkingen beregnet slik som loven foreskriver er forholdsvis beskjeden og selv med en maksimumssats på kr. 4 pr. nat.-HK vil det årlige avgiftsbeløp ikke dreie seg om mer enn kr. 6 600 for Søndenå kraftstasjon.

Når Sauda IV er bygget ut vil beløpet økes med ca. kr. 5 000 tilsammen ca. kr. 11 600. Hovedstyret vil støtte Sauda herredstyres krav og foreslår avgiften til kommuner satt til kr. 4 pr. innvunnet nat.-HK.

Til staten foreslås den samme sats som før, kr. 1 pr. nat.-HK.

Frister, post 5.

Den gjeldende frist for fullførelse av utbyggingen og den konsederte regulering er 2. oktober 1958. Ansøkeren angir at reguleringsarbeidet i Slettedalen ventes å vare til høsten 1959. Det kunne etter dette ligget nær å forlenge fullførelsesfristen med et år.

Bestemmelsene i reguleringslovens § 12, pkt. 1, må imidlertid anses for ufravikelige og Hovedstyret foreslår derfor fullførelsesfristen satt til 5 år fra konsesjonens datum.

Jordbruksfond, post 12.

Betingelse herom er ikke inntatt i konsesjonen av 1914, men selskapet hadde sagt seg villig til å avsette kr. 30 000 til jorddyrkingsfond av hensyn til skadene ved oppdemmingen i Slettedalen.

Sauda herredstyre krever nevnte fond økt. Det neddemmes og forsumpes nå ytterligere omkring 320 da.

Som forholdene ligger an mener Hovedstyret at reguleringslovens § 12, pkt. 8, bør komme til anvendelse og foreslår betinget et jordbruksfond for tilleggsreguleringen på kr. 30 000.

Veier og bruer, post 13.

Ved siden av den vanlige plikt til å erstatte forøkede utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier og bruer etter lovens § 12, pkt. 6, finner Hovedstyret det nødvendig å innta bestemmelser om veibygging m. v. i Slettedalen i samsvar med post I, 16 i konsesjonen av 11. desember 1914.

Opphjelp av fisket, post 15.

Konsesjonen av 1914 har ingen betingelser vedrørende dette, men selskapet har eget klekkeri og har vist stor interesse for fisket både i de regulerte vatn og Saudeelva. Fiskeriinspektøren finner det dog nødvendig å foreslå betinget visse tiltak vedrørende fisket både i Saudelva og Slettedalen.

Hovedstyret anbefaler oppstilt samme vilkår som ved den utvidede regulering i Bergdalen.

Kraftavgivelse

er i post 20 betinget med de vanlige satser: inntil 10 pst. til kommuner og inntil 5 pst. til staten. I konsesjonen av 1914 er betinget inntil 5 pst. av den utbygde kraft til kommuner og det samme til staten.

Sikkerhetsstillelse, post 21.

Ved konsesjonen av 1914 ble betinget sikkerhet for et beløp av kr. 100 000. Ved tilleggsreguleringen i Bergdalen ble oppstilt vilkår om at dette beløp også skulle omfatte denne regulering samt at det skulle opprettholdes til enhver tid.

Man foreslår forholdt på samme måte her.

Hvis tillatelse blir gitt krever grunneierne at erstatning må bli ytet mest mulig i form av f. eks. fri kraft. Både Hovedstyret og departementet har tidligere uttalt at det etter reguleringsloven ikke er adgang til å oppstille en slik betingelse i forbindelse med en konsesjon.

Grunneierne krever videre at A/S Saudefaldene skal foreta flytting av hus. Selskapet forespør i brev av 29. mai d. å. når det kan vente søknaden innvilget og sier bl. a.:

«Vi er sterkt interessert i Hovedstyrets snarlige avgjørelse idet de mange arbeider som berører grunneierne vanskelig kan settes i verk før ekspropriasjonstillatelse er gitt og skjønn avholdt. Vi sikter her til veianlegg, skogrenskning og flytting av stølsbygg.»

Under henvisning hertil forutsetter Hovedstyret at selskapet foretar den nødvendige husflytting.

I det ved kgl. resolusjon av 14. februar 1936 fastsatte manøvreringsreglement — med endringer ved kgl. resolusjon 5. februar 1954 — blir pkt. I avsnitt I å erstatte med:

«Dam ved Slettedalsmagasinet:

a) Regulert høyvann ..... kote 475 m o. h.
b) Regulert lavvann ..... kote 429 m o. h.

Reguleringshøyde ..... 46 m»

Spørsmålet om betjening av reguleringsorganene forutsettes avgjort senere i forbindelse med godkjennelse av den som skal forestå manøvreringen.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møter 26. juni og 11. september 1957.»

Departementet skal bemerke:

Den ytterligere regulering og endringen av reguleringsgrensene medfører etter det opplyste ikke noen vesentlig økning av anleggenes ytelse utover det tidligere forutsatte, men den økede magasinkapasitet muliggjør en forskyvning av sommerproduksjonen til fordel for større vinterproduksjon. Ansøkeren regner med at reguleringen i Slettedalen etter den nye plan vil øke vinterproduksjonen i Sauda III med ca. 10 000 kW, slik at stasjonens yteevne vil kunne utnyttes til det maksimum den er utbygget for. Søknaden er også begrunnet med at bunnforholdene i Slettedalen er av en slik art at vannet under kote 429 er utjenlig som driftsvann for den prosjekterte kraftstasjon Sauda IV.

Etter beregninger foretatt av Hovedstyret vil kraftøkingen i Sauda III bli ca. 1 650 nat.-HK større ved den nå søkte regulering enn ved den opprinnelig konsederte. I den prosjekterte Sauda IV vil kraftinnvinningen øke med ca. 1 250 nat.-HK.

Omkostningene ved reguleringen er anslått til ca. 15 mill. kroner. Finansieringen skal i sin helhet skje ved utenlandsk kapital.

Økingen av reguleringshøyden og de endrede reguleringsgrenser vil medføre at ca. 320 da grunn blir neddemmet eller vannsyk.

Hovedstyret har vært på befaring i Slettedalen, og grunnen består etter opplysninger som Hovedstyret har gitt, av beitemark, kratt- og bjerkeskog og et par mindre utslåtter.

Noen setrer må flyttes. Grunneierne er redd for utrasing.

Departementet er enig med Hovedstyret i at skadene og ulempene må anses for å være av mindre betydning i sammenligning med de fordeler den endrede regulering vil medføre og vil i tilslutning til Hovedstyret anbefale at A/S Saudefaldene meddeles tillatelse til ytterligere regulering i Slettedalen som søkt om. Tillatelsen anbefales meddelt i det vesentlige på vilkår som foreslått av Hovedstyret.

Konsesjonstiden og innløsningsretten for staten må bli som i de tidligere meddelte tillatelser, slik at konsesjonen utløper 11. desember 1979 med innløsningsrett for staten 2. oktober 1965, jfr. postene 1 og 2 i de foreslåtte vilkår.

Departementet slutter seg til Hovedstyrets forslag om at den årlige avgift til kommuner settes til kr. 4 pr. innvunnen nat.-HK, jfr. post 3. En har da tatt i betraktning at den i konsesjonen av 1914 fastsatte sats på kr. 1, som fortsatt kommer til å gjelde for den alt overveiende del av reguleringen i Slettedalen, nå må sies å være meget rimelig. Videre har en lagt vekt på at kraftinnvinningen er forholdsvis beskjeden og at fordelene for selskapet først og fremst består i forskyvningen fra sommerproduksjon til vinterproduksjon.

Hovedstyret har foreslått en frist på 5 år fra konsesjonens datum for fullføring av reguleringsarbeidene, men har ikke foreslått fastsatt frist for påbegynnelse av arbeidene. Arbeidet vedkommende den ytterligere regulering er imidlertid etter det opplyste ennå ikke påbegynt, og departementet antar derfor at det i henhold til § 12 pkt. 1 i vassdragsreguleringsloven må fastsettes en frist på 2 år fra konsesjonens datum for påbegynnelse av reguleringsarbeidene og en ytterligere frist på 5 år for fullføring av arbeidene, jfr. post 5 i utkastet til konsesjonsvilkår. Ansøkeren har for øvrig meddelt at arbeidet med Slettedalsreguleringen er forutsatt fullført høsten 1959.

I post 12 er foreslått plikt for konsesjonæren til å innbetale til Sauda kommune kr. 30 000 til jordbruksfond. Fondet gjelder den ytterligere skade som blir påført på grunn av tilleggsreguleringen.

I post I punkt 16 i vilkårene for konsesjonen av 11. desember 1914 er A/S Saudefaldene tilpliktet etter fylkesvegstyrets nærmere bestemmelse:

«a. Å ombygge de veier og atkomster som settes under vann eller beskadiges ved anleggene,
b. å anlegge veier langs magasinet i Slettedalen,
c. å oppføre landingsplasser og båtstø ved bunnen av Storlivann og ved Handeland og i Slettedalen,
d. å tilveiebringe overfartssteder over elven ved Saghøl, Lona og Troshøl og skaffe fremkomst til erstatning for ødelagte isveier.»

Departementet slutter seg til forslaget fra Hovedstyret om plikt for konsesjonæren til før tilleggsreguleringen tas i bruk å fullføre de tiltak i Slettedalen som er pålagt ifølge den ovenfor siterte bestemmelse i tillatelsen av 1914, jfr. post 13 annet avsnitt i utkastet.

I post 15 (14 a i Hovedstyrets forslag) er konsesjonæren tilpliktet å rydde de neddemte arealer for trær og busker over 1 m's høyde innen 2 år etter første neddemming av vedkommende areal, og i post 16 (15 i Hovedstyrets forslag) å foreta utsetting av yngel og/eller settefisk i Slettedalen.

Den sikkerhet på kr. 100 000 som er stillet for tillatelsen av 1914, er foreslått gjort gjeldende også for den nye tillatelse, jfr. post 23.

Oppsitterne har bedt om at erstatningene mest mulig må bli fastsatt som naturalerstatninger, f. eks. gratis kraft, men etter gjeldende lov har skjønnet ikke adgang til dette.

Departementet forstår selskapets brev til Hovedstyret av 29. mai 1957 slik at dette har påtatt seg den nødvendige husflytting.

Manøvreringsreglementet anbefales endret overensstemmende med Hovedstyrets forslag som gjeldende inntil videre.

Konsesjonsvilkårene blir i sin helhet sålydende:

«1.

Reguleringskonsesjonen gjelder til 11. desember 1979.

Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras.

Det utførte reguleringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Ved utløpet av den i reguleringskonsesjonen fastsatte tid tilfaller reguleringsanlegget med tilliggende grunn og rettigheter og med de bygninger og andre innretninger som er oppført av hensyn til tilleggsreguleringen staten med full eiendomsrett og uten vederlag. Hvilke bygninger og innretninger staten kan forlange, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

I det 40. år regnet fra 2. oktober 1925 skal staten kunne innløse reguleringsanlegget. Benytter staten seg ikke herav skal den i det 10. år deretter ha samme adgang. Bestemmelsen om innløsning må være meldt reguleringsanleggets eier 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne under hensyn til at grunnstykker og rettigheter samt vannbygningsarbeider og hus har en verdi svarende til hva de bevislig har kostet ved ervervelsen med fradrag for amortisasjon i reguleringstiden. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Anlegget skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfellet avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn på statens bekostning.

Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

3.

For den øking av vasskraften som ved tilleggsreguleringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget, skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 1 pr. nat.-HK.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 4 pr. nat.-HK.

Økingen av vasskraften beregnes på grunnlag av den øking av vassføringen som tilleggsreguleringen antas å ville medføre utover den vassføring som har kunnet påregnes år om annet med de tidligere bestående reguleringer. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinet utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lågvassperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal ansees som den ved tilleggsreguleringen innvunne øking av vasskraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntrer etter hvert som den ved tilleggsreguleringen innvunne vasskraft tas i bruk. Avgiften har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

4.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 3 og kontroll med vannforbruket, samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 22, skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

5.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år etter at konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag fristene uten tillatelse meddelt av Kongen måtte oversittes erlegger konsesjonæren en løpende mulkt til statskassen av kr. 100.

6.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere som har norsk innføds- eller statsborgerrett.

Vedkommende myndighet kan dog tillate unntagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler mot det kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50 — femti kroner — for hver person.

7.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anlegget anvende norske varer for så vidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevd.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

8.

Forsikring tegnes fortrinsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse hvis særlige hensyn foreligger.

9.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeid eller pålegges noen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med sin virkelige verdi, beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbu for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øyemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende departement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige legehjelp og å holde et for øyemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

11.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsene i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonæren og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.

12.

Innen reguleringen tas i bruk skal konsesjonæren innbetale til Sauda kommune kr. 30 000 som avsettes til fond hvis renter etter nærmere bestemmelse av herredstyret anvendes til fremme av jordbruk i distriktet.

For fondet skal utarbeides vedtekter som må godkjennes av Landbruksdepartementet.

13.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesvegstyret bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger og bruer, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. Veger og bruer som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri benyttelse for

almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget.

Innen reguleringen tas i bruk er konsesjonæren forpliktet til å ha fullført de tiltak i Slettedalen som er pålagt ifølge post I, 16 i gjeldende betingelser for erverv og regulering av Storelva.

14.

Konsesjonæren er forpliktet til for reguleringsanlegget å oppsamle et fond til sikring for vedkommende forsorgskommune overensstemmende med de regler som i lov om forsorgsvesenet av 19. mai 1909, kap. 4, er gitt om bergverker.

Likeledes er konsesjonæren forpliktet til etter vedkommende departements nærmere bestemmelse å avsette et fond til sikring av vedkommende kommunes (eller kommuners) utgifter til understøttelse av de ved reguleringsanleggets utførelse beskjeftigede arbeidere og deres familier. Fondet forvaltes av det offentlige. Den del av dette fond som ikke medgår hertil overgår til et for det hele land eller visse deler av landet felles fond, som fortrinnsvis skal tjene til sikring av kommunene, men også skal kunne benyttes til andre formål til beste for arbeiderne alt etter nærmere regler som Kongen gir. På samme måte skal forholdes med det førstnevnte fond, hvis det senere ved lov blir bestemt.

15.

Konsesjonæren plikter å rydde de neddemte arealer for trær og større busker (over 1 m).

Ryddingen må være fullført senest innen 2 år etter første neddemming av vedkommende areal.

16.

Konsesjonæren foretar utsetting av yngel og/eller settefisk i Slettedalen i den utstrekning vedkommende departement måtte finne det nødvendig. Utgiftene i den anledning bæres av konsesjonæren.

17.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanlegget, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anlegget skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Dets utførelse så vel som dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

18.

Ved damanlegget skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at anleggets eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de derav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anlegget eller dets benyttelse. Anleggets eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anlegget som skjer i krigsøyemed.

19.

Vannslippingen skal foregår overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger.

En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglement er fastsatt.

For så vidt vannslippingen foregår i strid med reglementet kan konsesjonshaveren pålegges en tvangsmulkt til statskassen av inntil kr. 5 000 for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse.

20.

Reguleringsanleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser, som i det offentliges interesse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte reguleringsgrenser betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anlegget, skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

21.

Eieren skal uten vederlag for det utførte anlegg finne seg i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

22.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved tilleggsreguleringen innvunne driftsvann er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som departementet bestemmer, etter hvert

som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningene eller fra ledningsnettet, hva enten ledningene tilhører reguleringsanleggets eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pst. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften i stedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan så vel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5. år. Hvis eieren leier ut kraft og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne, kan kommunen eller staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

23.

Den i konsesjonen av 11. desember 1914 betingede sikkerhet på kr. 100 000 skal også gjelde for oppfyllelsen av de forpliktelser som ved anlegget eller dets drift pådras likeoverfor andre og for overholdelsen av de i denne konsesjon fastsatte betingelser og den skal opprettholdes til enhver tid.

24.

Det påhviler konsesjonshaveren i den utstrekning hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter, å unngå ødeleggelser av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og steder som kan antas å ha vitenskapelig eller historisk betydning.

Såframt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Landsforeningen for naturfredning i Norge i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonshaveren plikter ved planleggingen og utførelsen av anlegget i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter å dra omsorg for at det ferdige anlegg virker minst mulig skjemmende i terrenget.

Om nærværende bestemmelse gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

25.

Reguleringsanleggets eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av reguleringsanleggets eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

26.

Alle heftelser som måtte påhvile reguleringsanlegget faller bort når anlegget i henhold til post 1 eller post 2 foran går over til staten.

27.

Reguleringskonsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anlegget er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vass draget for hvilke tilleggsreguleringen kan medføre forpliktelser.»

Industridepartementet

tilråder:

I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 tillates A/S Saudefaldene å foreta en ytterligere oppdemming i Slettedalen i Sauda i det vesentlige i samsvar med søknad av 15. desember 1955 og på de betingelser som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 18. oktober 1957.

Manøvreringsreglementet for reguleringstillatelsen av 11. desember 1914 endres som anført i departementets ovennevnte tilråding og gjøres gjeldende inntil videre.

35. A/S Sønnichsen, Rørvalseverket.

Tillatelse til å leie inntil 4 000 kW elektrisk energi fra Maudal Kraftlag.
Kgl. resol. av 18. oktober 1957.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i brev av 12. september 1957 gitt følgende uttalelse til departementet i anledning av en søknad av 24. mars 1955 fra A/S Sønnichsen, Rørvalseverket, om tillatelse til å leie inntil 4 000 kW elektrisk energi fra Maudal Kraftlag:

«I brev av 24. mars 1955 til hovedstyret har A/S Sønnichsen, Rørvalseverket søkt om konsesjon på leie av inntil 4 000 kW fra Maudal kraftlag.

Søknaden er sålydende:

«Vi tillater oss herved å søke om konsesjon på leie av 4 000 kW elektrisk kraft fra Maudal Kraftlag, Rogaland. Avtale mellom Maudal Kraftlag og vårt firma er inngått den 12. juni 1954 og kraften skal kunne disponeres fra 1. juli 1957.

Vårt firma er opprettet i 1919. Styret er for tiden sivilingeniørene Arne Sønnichsen og Francis Sønnichsen og kontorsjef Normann Nilsen, som alle er norske statsborgere. Firmaet fremstiller sveisete stålrør og benytter hertil sin egen sveisemetode. Det produseres sorte og galvaniserte vannrør, rør for elektriske installasjoner, samt konstruksjonsrør (møbelrør, osv.).

Fabrikken i Oslo har nå nådd grensen for sin kapasitet, og da muligheten for øket salg, især til eksport, er til stede, har firmaet sikret seg tomt ved Forus i Hetland kommune og avsluttet ovenstående kraftavtale med Maudal Kraftlag i den hensikt å bygge og drive en ny rørfabrikk.»

En gjenpart av kontrakten av 12. juni 1954 mellom Maudal kraftlag og A/S Sønnichsen, Rørvalseverket om leie av omhandlede inntil 4 000 kW vedlegges.

I henhold til kraftleiekontraktens § 1 forplikter Maudal kraftlag seg til

«å levere inntil 4 000 kW elektrisk energi for det planlagte rørvalseverk på Forus. Energien skal stå til kjøperens disposisjon fra 1. juli 1957. Hvis Lyse Kraftverk til denne tid ikke har fått installert sitt 3dje maksinsett (30 000 kW), må kjøperen om nødvendig innskrenke forbruket til 2 500 kW inntil aggregatet blir satt i drift. Energien leveres i, eventuelt ved, Hetland Elektrisitetsverks transformatorstasjon på Forus ved overføringskabelens endemuffe som trefaset vekselstrøm av 50 perioder og med en spenning av 46 000 Volt med toleranse + ÷ 5 pst.»

Energien leveres dag og natt bortsett fra avbrytelser i leveringen ved ettersyn og reparasjoner samt som følge av force majeure.

For den i § 1 nevnte elektriske energi skal kjøperen betale en pris av 3,05 øre pr. kWh. Uansett «størrelsen av kjøperens forbruk skal han betale en minsteavgift av kr. 75 000 pr. år.

Minsteavgiften betales fra den tid verket er kommet i ordinær drift.

Elektrisitetsavgifter til Staten som er eller måtte bli pålagt denne levering betales av kjøperen.» (Jfr. kraftleiekontraktens § 5.)

«Kraften kan av kjøperen anvendes innen hans fabrikkområde til alle formål. Han kan derimot ikke bruke kraften til forsyning av funksjonærboliger og arbeiderboliger m. v. utenfor fabrikkområdet og i konkurranse med Hetland Elektrisitetsverk.» (Kraftleiekontraktens § 7.)

Bedriften blir som nevnt i søknaden beliggende på Forus i Hetland herred mens altså kraftleveringen skjer fra Maudal kraftlag.

Kraftleiekontrakten gjelder i følge dens § 14 i 10 år fra den tid rørvalseverket er kommet i ordinær drift.

Søknaden er herfra forelagt distriktet til uttalelse på vanlig måte.

Hetland elektrisitetsverks styre har i møte den 18. mars 1957 vedtatt å tilrå søknaden innvilget på vilkår av en konsesjonsavgift på kr. 1 pr. HK til kommuner som forutsettes tildelt Hetland kommune.

Hetland herredstyre har i møte den 24. mai 1957 fattet følgende vedtak: Heradstyret er samd i framlegget frå styret for Hetland elektrisitetsverk.»

Rogaland fylkes elektrisitetskontor har i påtegning av 1. juni 1957 til fylkesmannen i Rogaland bemerket:

«Energien leveres av Maudal Kraftlag i Hetland elektrisitetsverks sekundærstasjon på Forus med 50 KV spenning og føres herfra gjennom 50 KV jordkabel til valseverkets fabrikkområde, hvor den transformeres ned til forbruksspenning.

Selskapet er et familieaksjeselskap med helt norsk styre. Av dets produkter går en vesentlig del til eksport og vil dermed bringe valutainntekter.

Søknaden er forelagt Hetland herredstyre, som i sin tilråding peker på at den konsesjonsavgift, som i henhold til ervervslovens § 23 pkt. 4 kan fastsettes til kommuner, bør settes til kr. 1 pr. HK.

Under henvisning til foranstående tillater jeg meg å anbefale søknaden innvilget.»

Fylkesmannen i Rogaland fylke har derpå i påtegning av 5. juni 1957 til hovedstyret meddelt at han tiltreder elektrisitetskonsulentens (Rogaland elektrisitetskontors) anbefaling.

Hovedstyret skal bemerke:

I følge underhånden gitte opplysninger er A/S Sønnichsen, Rørvalseverket et helt ut norsk aksjeselskap med en aksjekapital på kr. 150 000 og norsk styre. Selskapets bestående

bedrift i Oslo fremstiller mindre dimensjoner av stålrør for stålrørsmøbler, plastrør og rør for elektriske installasjoner. Selskapet akter nå å oppta fremstillingen av smijerns rør og stålrør av større dimensjoner så som vannrør og kjelerør. Fabrikasjonen herav vil finne sted ved den nye bedrift på Forus i Hetland herred som for tiden er under oppførelse og som ventes satt i drift i september—oktober i år. Det nye rørvalseverk som skal ha krevet en investering på 11—12 mill. kroner vil forutsetningsvis beskjeftige ca. 100 mann. En vesentlig del av produksjonen er avsett for eksport.

Den nødvendige elektriske kraft inntil 4 000 kW for drift av rørvalseverket blir som nevnt å levere av Maudal kraftlag i samsvar med omhandlede kraftleiekontrakt av 12. juni 1954. Selskapet søker nå om konsesjon på den tilsvarende kraftleie.

Hovedstyret vil rå til at søknaden innvilges og at tillatelsen meddeles for den tid A/S Sønnichsen, Rørvalseverket måtte leie inntil 4 000 kW fra Maudal kraftlag på den nevnte kraftleiekontrakt, dog ikke lenger enn inntil 1. januar 1968.

Hovedstyret vil foreslå at det fastsettes en årlig avgift til staten av kr. 1 pr. kW av den kraft som gjennomsnittlig benyttes beregnet etter formelen: $\frac{\text{kWh}}{8\,760}$

For øvrig anbefales tillatelsen meddelt på vanlige vilkår inklusive vilkår om norsk styre således at betingelsene i sin helhet blir som i vedlagte forslag.

Erklæring fra selskapets styre av 24. mars 1955 i henhold til ervervslovens § 24 vedlegges sammen med sakens øvrige dokumenter.

Behandlet i hovedstyremøte den 11. september 1957.»

Hovedstyrets utkast til konsesjonsvilkår er sålydende:

«1. *Leietid.*

Tillatelsen gjelder for den tid A/S Sønnichsen, Rørvalseverket, måtte leie inntil 4 000 kW fra Maudal kraftlag i samsvar med kraftleiekontrakten av 12. juni 1954 mellom partene, dog ikke lenger enn inntil 1. januar 1968.

2. *Styre.*

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid bare bestå av norske statsborgere.

3. *Overdragelse av energi.*

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av departementet eller for noen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

4. *Søksmål etter naboloven.*

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av naboloven.

5. *Norske tjenestemenn og arbeidere.*

Til byggingen og driften av anlegget skal det bare brukes tjenestemenn og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Vedkommende myndighet kan dog dispensere fra denne bestemmelse når det trengs spesiell fagkunnskap eller øvelse eller når andre hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig for konsesjonæren.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler mot det, kan dispensasjon også gis når det gjelder fremmede tjenestemenn og arbeidere som har hatt fast bopel her i riket det siste år. Søknad om dispensasjon må i hvert enkelt tilfelle sendes om vedkommende politimester. Ansettelse må ikke i noe tilfelle foretas før søknaden er avgjort.

Bruker konsesjonæren fremmede tjenestemenn eller arbeidere uten å ha fått tillatelse til det, kan vedkommende departement ilegge ham en dagbot til statskassen på opp til 50 — femti — kroner dagen for hver person.

6. *Norsk arbeid og materiell.*

Til byggingen og driften av anlegget skal norsk vare brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidsnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell tilsammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når

særlige hensyn gjør det påkrevet. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan vedkommende departement for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — prosent av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbudsvilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig, og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til vedkommende departement om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

7. *Trygd.*

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

8. *Kraftavståelse.*

Selskapet plikter å avstå inntil 10 pst. av den leide kraft til de kommuner som Kongen bestemmer — derunder også fylkeskommuner.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som etter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges tatt ut etter bestemmelse av departementet enten i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet, hva enten dette tilhører selskapet eller eieren av vassfallet.

Volder uttaket av kraften økede utgifter, bæres disse av den som tar ut kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten samtykke av departementet.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft tas ut.

Konsesjonskraft kan oppsies med 2 års varsel. Kraft som er oppsagt kan ikke senere forlanges avgitt.

9. *Avgift.*

Av den kraft som gjennomsnittlig benyttes erlegges det til statskassen en årlig avgift av kr. 1 — en krone — pr. kW beregnet etter formelen: $\frac{\text{kWh}}{8\,760}$

Avgiften forfaller til betaling ved hvert års utgang. Erlegges den ikke til forfallstid, svares deretter 6 pst. årlig rente.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av vedkommende departement.

10. *Kontroll.*

Selskapet plikter å rette seg etter de bestemmelser som vedkommende departement måtte treffe til kontroll med at konsesjonsvilkårene blir holdt.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

11. *Overtredelse av konsesjonsbetingelsene.*

Overtredelse av de vilkår som er fastsatt i postene 2 og 10 medfører i tilfelle av gjentagelse tap av konsesjonen hvis ikke forholdet blir brakt i orden etter reglene i lov av 14. desember 1917 nr. 16 §§ 31 og 32.»

Departementet skal bemerke:

A/S Sønnichsen, Rørvalseverket er et selskap med norsk styre og helt norsk kapital, og søker nå konsesjon på leie av inntil 4 000 kW elektrisk energi fra Maudal Kraftlag i Rogaland i henhold til kraftleiekontrakt mellom partene av 12. juni 1954.

Kraften skal nyttes til produksjon av rør, bl. a. vannrør og kjelerør i selskapets nye rørvalseverk på Forus i Hetland.

Etter det foreliggende vil departementet anbefale den søkte konsesjon på kraftleie gitt i samsvar med hovedstyrets forslag og på de av hovedstyret foreslåtte vilkår. I vilkårenes pkt. 9 er det i medhold av lovens § 23, pkt. 4 betinget avgift til staten på kr. 1 årlig pr. kW av den kraft som gjennomsnittlig benyttes.

Tillatelsen anbefales gitt for den tid den nevnte kraftleiekontrakt med Maudal Kraftlag står ved makt, dog ikke utover 1. januar 1968, jfr. pkt. 1 i de foreslåtte vilkår.

Industridepartementet

tilrår:

A/S Sønnichsen, Rørvalseverket, tillates i medhold av Kap. IV i lov nr. 16 av 14. desember 1917 å leie inntil 4 000 kW elektrisk energi fra Maudal Kraftlag på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 18. oktober 1957.

36. Porsgrunn Elektrometallurgiske A/S.

(Tillatelse til å leie i alt inntil 25 000 kW elektrisk energi fra Skiensfjordens komm kraftselskap.)

Kgl. resol. av 25. oktober 1957.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i brev av 15. oktober 1957 gitt følgende uttalelse til departementet i anledning av en søknad av 28. juni 1955 fra Porsgrunn Elektrometallurgiske A/S om konsesjon på leie av i alt inntil 25 000 kW elektrisk energi (primakraft og spillkraft) fra Skiensfjordens kommunale kraftselskap (SKK):

«I brev av 28. juni 1955, stilet til Industridepartementet, har Porsgrunn Elektrometallurgiske A/S (PEA) søkt om ny konsesjon på leie av i alt inntil 25 000 kW fra Skiensfjordens kommunale kraftselskap (SKK).

Søknaden er sålydende:

«Vår nåværende kraftleiekonsesjon, datert 26. januar 1942 utløper 1. juli 1955 og vi søker herved om fornyet konsesjon.

Vår bedrift får som tidligere hele sin kraftilførsel fra Skiensfjordens kommunale kraftselskap, og det består nå følgende kontrakter:

1) Kontrakt av 5. juli—15. juli 1952 vedr. levering av 11 400 kW primakraft.
2) Kontrakt av 5. juli—15. juli 1952 vedr. utvidet spillkraftlevering.
3) Kontrakt av 13. november 1954 vedr. levering av 5 000 kW primakraft.

Alle tre er løpende kontrakter, nr. 1 og nr. 3 med 2 års gjensidig oppsigelse og nr. 2 med 3 års gjensidig oppsigelse. Nr. 1 kan tidligst bringes til opphør 1. juli 1962, nr. 2 er det enighet mellom kontrahentene om å forstå slik at den tidligst kan bringes til opphør 1. juli 1959 (3 — tre — år etter 1. juli 1956), nr. 3 kan likeledes tidligst bringes til opphør 1. juli 1959. Kontrahentene er enige om at kontraktene er å forstå som varige kontrakter, slik at oppsigelsesretten nærmest er å betrakte som en adgang til å forandre betingelsene og eventuelt kvantumet. Vi tillater oss derfor å søke konsesjon i 15 år fra 1. juli 1955.

Som det fremgår av § 1 i kontrakt av 13. november 1954 er den tidligere avtale, datert 14. august 1936, nå utløpet. Det gjelder de leveringer som er omtalt i § 1 i begge kontrakter av 5. juli—15. juli 1952, slik at det med andre ord for tiden ikke består andre kraftleveringsoverenskomster enn de tre nevnte.

Bekreftet avskrift av disse legges ved.

Som det fremgår av kontraktene, omfatter disse nå 11 400 kW primakraft, 5 000 kW primakraft samt i tillegg til disse to kraftmengder en spillkraftlevering hvis størrelse ikke er nærmere bestemt i kontrakten. Vår bedrift regner imidlertid med at vi kan få behov for i alt opp til 25 000 kW tilsammen gjennom de tre kontrakter. Vi søker derfor om konsesjon på en kraftleie av 25 000 kW.

Utvidelsen av vårt kraftkvantum henger sammen med tilsvarende utvidelser i vår bedrift foretatt etter overenskomst med departementet i forbindelse med utvidelsen av den norske ferrosilisium-produksjon i samsvar med det europeiske samarbeidsprogram. Ved tildeling av statskraft til Skiensfjordens kommunale kraftselskap er det direkte satt som betingelse fra Statens side at det skulle opprettes primakraftkontrakter på de nevnte kvanta med oss.»

Søknaden har herfra vært forelagt til uttalelse for fylkesmannen i Telemark fylke og Porsgrunn bystyre, idet bedriften er beliggende i Porsgrunn. Begge de nevnte instanser har anbefalt søknaden innvilget, jfr. Porsgrunn bystyres vedtak av 18. oktober 1955 og fylkesmannens påtegning av 5. november 1955 til hovedstyret.

Hva saken angår skal bemerkes:

Porsgrunn Metallurgiske A/S (PEA) er en smeltebedrift for produksjon av bl. a. ferrosilisium, og SKK er interessert i bedriften med over 55 pst. av aksjekapitalen.

Ved Arbeidsdepartementets brev av 26. januar 1942 er PEA meddelt konsesjon på leie av inntil 15 000 kW fra SKK. Konsesjonen ble stadfestet 28. februar 1947.

Kraftleiekonsesjonen som var gjeldende til 1. juli 1954, er meddelt på vilkår om norsk styre og med vilkår om en årlig avgift til staten av kr. 1 pr. kW av den kraft som gjennomsnittlig benyttes. Tillatelsen er for øvrig meddelt på vilkår som vanlig for konsesjoner av denne art. Avgiften til staten er betalt til og med året 1956. For 1956 var avgiften kr. 17 544.

Det søkes nå om konsesjon på leie av 11 400 kW primakraft i henhold til kraftleiekontrakten av 5. juli—15. juli 1952 og på ytterligere 5 000 kW primakraft i henhold til kraftleiekontrakten av 13. november 1954, tilsammen 16 400 kW primakraft. I tillegg til nevnte primakraftkontrakter gjelder spillkraftkontrakten av 5. juli—15. juli 1952 mellom partene. Denne spillkraftkontrakt fastsetter prisberegningen og leveringsvilkårene for en eventuell spillkraftlevering men uten noen som helst bestemmelser om at SKK leverer spillkraft eller at PEA kan utta spillkraft. Imidlertid regner bedriften som foran nevnt med at den

kan få behov for alt i alt et uttak fra SKK på inntil 25 000 kW, hvorfor det søkes om konsesjon på leie av dette kraftkvantum.

Primakraften stilles til rådighet med full brukstid. Prisen på primakraften fastsettes etter følgende formel (jfr. § 2 og § 3 i de respektive kontrakter):

$$«P = \frac{S}{500} + \frac{U}{50} + K.$$

P = Kraftpris i øre pr. kilowattime.
S = Nettosalgspris for 75 pst. ferro-silicium i kroner pr. 1 000 kg.
U = Dividende i prosenter av aksjenes pålydende utbetalt PEA's aksjonærer.
K = Reguleringsaddend.»

Det skal betales bare for uttatte kilowattimer, dog således at der betales en minsteavgift på henholdsvis kr. 500 000 og kr. 150 000 pr. år som imidlertid reduseres eller faller bort «hvis SKK kan få solgt sin kraft annet steds».

Hva spillkraftprisen angår så blir prisen på den spillkraft SKK kan levere utenom spillkraft fra Årlifoss og Grønvollfoss å basere på bl. a. den pris som oppnås ved spillkraftleveringer til dampfremstilling ved større industrielle bedrifter, med et tillegg på 0,2 øre pr. kWh som godtgjørelse for at bedriften får prioritet på spillkraftlevering. (Jfr. spillkraftkontraktens § 2.)

Den elektriske energi (primakraften og spillkraften) kan av PEA anvendes til hvilket som helst øyemed som ikke sjenerer SKK's drift. Den må dog kun anvendes til eget bruk.

Energien blir å levere i Roligheten transformatorstasjon med en spenning av ca. 10 kV, og kraftprisen vil etter hva PEA underhånden har opplyst dreie seg om i gjennomsnitt 2—3 øre pr. kWh.

Som det vil sees av søknaden er de resp. kraftleiekontrakter forholdsvis kortvarige. En forstår imidlertid kontraktene slik at de fortsetter å løpe for så vidt de ikke oppsies innen de i kontraktene fastsatte frister for oppsigelse. Det søkes om at konsesjonen må bli gitt for et tidsrom av 15 år, regnet fra 1. juli 1955.

Hovedstyret vil rå til at den søkte kraftleiekonsesjon blir gitt for den tid Porsgrunn Elektrometallurgiske A/S måtte leie inntil 25 000 kW fra Skiensfjordens kommunale kraftselskap i samsvar med de respektive primakraftleiekontrakter av 5. juli—15. juli 1952, 13. november 1954 og spillkraftkontrakten av 5. juli—15. juli 1952 mellom partene, dog ikke lenger enn inntil 1. juli 1970.

Tillatelsen anbefales meddelt på vilkår om norsk styre. Videre vil Hovedstyret foreslå fastsatt en årlig avgift til staten av kr. 1,50 pr. kW av den kraft hvorav der etter kraftleiekontraktene skal betales leie.

For øvrig anbefales tillatelsen meddelt på vanlige vilkår, således at betingelsene i sin helhet blir som i vedlagte forslag.

En forutsetter at selskapet blir å underrette om at den leide kraft ikke må nyttes i strid med de til enhver tid gjeldende rasjoneringsregler.

Behandlingen av saken er bedt påskyndet, jfr. påtegning av 3. september 1957 fra fylkesmannen i Telemark til hovedstyret.

Dokumentene vedlegges.

Behandlet i hovedstyremøte den 15. oktober 1957.»

Departementet skal bemerke:

Porsgrunn Elektrometallurgiske A/S's første kraftleiekonsesjon av 23. oktober 1914 omfattet inntil 10 000 HK. Ved Arbeidsdepartementets brev av 26. januar 1942 fikk selskapet tillatelse til å leie i alt inntil 15 000 kW elektrisk energi fra Skiensfjordens komm. kraftselskap. Tillatelsen som er stadfestet ved kgl. resolusjon av 28. februar 1947 gjaldt til 1. juli 1954.

Etter det foreliggende vil departementet i tilslutning til hovedstyret anbefale at Porsgrunn Elektrometallurgiske A/S gis konsesjon på leie av i alt inntil 25 000 kW elektrisk energi (herav inntil 16 400 kW primakraft og resten spillkraft) fra Skiensfjordens komm. kraftselskap.

Vilkårenes post 1 om leietid anbefales gitt følgende ordlyd:

«Tillatelsen gjelder for den tid Porsgrunn Elektrometallurgiske A/S måtte leie inntil 25 000 kW (herav 16 400 kW primakraft og resten spillkraft) fra Skiensfjordens komm. kraftselskap i samsvar med primakraftkontraktene av henholdsvis 5. juli—15. juli 1952 og 13. november 1954 samt spillkraftkontrakten av 5. juli 1952 mellom partene, dog ikke lenger enn inntil 1. juli 1970.»

Selskapet ble stiftet dels med sveitsisk og og dels med norsk kapital og i selskapets opprinnelige konsesjon var det betinget at selskapets styre for minst ⅔ skal bestå av norske statsborgere. Av selskapets 2 000 aksjer tilhørte pr. 31. desember 1956 798 aksjer Usine Electro-Metallurgique «Meteor» S.A., Genève.

I konsesjonsbetingelsene vil departementet rå til at pkt. 2 gis følgende ordlyd:

«2. Styre.

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til en hver tid for minst ⅔ bestå av norske statsborgere.»

Videre vil en med hovedstyret anbefale fast-

satt vilkår om årlig avgift til staten på kr. 1,50 pr. kW av den kraft hvorav der etter kraftleiekontraktene skal betales leie, og ellers vanlige vilkår.

Departementet antar at denne avgiftsats bør gjøres gjeldende fra den forrige konsesjons utløp 1. juli 1954.

Det er departementets forutsetning for tillatelsen at uttaket av kraften er undergitt de til enhver tid gjeldende rasjoneringsregler.

Departementet rår til at konsesjonsvilkårene i sin helhet gis følgende ordlyd:

«1. *Leietid.*

Tillatelsen gjelder for den tid Porsgrunn Elektrometallurgiske A/S måtte leie inntil 25 000 kW (herav 16 400 kW primakraft og resten spillkraft) fra Skiensfjordens komm. kraftselskap i samsvar med primakraftkontraktene av henholdsvis 5. juli—15. juli 1952 og 13. november 1954 samt spillkraftkontrakten av 5. juli—15. juli 1952 mellom partene, dog ikke lenger enn inntil 1. juli 1970.

2. *Styre.*

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid for minst ⅔ bestå av norske statsborgere.

3. *Overdragelse av energi.*

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av departementet eller for noen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

4. *Søksmål etter naboloven.*

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelige på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av naboloven.

5. *Norske tjenestemenn og arbeidere.*

Til byggingen og driften av anlegget skal det bare brukes tjenestemenn og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Vedkommende myndighet kan dog dispensere fra denne bestemmelse når det trengs spesiell fagkunnskap eller øvelse eller når andre hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig for konsesjonæren.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler mot det, kan dispensasjon også gis når det gjelder fremmede tjenestemenn og arbeidere som har hatt fast bopel her i riket i det siste år. Søknad om dispensasjon må i hvert enkelt tilfelle sendes om vedkommende politimester. Ansettelse må ikke i noe tilfelle foretas før søknaden er avgjort.

Bruker konsesjonæren fremmede tjenestemenn eller arbeidere uten å ha fått tillatelse til det, kan vedkommende departement ilegge ham en dagbot til statskassen på opp til 50 — femti — kroner dagen for hver person.

6. *Norsk arbeid og materiell.*

Til byggingen og driften av anlegget skal norsk vare brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidsnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell tilsammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan vedkommende departement for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — pst. av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbudsvilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig, og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i ut-

landet, skal det straks sendes melding til vedkommende departement om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

7. *Trygd.*

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

8. *Kraftavståelse.*

Selskapet plikter å avstå inntil 10 pst. av den leide kraft til de kommuner som Kongen bestemmer — derunder også fylkeskommuner.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som etter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges tatt ut etter bestemmelse av departementet enten i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet, hva enten dette tilhører selskapet eller eieren av vassfallet.

Volder uttaket av kraften økede utgifter, bæres disse av den som tar ut kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten samtykke av departementet.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft tas ut.

Konsesjonskraft kan oppsies med 2 års varsel. Kraft som er oppsagt kan ikke senere forlanges avgitt.

9. *Avgift.*

Av den kraft hvorav der etter kraftleiekontraktene skal betales leie, erlegges til statskassen en årlig avgift av kr. 1,50 — en krone og femti øre — pr. kW.

Avgiften forfaller til betaling ved hvert års utgang. Erlegges den ikke til forfallstid, svares deretter 6 pst. årlig rente.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av vedkommende departement.

10. *Kontroll.*

Selskapet plikter å rette seg etter de bestemmelser som vedkommende departement måtte treffe til kontroll med at konsesjonsvilkårene blir holdt.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

11. *Overtredelse av konsesjonsbetingelsene.*

Overtredelse av de vilkår som er fastsatt i postene 2 og 10 medfører i tilfelle av gjentagelse tap av konsesjonen hvis ikke forholdet blir brakt i orden etter reglene i lov av 14. desember 1917 nr. 16 §§ 31 og 32.»

Industridepartementet

tilrår:

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917, kap. IV tillates Porsgrunn Elektrometallurgiske A/S å leie i alt inntil 25 000 kW elektrisk energi (herav inntil 16 400 kW primakraft og resten spillkraft) fra Skiensfjordens komm. kraftselskap.

Tillatelsen gis på de vilkår og under den forutsetning som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 25. oktober 1957.

37. Nord-Troms Kraftlag A/S.

(Tillatelse til å regulere Kildalvassdraget i Nordreisa.)

Kgl. resol. av 1. november 1957.

Nord-Troms Kraftlag A/S, hvis aksjonærer består av kommunene Kåfjord, Nordreisa og Skjervøy og Troms fylke, fikk ved kgl. resolusjon av 27. april 1951 konsesjon på erverv og regulering av Sikkajokkvassdraget i Skjervøy herred. En viser herom til «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1951, side 35 flg. Kraftlaget har bygget et kraftverk i Sikkajokka med en installasjon på 1 600 kW og en årlig produksjon på ca. 7 mill. kWh.

I brev av 16. april 1956 har Nord-Troms Kraftlag A/S søkt om tillatelse til å regulere Kildalsvassdraget i Nordreisa herred. Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i den anledning avgitt følgende uttalelse datert 23. oktober 1957:

«Fra Nord-Troms Kraftlag A/S er innkommet følgende søknad, datert 16. april 1956:

«Søknad om reguleringskonsesjon for Kildalsvassdraget.

1. *Orientering om vassdraget.*

Kildalselven har sitt utspring i traktene mellom Kåfjorddalen og Nordreisadalen. Den løper i nordlig retning og har sitt utløp i Nordreisaelven ca. ½ mil fra dennes utløp.

Der er 3 konsentrerte fall i Kildalselven. Herav er det nederste det absolutt høyeste med en fallhøyde på 185 m. Det er dette som det nå er meningen å bygge ut. Kraftstasjonen vil få en gunstig beliggenhet innen forsyningsområdet for Nord-Troms Kraftlag. Adkomstforholdene er gode. Det er bygget vei fram til elvebredden vis a vis kraftstasjonstomten.

2. *Hydrologiske forhold.*

Reguleringsforholdene i vassdraget er meget dårlige. Det finnes ikke innsjøer av noen som helst betydning. Like ovenfor den nederste fallstrekningen er imidlertid elven stilleflytende i større lengde og her kan det skapes et kunstig magasin. Også ovenfor den øverste fallstrekning 7—8 km lenger oppe i vassdraget danner elven et stille flytende parti hvor det kan skapes et magasin. Anlegget av dette siste inngår dog ikke i planen for det som nå skal utføres.

Størrelsen over nedslagsfeltet for Kraftanlegget er på fylkeskartet for Troms målt til 166 km², men det gjøres oppmerksom på at kartet ikke er særlig nøyaktig.

Det er ikke utført vannføringsmålinger i Kildalelven. Det nærmeste vassdraget hvor slike målinger er foretatt og hvor avløpsforholdene synes å tilsvare forholdene i Kildalelven er Vassbottenelven i Finnmark, like ved fylkesgrensen mot Troms. Midlere avløp er her målt i løpet av en 19-års periode til 36,5 liter pr. sekund pr. km². Ifølge isohydroatkartet i hydrografiske målinger for Norge 1947 er det midlere avløp i området for Kildalen 37 liter pr. sekund pr. km². I våre beregninger har vi regnet med et avløp på 36 liter pr. sekund pr. km², hvilket med den angitte størrelse av nedslagsfeltet svarer til en middel vannføring på 6 m³/sek. og et årlig avløp 188 mill. m³.

3. *Plan for utbyggingen.*

Det er utarbeidet en plan for et første byggetrinn i Kildalvassdraget. Denne går ut på en ca. 15 m høy dam på toppen av den nederste fallstrekningen. En får da her et magasin på 7,75 mill. m³. Reguleringsprosenten blir på grunnlag av det midlere årlige avløp bare 4,1 pst. Etter reguleringskurven for Vassbottenelven gir dette en midlere vintervannføring i et bestemmende år på 0.95 m³/sek. Basert på denne vannføringen blir årsproduksjonen i Kraftlaget ca. 13 mill. kWh. Det er forutsatt en regulering på 14 5 m. eller laveste regulerte vannstand på K-220 og høyeste regulerte vannstand til 234 5. Dersom finansieringen for denne reguleringen ikke kan løses, vil høyeste regulerte vannføring bare bli på K-232. Anleggets midlere nettofallhøyde blir ca. 190 m. Dammen er planlagt utført som platedam av armert betong. Det er fjell så å si i dagen over hele damstedet. Fjellet er oppsprukket i dagen. Fra magasinet ledes vannet gjennom et 700 m langt rør av stål til Kraftstasjonen. I denne skal innmonteres en horisontal Francisturbin på 4 200 HK med 1.9 m³/sek. vannføring. Omdreiningstallet blir 750 omdreininger i minuttet. Direkte til turbinen kobles en 3 750 kVA generator. Brukstiden blir bare vel 4 300 timer. Men størrelsen av aggregatet er satt så romslig for å muliggjøre en samkjøring med Kraftlagets nåværende anlegg Sikkajokk Kraftanlegg. I kraftstasjonen blir det reservert plass for et aggregat til. Det må da også monteres et tilløpsrør til.

4. *Kraftmengde.*

Som ovenfor nevnt regnes det med en årsproduksjon i Kildal Kraftanlegg på 13 mill. kWh. Ved samkjøring med Sikkajokk Kraftanlegg regner vi med at produksjonen i Kildal skal komme opp i ca. 16 mill. kWh.

5. *Kostnadsoverslag.*

Kraftanlegget er kalkulert til kr. 7 500 000, herav er beregnet på

1.	Inntaksdammen	kr.	2 410 000
2.	Inntakslukesjakt	»	33 000
3.	Tilløpstunnel og stigesjakt	»	1 060 000
4.	Rørgaten	»	350 000
5.	Kraftstasjonsbygningen ...	»	440 000
6.	Vei og bro over Kildalelven	»	150 000
8.	Maskinelt utstyr og utrustning	»	960 000
10.	Elektrisk utrustning	»	630 000
11.	Maskinistbolig	»	75 000
	Hertil kommer avgift på bygg og anlegg med 11,11 pst. Videre utgift til administrasjon, prosjektering, finansiering, renter, div. og uforutsett slik at sluttsummen blir	kr.	7 500 000»

Som manøvreringsreglement foreslås det samme som gjelder for Sikkajokkvassdraget, tillempet for de nye reguleringsgrenser m. v. Dette reglement har ingen bestemmelse om vannslippingen, men inneholder ellers de vanlige poster.

Etter at Hovedstyret i brev av 3. mai 1956 hadde bedt om diverse tilleggsopplysninger innkom følgende brev, datert 15. juni s. å.:

«I tilslutning til vår søknad av 16. april d. å. vil vi komme med endel supplerende opplysninger.

I lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 er nevnt hvilke opplysninger som kreves ved vurdering av en søknad om reguleringskonsesjon.

I denne lovs § 5 punkt A er nevnt fullstendig plan for målinger ved anlegget, dette er sendt Dem, ved våre tegninger av anlegget. Av disse framgår det at det er fjell i grunnen både i Kraftstasjonstomten og over hele damstedet. Beregningene av damanlegget vil vi be vår konsulent om å sende Dem direkte i 6 eksemplarer. Kostnadsoverslaget framgår av vårt brev av 16. april punkt 5.

1. Fordelene som foretagende vil medføre er nevnt i vår søknad av 17. april om ervervskonsesjon. Størrelsen av den vannkraften som vil kunne tilveiebringes er nevnt i vårt brev av 16. april punkt 4. Størrelsen av vannkraften er nevnt i punkt 3.

C. Der er ved anlegget planlagt kunstig magasin, dette vil dekke ca. 1 km² grunn som delvis er bevokst med bjerk. Grunnen er vasssyk og bjerkeskogen er glissen, for øvrig er grunnen bevokst med seljekratt. Stedet ligger utenfor alfarvei. Slik som de geografiske forholdene ligger an vil her aldri bli noen gjennomgangsvei og ikke noen ferdsel av betydning i det hele tatt.

Det foregår ingen fløtning i vassdraget. Elven er tom for fisk. Anlegget slik det er planlagt vil bli liggende vakkert i terrenget. Slik som forholdet er her oppe på damstedet hvor magasinet er planlagt, med den vass-syke skogen, vil det bare være en fordel å få den bort. Anlegget når det er bygget vil sikkert gjøre naturen vakrere enn den er i dag.

B. Som nevnt under punkt C vil magasinet dekke ca. 1 km² vass-syk grunn og skog. Her

foregår ingen beiting av betydning. Her går noen sauer, men de har hundrer av km² fjellbeite å ty til. Noen andre skader enn den som er nevnt kan vi ikke se at det vil bli gjort på eiendommen.

E. For reguleringsdammen har vi foreslått manøvreringsreglement under punkt 6.

F. Der er som nevnt 3 nyttbare fallhøyder i vassdraget. Ett på 185 m de andre er på 80 og 70 m. Det er det største fallet det er meningen å bygge ut i første omgang. De øvrige fallene vil bli bygget ut i senere byggetrinn. Vannføringsforholdene har vi forklart under punkt 2, hydriologiske forhold.

G. Her er bare en grunneier, det er Statens Skogvesen og denne eiendommen hører til Lyngen Skogforvaltning. Vi kan ikke tenke oss at Skogvesenet er interessert i å delta i utbyggingen. Vi vil imidlertid gjøre en henvendelse til dem og De vil da få beskjed om resultatet så snart det foreligger.»

Med brev av 23. juli 1956 fulgte erklæring fra Lyngen skogforvaltning om at skogvesenet ikke er interessert i å delta i utbyggingen av Kildalsvassdraget.

Sammen med søknaden om reguleringskonsesjon fulgte også søknad om ervervskonsesjon for de nødvendige fallrettigheter. Det viste seg imidlertid at alle vassdragsrettigheter i dette området tilhører Statens skogvesen, og søknaden om ervervskonsesjon ble derfor lagt til side.

Søknaden om reguleringstillatelse har vært kunngjort i Norsk lysingsblad 5. og 13. juli 1956 (nr. 153 og 160), og har vært forelagt distriktet med følgende resultat:

Nordreisa herredstyre vedtok i møte 28. september 1956 enstemmig å anbefale søknaden.

Troms fylkes kraftforsyning gir i påskrift 25. august 1956 denne uttalelse:

«Vi har gjennomgått Nord-Troms Kraftlags søknad om reguleringskonsesjon for Kildalsvassdraget og har intet å bemerke til den.

Utbyggingen av Kildalsvassdraget for en årsproduksjon på 16 mill. kWh i 1. byggetrinn — med en installasjon på 3 750 kVA — vil være av meget stor betydning for elektrisitetsforsyningen i Nord-Troms området, og vi vil tilrå herr fylkesmannen å anbefale at Kraftlaget blir gitt den reguleringskonsesjon som det har søkt om.»

Fylkesmannen i Troms har ikke noe å bemerke, jfr. hans påtegning 4. oktober 1956.

Landbruksdepartementet har etter anmodning gitt uttalelse i brev av 19. september 1956. Brevet lyder:

«En viser til Deres skriv av 29. juni d. å. med anmodning om uttalelse i anledning søknader fra Nord-Troms Kraftlag A/S om erverv og regulering av Kildalsvassdraget i Nordreisa.

Saken har vært forelagt Lyngen skogforvaltning som i skriv av 27. juli 1956 har avgitt uttalelse i saken. Brevet følger vedlagt.

En har senere med skriv av 25. august d. å. fra Lyngen skogforvaltning mottatt søknad av 22. august 1956 fra Nord-Troms Kraftlag A/S om ervervelse av fallrettighetene i Kildalsvassdraget. Skogforvaltningens brev og Kraftlagets søknad vedligger.

Idet en viser til de ovenfor nevnte brev fra Lyngen skogforvaltning og kraftlagets ervervssøknad av 22. august d. å., tør en be det ærede Hovedstyre om sakkyndig bistand til utarbeidelse av kontrakt om overføring av fallrettighetene. En antar at overføringen bør skje ved leiekontrakt.

Hva angår kraftlagets behov for grunn til de faste anlegg, dam, rørgate, kraftstasjon m. m. og grunn til oppdemming samt skader på statens eiendom, antar en at dette spørsmål bør tas opp særskilt og kan ordnes ved direkte forhandlinger mellom kraftlaget og skogvesenet.»

Den nevnte uttalelse fra Lyngen skogforvaltning hitsettes:

«Sammen med skogvokter Undseth har en foretatt en befaring av det området som vil bli berørt ved utbyggingen av Kildalsvassdraget. Det er riktig slik som det står anført i brevet fra Nord-Troms Kraftlag datert 17. april 1956, at hele anlegget med dam, rørgate og kraftstasjon kommer til å ligge på statens grunn innen grensene av ovenfor nevnte statsskog. Privat grunn vil bare bli berørt ved at vannstanden i Kildalselva vil bli noe endret (øket vannstand om vinteren og mindre vårflom).

I samme brev anfører Kraftlaget at Kildalsvassdragets øvre del ligger innenfor statens høyfjellsområde. Det er å anta at den del av Kildalsvassdragets nedslagsfelt som ikke kan henføres til ovenfor nevnte statsskog, må henføres til Reisen alm., gr.nr. 29, br.nr. 1. (I herværende jordbok står det anført at det finnes ingen grensebeskrivelse for Reisen alm., gr.nr. 29, br.nr. 1, men denne eiendom er beskrevet til å omfatte alle private skog- og fjellstrekninger i Nordreisa som i 1819 ennå ikke var matrikulert).

Fra inntaksdammen og ned vil hele anlegget bli plasert på vestsiden av Kildalselva. Her består grunnen nesten utelukkende av berg, og den løvskogvegetasjon som finnes, har praktisk talt ingen verdi.

Ovenfor fossen og innenfor det området som vil bli neddemt, finnes det en del huggbar bjørkeskog og adskillig bjørkeforyngelse. Denne bjørka har i dag liten verdi. Det er solgt en del ved på rot der oppe i tiden etter krigen, og prisen har variert mellom kr. 0,50 og kr. 1 pr. favn 60 cm ved.

Kraftlaget kommer til å anlegge en bilveg helt opp til demningen. Tanken var da at all vedutvisning i dette området vil bli konsentrert om det areal som vil bli neddemt. En regner da med at den huggbare bjørka vil bli fjernet før anlegget kommer i drift. Dette må selvfølgelig ikke tolkes slik at skogvesenet påtar seg å fjerne den huggbare skogen innen området neddemmes.

Det må tas forbehold om at den vegen som bygges opp til damstedet, må avsluttes slik at det i fremtiden blir muligheter for å slippe

forbi dammen med traktorlass. (Det er ganske bra vedskog i liene innover dalen.)

Videre må det tas forbehold om at skogvesenet og kjøpere av ved må få trafikere vegen vederlagsfritt. Anlegget og vedlikehold av vegen må pålegges Kraftlaget i sin helhet.

Da den øvre delen av Kildalen ligger innenfor et reinbeitedistrikt, må det tas forbehold om at lappenes rettigheter må bli respektert. Eventuelle skader på reinsdyr som har sin årsak i de anlegg og inngrep som kraftutbyggingen medfører, må fullt ut erstattes av kraftlaget.

Kraftlaget må ha den fulle erstatningsplikt når det gjelder skader av enhver art som kan bli påført en tredje person i anleggstiden og ved senere drift og vedlikehold.

På østsiden av elva og rett overfor den vordende kraftstasjonen er det en furumo med delivs pen foryngelse, og det er gode muligheter for furuskogen. En går ut fra at denne moen vil komme inn i bildet som mulig tomteplass for den permanente boligbebyggelse og mulig lagerplass for alle mulige materialer. En vil foreslå at dersom det lar seg ordne, bør Kraftlaget bare få disponere grunn på vestsiden av Kildalselva. Det skulle her være plass nok til lagerplass og bebyggelse, og marka er lite skikket til skogproduksjon.

En går ut fra at Kraftlaget må ordne seg med et vanlig feste for den grunn som det vil bli lagt varig beslag på.»

Fiskerikonsulenten for Nord-Norge uttaler i brev til fiskeriinspektøren av 24. september 1956:

«Fra Nordreisaelva går laksen oppover Kildalselva noen kilometer opp under den fossen som det er meningen å bygge ut. Elva var tidligere ei god lakseelv, men ved et ras for lengre tid siden ble det nedre løpet ved munningen i Nordreisaelva endret, og det er nå lite laks som søker opp. I elva fins det gode gyteplasser.

Ved byggingen av kraftverket vil laksens muligheter forringes, fordi en ved f. eks. døgnregulering og avstengninger kan få en delvis tørrlegging av gyteplassene. Det er derfor rimelig at en søker disse skadene redusert mest mulig ved utsetting av yngel eller settefisk av laks. Det kan også bli aktuelt å sette ut sjøaure og sjørøye.

I elva ovafor fossen fins det ikke fisk. Her bør en nytte mulighetene for produksjon av laksunger, det kan også bli aktuelt å produsere innlandsfisk. Det er derfor rimelig at Nord-Troms Kraftlag A/S, Sørkjosen kan tilpliktes å dekke kostnadene ved dette.

Jeg tillater meg etter dette å foreslå at det i konsesjonsvilkåra inntas en bestemmelse om at konsesjonæren tilpliktes å sette ut yngel eller settefisk av det/de fiskeslag i et antall og på slik måte som måtte fastsettes av det departement ferskvannsfisket sorterer under. Det bør være adgang til å foreta fiskeriundersøkelser i vassdraget med års mellomrom, og konsesjonæren bør tilpliktes å dekke også disse omkostninger.»

Inspektøren for ferskvannsfisket foreslår så i brev av 28. september 1956 i henhold til konsulentens uttalelse at følgende blir tatt inn i konsesjonsvilkårene:

«Til fremme av fisket plikter konsesjonæren årlig å sette ut settefisk og/eller yngel etter nærmere bestemmelse av Landbruksdepartementet.

Om departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.»

Hovedstyret skal bemerke:

Nord-Troms Kraftlag er et aksjeselskap med Troms fylke og kommunene Kåfjord, Skjervøy og Nordreisa som aksjonærer. Kraftlaget som forsyner ca. 11 000 mennesker i nevnte kommuner med elektrisk kraft, har før bygd et kraftverk i Sikkajokka, jfr. Meddelte vassdragskonsesjoner for 1951, side 35—43. Dette kraftverk som har en installasjon på 1 600 kW, produserer nå etter ansøkerens opplysninger ca. 7 mill. kWh pr. år tilsvarende ca. 700 kWh pr. individ pr. år. Det er derfor et stort udekket behov for kraft, og kraftlaget har besluttet å gå til utbygging av Kildalsvassdraget.

Det er avsluttet kontrakt med staten v/ Landbruksdepartementet om leie av fallrettighetene og søknaden om ervervskonsesjon faller derfor bort. Avskrift av leiekontrakten følger sakens dokumenter som vedlegges.

Ved Kronprinsregentens resolusjon av 26. juli 1957 fikk kraftlaget tilsagn om 1 mill. kroner i statsstøtte til denne utbygging. Resten av overslagssummen på 7,5 mill. kroner skaffes ved lån i utbygningsfondet for Nord-Norge (5,5 mill. kroner) og ved distriktsbidrag (1 mill. kroner).

Kraftlaget trenger tillatelse etter reguleringsloven for gjennomføring av planene, og har sendt inn søknad datert 16. april 1956 om reguleringskonsesjon. Med søknaden fulgte utbygningsplan. Av denne går det fram at Kildalselva har 3 konsentrerte fall og at det er det nederste av disse — et konsentrert fall på 185 m — som nå er planlagt utbygd. Reguleringsmulighetene i vassdraget er meget dårlige, og det forutsettes skapt et kunstig magasin på 7,75 mill. m^3 ved en ca. 15 m høy dam som samtidig tjener som inntaksdam for kraftverket.

Nedbørfeltet oppgis til 166 km^2, med midlere avløp 36,5 1/sek./km^2 eller 188 mill. m^3/år. Regulert vassføring blir i søknaden beregnet til 0,95 m^3/sek. Hovedstyret har ikke noe å innvende mot denne beregning, og antar at økningen på grunn av reguleringen kan settes til ca. 0,65 m^3/sek. tilsvarende en kraftøkning lik 1 680 nat.-HK i det 194,5 m høye fallet nedenfor. Man tar forbehold om revisjon av kraftberegningen.

Årsperoduksjonen regnes å komme opp i ca. 16 mill. kWh ved samkjøring med Sikkajokk kraftverk, og kraftlagets disponible energimengde skulle da øke til ca. 23 mill. kWh/år.

Installasjonen i kraftstasjonen blir nå 4 200 HK/3 750 kVA, men det blir reservert plass for et aggregat til.

Fordeler.

Nytten av reguleringen består i kraftøkningen som ovenfor er beregnet til ca. 1 680 nat.-HK. Ved vurderingen av denne kraftøkning må det tas hensyn til at distriktet har få høvelige kraftkilder og at Kildalsanlegget har en gunstig beliggenhet midt i forsyningsområdet.

Kostnadsoverslaget

har en sluttsum på 7,5 mill. kroner samlet for kraft- og reguleringsanlegg. Inntaksdammen inngår i summen med vel 2,5 mill. kroner, og det meste av dette beløp må belastes reguleringen.

Skader og ulemper.

Ansøkeren opplyser at et areal på ca. 1 km^2 blir neddemt og at dette areal er bevokst med glissen bjørkeskog og seljekratt. Ellers anføres at stedet ligger avsides til utenfor alfarvei, at det ikke foregår fløtning i vassdraget og at elva er tom for fisk.

Lyngen skogforvaltning opplyser at det innenfor det område som demmes ned finnes en del huggbar bjørkeskog og atskillig bjørkeforyngelse, men at denne skogen i dag har liten verdi.

Om fisket sier fiskerikonsulenten at det ikke finnes fisk i Kildalselva ovenfor fossen, men peker på at reguleringen vil redusere laksens muligheter nedenfor fossen og finner det rimelig at det blir satt ut yngel eller settefisk av laks, sjøaure og sjørøye. Samtidig anføres at det i dag er lite laks som søker opp i elva.

Nordreisa herredstyre nevner ikke noe om skadevirkninger, og anbefaler søknaden imøtekommet.

Etter det foreliggende antar Hovedstyret at skader og ulemper ved reguleringen vil være av underordnet betydning sammenholdt med fordelene som oppnås, og man vil anbefale at søknaden om tillatelse til regulering blir imøtekommet på betingelser som oppstilt i vedlagte utkast. Om disse bemerkes:

Konsesjonstid og innløsning, post 1 og 2.

Leiekontrakten er bindende i 40 år fra kontraktens datum — 22. mai 1957, med mindre leieforholdet brytes tidligere i medhold av nærmere bestemmelser i kontraktens poster 3, 9, 18 og 19.

Hovedstyret finner ikke grunn til å foreslå kortere konsesjonstid enn 50 år. Hvis imidlertid leieforholdet opphører, må også konsesjonen falle bort, og forslaget til post 1 er formet i overensstemmelse hermed.

Rett til innløsning i konsesjonens 35. og 45. år er betinget som vanlig ved reguleringskonsesjoner som gis for 50 år. Samme rett er betinget hvis leieforholdet mellom selskapet og staten skulle bli hevet eller oppsagt i henhold til leiekontrakten.

Avgifter, post 3.

Da det fra distriktets side ikke er fremkommet noe bestemt krav om avgifter, finner Hovedstyret det etter omstendighetene riktig å foreslå at avgiftene til staten og til kommuner settes til lovens minimum, kr. 0,10 pr. nat.-HK til hver — samme satser som kraftlaget er pålagt for Sikkajokkvassdraget.

Frist, post 5.

I leiekontrakten er det satt en frist for fullføring av kraftanlegget på 7 år fra kontraktens datum, og man foreslår samme frist satt her.

Forsorgsutgifter, post 12.

Denne post er gitt den ordlyd som nå er vanlig når det er kommuner eller staten som står som utbygger. I dette tilfelle går kommunene inn med begrenset ansvar i aksjeselskapet, men man finner å burde forholde seg på samme måte nå som ved konsesjonen for Sikkajokk, jfr. ellers også betingelsenes post 21 om sikkerhetsstillelse.

Opphjelp av fiske, post 13.

Denne post er stort sett gitt samme innhold som foreslått av fiskeriinspektøren.

Rydding, post 14.

Da magasinet ligger avsides og uten nevneverdig bebyggelse i nærheten, vil man foreslå at ryddingen begrenses. Det område om oftest blir tørrlagt, feltet like under høyeste regulerte vannstand (kote 234,5) bør i alle fall ryddes, og man foreslår at ryddingen strekkes ned til kote 227,7. For at den nye strandlinje på kote 234,5 snarest skal anta formen av en naturlig strandlinje, foreslår man at ryddingen skal strekkes 0,2 m over høyeste regulerte vannstand. I dette feltet må man regne med at det dels vil foregå mindre utrasninger ved dannelsen av den nye strandlinje og dels at vegetasjonen vil stagnere eller dø på grunn av forsumpning.

Veger m. v., post 15.

Første del av denne post er gitt den vanlige form. Siste avsnit er tatt med etter forslag fra Lyngen skogforvaltning idet man anser

kravet om passeringsmulighet for traktorlass forbi dammen for rimelig og berettiget.

Kraftavgivelse

er i post 19 betinget med de vanlige satser: inntil 10 pst. til kommuner og inntil 5 pst. til staten.

Sikkerhetsstillelse, post 21.

I henhold til reguleringslovens § 12 pkt. 16 foreslås et beløp på kr. 5 000.

De andre oppstilte betingelser skulle formentlig ikke trenge nærmere begrunnelse.

Manøvreringsreglement.

Utkast til reglement vedlegges. Det er stort sett i overensstemmelse med ansøkerens forslag. Behandlet i møte 15 oktober 1957.»

Hovedstyrets utkast til konsesjonsbetingelser er sålydende:

«1.

Reguleringskonsesjonen gis for den tid leieforholdet mellom Nord-Troms Kraftlag A/S og staten står ved makt, dog begrenset til et tidsrom av 50 år fra konsesjonens datum.

Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras.

Det utførte reguleringsanlegg kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i vassdraget nedenfor anlegget.

Ved konsesjonstidens utløp har staten rett til å kreve avstått uten vederlag reguleringsanlegget med tilliggende grunn og rettigheter og med de bygninger og andre innretninger som er oppført av hensyn til reguleringen.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

I det 35. år fra konsesjonens datum, eller hvis leieforholdet mellom kraftlaget og staten blir hevet eller oppsagt i henhold til leiekontrakten har staten rett til å innløse reguleringsanlegget. Benytter ikke staten seg herav, skal den i det 10. år deretter ha samme adgang. Bestemmelsen om innløsning må være meldt reguleringsanleggets eier minst 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne under hensyn til at grunnstykker og rettigheter samt vannbyggingsarbeider og hus har en verdi svarende til hva de bevislig har kostet ved ervervelsen med fradrag for amortisasjon etter en amortisasjonstid av 50 år. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Anlegget skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn på statens bekostning.

Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

3.

For den øking av vannkraften som innvinnes ved reguleringen skal der erlegges følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,10 pr. nat.-HK.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 0,10 pr. nat.-HK.

Økingen av vannkraften beregnes på grunnlag av den øking av vassdragets lågvassføring som reguleringen antas å ville medføre ut over den vassføring som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinet utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lågvassperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal ansees som den ved reguleringen innvunne øking av vannkraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntrer etter hvert som den ved reguleringen innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiftene har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

4.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 3 og om kontroll med vannforbruket, samt ang. avgivelse av kraft, jfr. post 20, skal, for så vidt de ikke er fastsatt av Kongen med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

5.

Arbeidet må fullføres innen en frist av 7 år regnet fra 22. mai 1957. I fristen medregnes ikke den tid som det på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

6.

Til anlegg og drift skal bare brukes funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsel eller statsborgerrett.

Vedkommende myndighet kan dog tillate unntagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler mot det kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50 — femti kroner — for hver person.

7.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anleggene bruke norske varer for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll hvortil de kan fås fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusiv toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av vedkommende departement.

Departementet kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

8.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse hvis særlige hensyn foreligger.

9.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeid eller pålegges noen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med sin virkelige verdi, beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbu for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øyemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg, som i tilfelle tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende departement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige legehjelp og å holde et for øyemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

11.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvister å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsen i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.

12.

Konsesjonæren er forpliktet til, etter avgjørelse av vedkommende departement, å erstatte vedkommende forsorgskommune slike forsorgsutgifter som i vassdragsreguleringsloven er forutsatt dekket ved hjelp av fond i samsvar med reglene i lovens § 12 pkt. 7, 1. ledd og 2. ledds første og annet punktum.

13.

Konsesjonæren skal til fremme av fisket i vassdraget sette ut yngel eller settefisk i den utstrekning, av den art og på de steder som bestemmes av vedkommende departement.

Hvis departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser skal konsesjonæren være forpliktet til å dekke omkostningene hermed.

14.

Området som ligger mellom kotene 234,7 og 227,7 ryddes for trær og busker som er over 1,5 m høye eller har over 8 cm stammediameter målt i en høyde av 25 cm over bakken. Gjenstående stubber skal ikke være over 25 cm høye.

Ryddingen skal være fullført senest innen to år etter første neddemming av vedkommende område.

15.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesvegstyret bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger og bruer, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. Veger og bruer som konsesjonæren anlegger skal stilles til fri benyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anleggene.

Konsesjonæren plikter å avslutte vegen til dammen slik at det blir muligheter for å slippe forbi damstedet med traktorlass.

16.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanlegget, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anlegget skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Dets utførelse så vel som dets senere vedlikehold og drift, undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

17.

Ved damanlegget skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle uten at anleggets eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anlegget eller dets bruk. Anleggets eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anlegget som skjer i krigsøyemed.

18.

Vannslipningen skal foregå overensstemmende med et reglement som utferdiges på forhånd. En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

19.

Anleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser som i det offentliges interesse finnes påkrevd og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte reguleringsgrenser betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anlegget skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

20.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved reguleringen innvunne driftsvann er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet, hva enten ledningene tilhører anleggenes eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økte utgifter, bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pst. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallene kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften i stedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan så vel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5. år. Hvis eieren leier ut kraft og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne, kan kommunen eller staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Unnlater anleggets eier å levere denne kraft, uten at vis major, streik eller lockout hindrer

leveringen, plikter han etter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 1 pr. dag for hver kW som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til etter departementets bestemmelse å overta driften av anlegget for eierens regning og risiko, så vidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

21.

Det påhviler konsesjonshaveren i den utstrekning hvori dette kan skje uten særlige vanskeligheter og utgifter, å unngå ødeleggelser av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og steder som antas å ha vitenskapelig eller historisk betydning.

Hvis sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Landsforeningen for naturfredning i Norge i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonshaveren plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene i den utstrekning det er mulig uten uforholdsmessige omkostninger å dra omsorg for at de ferdige anlegg virker minst mulig skjemmende i terrenget.

Om disse bestemmelser gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

22.

Som sikkerhet for oppfyllelse av de forpliktelser som pådras like overfor andre ved anlegget eller dets drift og for overholdelsen av de betingelser som er fastsatt i konsesjonen, skal det stilles og til enhver tid opprettholdes sikkerhet for et beløp av kr. 5 000 etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

23.

Anleggets eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av anleggets eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

24.

Alle heftelser som hviler på anlegget faller bort når og i den utstrekning de i henhold til reguleringskonsesjonen går over til staten eller innløses av denne.

25.

Konsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anlegget er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget, for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.»

Hovedstyrets utkast til manøvreringsreglement:

«1.

Reguleringsgrensene er:

Øvre kote	234,5
Nedre kote	220,0
Reguleringshøyde	14,5 m

Reguleringsgrensene skal betegnes med faste tydelige vannstandsmerker som godkjennes av Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet.

2.

Ved manøvreringen skal has for øye at vassdragets flomvassføring ikke økes. For øvrig kan vannslippingen foregå etter kraftverkets behov.

3.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende departement.

4.

Det skal påses at flomløpene ikke hindres av is eller lignende, og at dammen til enhver tid er i god stand. Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander. Videre skal observeres og noteres — om det forlanges — regnmengder og temperatur m. v. Avskrift av protokollen skal — hvis det forlanges — ved hver måneds utgang sendes til Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet.

5.

Mulig tvist om forståelsen av dette reglement blir å avgjøre av vedkommende departement.

6.

Forandringer i reglementet kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.»

Departementet antar at lovens betingelser for å gi tillatelse som søkt om er til stede, og vil anbefale at tillatelse blir gitt på vilkår som foreslått av hovedstyret.

Manøvreringsreglement anbefales fastsatt overensstemmende med hovedstyrets forslag som gjeldende inntil videre.

Industridepartementet

tilråder:

I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 tillates Nord-Troms Kraftlag A/S å foreta en regulering av Kildalsvassdraget i Nordreisa i det vesentlige i samsvar med søknad av 16. april 1956 og på de betingelser som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 1. november 1957.

Det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringen som gjeldende inntil videre overensstemmende med det utkast som er tatt inn i ovennenvnte tilråding.

38. Bjørke Båtbyggeri.

(Tillatelse til å erverve bruksrett til vassfall i Hattebergvassdraget i Kvinnherad og til å regulere Hattebergvassdraget.)

Kgl. resol. av 1. november 1957.

Fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har departementet mottatt følgende brev av 23. oktober 1957 angående søknad fra Bjørke Båtbyggeri, eier Gerhard Skaala, om konsesjon på erverv av bruksrett til vassfall i Hattebergvassdraget i Kvinnherad og på regulering av Hattebergvassdraget:

«Av en søknad datert 7. november 1953 fra Bjørke Båtbyggeri om konsesjon på det høyspente elektriske anlegg i kraftstasjonen i Hattebergvassdraget gikk det fram at båtbyggeriet måtte ha leid fallrettighetene av Kvinnherad kommune. Hovedstyret gjorde i brev av 2. juni 1954 ansøkeren oppmerksom på at han trenger konsesjon på bruksrett til vassfallet og ba ham sende inn søknad med nødvendige opplysninger. Etter en del korrespondanse om saken mottok man så følgende søknad, datert 17. november 1954:

«En tillater seg herved, i samsvar med Deres brev av 2. juni 1954 og 15. november 1954 å søke om konsesjon på bruksrett til vannfallet.

Kraftstasjonen er bygget ut i samsvar med de opplysninger som forefinnes i vår søknad av 7. november 1953, om konsesjon på rett til drift av høyspent kraftstasjon.

Beskrivelse av anlegget var vedlagt vårt brev av 1. november 1954. Her finnes fullstendig plan, hvori inngår tegninger, omkostningsoverslag, oppgave over de bestående reguleringsmagasiner med angivelse av nedbørsfelt, reguleringshøyder og magasiner.

Vannfallet er bygget ut til 1 500 HK, over generator 1 250 kVA. Samlet nedbørsfelt er 21,5 km².

Regulering:

Prestevann, reguleringshøyde 2,4 m, magasin	800 000 m³
Svartevann, reguleringshøyde 3,5 m, magasin	4 500 000 m³
Magasin	5 300 000 m³

En skal opplyse at anlegget er privateiendom, og eies av Gerhard Skaala, Rosendal.»

Fra nevnte beskrivelse av anlegget hitsettes:

«Hattebergvassdraget har sitt utspring ved den sydvestlige ende av Folgefonn.

Nedslagsdistriktets størrelse er 21,5 km², og ligger mellom Prestevanns høyde, 605 m o. h. og Bjørndalstinderne, ca. 1 200 m o. h. Av de i nedslagsdistriktet forekommende vann skal nevnes:

Prestevann 605 m o. h.	0,316 km²
Nedre Gjeitebudalsvann 613,7 m o. h.	0,183 km²
Øvre Gjeitebudalsvann 742,5 m o. h.	0,129 km²
Iservann 618,1 m o. h.	0,051 km²
Stølsvann 627,3 m o. h.	0,078 km²
Øyravann 629,8 m o. h.	0,308 km²
Svartevann 770 m o. h.	1,281 km²
Sauevann 972 m o. h.	0,290 km²
I alt	2,636 km²

Det årlige gjennomsnittsavløp ved utløpet av Prestevann regnes 77,6 mill. m³ eller 2 460 sek.liter.

Av ovennevte vann er disse regulert:

Prestevann 2,4 m regulering tilsvarer	ca.	800 000 m³
Svartevann 3,5 m regulering tilsvarer	»	4 500 000 m³
Ferdig regulert magasin i alt		5 300 000 m³

Man har da ferdig regulert magasin med solide betong- og steindemninger og tilhørende luker et magasin på 6,8 pst. av et års gjennomsnittlige avløp.

Videre er følgende dele av anlegget intakt og i full stand:

a) *Inntaket.*

Dette ligger på oppsiden av dammen på elvens nordre side. Bredden av sjakten er 2 m. I inntaket er anbrakt en fingrind av jern, denne har en høyde av 0,75 cm og en bredde av 2 m.

Varegrinden understøttes oppe og nede av vinkeljern, og på midten av T-jern. Til understøttelse av varegrind er støpt en platting av armert betong.

b) *Inntaksluke.*

Den er utført av tre i kanaljernsføringer og har en åpning på 1 m² (1 × 1 m). Opptrekket består av kanaljern og er ført opp til platå hvor opptrekksmaskin er plasert. Mekanismen er overbygget.

c) *Tunnel.*

Tunnellen har en lengde av 35 m og et tverrsnitt av 4 m² 2 × 2 m. Rørene er støpt direkte i forbindelse med tunnellen i en inntakskonus av armert betong. Der er innstøpt et 5″ tapperør med stoppventil for tørrlegging av nedre tunnelparti.

d) *Rørgaten.*

Fra rørinntaket fører rørgaten rettlinjet i horisontalplanet ned til fundament av kraftstasjon. I vertikalplanet har rørgaten 7 knekk som alle er forsynt med forankringsfundamenter, for øvrig støttefundamenter som vanlig.

e) *Rørledningen.*

Rørledningen har en lengde av ca. 400 m. Den har i inntaket en diameter av 70 cm. Øverste del, 238,6 m en diameter av 60 cm og resten, nederste del en diameter av 50 cm. Rørenes øverste del har godstykkelse 5 mm og er utført som enkeltklinkete platerør, mens nederste del har en godstykkelse av 7 mm, og er utført som dobbeltklinkete platerør.

I hvert knekkpunkt er anbrakt utvidelsesmuffer. For øvrig er rørledningen utstyrt med mannlokk, luftventil etc. Rørledningen har fra inntak til utløp av sugerør en brutto fallhøyde av 156 m. Rørenes dimensjon er tilstrekkelig for turbin inntil 1 700 HK.

Etter overenskomst med Kvinnherad kommune får Bjørke Båtbyggeri leie ovenstående vassretter, dammer, tunnel, rørarrangement etc. etc. samt kraftoverføringsrett av sin kraft på Kvinnherad kommunes linjenett mot et vederlag på 12 pst. av den utbyggete kraft pluss overtakelse av Kvinnherad kommunes forpliktelser med grunneierne. Bjørke Båtbyggeri setter da istand bestående dele av anlegget og bygger kraftstasjon i størrelse 1 250 kVA. Kraftstasjonens mål blir: 7 × 6 × 14,5 m og bygges i armert betong.

Der innstalleres turbine 1 500 HK med regulator etc. Vannforbruk 940 l pr. sek. ved full last. Likeledes innstalleres generator trefase, kapasitet 1 250 kVA, da en regner med en del overkraft på turbine hvis nødvendig.»

Den opprettede leieavtale mellom Bjørke Båtbyggeri og Kvinnherad kommune er datert 29. juni 1953 og lyder:

«I samsvar med vedtak i Kvinnherad heradstyre den 24. januar 1953, har underskrevne Kvinnherad kommune v/ordfører L. Eikeland og Kvinnherad Kraftverk v/formannen Johs. Haugland på den eine sida og Bjørke Båtbyggeri v/Gerhard Skåla på den andre sida i dag gjort denne leigeavtala:

Kvinnherad kommune leiger hermed til Bjørke Båtbyggeri v/Gerhard Skåla Kvinnherad Kraftverk g.nr. 87, b.nr.7 av skyld 3.59 i Kvinnherad herad, med fossefall og oppdemningsrettar på nedannemnde vilkår:

1. Kvinnherad kommune leiger til Bjørke Båtbyggeri vassrettane med tilhøyrande eigedomar i Muradalen for utbygging av 1 000 kVA. Leigetidi er 30 år med innløysingsrett etter 15 år. Skulle Kvinnherad kommune vilja disponera vassdraget for større utbygging før den tid, kan kontrakta oppseiast med 5 års varsel.
2. Etter ei eventuell innløysing må ikkje Bjørke Båtbyggeri gjerast oppradd for kraft til verksemda.
3. Skulle Kvinnherad kommune innløysa stasjonen vert summen å fastsetja ved takst der det vert teki omsyn til nedskriving i dei åra som er gjenge etter stasjonen vart bygd. (30 års avskrivingstid.)
4. Røyrgata vert Bjørke Båtbyggeri sin eigedom, men fell vederlagsfritt attende til kommunen ved eventuell innløysing.
5. Bjørke Båtbyggeri får nytta Kvinnherad si høgspentlina frå Muradalen til Bjørke og vidare til Nes og kan på denne lina føra 40 pst. av utbygde kraft med rett til 3 uttak. På Bjørke får Bjørke Båtbyggeri bruka Kvinnherad sitt lågspentnett. Eventuelle ombyggingar og nykostnader på dette lågspentnettet vert for Bjørke Båtbyggeri si rekning. Elles byggjer Bjørke Båtbyggeri eige låspentnett til sine verkstader, og kan innan fabrikkområdet levera kraft til sine arbeidarar.
6. Bjørke Båtbyggeri tek på seg å levera over Kvinnherad sitt linjenett den gratisstraumen som visse grunneigarar etter tidligare avtale med kommuna skal ha.
7. Som vidare vederlag får Kvinnherad kommune 12 pst. av den utbygde kraftmengda.
8. Kvinnherad kommune har rett til å kjøpa 48 pst. av utbygde kraft til same pris som frå Sunnhordland Kraftlag, men prisen må likevel ikkje overstiga kr. 80 pr. kVA.
9. Kvinnherad kommune garanterar for inntil kr. 200 000 mot 2. prioritet i anlegget etter kr. 300 000.
10. Når leigetida etter 30 år er omme, fell vassrettar, veg og utbetringar som elles måtte verta gjorde vederlagsfritt attende til kommunen.
11. Bjørke Båtbyggeri stiller ein garanti for eit eventuelt 3. prioritetslån etter kr. 500 000 stor kr. 115 000.

Den årlege leiga kan setjast til kr. 8 000 — Åttatusen — kroner.»

Søknaden er forelagt for fylke og kommune med følgende resultat:

Kvinnherad herredstyre vedtok i møte 23. juli 1955 mot 4 stemmer følgende uttalelse:

«Meddi heradstyret visar til leigeavtala med Bjørke Båtbyggeri, vedteki av heradstyret 24. januar 1953, kan ein uttala at dei opplysningane som Bjørke Båtbyggeri v/ Gerh. Skåla har gjeve i søknaden er rett, og råder til at Bjørke Båtbyggeri får bruksrett i samsvar med leigeavtala.»

Hordaland fylkes konsulent i vassdrags- og elektrisitetssaker uttaler i påskrift 25. oktober 1955:

«Der har som kjent i sumar vore eindel strid i Kvinnherad om spursmålet kraftleiga frå Bjørke Båtbyggeri. Etter opplysing frå ordføraren i Kvinnherad valde heradstyre tidlig i sumar ei nemnd, der eg også skulle væra med, for å tinga nærare om kraftleige-

kontrakta med Bjørke Båtbyggeri. Eg har ikkje høyrt meir om saka, og det er mogeleg at dette spursmål no er ordna. Elles visar eg til Kvinnherad heradstyre sitt vedtak i saka.»

Fylkesmannen i Bergen og Hordalands påskrift av 7. november 1955 lyder:

«I samband med det som er nemnt av fylket sin konsulent i vassdrags- og elektrisitetssaker, skal eg gjera merksam på at Kvinnherad heradstyre sitt vedtak frå 12. mars d. å. om tinging av kraft frå Bjørke Båtbyggeri ikkje er godkjent. Etter den stilling Sunnhordland Kraftlag har teki til spørsmålet om nedsetjing av Kvinnherad Kraftverk sin kvote, bad eg i skriv frå 31. mars d. å. ordføraren om å leggja saka fram for heradstyret på nytt. Eg veit ikkje om dette er gjort då fylket ikkje har fått nokon melding om det, men eg kjenner til at det har vore eit møte om saka for ei tid sidan, der overingeniør Fjalestad var til stade. Dette møtet førde etter det eg har høyrt ikkje til noko resultat.

Eg viser elles til Kvinnherad kommunestyre sitt vedtak og fråsegna frå fylkets konsulent i vassdrags- og elektrisitetssaker.»

Torkel Tveit har sendt inn følgende brev, datert 28. mars 1955:

«Då det hev vorte ein del disens om føremålet med utbyggjingi av ovannemnde vassdrag, og om forbruket av kraft frå ovannemnde kraftverk, skal me med dette få be vassdragsvesenet å hjelpa oss med svar på nokre spørsmål.

Etter den orientering som ein har fått ved Gerhard Skåla, og etter den kontrakt som Bjørkes Båtbyggeri har fått med kommunen, om leiga av vassrettane, så skulle ovannemnde kraftverk vera oppbygd med serleg sikte på å skaffa elektrisk kraft til diverse industri, som Bjørkes Båtbyggeri emna på å setja i gong. I millomtidi har det snutt seg slik til, at det ikkje er noko livstegn til denne industrien, og at vonene for dei fyrste åri frametter også er svært små. Det har difor vorte aktuelt for Bjørkes Båtbyggeri å få selja all krafti gjennom Kvinnherad kommune, til borgerleg forbruk. Men då dette stiller oss ovanfor ein viss konkurranse med L/L Sunnhordlands Kraftlag, og skapar ei viss prinsipiell bryting, vil me vera takksame om Vassdragsvesenet kunne greida opp i denne floken for oss.

Det spørst difor:

1. Korleis lydde den søknaden som Bjørkes Båtbyggeri sende til Vassdragsvesenet, og som Kvinnherad kommune talde til å få godkjend?
2. Korleis lydde dei vilkår som Bjørkes Båtbyggeri fekk konsesjon på?
3. Var det ikkje til utbyggjing av industrikraft?
4. Kan De angi kva førestilling Skåla gjorde om sitt industriføretak?
5. Var det t. d. nemnt noko om, at industrien var på trappene, og at han derfor ville få bruk for den elektriske krafti straks?
6. Eller var det av Bjørkes Båtbyggeri nemnt noko om, at industrien fyrst ville koma i gong om nokre år, og at han i millomtidi skulle levera krafti til borgerleg bruk gjennom Kvinnherad kommune?
7. Kva er Vassdragsvesenet sitt prinsipielle syn på den konsesjonen som er gjeven til L/L Sunnhordlands Kraftlag og til Bjørkes Båtbyggeri?
8. Og kva meinar Vassdragsvesenet ville vera ei praktisk løysing av kraftlevering til kommunen frå ovannemnde to kraftkjelder?
9. Meinar Vassdragsvesenet at Bjørke Båtbyggeri bør levera si kraft igjennom L/L Sunnhordlands Kraftlag, — så lengje industrien ikkje er komen i gong — så at ein både prinsipielt og praktisk kan få orden i kraftspørsmålet?
10. Eller meinar Vassdragsvesenet at Bjørkes Båtbyggeri kan levera si kraft direkte til kommunen, og at dette ikkje er i strid med dei konsesjonsvilkår som B. B. har fått, eller i strid med det prinsipp som L/L Sunnhordlands Kraftlag byggjer på?»

Dette brev er forelagt ansøkeren som i brev av 30. august 1955 bemerker:

«Vi kjenner allerede før til at Torkel Tveit har vist vårt arbeid en unødig interesse som neppe kan ha noe annet formål enn å legge vanskeligheter i veien for vårt videre arbeide.

Til hans spørsmålsliste skal kort anføres:

Til pkt.

1. Herr Tveit er medlem av kommunestyret, og har sikkert hørt søknaden opplest. I motsatt fall går jeg ut fra at den finnes i Kvinnherad kommunes arkiv.
2. faller bort da konsesjon enda ikke er gitt, ellers henvises til vår kontrakt av 24. januar 1953 med Kvinnherad kommune, og Vassdragsvesenets brev av 2. juni 1953.
3. viser igjen til kontrakt mellom K. kommune og oss, hvor vi forbeholder oss rett til å overføre inntil 40 pst. av den utbyggete kraft på K. kommunes høyspentnett til 3 uttak. Denne rett håper vi med tiden å kunne nyttiggjøre oss da den er av meget stor verdi.
4. Der ble nevnt i kommunestyret under behandlingen av kontrakten at K. kommune i 2—3 år kunne disponere inntil 90 kW, da en ikke regnet med å bli i stand til å nytte nevneverdig kraft i denne tid. Dette ble imidlertid ikke medtatt i kontrakten.
8. Sist vinter viste det seg å være en ytterst praktisk løsning for Kvinnherad å ha forsyning fra to kraftkilder, selv om dette da selvfølgelig var et spesielt tilfelle. Men rent generelt er det av stor betydning at endel av kraften til Kvinnherad kan taes inn på nettet på et punkt i Rosendal, for å utjevne spenningsfallet fra SKL sekundærstasjon i Uskedal og innover. Vårt 10 kV nett er nemlig så underdimensjonert at tapene vil bli for store med den belastning vi nå har, og så lange avstander.

Jeg antar det er unødig å kommentere de øvrige punkt.»

Da innsendte tegninger tydet på at ansøkeren aktet å øke reguleringene av Prestevatn og Svartevatn, gjorde Hovedstyret i brev av 22. april 1955 oppmerksom på at det trenges

tillatelse etter vassdragsreguleringsloven for Prestevatn og trolig også for Svartevatn. Etter flere purringer innkom følgende søknad datert 15. november 1955:

«En søker herved i henhold til Deres brev av 22. april 1955, om løyve til å nytte ovennevnte påbygging av dam.

Følgende opplysninger kan gis:

a. Påbyggingen gjelder gammel dam i Prestevatn. Den gamle, så vel som den nye dam er plasert på fast fjell, og mål fremgår av vedlagte tegning.
Byggekostende inkl. hydr. fjernstyring kr. 26 000.

b. En oppnår ved denne påbygging et tillegg i magasinkapasiteten av ca. 400 000 m³ med en gangs fylling, men en kan i fleste reguleringsperioder regne med 2 eller flere fyllinger. Påbyggingen vil da i middel skaffe oss ca. 300 000 kWh ekstra.

c. Foretagendet antas ikke å skade almene interesser av noen art.

d. Det areal som blir satt under vann er ubetydelig, da påbyggingen er forholdsvis liten og breddene steile.

e. Reguleringen akter en å utføre som før, med den forskjell at luken er fjernstyrt fra kraftstasjonen. En akter å legge an på i sommertiden å holde dammen mest mulig tom ved åpen luke. En får derved i denne tid en viss regulator for vannføringa i elva.

f. Høyeste vannfall ved full utbygging ca. 550 m brutto. Ca. 3 m³ vannføring pr. sek.

g. Grunneierne er gjort kjent med påbyggingen, og der er enighet om at disse (12 stk.) får hver 100 W ekstra for å dekke sine interesser i forbindelse med denne påbygging.

Der blir foreløpig ikke foretatt noen regulering av Svartevatn.»

Av medfølgende tegninger og forslag til manøvreringsreglement går det fram at Prestevatn før er regulert 2,4 m ved 1,5 m senking og 0,9 m oppdemming og at reguleringen tenkes økt ved å forhøye dammen.

Søknaden har vært kunngjort i Norsk lysingsblad for 10. og 16. desember 1955 (nr. 288 og 293) og har vært forelagt distriktet med følgende resultat:

Kvinnherad herredstyre behandlet søknaden i møte 26. januar 1956, og fattet følgende enstemmige vedtak:

«Heradstyret har ikkje noko å merka til planen, og rår til at søknaden vert imøtekomen. Men heradstyret tek atterhald om at kostnaden med utvidinga er kommunen uvedkomande, både ved eventuell innløysing i leigetida og ved overtaking når leigetida er ute.»

Fylkesmannen i Bergen og Hordaland viser i påskrift 23. februar 1956 til vedtaket i Kvinnherad kommunestyre og sender saken tilbake uten ytterligere bemerkninger.

Inspektøren for ferskvannsfisket har hatt søknaden til uttalelse, og sier i sitt brev av 13. januar 1956:

«Rosendalselven har ved sjøen et nedslagsfelt på 58 km². Distriktene vest for Folgefonna er nedbørsrike, vassføringen i elven er derfor god. Det går en del laks og sjøaure i vassdragets nedre del.

Hattebergvassdraget utgjør en del av Rosendalsvassdraget. 21,5 km² av nedslagsfeltet er allerede regulert, idet Prestevatn kan demmes og tappes i alt 2,4 m og Svartevatn 3,5 m. Reguleringsprosenten er liten, og det er grunn til å tro at de små endringer i vassføringsforholdene hittil ikke har ført til nevneverdige virkninger på laksen og aurens livsforhold og/eller fisket i Rosendalselven.

Så vidt en forstår skal Prestevassreguleringen utvides med i alt 1,1 m, fra 2,4 m til 3,5 m. Bedriften vil i sommertiden holde dammen mest mulig tom ved åpne luker for derigjennom å regulere vassføringen i elven, og konsesjonæren rekner med 2 eller flere fyllinger av bassenget i årets løp. Manøvreringen skal foregå slik at tidligere flom- og lågvassføring ikke endres. Da vass-slippingen også skal foregå etter Bjørke Båtbyggeris behov, kan en gå ut fra at det ved siden av flere fyllinger og tømminger av Prestevatn også kan oppstå merkbare variasjoner over kortvarige tidsrom.

Flommene som har meget stor betydning for oppgangen av laks og aure, vil avdempes endel, og det er mulig at dette vil virke mindre heldig på fiskens oppgang og på fisket i Rosendalselva.

Produksjonen av fiskenæring vil på grunn av de mange forandringer i vasstanden i de regulerte vatn gå tilbake og det er mulig at reproduksjonsforholdene (gytingen) blir skadelig berørt.

En kan ikke se at det tidligere er gitt uttalelse om fisket i vassdraget eller tatt forbehold om tiltak til fremme av fisket i relasjon til den regulering som hittil har foregått i vassdraget.

For å kunne bøte på eventuelle skader, foreslås følgende inntatt i reguleringstillatelsen:

Til fremme av fisket i de områder som berøres av reguleringene, plikter konsesjonæren, dersom vedkommende departement finner det nødvendig og etter dette departements nærmere bestemmelse å sette ut yngel og/eller settefisk av laks og aure samt bære de omkostninger som er forbundet med dette.

For å hindre utvandring av fisk fra de regulerte vatn, plikter konsesjonæren, dersom departementet finner det nødvendig, å bekoste oppføring og vedlikehold av sperregitter eller annen sperreanordning foran tappeluker eller tunnelinntak.

Om departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i det område som berøres av reguleringen og utbyggingen, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.»

I reguleringssøknaden for Prestevatn sies uttrykkelig at det med Svartevatn foreløpig ikke vil bli foretatt noen regulering. Ved in-

speksjon på stedet konstaterte imidlertid en av Hovedstyrets ingeniører at utvidelse av reguleringen av Svartevatn var aktuell, og man gjorde på ny i brev av 11. og 30. august 1956 oppmerksom på at det trenges reguleringstillatelse, og ba om å få innsendt søknad med nødvendige opplysninger.

Man mottok deretter følgende søknad, datert 23. august 1956:

«Ifølge Hordaland Fylkes Elektrisitetsforsynings tegning nr. 569 av mars 1927, var prosjektert oppbygging av Svartevannsdam til høyde 99 på damkronen, og høyde 98,5 i overløpet.

Arbeidet ble utført i 1934, men målinger viser at damkronen er ført opp i den prosjekterte høyde, mens overløpets høyde nå ligger på 98,1 m.

Herved søkes nå om konsesjon til bygging av de manglende 0,4 m i overløpet, slik at demningen er i samsvar med foreliggende tegning nr. 569 fra Hordaland Fylke. Denne tegning vedlegges sammen med detaljetegning som viser hvordan påbyggingen aktes utført.

Følgende opplysninger kan gis:

a. Påbyggingen gjelder gammel dam i Svartevatn. Den gamle dam er opprinnelig prosjektert for denne nye høyde og står dels på storsteinet fast morene, dels på fjell. Byggekostende ca. kr. 7 000.
b. En oppnår ved denne påbygging et tillegg i magasinkapasiteten av ca. 600 000 m³ som vil gi ca. 250 000 kWt ekstra i hver reguleringsperiode.
c. Foretagende antas ikke å skade interesser av noen art.
d. Det areal som blir satt under vann er ubetydelig da breddene hovedsakelig består av snaut fjell.
e. Reguleringen utføres som vedlagte manøvrerings- og reguleringsreglement.
f. Høyeste vannfall ved full utbygging ca. 550 m brutto. Ca. 3 m³ vannføring pr. sek.
g. Oppbyggingen skal ikke gå høyere enn etter tidligere prosjekt, og grunneierne er allerede før gjort kjent med dette.»

Av forslag til manøvreringsreglement og tegning som fulgte med søknaden går det fram at Svartevatn før er regulert 3,1 m ved 1,0 m senking og 2,1 m oppdemming, og at reguleringen nå er planlagt økt 0,4 m ved forhøyelse av dammen.

Denne søknad ble kunngjort i Norsk lysingsblad 5. og 9. september 1956 (nr. 206 og 209), og har vært forelagt distriktet med følgende resultat:

Kvinnherad herredstyre gjorde i møte 24. august d. å. følgende vedtak enstemmig:

«Heradstyret har ikkje noko å merkja til planen og rår til at søknaden vert imøtekomen. Men heradstyret tek atterhald om at kostnaden med utvidinga er heradet uvedkomande både ved eventuell innløysing i leigetida og ved overtaking når leigetida er ute.»

Fylkesmannen i Bergen og Hordaland viser i påskrift 3. september d. å. til kommunestyrets uttalelse uten videre bemerkning.

Inspektøren for ferskvannsfisket slutter seg i sin ekspedisjon av 15. oktober 1956 til følgende uttalelse fra fiskerikonsulenten i Vest-Norge, datert 5. oktober s. å.:

«Svartevatnet er tidligere regulert ved en dam som ble bygget i 1934. Damkronen ble prosjektert oppbygd til høyde 99, overløpet til høyde 98,5. Damkronen ble bygd i full høyde, mens overløpet bare ble bygd opp til 98,1. Det søkes nå om konsesjon på tilbygging av de resterende 40 cm.

Øvre reguleringsgrense blir nå 2,5 m over den opprinnelige vannstand, og den nedre 1 m under den opprinnelige vannstand. Tilsammen blir det 3,5 m reguleringshøyde.

Den opprinnelige regulering har vært så stor at det må antas at den har hatt skadelige virkninger på fisket, spesielt ved at produksjonen av næringsdyr må ha blitt forminsket. Ved slike reguleringer blir ofte også fiskens reproduksjon vanskeliggjort. Den utvidede regulering vil øke skadevirkningene på fisket.

Det kan ikke ses at det har vært gitt uttalelser vedrørende fisket ved de tidligere reguleringer i vassdraget.

Idet det henvises til Fiskeriinspektørens uttalelse angående Prestevatn i Hattebergvassdraget av 13. januar 1956, foreslås at følgende tas inn i konsesjonsbestemmelsene:

«Til fremme av fisket i de områder som berøres av reguleringene, plikter konsesjonæren, dersom vedkommende departement finner det nødvendig og etter dette departements nærmere bestemmelse å sette ut yngel og/eller settefisk av laks og aure samt bære de omkostninger som er forbundet med dette.

For å hindre utvandring av fisk fra de regulerte vann, plikter konsesjonæren, dersom departementet finner det nødvendig, å bekoste oppføring og vedlikehold av sperregitter eller annen sperreanordning foran tappeluker eller tunnelinntak.

Om departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i det område som berøres av reguleringen og utbyggingen, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.»»

Hovedstyret skal bemerke:

Kvinnherad kraftverk ble satt i drift i 1920 og har vært drevet av Kvinnherad kommune. Kraftverket nytter 153 m bruttofall i Hattebergvassdraget og har en maskininstallasjon på 1 500 HK/1 250 kVA.

Det er nå sluttet kontrakt mellom kommunen og Bjørke Båtbyggeri om at båtbyggeriet leier kraftanlegget på nærmere angitte vilkår. Bjørke Båtbyggeri eies av Gerhard Skaala, og etter ervervslovens § 5 kan konsesjon på

bruksrett til vassfall som tilhører en norsk kommune bl. a. gis til norske statsborgere «når ikke almene hensyn taler derimot».

Etter det som foreligger, antar Hovedstyret at almene hensyn her taler for at konsesjon gis, og man vil rå til at så skjer.

Til kraftanlegget hører to reguleringsmagasiner, Prestevatn og Svartevatn, som tidligere er regulert uten konsesjon henholdsvis 2,4 m og 3,1 m. Det søkes nå om tillatelse til å øke reguleringshøyden i Prestevatn med 1,1 m til 3,5 m og i Svartevatn med 0,4 m til 3,5 m. Herved økes magasinet med ca. 1 mill. m^3 til 6,3 mill. m^3. Ansøkeren angir kraftinnvinningen pr. år til ca. 300 000 kWh for Prestevatn og 250 000 kWh for Svartevatn. Hovedstyret antar at vassføringsøkingene kan settes til 0,05 m^3/sek. for hver av tilleggsreguleringene, tilsvarende en samlet kraftinnvinning på ca. 200 nat.-HK i det utbygde fall på 153 m og ca. 735 nat.-HK i det totale fall på 550 m.

Byggekostnaden er oppgitt til kr. 26 000 for Prestevatn og kr. 7 000 for Svartevatn.

Skader og ulemper.

I søknadene sies at tilleggsreguleringene antas å medføre ubetydelige skadevirkninger. I uttalelsene fra distriktet nevnes ikke skader eller ulemper. Magasinene ligger i høyfjellet, og den neddemte grunn må antas å være av liten verdi. Fiske kan tenkes å bli skadet på grunn av tilleggsreguleringene, jfr. uttalelsene fra Fiskeriinspektøren, men Hovedstyret antar at fordelene som oppnås langt overgår de samlede skadevirkninger inklusive byggekostnadene, og man vil anbefale at søknadene om tilleggsregulering av Prestevatn og Svartevatn imøtekommes.

Utkast til betingelser for bruksretts- og reguleringskonsesjon vedlegges.

Herom bemerkes:

Konsesjonstid og innløsning, postene 14 og 15.

Man foreslår at konsesjonene gis for leietiden, dog ikke ut over 50 år fra konsesjonens datum, med innløsningsrett for staten etter 35 år til reguleringsanleggene og rett til å kreve disse avstått uten godtgjørelse ved konsesjonstidens utløp.

Avgifter, post 12.

Som avgifter til stat og kommuner foreslås henholdsvis kr. 0,50 og kr. 1 pr. nat.-HK.

Kraftavståelse, post 11,

er betinget med inntil 10 pst. til kommuner og inntil 5 pst. til staten.

Fiske, post 18.

Da det her gjelder mindre økinger av reguleringshøyden i to magasiner som tidligere er regulert uten konsesjon, finner man ikke tilstrekkelig grunn til å pålegge plikt til å anordne fiskesperring foran tappeløpene. Heller ikke antar man det i dette tilfelle er riktig å hjemle pålegg om fremme av fisket. Man har derfor benyttet uttrykket «opprettholdelse av fisket». Ellers er denne post i det vesentlige i samsvar med forslagene fra Fiskeriinspektøren.

Sikkerhetsstillelse, post 24,

er foreslått betinget med et beløp av kr. 1 000.

De øvrige poster inneholder de bestemmelser som er vanlige i lignende tilfelle.

Manøvreringsreglement.

I vedlagte utkast er medtatt bestemmelse om at det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende og at dammer og andre reguleringsanlegg til enhver tid er i god stand. Ellers er utkastet i det vesentlige i overensstemmelse med ansøkerens forslag.

Sakens dokumenter følger vedlagt.

Behandlet i møte 15. oktober 1957.»

Departementet vil i tilslutning til Hovedstyret anbefale at Bjørke Båtbyggeri (Gerhard Skaala) meddeles konsesjon på erverv av bruksrett til de omhandlede vassfall i Hattebergvassdraget.

Skadene og ulempene ved den søkte regulering antas å være av mindre betydning sammenlignet med fordelene, de påregnelige omkostninger ved anlegget tatt i betraktning, og departementet vil med Hovedstyret anbefale at Bjørke Båtbyggeri overensstemmende med søknaden gis tillatelse til å foreta en ytterligere regulering av Prestevatn på 1,1 m og av Svartevatn på 0,4 m, slik at reguleringshøyden i begge vatn blir 3,5 m.

Konsesjonsvilkårene anbefales fastsatt i det vesentlige overensstemmende med Hovedstyrets forslag. Vilkårene blir i sin helhet sålydende:

«1.

Arbeidet må påbegynnes innen 2 — to — år fra konsesjonens datum og vannbyggingsarbeidene og reguleringen må fullendes og full drift påbegynnes innen en ytterligere frist av 5 — fem — år.

Driften må ikke uten Kongens samtykke i så lang tid som 3 år kontinuerlig stanses eller kontinuerlig innskrenkes til mindre enn en

tredjepart av det i den forløpne tid innsatte, på regelmessig drift beregnede maskineris energi, heri ikke iberegnet hva der måtte være avgitt til bruk for stat eller kommune etter post 11, og sådanne stansninger eller innskrenkninger må ikke noensinne i løpet av 10 år samlet finne sted i så meget som 5 år.

Ved tidsberegningene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For overtredelse av de i nærværende post omhandlede bestemmelser erlegger selskapet en løpende mulkt stor kr. 50 pr. dag som vedkommende frister oversittes.

2.

Ved reguleringen av vedkommende vassdrag, ved vassfallets utbygging og kraftanleggets drift samt ved de bedrifter som tilhører konsesjonæren og forsynes med kraft fra anlegget skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsd- eller statsborgerrett.

Vedkommende myndighet kan dog tillate unntagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot, kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelse er i konsjonærens tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50 — femti kroner — for hver person.

3.

Konsesjonæren skal ved reguleringen av vedkommende vassdrag, ved vassfallets utbygging og kraftanleggets drift samt ved de bedrifter som tilhører konsesjonæren og forsynes med kraft fra anlegget, anvende norske varer for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevd.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

4.

Forsikring tegnes fortrinsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse hvis særlige hensyn foreligger.

5.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeid eller pålegges noen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med deres virkelige verdi beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øyemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende departement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anleggene.

6.

Konsesjonæren er forpliktet til, når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer, å skaffe de ved anleggsarbeidene beskjeftigede arbeidere den til enhver tid nødvendige legehjelp.

7.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe de ved regulerings-, kraft- og fabrikkanlegg samt ved driften beskjeftigede arbeidere og funksjonærer sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leiet hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsen i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom kraftverket og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsregler i nevnte paragraf.

8.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesvegstyret bestemmer, å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet og ved transport til og fra de bedrifter som tilhører konsesjonæren og som forsynes med kraft fra anlegget. Veger, bruer og kaier som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anleggene og de bedrifter som erholder kraft fra dette.

9.

Konsesjonæren er forpliktet til for reguleringsanlegget, kraftanlegget og de ham tilhørende bedrifter som forsynes med kraft fra anlegget å oppsamle et fond til sikring for vedkommende forsorgskommune overensstemmende med de regler som i lov om forsorgsvesenet av 19. mai 1900, kap. 4 er gitt om bergverker.

Likeledes er konsesjonæren forpliktet til etter vedkommende departements nærmere bestemmelse å avsette et fond til sikring av vedkommende kommunes (eller kommuners) utgifter til understøttelse av de ved regulerings- og utbyggingsarbeidene og oppførelse av kraftstasjonen beskjeftigede arbeidere og deres familier. Fondet forvaltes av det offentlige. Den del av dette fond som ikke medgår til dekning av kommunens utgifter til understøttelse av arbeidere ved de nevnte anlegg, overgår til et for det hele land eller visse deler av landet felles fond, som fortrinsvis skal tjene til sikring for kommunene, men som også skal kunne benyttes til andre formål til beste for arbeiderne, alt etter nærmere regler som Kongen gir. På samme måte skal forholdes med det førstnevnte fond, hvis det senere ved lov blir bestemt.

10.

Anvendes vannkraften til produksjon av elektrisk energi, må konsesjonæren ikke uten samtykke fra vedkommende departement inngå i noen overenskomst til kunstig forhøyelse av prisene her i riket på energi eller på de produkter som frembringes ved energien.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til å avgi inntil 10 pst. av den gjennomsnittlige kraftmengde som vassfallet etter den foretatte utbygging kan frembringe med den påregnelige vassføring år om annet til den kommune hvor kraftanlegget er beliggende eller andre kommuner, derunder også fylkeskommuner, idet fordelingen bestemmes av vedkommende departement. Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Kraften avgis i den form hvori den produseres. Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet, hva enten ledningene tilhører konsesjonæren eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økte utgifter, bæres disse av den som uttar kraften enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pst. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallet kan gi, er tatt i bruk, kan dog kraften i stedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan så vel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5. år. Hvis konsesjonæren leier ut kraft og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne, kan kommunene eller staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av ett år for hver gang kraft uttas. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Unnlater konsesjonæren å levere denne kraft uten at vis major, streik eller lockout hindrer

leveransen, plikter han etter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 1 pr. dag for hver kW som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til etter departementets bestemmelse å overta driften av anlegget for eierens regning og risiko så vidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

Konsesjonæren er forpliktet til å samarbeide med andre kraftverker når dette finnes hensiktsmessig av hensyn til den alminnelige kraftforsyning. Bestemmelse herom treffes i mangel av minnelig overenskomst av et av Kongen oppnevnt skjønn som også fastsetter de nærmere tekniske og økonomiske vilkår for sådant samarbeid.

Konsesjonæren plikter på egen bekostning å foreta de forandringer av anlegget som måtte finnes påkrevd av hensyn til sådant samarbeid. Bestemmelse herom treffes av departementet. Der tas ved avgjørelsen størst mulig hensyn til anleggets økonomiske forhold.

12.

Konsesjonæren skal betale en årlig avgift til staten av kr. 0,50 pr. nat.-HK, beregnet etter den gjennomsnittlige kraftmengde som vassfallet etter den foretatte utbygging kan frembringe med den påregnelige vassføring år om annet og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer av kr. 1 pr. nat.-HK beregnet på samme måte.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntrer etter hvert som vannkraften tas i bruk.

Avgiftene har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

13.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringen og vassfallets utbygging, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anleggene skal utføres på en solid måte og de skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Deres utførelse så vel som deres senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

14.

Konsesjonen gjelder for leietiden, dog ikke utover 50 år fra konsesjonens datum. Den kan ikke overdras. De utførte reguleringsanlegg eller andel deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg, uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Ved utløpet av konsesjonstiden har staten rett til å kreve avstått uten godtgjørelse de andeler i reguleringsanleggene med tilliggende grunn og rettigheter og med de bygninger og andre innretninger som er oppført av hensyn til reguleringen som tilhører den eller dem som deltar i tilleggsreguleringen. Hvilke bygninger og innretninger staten kan forlange, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

Vedkommende vassfallseiere får i tilfelle krav på driftsvann på grunnlag av den eldre regulerings yteevne mot å betale en forholdsmessig del av utgiftene til drift, vedlikehold og fornyelse. Godtgjørelsen fastsettes av vedkommende departement.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

15.

I det 35. år etter konsesjonens datum skal staten kunne innløse det hele anlegg i den utstrekning hvori det etter post 14 tilfaller staten ved konsesjonstidens utløp. Benytter staten seg ikke herav, skal den i det 10. år deretter ha samme adgang. Bestemmelse om innløsning må være meldt konsesjonæren 5 år i forveien. Innløsningssummen skal bestemmes således at grunnstykker, rettigheter samt vannbygningsarbeider og hus betales med hva de bevislig har kostet konsesjonæren, med fradrag for amortisasjon i forhold til den forløpne del av konsesjonstiden. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Anleggene skal ved konsesjonstidens utløp være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle avgjøres ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Konsesjonæren plikter på egen bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

16.

Eiere av bruk eller vassfall — som ikke trenger ervervskonsesjon — som tar i bruk reguleringsvann fra de i denne konsesjon tillatte reguleringer, skal avgi kraft og betale avgifter av kraftøkingen etter de samme regler som er oppstilt i postene 11 og 12.

17.

Nærmere bestemmelse om betalingen av avgifter og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

18.

Til opprettholdelse av fisket i de områder som berøres av reguleringen plikter konsesjonæren eventuelt å sette ut settefisk og/eller yngel av aure og laks etter nærmere bestemmelse fra vedkommende departement. Alle omkostninger som er forbundet med dette bæres av konsesjonæren.

Dersom departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i de områder som berøres av reguleringen, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.

19.

Ved damanleggene skal der tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle uten at anleggenes eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Anleggenes eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

20.

Vannslipningen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger. En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

For så vidt vannslipningen foregår i strid med reglementet, kan konsesjonshaveren pålegges en tvangsmulkt til statskassen av inntil kr. 500 for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse.

21.

Reguleringsanleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser som i det offentliges interesse finnes påkrevd og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. Den tillatte oppdemningshøyde og den tillatte laveste tapningsgrense betegnes ved et fast og tydelig vannstandsmerke som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anlegget skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

22.

Eieren skal uten vederlag for det utførte anlegg finne seg i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

23.

Det påhviler konsesjonæren, i den utstrekning hvori dette kan skje uten særlige vanskeligheter og utgifter, å unngå ødeleggelser av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og steder som kan antas å ha vitenskapelig eller historisk betydning.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Landsforeningen for naturfredning i Norge i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonæren plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene i den utstrekning det er mulig uten uforholdsmessige omkostninger å dra omsorg for at de ferdige anlegg virker minst mulig skjemmende i terrenget.

Om nærværende bestemmelser gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

24.

For oppfyllelsen av de forpliktelser som ved anlegget eller dets drift pådras likeoverfor andre og for overholdelsen av de i konsesjonen fastsatte betingelser skal der stilles og til enhver tid opprettholdes sikkerhet for et beløp av kr. 1 000 etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

25.

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

26.

For så vidt det måtte påhvile de eldre reguleringsanlegg m. v., jfr. post 14, eldre panteheftelser, servitutter av vesentlig betydning, leierettigheter og lignende heftelser, plikter konsesjonæren innen to år å fjerne disse eller sørge for at de viker prioritet for de i konsesjonen pålagte forpliktelser, derunder mulkter, som måtte pålegges i henhold til denne. Heftelser av mindre betydning kan av vedkommende departement tillates å forbli stående. Alle heftelser, som etter konsesjonens tinglysing er påført reguleringsanleggene m. v. bortfaller når disse ifølge konsesjonen overgår til staten eller innløses av denne.

Hvis forholdet ikke er brakt i orden innen den fastsatte frist, kan departementet pålegge konsesjonæren en mulkt stor inntil kr. 100 pr. dag som løper inntil saken er ordnet.

27.

Overtredelse av foranstående poster 10 og 25 samt unnlatelse av å stille de i medhold av post 9 påbudte fond medfører i gjentagelsestilfelle tap av konsesjonen således at reglene i lov nr. 16 av 14. desember 1917 §§ 31 og 32 får tilsvarende anvendelse.

28.

Konsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.»

Manøvreringsreglement for reguleringen anbefales fastsatt overensstemmende med Hovedstyrets forslag som gjeldende inntil videre. Reglementet lyder:

«1.

Reguleringsgrensene er:

Prestevatn: Øvre 2,0 m over og nedre 1,5 m under opprinnelig vanlig sommervannstand. Reguleringshøyde 3,5 m.

Svartevatn: Øvre 2,5 m over og nedre 1,0 m under oprinnelig vanlig sommervannstand.

Reguleringsgrensene skal betegnes med faste og tydelige vannstandsmerker som Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet godkjenner.

2.

Det skal ved manøvreringen has for øye at vassdragenes naturlige flomvassføring så vidt mulig ikke økes og at den naturlige lågvassføring — så vidt det kan skje uten at reguleringens effekt forringes — ikke forminskes til skade for andres rettigheter. For øvrig kan vannslippingen foregå etter Bjørke Båtbyggeris Kraftverks behov.

3.

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende og at dammer og andre reguleringsanlegg til enhver tid er i god stand.

Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander. Om det forlanges skal også nedbørmengde, temperatur m. v. observeres og noteres. Av protokollen sendes hver måned avskrift til Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet.

4.

Til å forestå manøvreringen antas norske statsborgere som godtas av vedkommende departement.

Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet kan bestemme hvor damvokteren skal bo og at han skal ha telefon i sin bolig.

5.

Viser det seg at manøvreringen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

Endring av reglementet kan bare foretas etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.»

Industridepartementet

t i l r å d e r :

I medhold av lover nr. 16 og 17 av 14. desember 1917 tillates Bjørke Båtbyggeri (Gerhard Skaala) å erverve bruksrett til det i leieavtale med Kvinnherad kommune av 29. juni 1953 nevnte vassfall i Hattebergvassdraget i Kvinnherad og å regulere Hattebergvassdraget på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 1. november 1957.

Det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringen som gjeldende inntil videre overensstemmende med det utkast som er tatt inn i ovennevnte tilråding.

39. Strandebarm komm. elektrisitetsverk.

(Tillatelse til reguleringer og overføringer i Tordalsvassdraget i Hordaland fylke.)

Kgl. resol. av 22. november 1957.

Strandebarm kommune fikk ved kgl. resolusjon av 14. mai 1915 i medhold av lov av 1. juli 1887 § 25 tillatelse til å senke Byrkjenesvatn og Svarthøl i Tordalsvassdraget, Strandebarm herred 3 m under alminnelig vannstand. Videre fikk kommunen i medhold av vassdragslovens § 62 ved Arbeidsdepartementets bestemmelse av 8. februar 1941 tillatelse til å regulere Lauvsetervatn i samme vassdrag 5 m ved oppdemming.

Strandebarm komm. elektrisitetsverk søker nå om tillatelse til følgende reguleringer og overføringer i Tordalsvassdraget: Ytterligere senking av Byrkjenesvatn på 11,5 m, regulering av Engedalsvatn med Eidevatn og overføring av disse vatn til Byrkjenesvatn, overføring av Godalselva til Tordalsvatn og senking av dette vatn 1 m.

H o v e d s t y r e t f o r V a s s d r a g s - o g E l e k t r i s i t e t s v e s e n e t har i anled-

ning av søknaden ved brev av 24. oktober 1957 til departementet gitt følgende uttalelse:

«Fra Strandebarm kommune er innkommet følgende søknad datert 25. september 1956:

«Strandebarm kommune kjøpte i 1912 fallrettane i Tordalselva frå Byrkjenesvatnet og Engedalsvatnet og til sjøen. I 1923 bygde Strandebarm kommune eit kraftverk på 500 kVA i fallet frå Byrkjenesvatnet til det flate parti av elva ved Fosse, bruttofall ca. 175 m. Samstundes vart Byrkjenestvatnet senka 3 m. Seinare er der fyreteke 5 m oppdemming i Lausetervatnet og 2 m oppdemming av Byrkjenesvatnet. Dessutan er der i kraftstasjonen installert eit aggregat til på 1 250 kVA. Røyrledningi kan likevel ikkje føra vatn til større maksimalbelastning enn 1 100 kW. Denne kraftmengde er noe for knapp for Strandebarm både kva maksimalbelastning og energiproduksjon vedkjem. For at arbeidslivet og tilhøva elles innan kommunen ikkje skal stagnera må det kommunale elektrisitetsverk derfor gå til utviding både av vassdragsreguleringane og av kraftanlegget for å skaffa auka krafttilgang.

Av vedlagde utgreiding med kostnadsoverslag av 20. juli 1956 og tegningsvedlegg frå overingeniør Per Lægreid går det fram at planen for den utvida vassdragsregulering i Tordalselva vil omfata:

11,5 m ytterleg senking av Byrkjenesvatnet, 2,5 m oppdemming av Engedalsvatnet og Eidevatnet, 2 m senking av Eidevatnet og 20 m senking av Engedalsvatnet samt overføring av sistnemnde vatn ved ein tunnel til Byrkjenesvatnet. For å kunna nytta magasinet i Engedalsvatnet og Eidevatnet fullt ut, er det planen ved ein omlag 160 m lang tunnel å leida eindel vatn frå Goddalselva til Tordalsvatn og vidare til Eidevatnet og Engedalsvatnet. For å oppnå dette må Tordalsvatnet senkast omlag 1 m. Vidare er det fyresetnaden at overløpet frå Engedalsvatnet vert leida over til Byrkjenesvatnet. Elles visar ein til vedlagde plan med utgreidingar og teikningsvedlegg. Dei planlagde reguleringar ligg alle innan Strandebarm kommune sine grensor.

I medhald av lov av 14. desember 1917 om vassdragsreguleringer søkjer Strandebarm komm. Elektrisitetsverk om konsesjon for regulering av Tordalsvassdraget alt i samsvar med framanfor nemnde plan.

Då det er eit kommunalt anlegg søkjer ein om at reguleringskonsesjonen vert gjeven utan tidsbegrensning.

Strandebarm kommune har på fyrehand kjøpt mesteparten av rettane for 11,5 m senking av Byrkjenesvatnet og likeeins eindel av rettane for regulering og overføring av Engedalsvatnet, men elles søkjer Strandebarm komm. Elektrisitetsverk om rett til oreigning av alle turvande rettar for omsøkte regulering og overføring av vatn.

Strandebarm komm. Elektrisitetsverk har til fyremål å levera elektrisk kraft til husbruk, håndverk og småindustri m. v. innan Strandebarm og eindel av Jondal kommune.

Etter at elektrisitetsverket kom i drift i dei vanskelege millomkrigsåra måtte Strandebarm kommune ta ein stor del av nedskrivingi av elektrisitetsgjeldi på kommunebudsjettet, og utvidingi av linenettet og kraftanlegget i dei siste åra har ført med seg at elektrisitetsverket framleis har eindel gjeld. Elektrisitetsverket har ikkje fått nokon statsstønad til fremjing av elektrisitetsforsyningi. Alt dette og utlegg for å skaffa auka krafttilgang fører med seg at Strandebarm komm. Elektrisitetsverk økonomisk kjem til å arbeida heller tungt ei rekkje år framover. Ein søkjer derfor om at reguleringsavgifta vert fastsett til minstesatsane etter § 11 i reguleringslova.

Med omsyn til dei opplysningar som etter § 5 i reguleringslova skal fylgja søknaden skal ein nemna:

«a. En fullstendig plan tillikemed fornødne målinger, grunnundersøkelser, forklaringer, tegninger, beregninger og omkostningsoverslag.»

Om dette punkt visar ein til vedlagde utgreiding av 20. juli 1956 med teikningsvedlegg frå overingeniør Per Lægreid.

«b. Oppgaver over de fordeler, som foretagendet antas å ville medføre og over størrelsen av den vasskraft, som derved vil kunne tilveiebringes eller utnyttes.»

Også for dette punkt visar ein til fyrrnemnde utgreiding frå overingeniør Per Lægreid og elles til det som er nemnt framanfor. Strandebarm har no forlite elektrisk kraft til husbruk, håndverk og småindustri m. v., og for at ikkje arbeidslivet og tilhøva elles innan kommunen skal stagnera må Strandebarm komm. Elektrisitetsverk skaffa seg auka krafttilgang.

«c. Opplysninger om hvorvidt og i tilfelle i hvilken utstrekning foretagendet kan antas å medføre skade eller ulempe for almene interesser, såsom ferdsel, fløtning eller fiske, forandring av naturforholdene eller lignende.»

Nokon nemnande skade eller ulempe for dei under pkt. c nemnde tilfelle kan ein ikkje tenkja seg at det vil fyrekoma. I vassdraget fyrekjem ikkje ålmen ferdsel eller fløyting, og heller ikkje er der noko fiskje av interesse. Der er riktignokk eindel småfisk, men det vil det også vera etter at reguleringa er gjennomførd.

Den nåverande regulering av Byrkjenesvatnet har ikkje ført med seg noko endring i naturtilhøva, som utrasning m. v., og noko utrasning ved 11.5 m ytterleg senking kan ein heller ikkje tenkja seg vil fyrekoma, bortsett frå at tillaupselvane kanskje vil grava eindel når vatnet er nedtappa, men her har kommunen på fyrehand kjøpt alle rettar.

Rundt Engedalsvatnet og Eidevatnet er der for det meste fjellknausar langs strenderne, og noko utrasning kan ein ikkje tenkja seg at det vil fyrekoma. Under vanlege reguleringstilhøve må ein elles rekna med at magasinet i Engedalsvatnet vert fyllt under vårflommen.

«d. Oppgave (i tilfelle med arealberegning) over skade eller ulempe som foretagendet antas å ville forvolde på jord, skog, beite eller annen eiendom eller eiendomsherlighet.»

Den utvida regulering ved Byrkjenesvatnet er 11,5 m senking, og nokon skade som nemnt under pkt. d vil derfor ikkje fyrekoma.

For Engedalsvatnet og Eidevatnet gjeld reguleringa også 2,5 m oppdemming. Som det vil gå fram av vedlegg 2, teikn. 2095 er strenderne rundt desse vatn svært brattlendte.

Ved Eidevatnet er det innmark på ei strekkja av omlag 140 m langs strondi, men terrenget her er også brattlendt og ved 2,5 m oppdemming vert omlag 1,5 dekar sette under vatn.

Rundt vatnene elles er det for det meste fjellknausar med lyngrabbar og dårleg furuskog og ikkje nemnande beite. Det samla areal utmark som vert sett under vatn ved 2,5 m oppdemming er omlag 32 dekar.

Straks nedanfor utløpet av Engedalsvatnet er der rester av ei sag som har nytta omlag 4 fallmeter ved utløpet av vatnet. Denne sagplass ligg avsides til utan adkomstveg, og sagi vert truleg aldri bygd opp att her etter at det no er kome veg og elektrisk kraft fram til gardane i Tordal og Engedal.

«e. For reguleringsdammer forslag til reglement for manøvreringen.»

For Byrkjenesvatnet er det tidlegare fastsett reguleringsreglement.

Høgste regulerte vannstand eller kruna på overfallsdammen *kote 192,72*. Ved den nå omsøkte utvida regulering vert lågaste regulerte vasstand *kote 176,22*.

For Engedalsvatnet og Eidevatn vert høgste regulerte vasstand eller kruna i overløpet kote 205,66. For Eidevatnet vert lågaste regulerte vasstand på kote 201.16, og for Engedalsvatnet vert lågaste regulerte vasstand på kote 183,16.

Reguleringi eller vasslippingi vert elles å fyretake på ein slik måte som passar best for Strandebarm komm. Elektrisitetsverk.

«f. Fullstendig oppgave over de nyttbare fallhøyder i vedkommende vassdrag tillikemed oppgave over vannføringsforholdene.»

Ein visar her til fyrrnemnde utgreiding med vedlegg frå overingeniør Per Lægreid.

«g. Opplysning om der har vært gitt alle eiere av nedenfor liggende bruk og vannfall anledning til å ta del i foretagendet.»

Undervatnet ved kraftstasjonen for Strandebarm komm. Elektrisitetsverk ligger på kote 15 og herfra til sjøen er der ca. 600 m. Dette fall kan ein derfor ikkje rekna som nyttbart. Der er heller ikkje her noko bruk, og dessutan er vassretten kjøpt av Strandebarm kommune.

Ein torer beda om at søknaden vert handsama so snart som råd er.»

Av nevnte utredning fra overingeniør Per Lægreid fremgår at nedbørfeltet som nå tenkes utnyttet utgjør ca. 24 km² hvorav 1,2 km² overføres fra Engedalsvatn. Det ventes innvunnet 7,465 mill. m³ magasin i tillegg til de 3,065 mill. m³ fra eldre reguleringer. Magasinprosenten øker fra 5,6 til 18,5 pst. og den regulerte vassføring med 0,573 m³/sek. fra 0,607 til 1,18 m³/sek.

De tilsvarende ytelser fra verket kan, ifølge utredningen, oppstilles slik:

	Netto fall m	Midlere brut.fall m	Påregnel. kraftmengde døgn kW	Mill. kWh årlig	Påregnet innvunnet nat. hk.
Omsøkt regulering m. v.	167,0	169,4	1 615	14,15	1 294
Gammel regulering	167,0	175,0	830	7,25	

I tillegg kan påregnes en del flomdrift og ved en gjennomsnittlig brukstid av 6 000 timer er angitt å kunne produseres 2 360 kW. Installasjonen økes med et nytt aggregat på 1 400 kVA (turbin på 1 700 HK) slik at det ventes en maksimal leveranse fra verket på 2 650 kW.

Videre går det fram av utredningen m/bilag at overføringstunnelen Engedals—Byrkjenesvatn blir ca. 228 m lang og at bunnen i den faller fra kote 182,16 til kote 181 ved utløpet. ɔ: 4,78 m over L.R.V. i Byrkjenesvatn. Den forutsettes stengt med en manøvrerbar sluseventil. Flomvannet er også beregnet å bli ført over idet flomløpet legges i fjell over tunnelen. Dammen for Engedalsvatn føres 0,5 m over H.R.V.

Senkningstunnelen for Byrkjenesvatn ses også å bli driftstunnel for verket. Den blir ca. 345 m lang, får et tverrsnitt på 4 m² og legges med bunn på kote 173,25 ved utslaget i vatnet.

Overføringen av Goddalselva skal ifølge utredningen foregå fra ca. 750 m nord for Byrkjenesvatn. Elveløpet stenges med en kort dam med overløp på kote 215,5. Dammen skal utstyres med bunnløp og luke. I overføringstunnelen anordnes en enkel luke. Tordalsvatn som overføringsvannet slippes ut i, angis å ha stor selvregulering og det sies derfor å være en forutsetning for overføringen at dette vatn senkes 1 m.

Utredningen omtaler til slutt trinnvis utbygging og da i første omgang ytterligere 11,5 m senkning av Byrkjenesvatn og ny rørledning. Dette er omkostningsberegnet til kr. 775 000. Kraftstasjonens ytelse vil øke med ca. 500 kW og prisen for denne er angitt til ca. kr. 132 pr. kWår.

Søknaden er kunngjort i Norsk lysingsblad 26. og 30. januar d. å. (nr. 22 og 25) og har vært forelagt distriktet med følgende resultat:

Strandebarm kommunestyre har behandlet saken slik i møte 6. oktober 1956:

«Overingeniør Per Lægreid har arbeidt ut planar for vidare utbygging av Strandebarm komm. elektrisitetsverk i 2 alternativ:

1. Kostnadsrekna til kr. 1 627 000 vil gje 2 000 kVA i tillegg til den energi elektrisitetsverket nå har.
2. Kostnadsrekna til kr. 775 000 og vil gje 500 kVA i tillegg.

Dersom Strandebarm kommunestyre går inn for alternativ 1, er det føresetnaden å levera til Kvam kommune ca. 1 000 kW pr. år i eit nærare fastsett åremål og etter nærare fastsett pris.

Samrøystes vedtak.

Strandebarm komm. elektrisitetsverk bygger ut etter alternativ 1 under føresetnad av at kommuna greider å skaffa dei lån som trengst til å finansiera utbygginga og at ein får godkjenning på desse. Vidare under føresetnad av at Kvam kommune går med på det avtala straumkjøp etter nærare oppsett kontrakt.

Om ikkje alternativ 1 kan gjennomførast, vert det å byggja ut etter alternativ 2.

Det skal søkjast om statsstønad til utbygginga. Styret i Strandebarm komm. elektrisitetsverk i samråd med formannskapet vert pålagde å fremja utbygginga så snart finansieringa m. v. er ordna.»

Hordaland fylkes konsulent i vassdrags- og elektrisitetssaker tilrår under 8. oktober 1956 at reguleringskonsesjonen blir gitt i samsvar med søknaden.

Fylkesmannen i Bergen og Hordaland slutter seg i påtegning av 20. s. m. til konsulentens uttalelse.

Hordaland fylkeslandbruksstyre uttaler i møte 3. april 1957:

«I saka ligg føre konsesjonssøknad med vedlegg og fråsegn frå Strandebarm jordstyre i møte 15. mars 1957.

Av dokumenta går det fram at det ved reguleringa berre er 1,5 dekar innmark som vert sett under vatn. Arealet høyrer til eit bruk som i alt er på 10 dekar og det er ikkje dyrkingsjord å leggja til dette bruket for å gjera det større. Eigaren er flutt frå eigedomen.

Reguleringa vil elles ikkje føra med seg skade på anna enn 32 dekar utmark og udyrka jord, som ikkje høver til dyrking.

Jordstyret rår til at det vert gjeve konsesjon til denne vassdragsreguleringa.

I søknaden sin opplyser kommunen at den elektriske kraft som han no har til disposisjon er for liten, slik at arbeidslivet og tilhøva innan kommunen vil stagnera dersom kraftforsyninga ikkje vert meir utbygd.

Etter det fylkeslandbruksstyret kan sjå vil kraftutbygginga etter måten gjera så liten skade for jordbruket, at ein ikkje finn grunn til å rå frå, heilt eller delvis, at den nemnde vassdragsreguleringa i Strandebarm vert føreteke. Ein legg då og vekt på at ein må rekna med at kraftutbygginga vil ha svært mykje å seia for heile næringslivet i kommunen.»

Bergen og Hordaland fylker viser i påtegning 9. april i år til denne uttalelse.

Inspektøren for ferskvannsfisket slutter seg 22. februar d. å. til følgende uttalelse av 12. s. m. fra konsulenten for ferskvannsfisket i Vest-Norge:

«Tordalsvassdraget er tidligere regulert på følgende måte:

Lausetervatn: Naturlig vannstand kote 333,5 m oppdemning.

Byrkjenesvatn: Naturlig vannstand kote 190,70. 3 m senkning og 2 m oppdemning.

Det søkes nå å senke Byrkjenesvatn ytterligere 11,5 m — samlet reguleringshøyde blir da 16,5 m. Engedalsvatnet søkes overført til Tordalsvassdraget og skal senkes 20 m og demmes 2,5 m. Normal vannstand ligger på kote 203,16. Den østre del av Engedalsvatnet heter Eidevatnet. Dette demmes likeledes 2,5 m, men senkes bare 2 m.

Ved utløpet av Byrkjenesvatn har Tordalsvassdraget et nedbørfelt på ca. 22,8 km^2. Engedalsvatnet har ved utløpet et nedbørfelt på ca. 1,2 km^2.

Byrkjenesvatnet har et areal på 0,428 km^2, Engedalsvatnet er 0,256 km^2 stort. For å utnytte Engedalsvatnets magasin blir Goddalselva ved hjelp av tunnel ført over i dette via Tordalsvatnet.

På grunn av at vatna er forholdsvis grunne fra land og utover, vil deres areal ved senkningene avta i vesentlig grad. Den nedre del av Goddalselva vil antagelig bli tørrlagt store deler av året.

Ved så høye reguleringer som det her er tale om, 16,5 og 22,5 m, vil aurens næringsdyr bli redusert i vesentlig grad, vatnas evne til å produsere fisk vil således avta. Om elvene begynner å grave, med følgende tilslamming, kan dette få meget uheldige følger for fiskebestanden.

Det er sannsynlig at fiskens naturlige reproduksjon vil bli vanskeliggjort.

For å redusere skadene på fisket foreslås at følgende tas med i konsesjonsbetingelsene:

«Til fremme av fisket plikter konsesjonæren å sette ut yngel og/eller settefisk etter nærmere bestemmelse fra vedkommende departement.

For å hindre utvandring av fisk, plikter konsesjonæren, dersom vedkommende departement finner det nødvendig og etter dette departements nærmere bestemmelser, å oppføre gitter eller annen sperreanordning foran tunnelinntakene.

Dersom departementet finner det nødvendig, plikter konsesjonæren å ryddiggjøre neddemte områder eller deler av disse.

Dersom departementet finner det nøvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i de områder som berøres av reguleringen, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.»»

Hovedstyret skal bemerke:

Ved kgl. resolusjon av 14. mai 1915 fikk Strandebarm kommune tillatelse til, i medhold av lov av 1. juli 1887, § 25, å senke Bjørkenesvatn (Byrkjenesvatn) og Svarthøl i Tordalsvassdraget 3 m under alminnelig vannstand. Manøvreringsreglement ble fastsatt ved kgl. resolusjon 28. s. m.

I henhold til vassdragsloven av 15. mars 1940, § 62 fikk kommunen videre, ved Arbeidsdepartementets bestemmelse av 8. februar 1941, tillatelse til å regulere Lausetervatn — lenger oppe — 5 m ved oppdemning fra kote 333,0 til kote 338,0. Manøvreringsreglement ble fastsatt samtidig.

Begge tillatelser er tilknyttet nærmere angitte vilkår.

I 1951 gjennomførte elektrisitetsverket en 2 m oppdemning av Byrkjenesvatn — som også er inntaksdam — etter at det på forhånd hadde kjøpt terreng som støter ned til vatnen. Så vidt skjønnes er denne regulering ikke konsesjonspliktig, jfr. reguleringslovens § 3 pkt. 2, men det er ført offentlig tilsyn med disse reguleringsarbeider.

Kommunen står nå foran utvidelse av sitt gamle anlegg fra 1923 og planlegger installert en ny turbin på 1 700 HK.

For å skaffe det nødvendige driftsvann søker den nå om tillatelse til å senke Byrkjenesvatn ytterligere 11,5 m fra nåværende L.R.V. kote 187,72 til kote 176,22. Engedalsvatn med Eidevatn søkes hevet 2,5 m fra normal vannstand kote 203,16 til kote 205,66 og senket henholdsvis 20 m og 2 m til kotene 183,16 og 201,16. Videre søkes alt avløp fra disse vatn overført til Byrkjenesvatn. For å få mest mulig nytte av magasinet i Engedalsvatn m. v. søker kommunen også om tillatelse til å overføre Goddalselva fra ca. 750 m nord for Byrkjenesvatn til Tordalsvatn og om at dette vatn tillates senket 1,0 m.

Det innvunne magasin på 7,46 mill. m^3 vil, etter Hovedstyrets beregninger, medføre en økning i regulert vassføring på 0,58 m^3/sek. (1,08—0,50 m^3/sek.), tilsvarende 1 310 nat.-HK i det 169,4 m høye bruttofall som er bygd ut.

Ansøkeren oppgir å ha kjøpt det meste av rettighetene for senkning av Byrkjenesvatn og en del av de rettigheter som trenges for regulering og overføring av Engedalsvatn.

Skadene og ulempene antas vesentlig å bestå i neddemming av 1,5 da innmark og 32 da utmark som, etter hva ansøkeren opplyser, vesentlig består av lyngrabber, fjellkauser, dårlig furuskog og ubetydelig beite. Innmarken er ikke i hevd og fylkeslandbruksstyret finner ikke grunn til å fraråd at reguleringen gjennomføres.

For øvrig vil fisket bli skadet, men ut fra fiskeriinspektørens uttalelse vil det fremdeles bli brukbart. Alminnelig ferdsel eller fløtning foregår ikke i vassdraget. Det synes heller ikke etter det opplyste å være særlig fare for utrasning av betydning selv om et par av de påtenkte senkninger er ganske store. Noen erosjon i tilløpselvene må man imidlertid regne med.

Fra overføringsstedet til Byrkjenestvatn (750 m) har Goddalselva et fall på ca. 23 m. Dette er ikke nyttbart for særskilt utbygging. Det annet fall som berøres av overføringene er kommunen eier av.

Anleggsomkostningene er beregnet til kr. 605 000.

Hovedstyret antar at betingelsene for at tillatelse til reguleringene og overføringene kan gis er til stede, jfr. reguleringslovens § 8, og søknaden anbefales innvilget på de i vedlagte utkast oppstilte betingelser.

Om disse bemerkes:

Konsesjonstid, post 1.

Som vanlig i lignende tilfelle foreslåes konsesjonen gitt på ubegrenset tid. Det er ingen private fall som kan nytte reguleringsvannet.

Årlige avgifter, post 2.

Da reguleringS- og overføringsanleggene ligger innen kommunens egne grenser og det bare er kommunens fall som kan nytte reguleringsvannet anbefaler Hovedstyret at avgiftene — som omsøkt betinges med lovens minimumssatser, 10 øre pr. nat.-HK hver til staten og kommuner.

Opprettholdelse av fiske, post 13.

Hovedstyret har i det vesentlige fulgt fiskeriinspektørens forslag, men antar som ved Bjørke Båtbyggeri, jfr. annen sak fra Hovedstyret i dag, at det heller ikke her er riktig å hjemle pålegg om fremme av fisket. Man benytter derfor uttrykket «opprettholdelse av fiske».

Forslag om rydding av hensyn til fisket er tatt opp i etterfølgende vilkår.

Rydding, post 14.

Av hensyn til utseendet foreslår Hovedstyret betinget plikt for konsesjonæren til å rydde de neddemte arealer for trær og busker av nærmere angitt størrelse. Dessuten er foreslått begrenset finrydding av hensyn til fiske.

Vannslipningen, post 17.

Tvangsmulkt til statskassen for manøvrering i strid med reglementet foreslås satt til

kr. 1 000 for hver gang. Det er samme beløp som gjelder for tillatelsen av 1915 til regulering av Byrkjenesvatn m. v.

Kraftavgivelse

er i post 19 betinget med inntil 10 pst. til kommuner og inntil 5 pst. til staten. Bestemmelse i henhold til lovens § 12, pkt. 15. 5. ledd, er ikke tatt med da det bare er Strandebarm kommune selv som berøres av reguleringene.

De øvrige betingelser antas ikke å trenge nærmere omtale.

Som vanlig ved kommunale reguleringer innen egen kommune har man ikke funnet det påkrevd å betinge sikkerhetsstillelse i henhold til lovens § 12 pkt. 16.

Manøvreringsreglement.

Hovedstyret vedlegger utkast til manøvreringsreglement for de samlede reguleringer m. v. i vassdraget. De någjeldende bestemmelser for Lausetervatn og Byrkjenesvatn er innarbeidet.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte 15. oktober 1957.»

Hovedstyrets forslag til konsesjonsvilkår er:

«1.

Reguleringskonsesjonen gis på ubegrenset tid.

Den kan ikke overdras.

De utførte regulerings- og overføringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall nedenfor anleggene.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

For den økning av vannkraften som ved reguleringen og overføringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,10 pr. nat.-HK.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 0,10 pr. nat.-HK.

Økningen av vannkraften beregnes på grunnlag av den økning av vassdragets lågvassføring som reguleringen antas å ville medføre utover den vassføring som har kunnet påregnes år om annet med den tidligere bestående regulering. Ved beregningen av denne økning forutsettes det at magasinene utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lågvassperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal anses som den ved reguleringen og overføringen innvunne økning av vannkraften, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntrer etter hvert som den ved reguleringen og overføringen innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiftene har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

3.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 2 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 19, skal, for så vidt de ikke er fastsatt av Kongen, med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

4.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år etter at konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

5.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett- eller statsborgerrett.

Vedkommende myndighet kan dog tillate unntagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

6.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anleggene anvende norske varer for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mere enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er det adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den

utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevd.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departementet en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

8.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeid eller pålegges noen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med sin virkelige verdi beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øyemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anleggene.

9.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige legehjelp og å holde en for øyemedet tjenlig sykestue med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

10.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende regjeringsdepartements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsene i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesvegstyret bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. Veger, bruer og kaier som konsesjonæren anlegger skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anleggene.

12.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende forsorgskommune slike forsorgsutgifter som i vassdragsreguleringsloven er forutsatt dekket ved hjelp av fond i samsvar med reglene i lovens § 12, pkt. 7, 1. ledd og 2. ledds første og annet punktum.

13.

Til opprettholdelse av fisket plikter konsesjonæren å sette ut yngel og/eller settefisk etter nærmere bestemmelse fra vedkommende departement.

For å hindre utvandring av fisk, plikter konsesjonæren, dersom vedkommende departement finner det nødvendig og etter dette departements nærmere bestemmelser, å oppføre gitter eller annen sperreanordning foran tunnelinntakene.

Dersom departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i de områder som berøres av reguleringen, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.

14.

Det neddemte område ryddes for trær og busker som er over 1,5 m høye og/eller har over 8 cm stammediameter målt i en høyde av 25 cm over bakken. Gjenstående stubber skal ikke være over 25 cm høye.

Etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement skal foretas finrydding av begrensede områder av hensyn til fiske.

Ryddingen skal være fullført senest to år etter første neddemming av vedkommende areal.

15.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringS- og overføringsanleggene, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anleggene skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Deres utførelse så vel som deres senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

16.

Ved damanlegget skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at anleggets eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anlegget eller dets benyttelse. Anleggets eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anlegget som skjer i krigsøyemed.

17.

Vannslipningen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger. En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

For så vidt det manøvreres i strid med reglementet kan konsesjonshaveren pålegges en tvangsmulkt til statskassen av inntil kr. 1 000 for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse.

18.

Anleggenes eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser, som i det offentliges interesse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte reguleringsgrenser betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

19.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved reguleringen og overføringen innvunne driftsvann er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne økning av kraften (beregnet som angitt i post 2). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelser i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet, hva enten ledningene tilhører anleggenes eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pst. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy fordi bare en mindre del av den kraft vassfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften i stedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan såvel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5. år. Hvis eieren leier ut kraft, og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne, kan kommunen eller staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

20.

Det påhviler konsesjonshaveren i den utstrekning hvori dette kan skje uten særlige vanskeligheter og utgifter, å unngå ødeleggelser av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og steder som antas å ha vitenskapelig eller historisk betydning.

Hvis sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Landsforeningen for naturfredning i Norge i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonshaveren plikter ved planleggingen og utførelsen av anlegget i den utstrekning det er mulig uten uforholdsmessige omkostninger å dra omsorg for at det ferdige anlegg virker minst mulig skjemmende i terrenget.

Om disse bestemmelser gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

21.

Anleggenes eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelse av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av anleggenes eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

22.

Konsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.»

Hovedstyrets forslag til manøvreringsreglement for de samlede reguleringer og overføringer i Tordalsvassdraget er:

«1.

Reguleringsgrensene er:

Lausetervatn:

Normal vannstand	kote	333,0
Øvre grense	kote	338,0
Nedre grense	kote	333,0
Reguleringshøyde		5,0 m

Engedalsvatn:

Normal vannstand	kote	203,16
Øvre grense	kote	205,66
Nedre grense	kote	183,16
Reguleringshøyde		22,5 m

Eidevatn:

Normal vannstand	kote	203,16
Øvre grense	kote	205,66
Nedre grense	kote	201,16
Reguleringshøyde		4,5 m

Byrkjenesvatn:

Normal vannstand	kote	190,72
Øvre grense	kote	192,72
Nedre grense	kote	176,22
Reguleringshøyde		16,5 m

Reguleringsgrensene skal betegnes med faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

2.

Når vannstanden i Byrkjenesvatn vil overstige kote 192,72 (overløpets krone) åpnes lukene litt etter litt slik at vannstanden ikke overstiger denne høyde uten at tømmelukene er helt åpne. Ved vannslippingen skal ellers has for øye at de hittidige flomvassføringer i Goddalselva og i Tordalselva nedenfor kraftstasjonen så vidt mulig ikke forøkes. Heller ikke må de naturlige lavvassføringer sammesteds forminskes til annen manns skade. — For øvrig foregår vannslippingen etter Strandebarm kommunale elektrisitetsverks behov.

3.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende regjeringsdepartement. Hovedstyret for Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen kan bestemme hvor damvokteren skal bo og at han skal ha telefon i sin bolig.

4.

Det skal påses at flomløpene ikke hindres av is eller lignende samt at dammene til enhver tid er i god stand.

Det skal føres protokoll over manøvrering og avleste vannstander samt observeres og noteres om det forlanges regnmengder, temperatur m. v. Av denne protokoll sendes ved utgangen av hvert kvartal avskrift til Hovedstyret for Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen.

5.

Mulig tvist om dette reglements forståelse blir å avgjøre av vedkommende regjeringsdepartement.

6.

Forandringer i dette reglement kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.»

Departementet skal bemerke:

Som det fremgår er Byrkjenesvatn regulert ved 3 m senking i 1915 i henhold til ekspropriasjonstillatelse etter den gamle vassdragslovs § 25. I henhold til uttalelse fra Vassdragskommisjonen ble det den gang antatt at reguleringen kom inn under unntagelsesbestemmelsen i § 2 i reguleringsloven av

1911, og at konsesjon derfor var unødvendig. I 1951 ble Byrkjenesvatn oppdemmet 2 m. Hovedstyret uttaler under henvisning til reguleringslovens § 3 pkt. 2 at denne regulering så vidt skjønnes ikke var konsesjonspliktig. Departementet kan ikke være enig i dette. Det er utvilsomt at det ved den nevnte regulering ble tilveiebragt et reguleringsmagasin i egentlig forstand, og konsesjonsplikt inntrer da i henhold til lovens § 3 siste ledd uten hensyn til størrelsen av kraftøkingen. Departementet antar at den konsesjon som meddeles nå også må omfatte den nevnte 2 m oppdemning, og anbefaler dette tatt inn som en forutsetning for konsesjonen. Kraftøkingen ved de konsederte reguleringer vil da bli noe høyere enn Hovedstyret har regnet med. Manøvreringsreglementet gjelder etter Hovedstyrets forslag de samlede reguleringer, og noen endring i dette er unødvendig.

Departementet antar ellers at lovens vilkår for å gi de søkte reguleringer og overføringer er oppfyllt, og en vil rå til at tillatelse blir gitt på de vilkår som er foreslått av Hovedstyret.

Videre vil departementet rå til at det fastsettes manøvreringsreglement som gjeldende inntil videre i samsvar med Hovedstyrets forslag.

Industridepartementet

tilrår:

1. I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 tillates Strandebarm kommunale elektrisitetsverk å foreta reguleringer og overføringer i Tordalsvassdraget i Hordaland fylke i samsvar med søknad av 25. september 1956 med bilag fra Strandebarm kommune og på de vilkår og under den forutsetning som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 22. november 1957.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement for de samlede reguleringer og overføringer i Tordalsvassdraget som gjeldende inntil videre i samsvar med det forslag som er tatt inn i ovennevnte tilråding fra Industridepartementet.

40. Christiania Spigerverk.

(Endring av planene og vilkårene for tillatelse til å overføre Nipevatn til Svelgenvassdraget.)

Kgl. resol. av 20. desember 1957.

Ved Kronprinsregentens resolusjon av 6. juli 1957 fikk Christiania Spigerverk tillatelse til å overføre Nipevatn til Svelgenvassdraget, Sogn og Fjordane fylke, på nærmere vilkår.

Ved brev av 18. juli 1957 til Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har Christiania Spigerverk søkt om godkjennelse av en planendring for utførelsen av overføringene.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i brev av 27. november 1957 avgitt følgende uttalelse vedkommende søknaden:

«Fra Christiania Spigerverk er innkommet følgende søknad, datert 18. juli d.å. m/bilag:

«Under henvisning til vår søknad av 10. september 1956 og 21. mai 1957 med deretter meddelt tillatelse for overføring av Nipevann til Svelgsvassdraget tillater vi oss herved å søke om godkjennelse av en planendring for utførelse av det angjeldende projekt.

De opprinnelige planer som oppsitterne langs Førdeelven har gitt sitt samtykke til og som er lagt til grunn for overføringstillatelsen, gikk ut på å overføre Nipevann gjennom en tunnel ved A til vannet vestenfor, som igjen har avløp i Vestre elv til vann 7 (se vedlagt skisse nr. B-4759-A). Fra Vestre elv skulle vannet tas til vann 6 ved hjelp av en dam og tunnel ved B.

Oppmålingene som projektet bygget på, var foretatt i 1932, som rent orienterende undersøkelser. Det viste seg da en tok til med stikning av trase for tunnel ved B, at denne måtte munne ut lenger opp i dalen enn opprinnelig forutsatt, hvis ikke dammen skulle bli for høy. Videre ville det bli en kraftig forskjæring. Traseen var ganske sikkert riktig valgt etter den tids forhold (håndboring og minst mulig transport til anlegget). I dag med helikoptertransport og hardmetall, vil en heller velge en noe lenger tunnel fremfor en kraftig forskjæring, hvor en foruten å måtte fjerne store masser for hånd, også ville få et utpreget snøhull om vinteren.

Selv om en la påhugget bare 0,5 m over vannstanden i vann 6, ville tunnelen bli ca. 450 m lang. Tippforholdene ville bli vanskelige, særlig etter isen legger seg om høsten. Videre ville inntaksforholdene bli usikre, da det viser seg at elven som renner ut i vann 7, fører mye grus og stein med seg.

Det ble derfor stukket for et nytt projekt, nemlig å gå inn i den bratte fjellveggen mellom vann 6 og 5, gå under nordkant av vann 6 og munne ut i vann 7. Vann 7 måtte da oppdemmes et par meter for at det ikke skulle bunnfryse. Det er nemlig meget grunt på grunn av stein og grus som elven har ført med seg.

Denne tunnelen ville bli ca. 540 m lang, men ville ha følgende fordeler i forhold til de opprinnelige projekter:

1) Ingen forskjæring og en høy, kort tipp som vil bli lett å holde ren for snø.
2) Det blir enkelt å få borrvann i tunnelen.
3) Bedre og sikrere inntaksforhold, da dammen ved de opprinnelige projekter ville bli fylt av stein og grus, foruten at dalføret er en snøsamler. (Da målingene for nærværende plan ble tatt i slutten av juni, var snødybden ved det projekterte damsted ca. 4—5 m).

4) Nedslagsfeltet vil øke med ca. 0,5 km².

En annen stor fordel ved dette projektet er at det åpner adgang til å ta inn nye nedslagsfelter som ellers ikke kunne nyttes, da vann 7 ligger ca. 25 m lavere enn 6. Dette gjelder:

1) Området omkring vann 8 som har et nedslagsfelt på ca. 1,5 km². Dette har i dag sitt avløp til Førdedalen, men kan med en tunnel på 300 m føres over til vann 7.
2) Nedslagsfeltet omkring vannene 9 og 10 kan føres over til vann 8 ved en tunnel på ca. 500 m.

En kan da slippe å slå tunnelen ved A, samtidig som en kan utnytte nedslagsfeltet til utløpet fra vann 9. Dette betyr en ytterligere økning på 2,7 km².

Vi tillater oss herved å søke om godkjennelse av ovenfor skisserte planendring, som altså omfatter:

— Overføring av vannet i Vestre elv og vann 7 til vann 5 innbefattet bygning av en dam ved nordenden av vann 7. Denne løsning erstatter dam ved «B» og tunnel derfra til vann 6.

— Overføring av Nipevann samt vannene 10, 9 og 8 til vann 7 og derfra til vann 5. Nipevann blir dermed overført via vannene 9, 8 og 7 m. v. til Svelgsvassdraget istedenfor via tunnel ved «A». Dam må bygges ved «C», omtrent som tidligere forutsatt.

De 7 oppsitterne langs Førde-elven har etter forløpige forhandlinger ikke gitt sitt samtykke til denne planendring. Grunnen til deres motstand skyldes ikke at de i og for seg har noe imot planendringen, men det forhold at de ikke seg imellom kan bli enige om fordelingen av den tilbudte engangsgodtgjørelse. De lever i trange forhold, og er til dels bitre på hverandre på grunn av årtier gamle urettferdigheter. Vi tør ikke gjøre regning med at vi kan bringe dem til enighet, og må derfor anmode om at ekspropriasjon blir foretatt i den utstrekning Vassdragsvesenet finner dette nødvendig. I den anledning ønsker vi å understreke at den nevnte planendring bare i uvesentlig grad vil endre de tidligere vannforhold i Førde-elven i forhold til hva bøndene allerede har gått med på.

Vi tør håpe på hurtigst mulig behandling av denne sak, da krafttilførselen til våre fabrikkanlegg i Svelgen på denne måte vil kunne økes betydelig i forhold til tidligere projekt.»

Søknaden har vært kunngjort i Norsk lysingsblad 29. juli og 6. august d. å. (nr. 172 og 179), og har vært forelagt distriktet på vanlig måte. I ekspedisjon til fylkesmannen i Sogn og Fjordane av 25. juli d. å. ba Hovedstyret om at ordføreren i Davik måtte forelegge saken for grunneierne.

Fra fylkesmannen i Sogn og Fjordane mottok man følgende brev om denne sak, datert 20. august d. å.:

«Med brev herfrå av 1. august d. å. vart saka sendt ordføraren i Davik og ordføraren i Bremanger med oppmoding om å ta saka opp til førehaving i samsvar med Hovudstyret sitt skriv.

I vedlagte skriv av 16. august d. å. melder ordføraren i Davik at grunneigarane etter tingingsmøtet har gått med på at Christiania Spigerverk skal få endre planane om overføring av Nipevatn. Vedlagt fylgjer underskrive dokument i original.

Etter dette går ein ut frå at det ikkje er naudsynt med vidare handsaming av saka her.»

Den vedlagte erklæring, datert 15. august 1957, lyder:

«Vi underskrivne oppsitjarar i Førde godtek den planendring som er skrive om til ordføraren i Davik, frå Christiania Spigerverk dagsett 18. juli 1957, om overføring av Nipevatn til Svelgenvassdraget, slik at det ikkje er turvande med ekspropriasjon.

Dette på vilkår at den gamle kontrakt vert overhaldi fullt ut.»

Senere innkom følgende brev fra fylkesmannen, datert 11. oktober 1957:

«Ein viser til brev herfrå av 20. august 1957 og etter det som vart meldt i dette brevet skulle spørsmålet om planendring vere i orden. For orden skuld skal ein likevel melde at Bremanger kommunestyre og Davik kommunestyre har hatt saka opp til førehaving Bremanger kommunestyre har i møte 23. august d. å. gjort slikt vedtak:

> ««Søknad frå Christiania Spigerverk om konsesjon til overføring av Nipevatn m. v. til Svelgenvassdraget.
>
> Vedtak:
>
> Heradstyret vil rå til at omsøkte konsesjon vert gjeven.»»

Davik kommunestyre har i møte 5. oktober 1957 gjort slikt vedtak:

> ««Skriv frå fylkesmannen og Christiania Spigerverk ved Vassdragsvesenet om overføring av Nipevatn til Svelgenvassdraget. Samrøystes vedtak:
>
> Davik kommunestyre godkjenner planendringa med overføring av Nipevatn i samsvar med skriv av 18. juli 1957. Vi viser til vedtak i møte 6. desember 1956.»»

Fra de berørte rettighetshavere i Førde har man mottatt gjenpart av følgende brev til Christiania Spigerverk, datert 12. oktober 1957:

«Vi har mottatt Spigerverkets brev av 21. september.

Alle vi underskrevne grunneiere uttaler vår forbauselse over brevets innhold.

Vi kan hverken finne at vi har sagt oss enige i grunnlagstallene for nedslagsfeltene eller i de godtgjørelsene som overing. Hysing fremkastet på møtet i Førde 9. juli 1957. Angivelig skal alle de i Deres brev nevnte grunneiere ha vært til stede 9. juli. Det er ikke riktig.

Vår erklæring av 15. august 1957 inneholder ikke noe annet enn en godtaking av en plan og imøtekommende innrømmelse slik at Spigerverket ikke behøver gå til rettslig ekspropriasjon, men ikke igangsettelsestillatelse eller godkjennelse av godtgjørelser.

Vi vil derfor straks protestere mot brevet når det søker å bekrefte et angivelig godtatt salg av vatn «7—8—9».

Vi vil ha nye forhandlinger og mener at her må finnes en minnelig ordning uten kostnader til rettslig ekspropriasjonsskjønn. Dette skulle begge parter være tjent med.

Under befaring den 1. oktober 1957 foretatt av grunneierne Tollef Førde og Karl M. Førde sammen med Asbjørn Nyvoll og ing. Erik Ræstad, ble det konstatert at innslag for tunnel til vatn 8 fra vatn 7 var igangsatt uten eiernes tillatelse. Dette protesterer vi mot og forlanger straks saken brakt i full orden.»

Inspektøren for ferskvannsfisket uttaler i brev av 10. august 1957:

«Saken har vært forelagt konsulenten for ferkvannsfisket i Vest-Norge som i påtegning av 7. august d. å. har uttalt følgende:

> ««Går med vedlegg tilbake til herr Inspektøren for ferskvannsfisket idet jeg viser til min tidligere uttalelse i saken av 11. januar 1957. Jeg tør anbefale at de samme betingelser blir pålagt konsesjonæren som foreslått i nevnte uttalelse. Det søkes nå riktignok å regulere andre vatn, istedenfor Nipevatn og Øvrevatn, vatn nr. 6, 7, 8 og 9, samt å overføre en noe større del av nedslagsfeltet av elva som fører til Førde. Det blir imidlertid ingen prinsipielle forandringer i virkningen på fisket.»»

Jeg slutter meg til denne uttalelse.»

Hovedstyret skal bemerke:

Christiania Spigerverk fikk ved Kronprinsregentens resolusjon 6. juli d. å. tillatelse til å overføre Nipevatn m. v. til Svelgenvassdraget. Planen gikk ut på først å overføre Nipevatn til en mellomliggende elv som så skulle sperres ved en dam og føres i tunnel over til Svelgenvassdraget. Videre undersøkelser har imidlertid vist at denne plan har store svakheter. Tunnelen til Svelgenvassdraget blir lengere enn antatt, den mellomliggende elv — Vestre elv — er sterkt materialførende og landskapets topografi er slik at tunnelens forskjæring vil medføre store snøulemper og ellers blir tippforholdene vanskelige.

Spigerverket søker derfor nå om tillatelse til å endre planene slik at tunnelinntaket i Vestre elv legges i et vatn — Vatn 7 — som samtidig vil tjene som klarebasseng. Dette vatnet forutsettes hevet et par meter for at det ikke skal bunnfryse. — Når inntaket i Vestre elv legges til Vatn 7, er det rasjonelt samtidig også å endre planen for så vidt angår overføringen av Østre elv (elva fra Nipevatn). Man får et mere konsentrert anleggsområde ved å legge inntaket for overføringstunnelen i Vatn 9 som ligger ca. 2 km nedenfor Nipevatn. Vatn 10 har etter det foreliggende avløp til dette vatn. Et mellomliggende vatn — Vatn 8 — som nå har avløp til Førdedalen, kommer da naturlig med i overføringen, og resultatet vil være både en teknisk sett bedre løsning og en viss øking av det overførte felt. (I søknaden var det nye felt angitt til 4,7 km^2. Målinger har siden vist at feltøkingen blir 2,98 km^2, jfr. tegning L. nr. 6072 fra Bremanger Smelteverk.)

Grunneierne har gitt sitt samtykke til planendringen, jfr. erklæring av 15. august 1957, og Hovedstyret antar at betingelsene for at tillatelse kan gis, avgjort er til stede. Det forutsettes da at den nye avtale med grunneierne ikke kommer til å omfatte årlige godtgjørelser eller andre vederlag som, når leieforholdet mellom staten og Christiania Spigerverk utløper i 1995, må betraktes som en heftelse på anlegget.

Grunneiernes uttalelse i brevet av 12. oktober d. å. gjelder så vidt skjønnes selve godtgjørelsen for rettighetene, og svekker ikke den del av det tidligere gitte samtykke til overføringen som har betydning i denne sammenheng. Da man antar at den nye plan fra et teknisk og driftsmessig synspunkt langt er å foretrekke fremfor den tidligere, og da skadevirkningene ikke endres vesentlig, vil man tilrå at saken behandles som en planendring.

En slik planendring vil medføre at betingelsenes post 16, siste periode, ikke stemmer. Den bør derfor forandres til:

«Oppdemmingsgrensene for inntakene i de overførte elver (vatn) skal betegnes ved tydelige fastmerker som det offentlige godkjenner.»

Sakens dokumenter følger vedlagt.
Behandlet i møte 26. november 1957.»

Departementet antar etter de opplysninger som er gitt om fordelene ved planendringen at søknaden herom bør innvilges, idet konsesjonsvilkårenes post 16 endres overensstemmende med hovedstyrets forslag.

En forutsetter at en eventuell ny avtale mellom Christiania Spigerverk og grunneierne ikke inneholder bestemmelser som kan betraktes som heftelse på anlegget når det i 1995 går over til staten.

Industridepartementet

tilråder:

1. Planen for den i tillatelse for Christiania Spigerverk av 6. juli 1957 tillatte overføring av Nipevatn til Svelgenvassdraget, endres slik som angitt i brev av 18. juli 1957 fra Christiania Spigerverk til Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet.
2. Post 16, 1. ledd, annet punktum i vilkårene for ovennevnte tillatelse endres slik som anført i Industridepartementets tilråding av 20. desember 1957.

41. Osen og Roan Kraftlag A/L.

(Tillatelse til regulering av Øvre og Nedre Skjærlivatn i Vikvassdraget i Osen og Roan herreder.)

Kgl. resol. av 20. desember 1957.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i brev av 28. november 1957 gitt følgende uttalelse til departementet i anledning av en søknad av 28. mai 1956 fra Osen og Roan Kraftlag A/L om tillatelse til regulering av Øvre og Nedre Skjærlivatn i Vikvassdraget i Osen og Roan herreder i Sør-Trøndelag fylke:

«Fra Osen og Roan Kraftlag er innkommet følgende søknad datert 28. mai 1956:

«Osen og Roan Kraftlag tillater seg ærbødigst å søke om konsesjon på regulering av de to Skjærlivatn:

1. Nedre Skjærlivatn ved å demme dette opp til kote 240,5 samt senke dette til kote 230,5. Vanlig vst. er kote 232,3 m o. h. 0-plan som for Fm. ved dam Nedre Vikvatn.
2. Øvre Skjærlivatn ved å demme dette opp til kote 255,0 samt senke dette til kote 248,0. Vanlig vst. er kote 250,0 i stedlig 0-plan.

Magasinstørrelsene blir for Nedre Skjærlivatn 3,3 mill. m³ og for Øvre Skjærlivatn ca. 3,0 mill. m³.

Omkring begge sjøer finnes ikke dyrket mark. Terrenget består av snaufjell og myr. Rent unntakelsesvis finnes noe spredt nåleskog. Fiske drives ikke. Fløtning foregår heller ikke. Veger finnes ikke i nærheten av sjøene.

Reguleringen må oppfattes som en fortsettelse av Viksvassdragets regulering for å skaffe øket vannføring til Vik Kraftverk.»

I brev til ansøkeren av 4. juni 1956 og 21. januar 1957 ba Hovedstyret søknaden supplert med forslag til manøvreringsreglement og ytterligere opplysninger om kostnadsoverslag og innvunnet vannkraft.

Det innkom svar datert 19. desember 1956 og 4. februar 1957. Det regnes her med at den regulerte vassføring vil øke med 0,35 m³/sek. fra 0,47 til 0,82 m³/sek. og den tilsvarende kraftøkning er beregnet til 410 nat.-HK i Vik kraftverk. Dette oppgis å arbeide på ca. 88 m fallhøyde.

Forslaget til manøvreringsreglement lyder slik:

«1. Tappingen som skjer gjennom bunnlukene bestemmes av Osen og Roan kraftlag, men reglene for tappingen må godtas og nærmere bestemmes av Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen.
2. Når vann går over overløpet på dammene, må lukene være stengt.
3. Vannstanden i Skjærlivannene blir å avlese etter pålegg av Vassdragsvesenet.
4. Til å forestå manøvreringen av lukene brukes norsk statsborger som skal godtas av vedk. departement.
5. Mulige tvister om fortolkningen av tappingsreglementet avgjøres av vedk. departement.»

I siste brev finnes også følgende opplysning om Øvre Skjærlivatn:

«Øvre Skjærlivatn er omgitt av snaufjell. Det finnes inne i bukter og under berghammere enkelte furu- og grantrær. Fiske drives kun på grunn av den vanskelige adkomst rent unntagelsesvis av sportsfiskere.»

I brev av 13. april d. å. korrigerer kraftlaget magasinoppgaven til 3,6 mill. m³ for Nedre Skjærlivatn. Samtidig opplyses at Øvre Viksvatn og Granhølvatn er demmet til kote 107 som gir et magasin på tilsammen 4 mill. m³.

Etter de innsendte tegninger ligger bunntappeluke for Nedre Skjærlivatn på kote 230. Overløpet på høyre side ligger på kote 240,5 (H. R. V.) og er ca. 40 m langt.

Ved Øvre Skjærlivatn ligger tilsvarende terskelen for bunnløpet på kote 248 (L. R. V.) og flomløpet på kote 255 (H. R. V.) og har en bredde av 15 m. Dammens lengde blir ca. 75 m.

Høyesterettsadvokat Nils M. Vaagland søker i brev av 26. januar 1957 om tillatelse til — slik som ved den tidligere regulering av Øvre Viksvatn og Granhølvatn — å innstevne eiere og rettighetshavere på den måte som er foreskrevet for visse almenningssaker. De eiere og rettighetshavere de har kjennskap til vil bli stevnet direkte.

Brevet slutter slik:

«Forholdene vedrørende disse vann er som for Øvre Vikvatn og Granhølvatn, at det ikke foreligger full oversikt over mulige rettighetshavere. Det kan være spørsmål om trafikkinteresser og beiterettigheter o. l.»

Da det ikke var på det rene hvilken lov saken ble å behandle etter er den forelagt distriktet etter begge.

Reguleringssøknaden er kunngjort i Norsk lysingsblad 13. og 20. april 1957 (nr. 88 og 92). Det har vært rykket inn kunngjøring i «Adresseavisen» og «Arbeideravisa», Trondheim og dokumentene har vært utlagt til gjennomsyn for de interesserte i Bessaker og Steinsdalen poståpnerier i tiden 22. mai til 22. juni d. å.

Roan herredstyre har i møte 30. april 1957 fattet følgende enstemmige vedtak:

«Da formålet med den omsøkte konsesjon er å skaffe reguleringsvatn for produksjon av elektrisk energi til bruk i A/L Osen og

Roan kraftlags forsyningsområde i Osen og Roan, har Roan kommune intet å innvende, stiller ingen betingelser og anbefaler at konsesjon blir gitt.»

Osen herredstyre har behandlet saken slik i møte 4. mai 1957:

«Søknad fra Osen og Roan kraftlag om regulering av Øvre og Nedre Skjærlivatn samt om konsesjon for et høgspent elektrisk anlegg.
Ordføreren foreslo: Kommunen anbefaler konsesjon på regulering av Øvre og Nedre Skjærlivatn.
Lars Nesmo foreslo: Saken utsettes og en ber kraftlaget legge fram en plan med kostnadsoverslag for hva en overføringslinje fra Nord-Trøndelag vil koste og om en derved kan få nok og like billig kraft som ved regulering av Vikvassdraget. De pengene som laget disponerer må brukes til utbygging av linjenettet til Skjervøyene og andre steder.
Ved voteringen vedtokes Lars Nesmos forslag med 11 mot 6 stemmer.
Enstemmig vedtokes å anbefale konsesjon for et høgspent elektrisk anlegg til Skjervøyene.»

Sør-Trøndelag elektrisitetsverk uttaler i påtegning av 6. juni 1957:

«Vi har ikke noe å bemerke til søknaden og vil anbefale at konsesjon blir gitt.»

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag slutter seg til denne uttalelse, jfr. påtegning av 11. juni d. å.

Osen herredstyre har behandlet saken i nytt møte 15. juni i år og fattet følgende enstemmige vedtak:

«På grunnlag av de opplysninger som styreformannen og driftsbestyreren i Osen og Roan kraftlag nå har gitt, vil Osen kommunestyre anbefale at det blir gitt konsesjon på regulering av Øvre og Nedre Skjærlivatn.»

Vedtaket er oversendt gjennom Sør-Trøndelag fylke som under 1. juli d. å. viser til sin ekspedisjon av 11. juni s. å.

Inspektøren for ferskvannsfisket viser i sitt brev av 24. september d. å. til følgende uttalelse fra konsulenten for ferskvannsfisket i Trøndelag datert 5. s. m.:

«Jeg har i sommer foretatt befaring av Vikvassdraget og foretatt en del fiskeriundersøkelser.
Ø. og N. Skjærlivann har bare ørret av god og middels god kvalitet. Gytemulighetene må sies å være forholdsvis dårlige. De vil bli endel forverret etter reguleringen idet utfallselvene faller bort som gyteplasser. Næringsmulighetene vil den første tid antakelig bli bedre, men senere innstille seg på et lavere nivå. Gammarus, som nå finnes i begge vann vil antakelig bli borte og miste sin betydning som næringsdyr for fisken.
Garnfisket vil bli noe vanskeliggjort etter oppdemmingen av vannene, men det er begge steder flere steder myrstrekninger som også etter oppdemming vil kunne gi gode garnplasser.

Jeg vil etter dette tilrå at en tar med følgende bestemmelser i konsesjonsbetingelsene for Skjærlivannene:
1. Konsesjonæren tilpliktes de 5 første år etter at reguleringen er iverksatt å bekoste utsetting av 500 ensomrige settefisk av ørret i N. Skjærlivann og 1 000 stk. i Ø. Skjærlivann, eller et tilsvarende antall yngel dersom settefisk ikke kan skaffes.
2. Konsesjonæren skal bekoste de fiskeribiologiske undersøkelser vedkommende departement måtte finne nødvendig å foreta med års mellomrom i vassdraget.
3. Etter utsettingen av settefisk de 5 første år etter reguleringen, tilpliktes konsesjonæren å bekoste utsetting av settefisk av ørret i den utstrekning Inspektøren for ferskvannsfisket finner nødvendig.»

Fiskeriinspektøren foreslår følgende bestemmelse tatt inn i konsesjonsvilkårene:

«Til fremme av fisket i vassdraget plikter konsesjonæren årlig å sette ut settefisk og/eller yngel etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.
Om departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i de vannområder som berøres av reguleringen, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.
Konsesjonæren plikter å rydde de neddemte områder for trær og større busker, og etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement, også å foreta finrydding av begrensede områder av hensyn til garnfiske og lignende.»

Det er ikke innkommet noen uttalelser etter utleggingen.

Hovedstyret skal bemerke:
Ved Kronprinsregentens resolusjon av 3. februar 1956 fikk Osen og Roan Kraftlag A/L tillatelse til å regulere Øvre Vikvatn og Granhølvatn i Vikvassdraget henholdsvis ved 8 m oppdemning og 5 m senkning mellom kotene 97,0 og 110,0 og 6,5 m oppdemning og 1,5 m senkning mellom kotene 102,0 og 110,0, jfr. Meddelte vassdragskonsesjoner for 1956, s. 21—28. Manøvreringsreglement ble fastsatt samtidig som gjeldende inntil videre.
Vik kraftanlegg nytter fallet mellom Øvre og Nedre Vikvatn, som, etter hva man tidligere regnet med, utgjør ca. 87,4 m brutto. Maskininstillasjonen er på 1 600 turbin-HK.
Forsyningsområdet teller henved 2 500 mennesker og det er flere ganger ytet statsstøtte til anlegget og fordelingsnett. Således er i årene 1949—54 gitt tilsammen kr. 1 675 000 og ved Kronprinsregentens resolusjon av 16. november 1956 en tilleggsstønad på kr. 75 000. Videre ble gitt ytterligere tilsammen kr. 535 000 til linjebygging, jfr. Kronprinsregentens resolusjon av 22. februar og 26. juli d. å. Det er også inne søknad om enda et beløp på kr. 475 000 for fremføring av strøm til de innbyggere som ennå ikke har sådan.

Reguleringsarbeidene for Skjærlivatna er beregnet å koste ca. kr. 285 000.

Den konsederte regulering er av Hovedstyret beregnet å ville gi en regulert vassføring på 0,6 m³/sek. tilsvarende ca. 700 nat.-HK i det utbygde fall. Installasjonen kan følgelig nytte en større regulering og kraftlaget søker nå om tillatelse til å regulere Øvre Skjærlivatn 7,0 m mellom kotene 255,0 og 248,0 ved 5,0 m oppdemning og 2,0 m senkning. Nedre Skjærlivatn søkes regulert 8,2 m opp og 1,8 m ned, ɔ: reguleringshøyde 10,0 m mellom kotene 240,5 og 230,5. Det herved innvunne magasin på 6,6 mill. m³ vil etter Hovedstyrets beregninger gi en vassføringsøking på 0,27 m³/sek. tilsvarende 315 nat.-HK i Vik kraftverk.

Skader og ulemper.

Ifølge ansøkerens opplysninger finnes ikke dyrket mark rundt sjøene og terrenget består av snaufjell og myr og rent unntaksvis noe spredt nåleskog. Videre er opplyst at det ikke foregår fløtning i vassdraget, og veger finnes ikke i nærheten. Andre opplysninger er ikke innkommet og man kan derfor gå ut fra at den grunn som neddemmes er av liten verdi. Visse transport- og beiteinteresser kan muligens bli berørt.

Ifølge fiskerikonsulentens uttalelse er det bare ørret i Øvre og Nedre Skjærlivatn og av god og middels god kvalitet. Det går fram av uttalelsen at fiskebestanden vil lide skade ved reduserte gyte- og næringsmuligheter.

Inspektøren for ferskvannsfisket finner skadevirkningene så pass betydelige at han foreslår pålagt regulanten visse forpliktelser om fremme av fisket og utøvelsen av det i vassdraget.

Under disse omstendigheter antar Hovedstyret at den omsøkte regulering må ansees konsesjonspliktig i medhold av reguleringslovens § 3, nr. 2 litr. b og at den derfor må bli å behandle etter denne lov, jfr. Hovedstyrets bemerkninger til nevnte paragraf i brev av 18. desember 1954 vedrørende «Revisjon av vassdragsreguleringsloven m. v.»

Hovedstyret finner at betingelsene etter samme lovs § 8, pkt. 1 for å gi tillatelse er til stede og anbefaler søknaden innvilget på de i vedlagte utkast oppstilte betingelser. Ved utformingen av disse har man bygd på dem som gjelder for kraftlagets tidligere regulering i vassdraget.

Om betingelsene bemerkes:

Konsesjonstiden, post 1,

foreslåes som ved den forrige tillatelse satt til 50 år fra det tidspunkt kraftverket ble satt i drift, altså fra 25. oktober 1952 med rett for staten til å kreve reguleringsanleggene m. v. avstått uten godtgjørelse ved utløpet av konsesjonstiden.

Innløsningsrett, post 2,

er betinget i det 35. og 45. år etter 25. oktober 1952.

Årlige avgifter, post 3.

Ved tillatelsen av 3. februar 1956 er fastsatt lovens minimumssatser både til stat og kommuner. Hovedstyret foreslår samme satser også anvendt her.

Opprettholdelse av fiske, post 12.

Hovedstyret foreslår oppstilt samme vilkår vedrørende fisket som ved den forrige tillatelse. Det er i det vesentlige i samsvar med Fiskeriinspektørens nå fremlagte forslag.

Forslag om rydding av hensyn til fisket er tatt opp i etterfølgende vilkår.

Rydding, post 13.

Av hensyn til utseendet foreslåes området som demmes ned ryddet for trær og større busker av nærmere angitt størrelse. Videre foreslåes begrenset finrydding av hensyn til fisket.

De øvrige betingelser går man ut fra ikke trenger nærmere omtale.

Manøvreringsreglement.

Utkast til reglement for den samlede regulering i vassdraget vedlegges.

Hovedstyret har intet å innvende mot at eiere og rettighetshavere innstevnes til skjønn på den måte som er foreskrevet for visse almenningssaker, men forutsetter, som høyesterettsadvokat Vaagland sier, at de man har kjennskap til stevnes direkte.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte 26. november 1957.»

Hovedstyrets utkast til konsesjonsvilkår er sålydende:

1.

Reguleringskonsesjonen gis for et tidsrom av 50 år regnet fra 25. oktober 1952.

Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras.

De utførte reguleringsanlegg eller andel deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vannfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Ved utløpet av den i reguleringskonsesjonen fastsatte tid har staten rett til å kreve avstått uten godtgjørelse reguleringsanleggene med tilliggende grunn og rettigheter og med

de bygninger og andre innretninger som er oppført av hensyn til reguleringen. Hvilke bygninger og innretninger staten kan forlange avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

Hvis staten ikke vil overta anleggene og der heller ikke oppnås enighet om ny reguleringskonsesjon, plikter eieren etter forlangende av vedkommende regjeringsdepartement å fjerne anleggene.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

I det 35. år etter 25. oktober 1952 skal staten kunne innløse reguleringsanleggene. Benytter staten seg ikke herav skal den i det 10. år deretter ha samme adgang. Bestemmelsen om innløsning må være meldt reguleringsanleggenes eier 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne under hensyn til at grunnstykker og rettigheter samt vannbygningsarbeider og hus har en verdi svarende til hva de bevislig har kostet ved ervervelsen med fradrag for amortisasjon etter en amortisasjonstid av 50 år. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Anleggene skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn på statens bekostning.

Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

3.

For den øking av vannkraften som ved reguleringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,10 pr. nat.-HK.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 0,10 pr. nat.-HK.

Økingen av vannkraften beregnes på grunnlag av den øking av vassdragets lågvassføring som reguleringen antas å ville medføre ut over den vassføring som har kunnet påregnes år om annet med den tidligere bestående regulering. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinene utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lågvassperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal anses som den ved reguleringen innvunne øking av vannkraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntrer etter hvert som den ved reguleringen innvunne vannkraft tas i bruk.

Avgiftene har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

4.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 2 og kontroll med vannforbruket, samt angående avgivning av kraft jfr. post 19 skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

5.

Arbeidet må påbegynnes innen 2 år og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år fra resolusjonens datum.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

6.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere som har norsk innføds- eller statsborgerrett.

Vedkommende myndighet kan dog tillate unntagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50 — femti kroner — for hver person.

7.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anleggene anvende norske varer for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den

utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevd.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

8.

Forsikring tegnes fortrinsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse hvis særlige hensyn foreligger.

9.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeid eller pålegges noen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med sin virkelige verdi, beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbu for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øyemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende departement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige legehjelp.

11.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet. Bestemmelsen i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.

12.

Til vedlikehold av fisket plikter konsesjonæren å sette ut yngel eller settefisk i reguleringsområdet etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Om departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i de områder som berøres av reguleringen, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.

13.

Det neddemte område ryddes for trær og busker som er over 1,5 m høye og/eller har over 8 cm stammediameter målt i en høyde av 25 cm over bakken. Gjenstående stubber skal ikke være over 25 cm høye.

Etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement skal foretas finrydding av begrensede områder av hensyn til fisket.

Ryddingen skal være fullført senest to år etter første neddemming av vedkommende areal.

14.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesveistyret bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier, bruer og kaier, hvor disse utgifter vil bli særlig økt ved anleggsarbeidet. Veier, bruer og kaier som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget.

15.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende forsorgskommune slike forsorgsutgifter som i vassdragsreguleringsloven er forutsatt dekket ved hjelp av fond i samsvar med reglene i lovens § 12, pkt. 7, 1. ledd og 2. ledds første og annet punktum.

16.

Konsesjonæren plikter å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med for-

nødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanleggene. Planene skal approberes av departementet. Anleggene skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Deres utførelse så vel som deres senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

17.

Vannslipningen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger. En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

18.

Reguleringsanleggenes eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser som i det offentliges interesse finnes påkrevd og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte reguleringsgrenser betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

19.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved reguleringen innvunne driftsvann er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Kraften avgis i den form hvori den produseres. Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet, hva enten ledningene tilhører reguleringsanleggenes eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av dem som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pst. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften istedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan så vel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5. år. Hvis eieren leier ut kraft og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne, kan kommunen eller staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft utas. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Unnlater anleggets eier å levere denne kraft uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveringen, plikter han etter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 1 pr. dag for hver kW som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til etter departementets bestemmelse å overta driften av anlegget for eierens regning og risiko såvidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

20.

Ved damanleggene skal der tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle uten at anleggenes eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Anleggenes eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

21.

For oppfyllelsen av de forpliktelser som ved anleggene eller deres drift pådras likeoverfor andre og for overholdelsen av de i konsesjonen fastsatte betingelser skal der stilles og til enhver tid opprettholdes sikkerhet for et beløp av kr. 1 000 etter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

22.

Reguleringsanleggenes eier underkaster seg de bestemmesler som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kon-

troll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av reguleringsanleggenes eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

23.

Alle heftelser som hviler på anleggene faller bort når de i henhold til reguleringskonsesjonen går over til staten.

24.

Det påhviler konsesjonshaveren i den utstrekning hvori dette kan skje uten særlige vanskeligheter og utgifter, å unngå ødeleggelser av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og steder som antas å ha vitenskapelig eller historisk betydning.

Hvis sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Landsforeningen for naturfredning i Norge i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonshaveren plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene i den utstrekning det er mulig uten uforholdsmessige omkostninger å dra omsorg for at de ferdige anlegg virker minst mulig skjemmende i terrenget.

Om disse bestemmelser gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

25.

Reguleringskonsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.

Hovedstyrets utkast til manøvreringsreglement for den samlede regulering av Vikvassdraget er sålydende:

1.

Reguleringsgrensene er:

Øvre Skjærlivatn:

Øvre kote	255,0
Nedre kote	248,0
Reguleringshøyde	7,0 m

Nedre Skjærlivatn:

Øvre kote	240,5
Nedre kote	230,5
Reguleringshøyde	10,0 m

Øvre Vikvatn:

Øvre kote	110,0
Nedre kote	97,0
Reguleringshøyde	13,0 m

Granhølvatn:

Øvre kote	110,0
Nedre kote	102,0
Reguleringshøyde	8,0 m

Høydene refererer seg til en bolt ved et vannmerke ved Nedre Vikvatn som er gitt høyden 17,00. Kraftstasjonens gulv har samme 0-plan høyden 21,65.

Reguleringsgrensene skal betegnes med faste og tydelige vannstandsmerker som godkjennes av Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet.

2.

Kraftlaget plikter å avgi til den ved Nedre Vikvatn drevne mølle tilstrekkelig vann til de tider da den ellers — dvs. uten ovennevnte regulering — kunne drives.

3.

Ved manøvreringen skal has for øye at vassdragets flomvassføring så vidt mulig ikke økes. Heller ikke må lågvassføringen nedenfor Nedre Skjærlivatn og Nedre Vikvatn forminskes til skade for andres rettigheter. For øvrig kan vannslippingen foregå etter kraftverkets behov.

4.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende departement.

5.

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende, og at reguleringsanleggene til enhver tid er i god stand. Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander. Videre skal observeres og noteres — om det forlanges — regnmengder og temperatur m. v. Avskrift av protokollen skal — hvis det forlanges — ved hver måneds utgang sendes til Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet.

6.

Mulig tvist om forståelsen av dette reglement blir å avgjøre av vedkommende departement.

7.

Forandringer i reglementet kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.

Departementet skal bemerke:

Ved Kronprinsregentens resolusjon av 3. februar 1956 fikk Osen og Roan Kraftlag A/L tillatelse etter reguleringsloven av 14. desember 1917 til regulering av Øvre Vikvatn og Granhølvatn i Vikvassdraget i Roan herred i Sør-Trøndelag fylke, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1956 s. 21 flg. Kraftlaget har med statsstønad bygd ut fallet mellom Øvre og Nedre Vikvatn i Vik kraftanlegg.

Som det fremgår er maskininstallasjonen i Vik kraftanlegg ikke fullt utnyttet med den nevnte tidligere regulering av Vikvassdraget, og kraftlaget søker nå om tillatelse til regulering av Øvre og Nedre Skjærlivatn i samme vassdrag.

Denne regulering omfatter regulering av Øvre Skjærlivatn 5,0 m ved oppdemning og 2,0 m ved senking, og av Nedre Skjærlivatn 8,2 m ved oppdemning og 1,8 m ved senking, og er av Hovedstyret beregnet å ville gi en kraftøking på i alt 315 nat.-HK i Vik kraftanlegg.

Ved reguleringen vil bli neddemt endel snaufjell og myr med litt spredt nåleskog rundt de to vatn. Videre må fisket i vassdraget antas å bli skadet. Transport- og beiteinteresser vil også muligens bli berørt.

Da skaden for fisket etter det opplyste må antas å bli av en viss almen betydning, og da reguleringen dertil naturlig må sees i sammenheng med den tidligere foretatte regulering, som er utført i henhold til reguleringsloven, antar departementet at Osen og Roan Kraftlag A/L vil trenge konsesjon etter lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 også til reguleringen av Øvre og Nedre Skjærlivatn i Vikvassdraget. Man viser særlig til lovens § 3, pkt. 2 b.

Etter det foreliggende antar departementet med hovedstyret at vilkårene etter reguleringslovens § 8, pkt. 1 er til stede for å gi slik reguleringstillatelse, og vil anbefale tillatelsen gitt i samsvar med hovedstyrets forslag.

Departementet slutter seg til hovedstyrets bemerkninger til de enkelte vilkår for tillatelsen. En er således enig i at avgiftene til staten og til kommuner begge settes til kr. 0,10 årlig pr. nat.-HK, jfr. vilkårenes post 3. Dette er samme avgiftssats som i kraftlagets tidligere reguleringskonsesjon i vassdraget.

I post 12 er tatt med vilkår om vedlikehold av fisket m. v. og i post 13 bestemmelser om rydding av neddemte arealer og om finrydding av begrensede områder av hensyn til fisket. De foreslåtte bestemmelser av hensyn til fisket er i det vesentlige i samsvar med forslaget fra Fiskeriinspektøren.

Post 15 i vilkårene om refusjon av forsorgsutgifter er gitt den utforming som nå er vanlig. Vilkåret er forutsatt å falle bort, dersom reguleringslovens § 12, pkt. 7 og de bestemmelser det der er henvist til i forsorgsloven av 19. mai 1900 blir opphevet.

Dersom reguleringstillatelsen blir gitt, vil departementet i medhold av bemyndigelse ved kgl. resolusjon av 28. juni 1946 gi den søkte tillatelse etter reguleringslovens § 16, pkt. 1, annet ledd til å nytte almenningsstevning til skjønn i anledning av tillatelsen.

Manøvreringsreglement for den samlede regulering av Vikvassdraget anbefales fastsatt i samsvar med hovedstyrets utkast som gjeldende inntil videre.

Industridepartementet

tilrår:

1. Osen og Roan Kraftlag A/L tillates i medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 å foreta en regulering av Øvre og Nedre Skjærlivatn i Vikvassdraget i Osen og Roan herreder i Sør-Trøndelag fylke, — i det vesentlige i samsvar med søknad av 28. mai 1956.

   Tillatelsen gis på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 20. desember 1957.
2. Det fastsettes som gjeldende inntil videre manøvreringsreglement for den samlede regulering av Vikvassdraget i samsvar med det utkast som er tatt inn i Industridepartementets nevnte tilråding.

42. Lyse kraftverk.

(Endring av planen for den tillatte regulering av Årdalsvassdraget m. v.)

Kgl. resol. av 20. desember 1957.

Med Stortingets samtykke fikk Lyse kraftverk ved kgl. resolusjon av 19. november 1948 tillatelse til regulering av Årdalsvassdraget og Stølsåen, Lysevassdraget og til overføring av Årdalsvassdraget til Stølsåen, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1948 s. 183 flg., St. prp. nr. 94 for 1948 og Innst. S. nr. 205 for 1948. Samtidig ble fastsatt manøvreringsreglement for reguleringen. Tillatelsen omfatter regulering av Nilsebuvann, Lyngsvann, Strandevann og Storetjern.

Tillatelsen er fornyet ved kgl. resolusjon av 22. okt. 1954, og videre ble planen for reguleringen og overføringen tillatt endret ved denne resolusjon. Planendringen ved resolusjonen av 22. oktober 1954 gjelder dog ikke de fastsatte reguleringsgrenser for de nevnte vatn.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i brev av

27. november 1957 gitt følgende uttalelse til departementet i anledning av en søknad av 17. august 1954 fra Lyse kraftverk angående en ny planendring og en korrigering av manøvreringsreglementet for reguleringen:

«Fra Lyse kraftverk er innkommet følgende søknad, datert 17. august 1954:

«Vedrørende regulering av Årdalsvassdraget, Stølsåna og Lysevassdraget.

Tillatelsen til å regulere de ovennevnte vassdrag, meddelt ved kgl. resolusjon av 19. november 1948, forutsetter dette manøvreringsreglement:

Reguleringsgrensene er følgende:

	Sommervannst m. o. h.	Øvre m.o.h.	Nedre m.o.h.	Oppdemning m.	Senkning m.	Reg.h. m.
Nilsebuvann	720,17	730,17	716,17	10,00	4,00	14,00
Lyngsvann	663,20	676,20	636,20	13,00	27,00	40,00
Strandvann	633,42	634,42	618,42	1,00	15,00	16,00
Storetjern	626,22	634,00	615,70	7,78	10,52	18,30

Idet vi viser til mottatte skriv fra Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen, Hovedstyret, av 10. desember 1951, tør vi søke om at manøvreringsreglementet blir endret til følgende:

Reguleringsgrensene er følgende:

	Sommer vannst. m. o. m.	Øvre m.o.h.	Nedre m.o.h.	Oppdemning m.	Senkning m.	Reg.h. m.
Nilsebuvann	721,40	731,40	717,40	10,00	4,00	14,00
Lyngsvann	663,40	676,40	636,40	13,00	27,00	40,00
Strandvann	633,60	634,60	618,60	1,00	15,00	16,00
Storetjern	626,40	634,60	615,70	8,20	10,70	18,90

Ovenfor er understreket de tall som må forandres. Vi begrunner endringen med følgende:

Pkt. 1.

Det ble høsten 1948 utført et presisjonsnivellement mellom Lysefjorden og Storetjern, likesom det foreligger et korrigert nivellement datert 10. januar 1949 for strekningen Storetjern—Strandevann—Lyngsvann og Nilsebuvann.

Som følge av disse nivellementer har vi måttet endre høydeangivelsen for samtlige vanns sommervannstand og har foretatt en tilsvarende endring av reguleringsgrensene for Nilsebu-, Lyngs- og Strandevann. For disse 3 vann er de konsederte reguleringshøyder imidlertid bibeholdt.

Pkt. 2.

For Storetjerns vedkommende søker vi om en økning av den øvre reguleringsgrense fra 634,00 til 634,60, samme høyde som for Strandevann. Herav utgjør 18 cm en økning som følger av de utførte nivellementer. Den resterende økning på 42 cm skyldes at de to vann kommuniserer og følgelig må ha samme øvre reguleringsgrense. Det må derfor formodentlig bero på en forglemmelse eller misforståelse når Storetjern i reguleringstillatelsen er oppført med en 42 cm lavere øvre reguleringsgrense enn Strandevann.

Herom tyder også følgende dokumentutdrag:

Lyse Kraftverks konsesjonssøknad av 12. april 1947, bilag 4.

S. 12:

««Overløpskronen (dvs. for Strandevannsdammen) forutsettes anbragt på kote + 634,00 dvs. 1 m over normal vannstand så flomvassføringen kan ledes inn i Strandevann.»» Det tilføyes at normal vannstand den gang ble antatt å være + 633.00.

S. 12:

««. . . . der vil måtte bygges en dam ved utløpet (dvs. av Storetjern) med overbeløp på + 635 m o. h. slik at en ikke risikerer å få flomoverløp fra Stølsåna denne veien.»»

Som det ses, har forutsetningen vært at vannstanden i Storetjern skulle kunne stige 1 m over overløpskronen på Strandevannsdammen.

Dette forhold ble det tatt hensyn til under de avholdte reguleringsskjønn. Vi refererer fra «Utskrift av rettsbok for Ryfylke herredsrett»:

Lyse Kraftverk, overskjønn 1950. Alminnelige skjønnsforutsetninger.

««Pkt. 3. . . . . rett til å heve vannstanden (dvs. i Strandevann) ved en fast overløpsdam med overløpskrone på kote 634,42 . . .»»

««Pkt 4. Det eksproprieres rett til å ha reguleringsdam i Storetjern uten fast overløp med øvre reguleringsgrense på kote 634,42 ikke som i manøvreringsreglement 634,00, idet eventuelle overløp går over dammen i Strandevann. Videre eksproprieres rett til å variere vannstanden, idet derved dannede reguleringsbasseng overensstemmende med det utferdigede manøvreringsreglement, idet Storetjern forutsettes senket ved trykksjakt til kote 615,70.»»

De senkings- og oppdemmingshøyder som vi har oppført i det endrede forslag til manøvreringsreglement, skulle i henhold til de foran gjengitte sitater, da svare til forutsetningene ved de avholdte ekspropriasjons- og reguleringsskjønn.»

Saken har vært forelagt distriktet, og følgende uttalelser er innkommet:

Forsand herredstyre gjorde i møte 5. mars 1955 slikt vedtak:

«Idet herredstyret går ut fra at de endrede senknings- og oppdemmingshøyder svarer til forutsetningene for de avholdte ekspropriasjons- og reguleringsskjønn anbefales søknaden innvilget.»

Årdal herredstyre vedtok i møte 11. mars 1955 samrøstes å tilrå at søknaden blir imøtekommet.

Rogaland fylkes elektrisitetskontor uttaler i påskrift 20. februar 1957:

«Lyse Kraftverk søker om å få endret reguleringsgrensene i sitt manøvreringsreglement for Nilsebuvatn, Lyngsvatn og Strandvatn. Forandringen skyldes at der ved presisjonsnivellement er konstatert at sommervannstand for disse vann er noe forskjellig fra det som er oppgitt i det tidligere manøvreringsreglement. Reguleringshøydene blir de samme som tidligere oppgitt og forutsatt ved ekspropriasjonsskjønnet. Der skulle således ikke bli noen forandringer i forutsetningen for dette.

Videre søkes der om å få øket den øvre reguleringsgrense for Storetjern fra kote 634 til 634,60 eller med 60 cm hvorav 18 cm som følge av nytt nivellement og 42 cm som følge av at tjernet skal kommunisere med Strandevatn. Dette siste er også etter forutsetningene for ekspropriasjonsskjønnet. Etter dette skulle der ikke være noe grunn for å motsette seg de omsøkte endringer og jeg tillater meg å anbefale søknaden innvilget.»

Fylkesmannen i Rogaland tiltrer i påskrift 22. februar 1957 elektrisitetskontorets anbefaling.

Hovedstyret skal bemerke:

Søknaden gjelder i første rekke en korreksjon av kotehøydene i post 1 i manøvreringsreglementet for Årdalsvassdraget m. v. fastsatt ved kgl. resolusjon 19. november 1948. Denne korrigering er nødvendig for å oppnå overensstemmelse med nå gjeldende nivellement for anlegget. Den innebærer imidlertid også en øking av reguleringshøyden i Storetjønn med 0,6 m — 0,42 m høyere oppdemming og 0,18 m større senking. Som påvist i søknaden synes det å ha vært en forutsetning for den plan som lå til grunn for reguleringskonsesjonen av 19. november 1948, at Storetjønn og Strandvann skulle ha samme øvre reguleringsgrense. Det synes derfor å bero på en inkurie at det ikke ble tatt hensyn til dette ved fastsettelsen av reglementet.

Det opplyses i søknaden at de reguleringsgrenser det nå søkes om har vært fremlagt som forutsetninger ved de avholdte skjønn. Hovedstyret vil etter dette tilrå at den økte regulering av Storetjønn blir godkjent som planendring og at post 1 i manøvreringsreglementet blir korrigert som anført i søknaden.

Sakens dokumenter følger vedlagt.»

Departementet er etter det foreliggende enig med hovedstyret i at den i Lyse kraftverks søknad av 17. august 1954 omhandlede utvidete regulering av Storetjern på i alt 0,6 m, ved ytterligere 0,42 m oppdemning og 0,18 m senking, må kunne anses som en endring av planen for den ved kgl. resolusjon av 19. november 1948, jfr. kgl. resolusjon av 22. oktober 1954 tillatte regulering av Årdalsvassdraget m. v., og vil med hovedstyret anbefale den godkjent som sådan.

Etter det foreliggende vil departementet videre anbefale manøvreringsreglementet for reguleringen endret i samsvar med hovedstyrets forslag, slik at dettes post 1 gis den ordlyd som er anført i søknaden.

Industridepartementet

tilrår:

1. Planen for den ved kgl. resolusjon av 19. november 1948, jfr. kgl. resolusjon av 22. oktober 1954 tillatte regulering av Årdalsvassdraget og Stølsåen, Lysevassdraget og overføring av Årdalsvassdraget til Stølsåen tillates endret i samsvar med forslag i Industridepartementets tilråding av 20. desember 1957.
2. Manøvreringsreglementet for reguleringen endres i samsvar med forslag i Industridepartementets nevnte tilråding.

43. Mesna Kraftselskap.

(Tillatelse til å overføre en del av Brumundelvens nedslagsfelt til Mesnavassdraget.)

Kgl. resol. av 20. desember 1957.

Ved brev av 2. mai 1957 har Mesna Kraftselskap søkt om tillatelse til å overføre en del av Brumundelvens øvre nedslagsfelt til Mesnavassdraget.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i anledning av søknaden ved brev av 27. november 1957 til departementet gitt følgende uttalelse:

«Fra Mesna Kraftselskap er innkommet følgende søknad, datert 2. mai 1957, med bilag:

«Mesna Kraftselskap har utarbeidet foreløpige planer for overføring av en del av Brumundelvens øvre nedslagsfelt til Mesnavassdraget. Hensikten med overføringen er å øke kraftselskapets egenproduksjon for derved å kunne tilfredsstille eierkommunenes (Lillehammer, Ringsaker og Nes) økende be-

hov for elektrisk energi. Ifølge kraftselskapets lover er det dessuten en forutsetning at eierkommunenes kraftbehov først og fremst søkes dekket gjennom utnyttelse av de innen kommunene beliggende kraftkilder.

Brumundelvens nedslagsfelt ligger i det vesentligste i Ringsaker kommune. Det påtenkte overførte nedslagsfelt ligger i sin helhet i Ringsaker kommune. Elvens samlede nedslagsfelt er på ca. 215 km^2. Den har et svakt fall og er praktisk talt uten reguleringsmuligheter og derfor uten særlig verdi som kraftkilde. Det eneste reguleringsmagasin av betydning som finnes er Brumundsjøen med 3,2 mill. m^3. Selv med temmelig store omkostninger er det vanskelig å skaffe et vesentlig større reguleringsmagasin med hensiktsmessig beliggenhet.

Ifølge oppgave fra Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen, jfr. vedlagte skrivelse av 12. desember 1953 og 13. januar 1954 kan den regulerte vannføring i et bestemmende vannår og med et reguleringsmagasin i Brumundsjøen på 3,2 mill. m^3 ikke settes høyere enn 0,5 m^3/sek. og i et gjennomsnittsår under nåværende forhold til 0,8 m^3/sek.

Kraftselskapets første planer gikk ut på å overføre ca. 29 km^2 til Mesnavassdraget. Vassdragsvesenet opplyser at den gjennomsnittlige lavvannføring som foran er oppgitt til 0,8 m^3/sek., blir redusert til 0,74 m^3/sek. ved en total overføring av 29 km^2 til Mesnavassdraget. Selv om en hel overføring av dette nedslagsfelt ikke vil medføre en reduksjon på mer enn ca. 7,5 pst. i den gjennomsnittlige lavvannføring hevder en del av de nedenforliggende vannfallseiere at en beskjæring av elvens nedslagsfelt i lavvannføringen allikevel kan få uforholdsmessig store og uheldige konsekvenser for de bruk som utnytter sine rettigheter. En overføring av overskuddsvann alene, forutsetningsvis når vannføringen i hovedelven forbi de igangværende bruk så vidt mulig er minst 0,8 m^3/sek., vil derimot neppe ha noen særlig uheldig konsekvens for de bruksberettigede. Tvert imot vil en overføring av flomvann ha mulighet for å redusere den skadevirkning som en flom i Brumundelven ofte fører med seg.

Kraftselskapets siste planer går ut på å overføre overskuddsvann fra ca. 35 km^2 av Brumundelvens øvre nedslagsfelt gjennom en avskjæringsgrøft til Sør-Mesna med en maksimal overføringskapasitet på ca. 5—6 m^3/sek.

Med samme årsavløp som for Mesnavassdraget representerer dette nedslagsfelt et gjennomsnittlig årsavløp på ca. 23,5 mill. m^3 som således i det vesentligste kommer Mesnavassdraget til gode. Den økede vannføring kan uten videre utnyttes i vårt øvre anlegg med et brutto fall 262,5 m, men kun i mindre grad i Nedre anlegg, hvor bruttofallet er 44,5 m. Overføringen er beregnet å gi en økning i den regulerte lavvannføring på ca. 0,35 m^3/sek. og i den gjennomsnittlige vintervannføring på 0,4—0,5 m^3/sek.

Overføringen antas å øke ytelsen av kraftselskapets nåværende anlegg med 8—9 000 MWh., hvorav i rasjoneringsperioden dog kun ca. 3 500 MWh.

Det er foretatt befaring og foreløpige oppmålinger i marken. Avskjæringsgrøften vil for en vesentlig del gå igjennom forholdsvis verdiløs myr og for øvrig gjennom steinet leirgrunn. Kanalen vil også kunne få betydning som hovedavløpsgrøft for en utvidet skogsgrøfting. Kanalen krysser 3—4 veianlegg hvor nye veibruer må bygges. I de avskjærende hovedbekker bygges dammer i betong med bunnløp og overløp som kan slippe hele vannføringen igjennom samtidig som hovedkanalen til Mesna stenges når et øket tilløp til Mesna kan øke faren for flomskader i dette vassdrag.

Den projekterte avskjæringsgrøft fra Sør-Mesna fram til Ljøsåen og Tomsbekken går gjennom Veldre og Nes almenninger samt Pihlske Sameie. Styret i disse sammenslutninger har gitt sitt samtykke til kanaliseringen. Gjenpart av de respektive styrebeslutninger vedlegges.

For gjennomføring av planen har vi kjøpt de samlede fallrettigheter til Narud Elektrisitetsverk i Brumundelvens nedre løp. Bruttofallet er på ca. 52 m hvilket utgjør vel 40 pst. av samtlige fallrettigheter i elvens nedre løp. Erklæring av 14. februar 1957 fra Den Norske Creditbank, Brumunddal, som bekrefter kjøpet, vedlegges.

Etter forhandlinger med Brumundelvens Damholdsforening som representerer de vannfallseiere i elvens nedre løp som delvis utnytter sine rettigheter, fremla vi i brev av 6. april d. å. et endelig tilbud for rett til overføring av ca. 35 km^2 av vassdragets nedslagsfelt til Mesna. Gjenpart av dette brev som også inneholder vilkårene for retten til overføringen, vedlegges. Dessuten vedlegges Damholdsforeningens svar av 24. april d. å. hvorav det fremgår at kraftselskapets tilbud er godtatt av de rettighetshavere som var til stede på Damholdsforeningens møte den 23. april. De fremmøtte vannfallseiere representerte en samlet fallhøyde på 39,5 m. Eieren av Haglund Mølle, som utnytter et fall på 5 m, var ikke til stede og er den eneste som ikke har godtatt tilbudet.

De tilstedeværende representerte samtidig et uutnyttet fall på 16,5 m av et samlet uutnyttet fall på 25,5 m. Hvis det ikke er mulig å komme til frivillig overenskomst også med eieren av Haglund Mølle, forutsettes at forholdet til denne vannfallseier må ordnes ved et vassdragsskjønn som vi antar i alle tilfelle må avholdes.

Under henvisning til foranstående tillater vi oss å søke det ærede departement om tillatelse til å overføre overskuddsvann fra ca. 35 km^2 av Brumundelvens nedslagsfelt til Mesna, overensstemmende med de forutsetninger som er nevnt foran og i de vedlagte dokumenter.

Arbeidet kan igangsettes på kort varsel. Selve anleggsarbeidet er forholdsvis enkelt, og arbeidet kan forseres og gjennomføres på relativt kort tid.

En gjennomføring av planene kan derfor meget hurtig komme vårt forsyningsområde til gode.

Vi er derfor meget takknemlig for en hurtig behandling av saken.»

I brev av 15. s. m. utba Hovedstyret seg forslag til manøvreringsreglement og kostnadsoverslag for overføringen, og mottok følgende brev, datert 20. s. m.:

«Under henvisning til Deres brev av 15. ds., jfr. Deres jnr. 843-1957 V., sendes ytterligere et sett av søknadsdokumentene. Videre supp-

leres søknaden med forslag til manøvreringsreglement som vedlegges i 9 eksemplarer.

De samlede anleggsutgifter beregnes anslagsvis således:

Ervervelse av vannrettigheter, skjønnsomkostninger m. m. ...	kr.	120 000
Gravning av ca. 6 000 m kanal ...	»	250 000
Bruoverganger	»	70 000
Damanlegg i Ljøsåa, Tomsbekken m. fl.	»	120 000
Oppmålinger, adm., uforutsett ...	»	90 000
	kr.	650 000»

I det vedlagte forslag til reglement er som post 2 inntatt bestemmelse om at overføringen bare skal finne sted når vassføringen i elvas nedre del forbi de bruk som utnytter minstevassføringen i elva er minst 0,8 m³/sek. Ellers inneholder forslaget de vanlige poster.

Saken er kunngjort i Norsk lysingsblad for 7. og 14. juni d. å. (nr. 129 og 134), og har vært forelagt distriktet med følgende resultat:

Ringsaker herredstyre gir i møte 30. august d. å. søknaden sin anbefaling uten videre kommentar.

Vang herredstyre i møte 1. juli d. å. og

Furnes herredstyre i møte 10. september d. å. har ikke noe å innvende mot planen.

Hedmark fylkeslandbruksstyre fattet i møte 3. juli 1957 følgende vedtak:

«Etter det som er opplyst vil den påtenkte kanalisering ved overføring av overskuddsvann fra 35 km² fra Brumundelvens øvre nedslagsfelt få betydning for en utvidet grøfting og at skadene ved kanaliseringen vil bli minimale. Fordelene ved den påtenkte regulering antas å bli større enn ulempene. Fylkeslandbruksstyret vil derfor tilrå at Mesna Kraftselskap gis tillatelse til å overføre overskuddsvann fra ca. 35 km² fra Brumundelvens øvre nedslagsfelt til Mesna.»

Fylkesmannen i Hedmark uttaler i oversendelsesbrev av 28. september d. å.:

«Vedlagt tilbakesender jeg de mottatte sett av søknadsdokumentene, idet jeg legger ved uttalelse som jeg har latt innhente fra kommunestyrene i Ringsaker, Furnes og Vang samt fra Hedmark fylkeslandbruksstyre. Etter de uttalelser som foreligger, vil jeg for mitt vedkommende rå til at konsesjon blir gitt i samsvar med søknaden.»

Glomma fellesfløtingsforening har hatt søknaden til uttalelse, og sier i brev av 6. juni 1957:

«Det er ikke noen fløtingsforening for Brumunda idet Brumunda tverrelvforening ble oppløst på møte 20. februar 1948.

Vi kjenner ikke til at det drives privat fløting i dette vassdrag.

Glomma Fellesfløtingsforening har ingen interesse i Brumunda.»

Vegsjefen i Hedmark har også fått tilsendt søknadsdokumentene, men har ikke avgitt uttalelse.

Nils Nordve uttaler i brev til departementet av 8. september 1957, oversendt Hovedstyret med påskrift 13. s. m.:

«Det har i den senere tid etter ønske fra styret i Mesna Kraftselskap, Lillehammer, vært ført forhandling med Brumundelvens Damholdsforening, Brumunddal, om overføring av vann fra Brumunda til kraftselskapets basseng i Mesna.

Overføringen skulle omfatte overskuddsvann ned til en vannføring på 0,8 m³/sek.

En slik overføring av vann fra Brumunddalsvassdraget vil medføre en uerstattelig skade på vannføringen i min vannrett som omfatter hele Brumundas vannføring i ca. 500 meter lengde og en fallhøyde på ca. 20 meter og samtidig forårsake driftsvanskeligheter ved min bedrift Hagenlund Mølle så vel i den tørre sommertid som i den kalde vintertid. Hagenlund Mølle er den eneste bedrift i Brumunddalvassdraget som drives utelukkende med vanndrivkraft.

Jeg har satt meg imot vannoverføringen, men fra herredstyrereferat ser jeg at Mesna Kraftselskap søker om konsesjonsanbefaling uten at selskapet har ervervet rettigheten til vannoverføringen.

Jeg må derfor overfor det ærede departement motsette meg at Mesna Kraftselskap blir gitt konsesjon på vannoverføringen av følgende grunner:

1. at min eiendoms verdi forringes i den grad at såvel vannretten som bedriften blir uerstattelig forringet,
2. at tapet av bedriftens vannrett til full vannføring i ca. 500 meters lengde og omfatter ca. 20 meters fallhøyde skulle erstattes med ca. kr. 3 000 ifølge opplysning fra siste møte i Brumundelvens Damholdsforening,
3. at vannføringen skulle settes ned til 0,8 m³/sek. som minste vannføring og at en så liten vannføring vil medføre totalskade på min bedrift såvel i den varme sommertid som i den kalde vintertid da vannet i den brede stenete elv med en så liten vannføring henholdsvis fordunster og bunnfryser.

Jeg ber det ærede departement om uttalelse i saken under henvisning til vassdragslovens § 62 pkt. 2.»

Hovedstyret utba seg i brev til Nordve av 18. s. m. nærmere opplysninger om det utbygde fall og om påregnelig effektbehov pr. år angitt i kWh eller i antall driftstimer for turbinen, og har fått følgende svar, datert 30. s. m.:

«Man har mottatt brev av 18. ds. og i mangel av tegninger over kanal og fallhøyde i mølla skal man beskrive anlegget således:

Vannkanalen går i terrenget fra inntak i Brumunda ca. 300 meter ovenfor mølla. Ved inntaket i elven er betongdam for regulering av vannmengde i kanalen. Dammen er oppført ny i 1954.

Hele fallhøyden (5,5 m) er i mølla. Turbinen er på 50 HK. Avløpet fra turbin går igjen i kanal i terrenget ca. 80 m og ut i elven.

Det er øket behov for drivkraft i mølla da den nåværende turbin er alt for liten til maskineriet slik at arbeidstiden er fra 14—18 timer i døgnet. Det sier seg selv at når vannet går forbi uten å kunne utnyttes blir den videre plan nå å realisere planen om en større turbin med øket kraft for å få den drivkraft som er nødvendig for å få normale arbeidsforhold og arbeidstid. Planen er å utvinne ca. 200 HK hvorav ca. 150 HK brukes som vanndrivkraft på møllens maskineri og resten tenkes brukt til drift av elektrisk generator som skaffer elektrisk energi til møllestenfabrikkens motorer og elektrosveiseapparat. Denne plan er den mest passende for ved elektrisk drift av mølla kommer ekstra utgifter til flere motorer og vedlikehold av motorer og remmer samt sterkt øket premie for brannassuranse.»

Nordves uttalelse er forelagt ansøkeren som i brev av 18. oktober d. å. bemerker:

«I anledning Deres brev av 2. ds. forårsaket av en protest fra Nils Nordve mot vannoverføring fra Brumunnda til Mesna, skal vi få meddele:

Som det fremgår av Mesna Kraftselskaps søknad av 2. mai d. å. til Departementet for Industri-, Håndverk og Skipsfart, er det kraftselskapets hensikt kun å overføre overskuddsvann fra Brumundvassdraget til Mesnavassdraget. I hele vinterperioden regner vi overhodet ikke med rett til å overføre vann, uten hvis vannforholdene skulle bli så ekstraordinære at en overføring kan foretas uten konsekvenser for nedenforliggende vannfallseiere. Under disse forhold kommer neppe den stipulerte lavvannsføring på 0,8 m³/sek. i det hele tatt i betraktning idet det må forutsettes at det skal en langt større vannføring til i elvens nedre løp før en vinteroverføring kan komme på tale. Alle bruk som nytter den regulerte vannføring i Brumundelven kan derfor påregne å beholde vannføringen ubeskåret hele vinterhalvåret igjennom.

Vi viser i denne forbindelse til Vassdragsvesenets opplysninger om at den regulerte vannføring i et bestemmende vannår og med et reguleringsmagasin i Brumundsjøen på 3,2 mill. m³ ikke kan settes høyere enn 0,5 m³/sek. og i et gjennomsnittsår under nåværende forhold til 0,8 m³/sek. Den av oss foreslåtte laveste vannføring 0,8 m³/sek. (målt i turbinen), som skulle begrense vår rett til overføring, tilsvarer således vassdragets regulerte vannføring i et middelsår, og er således en lavvannføring som brukene i alle fall er nødt til å regne med. Det kan således ikke være riktig at denne vannføring vil medføre totalskade på Nordves bedrift.

I den tørre sommertid når vannføringen er under 0,8 m³/sek., bortfaller vår rett til overføring og brukene får disponere den fulle vannføring som vassdraget kan gi. Det er mulig at brukene kan nytte en vannføring opp til 1 m³/sek., og at vår rett til overføring vil kunne redusere den nyttbare vannføring noe i de få dagene elvens ubeskårede vannføring kan pendle mellom 0,8 og 1,1 m³/sek.

Men det felt som Mesna akter å overføre, representerer ikke mer enn ca. 15 pst. av elvens samlede nedslagsfelt. En reduksjon av denne vannføring på grunn av den påtenkte overføring kan derfor neppe medføre noen alvorlig konsekvens for bedriftene.

Normalt er jo vannføringen i sommerhalvåret vesentlig større enn 1 m³/sek., og det er jo under denne situasjon at overføringen betyr mest for kraftselskapet. Det ville etter vår oppfatning være samfunnsmessig uriktig om alt det vann som Brumundelven fører med seg unyttet ut i Mjøsa, ikke skulle kunne utnyttes der hvor det er teknisk mulig og økonomisk forsvarlig, når det skjer uten nevneverdig skade for andre interesser, og det dertil fra interesserte i Brumunddalen har vært fremholdt at en mulig avskjæring av de flomtopper som fra tid til annen forårsaker betydelige skader i elven, bare vil være ønskelig.

Haglund mølle utnytter i dag et fall på ca. 5,5 m. Den øvrige del av elvens fallhøyde som Nordve nevner han er eier av, er på grunn av elvens slake løp og andre forhold etter vår oppfatning ikke særlig hensiktsmessig å utnytte.

Vi har forhandlet med Damholdsforeningen i Brumundelven og har uten vanskelighet kommet overens med samtlige unntatt Nordve.

Vi vedlegger imidlertid vårt brev av 18 ds. til ham, hvorav det fremgår at vårt styre er villig til, — om det skulle forlanges — å levere erstatningskraft fram til hans bedrift i den utstrekning det måtte ansees påkrevet for å holde bedriften skadesløs.»

Selskapets brev til Nordve, datert 18. oktober 1957, lyder:

«Vi har fått oversendt Deres brev av 8. september og 30. september d. å. til Industridepartementet og Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen til uttalelse.

Det fremgår av brevene at De mener at den påtenkte overføring vil berøre Deres eiendom i den grad at såvel vannretten som bedriften blir uerstattelig forringet», samt at De vil motsette Dem at vannføringen settes ned til 0,8 m³/sek. som minste vannføring fordi en så liten vannføring vil medføre totalskade på Deres bedrift «såvel i den varme sommertid som i den kalde vintertid da vannet i den brede stenete elv med så liten vannføring henholdsvis fordunster og bunnfryser».

Av vår søknad av 2. mai d. å. til Departementet for Industri, Håndverk og Skipsfart fremgår det at det er kraftselskapets hensikt kun å overføre overskuddsvann fra Brumundvassdaget til Mesnavassdraget. I hele vinterperioden regner vi overhodet ikke med rett til å overføre vann, uten hvis vannforholdene skulle bli så ekstraordinære at en overføring kan foretas uten konsekvenser for nedenforliggende vannfallseiere. Under disse forhold kommer neppe den stipulerte lavvannsføring 0,8 m³/sek. målt på turbinen i det hele tatt i betraktning, idet det må forutsettes at det skal en langt større vannføring til i elvens nedre løp før en vinteroverføring kan komme på tale. Vi gjør uttrykkelig oppmerksom på at den stipulerte lavvannføring på 0,8 m³/sek. for rett til overføring forutsettes målt i turbinen. Om det derfor i den varme sommertid eller i den kalde vintertid skulle henholdsvis fordunste eller fryse bort vann underveis fram til de bruk som nyttiggjør seg vannet, vil det

selvsagt tilsvarende redusere vår rett til å overføre vann.

Etter opplysninger fra Norges Vassdragsvesen kan den regulerte vannføring i et bestemmende vannår og med et reguleringsmagasin i Brumundsjøen på 3,2 mill. m^3 ikke settes høyere enn 0,5 m^3/sek. og i et gjennomsnittsår under nåværende forhold til 0,8 m^3/sek.

Den av oss foreslåtte laveste vannføring 0,8 m^3/sek. som skulle begrense vår rett til overføring, tilsvarer således vassdragets regulerte vannføring i et middelsår, og er en lavvannføring som brukene i alle fall er nødt til å regne med.

Det kan derfor neppe være riktig at en vannføring på 0,8 m^3/sek. vil medføre totalskade på Deres bedrift.

I den tørre sommertid når vannføringen er under 0,8 m^3/sek. bortfaller vår rett til overføring, og brukene får disponere den fulle vannføring som vassdraget kan gi. Deres bedrift kan vel i dag utnytte en vannføring opp til ca. 1 m^3/sek. Vår rett til overføring kan komme til å redusere den nyttbare vannføring de dagene elvens ubeskårede vannføring, målt ved Deres bruk, kan pendle mellom 0,8 og ca. 1,1 m^3/sek. Det felt som Mesna akter å overføre, representerer ikke mer enn ca. 15 pst. av elvens samlede nedslagsfelt, og en reduksjon av vannføringen vil stå i forhold hertil.

I normale år er jo vannføringen i Brumundelvens nedre løp i lange perioder til dels betraktelig mer enn 1 m^3/sek., og det renner da betydelige vannmengder ubenyttet forbi. Det er først og fremst dette vann som kraftselskapet søker å erverve seg rett til en mindre andel av.

Hvis De fortsatt er av den mening at en periodevis mindre reduksjon av vannføringen forbi Deres bedrift vil medføre betydelige ulemper for Dem, har vårt styre ingen ting imot å få en særavtale med Dem, hvoretter vi bl. a. kan forpliktes til å levere erstatningskraft fram til Deres bedrift som kompensasjon for det produksjonstap som reguleringen måtte føre med seg, istedenfor den avtale om en godtgjørelse som de øvrige vannfallseiere har funnet tilfredsstillende for sitt vedkommende.

Vi er derfor interessert i å høre fra Dem om De er villig til å fortsette forhandlingene på dette grunnlag, eventuelt om det er tilfredsstillende for Dem om vårt tilbud om erstatningskraft blir fremlagt som en av forutsetningene ved et vassdragsskjønn, og at det i så fall overlates til skjønnet å bestemme erstatningskraftens størrelse. Etter vår oppfatning vil den overføring vi søker konsesjon på, ikke få noen konsekvenser for verdien av Deres eiendom når vi i tillegg til en uvesentlig beskåret vannføring som De fullt ut vil kunne disponere, leverer Dem erstatningskraft fram til bedriften i den utstrekning f. eks. et vassdragsskjønn måtte anse det rimelig.»

Med følgende brev fra ansøkeren, datert 29. oktober 1957 fikk man oversendt gjenpart av Nordves svarbrev:

«Vi viser til vårt brev av 18. ds. som ga underretning om at vi samme dag hadde oversendt brev til Nils Nordve. Gjenpart av hans svarbrev av 25. ds. til oss vedlegges, likeledes gjenpart av vårt brev av i dag til ham.

Vi bekrefter igjen at vi er forberedt på å levere energi fram til hans bedrift i den utstrekning en overføring av vann til Mesna vil berøre hans bedrift.

Ut fra det kjennskap vi har til Brumundvassdraget og den konsekvens vi mener den påtenkte mindre overføring vil ha for de bruk som har utnyttet vannføringen i elven, finner vi imidlertid den erstatning som Nordve krever, langt utenfor rimelighetens grenser. Det blir derfor mest hensiktsmessig for oss å overlate helt til et skjønn å fastsette alle våre forpliktelser overfor Nordves bedrift.»

Nordves brev, datert 25. oktober 1957, lyder:

«Skrivelse fra Mesna Kraftselskap av 18. ds. er mottatt. Jeg kan dessverre ikke gå til avhendelse av min eiendom til den pris og på de grunnlag som hittil er antydet. Jeg må forbeholde meg en vannføring av overskuddsvannet tilsvarende 200 HK og at resten av min eiendomsrett til overskuddsvannet kunne tenkes solgt. Når jeg må forbeholde meg 200 HK så er det fordi de 50 HK jeg har er alt for lite drivkraft for å holde en alminnelig arbeidsdag og da maskinene står ute av drift på grunn av drivkraftmangel, skulle det være naturlig etterhvert å ordne drivkraftspørsmålet for å unngå en arbeidsdag på 12—16 timer daglig i sesongtiden. Selger jeg vannretten på de grunnlag som er nevnt hittil kunne jeg sikkert komme i den situasjon å måtte leie f. eks. 100 HK elektrisk drivkraft og først da ville man få føle hva vannretten til vannføringen i Brumundelven var i verdi.

Det er ikke å komme bort fra at min eiendomsrett til vannføringen i Brumunda forminskes uhyggelig om retten til vannføringen skulle vekkselges ned til fattige 50 HK og i tillegg hertil at det etter den erstatning som er nevnt nærmest må sies at man gir bort sine verdier. Jeg må jo også ta litt hensyn til hva retten representerer i verdi for kjøperen. Retten til en vannføring som vil gi 9 000 kWh skulle være i noe større verdi enn hittil nevnt, ikke minst i et tilfelle som det her gjelder når vannkraften kan overføres til rimelig kostning og til utbygde kraftverk. Og for Mesna Kraftselskap er retten til overføringen av ubegrenset verdi. Dog skal jeg ikke stenge adgangen for Mesna Kraftselskap til å utvide. Jeg kan tenke meg en ordning og skal fremsette forslag:

Mesna Kraftselskap overtar h e l e Hagenlund Mølles vannrett og betaler erstatning for retten til vannet ned til 50 turbin-HK og resterende vannrett til 50 turbin-HK overlates Mesna Kraftselskap gratis mot gratis levering av 50 el.-HK levert Hagenlund Mølles apparattavle i mølla og at disse 50 el.HK disponeres fritt av mølla til ethvert behov på samme måte som møllens turbinkraft kan disponeres.

Skulle Mesna Kraftselskaps styre finne grunnlag i forslaget til en overenskomst kan jeg gjerne forhandle om kjøpesummen for rettigheten men at kraftselskapet må regne med en betydelig kjøpesum.»

Selskapets brev til Nordve av 29. oktober 1957 lyder:

«Vi har mottatt Deres brev av 25. ds. Det skulle tydelig fremgå av vårt brev av 18. ds. at Mesna Kraftselskap vil forplikte seg til å erstatte med elektrisk energi levert på Deres bedrift et hvilket som helst produksjonstap som overføringen vil kunne medføre for bedriften både i de igangværende anlegg og i de anlegg som De senere måtte finne det formålstjenlig å utbygge. På denne måten mener vi at De vil kunne utnytte Deres vannrett i samme utstrekning som om den begrensede overføring ikke hadde funnet sted. Det ser ut til å være mest hensiktsmessig for oss å overlate til et skjønn å bestemme det kvantum elektrisk energi som vi eventuelt skal levere fram til Deres bedrift, samt å fastsette de øvrige betingelser for vår rett til overføringen. Det tilbud De har framsatt ligger i hvert fall langt over det som kraftselskapet finner å kunne godta. Et vassdragsskjønn vil sikkert ta alle hensyn til Deres bedrift, og det er selvsagt også i vår interesse at De får full godtgjørelse for alle påviselige ulemper som overføringen vil kunne medføre for Deres bedrift. Vi forstår imidlertid av Deres brev at De vil ta fullt hensyn til hva retten representerer i verdi for kjøperen. Vi gjør i denne forbindelse oppmerksom på at det er den betydelige kapital som Mesna Kraftselskap på forhånd har nedlagt i reguleringsanlegg og produksjonsanlegg som i det hele tatt gjør det mulig å nyttiggjøre noe av det vann som det for en stor del neppe er økonomisk tenkelig å utnytte i Brumundelven.»

Inspektøren for ferskvannsfisket viser i brev av 30. oktober d. å. til uttalelse fra fiskerikonsulenten for det Østenfjeldske, og foreslår følgende tatt inn som konsesjonsvilkår:

«Til fremme av fisket plikter konsesjonæren årlig å sette ut settefisk og/eller yngel etter nærmere bestemmelse fra vedkommende departement.»

Konsulentens uttalelse, datert 16. s. m., lyder:

«Ved overføring av øvre del av Brumundelvens nedslagsdistrikt til Mesna, bør en måtte regne med at Mjøsaurens reproduksjon i Brumundelven vil bli redusert. Konsesjonæren bør derfor tilpliktes årlig utsetting av yngel eller settefisk av Mjøsaure i et antall som til enhver tid fastsettes av Landbruksdepartementet.»

Hovedstyret skal bemerke:

Mesna Kraftselskap eies av kommunene Lillehammer, Ringsaker og Nes, og har for tiden i drift tre kraftverker i Mesnavassdraget: Nedre Mesna og Øvre Mesna som nytter henholdsvis 46,0 m og 266,5 m i elva nedenfor Nordre Mesnavatn og har installasjoner med maksimalytelser henholdsvis 2 000 kW og 15 500 kW, og videre Tyria I som nytter 176 m fall i Tyrilielva nedenfor Sjusjøen med en installasjon på 3 750 HK/3 300 kVA tilsvarende en maskimalytelse på ca. 3 200 kW. Dessuten er det ca. 100 m høye fall fra Sjusjøen til inntaket for Tyria I under utbygging, Tyria II.

For å øke produksjonen i de to kraftverkene Øvre og Nedre Mesna har kraftselskapet utarbeidet planer for øking av tilsiget ved overføring fra Brumunda. Det søkes nå om tillatelse til å ta over til Mesna overskuddsvann fra et felt på 35 km^2 når avløpet derfra ikke trenges for opprettholdelse av en minstevassføring på 0,8 m^3/sek. i Brumundas nedre del.

Den prosjekterte overføring skal skje ved hjelp av en grøft fra Sør-Mesna fram til Ljøsåa og Tomsbekken i Brumundavassdraget. Den maksimale vassføringskapasitet til grøfta oppgis til ca. 5—6 m^3/sek.

Fordeler.

Ansøkeren regner med at overføringen vil øke den regulerte vassføring i Mesna med ca. 0,35 m^3/sek. og gi en produksjonsøking på ca. 8—9 mill. kWh, hvorav ca. 3,5 mill. kWh som vinterkraft. Hovedstyret antar at den nyttbare overføring vil andra til ca. 17 mill. m^3 pr. år og gi en vassføringsøking i Mesna på ca. 0,25 m^3/sek. tilsvarende ca. 1 000 nat.-HK i selskapets to kraftverker i Mesna.

Det må videre regnes som en viss fordel at flommene i Brumunda vil bli redusert med 5 à 6 m^3/sek. når overføringen er i drift.

Kostnad.

Ansøkeren oppgir som overslag for anleggskostnadene kr. 650 000 inkludert erstatninger og skjønnsutgifter.

Skader og ulemper.

Overføringen tenkes manøvrert slik at brukene nederst i Brumunda får beholde den regulerte minstevassføring ubeskåret. De bruk som har basert sin drift på denne vassføring, vil da neppe lide noen merkbar skade ved overføringen. Skade og ulempe for brukene vil først oppstå når driften i tillegg til den jevne, regulerte vassføring også er basert på utnyttelse av flomvassføring. Da det overførte felt selv for det øverste av brukene, bare vil utgjøre ca. 17 pst. av totalt nedbørfelt, vil reduksjonen av nyttbar flomkraft bli forholdsvis beskjeden.

Av falleierne er det bare en — herr Nils Nordve — som har protestert mot overføringen. Med de øvrige er det truffet avtaler i minnelighet. Herr Nordve eier og driver Haglund Mølle som nytter ca. 5,5 m fall i Brumundelva vel 2 km ovenfor utløpet i Mjøsa. Under befaring 5. november 1957 så avd.direktør Bang og overingeniør Sperstad på forhol-

dene på stedet. Inntaket i elva var nylig bygd om, men kanalen ned til mølla var i dårlig stand. I avløpskanalen var det rast ned en del stein som virker oppstuende på undervannet. Selve mølla ga inntrykk av å være i bra stand og var i full drift. Turbinen oppgis å kunne yte 50 HK ved 5,5 m trykk. Vannforbruket ved full last kan da anslås til ca. 0,8 m^3/sek. Hovedstyret antar derfor at så lenge mølla ikke har større installasjon enn i dag, vil ikke overføringen medføre vesentlig ulempe for Haglund mølle. Den utvidelsen som Nordve nevner i ett av sine brev, har man ikke inntrykk av er nær forestående. Selv om driften baseres på bruk av flomkraft som forutsatt i utvidelsesplanen, antar man at overføringen bare i begrenset grad vil medføre skade og ulempe for driften. Forutsettes at en eventuell reduksjon av driftsvassføringen kompenseres ved levering av elektrisk energi fra ansøkeren, jfr. tilbud i brev av 18. oktober d. å., må overføringens skadevidkninger for Haglund mølle betegnes som uvesentlige.

Etter dette antar Hovedstyret at betingelsene er til stede for at tillatelse til overføring kan gis, jfr. vassdragsreguleringslovens § 8, pkt. 2, og man vil tilrå at søknaden imøtekommes på vilkår som oppstilt i vedlagte utkast. Om vilkårene bemerkes:

Konsesjonstid, innløsning, post 1 og 2.

Da Mesna Kraftselskap eier mesteparten av fallet i Mesna foreslås overføringstillatelsen gitt på ubegrenset tid, for private falleiere dog begrenset til et tidsrom av 50 år og med innløsningsrett for staten i det 35. eller 45. år.

Årlige avgifter, post 3.

Ved kraftselskapets konsesjon av 2. juli 1920 på regulering av Tyrilielva er avgiftene til staten og kommuner kr. 0,50 pr. nat.-HK til hver, for kommunale vassfall er den dog nedsatt til kr. 0,10 pr. nat.-HK til hver. Etter konsesjonen av 13. august 1920 på regulering av Mesnavatna og konsesjonen av 16. mars 1934 på ytterligere regulering av Sør-Mesna er avgiftene henholdsvis kr. 0,50 og kr. 0,25 pr. nat.-HK og ved konsesjonen av 5. november 1954 på ytterligere regulering av Sjusjøen i Tyrilielva henholdsvis kr. 0,50 og kr. 3,00 pr. nat.-HK.

Under henvisning til det som er anført foran om skader og ulemper er Hovedstyret stanset ved å foreslå avgiften til staten satt til kr. 0,50 pr. nat.-HK og avgiften til kommuner til kr. 2 pr. nat.-HK. De samme avgiftssatser er fastsatt ved Hjartdøla Kraftverks overføring av Heiåi i Åmotsdal til Skjesvatn i Hjartdalsvassdraget, jfr. kgl. resolusjon av 31. mai 1957.

Vilkår om opphjelp av fisket, post 14,

er i det vesentlige overensstemmende med fiskeriinspektørens forslag.

Kraftavgivelse

er i post 20 betinget med de ordinære satser inntil 10 pst. til kommuner og inntil 5 pst. til staten samt med den vanlige rett for kommuner til under visse omstendigheter etter 30 år å kreve avgitt mer kraft fra kommunale vassfall.

De øvrige vilkår antas ikke å trenge nærmere begrunnelse.

Man vedlegger utkast til manøvreringsreglement overensstemmende med Mesna Kraftselskaps forslag.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte 26. november 1957.»

Videre mottok departementet fra hovedstyret følgende brev av samme dag:

«Oversendes Industridepartementet, Vassdragsavdelingen, under henvisning til annen ekspedisjon av i dag om samme sak.

Hovedstyret forutsetter at ansøkeren ordner forholdet til Vegvesenet overensstemmende med det som er fremholdt i Vegsjefens brev.

Behandlet i møte 26. november 1957.»

Brevet som hovedstyret her viser til, er følgende brev av 19. november 1957 fra Vegsjefen i Hedmark fylke:

«Avskjæringsgrøften for overføring av vann fra Brumunda til Mesna krysser bygdevegen Åsmarka kapell — Bergundhaugen — Mesnali som f. t. er under utbedring i forbindelse med veganlegget Moelv—Bergundhaugen. Etter det som fremgår av kartet er det ikke flere offentlige veger som krysses med avskjæringsgrøften.

Tillatelse til å krysse bygdevegen Åsmarka kapell—Bergunhaugen vil bli anbefalt gitt på vanlige vilkår når detaljerte planer for utførelse av kryssingen er fremlagt og godkjent.»

Hovedstyrets forslag til vilkår er:

«1.

Overføringskonsesjon gis på ubegrenset tid.

Dersom vassfall der ikke tilhører staten eller norske kommuner deltar i overføringen eller blir medeier i reguleringsanleggene gjelder konsesjonen for disses vedkommende i 50 år fra konsesjonens datum. Ved konsesjonstidens utløp tilfaller disse vassfalleieres andeler i overføringsanleggene staten uten vederlag.

Konsesjonen kan ikke overdras uten Kongens samtykke.

De utførte overføringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i for-

bindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

I det 35. år fra konsesjonens datum skal staten kunne innløse de andeler i overføringsanleggene som måtte tilhøre eiere for hvem overføringstillatelsen er tidsbegrenset. Benytter staten seg ikke herav, skal den 10 år deretter ha samme adgang. Bestemmelsen om innløsning må være meldt overføringsanleggenes eier 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne under hensyn til at grunnstykker og rettigheter samt vassbygningsarbeider og hus har en verdi svarende til hva de beviselig har kostet ved ervervelsen med fradrag for amortisasjon etter en amortisasjonstid av 50 år. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Anleggene skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn på statens bekostning.

Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

3.

For den øking av vasskraften som ved overføringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,50 pr. nat.-HK.

Til fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 2 pr. nat.-HK.

Økingen av vasskraften beregnes på grunnlag av den øking av vassføringen som overføringen antas å ville medføre utover den vassføring som har kunnet påregnes med den tidligere bestående regulering. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinene utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lågvassperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal anses som den ved overføringene innvunne øking av vasskraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntrer etter hvert som den ved overføringen innvunne vasskraft tas i bruk. Avgiftene har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

4.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 3 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 20, skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

5.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år etter at konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag fristene uten tillatelse av Kongen måtte oversittes erlegger konsesjonæren en løpende mulkt til statskassen av kr. 100.

6.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere, som har norsk innføds- eller statsborgerrett.

Vedkommende myndighet kan dog tillate unntagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler mot det kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50 — femti kroner — for hver person.

7.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anleggene anvende norske varer for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at det er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er det adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer, når særegne hensyn gjør det påkrevd.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

8.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særegne hensyn foreligger.

9.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeid eller pålegges noen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med sin virkelige verdi beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øyemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med ett av arbeiderne oppnevnt utvalg, som tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende departement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anleggene.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige legehjelp.

11.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsen i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.

12.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesvegstyret bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier og bruer, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. Veier og bruer som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri benyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anleggene.

13.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende forsorgskommune slike forsorgsutgifter som i vassdragsreguleringsloven er forutsatt dekket ved hjelp av fond i samsvar med reglene i lovens § 12, pkt. 7, 1. ledd og 2. ledds første og annet punktum.

14.

Til opprettholdelse av fisket i de områder som berøres av overføringen plikter konsesjonæren årlig å sette ut yngel og/eller settefisk etter nærmere bestemmelse fra vedkommende departement.

15.

Overføringen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger. En norsk statsborger, som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

For så vidt overføringen skjer i strid med reglementet kan konsesjonæren pålegges en tvangsmulkt til staten av inntil kr. 2 000 for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse.

16.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende overføringsanleggene, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anleggene skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Deres utførelse så vel som deres senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

17.

Ved damanleggene skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at anleggets eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anlegget eller dets benyttelse. Anleggenes eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anlegget som skjer i krigsøyemed.

18.

Overføringsanleggenes eier skal etter nærmere bestemmelser av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser, som i det offentliges interesse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. Oppdemmingshøydene ved bekkeinntakene betegnes ved faste og varige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

19.

Eieren skal uten vederlag for de utførte anlegg finne seg i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

20.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved overføringen innvunne driftsvann er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Når 30 år er forløpet fra konsesjonens meddelelse kan de kommuner, hvis interesser berøres av overføringen, uansett den ovenfor betingede prosent for kraftavgivelse og uten hinder av den foran fastsatte begrensning, med Kongens samtykke etter hvert som kraft blir ledig kreve avgitt fra de av vassdragets vassfall som tilhører norske kommuner ytterligere kraft for så vidt fornødent til å dekke deres eget behov eller til å forsyne deres innvånere med kraft til lys, varme, gårdsdrift, håndverk eller småindustri.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningene eller fra ledningsnettet, hva enten ledningene tilhører reguleringsanleggenes eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økte utgifter, bæres disse av dem som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pst. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften i stedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan så vel av departementet som konsesjonæren forlanges revidert hvert 5te år. Hvis eieren leier ut kraft og kraften til kommuner eller stat kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne, kan kommunen eller staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leieren av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

21.

Departementet kan under særlige omstendigheter gi en vassfalls- eller brukseier som ikke er medeier i anleggene, tillatelse til å benytte driftsvann, som er innvunnet ved overføringen mot en årlig godtgjørelse til anleggenes eier. Denne godtgjørelse skal i tilfelle av tvist fastsettes av departementet.

22.

Det påhviler konsesjonshaverne i den utstrekning hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter å unngå ødeleggelser av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og steder, som kan antas å ha vitenskapelig eller historisk betydning.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Landsforeningen for naturfredning i Norge i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonshaveren plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter å dra omsorg for at de ferdige anlegg og utsprengte steinmasser virker minst mulig

skjemmende i terrenget. Steinmassenes plasering skjer i samråd med vedkommende kommuner.

Om nærværende bestemmelse gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

23.

Anleggenes eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av anleggenes eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

24.

Konsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke overføringen kan medføre forpliktelser.»

Hovedstyrets forslag til manøvreringsreglement er:

«1.

Overføring av vann fra Brumundvassdraget til Mesnavassdraget skjer ved manøvrering av de i Ljøsåa og Tomsbekken oppførte damanlegg.

2.

Overføringen kan kun finne sted når vassføringen i elvas nedre løp forbi de bruk som utnytter elvas minstevassføring er min. 0,8 m^3/sek.

3.

Det skal ved manøvreringen has for øye at Mesnavassdragets naturlige flomvassføring så vidt mulig ikke forøkes.

For øvrig kan overføringen foregå etter Mesna Kraftselskaps behov.

4.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende departement.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet kan bestemme hvor damvokteren skal bo og at han skal ha telefon i sin bolig.

5.

Det skal påses at flomløpet og bunnløpet i de oppsatte manøvreringsdammer ikke hindres av is m. v., samt at dammene til enhver tid er i god stand.

Det føres protokoll over dammenes manøvrering og avlest vassføring i overføringskanalen, samt observeres og noteres om det forlanges, regnmengder, temperatur m. v. Av denne protokoll sendes ved hver måneds utgang avskrift til Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet.

6.

Mulig tvist om dette reglements forståelse blir å avgjøre av vedkommende regjeringsdepartement.

7.

Forandringer i dette reglement kan alene foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.»

Departementet skal bemerke:

Som det ses eies Mesna Kraftselskap av kommunene Lillehammer, Ringsaker og Nes. For å øke produksjonen i de to kraftverkene Øvre og Nedre Mesna, søker kraftverket om tillatelse til å overføre til Mesna en del av Brumundas øvre nedslagsfelt.

Det antas at overføringen vil gi en vassføringsøking i Mesna på ca. 0,25 m^3/sek. tilsvarende ca. 1 000 nat.-HK i de to kraftverkene.

Anleggskostnadene er oppgitt å ville bli kr 650 000 inkludert erstatninger og skjønnsutgifter.

Av falleierne er det bare en som har protestert mot overføringen, nemlig Nils Nordve som eier og driver Haglund Mølle. Haglund Mølle nytter ca. 5,5 m fall i Brumundelva vel 2 km ovenfor utløpet i Mjøsa.

Hovedstyret har antatt at så lenge møllen ikke har større installasjon enn i dag, vil ikke overføringen medføre vesentlig ulempe for Haglund Mølle. Herr Nordve nevner i et av sine brev at det er planer om utvidelse, men etter det hovedstyret har fått inntrykk av, er dette ikke nær forestående, og selv om driften baseres på bruk av flomkraft som forutsatt i utvidelsesplanen, antas det at overføringen bare i begrenset grad vil medføre skade og ulempe for driften. Dersom en eventuell reduksjon av driftvassføringen kompenseres av elektrisk energi fra søkeren i samsvar med dennes brev av 18. oktober 1957, må det antas at overføringens skadevirkninger for Haglund Mølle vil kunne betegnes som uvesentlige.

Etter det foreliggende antar departementet med hovedstyret at vilkårene for å kunne gi tillatelse til den søkte overføring, er oppfylt. Departementet vil rå til at tillatelse gis på de vilkår som er foreslått av hovedstyret.

Det forutsettes at selskapets tilbud om at en reduksjon av driftsvassføringen for Haglund Mølle skal kompenseres ved levering av elektrisk energi fra Mesna Kraftselskap, står ved makt, i samsvar med selskapets brev av 18. og 29. oktober 1957 til herr Nordve.

Videre forutsettes det at kraftselskapet ordner forholdet til Vegvesenet i samsvar med det som er fremholdt i brev av 19. november 1957 fra vegsjefen i Hedmark.

Departementet vil videre rå til at det fastsettes manøvreringsreglement for overføring i samsvar med hovedstyrets forslag som gjeldende inntil videre.

Industridepartementet

tilråder:

1. I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 tillates Mesna Kraftselskap å overføre en del av Brumundelvens nedslagsfelt til Mesnavassdraget i det vesentlige i samsvar med søknad av 2. mai 1957 med bilag, og på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 20. desember 1957.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement for overføringen som gjeldende inntil videre i samsvar med det forslag som er tatt inn i Industridepartementets ovennevnte tilråding.